

สารบัญ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่หนึ่ง
ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2504-2506)

		หน้า
บทนำ		1
บทที่ 1	จุดหมายของพัฒนาการเศรษฐกิจระหว่าง พ.ศ.2504 – 2506 – 2509	6
บทที่ 2	นโยบายของพัฒนาการเศรษฐกิจ	1 7
บทที่ 3	วงเงินรายรับและรายจ่ายสำหรับงานพัฒนาการเศรษฐกิจด้านรัฐบาลระหว่าง พ.ศ. 2504 – 2509	2 3
บทที่ 4	แนวทางพัฒนาการเศรษฐกิจด้านต่าง ๆ	40
	1. แนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านเกษตรกรรม	40
	2. แนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านสหกรณ์	46
	3. แนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านอุตสาหกรรม	48
	4. แนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านพลังงาน	50
	5. แนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านคมนาคม	52
	6. แนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านมหาดไทย	56
	7. แนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านพาณิชย์	61
	8. แนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านสาธารณสุข	65

สารบัญแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่หนึ่ง

พ.ศ. 2504 – 2506 – 2509

ระยะที่สอง (พ.ศ. 2507 – 2509)

คำนำ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ประธานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

ส่วนที่ 1		หน้า
บทที่ 1	ภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทย	1
บทที่ 2	วัตถุประสงค์และนโยบายพัฒนาการเศรษฐกิจ	12
บทที่ 3	ความก้าวหน้าของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ระยะแรก (พ.ศ. 2504 – 2506)	17
บทที่ 4	สาระสำคัญของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ระยะที่สอง (พ.ศ. 2507 – 2509)	26
บทที่ 5	การบริหารงานตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ	41
ส่วนที่ 2		
บทที่ 6	การพัฒนาการเกษตรและการสหกรณ์	46
บทที่ 7	การพัฒนาอุตสาหกรรมและเหมืองแร่	88
บทที่ 8	การพัฒนาพลังงาน	103
บทที่ 9	การพัฒนาการคมนาคมและขนส่ง	116
บทที่ 10	การพัฒนาชุมชนและสาธารณสุข	144
บทที่ 11	การพัฒนาการสาธารณสุข	162
บทที่ 12	การพัฒนาการศึกษา	176
บทที่ 13	รัฐวิสาหกิจและพัฒนาการเศรษฐกิจ	196

บทนำ

ลักษณะทั่วไปและสาระสำคัญของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจระหว่าง

พ.ศ. 2504 – 2506 - 2509

เอกสารแผนพัฒนาการเศรษฐกิจระหว่าง พ.ศ. 2504-2506-2509 ฉบับนี้ กล่าวถึงจุดหมายนโยบาย การประมาณกำลังเงิน และการใช้จ่ายในพัฒนาการเศรษฐกิจกับแนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการเศรษฐกิจในแต่ละแขนง โดยเฉพาะแนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการเศรษฐกิจในแต่ละแขนงนั้น มีมาตรการอันจำเป็นที่ควรจัดให้มีขึ้น เพื่อประโยชน์แก่การดำเนินงานพัฒนาการเศรษฐกิจในแขนงนั้นๆ ไว้ด้วย เช่น การแก้ไขกฎหมายหรือการออกกฎหมายใหม่ เป็นต้น

ลักษณะทั่วไปของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ

ลักษณะโดยทั่วไปของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจระหว่าง พ.ศ. 2504-2506-2509 ฉบับนี้ มีดังต่อไปนี้

1. เป็นแผนพัฒนาการเศรษฐกิจเฉพาะการดำเนินงานพัฒนาการเศรษฐกิจด้านรัฐบาล ถึงแม้จุดหมายที่กำหนดไว้เป็นส่วนรวม จะได้กะประมาณผลที่จะเกิดในด้านเอกชนไว้ด้วยก็ตาม การกะประมาณนั้นๆ ใต้อาศัยการคาดผลอันจะเกิดจากการดำเนินงานของรัฐบาลเป็นส่วนใหญ่
2. ระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจมีกำหนดหกปี คือ ระหว่าง พ.ศ. 2504 ถึง พ.ศ. 2509 และแบ่งออกเป็นระยะ 3 ปีแรก (พ.ศ. 2504-2506) กับระยะ 3 ปีหลัง (พ.ศ. 2507-2509) การกะประมาณต่างๆ รวมทั้งวงเงินรายรับและรายจ่ายตามแผนนั้น ถือว่าใช้ได้สำหรับระยะ 3 ปีแรก แต่สำหรับระยะ 3 ปีหลัง ถือเป็นการกะประมาณในขั้นต้น ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขใหม่ประมาณ พ.ศ. 2505 ทั้งนี้ เพราะปัญหาเกี่ยวกับสถิติและข้อมูลต่างๆ ทำให้ไม่อาจคาดคะเนเหตุการณ์ในระยะยาวกว่า 3 ปีได้
3. โครงการดำเนินงานส่วนใหญ่ในระยะ 3 ปีแรก เป็นกิจการพัฒนาการเศรษฐกิจซึ่งกระทรวงทบวงกรมได้ดำเนินงานอยู่แล้ว เพราะกิจการเหล่านี้มีข้อผูกพันอยู่แต่เดิม เช่น ใช้เงินกู้จากต่างประเทศ เป็นต้น หรือเพราะกิจการเหล่านี้มีสถานที่ อุปกรณ์ และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่แล้ว บางกรณีอาจเพียงแก้ไขปรับปรุงวิธีปฏิบัติงาน ก็อาจเกิดผลดี ทั้งนี้ประกอบกับในปีแรกๆ ของแผนการเงินมีจำกัด จึงไม่อาจริเริ่มกิจการใหม่ๆ ได้กว้างขวาง ในระยะ 3 ปีหลังของแผน อาจมีทางริเริ่มโครงการ

ใหม่ ๆ ได้มากขึ้น หากได้มีการพิจารณาและสำรวจโครงการนั้น ๆ โดยรอบคอบเสียก่อนในระหว่าง พ.ศ. 2504-2506

4. แผนพัฒนาการเศรษฐกิจฉบับนี้ อาจทำการแก้ไขปรับปรุงได้ตามความเหมาะสมและตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ด้านต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องมีการสำรวจและประเมินผลของการดำเนินงาน กับการติดตามการเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ด้านต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงแก้ไขแผนเป็นการประจำ

5. แผนพัฒนาการเศรษฐกิจได้คลุมแขนงต่าง ๆ ของพัฒนาการเศรษฐกิจไว้ทุกด้าน รวมทั้งการสาธารณสุข เฉพาะการศึกษานั้น การกำหนดนโยบายและโครงการดำเนินงานเป็นอำนาจและหน้าที่ของสภาการศึกษาแห่งชาติ จึงเพียงแต่ประมาณวงเงินสำหรับการศึกษาไว้เท่านั้น

6. โครงการดำเนินงานพัฒนาการเศรษฐกิจ หรือโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจในแขนงต่าง ๆ นั้น เจ้าหน้าที่ของกรมและกระทรวงที่เกี่ยวข้องเป็นผู้เขียน วิธีการเช่นนี้มีความประสงค์ที่จะให้โครงการต่าง ๆ ได้รับการพิจารณาจัดทำจากผู้ที่ปฏิบัติงานใกล้ชิดกับเหตุการณ์และผู้ชำนาญงานในกิจการด้านต่าง ๆ โดยตรง อันจะช่วยให้โครงการมีลักษณะใกล้เคียงกับข้อเท็จจริงและอยู่ในสภาพที่จะนำไปปฏิบัติได้ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ย่อมทราบข้อผูกพันต่าง ๆ และทราบกำลังงานของตนได้ดี

สาระสำคัญของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ

สาระสำคัญของเรื่องต่าง ๆ ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจระหว่าง พ.ศ. 2504-2506-2509 ฉบับนี้สรุปได้ดังนี้

1. จุดหมายและนโยบายพัฒนาการเศรษฐกิจระหว่าง พ.ศ. 2504-2509 มุ่งหนักไปในด้านเพิ่มประสิทธิภาพและปริมาณของการผลิตพืชผลเกษตรกรรม รวมทั้งการสงวนป่ากับการปรับปรุงการขนส่งและสื่อสารให้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ส่วนการขยายตัวของอุตสาหกรรมนั้นอาศัยการส่งเสริมการลงทุนเป็นเครื่องมือสนับสนุนให้เอกชนดำเนินการ กิจการด้านพลังงานและสาธารณูปโภคอื่น ๆ จะขยายออกไปได้ตามสมควร โดยพยายามดำเนินงานตามโครงการที่มีอยู่แล้วให้ลุล่วงไปตามกำหนดเวลา เพราะโครงการเหล่านี้ล้วนเป็นโครงการขนาดใหญ่ ซึ่งต้องใช้กำลังเงินและกำลังคนเป็นจำนวนมาก ในด้านการพาณิชย์ก็มีจุดหมายและนโยบายที่จะขยายมูลค่าสินค้าขาออกให้สูงขึ้นตามการขยายตัวของการผลิต กับส่งเสริมการประกอบอาชีพของคนไทยให้เป็นล่ำเป็นสันยิ่งขึ้น ตามความเหมาะสมของสถานการณ์

หากพัฒนาการเศรษฐกิจเป็นไปดังที่คาดไว้ ประมาณว่าในระยะหกปีข้างหน้ารายได้ประชาชาติจะเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 5 ต่อปีเป็นอย่างน้อย การผลิตข้าวจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นเป็น 7.6 ล้านตัน ใน พ.ศ. 2506 จากจำนวน 7.2 ล้านตัน ใน พ.ศ. 2502 หลังจากนั้น หากโครงการชลประทานสำคัญ ๆ สำเร็จบริบูรณ์ การผลิตข้าวก็จะมีอัตราเพิ่มสูงมากขึ้นอีก การผลิตผลิตผลเกษตรกรรมอื่น ๆ

คาดว่าจะมีปริมาณสูงขึ้น นอกจากการผลิตไม้ ซึ่งอาจมีปริมาณการผลิตคงที่ ส่วนการผลิตผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและเหมืองแร่ที่สำคัญ ๆ ได้แก่ ซีเมนต์ ฝ้าย น้ำตาล กระดาษ และดีบุก ก็คาดว่าจะมีปริมาณเพิ่มขึ้น จนใกล้เคียงกับความต้องการ

2. การกะประมาณวงเงิน สำหรับใช้จ่ายในพัฒนาการเศรษฐกิจด้านรัฐบาลได้คาดคะเนให้อยู่ในระดับที่ควรจะเป็นไปได้ภายในขอบเขตของรายรับของรัฐบาล โดยคำนึงถึงความมั่นคงในเสถียรภาพของเงินตราและผลในด้านพัฒนาการเศรษฐกิจตามจุดหมายและนโยบาย ค่าใช้จ่ายในพัฒนาการเศรษฐกิจจะระยะหกปีมีจำนวนประมาณ 22,000 ล้านบาท ในจำนวนนี้ประมาณว่าร้อยละ 70 จะมาจากงบประมาณแผ่นดิน อีกร้อยละ 30 จะมาจากการกู้ยืมเงินและการช่วยเหลือจากต่างประเทศ อย่างไรก็ตามจำนวนเงินที่กะประมาณไว้สำหรับดำเนินงานในด้านต่างๆ เป็นรายปีนั้น เป็นการคาดคะเนการใช้จ่ายซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ตามความจำเป็น ตามสภาพของงบประมาณแผ่นดิน และตามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินงานอันจะพึงปรากฏขึ้น

การช่วยเหลือจากต่างประเทศ มีทั้งการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและการช่วยเหลือทางด้านวิชาการ ประมาณว่าร้อยละ 90 ของการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ เป็นการช่วยเหลือในกิจการด้านคมนาคม กิจการที่สำคัญของการช่วยเหลือประเภทนี้ได้แก่ การสร้างทางหลวงแผ่นดิน สายกรุงเทพฯ - สระบุรี การสร้างทางสายโคราช - หนองคาย การสร้างถนนกรุงเทพฯ - บางกะปิ การซ่อมสะพาน อุปกรณ์สร้างทางการปรับปรุงการบิน และพัฒนาการอนามัยท้องถิ่น อันเป็นกิจการที่ได้รับความช่วยเหลืออยู่แล้ว กับการสร้างทางสายหลุมศักดิ์ - ชุมแพ - ขอนแก่น ส่วนการช่วยเหลือด้านวิชาการหนักไปในด้านการสาธารณสุข การศึกษา และการเกษตร ซึ่งคาดว่าจะมีอัตราส่วนกว่าร้อยละ 80 ของการช่วยเหลือทางวิชาการทั้งสิ้นใน 6 ปีข้างหน้า

โครงการที่ใช้เงินกู้ต่างประเทศเป็นโครงการด้านคมนาคม พลังงาน และชลประทาน

เนื่องด้วยกำลังเงินและกำลังคนมีจำกัด การดำเนินงานพัฒนาการเศรษฐกิจในบางด้านจึงอาจยังไม่สามารถขยายตัวให้ทันกับความต้องการในอนาคตได้ เช่น การผลิตพลังงานไฟฟ้าอาจต่ำกว่าปริมาณของความต้องการที่ขยายตัวออกไป และการบูรณะทางหลวงเพื่อให้มีทางได้มาตรฐานสูงกว่าเดิม อาจไม่ทันกับการขยายตัวของกิจการอื่นๆ กิจการสองประเภทนี้ มีค่าใช้จ่ายจากงบประมาณแผ่นดิน เงินกู้ และเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศประมาณร้อยละ 20 ของงบพัฒนาการเศรษฐกิจทั้งหมด ฉะนั้นในโอกาสอันใกล้นี้ จึงจำต้องพิจารณาการดำเนินงานในด้านเหล่านี้อีก หากกำลังคนและวิธีการดำเนินงานอำนวยให้ ก็มีเหตุผลสนับสนุนที่เหมาะสม ก็จะพิจารณาหาทางให้กิจการเหล่านี้ได้ขยายกว้างขวางขึ้นกว่าที่กะประมาณไว้

3. โครงการการดำเนินงานพัฒนาการเศรษฐกิจที่อนุกรรมการของคณะกรรมการบริหารสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติและกระทรวงเสนาอ มีจำนวนมากด้วยกัน คณะกรรมการบริหารสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ได้พิจารณาความเหมาะสมของโครงการนั้นๆ โดยแบ่งพิจารณาเป็น

แขนง ๆ ไป และเสนอแนวทางดำเนินงานพัฒนาการเศรษฐกิจเป็นแขนง ๆ โดยคำนึงถึงจุดหมายและนโยบายที่วางไว้ กับคำนึงถึงผลที่จะได้รับจากโครงการนั้น ๆ รวมทั้งข้อผูกพันและความจำเป็นต่าง ๆ เมื่อสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติพิจารณาโครงการเหล่านี้แล้วจึงนำเสนอคณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2503 อนุมัติให้ส่วนราชการใช้แผน และโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจฉบับนี้ดำเนินงานได้ ดังเอกสารซึ่งสรุปไว้ในบทต่อ ๆ ไป

4. โครงการดำเนินงานที่สำคัญ ๆ ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจในด้านเกษตรกรรม ได้แก่ โครงการชลประทาน โดยเฉพาะการดำเนินการก่อสร้างตามโครงการเขื่อนเจ้าพระยา และเชื่อมภูมิพลให้เสร็จไปตามกำหนดเวลา โครงการสงวนป่าไม้กับโครงการปรับปรุงและส่งเสริมการผลิตพืชผล รวมทั้งโครงการปรับปรุงพันธุ์ยาง

พัฒนาการด้านอุตสาหกรรม มีโครงการสำคัญ ๆ คือ การสำรวจแร่ การสำรวจน้ำบาดาล และการสำรวจทางธรณีฟิสิกส์ ซึ่งต้องอาศัยความช่วยเหลือของต่างประเทศ สำหรับกิจการอุตสาหกรรม อันอยู่ในความอำนาจการของรัฐที่จำต้องเร่งปรับปรุง คือ บริษัทส่งเสริมเศรษฐกิจแห่งชาติ ในระยะ 3 ปีข้างหน้าจะหาทางตั้งงบประมาณให้บริษัทนี้ชำระหนี้ต่างประเทศให้หมด กับให้มีทุนหมุนเวียนพอแก่การดำเนินงานโรงงานน้ำตาลสุพรรณบุรี กับโรงงานกระดาษที่บางปะอิน หากกระทำดังนี้ได้ บริษัทส่งเสริมเศรษฐกิจแห่งชาติ จะสามารถดำเนินงานเลี้ยงตัวเองได้ในอนาคต อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่จะเป็นไปได้โดยการส่งเสริมการลงทุนของเอกชน ฉะนั้นส่วนราชการต่าง ๆ จำต้องร่วมมือกันเร่งส่งเสริมการลงทุน

โครงการพัฒนาการด้านพลังงานที่สำคัญ คือ โครงการไฟฟ้าอันธิ ซึ่งกำหนดจะเสร็จใน พ.ศ. 2506 นอกจากนั้นส่วนใหญ่เป็นงานสำรวจ

ด้านคมนาคม มีโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ การก่อสร้างทางหลวงแผ่นดินประมาณ 1,000 กม. การบูรณะทางหลวงแผ่นดินให้มีมาตรฐานดีกว่าเดิม การปรับปรุงกิจการรถไฟ ให้สามารถเพิ่มบริการขนส่งได้ทันกับความต้องการ ซึ่งจะต้องใช้เงินกู้จากต่างประเทศด้วยการขุดลอกสันดอนปากแม่น้ำเจ้าพระยา การสำรวจแม่น้ำเจ้าพระยา การปรับปรุงท่าเรือสงขลาและภูเก็ต การปรับปรุงท่าอากาศยานกรุงเทพฯ และการก่อสร้างระบบโทรคมนาคม ซึ่งใช้เงินกู้จากต่างประเทศส่วนหนึ่ง และได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศอีกส่วนหนึ่ง

โครงการพัฒนาการด้านมหาดไทยที่สำคัญ ได้แก่ โครงการพัฒนาการท้องถิ่น โครงการสำรวจและจำแนกประเภทที่ดิน ซึ่งเป็นกิจการอันจำเป็นขั้นแรกในการดำเนินงานสงวนป่า โครงการนิคมสร้างตนเอง และโครงการก่อสร้างขยายการประปากรุงเทพฯ ส่วนกิจการไฟฟ้าในภูมิภาค และการประปาในภูมิภาค ยังมีหนี้สินค้างอยู่ จึงต้องตั้งงบประมาณชำระหนี้สินก่อน

โครงการพัฒนาการด้านการพาณิชย์ที่สำคัญ ได้แก่ การรักษาระดับราคาพืชผลขององค์การคลังสินค้า แต่ยังมีมาตรการสำคัญ ๆ หลายประการในด้านการพาณิชย์ที่ควรจะได้กระทำ คือ

การส่งเสริมสินค้าขาออก และการรักษาคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าขาออก หากการดำเนินงานตามมาตรการเหล่านี้ได้ผลสมความมุ่งหมาย ประเทศจะสามารถส่งพืชผลไปจำหน่ายต่างประเทศได้ มีปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นตามปริมาณการผลิตที่สูงขึ้นในอนาคต อันจะเป็นผลดีแก่พัฒนาการเศรษฐกิจอย่างยิ่ง

โครงการพัฒนาการเศรษฐกิจด้านสหกรณ์ที่สำคัญ ได้แก่ การปรับปรุงสหกรณ์หาทุน และการจัดตั้งนิคมสหกรณ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง

โครงการพัฒนาการเศรษฐกิจด้านสาธารณสุขที่สำคัญ ได้แก่ การป้องกันและปราบปรามโรคติดต่อ กับการขยายโรงพยาบาล ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

คำนำ ขบวนการ จอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ประธานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

นับตั้งแต่คณะปฏิวัติได้เข้าบริหารราชการแผ่นดินเป็นต้นมา ได้ถือการพัฒนาประเทศและส่งเสริมความสมบูรณ์พูนสุขของประชาชนชาวไทยโดยรีบเร่งเท่าที่จะพึงกระทำได้ เป็นนโยบายสำคัญที่สุด รัฐบาลชุดที่แล้ว ซึ่งมี ขบวนการ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้พิจารณาเห็นว่า ความเจริญรุ่งเรืองและเสถียรภาพในด้านเศรษฐกิจของประเทศนั้น นอกจากจะเป็นการส่งเสริมเพิ่มรายได้และมาตรฐานการครองชีพของประชาชนแล้ว ยังเป็นสิ่งที่จะนำมาซึ่งความมั่นคงในด้านการป้องกันประเทศ เสถียรภาพด้านการเมือง ความเสมอภาพในระบบสังคม ตลอดจนส่งเสริมอารยธรรมและวัฒนธรรมของชาติด้วย ในการพัฒนาเศรษฐกิจนั้นจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ภายในประเทศ กำลังคนในสาขาวิชาการต่างๆ และเงินทุนเป็นสำคัญ นอกจากนั้นจำเป็นต้องวางนโยบาย แนวทาง และมาตรการให้เหมาะสม ทั้งจะต้องมีหน่วยงานระดับชาติเป็นผู้ดำเนินการให้บรรลุถึงจุดหมาย เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลจึงเห็นเป็นการสมควรที่จะจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้น เพื่อใช้เป็นหลักในการพัฒนา โดยกำหนดแนวทางเป้าหมาย และจัดทำโครงการที่แน่นอน เพื่อประโยชน์ในการประเมินผลที่ได้จากการพัฒนาเศรษฐกิจ ตรวจสอบผลงานของส่วนราชการที่มีหน้าที่พัฒนา และเพื่อให้ต่างประเทศทราบถึงนโยบาย และมาตรการของรัฐบาล ในการพัฒนาประเทศ รัฐบาลจึงได้ตั้งสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม 2502 ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาการต่างๆ เป็นกรรมการ และได้ตั้งสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเป็นหน่วยปฏิบัติ-งานในความควบคุมของคณะกรรมการบริหารฯ

เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2504 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติระหว่างระยะเวลา พ.ศ. 2504 ถึง พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2507 ถึง พ.ศ. 2509 การที่ได้แบ่งระยะเวลาของแผนพัฒนาออกเป็น 2 ระยะนั้น มีเหตุผลอยู่ว่าในการจัดทำโครงการและวางแผนพัฒนาในระยะ 3 ปีแรก จำเป็นต้องอาศัยเวลาศึกษาและพิจารณางานของสาขาต่างๆ และศึกษาปัญหาต่างๆ ประการ ตลอดจนจนประสพการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นสำหรับระยะ 3 ปีหลัง

บัดนี้ การดำเนินงานในระยะแรกของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติได้สิ้นสุดลงแล้ว ปรากฏว่าได้ผลสำเร็จตามเป้าหมายส่วนรวมที่ได้กำหนดไว้เป็นส่วนใหญ่ นับว่าเป็นที่น่าชื่นชมอย่างยิ่ง ในระยะนี้ประเทศไทยต้องสูญเสียกำลังที่สำคัญโดยมิได้คาดหมาย เนื่องจาก ๗ ผนข จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี ผู้ที่ใฝ่ใจในงานพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศได้ถึงอสัญกรรม ท่านเป็นผู้ที่ได้สร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศไทยในเวลาอันสั้น ตลอดเวลาที่ ๗ ผนข มีชีวิตอยู่ ข้าพเจ้าสามารถยืนยันได้ว่า ท่านมีความปรารถนาอย่างแน่วแน่ที่จะให้การเศรษฐกิจของประเทศเจริญก้าวหน้าให้ทันเวลาและนำความสมบูรณ์พูนสุขให้แก่ประชาชนชาวไทย แต่เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งนักที่ท่านมิได้อยู่ดูผลงานพัฒนาประเทศในระยะ 3 ปีหลัง

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติระยะที่สอง (พ.ศ. 2507-2509) นี้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติได้จัดทำขึ้น โดยยึดถือนโยบาย แนวทางที่ได้กำหนดไว้ในแผนเดิม แต่ได้ปรับปรุงโครงการ เป้าหมาย และข้อมูลสถิติต่างๆ ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ข้าพเจ้าถือว่าแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับนี้เป็นมรดกสำคัญที่คณะรัฐบาลของ ๗ ผนข จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้มอบหมายให้ข้าพเจ้าและคณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบันเป็นผู้ดำเนินการสืบเนื่องต่อไป ข้าพเจ้าและคณะรัฐมนตรีชุดนี้ขอให้คำสัตย์ปฏิญาณว่า จะพยายามบริหารราชการแผ่นดินจนสุดความสามารถ เพื่อให้ประเทศไทยที่รักยิ่งของเราได้เจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

สาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับนี้ได้แก่ เป้าหมายส่วนรวมที่จะเพิ่มรายได้ประชาชาติคิดเฉลี่ยต่อคนเพิ่มขึ้นในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ต่อปี นโยบายหลักของการพัฒนา ได้แก่ การดำเนินงานของรัฐเพื่อส่งเสริมกิจกรรมในทางเศรษฐกิจของเอกชนให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น โดยฝ่ายรัฐบาลจะได้เร่งรัดพัฒนาโครงการขั้นพื้นฐาน อันได้แก่ การชลประทาน การคมนาคม การส่งเสริมการเกษตร การพัฒนาชุมชน การศึกษา การสาธารณสุข และบริการสังคมต่างๆ ในระยะของแผนพัฒนาฉบับนี้จะได้เริ่มงานชลประทานซึ่งเป็นโครงการใหญ่ 2 โครงการ คือ โครงการแม่กลอง และโครงการแม่น้ำน่าน เริ่มก่อสร้างบูรณะทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัดตามโครงการ 8 ปี และ 6 ปี เริ่มส่งพลังงานไฟฟ้าจากโครงการยันฮี และโครงการไฟฟ้าลิกไนท์ที่กระบี่ เปิดการศึกษาที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และดำเนินการตามโครงการอื่นๆ ที่มีความสำคัญอีกหลายสิบโครงการ ในการนี้ได้กำหนดค่าใช้จ่ายไว้ในงบประมาณพัฒนาการเศรษฐกิจเป็นเงินถึง 20,000 ล้านบาท โดยจะพยายามหาเงินมาลงทุนจากภายในประเทศและต่างประเทศ ในเวลาเดียวกันนี้รัฐบาลจะรักษาเสถียรภาพทางการเงินและการคลังไว้ให้มั่นคงดังที่ปฏิบัติได้ผลดีมาแล้ว

ข้าพเจ้าขอขอบคุณคณะกรรมการ คณะที่ปรึกษาและคณะกรรมการบริหาร สภาพัฒนาการ-เศรษฐกิจแห่งชาติ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทั้งปวงที่ได้ร่วมแรงร่วมใจอย่างพร้อมเพรียงในการจัดทำแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับนี้ ข้าพเจ้าใคร่ขอรับรองให้ข้าราชการและพนักงานของรัฐทุกคนที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องให้เสียสละตั้งใจทำงานเพื่อประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม และขออ้อนวอนให้ประชาชนทั้งมวลให้ความร่วมมือแก่รัฐบาลในการประกอบอาชีพเพื่อประโยชน์แก่ตัวตนเองและแก่ส่วนรวมของประเทศชาติ

จอมพล ถนอม กิตติขจร

(ถนอม กิตติขจร)

นายกรัฐมนตรี

ประธานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

มกราคม 2507

บทที่ 1

จุดหมายของพัฒนาการเศรษฐกิจระหว่าง พ.ศ. 2504-2506-2509

1. รายได้ประชาชาติ

ถ้าใช้รายได้ประชาชาติ ซึ่งคำนวณจากมูลค่าทั้งสิ้นของสิ่งของและบริการต่างๆ ที่ประชาชนผลิตขึ้นได้ใน พ.ศ. 2495 เป็นบรรทัดฐาน รายได้ประชาชาติในระยะเวลา 5 ปี คือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2495 จนถึง พ.ศ. 2499 ได้เพิ่มขึ้นคิดเฉลี่ยร้อยละ 4 ต่อปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2500 จนถึง พ.ศ. 2502 ถ้าใช้วิธีคำนวณอย่างเดียวกันจะเพิ่มในอัตราร้อยละ 4 เช่นกัน ส่วนรายได้ประชาชาติคิดเฉลี่ยต่อประชากรคนหนึ่งใน ระยะเวลาดังกล่าวข้างต้น ได้เพิ่มร้อยละ 2 ต่อปี เมื่อคำนึงถึงจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 2 ต่อปีแล้ว จึงพึงเห็นได้ว่า จำนวนรายได้ประชาชาติที่เพิ่มขึ้นนั้น อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

ในการที่จะให้ประชาชนมีรายได้สูงขึ้น และมีสภาพความเป็นอยู่ดีกว่าที่เป็นมาแล้ว จำเป็นต้องเร่งพัฒนาการเศรษฐกิจในด้านต่างๆ ซึ่งมุ่งเพิ่มการผลิตโดยทั่วไป และบูรณะทางขนส่งให้อยู่ในสภาพที่ใช้ได้สะดวกและรวดเร็ว ทั้งนี้เมื่อคำนึงถึงทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่และจะพึงใช้ในพัฒนาการเศรษฐกิจแล้ว โดยส่วนรวมรายได้ประชาชาติในระยะ 6 ปีข้างหน้า คือตั้งแต่ พ.ศ. 2504 จนถึง พ.ศ. 2509 จะเพิ่มได้ในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี และรายได้ประชาชาติคิดเฉลี่ยต่อประชากรคนหนึ่งควรจะเพิ่มในอัตราร้อยละ 3 ต่อปีเป็นอย่างน้อย

2. การสะสมทุน

พัฒนาการเศรษฐกิจจะดำเนินไปเร็วหรือช้า ย่อมขึ้นอยู่กับอัตราเพิ่มหรือลดของการสะสมทุนภายในประเทศ การสะสมทุนในที่นี้ มิได้หมายถึงการลงทุนที่เป็นตัวเงินโดยเฉพาะเท่านั้น หากแต่คลุมไปถึงการลงทุนในการซื้อหรือผลิตสิ่งของประเภททุนที่ใช้ในการผลิตวัตถุต่างๆ ด้วย เป็นต้นว่า เครื่องจักร เครื่องมือต่างๆ ถ้าสิ่งของประเภททุนมีปริมาณเพิ่มขึ้น ก็เป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่แสดงว่า จะสามารถผลิตสิ่งของและบริการอื่นๆ เพิ่มขึ้นได้ อาศัยเหตุนี้ การสะสมทุนซึ่งเพิ่มขึ้นแต่ละปี จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญอย่างหนึ่งในพัฒนาการเศรษฐกิจด้านต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เมื่อภาวะเศรษฐกิจขยายตัวและมีประสิทธิภาพดีก็ย่อมมีความต้องการแรงงานประเภทต่างๆ กว้างขวางออกไป เป็นการยกระดับรายได้ของประชาชนไปในตัวในเมื่อคนมีงานทำมากขึ้น

ในระยะเวลา 8 ปีที่แล้มาแล้ว คือตั้งแต่ พ.ศ. 2495 จนถึง พ.ศ. 2502 การสะสมทุนของประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 8 ต่อปี และมีอัตราส่วนโดยเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 14 ถึงร้อยละ 15 ของรายได้ประชาชาติ

เมื่อรัฐบาลมีนโยบายที่จะส่งเสริมอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ ให้เกิดขึ้น สิ่งของประเภททุน เช่น เครื่องจักร เครื่องมือ ฯลฯ ในการขยายอุตสาหกรรมก็มีความจำเป็นมากยิ่งขึ้น โดยเหตุนี้ในระยะเวลา 6

ปีข้างหน้า คือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2504 จนถึง พ.ศ. 2509 การสะสมทุนของประเทศไทยจะเพิ่มขึ้น และมีอัตราส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ของรายได้ประชาชาติในแต่ละปี

3. เกษตรกรรม

โดยที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่ผลิตพืชผลเกษตรกรรมมากกว่ากิจการด้านเศรษฐกิจอื่นๆ และอาชีพของประชาชน ธุรกิจที่สำคัญ ภาวะการค้ากับต่างประเทศก็ล้วนเกี่ยวเนื่องกับการผลิตในด้านเกษตรกรรมแทบทั้งสิ้น ทั้งยังมีทางที่จะขยายการผลิตด้านเกษตรกรรมให้กว้างขวางออกไปได้อีกมาก กล่าวคือ มีที่ดินแรงงานและงานในด้านวิชาการที่อาจจะปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้ ฉะนั้น การดำเนินงานพัฒนาการเศรษฐกิจ เพื่อรักษาระดับรายได้ประชาชาติต่อประชากรคนหนึ่งให้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี จึงมีจุดหมายมุ่งไปในด้านเพิ่มการผลิตพืชที่สำคัญๆ อันมีความต้องการทั้งภายในและภายนอกประเทศ และขยายงานเพื่อประโยชน์แก่เกษตรกรรมให้บังเกิดผลดียิ่งขึ้น รวมทั้งการขยายตลาดสำหรับพืชผลเกษตรกรรม และกิจการอื่นๆ อันมีส่วนส่งเสริมสินค้าขาออกทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ นอกจากนี้จุดหมายที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งในด้านเกษตรกรรม ได้แก่ การสงวนและบำรุงป่าไม้ เพื่อให้มีป่าไม้ที่สมบูรณ์ประมาณร้อยละ 50 ของเนื้อที่ของประเทศไทย

ในการผลิตด้านเกษตรกรรมโดยส่วนรวม กะประมาณว่า จะมีปริมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี และเฉพาะกิจการที่สำคัญ มีจุดหมายในการผลิตดังนี้

(1) การผลิตข้าว จะเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 1.3 ต่อปี และใน พ.ศ. 2506 ประมาณว่า ปริมาณข้าวเปลือกที่ผลิตได้ จะเพิ่มจากจำนวนใน พ.ศ. 2502 ประมาณ 400,000 ตัน ฉะนั้น ข้าวเปลือกที่ผลิตได้ทั้งหมดใน พ.ศ. 2506 จะมีปริมาณ 7.6 ล้านตัน ถ้าเนื้อที่ทำนาเสียหายเพียงร้อยละ 7 ของเนื้อที่เพาะปลูก ซึ่งเป็นอัตราปกติอาจจะผลิตข้าวเปลือกได้ 8.1 ล้านตัน ถ้าการก่อสร้างโครงการชลประทาน (เขื่อนเจ้าพระยา) และโครงการเขื่อนภูมิพลแล้วเสร็จใน พ.ศ. 2506 ในปีต่อไป ปริมาณข้าวเปลือกที่ผลิตได้ จะมีอัตราเพิ่มสูงกว่าที่ประมาณไว้

(2) การผลิตยางในระยะ 3 ปีแรก (พ.ศ. 2504-2506) แห่งพัฒนาการเศรษฐกิจ จะเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 6 ของปริมาณที่ผลิตได้ใน พ.ศ. 2502 (170,000 ตัน) ทั้งนี้โดยคำนึงถึงสวนยางในจังหวัดจันทบุรี และจังหวัดระยอง ซึ่งได้มีการปลูกยางพันธุ์ดีที่ให้น้ำยางมากกว่าของเดิมมาก่อนแล้ว กับสวนในภาคใต้ซึ่งจะครบอายุการตัดยางเพื่อปลูกต้นยางพันธุ์ดีแทนได้ในระยะเวลาดังกล่าวด้วย

การผลิตยางจะเพิ่มขึ้นมากหรือน้อยอยู่ที่ความต้องการของตลาดโลก ถ้ายางราคาดีด้วยจำนวนยางส่งออกจะเพิ่มมากขึ้น ใน พ.ศ. 2502 ราคาขายได้เฉลี่ยจากกิโลกรัมละ 9.50 บาท เป็นกิโลกรัมละ 14.00 บาท ปริมาณที่ส่งออกนอกประเทศได้เพิ่มขึ้น 30,000 กว่าตัน

(3) การผลิตข้าวโพด ใน พ.ศ. 2506 คาดว่าจะเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเท่าตัว จากจำนวนที่ผลิตได้ใน พ.ศ. 2502 ในระยะ 3 ปีที่แล้ว ปริมาณข้าวโพดที่ส่งออกนอกประเทศได้เพิ่มขึ้นมาก อันเป็นการแสดงว่าตลาดต่างประเทศยังมีความต้องการสินค้าประเภทนี้อยู่

(4) การตัดฟันซีกลากไม้สัก สำหรับใช้ภายในประเทศและส่งออกนอกประเทศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2504 จนถึง พ.ศ. 2506 จะลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี เพราะจะต้องควบคุมการตัดไม้สักอย่างเคร่งครัด เพื่อมิให้สูญเสียทรัพยากรประเภทนี้ เพราะการลักลอบตัดฟันอีกต่อไป ในขณะเดียวกันจะได้สร้างสวนสักและจัดการบำรุงสวนสัก ถ้าการสงวนและบำรุงป่าดำเนินไปถูกต้องตามวิธีการของการป่าไม้ เชื่อว่าหลังจาก พ.ศ. 2509 บรรดาป่าคุ้มครองและป่าสงวน โดยเฉพาะป่าที่อยู่ต้นน้ำลำธาร จะเป็นป่าที่สมบูรณ์ขึ้น

ส่วนการผลิตไม้อื่นๆ จะเพิ่มขึ้นพอชดเชยกับปริมาณไม้สักที่ลดลง

(5) การผลิตมันสำปะหลัง ใน พ.ศ. 2506 คาดว่าจะเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของปริมาณที่ผลิตได้ใน พ.ศ. 2502

(6) ครั้ง เคยเป็นสินค้าขาออกที่สำคัญ ใน พ.ศ. 2497 ประเทศไทยส่งครั้งดิบ ครั้งเม็ด และเซลแลค รวมกันปริมาณ 15,900 ตัน เป็นมูลค่า 157 ล้านบาท ไปขายในต่างประเทศเมื่อ 3 ปีมาแล้ว ตัวครั้งเป็นจำนวนมากได้ตายแทบทุกแห่งที่มีการเลี้ยงครั้ง ในปีต่อๆ มาจำนวนครั้งที่ได้จึงลดลงมาก ปริมาณครั้งที่ส่งออกนอกประเทศใน พ.ศ. 2501 จำนวน 3,672 ตัน และใน พ.ศ. 2502 จำนวน 4,802 ตัน คาดว่าการเพาะเลี้ยงครั้งในระยะ 3 ปีแรก (พ.ศ. 2504-2506) จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ถ้าหากมีการปรับปรุงวิธีการผลิตให้ดีขึ้น

(7) ปริมาณสัตว์ที่ผลิตในระยะ 3-6 ปีข้างหน้า จะมีปริมาณเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี เป็นอย่างต่ำ เฉพาะเปิดและไก่มีทางจะเพิ่มปริมาณการผลิตได้ประมาณร้อยละ 10 ต่อปี ส่วนการจับสัตว์น้ำจะพยายามให้เพิ่มขึ้นให้ได้ร้อยละ 50 ใน พ.ศ. 2506 โดยคิดเทียบกับปริมาณที่จับได้ใน พ.ศ. 2502

4. อุตสาหกรรม

ความต้องการผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของประเทศเพิ่มขึ้นทุกปี จึงมีความจำเป็นที่จะต้องขยายการผลิตในด้านอุตสาหกรรมตามกำลังทรัพยากรที่มีอยู่ แต่ประเทศยังขาดบริการขั้นรากฐานของอุตสาหกรรมอยู่เป็นต้นว่า พลังงาน ความชำนาญงานในการจัดการ ความรู้ความชำนาญในด้านเทคนิคช่างฝีมือ และการสำรวจแหล่งของทรัพยากรธรรมชาติและวัตถุดิบ การทุนบำรุงในด้านอุตสาหกรรมจะหนักไปในการส่งเสริมอุตสาหกรรมของเอกชนให้มากที่สุดเท่าที่จะพึงกระทำได้ โดยพึ่งเล็งเอากิจการที่ใช้วัตถุดิบภายในประเทศเป็นสำคัญ

สถิติที่รวบรวมได้ตั้งแต่ พ.ศ. 2495 จนถึง พ.ศ. 2502 แสดงให้เห็นว่ารายได้ประชาชาติในด้านอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี เมื่อมีการส่งเสริมการลงทุนในด้านอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมหลายประเภทมีท่าทีจะขยายออกไป จึงประมาณว่ารายได้ประชาชาติทางด้านอุตสาหกรรมระหว่าง พ.ศ. 2504 ถึง พ.ศ. 2506 จะเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 12 ต่อปี การผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมที่สำคัญในระยะ 3 ปีแรก จะเพิ่มขึ้นดังนี้

การผลิตปูนซีเมนต์จะเพิ่มขึ้นใน พ.ศ. 2506 ร้อยละ 50 จากปริมาณที่ผลิตได้ใน พ.ศ. 2502

การผลิตผ้า จะเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเท่า จากปริมาณที่ผลิตได้ใน พ.ศ. 2502

การผลิตน้ำตาล จะเพิ่มขึ้นร้อยละ 8 จากปริมาณที่ผลิตได้ใน พ.ศ. 2502

การผลิตกระดาษ จะเพิ่มขึ้นอีกสี่เท่าตัว จากปริมาณที่ผลิตได้ใน พ.ศ. 2502 เพราะใน พ.ศ. 2506 โรงงานกระดาษที่สร้างใหม่อาจจะสามารถผลิตได้เต็มที่

การผลิตกระสอบใน พ.ศ. 2506 จะเพิ่มร้อยละ 50

การผลิตยาสูบใน พ.ศ. 2506 จะเพิ่มขึ้นร้อยละ 50

การผลิตแร่โลหะ ในปีหนึ่งๆ มีจำนวนมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับราคาตลาดโลก โดยเฉพาะการผลิตแร่ดีบุก ใน พ.ศ. 2501 และ พ.ศ. 2502 มีปริมาณต่ำกว่าจำนวนที่ผลิตได้ในปีก่อนๆ มาก เนื่องจากการควบคุมการผลิตแร่ดีบุกระหว่างประเทศในระหว่าง พ.ศ. 2504 ถึง พ.ศ. 2506 ถ้าการควบคุมดีบุกระหว่างประเทศคลายลง และสามารถรักษาระดับราคาที่ต้องการไว้ได้ ประเทศไทยจะสามารถผลิตแร่ดีบุกได้ไม่น้อยกว่า 14,000 ตันต่อปี การส่งดีบุกในปริมาณดังกล่าวไปจำหน่ายในต่างประเทศ จะเป็นผลดีแก่ประเทศไทยมาก

การผลิตลิกไนท์ ใน พ.ศ. 2506 จะผลิตเพิ่มขึ้นได้เป็นสามเท่าของปริมาณที่ผลิตได้ใน พ.ศ. 2502 (140,000 ตัน)

การผลิตยิบซั่ม ใน พ.ศ. 2506 อาจจะเพิ่มขึ้นอีกสามเท่าตัวจากปริมาณที่ผลิตได้ใน พ.ศ. 2502

5. พลังงาน

จุดหมายในด้านพลังงาน คือ ดำเนินการก่อสร้างเขื่อนภูมิพลให้แล้วเสร็จใน พ.ศ. 2506 เพื่อผลิตไฟฟ้าโดยใช้พลังน้ำในขั้นแรก 140,000 กิโลวัตต์ และปรับปรุงระบบจำหน่ายกระแสไฟฟ้าในพระนครและธนบุรี กับในจังหวัดอื่นๆ ที่ต้องการ ให้เสร็จก่อนที่จะใช้กระแสไฟฟ้าจากเขื่อนภูมิพล

ใน พ.ศ. 2506 ประมาณว่าพลังงานไฟฟ้าของประเทศจะเพิ่มขึ้นจากจำนวน 138,000 กิโลวัตต์ ที่มีอยู่เวลานี้ เป็น 370,000 กิโลวัตต์

6. คมนาคม

การคมนาคมมีความสำคัญคู่กันไปกับเกษตรกรรมและพาณิชยกรรม จึงมีความจำเป็นต้องบูรณะทางหลวงและแม่น้ำลำคลอง ให้อยู่ในสภาพที่ใช้เป็นเส้นทางขนส่งได้สะดวกและรวดเร็ว กิจการใดที่เป็นรัฐวิสาหกิจก็จะดำเนินการให้เป็นกิจการที่เลี้ยงตัวเองได้ เพื่อแบ่งเบาภาระในการใช้จ่ายของรัฐบาล

งานพัฒนาการด้านคมนาคมระหว่าง พ.ศ. 2504 จนถึง พ.ศ. 2509 จะมีการสร้างทางหลวงแผ่นดินสายสำคัญที่ยังขาดอยู่ให้เสร็จประมาณ 1,000 กิโลเมตร รวมทั้งเส้นทางสายชุมพร - นครศรีธรรมราช เป็นระยะทาง 295 กิโลเมตร การสร้างทางสายนี้อาจจะใช้เงินกู้จากต่างประเทศ อันเป็นการบูรณะทางหลวงที่ได้สร้างไว้แล้ว เพื่อให้เป็นทางที่ถาวรและใช้ได้ทุกฤดูเป็นงานพัฒนาการสำคัญยิ่งอย่างหนึ่ง ฉะนั้นในระยะ 6 ปีข้างหน้า จึงมีจุดหมายที่จะบูรณะทางหลวงแผ่นดินประมาณ 1,000 กิโลเมตร ให้ได้มาตรฐานดีกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

การรถไฟ ในปัจจุบันมีทางรถไฟที่เปิดเดินรถแล้ว 3,000 กิโลเมตรเศษ จุดหมายในด้านนี้คือ จะก่อสร้างย่านสถานีบางซื่อให้แล้วเสร็จ และการสร้างทางใหม่สายแก่งคอย - บัวใหญ่ ยาว 272 กิโลเมตร ส่วนในด้านบำรุงรักษาจะเปลี่ยนรางสายใต้ และสะพานหลายแห่งที่ยังค้างอยู่ให้แล้วเสร็จ เพื่อให้รับน้ำหนักของขบวนลากจูงได้มากขึ้น กับเพิ่มอุปกรณ์ของการรถไฟให้ทันกับความจำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่การขนส่ง ทั้งนี้โดยจะกู้เงินจากต่างประเทศสำหรับซื้อเครื่องอุปกรณ์ต่างๆ

ส่วนกิจการไปรษณีย์ โทรเลข วิทยุ และโทรศัพท์นั้น จะปรับปรุงให้มีสมรรถภาพดีขึ้น โดยที่การโทรคมนาคมเป็นงานสื่อสารที่สำคัญในปัจจุบัน ประกอบทั้งการสำรวจเบื้องต้นก็ได้สิ้นสุดลงแล้ว จึงจะลงมือก่อสร้างในไม่ช้า การสื่อสารทางโทรคมนาคมต้องประสานกันกับการวิทยุ การโทรศัพท์และการโทรเลข เมื่องานก่อสร้างเสร็จแล้วอาจจะรวมงานดังกล่าวให้มาอยู่ในรัฐวิสาหกิจเดียวกัน หรือจัดตั้งเป็นบริษัทจำกัดขึ้น เพื่อดำเนินการโดยอิสระ และให้บริการแก่รัฐและประชาชนอย่างเต็มที่ ฉะนั้นการขยายงานสื่อสารอย่างใดที่ควรจะรอได้จนกว่างานโทรคมนาคมจะแล้วเสร็จ เช่น การโทรเลข เป็นต้น ควรระงับไว้พลางก่อน และควรทำเฉพาะงานบำรุงรักษาเท่านั้น

7. การศึกษาและสาธารณสุข

ในด้านการศึกษาและสาธารณสุข จะขยายกิจการให้ประสานกับพัฒนาการเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในด้านการศึกษานั้น จะส่งเสริมอาชีวศึกษาเป็นพิเศษ เพื่อฝึกฝนผู้ที่ประกอบอาชีพให้มีความชำนาญในทางปฏิบัติงานมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในเวลานี้

8. การค้าระหว่างประเทศ

ตั้งแต่ พ.ศ. 2495 เป็นต้นมา โดยทั่วไปประเทศไทยมีดุลการค้าเสียเปรียบตลอดมา จุดหมายของพัฒนาการเศรษฐกิจในด้านการค้าระหว่างประเทศ จึงอยู่ที่การรักษาดุลการค้าให้อยู่ในระดับที่อำนวยความสะดวกแก่การเศรษฐกิจของประเทศ

ตามสถิติสินค้าขาออกและขาเข้า ตั้งแต่ พ.ศ. 2498 จนถึง พ.ศ. 2502 แสดงให้เห็นว่ามูลค่าของสินค้าขาออกเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 1 ต่อปี ส่วนมูลค่าของสินค้าขาเข้านั้น เพิ่มขึ้นร้อยละ 4 ต่อปี ถ้าสภาพการค้าระหว่างประเทศทรงตัวอยู่เช่นนี้ และถ้าพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศดำเนินไปในระดับที่คาดไว้ มูลค่าสินค้าขาออกและมูลค่าสินค้าขาเข้าในอนาคตควรจะเพิ่มในอัตราร้อยละ 4 ต่อปี เช่นนี้ใน พ.ศ. 2506 การค้าระหว่างประเทศคงจะขาดดุลประมาณ 1,500 ล้านบาท ในยอดดุลการค้าที่ขาดอยู่นี้เป็นที่เข้าใจว่าต่างประเทศคงจะช่วยเหลือประเทศไทยในทางเศรษฐกิจเช่นในปีก่อนๆ กล่าวคือส่งอุปกรณ์หลายอย่างมาให้โดยไม่คิดมูลค่าและมีสินค้าขาเข้าเป็นจำนวนไม่น้อยที่ประเทศไทยได้มา โดยการช่วยเหลือและการกู้เงินจากต่างประเทศ สินค้าที่ประเทศไทยได้รับโดยวิธีการเช่นว่านี้ ใน พ.ศ. 2502 มีมูลค่าประมาณ 1,000 ล้านบาท โดยเหตุนี้ดุลแห่งการชำระหนี้ของประเทศไทยในอนาคต ยังคงจะมีสภาพมั่นคงงดระยะ 3 ปีที่แล้วมา ซึ่งไม่ปรากฏว่าขาดแคลนเงินตราต่างประเทศสำหรับชำระหนี้และใช้จ่ายในการต่างๆ อย่างไรก็ตามจำเป็นต้องคอยสังเกตและศึกษาความเคลื่อนไหวของการค้าและหาทางแก้ไขดุลการค้าให้ดีขึ้น โดยหาตลาดสำหรับสินค้าสำคัญเพิ่มเติมในต่างประเทศ ในเมื่อมีการเพิ่มปริมาณการผลิตพืชและสินค้าที่สำคัญบางอย่าง (ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพด ครั้ง และยาง) หลังจาก พ.ศ. 2506 เมื่องานก่อสร้างชลประทานในภาคกลางเสร็จบริบูรณ์ และเป็นประโยชน์แก่การเพาะปลูกอย่างเต็มที่ ปริมาณข้าวและพืชอื่นๆ อันเป็นสินค้าขาออกที่สำคัญก็จะเพิ่มขึ้นเป็นการช่วยรักษาเสถียรภาพของการค้าให้มั่นคงยิ่งขึ้นด้วย

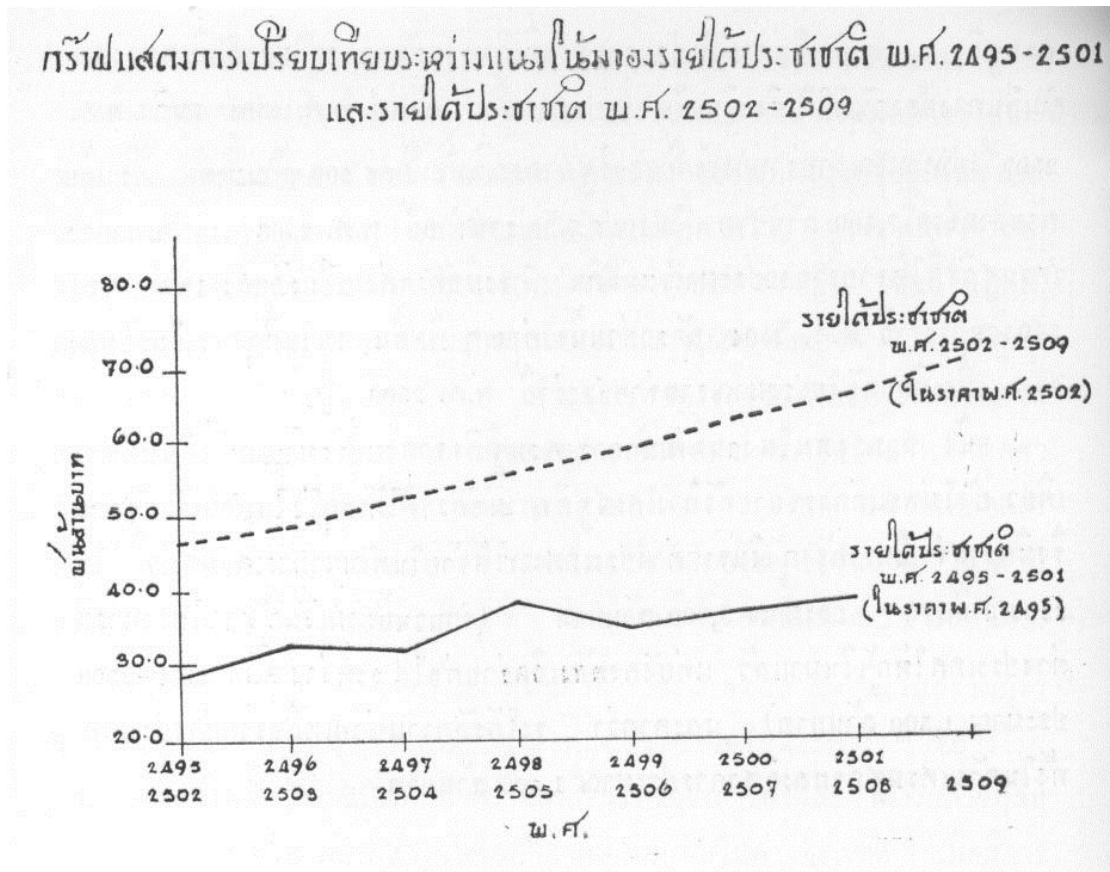
9. การเงินและการคลัง

จุดหมายสำคัญในด้านการเงินและการคลัง คือ การรักษาเสถียรภาพของเงินตราให้มีความมั่นคงตลอดไป อันเป็นเงื่อนไขอย่างหนึ่งที่จะส่งเสริมให้ประชาชนออมทรัพย์ และมีผลให้เกิดการลงทุนในกิจการต่างๆ มากขึ้น โดยเฉพาะในด้านการคลัง ถ้ามีความจำเป็นอาจจะปรับปรุงภาษีอากรเพื่อประโยชน์แก่พัฒนาการเศรษฐกิจ และดำเนินการให้ส่วนรายจ่ายที่เกินรายรับอยู่ในระดับที่เหมาะสม อันเป็นทางป้องกันมิให้เกิดเงินเฟ้อ งบประมาณว่าตั้งแต่ พ.ศ. 2504 จนถึง พ.ศ. 2509 งบประมาณรายจ่ายประจำปีของรัฐบาลจะเพิ่มขึ้นปีละ 500 ล้านบาท เริ่มต้นด้วยรายจ่าย 7,700 ล้านบาท ในงบประมาณรายจ่ายปี พ.ศ. 2503 งบประมาณการเศรษฐกิจที่ใช้จ่ายจากงบประมาณแผ่นดิน จะมีอัตราส่วนเป็นร้อยละ 19.5 ของรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2504 อัตราส่วนนี้จะค่อยๆ เพิ่มขึ้น จนในที่สุดจะเป็นร้อยละ 28.7 เมื่อเทียบกับงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2509

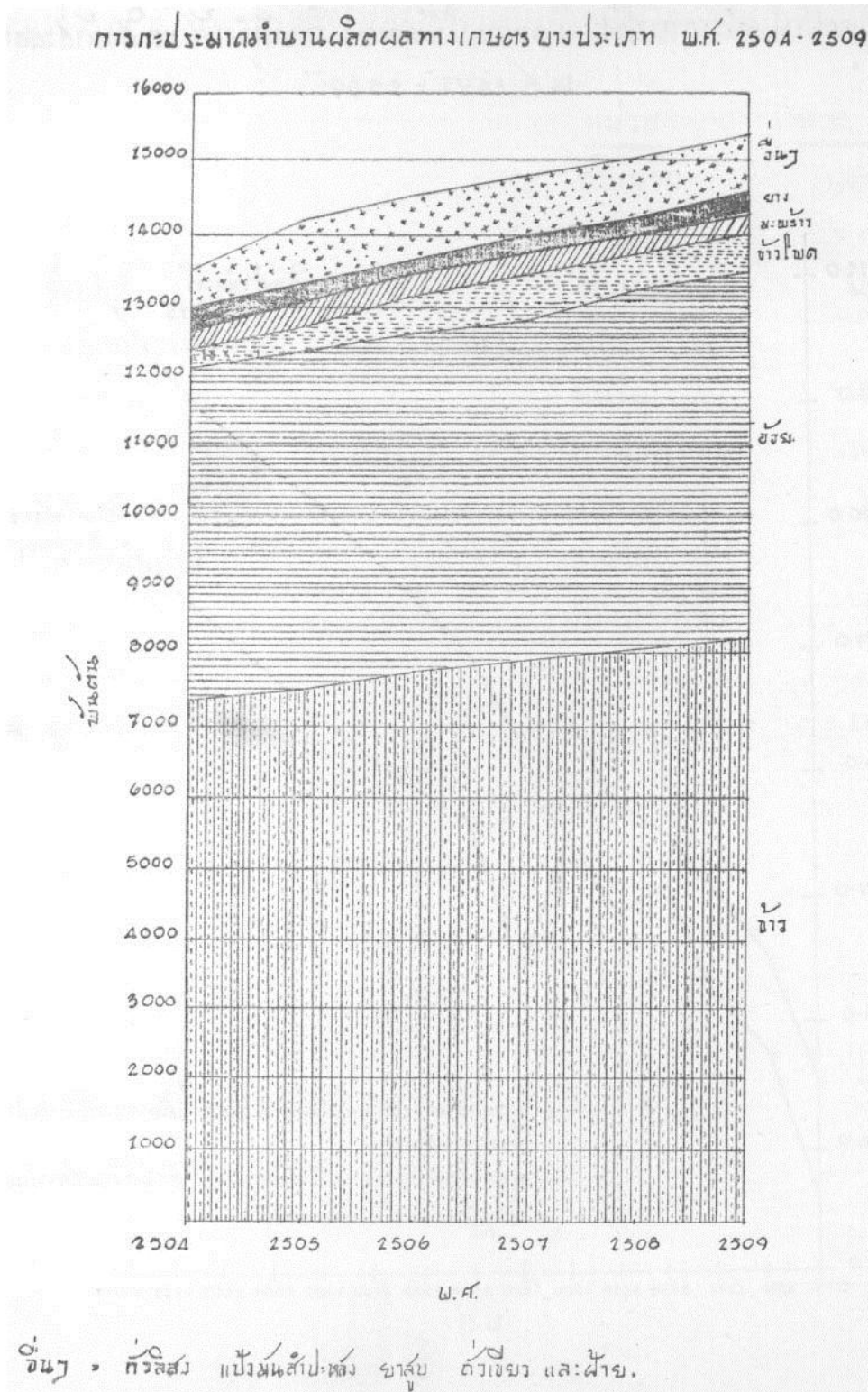

อนึ่ง การลงทุนในงานพัฒนาการเศรษฐกิจจากงบประมาณแผ่นดินแต่ทางเดียว ยังไม่พอแก่การขยายตัวทางเศรษฐกิจตามอัตราที่ได้ระบุไว้ในตอนต้น รัฐบาลจึงมีความจำเป็นจะต้องกู้เงินจากต่างประเทศมาใช้จ่ายในพัฒนาการเศรษฐกิจในระยะ 3 ปีแรก ประมาณ 3,000 ล้านบาท (จำนวนนี้รวมเงินกู้ตามโครงการที่ต่างประเทศให้กู้เงินมาแล้ว แต่ยังคงต้องเบิกจ่ายต่อไป ระหว่าง พ.ศ. 2504-2509 ประมาณ 1,500 ล้านบาท) และคาดว่าจะได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจและวิชาการประมาณ 1,500 ล้านบาท

กราฟแสดงการเปรียบเทียบระหว่างแนวโน้มของรายได้ประชาชาติ พ.ศ. 2495 - 2501
และรายได้ประชาชาติ พ.ศ. 2502 - 2509

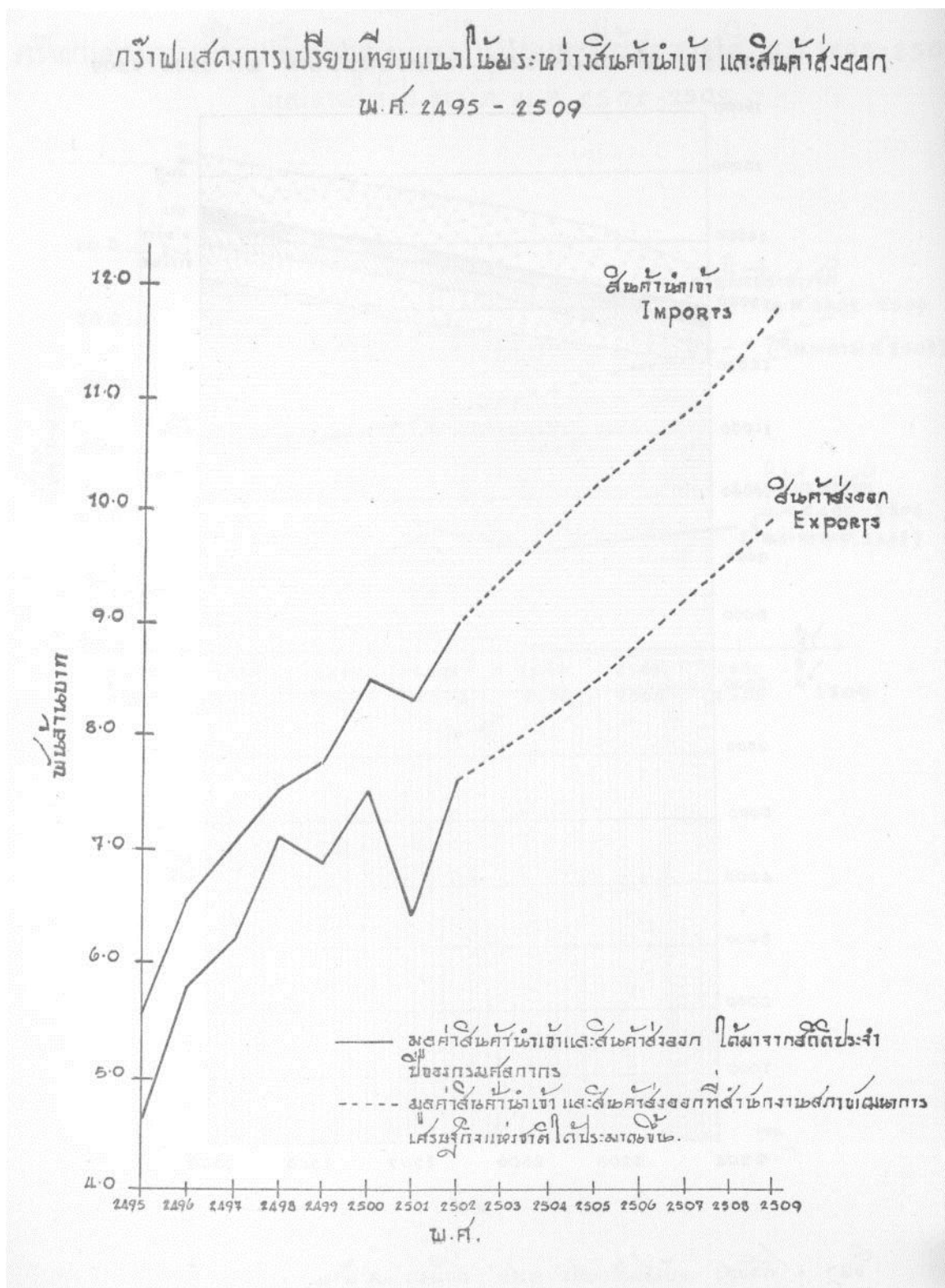

การกะประมาณจำนวนผลิตผลทางเกษตรบางประเภท พ.ศ. 2504 - 2509

กราฟแสดงผลการเปรียบเทียบแนวโน้มระหว่างสินค้านำเข้า และสินค้าส่งออก

พ.ศ. 2495 - 2509

ปริมาณการผลิตของอุตสาหกรรมและการเหมืองแร่ที่สำคัญ ๆ บางประเภท ใน พ.ศ. 2502

	หน่วย	พ.ศ. 2502
บุหรี	ล้านมวน	17,920
ซีการ์	ล้านมวน	9
ซีเมนต์	พันเมตริกตัน	482
เหล็กและเหล็กกล้า	พันเมตริกตัน	6
กระดาษ	พันรีม	78
น้ำตาล	พันเมตริกตัน	100
ผ้า	ล้านเมตร	13
กระสอบป่าน	ล้านใบ	6
ดีบุก	พันเมตริกตัน	10
ยิบซัม	พันเมตริกตัน	5
ลิกไนท์	พันเมตริกตัน	140

บทที่ 2

นโยบายของพัฒนาการเศรษฐกิจ

1 เกษตรกรรม

(1) เพิ่มปริมาณการผลิตด้านเกษตรกรรม โดยขยายการชลประทาน ความสำคัญอันดับแรก ได้แก่ การดำเนินงานตามโครงการชลประทานเขื่อนเจ้าพระยาและเขื่อนภูมิพลให้เสร็จและได้ผลแก่การเกษตรสมบูรณ์ตามโครงการ นอกจากนี้ก็ดำเนินงานตามโครงการชลประทานแก่งกระจาน และโครงการชลประทานสำคัญอื่นๆ ให้บังเกิดผลแก่เกษตรกรรม

(2) ส่งเสริมการปรับปรุงวิธีการผลิต โดยการดำเนินงานเผยแพร่วิชาการเกษตรกรรมแก่กสิกรโดยการแสดงตัวอย่าง โดยฟังเสียงในด้านชักจูงให้กสิกรผลิตพืชผลเกษตรกรรมมากประเภท กับทำนาผสมและปรับปรุงคุณภาพของพืชผล โดยเฉพาะคือ การขยายพันธุ์ข้าวชนิดดี การปรับปรุงพันธุ์ยาง และการปรับปรุงการเพาะปลูกพืชไร่ที่สำคัญๆ รวมทั้งการทดลองและส่งเสริมการใช้ปุ๋ยกับการดำเนินงานปราบศัตรูพืช

(3) ปรับปรุงและเร่งรัดการสงวนป่าไม้ เพื่อให้การสงวนป่าและการใช้ไม้ได้ผลถาวรเพิ่มพูนยิ่งขึ้น กับบำรุงและปลูกสร้างป่าไม้ โดยเฉพาะป่าไม้บริเวณต้นน้ำลำธาร ทั้งนี้มีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไข พ.ร.บ. สงวนป่าไม้ ให้เหมาะสมและควรดำเนินการสงวนป่าไม้ให้ได้เนื้อที่ร้อยละประมาณ 50 ของเนื้อที่ประเทศไทยทั้งหมด

(4) ปรับปรุง บำรุง รักษา และสร้างแหล่งผลิตและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดและสัตว์น้ำเค็ม รวมทั้งศึกษา ค้นคว้าและส่งเสริมทางวิชาการในด้านนี้ เพื่อรักษาพันธุ์และเพิ่มปริมาณสัตว์น้ำ กู้ให้ความช่วยเหลือและความรู้เกี่ยวกับอาชีพแก่ชาวประมง

(5) เผยแพร่และส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ การป้องกันโรคสัตว์ และการกำจัดโรคสัตว์

(6) ดำเนินงานพัฒนาการท่องเที่ยวในชนบท ให้นำหนักไปในด้านปรับปรุงเกษตรกรรม และมุ่งทำให้เห็นผลจริงจึงเป็นภาคๆ ไป หลังจากที่ได้ทดลองวิธีการอันเหมาะสมแล้ว ภาคแรกที่จะดำเนินงานให้เห็นผลคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(7) ดำเนินงานตามโครงการจัดสรรที่ดิน ด้วยการสำรวจและจำแนกประเภทที่ดิน เพื่อจัดสรรที่ดินเพื่อการเกษตร และป้องกันการทำลายป่าไปพร้อมกันด้วย

(8) ดำเนินงานปรับปรุงนิคมสร้างตนเองที่มีอยู่แล้ว ให้ได้ผลสมบูรณ์ และใช้ที่ดินว่างเปล่าในนิคมเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์พร้อมกับจัดตั้งนิคมชาวเขา

2. การสหกรณ์

(1) ดำเนินการปรับปรุงและจัดตั้งสหกรณ์บางประเภท โดยยึดหลักว่าสมาชิกของสหกรณ์มีความเข้าใจหลักการสหกรณ์ สามารถดำเนินงานตามหลักการของสหกรณ์ได้ในเวลาพอสมควร และกิจการของสหกรณ์จะประสบความสำเร็จในระยะเวลาอันสมควร

(2) ส่งเสริมให้สหกรณ์สามารถเลี้ยงตัวเองได้ในระยะเวลาพอสมควร การดำเนินงานในด้านการส่งเสริมของรัฐบาล จะหนักไปในด้านวิชาการและอำนวยความสะดวกแก่การดำเนินงานของสหกรณ์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ส่วนสมาชิกของสหกรณ์ จะต้องเป็นผู้จัดหาทุนเพื่อการดำเนินงานของสหกรณ์ หากรัฐบาลจำต้องช่วยเหลือในการให้กู้ยืมเงินทุนในอัตราดอกเบี้ยต่ำ สหกรณ์จะต้องสามารถส่งใช้คืนได้ภายในกำหนดพอสมควร

(3) การดำเนินงานส่งเสริมสหกรณ์ จะต้องประสานกับการดำเนินงานพัฒนาการเศรษฐกิจตามโครงการต่างๆ เช่น โครงการด้านการเกษตร

(4) ทำการทดลองจัดตั้งสหกรณ์รูปแบบใหม่ๆ ในขอบเขตจำกัด เมื่อได้พิจารณาแล้วว่า กิจการนั้นๆ อาจก่อตั้งขึ้นได้ในประเทศไทย แต่จะไม่มีมีการขยายสหกรณ์จนกว่าประชาชนจะเข้าใจวิธีการ และสามารถดำเนินงานได้

3. อุตสาหกรรม

(1) ส่งเสริมการลงทุนของเอกชนในด้านอุตสาหกรรม โดยเฉพาะกิจการที่ใช้วัตถุดิบในประเทศเป็นส่วนใหญ่ กิจการที่มีความต้องการผลิตภัณฑ์ในประเทศมาก ทั้งนี้โดยคำนึงว่ากิจการที่ได้รับการส่งเสริมนั้นสามารถผลิตสิ่งของได้มีปริมาณมาก มีคุณภาพดีเท่าเทียมกับของต่างประเทศ ใช้วิธีการผลิตอันมีประสิทธิภาพและให้สามารถตั้งตัวได้ภายในระยะเวลาพอสมควร

(2) รัฐไม่ประกอบกิจการขึ้นใหม่ อันเป็นการแข่งขันกับเอกชน ส่วนกิจการที่รัฐอำนวยความสะดวกอยู่แล้วก็จะจัดการให้บังเกิดประโยชน์ยิ่งขึ้น

(3) ส่งเสริมการค้นคว้าและสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อประโยชน์แก่การอุตสาหกรรม โดยเฉพาะคือ การสำรวจแหล่งแร่ และการสำรวจธรณีวิทยา

(4) จัดให้มีการฝึกและอบรม เพื่อให้มีผู้ชำนาญงานและช่างฝีมือ ตามความต้องการของกิจการอุตสาหกรรม

(5) ส่งเสริมการอุตสาหกรรมในครอบครัว โดยการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการใหม่ๆ และช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าประเภทนี้

4. การพลังงาน

(1) ดำเนินงานตามโครงการไฟฟ้าเขื่อนภูมิพล ให้บรรลุผลตามกำหนดเวลาและตามแผนการที่กำหนดไว้

(2) วางรากฐานของกิจการต่างๆ ซึ่งจะใช้บริการไฟฟ้าจากเขื่อนภูมิพล เช่น ระบบการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าแก่ผู้ใช้ไฟฟ้าในท้องถิ่นๆ ที่จะใช้พลังงานไฟฟ้า

(3) ดำเนินงานสำรวจเกี่ยวกับพัฒนาการลุ่มแม่น้ำโขง โดยร่วมมือกับสหประชาชาติ

(4) ดำเนินงานให้ได้พลังงานในราคาถูกลงพอสมควร จากแหล่งพลังงานต่างๆ ตามความต้องการของประเทศ

5. การคมนาคม

(1) ปรับปรุงกิจการขนส่งทางบก ทางน้ำและทางอากาศ ให้มีบริการสะดวกรวดเร็ว และให้ค่าใช้จ่ายในการอำนวยความสะดวก เพื่อให้บริการแก่กิจการต่างๆ ที่จะได้พัฒนาการขึ้นตามจุดหมาย โดยเฉพาะในกิจการต่อไปนี้

ก. การรถไฟ ดำเนินการก่อสร้างยานขนถ่ายสินค้าพลโยธินให้เสร็จ เพิ่มรถตู้และรถจักรตามความขยายตัวของความต้องการการขนส่งทางรถไฟ ปรับปรุงอัตราค่าโดยสารและค่าระวางขนส่งสินค้าให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ข. **ทางหลวง** ปรับปรุงการบูรณะเส้นทางหลวงแผ่นดินที่เปิดใช้แล้ว ให้มีสภาพถาวรมั่นคงมากยิ่งขึ้น จัดตั้งหน่วยจักรกลก่อสร้างทางหลวง มีเครื่องมือเครื่องใช้พร้อมมูล เพื่อโยกย้ายไปดำเนินงานบูรณะและก่อสร้างเป็นหน่วยๆ การก่อสร้างทางสายใหม่ควรดำเนินไปภายในขอบเขตของกำลัง กรมทางหลวงแผ่นดินบูรณะและก่อสร้างทางหลวงในเส้นทางกรุงเทพฯ-เชียงใหม่ กรุงเทพฯ-สระบุรี-โคราช-หนองคาย กรุงเทพฯ-ชุมพร-จตุรัสแดนมลายู โดยขีดชายฝั่งด้านตะวันออก ชุมพร-ภูเก็ต กรุงเทพฯ-ตราด โคราช-อุบล และกรุงเทพฯ-อรัญประเทศ ส่วนทางหลวงจังหวัด ก็จะมีบูรณะและก่อสร้างให้มีขึ้นตามความจำเป็นของท้องที่

ค. **การขนส่งทางน้ำ** บำรุงรักษาและปรับปรุงร่องน้ำให้เรือเดินได้โดยสะดวก ทำการศึกษาเรื่องทางเดินของกระแสน้ำแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อหาทางลดการตกตะกอนที่ปากแม่น้ำ ปรับปรุงท่าเรือในภาคใต้ที่สงขลาและภูเก็ต

ง. **การขนส่งทางอากาศ** ปรับปรุงบริการการบินภายในประเทศให้สะดวก รวดเร็วและปลอดภัย กับปรับปรุงท่าอากาศยานพลเรือนที่ดอนเมือง เพื่อให้บริการแก่เครื่องบินโดยสารที่ทันสมัยและปรับปรุงสนามบินต่างจังหวัดบางจังหวัดให้เหมาะแก่การใช้เป็นสนามบินพาณิชย์

(2) ปรับปรุงกิจการสื่อสารและโทรคมนาคม ให้มีบริการสะดวกและรวดเร็ว โดยการเพิ่มอุปกรณ์และเจ้าหน้าที่ และบูรณะที่ทำการไปรษณีย์ รวมทั้งการแบ่งเขตไปรษณีย์ในท้องที่ต่างๆ ที่มีพลเมืองหนาแน่น เร่งสร้างระบบโทรคมนาคมตามโครงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศและขยายโทรศัพท์ด้วยรายได้ขององค์การโทรศัพท์ฯ เอง

(3) การดำเนินงานกิจการให้บริการสื่อสารและการขนส่ง ซึ่งรัฐเป็นผู้ดำเนินการเองนั้น จะต้องพยายามให้มีรายได้เลี้ยงตัวเองได้

6. การสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า ประปา ท่อระบายน้ำ สุขาภิบาลอื่น ๆ)

(1) กิจการสาธารณูปโภคในเขตเทศบาล จะพยายามมอบให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล หรือ องค์การสาธารณูปโภคดำเนินงาน ส่วนการสาธารณูปโภคในจังหวัด ควรเป็นหน้าที่ของจังหวัดหรือ ชุมชนในท้องที่นั้นๆ

(2) การดำเนินงานสาธารณูปโภคจะยึดหลักว่า ให้เลี้ยงตัวเองได้ให้มากที่สุด และเทศบาลต่างๆ ควรจะนำรายได้มาใช้จ่ายในการสาธารณูปโภคให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

(3) หากการเงินอำนวยให้ รัฐบาลอาจมีเงินอุดหนุนให้แก่เทศบาลและท้องที่ต่างๆ เพื่อการนี้ ทั้งนี้อาจเป็นเงินงบประมาณหรือเงินกู้ก็ได้

(4) การขยายกิจการคมนาคมในท้องที่ใด จะคำนึงถึงความสัมพันธ์กับบริการสาธารณูปโภคในท้องที่นั้นด้วย

7. การปรับปรุงระบบการจำหน่าย

- (1) วางมาตรฐานและระบบการตรวจสอบมาตรฐานของสินค้า โดยเฉพาะสินค้าขาออกประเภทสำคัญๆ
- (2) ช่วยรักษาระดับราคาของพืชผลและผลิตภัณฑ์ที่สำคัญๆ เพื่อให้ผู้ผลิตมีกำลังใจที่จะขยายหรือรักษาระดับของการผลิต แต่ทั้งนี้ต้องสัมพันธ์กับการปรับปรุงประสิทธิภาพของการผลิต และความต้องการของตลาด
- (3) ส่งเสริมให้ผู้ผลิตและผู้อุปโภคบริโภคได้รับความเป็นธรรมในการซื้อและการจำหน่ายสิ่งของโดยอาศัยวิธีการสหกรณ์ ซึ่งผู้ผลิตและผู้อุปโภคบริโภคเป็นผู้ดำเนินงานเอง
- (4) สนับสนุนให้คนไทยประกอบอาชีพในด้านพาณิชยกรรมมากยิ่งขึ้น
- (5) ดำรงไว้ซึ่งระบบของการแข่งขันในการผลิต และการจำหน่ายให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
- (6) ส่งเสริมการส่งสินค้าออกนอกประเทศ

8. การรักษาเสถียรภาพของเงิน

- (1) ประหยัดรายจ่ายของรัฐบาล ให้จำกัดอยู่ในกิจการอันจะบังเกิดผลอย่างแท้จริงแก่ประชาชนและการเศรษฐกิจ และให้อยู่ในขอบเขตของรายได้และเงินที่รัฐบาลจะได้มาโดยการกักขัง หากเป็นการกักขังจากธนาคารแห่งประเทศไทย จะต้องคำนึงว่าผลของการกักขังนั้นจะไม่เป็นเหตุให้ราคาสิ่งของและบริการแพงขึ้น
- (2) พยายามเพิ่มรายได้ของรัฐบาล เพื่อนำมาใช้จ่ายในพัฒนาการเศรษฐกิจ โดยการกวดขันการเก็บภาษีอากร
- (3) ปรับปรุงระบบภาษีอากร เพื่อให้รายได้ของรัฐบาลเพิ่มขึ้น โดยมีส่วนสัมพันธ์กับรายจ่าย เพื่อให้ความเป็นธรรมและความสะดวกแก่ผู้เสียภาษีอากร และเพื่อให้สัมพันธ์กับนโยบายของรัฐบาลในด้านส่งเสริมการผลิตด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม
- (4) ควบคุมดูแลสถาบันการเงินต่างๆ ให้ประกอบธุรกิจในทางที่จะก่อให้เกิดความมั่นใจ และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมากที่สุด และปรับปรุงพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้การดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์มีความมั่นคงทั่วไป
- (5) ส่งเสริมให้ประชาชนออมทรัพย์ โดยการชี้ชวนและแนะนำวิธีการออมทรัพย์ ซึ่งช่องวิธีหาผลประโยชน์จากเงินออมนั้นให้ประชาชนทราบ และจะต้องพยายามหาทางชักเงินออมนั้น เข้า

มาสู่วงการธนาคารให้มากที่สุด เพื่อทางการจะได้มีโอกาสควบคุมการใช้จ่ายเงินออมให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่

9. การสังคม

(1) **การสาธารณสุข** ส่งเสริมการอนามัยในท้องถิ่นชนบทที่ห่างไกลจากแหล่งความเจริญ โดยขยายและปรับปรุงสถานอนามัยชั้น 2 ที่มีอยู่ให้เข้าระดับมาตรฐานสถานอนามัยชั้น 1 ตามความเหมาะสมของท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้สถานอนามัยมีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานด้านอนามัย การป้องกันโรค และการบำบัดโรคแก่ประชาชนในส่วนภูมิภาคได้ดีขึ้น

ในด้านการแพทย์ ก็จะขยายโรงพยาบาลในภูมิภาคที่มีชุมชนหนาแน่นให้มีบริการที่ทันสมัยและเพียงพอแก่ความต้องการยิ่งขึ้น กับดำเนินงานคณะแพทยศาสตร์ที่เชียงใหม่ให้สมบูรณ์ตามโครงการ

สำหรับการป้องกันโรคติดต่อต่างๆ ร่วมกับสหประชาชาติ เช่น การปราบโรคเรื้อน คุดทะราด วัณโรค และการปราบโรคมาเลเรียนั้น จะถือว่ามีความสำคัญอันตบสูง

(2) การสังคมสงเคราะห์

ก. **อาคารสงเคราะห์** หากทางสร้างบ้านอาคารสงเคราะห์สำหรับผู้มีรายได้น้อยให้มีจำนวนมากพอสมควร หากเอกชนจะสนใจลงทุนสร้างอาคารสงเคราะห์ให้เช่าซื้อเพิ่มขึ้นด้วย ก็คงจะช่วยแบ่งเบาภาระในด้านนี้จากรัฐได้อีกมาก

ข. **การประชาสงเคราะห์** จะสงเคราะห์คนยากจน ผู้มีรายได้น้อย เด็กซึ่งไร้ผู้อุปการะ ตลอดจนคนชราซึ่งไร้ที่พึ่ง คนพิการ คนทุพพลภาพ และผู้ประสบภัยพิบัติต่างๆ ให้ได้รับการเลี้ยงดู บำรุงรักษาและสงเคราะห์เท่าที่ควร

บทที่ 3

วงเงินรายรับและรายจ่ายสำหรับงานพัฒนาการเศรษฐกิจด้าน
รัฐบาลระหว่าง พ.ศ. 2504-2509

ความสามารถของรัฐบาลที่จะใช้จ่ายดำเนินงานต่าง ๆ ย่อมขึ้นอยู่กับรายได้จากภาษีอากร รายได้ของรัฐวิสาหกิจ การกักยืมเงินภายในและภายนอกประเทศ และการช่วยเหลือของต่างประเทศ สำหรับประเทศไทยในหกปีข้างหน้า รัฐบาลมีภาระที่จะต้องใช้จ่ายในกิจการด้านต่าง ๆ อยู่เป็นอันมาก จนเกินกำลังรายได้จากภาษีอากร ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องกะประมาณจำนวนเงินที่รัฐบาลจะพึงได้ จากแหล่งต่าง ๆ ที่สำคัญในอนาคต โดยถือหลักการที่จะให้มีรายรับมากที่สุดเท่าที่จะพึงกระทำได้ภายในขอบเขตของเหตุการณ์แวดล้อม รวมทั้งนโยบายรักษาเสถียรภาพ

ของเงินตรา กับกะประมาณจำนวนรายจ่ายโดยประหยัด เพื่อให้การใช้จ่ายเป็นผลดีแก่
พัฒนาการเศรษฐกิจมากที่สุด

รายรับของรัฐบาล

1. รายได้จากภาษีอากรและอื่น ๆ

รายได้จากภาษีอากรและรายได้อื่น ๆ ของรัฐบาล ใน พ.ศ. 2503 ประมาณไว้ 6,540 ล้านบาท รายได้ของรัฐบาลจากด้านเหล่านี้ คาดว่าจะเพิ่มในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ดังที่ปรากฏมาแล้วในอดีต แต่เมื่อคำนึงว่า ภาระการใช้จ่ายของรัฐบาลมีอยู่เป็นอันมาก ประกอบกับ ขอบเขตการกู้ยืมเงินและการช่วยเหลือจากต่างประเทศมีจำกัด จึงคาดว่ารายได้ของ รัฐบาลจากภาษีอากรและด้านอื่น ๆ ในหกปีข้างหน้า จะไม่พอใช้จ่ายเพื่อทำนุบำรุงประเทศให้ ก้าวหน้าไปในระดับที่พึงประสงค์ และขณะเดียวกันก็ไม่พอดำเนินงานพัฒนาการเศรษฐกิจให้ลุล่วงไป ตามจุดหมาย ฉะนั้น รัฐบาลอาจจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงภาษีอากร เพื่อให้มีรายได้จากภาษีอากรเพิ่มขึ้น อีกประมาณ 505 ล้านบาท ในระยะ 3 ปีแรก ทั้งนี้นอกจากจะทำให้รัฐบาลมีรายได้สูงขึ้น สัมพันธ์กับ รายจ่ายที่คาดไว้แล้ว ยังเป็นการช่วยมิให้รัฐบาลต้องกู้ยืมเงินจากธนาคารแห่งประเทศไทยมาก จนเป็น ผลให้เงินตราขาดเสถียรภาพอีกด้วย การปรับปรุงภาษีอากรในกรณีเช่นนี้เชื่อว่าอยู่ในขอบเขตที่จะพึง กระทำได้ และเมื่อการปรับปรุงใช้ระยะเวลา 3 ปี ภาระของการเสียภาษี ก็จะไม่ตกหนักแก่ประชาชนในปี ใดปีเดียว ส่วนรายได้ที่รัฐบาลจะได้รับจากรัฐวิสาหกิจนั้น เชื่อว่าจะไม่มีจำนวนเพิ่มขึ้นเพราะรัฐวิสาหกิจ สำคัญ ๆ ต่างก็มีภาระที่จะต้องขยายและปรับปรุงกิจการด้วยรายได้ของตนเองอยู่มาก หากรายได้จาก ภาษีอากรเป็นไปดังที่คาด รายได้ของรัฐบาลจากภาษีอากรจะเพิ่มขึ้นปีละ 400-500 ล้านบาท

2. การกู้เงินภายในประเทศ

การกู้เงินภายในประเทศของรัฐบาลจะยึดหลักการที่จะจำกัดการกู้เงินจากธนาคารแห่ง ประเทศไทยลงให้อยู่ในระดับอันเหมาะสม เพื่อมิให้เกิดผลในทางที่จะทำให้เงินตราขาด เสถียรภาพ หรือเกิดสภาพเงินเฟ้ออันจะยังความเสียหายให้แก่การเศรษฐกิจของประเทศ และ ขณะเดียวกันจะพยายามกู้เงินจากประชาชน โดยการออกพันธบัตรเงินกู้ ในหกปีข้างหน้า รัฐบาลคงจะสามารถขายพันธบัตรให้แก่ประชาชน รวมทั้งธนาคารออมสินได้มีปริมาณเพิ่มขึ้นปี ละ 50 ล้านบาท ส่วนการ

กู้เงินเพิ่มใหม่จากธนาคารแห่งประเทศไทยจะค่อย ๆ ลดลงเป็นลำดับ จึงคาดได้ว่าจำนวนเงินกู้ ภายในประเทศของรัฐบาล จะมีจำนวนประมาณ 1,100 ล้านบาท ใน พ.ศ. 2504 และค่อย ๆ เพิ่มขึ้นจนมีจำนวน 1,300 ล้านบาท ใน พ.ศ. 2509 ยอดเงินกู้จากแหล่งต่าง ๆ แสดงได้ดังนี้

(ล้านบาท)

	2504	2505	2506	2507	2508	2509
--	------	------	------	------	------	------

1. กู้จากธนาคารแห่งประเทศไทย (ใช้หนี้เก่า)	700	700	700	700	700	700
2. กู้เพิ่มเติมจากธนาคารแห่งประเทศไทย	150	150	150	200	200	200
3. กู้ด้วยการขายพันธบัตรและอื่นๆ	250	300	350	370	400	400

3. การกู้เงินภายนอกประเทศ

ตั้งแต่ พ.ศ. 2495 ถึง พ.ศ. 2502 รัฐบาลไทยได้กู้เงินจากต่างประเทศมาดำเนินงานพัฒนาการเศรษฐกิจด้านต่างๆ เป็นจำนวนประมาณ 3,600 ล้านบาท กิจการหลายประเภทที่กู้เงินจากต่างประเทศมาดำเนินงาน ยังคงอยู่ในระหว่างดำเนินงาน จนถึง พ.ศ. 2506 หรือหลังจากนั้น เช่น การก่อสร้างเขื่อนภูมิพล การไฟฟ้าอันฮี และการก่อสร้างระบบโทรคมนาคม เงินกู้ในกรณีนี้ยังต้องเบิกจ่ายต่อไปอีกในอนาคต เป็นจำนวนเงินประมาณ 1,500 ล้านบาท การกู้เงินจากต่างประเทศนี้ นอกจากจะช่วยให้ดำเนินงานพัฒนาการเศรษฐกิจไปได้แล้ว ยังช่วยให้ประเทศไทยไม่ขาดแคลนเงินตราต่างประเทศอีกด้วย ในระยะสามปีข้างหน้าประเทศไทยอาจจำเป็นต้องกู้เงินจากต่างประเทศประมาณ 1,500 ล้านบาท เพื่อใช้ดำเนินงานพัฒนาการเศรษฐกิจที่สำคัญและจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับโครงการที่ต้องใช้วัสดุและอุปกรณ์จากต่างประเทศ ทั้งนี้ จะช่วยให้ประเทศไทยไม่ขาดแคลนเงินตราต่างประเทศในอนาคตอีกด้วย และในระยะสามปีต่อไป อาจจะต้องกู้เงินจากต่างประเทศเพื่อพัฒนาการเศรษฐกิจอีกประมาณ 1,000 ล้านบาท จึงรวมเป็นเงินกู้จากต่างประเทศสำหรับใช้ในพัฒนาการเศรษฐกิจในระยะ 6 ปีทั้งสิ้นประมาณ 4,000 ล้านบาท

4. การช่วยเหลือจากต่างประเทศ

ตั้งแต่ พ.ศ. 2495 ถึง พ.ศ. 2502 ต่างประเทศได้ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศไทยทางวิชาการและเศรษฐกิจ นอกเหนือจากการให้กู้ยืมเงิน เป็นจำนวนประมาณ 2,000 ล้านบาท ประเทศไทยยังคงต้องการความช่วยเหลือทำนองนี้ต่อไปอีกในระยะหกปีข้างหน้า เพราะการดำเนินงานหลายด้านยังขาดความรู้และความชำนาญ ประมาณว่ามูลค่าของการช่วยเหลือจากต่างประเทศที่ประเทศไทยต้องการในด้านต่างๆ ในอนาคต จะเป็นมูลค่าเฉลี่ยปีละ 500 ล้านบาทเป็นอย่างน้อย

จำนวนรายรับของรัฐบาลดังที่ประมาณข้างต้นแสดงตามแหล่งที่มาได้ ดังนี้

(ล้านบาท)

ประเภท ของรายรับ	2501	2505	2506	2507 ^{1/}	2508 ^{1/}	2509 ^{1/}
1. รายได้จากภาษีอากรและรายได้ ของรัฐวิสาหกิจ	6,510	7,100	7,600	8,100	8,530	9,000
2. รายได้จากภาษีอากรเพิ่ม						

เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจร้อยละ 5	325	350	380	430	470	500
3. รายได้จากการปรับปรุงภาชี อาคาร	235	150	120	-	-	-
4. รวมรายได้ (1+2+3)	7,100	7,600	8,100	8,530	9,000	9,500
5. เงินกู้ภายในประเทศ	1,100	1,150	1,200	1,270	1,300	1,300
6. รวมรายรับภายในประเทศ (4+5)	8,200	8,750	9,300	9,800	10,300	10,800
7. เงินกู้จากต่างประเทศ ^{2/}	4,000					
8. การช่วยเหลือจากต่างประเทศ ^{2/}	3,000					

หมายเหตุ : 1/ ยอดรายรับสำหรับ พ.ศ. 2507 ถึง พ.ศ. 2509 ถือว่าเป็นการกะประมาณขั้นต้น

ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ เพราะเป็นการคาดคะเนในระยะยาว

2/ เงินกู้จากต่างประเทศและการช่วยเหลือจากต่างประเทศแสดงเป็นจำนวนรวม เพราะในความเป็นจริง จะมีจำนวนเท่าใดในแต่ละปี จะขึ้นอยู่กับความตกลงระหว่างประเทศและการใช้เงิน

รายจ่ายของรัฐบาล

เมื่อคำนึงถึงความจำเป็นของการดำเนินงานพัฒนาการเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ และผลประโยชน์ที่ประเทศจะพึงได้รับในทางเศรษฐกิจ กับขอบเขตของรายรับของรัฐบาลดังกล่าว
ใน

ข้างต้นแล้ว การจัดสรรรายจ่ายของรัฐบาลในอนาคตจะเป็นไปตามหลักการดังนี้

1. รายจ่ายที่ไม่เป็นพัฒนาการเศรษฐกิจ

การใช้จ่ายของรัฐบาลที่ไม่ถือว่าเป็นพัฒนาการเศรษฐกิจโดยตรง ได้แก่ การใช้จ่ายในการบริหารราชการของส่วนราชการต่างๆ (การป้องกันประเทศ การพิทักษ์สันติราษฎร์ การยุติธรรม และบริการในด้านบริหารงานอื่นๆ ของประเทศ) และการชำระหนี้เงินกู้กับดอกเบี้ยเงินกู้ การดำเนินงานในด้านเหล่านี้ย่อมมีผลสะท้อนถึงพัฒนาการเศรษฐกิจ แต่จำต้องถือว่าไม่เป็นพัฒนาการเศรษฐกิจ เพราะเป็นกิจการที่รัฐบาลจะต้องดำเนินอยู่โดยปกติ ไม่ว่าจุดหมายของพัฒนาการเศรษฐกิจจะเป็นประการใด มีกิจการบางกรณีทีวินิจฉัยได้ยากกว่าเป็นพัฒนาการเศรษฐกิจหรือไม่ กรณีเช่นนี้ ก็จำเป็นต้องอาศัยการพิจารณาวัตถุประสงค์ของกิจการและผลที่จะได้รับว่า ตรงกับความหมายของพัฒนาการเศรษฐกิจเพียงใด การประมาณรายจ่ายที่ไม่เป็นพัฒนาการเศรษฐกิจใน 6 ปีข้างหน้า ได้พยายามประมาณยอดการชำระหนี้ไว้ให้ใกล้เคียงที่สุดเท่าที่จะทำได้ งบประมาณทั่วไปของส่วนราชการต่างๆ ได้กะประมาณเงินเดือนและค่าจ้างเพิ่มร้อยละ 5 ต่อปี โดยอาศัย

ประสบการณ์ที่เป็นมาแล้วในอดีตเป็นเกณฑ์ ยกเว้นเงินเดือนและค่าจ้างของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งประมาณว่าจะเพิ่มในอัตราร้อยละ 10 ต่อปีใน 3 ปีแรก เพราะเป็นกระทรวงที่มีข้าราชการมาก ส่วนค่าใช้จ่ายในการบริหารงานทั่วไปอื่นๆ ได้กำหนดไว้ใกล้เคียงกับจำนวนใน พ.ศ. 2503 แต่ก็ได้ประมาณเงินไว้ให้เพื่อการขยายงานต่างหากอีกจำนวนหนึ่ง

2. รายจ่ายที่เป็นพัฒนาการเศรษฐกิจ

รายจ่ายที่เป็นพัฒนาการเศรษฐกิจ ได้แก่ รายจ่ายของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่มีโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจ ระหว่าง พ.ศ. 2504-2509 รายจ่ายเหล่านี้ได้รวบรวมจากยอดการใช้จ่ายตามโครงการเหล่านั้นเป็นปีๆ ไป โดยได้ปรับปรุงยอดของการใช้จ่ายตามความเหมาะสม กำลังเงินและจุดหมายกับนโยบายของพัฒนาการเศรษฐกิจ บางโครงการที่ไม่เร่งด่วนและยังมีความจำเป็นน้อยหรือควรจะได้พิจารณาแก้ไขปรับปรุงใหม่ก็ระงับไว้ก่อน หรือยกไปตั้งไว้เป็นโครงการสำรองเมื่อการเงินอำนวยให้ก็จะได้ตั้งงบประมาณแผ่นดินให้ ทั้งนี้ได้เสนอเหตุผลไว้ในเอกสารที่ว่าด้วยแนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการเศรษฐกิจแขนงต่างๆ รายจ่ายที่เป็นพัฒนาการเศรษฐกิจนี้ได้รวมและแยกเป็นงบบๆ ไป ตามแหล่งที่มาของเงิน คือ งบประมาณเศรษฐกิจที่ใช้งบประมาณแผ่นดิน งบประมาณเศรษฐกิจที่ใช้เงินกู้จากต่างประเทศและงบประมาณเศรษฐกิจที่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ในระยะ 3 ปีแรก งบประมาณเศรษฐกิจที่ใช้งบประมาณแผ่นดินมีจำนวนรวมทั้งสิ้นประมาณ 5,500 ล้านบาท ที่ใช้เงินกู้จากต่างประเทศมีจำนวนรวมประมาณ 3,000 ล้านบาท และที่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศมีจำนวนรวมประมาณ 1,500 ล้านบาท สำหรับ 3 ปีหลังประมาณในขั้นต้นว่า งบประมาณเศรษฐกิจที่ใช้งบประมาณแผ่นดินจะมีจำนวนรวมประมาณ 8,400 ล้านบาท ที่ใช้เงินกู้จากต่างประเทศจะมีจำนวนรวมประมาณ 1,000 ล้านบาท และที่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศจะมีจำนวนรวมประมาณ 1,500 ล้านบาท

ดังที่ประมาณไว้นี้ รายจ่ายจากงบประมาณแผ่นดินของรัฐบาลทั้งสิ้นจะเพิ่มปีละ 500 ล้านบาท ส่วนงบประมาณเศรษฐกิจที่ใช้งบประมาณแผ่นดิน จะเพิ่มปีละ 300 ล้านบาท ส่วนงบประมาณเศรษฐกิจที่เกินกำลังเงิน ก็แยกตั้งไว้เป็นงบประมาณเศรษฐกิจสำรอง

ตารางข้างท้ายเป็นการแสดงยอดรายจ่ายของรัฐบาลทั้งสิ้น จากงบประมาณแผ่นดิน และยอดงบประมาณเศรษฐกิจเป็นรายกระทรวงตามแหล่งที่มาของเงิน อย่างไรก็ตามจำนวนเงินที่กะประมาณไว้สำหรับดำเนินงานในด้านต่างๆ เป็นรายปีนั้น เป็นการคาดคะเนการใช้จ่าย ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ตามความจำเป็น ตามสภาพของงบประมาณแผ่นดินและตามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินงานอันจะพึงปรากฏขึ้น

ตารางที่ 1 : การกะประมาณรายจ่ายของรัฐบาลจากงบประมาณแผ่นดิน ระหว่าง พ.ศ. 2504-2509

(ล้านบาท)

พ.ศ.	2504 ^{1/}	2505	2506	2507	2508	2509
ประเภทรายจ่าย						
1. งบกลาง ^{2/}	1,583	1,594	1,606	1,648	1,679	1,710
2. งบบริหารทั่วไปของส่วนราชการที่ไม่มีพัฒนาการเศรษฐกิจ	1,970	2,014	2,060	2,131	2,153	2,176
3. งบบริหารทั่วไปของส่วนราชการที่มีพัฒนาการเศรษฐกิจ	3,047	3,242	3,434	3,521	3,668	3,814
4. งบพัฒนาการเศรษฐกิจ	1,600	1,900	2,200	2,500	2,800	3,100
5. รวมรายจ่ายจากงบประมาณแผ่นดิน	8,200	8,750	9,300	9,800	10,300	10,800
6. อัตราส่วนงบพัฒนาการเศรษฐกิจเป็นร้อยละของรายจ่ายทั้งสิ้น	19.5	21.7	23.7	25.5	27.2	28.7

หมายเหตุ 1/ เฉพาะ พ.ศ. 2504 งบประมาณมีเพียง 9 เดือน (มกราคม ถึง กันยายน) ยอดรายจ่ายเหล่านี้จึงต้องลดลงตามส่วนจากจำนวนที่แสดงไว้

2/ รายจ่ายในงบกลางส่วนใหญ่เป็นการชำระหนี้

ตารางที่ 2 : งบประมาณการเศรษฐกิจจากงบประมาณแผ่นดินแยกตามสาขาการเศรษฐกิจ พ.ศ. 2504-2509

(ล้านบาท)

ลำดับ	พ.ศ.	2503	3 ปีแรก			3 ปีหลัง		
			2504	2505	2506	2507	2508	2509
	หน่วยราชการ							
1.	งบพัฒนาการเศรษฐกิจ	1,344.98	1,387.97	1,900.00	2,200.00	2,500.00	2,800.00	3,100.00
	งบพัฒนาการเกษตร	413.20	438.12	541.02	572.11	804.67	833.52	822.34
	กระทรวงเกษตร	365.42	374.37	472.00	500.00	642.00	700.00	744.00
	1. กรมกสิกรรม	20.93	24.02	32.31	38.72	18.48	18.80	19.20
	2. กรมการข้าว	17.27	17.28	22.63	24.30	30.05	35.13	40.14
	3. กรมประมง	7.80	4.17	5.42	5.84	6.71	7.33	7.98
	4. กรมปศุสัตว์	20.12	17.10	23.59	24.48	-	-	-
	5. กรมป่าไม้	17.01	23.10	31.78	34.84	20.32	22.29	24.30
	6. กรมชลประทาน	282.29	288.70	343.60	345.70	344.20	346.00	346.00
	7. งบสำรอง	-	-	12.67	26.12	222.24	270.45	306.11
	กระทรวงสหกรณ์	15.62	22.93	25.36	25.27	52.37	56.68	55.88
	1. สำนักงานปลัดกระทรวง	1.85	-	-	-	-	-	-
	2. กรมสหกรณ์พาณิชย์	1.53	2.80	2.80	2.80	8.20	6.70	8.20
3. กรมสหกรณ์ที่ดิน	10.86	10.18	12.20	13.30	27.30	33.00	30.70	

	4. กรมสหกรณ์ธนกิจ		1.38		9.95		10.36		9.17		16.87		16.98		16.98	
--	-------------------	--	------	--	------	--	-------	--	------	--	-------	--	-------	--	-------	--

(ล้านบาท)

ลำดับ	พ.ศ.	2503	3 ปีแรก			3 ปีหลัง		
			2504	2505	2506	2507	2508	2509
	หน่วยราชการ							
	การพลังงานแห่งชาติ	1.98	2.60	3.30	4.00	5.00	6.00	7.00
	1. โครงการแก่งเรียง	-	0.50	0.50	0.50	-	-	-
	2. พัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง	0.89	1.72	1.86	1.76	-	-	-
	3. สำรองแหล่งพลังงานภาคใต้	-	0.38	0.35	0.25	-	-	-
	4. สำรองแหล่งพลังงานเบื้องต้น	1.09	-	-	-	3.01	2.56	-
	5. งบสำรอง	-	-	0.59	1.49	1.99	3.44	7.00
	กระทรวงมหาดไทย	56.06	64.32	78.92	72.98	28.33	28.50	28.67
	1. กรมโยธาเทศบาล	56.06	64.32	78.92	72.98	28.33	28.50	28.67
	รัฐวิสาหกิจ	351.30	337.00	161.80	106.80	-	-	-
	1. องค์การอาหารสำเร็จรูป	2.70	4.10	2.80	2.80	-	-	-
	2. บริษัทส่งเสริมเศรษฐกิจฯ	200.00	185.00	80.00	65.00	-	-	-
	3. การไฟฟ้าอันฮี	52.00	51.40	5.00	-	-	-	-
	4. องค์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค	65.00	36.00	36.00	6.00	-	-	-
	5. การไฟฟ้านครหลวง	17.50	29.00	38.00	33.00	-	-	-
	6. โรงงานน้ำมันบางจาก	-	12.50	-	-	-	-	-
	7. โรงงานน้ำมันฝาง	13.30	14.00	-	-	-	-	-
	8. องค์การแก้ว	0.80	5.00	-	-	-	-	-

(ล้านบาท)

ลำดับ	พ.ศ.	2503	3 ปีแรก			3 ปีหลัง		
			2504	2505	2506	2507	2508	2509
	หน่วยราชการ							
3.	งบพัฒนาการคมนาคม	326.59	318.70	617.62	750.23	812.19	908.53	1,031.65
	กระทรวงคมนาคม	237.42	181.51	472.00	570.00	550.00	670.00	800.00
	1. สำนักงานปลัดกระทรวง	-	5.10	-	-	-	-	-
	2. กรมการขนส่ง	19.15	13.30	78.20	55.44	45.56	40.67	39.43
	3. กรมทางหลวงแผ่นดิน	195.25	151.00	218.60	240.30	227.60	216.60	213.60
	4. กรมไปรษณีย์โทรเลข	23.02	12.10	13.30	14.10	8.50	9.10	9.80
	5. งบสำรอง	-	-	161.90	260.16	268.34	403.63	537.17
	กระทรวงมหาดไทย	24.50	40.00	61.22	62.73	82.46	96.03	104.05
	1. กรมโยธาเทศบาล							
	บูรณะและก่อสร้างทางหลวงจังหวัด							
	และชนบท	24.50	40.00	61.22	62.73	82.46	96.03	104.05
	รัฐวิสาหกิจ	64.67	97.20	84.40	117.50	179.73	142.50	127.60
	1. การท่าเรือแห่งประเทศไทย	30.87	85.70	31.70	26.70	55.73	33.20	24.70
	2. การรถไฟแห่งประเทศไทย	33.80	11.50	52.70	90.80	124.00	109.30	102.90

(ล้านบาท)

ลำดับ	พ.ศ.	2503	3 ปีแรก			3 ปีหลัง		
			2504	2505	2506	2507	2508	2509
	หน่วยราชการ							
4.	งบพัฒนาการสังคม	188.59	202.10	346.09	447.25	470.85	535.21	599.82
	กระทรวงศึกษาธิการ	85.39	101.25	200.00	275.00	300.00	325.00	350.00
	สภาการศึกษาแห่งชาติ	34.66	33.75	55.00	67.00	75.00	85.00	100.00
	กระทรวงสาธารณสุข	52.43	48.96	70.33	83.07	93.58	125.21	149.82
	1. กรมการแพทย์	17.82	20.70	29.19	35.07	41.58	52.11	58.02
	2. กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	1.68	0.38	0.50	0.50	2.00	2.00	4.50
	3. กรมอนามัย	32.93	27.88	40.64	47.50	50.00	71.10	87.30
	กระทรวงมหาดไทย	16.11	18.14	20.76	22.18	2.27	-	-
	1. กรมประชาสงเคราะห์	16.11	18.14	20.76	22.18	2.27	-	-
5.	งบพัฒนาการพาณิชย์	-	7.00	8.00	2.00	-	-	-
	กระทรวงเศรษฐกิจ	-	7.00	8.00	2.00	-	-	-
	1. กรมการค้าภายใน	-	7.00	8.00	2.00	-	-	-
	2. กรมการค้าต่างประเทศ	-	-	-	-	-	-	-
	3. กรมการขนส่ง	-	-	-	-	-	-	-
6.	งบสำรองกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ	-	-	119.64	223.40	358.03	467.21	586.52

หมายเหตุ : ตัวเลขปี 2503 เป็นตัวเลขตามงบประมาณ

ตัวเลขปี 2504 เป็นการประมาณรายจ่ายสำหรับมกราคมถึงกันยายน

ตารางที่ 3 : การประมาณเงินกู้จากต่างประเทศเพื่อพัฒนาการเศรษฐกิจ พ.ศ. 2504-2509

(ล้านบาท)

พ.ศ.	แหล่ง เงินกู้	3 ปีแรก				3 ปีหลัง				ยอดเงิน กู้ทั้งสิ้น	หมายเหตุ	
		2504	2505	2506	รวม	2507	2508	2509	รวม			
รายการเงินกู้จากต่างประเทศ												
ยอดกะประมาณเงินกู้จากต่างประเทศ												
ก. เงินที่ขอกู้ได้แล้ว												
1. เชื้อนภูมิพล (ยันฮี)	IBRD	320.0	320.0	320.0	960.0	-	-	-	-	960.0	เป็นเงินกู้ซึ่งได้รับแล้ว แต่ยังคงค้างการเบิกจ่าย เบิกจ่ายจนถึง 2503 เป็นเงิน 360 ล้านบาท	
2. การไฟฟ้ายันฮี (นนทบุรี)	EXIM	120.0	60.0	-	180.0	-	-	-	-	180.0		เบิกจ่ายจนถึง 2503 เป็นเงิน 100 ล้านบาท
3. การเปลี่ยนระบบไฟฟ้า (การไฟฟ้านครหลวง)	DLF	100.0	60.0	60.0	220.0	40.0	-	-	40.0	260.0		เบิกจ่ายจนถึง 2503 เป็นเงิน 140 ล้านบาท
4. โทรคมนาคม (กระทรวงคมนาคม)	EXIM	33.0	107.0	-	140.0	-	-	-	-	140.0		กู้ได้แล้ว แต่ยังมีได้เบิกจ่าย

(ล้านบาท)

พ.ศ. รายการเงินกู้จาก ต่างประเทศ	แหล่ง เงินกู้	3 ปีแรก				3 ปีหลัง				ยอดเงิน กู้ทั้งสิ้น	หมายเหตุ
		2504	2505	2506	รวม	2507	2508	2509	รวม		
ข. เงินที่กำลังเจรจาขอ		331.3	692.5	557.2	1,581.0	375.8	251.2	128.4	755.4	2,336.4	
การพลังงาน											
1. ลำพูน (กรมชลประทาน)		126.2	19.7	10.4	156.3	12.7	-	-	12.7	169.0	
2. ลำพูน (กรมชลประทาน)		46.0	29.1	16.4	91.5	4.0	-	-	4.0	95.5	
3. แม่แตง (กรมชลประทาน)		12.6	24.0	31.2	67.8	55.2	96.0	96.0	247.2	315.0	
4. องค์การลิกไนท์ที่กระบี่		-	200.0	50.0	250.0	-	-	-	-	250.0	
การเกษตร											
5. องค์การลิกไนท์ที่แม่เมาะ (โรงงานทำปุ๋ย)		-	100.0	100.0	200.0	60.0	-	-	60.0	260.0	
การคมนาคม											
6. สร้างถนนสายชุมพร- นครศรีธรรมราช		35.2	96.0	96.0	227.2	48.0	44.8	-	92.8	320.0	
7. สร้างทางสายกรุงเทพฯ- นครปฐม		35.0	35.0	-	70.0	-	-	-	-	70.0	
8. สร้างทางรถไฟสาย แก่งคอย-บัวใหญ่		51.3	133.5	123.8	308.6	86.3	9.8	9.8	105.9	414.5	
9. ปรับปรุงการรถไฟ		25.0	55.2	129.4	209.6	109.6	109.6	22.6	232.8	442.4	

ตารางที่ 4 : งบประมาณมูลค่าการช่วยเหลือจากต่างประเทศ พ.ศ. 2504-2509

(ล้านบาท)

พ.ศ.	3 ปีแรก				3 ปีหลัง			
	2504	2505	2506	รวม	2507	2508	2509	รวม
แขนงเศรษฐกิจ								
ยอดงบประมาณการช่วยเหลือ	517.56	518.78	503.00	1,539.34	504.60	501.80	500.00	1,506.40
1. การเกษตร	25.83	27.23	32.00	85.06	31.50	26.35	24.40	82.25
2. อุตสาหกรรม	13.45	10.51	13.86	37.82	13.60	11.25	11.70	36.55
3. การคมนาคม	374.60	385.12	357.64	1,117.36	352.00	370.00	380.80	1,102.80
4. การศึกษา	17.09	16.04	15.66	48.79	10.50	11.25	11.70	33.45
5. การสาธารณสุข	59.76	64.93	65.04	189.73	76.30	62.80	51.70	190.80
6. อื่นๆ	26.83	14.95	18.80	60.58	20.70	20.15	19.70	60.55

ตารางที่ 5 : งบลงทุนจากรายได้ของรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2504-2506-2509

(ล้านบาท)

เลข ที่	ชื่อโครงการ	พ.ศ. 2504	2505	2506	รวม 3 ปี แรก	2507	2508	2509	รวม 3 ปีหลัง	ยอดรวม 6 ปี	หมายเหตุ
	ยอดรวม	139.2	122.0	78.4	339.6	64.6	29.1	25.0	118.7	458.3	
1.	องค์การแก้ว	5.0	-	-	5.0	-	-	-	-	5.0	
2.	องค์การพอกหนัง	1.6	3.6	2.3	7.5	-	-	-	-	7.5	
3.	องค์การสะพานปลา	0.4	0.4	0.4	1.2	0.4	0.4	0.4	1.2	2.4	
4.	องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้	3.0	-	-	3.0	-	-	-	-	3.0	
5.	โรงงานยาสูบ สร้างโรงงานยาสูบ 4 และ โรงพยาบาล	43.0	28.5	0.1	71.6	-	-	-	-	71.6	
6.	องค์การโทรศัพท์ โครงการปรับปรุงและ ขยายกิจการโทรศัพท์ 20,500 เลขหมาย	26.9	31.3	21.5	79.7	22.6	-	-	22.6	102.3	
7.	การทำเรือแห่งประเทศไทย	14.4	18.7	10.4	52.5	20.5	21.5	22.6	64.6	117.1	
8.	การรถไฟแห่งประเทศไทย	39.3	39.3	34.5	113.1	21.1	7.2	2.0	30.3	143.4	
9.	โรงงานกระสอบป่านบางกระสอบ	5.4	-	-	5.4	-	-	-	-	5.4	
10.	โรงพิมพ์ตำรวจ	0.2	0.2	0.2	0.6	-	-	-	-	0.6	

ตารางที่ 6 : งบประมาณการเศรษฐกิจจากแหล่งต่าง ๆ พ.ศ. 2504-2509

(ล้านบาท)

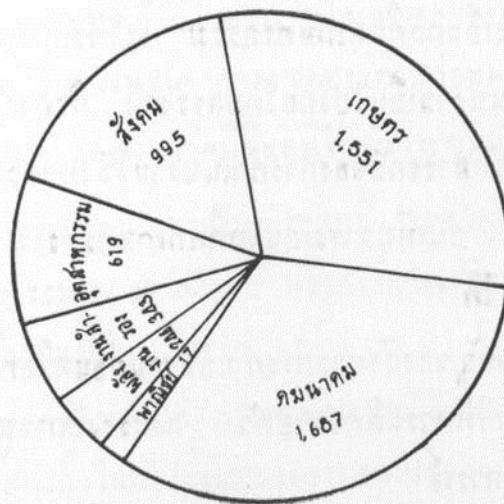
รายการ	พ.ศ.	3 ปีแรก				3 ปีหลัง				ยอดรวม 6 ปี
		2504	2505	2506	รวม	2507	2508	2509	รวม	
ยอดรวมงบประมาณการเศรษฐกิจ จากแหล่งต่าง ๆ		2,949.03	3,780.28	3,718.60	10,447.91	3,485.00	3,582.10	3,753.40	10,820.50	21,268.41
1. ยอดรายจ่ายจากงบประมาณแผ่นดิน		1,387.97	1,900.00	2,200.00	5,487.97	2,500.00	2,800.00	3,100.00	8,400.00	13,887.97
2. ยอดงบประมาณเงินกู้จากต่างประเทศ		904.30	1,239.50	937.20	3,081.00	415.80	251.20	128.40	795.40	3,876.40
3. ยอดงบประมาณการช่วยเหลือจาก ต่างประเทศ		517.56	518.78	503.00	1,539.34	504.60	501.80	500.00	1,506.40	3,045.74
4. ยอดงบประมาณการลงทุนจากรายได้ ของรัฐวิสาหกิจ		139.20	122.00	78.40	339.60	64.60	29.10	25.00	118.70	458.30

หมายเหตุ

1. ยอดรายจ่ายจากงบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. 2504 เป็นการกระประมาณรายจ่ายสำหรับมกราคมถึงกันยายน
2. ยอดการกระประมาณสำหรับ 3 ปีหลังยังไม่แน่นอน

การกะประมาณรายรับของรัฐบาล พ.ศ. 2504 - 2506

การกะประมาณรายรับ ของรัฐบาล พ.ศ. 2504-2506
 (ล้านบาท)
 ยอดรายจ่ายพัฒนาการเศรษฐกิจจากงบประมาณแผ่นดิน
 แยกตามสาขาเศรษฐกิจ พ.ศ. 2504-2506
 (ล้านบาท)

ยอดรายจ่ายพัฒนาการเศรษฐกิจจากงบประมาณแผ่นดิน
 แยกตามสาขาเศรษฐกิจ พ.ศ. 2504 - 2506

บทที่ 4

แนวทางพัฒนาการเศรษฐกิจด้านต่าง ๆ

1. แนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านเกษตรกรรม

เกษตรกรรม เป็นกิจการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งแก่การเศรษฐกิจของประเทศ การฟื้นฟูบูรณะกิจการต่างๆ ในด้านนี้ ให้มีประสิทธิภาพในการผลิตสูง และให้ผลิตผลสำคัญๆ ที่ผลิตได้มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ย่อมช่วยให้การเศรษฐกิจของประเทศก้าวหน้าไปได้เร็ว และมีผลสะท้อนถึงกิจการในด้านอื่นๆ ตลอดจนรายได้ของประชาชนอย่างกว้างขวาง จุดหมายและนโยบายของพัฒนาการเศรษฐกิจในหกปีข้างหน้า จึงมุ่งไปในด้านฟื้นฟูและบูรณะกิจการเกษตรกรรมเป็นอันดับแรก

แนวทางดำเนินงานพัฒนาการด้านเกษตรกรรมในหกปีข้างหน้า เพื่อให้บรรลุผลตามจุดหมายและนโยบายที่วางไว้ มีหลักการทั่วไปสำคัญๆ ดังนี้

四十五

1. เพิ่มประสิทธิภาพของการผลิตด้านเกษตรกรรมทั้งพืชและสัตว์ โดยปรับปรุงให้การผลิตมีปริมาณสูงขึ้น ให้พืชผลที่ผลิตได้ต่อเนื้อที่ 1 ไร่เพิ่มขึ้น ให้มีการเลี้ยงสัตว์และการจับสัตว์น้ำเพิ่มมากขึ้น กับทั้งพยายามลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง ทั้งนี้โดยอาศัยวิธีการอันเหมาะสม
  2. กิจการส่งเสริมเกษตรกรรมใดๆ ของรัฐบาลซึ่งกำลังดำเนินอยู่ในขณะนี้ที่มีเหตุผลสนับสนุนว่าจะเป็นผลดีแก่เกษตรกรรม จะได้รับการสนับสนุนให้ขยายตัวออกไป เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปโดยได้ผลจริงจัง กิจการใดที่ยังไม่แน่ว่าจะได้ผลก็อาจจะบับไว้หรือให้รักษาระดับของการดำเนินงานไว้ในอัตราเดิม เพื่อรอดูผลงานก่อน ส่วนกิจการใหม่ อันเห็นว่าจะเป็นผลดีแก่เกษตรกรรม ก็จะได้ริเริ่มขึ้นในเมื่อพร้อมที่จะดำเนินการได้
  3. ลำดับความสำคัญของกิจการที่จะดำเนินงานก่อนหรือหลังนั้นขึ้นอยู่กับความสำคัญของกิจการที่จะเร่งให้การผลิตขยายตัว และระงับการสูญเสียของทรัพยากรกับความเร่งด่วนของเหตุการณ์
  4. การดำเนินงานในกิจการต่างๆ จะให้ประสานกัน และให้มีอัตราส่วนของการขยายตัวสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
- แนวทางดำเนินงานพัฒนาการด้านเกษตรกรรม เมื่อแยกกล่าวเป็นสาขาสำคัญๆ มีดังนี้

(1) การชลประทาน

การดำเนินงานพัฒนาการด้านชลประทานในสามปีข้างหน้า มีความมุ่งหมายที่จะเร่งดำเนินงานตามโครงการที่มีอยู่แล้วให้เสร็จไปตามกำหนดเวลา โดยเฉพาะคือการดำเนินงานตามโครงการก่อสร้างเขื่อนเจ้าพระยา ซึ่งจะต้องขุดคลองส่งน้ำให้สมบูรณ์ เพื่อจะได้จ่ายน้ำให้แก่เกษตรกรกับก่อสร้างเขื่อนภูมิพลให้แล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การชลประทานและพลังงานไฟฟ้าตามที่คาดหมายไว้ ในระยะสามปีหลังจะเริ่มดำเนินการชลประทานตามโครงการที่สำคัญใหม่ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรรมหลายโครงการ ได้แก่ โครงการแม่แตง (เชียงใหม่) โครงการทุ่งกำแพงเพชร (นครสวรรค์) การขยายและปรับปรุงโครงการทุ่งฝั่งตะวันตก (อยุธยา) โครงการแม่กลองใหญ่ (กาญจนบุรี) โครงการเสาชิง (นครศรีธรรมราช) กับโครงการภาคตะวันออก-เฉียงเหนือ ซึ่งมีงานสำคัญๆ ได้แก่ โครงการลำปางและโครงการลำพระเพลิง นอกจากนั้นจะมีการดำเนินงานโครงการคันและคูน้ำ เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถใช้น้ำจากโครงการชลประทานต่างๆ ให้เป็นประโยชน์ โครงการคันและคูน้ำนี้ ควรเริ่มในเขตชลประทานเขื่อนเจ้าพระยา และในจังหวัดภาคกลางที่ได้ประโยชน์จากการชลประทานก่อน

ใน พ.ศ. 2503 ประมาณว่ามีพื้นที่ที่ได้รับการชลประทาน 9 ล้านไร่ การดำเนินงานตามโครงการชลประทานในระยะหกปี จะช่วยให้มีพื้นที่ที่ได้รับการชลประทานประมาณ 12 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ 20 ของเนื้อที่เพาะปลูกทั้งสิ้นของประเทศในขณะนี้

อนึ่ง เมื่อการก่อสร้างตามโครงการชลประทานได้ผลบริบูรณ์ และสามารถจ่ายน้ำให้แก่เกษตรกรโดยทั่วถึงในท้องที่เขตของการชลประทานแล้ว ก็ควรจะได้มีการเก็บค่าน้ำจากเกษตรกรในท้องที่นั้นๆ เป็นค่าบำรุงรักษาอุปกรณ์การชลประทานด้วย จะเป็นการแบ่งเบาค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาของรัฐบาลได้เป็นอันมาก เพราะค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษานับวันจะเพิ่มมากขึ้นทุกที โดยวิธีนี้รัฐบาลจะสามารถเจียดจ่ายเงินไปก่อสร้างงานชลประทานให้กว้างขวางยิ่งขึ้นไปอีกได้

(2) การคั่นคว่ำ ทดลอง และส่งเสริมการเพาะปลูก

การคั่นคว่ำ ทดลอง และส่งเสริมการเพาะปลูกพืชต่างๆ ซึ่งรัฐบาลดำเนินงานอยู่นั้นจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น และให้ขยายผลงานถึงเกษตรกรได้กว้างขวางในอนาคต จึงจะช่วยให้การเพาะปลูกพืชผลดำเนินไปได้ตามวิชาการสมัยใหม่ มีประสิทธิภาพในการผลิตสูง และมีต้นทุนในการผลิตต่ำลง กิจกรรมเหล่านี้ส่วนใหญ่ได้ดำเนินงานอยู่แล้ว โดยกรมกสิกรรมและกรมการข้าว อันได้แก่ งานคั่นคว่ำทดลอง และส่งเสริมการปลูกข้าว กาแฟ พริกไทย ข้าวโพด ปอ ฝ้าย กับพืชไร่ และผลไม้อื่นๆ งานสำรวจคั่นคว่ำดินและปุ๋ยกับงานสำรวจคั่นคว่ำศัตรูพืชและพฤษชาติ ในระยะหกปีข้างหน้ากิจกรรมเหล่านี้จะได้รับงบประมาณดำเนินงานอย่างได้ผล สิ่งสำคัญประการแรกในการปรับปรุง คือ การสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการที่มีคุณสมบัติเหมาะสม มีจำนวนเพิ่มขึ้นพอแก่การปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่เหล่านี้ก่อนจะได้รับการบรรจุเข้าเป็นเจ้าพนักงาน จะได้รับการอบรมและฝึกฝนในงานนั้นๆ ประมาณสองปี ส่วนเจ้าหน้าที่ธุรการทั้งในส่วนกลางและส่วน

ภูมิภาคนั้น เห็นว่ามีพอเพียงแล้ว จึงไม่ควรเพิ่มขึ้นอีก สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งในการปรับปรุง ได้แก่ การวางรูปงานให้เหมาะสมแก่การปฏิบัติงาน และการขยายผลงานให้ถึงเกษตรกร การดำเนินงาน ทั้งนี้เป็นเรื่องเทคนิค ซึ่งกรมและกระทรวงทราบอุปสรรคและวิธีแก้ไขเป็นอย่างดี โดยเฉพาะในด้านการคั่นคว่ำทดลองขั้นพื้นฐานนั้น จะตั้งสถาบันเกษตรวิจัยแห่งชาติขึ้นในส่วนกลาง เพื่อเป็นศูนย์รวมการคั่นคว่ำและทดลองด้านเกษตรกรรมขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้จะเป็นการช่วยให้งานวิจัยของกรมต่างๆ ดำเนินไปได้โดยสะดวกและได้ผลดียิ่งขึ้น เพราะศูนย์จะเป็นแหล่งที่รวบรวม

นักวิชาการด้านต่างๆ และอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ในด้านต่างๆ ไว้พร้อมมูล แต่การปฏิบัติงานของศูนย์จะให้ได้ผลดีนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือและการประสานงานของกรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม นอกจากนี้กระทรวงเกษตรกระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงเศรษฐกิจจะได้มีการประสานงาน ปรีกษาหารือกันอย่างใกล้ชิดในอันที่จะศึกษาและประมาณการเคลื่อนไหวของตลาด

พืชผลที่สำคัญๆ กับกำหนดคุณภาพและมาตรฐานของพืชผลต่างๆ ให้เหมาะแก่การความต้องการของตลาด การประสานงานทำนองนี้ได้ทำอยู่แล้วเกี่ยวกับข้าว จึงจะขยายขอบเขตถึงพืชผลสำคัญอื่นๆ ด้วย แต่การประกันราคาขั้นต่ำของพืชผลเหล่านั้น จะต้องได้รับการศึกษาพิจารณาให้รอบคอบ ในหลักการทั่วไป พืชใดที่ผลิตเพื่อใช้ภายในประเทศ โดยเฉพาะ ก็อาจมีการรักษาระดับราคาให้แก่ผู้ผลิตได้ ด้วยการกำหนดให้องค์การของรัฐบาลหรือโรงงานรับซื้อในราคาที่เหมาะสม ส่วนพืชที่จำเป็นต้องส่งไปจำหน่ายต่างประเทศมีปริมาณมากนั้น การประกันราคาขั้นต่ำจะเป็นผลให้มีการผลิตพืชผลมากเกินไป และแข่งขันกับพืชผลของประเทศอื่นไม่ได้ จึงกลายเป็นผลเสียหายแก่การเศรษฐกิจของประเทศ ถึงแม้จะมีวิธีการกำหนดโควตาปริมาณการผลิตประกอบไปด้วยก็ยังมีภาวะทางวิธีการมากมาย ผลที่ได้รับจะไม่คุ้มกันสำหรับพืชผลเหล่านี้ การรักษาระดับราคาที่ดีควรกระทำ ได้แก่ การป้องกันมิให้พ่อค้าคนกลางกดราคาพืชผลของผู้ผลิตให้ต่ำลงจนเกินควร ดังที่รัฐบาลทำอยู่บ้างในเรื่องข้าว เป็นต้น

อนึ่ง งานสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะได้เริ่มขึ้นใน พ.ศ. 2504 คือ การปรับปรุงพันธุ์ยาง ทั้งนี้จะได้ออกพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง และจะได้ลงมือเตรียมเจ้าหน้าที่และ

แผนงานละเอียดสำหรับดำเนินการปรับปรุงพันธุ์ยางให้เป็นพันธุ์ที่ผลิตน้ำยางได้มากขึ้น การปรับปรุงพันธุ์ยางกว่าจะปรากฏผลให้เห็นทั่วถึง ก็ต้องใช้เวลาประมาณ 6 ปี

หากการปฏิบัติงานในด้านคันคว่ำ ทดลองและส่งเสริมได้ดำเนินไปในรูปดังกล่าว ปริมาณการผลิตด้านเกษตรกรรม คงจะเพิ่มขึ้นสูงกว่าที่คาดไว้ในจุดหมายส่วนรวม

(3) การประมงและปศุสัตว์

การดำเนินงานในด้านการประมงของรัฐบาลนั้น จะเน้นหนักไปในด้านการบำรุงและรักษาพันธุ์สัตว์น้ำ ส่วนการส่งเสริมการประมง เช่น การให้ชาวประมงกู้ยืมเงิน เป็นสิ่งที่พึงกระทำในขอบเขตจำกัด หากการบำรุงและรักษาพันธุ์สัตว์น้ำได้ดำเนินไปโดยได้ผลและตลาดมีความต้องการสัตว์น้ำมีปริมาณเพิ่มขึ้น ชาวประมงจะสามารถจับสัตว์น้ำได้เพิ่มขึ้นพอแก่ความต้องการ

การดำเนินงานในด้านการปศุสัตว์ของรัฐบาล จะเน้นหนักไปในด้านการบำรุงพันธุ์สัตว์กับการป้องกันและกำจัดโรคระบาดสัตว์เป็นอันดับแรก งานเหล่านี้กรมปศุสัตว์ได้ดำเนินงานอยู่แล้วในปัจจุบัน ในระยะ 6 ปีข้างหน้า จะดำเนินงานที่ได้กระทำอยู่แล้วต่อไป โดยปรับปรุงกิจการเหล่านั้นให้ปรากฏผลดียิ่งขึ้น

หนึ่ง การเลี้ยงสัตว์เป็นกิจการที่อาจจะขยายตัวได้กว้างขวาง เพราะมีตลาดปรากฏอยู่แล้ว และจะเป็นกิจการที่เพิ่มรายได้ของประชาชนที่สำคัญมากในอนาคต แต่วิธีการเลี้ยงสัตว์ของประเทศไทยยังไม่ได้รับการบำรุงส่งเสริมเท่าที่ควรใน 6 ปีข้างหน้า จะได้พยายามส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์สำหรับบริโภคให้กว้างขวางมากกว่าปัจจุบัน เพื่อใช้บริโภคภายในประเทศ และส่งไปจำหน่ายต่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะให้งานนี้ลุล่วงไปสมความมุ่งหมาย อาจจำเป็นต้องมีการวางรูปงานใหม่ ในอันที่จะส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ให้ได้ผลจริงจัง

(4) การป่าไม้และการจัดสรรที่ดิน

ประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งหมด 320 ล้านไร่ เป็นเนื้อที่เพาะปลูกในปัจจุบัน 60 ล้านไร่ และเนื้อที่ป่า 187 ล้านไร่ ในจำนวนเนื้อที่เพาะปลูกนี้ มีเกษตรกรทำมาหาเลี้ยงชีพอยู่เกือบ 20 ล้านคน ซึ่งในจำนวนนี้ร้อยละ 13 ไม่มีที่ทำไร่นาของตนเอง และมีบางส่วนจำนวนไม่ต่ำกว่า 1 ล้านคนรวมทั้งชาวเขาด้วย ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง เคลื่อนที่ทำลายป่าไม้ของชาติอยู่เรื่อย ลักษณะของการเพาะปลูกในปัจจุบัน ก็เป็นวิธีเพิ่มปริมาณการผลิต โดยการขยายเนื้อที่ออกไป ประกอบกับมีการบุกรุก ลักลอบตัดฟันไม้มีค่าเป็นจำนวนมาก โดยเหตุนี้ป่าอันเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติที่ให้ความอุดมสมบูรณ์แก่ที่ดินเป็นแหล่งเกิดของน้ำ และเป็นแหล่งผลิตไม้ต้องถูกทำลายหมดไปในอัตราอันสูงเกินสมควร และจะเป็นผลร้ายต่อการเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด ความจำเป็นทางเศรษฐกิจของประเทศชั้นแรก จึงได้แก่การจำแนกประเภทที่ดินออกเป็นที่ทำมาหากินและป่าสงวนทั่วประเทศ กับการจัดสรรที่ดินให้ประชาชน ซึ่งไม่มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง จำนวนไม่ต่ำกว่า 1 ล้านคน

การดำเนินงานในด้านนี้

จึงมีวิธีการดังต่อไปนี้

1. ให้กรมที่ดิน กรมป่าไม้ และกรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจำแนกที่ดินทั่วประเทศ เพื่อให้มีเขตป่าสงวนในขั้นต้นนี้ประมาณ 250,000 ตารางกิโลเมตร หรือ 156 ล้านไร่ เวลานี้มีเขตที่เป็นป่าอยู่ 187 ล้านไร่ ผลของการจำแนกประเภทที่ดิน จะทำให้มีเนื้อที่จัดสรรให้เกษตรกรได้เพิ่มขึ้นประมาณ 30 ล้านไร่ ในหกปีข้างหน้าควรจะดำเนินการจำแนกประเภทที่ดินให้สำเร็จบริบูรณ์ได้

2. สงวนป่าไม้ไว้เป็นสมบัติของชาติเป็นเนื้อที่ 156 ล้านไร่ หรือประมาณ 250,000 ตารางกิโลเมตร ต่อไปเมื่อมีผลเมืองเพิ่มขึ้นก็อาจลดลงได้เหลือ 125 ล้านไร่ หรือประมาณ 200,000 ตารางกิโลเมตร แยกเป็นป่าต้นน้ำลำธาร 100,000 ตารางกิโลเมตร และป่าไม้ผลัดผล 100,000 ตารางกิโลเมตร ในหกปีข้างหน้าได้กำหนดงบประมาณให้กรมป่าไม้ สำหรับบำรุงรักษาป่า คุ้มครองสงวนป่า และปลูกป่าเป็นจำนวนที่พอเพียงแก่การปรับปรุงการดำเนินงานให้ได้ผลตามความมุ่งหมาย

อนึ่ง การส่งเสริมให้ใช้เชื้อเพลิงอื่นแทนฟืน เช่น ลิกไนท์ เป็นต้น ก็เป็นทางช่วยสงวนป่าไปในตัวได้อย่างดีวิธีหนึ่ง

3. จัดสรรที่ดินให้ประชาชนที่ประสงค์จะทำการเพาะปลูก แต่ไม่มีที่ดินของตนเอง เป็นเนื้อที่ 30 ล้านไร่ในอนาคต เมื่อประชาชนต้องการที่ดินทำการเพาะปลูกเพิ่มขึ้นอีก ก็ยังมีที่ดินสำรองอยู่อีก 3 0 ล้านไร่

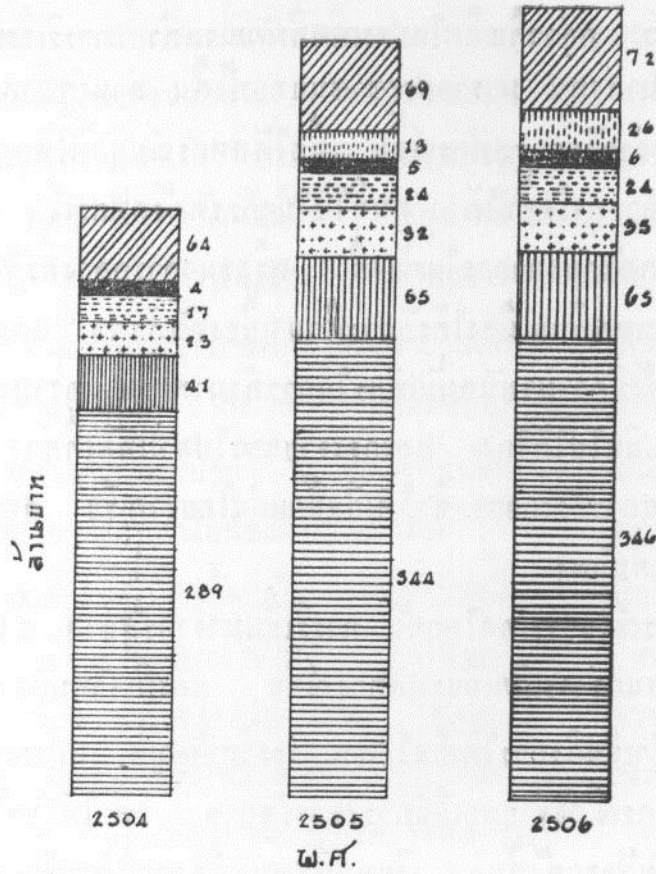
การจำแนกประเภทที่ดิน และการสงวนป่าไม้ เป็นงานพัฒนาการเศรษฐกิจที่เร่งด่วน อันมีความสำคัญเป็นอันดับแรก และจำต้องเร่งให้ดำเนินไปโดยได้ผลในระยะหกปีข้างหน้า แต่งานด้านนี้จำเป็นต้องมีการร่วมมือและประสานงานระหว่างกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงเกษตรอย่างใกล้ชิด ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค กฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้ จะได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพของเหตุการณ์เป็นต้นว่า แก้ไขพระราชบัญญัติป่าไม้ โดยเพิ่มโทษผู้ละเมิดให้หนักกว่าเดิม แก้ไขพระราชบัญญัติป่าสงวน เพื่อห้ามบุกรุกที่ดินของรัฐ โดยถือว่าการสงวนป่าไม่มีใช้หน้าทีของกรมป่าไม้ฝ่ายเดียว แต่ส่วนราชการอื่นย่อมมีหน้าที่รับผิดชอบด้วย นอกจากนี้จะมีกฎหมายว่าด้วยธรรมชาติอุทยานและสงวนพันธุ์สัตว์ป่า กับมีวิธีการจำแนกและจัดสรรที่ดินตามทางหลวงที่เปิดใหม่ ก่อนที่ประชาชนจะเข้าบุกเบิก อนึ่ง การปฏิบัติงานตามแนวทางดังกล่าวรวมทั้งการรักษากฎหมายต่างๆ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำต้องได้รับความเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง จึงจะบังเกิดผลสมความมุ่งหมาย โดยถือจุดหมายที่ได้กล่าวข้างต้นเป็นหลัก เกี่ยวกับการสำรวจและสงวนป่า การบำรุงและปลูกสร้างป่า และการทดลองค้นคว้าเกี่ยวกับป่าไม้ นั้น ก็จะสนับสนุนให้ดำเนินงานได้เต็มกำลัง เพื่อให้การสงวนและบำรุงป่าไม้ได้ผลในระยะของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจหกปีข้างหน้า

ยอดรายจ่ายพัฒนาการเกษตรจากงบประมาณแผ่นดิน พ.ศ.2504 - 2506

ยอดรายจ่ายพัฒนาการเกษตรจากงบประมาณแผ่นดิน พ.ศ.2504-2506

- ไร่
- งบสำรอง
- ประมง
- ปศุสัตว์
- ป่าไม้
- พืชสวนเกษตร
- วัตถุประสงค์

2. แนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านสหกรณ์

การสหกรณ์ที่จัดในประเทศไทยนั้น มีลักษณะแตกต่างกับการสหกรณ์ในประเทศที่พัฒนาแล้ว กล่าวคือ ในประเทศที่พัฒนาแล้ว การริเริ่ม การจัดตั้ง ตลอดจนการหาเงินมาลงทุน มาจากประชาชนแทบทั้งสิ้น ส่วนรัฐบาลเป็นผู้รับภาระในการตรากฎหมายว่าด้วยการสหกรณ์ขึ้น เพื่อให้สหกรณ์ปฏิบัติให้ถูกต้องและคอยระมัดระวังมิให้เกิดการทุจริตขึ้นได้ ทุนที่ใช้ในการจัดตั้งสหกรณ์สหกรณ์เป็นผู้จัดหาเอง โดยติดต่อกับธนาคารในท้องถิ่น หรือธนาคารกลางที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะในประเทศที่พลเมืองได้รับการศึกษาเบื้องต้นสูงพอ และเข้าใจวิธีการสหกรณ์ ประกอบทั้งมีความขยันหมั่นเพียรในการทำมาหากิน ความเจริญก้าวหน้าของสหกรณ์ย่อมดำเนินไปได้ไกล และกระจายออกไปตามท้องที่ต่างๆ เป็นการช่วยเหลือสมาชิกในการประกอบอาชีพให้เป็นปึกแผ่นโดยรวดเร็ว สหกรณ์เหล่านั้นจึงตั้งอยู่บนรากฐานที่มั่นคง

ส่วนการสหกรณ์ในประเทศไทยนั้น การริเริ่มมาจากรัฐบาล ซึ่งต้องจัดทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างจนกว่าจะเกิดเป็นรูปสหกรณ์ขึ้น และมีเจ้าพนักงานคอยควบคุมช่วยเหลือสหกรณ์ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ และระเบียบข้อบังคับการหาทุนมาให้สหกรณ์ใช้จ่ายตกเป็นภาระของรัฐบาล ค่าใช้จ่ายในการควบคุมดูแล รัฐบาลเป็นผู้ออกทั้งสิ้น เงินทุนที่สหกรณ์ทุกรูปใช้อยู่ในเวลานี้มีจำนวนประมาณ 320 ล้านบาท ตามโครงการ 3-6 ปี จะใช้ทุนเพิ่มขึ้นอีกไม่น้อย แต่จะต้องเฝ้าดูแลของงานที่จะกระทำในระยะ 2 ปีแรกไปก่อนว่า จะรุดหน้าไปได้แค่ไหน และผลที่ได้นั้นจะมีความสำคัญในทางเศรษฐกิจ และจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมเพียงใด

ในการจัดตั้งสหกรณ์ในกาลต่อไป จะยึดหลักการช่วยตัวเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่นที่ประเทศอื่น ๆ ใช้อยู่ มาใช้เป็นแนวปฏิบัติให้เคร่งครัดยิ่งขึ้น และดำเนินการตามหัวข้อดังต่อไปนี้

(1) กระทรวงสหกรณ์จะอบรมเจ้าพนักงานสหกรณ์ ให้รู้หลักและวิธีการสหกรณ์ดีพอที่จะออกไปทำการอบรมฝึกฝนบรรดาสมาชิกสหกรณ์ให้รู้จักสิทธิ และหน้าที่ของตน เพื่อให้สหกรณ์ดำเนินธุรกิจได้ ทั้งนี้จะเป็นการปลดเปลื้องภาระของเจ้าพนักงานที่ควบคุมดูแลให้น้อยลง เจ้าพนักงานที่รับภาระสำหรับการนี้จะเลือกเฟ้นจากผู้ที่มีความรู้ และมีความตั้งใจที่จะช่วยเหลือประชาชนอย่างจริงจัง ถ้าเจ้าพนักงานมีคุณลักษณะเช่นว่านี้ งานอบรมสมาชิกสหกรณ์ให้รู้หลักและวิธีการสหกรณ์จะบรรลุความสำเร็จ ทั้งประชาชนจะเลื่อมใส และจะเห็นประโยชน์ที่ตนจะได้รับ ถ้าดำเนินการถึงขั้นนี้ได้ รัฐบาลก็ไม่มีความจำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่เป็นจำนวนมาก ซึ่งจะเป็นการประหยัดรายจ่ายของรัฐบาลด้วย

การศึกษาเบื้องต้นหรือการศึกษาประชาชนเป็นเงื่อนไขสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับพัฒนาการสหกรณ์ทุกรูป สมาชิกสหกรณ์แทบทุกคนล้วนแต่เป็นหัวหน้าครอบครัว แต่ยังขาดการศึกษาเบื้องต้นอยู่ การที่จะให้การสหกรณ์บังเกิดผลดียิ่งขึ้นนั้น จึงอยู่ที่การขยายการศึกษาในท้องที่ที่มีสหกรณ์ ถ้าสมาชิกได้รับการศึกษาดีพอที่จะอ่านเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพ ประกอบทั้งได้รับการอบรมฝึกฝนจากเจ้าพนักงานสหกรณ์ให้เข้าใจกิจการสหกรณ์ คงจะสามารถทำบัญชีวินิจฉัยเรื่องราวและธุรกิจของสหกรณ์ได้ ในระยะ 3-4 ปีข้างหน้า เจ้าพนักงานสหกรณ์คงจะทำการอบรมฝึกฝนให้สมาชิกปฏิบัติกิจการได้เป็นส่วนมาก

(2) งานระหว่างกรมในสังกัดกระทรวงสหกรณ์ก็ดี หรือเกี่ยวกับกระทรวงทบวงกรมอื่นก็ดี ต้องประสานกันเพื่อให้ได้ผลดีที่สุด กรมที่เกี่ยวข้องควรจะปรึกษาหารือเกี่ยวกับวิธีดำเนินการ โดยร่วมกันพิจารณาให้รอบคอบเสียก่อน แล้วจึงดำเนินการ

(3) การประกอบอาชีพของสมาชิกสหกรณ์ อยู่กับการผลิตพืชผลแทบทั้งสิ้น เมื่อเป็นเช่นนั้น พืชผลที่ผลิตได้นั้น ควรจะมีตลาดจำหน่ายในราคาพอสมควร จึงจำต้องแก้ไขระบบการค้า ช่วยเหลือผู้ผลิตให้ใช้พันธุ์พืชที่ดี และรักษาระดับราคาของพืชนั้นๆ ให้อยู่ในระดับที่สมควร รัฐบาลได้ใช้จ่ายในการขยายการสหกรณ์ไปแล้วเป็นจำนวนมาก แต่ยังมีปัญหาในด้านตลาดพืชผลอยู่ ฉะนั้นจะให้สหกรณ์ที่มีอยู่ในท้องที่ต่างๆ รวบรวมพืชผลส่งมายังศูนย์กลางที่ทางราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อหาทางจำหน่ายต่อไป

กิจการที่เกี่ยวกับการค้าเป็นเรื่องที่ยุกยากซับซ้อน แต่ก็มีคามจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้การค้าตกมาอยู่ในมือของคนไทยบ้าง การนี้จะบรรลุความสำเร็จได้ ย่อมต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสหกรณ์ หน่วยงานราชการและองค์การที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ ถ้ามีข้อบกพร่องอย่างใดเกิดขึ้นก็ต้องร่วมกันแก้ไข รัฐบาลได้ลงทุนในงานด้านต่างๆ มากมาย เพื่อส่งเสริมการผลิตพืชผลอย่างกว้างขวาง การหาและขยายตลาดสำหรับพืชผล จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญอย่างหนึ่งที่จะต้องดำเนินให้บังเกิดผลดีแก่ผู้ผลิต มิฉะนั้น ผลต่างๆ ที่เกิดจากการลงทุนนั้น จะไปตกอยู่กับพ่อค้า ซึ่งมีพฤติการณ์ในบางกรณีไปในทางเอาเปรียบผู้ผลิต

(4) สหกรณ์ที่มีอยู่ในเวลานี้ จะต้องปรับปรุงงานที่เกี่ยวกับการผลิตเสียใหม่ดังต่อไปนี้

ก. สหกรณ์บำรุงที่ดินที่อยู่ในเขตชลประทาน จะต้องร่วมกันขุดคลองส่งน้ำให้ถึงที่ดินเพาะปลูกของสมาชิก เพื่อให้สมาชิกสหกรณ์ได้รับประโยชน์จากการชลประทานอย่างเต็มที่

ข. ในการใช้พันธุ์ข้าวและพันธุ์พืชไร่ ตลอดจนจนในการใช้ปุ๋ย จะต้องร่วมมือและขอความช่วยเหลือจากกรมที่เกี่ยวข้องของกระทรวงเกษตร เพื่อใช้วิธีผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงและใช้เทคนิคอื่นๆ ในด้านเกษตร เพื่อเพิ่มพูนผลของการผลิตให้สูงขึ้น

ค. สมาชิกสหกรณ์จะต้องมีบทบาทสำคัญในโครงการพัฒนา การท้องถิ่นในเขตของตน โดยร่วมมือร่วมแรงกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง

ง. สหกรณ์พาณิชย์ที่มีอยู่ จะต้องดำเนินงานโดยประสานกับองค์การคลังสินค้าและหน่วยงานที่มีส่วนสัมพันธ์กับการตลาดของผลิตผลเกษตร รวมทั้งการใช้สถานที่ อุปกรณ์ และเจ้าหน้าที่ร่วมกันเท่าที่จะกระทำได้

3. แนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านอุตสาหกรรม

แนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านอุตสาหกรรม

แยกกล่าวได้ดังนี้

(1) การสำรวจแร่

น้ำ

และธรณีฟิสิกส์

การสำรวจเพื่อหาแหล่งและปริมาณของแร่ น้ำ และการสำรวจธรณีฟิสิกส์ เป็นสิ่งจำเป็นเบื้องต้นของพัฒนาการเศรษฐกิจ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงอันจำเป็นต่างๆ เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ อันจะเป็นพื้นฐานของการพิจารณาแนวทางพัฒนาการเศรษฐกิจ และจัดทำโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจในด้านต่างๆ ขณะนี้การสำรวจทางธรณีฟิสิกส์ และการสำรวจแร่ในประเทศไทยยังได้ทำไปน้อยมาก หากการสำรวจเหล่านี้ได้ทำกว้างขวางยิ่งขึ้น ก็จะช่วยให้ทราบแหล่งและปริมาณของทรัพยากรธรรมชาติสำคัญๆ อันจะเป็นการช่วยให้เกิดการผลิตในด้านต่างๆ ได้กว้างขวางขึ้น ในบรรดาโครงการต่างๆ ด้านอุตสาหกรรมจะถือว่าการสำรวจแร่ น้ำ และธรณีฟิสิกส์มีความสำคัญเป็นอันดับแรก และจะได้รับการส่งเสริมให้ดำเนินงานไปจนเต็มกำลังของเจ้าหน้าที่ การสำรวจแร่นั้น ในเมื่อมีงบประมาณและเจ้าหน้าที่จำนวนจำกัด ก็จะทำให้การสำรวจแร่ชนิดที่เล็งเห็นว่าจะมีผลในการขยายกิจการอุตสาหกรรมเหมืองแร่ เช่น แร่ฟอสเฟต โปแตสเซียม เกลือธรรมชาติ บั๊กไซต์ และทองแดง เป็นต้น นอกจากนั้นเมื่อการคมนาคมสะดวกขึ้น เอกชนก็จะมีส่วนช่วยทำการสำรวจแร่ให้กว้างขวางขึ้นยิ่งกว่าปัจจุบัน การสำรวจน้ำบาดาลก็เป็นกิจการที่เป็นผลดีแก่พัฒนาการเศรษฐกิจอย่างมากเช่นกัน เพราะปรากฏว่าในท้องที่ชนบทหลายจังหวัดขาดแคลนน้ำใช้และบริโภค โครงการสำรวจน้ำบาดาลนี้ ขณะนี้ได้ดำเนินอยู่แล้วในภาคอีสาน โดยความช่วยเหลือของต่างประเทศในโอกาสต่อไป เมื่อต่างประเทศเลิกการช่วยเหลือ (ประมาณ พ.ศ. 2505) รัฐบาลไทยจะดำเนินงานต่อไป และขยายขอบเขตการดำเนินงานให้รวมถึงท้องที่กั้นดารน้ำในภาคอื่นๆ ด้วย การดำเนินงานตามโครงการนี้จะช่วยให้เกิดผลทางพัฒนาการเศรษฐกิจสำคัญๆ สามประการ คือ ได้มีการสำรวจทางธรณีวิทยา มีการสำรวจแหล่งน้ำบาดาล และได้น้ำจากบ่อบาดาล สำหรับประชาชนใช้สอยและบริโภค โดยเหตุนี้กระทรวงอุตสาหกรรม (กรมโลหกิจ) กระทรวงสาธารณสุข (กรมอนามัย) และกระทรวงมหาดไทย (กรมมหาดไทย) จำต้องร่วมกันดำเนินงานอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทย ก็มีความประสงค์จะช่วยให้ประชาชนในท้องที่ชนบทที่กั้นดารน้ำได้มีบ่อน้ำบาดาลใช้อยู่แล้ว

ส่วนการสำรวจธรณีฟิสิกส์ทั่วประเทศนั้น ก็เป็นกิจการสำคัญและจำเป็นที่จะต้องดำเนินงานขยายขอบเขตของการสำรวจออกไป แต่การดำเนินงานนี้ควรขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ เพราะยังต้องการความรู้ความชำนาญและอุปกรณ์จากต่างประเทศอยู่มาก

(2) การวิเคราะห์และวิจัยทางวิทยาศาสตร์

งานวิเคราะห์และวิจัยทางวิทยาศาสตร์เป็นกิจการที่จำเป็นเพื่อทดสอบมาตรฐานและคุณภาพของสินค้าอุตสาหกรรม และค้นหาวิธีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ทางอุตสาหกรรมให้ได้ผลมากขึ้น กิจการนี้เป็นงานที่จะได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินไปตามโครงการ โครงการอีกโครงการหนึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกัน คือ โครงการพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ โครงการนี้จะได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินไปตามวิธีการที่กำหนดไว้ในโครงการเช่นกัน

วิธีการให้ละเอียดถี่ถ้วน เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงอันจะเกิดประโยชน์จริงจัง ส่วนการดำเนินงานศูนย์กลาง ออกแบบจะได้ทำขึ้น โดยความช่วยเหลือจากต่างประเทศส่งผู้เชี่ยวชาญมาให้

นอกจากโครงการดังกล่าวแล้ว ยังมีมาตรการที่รัฐบาลจะได้จัดทำเพื่อช่วยให้การ อุตสาหกรรมก้าวหน้ากว้างขวางขึ้นในระยะของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ คือ

(1) จัดให้มีศูนย์ที่เหมาะสมสำหรับเผยแพร่วิชาการด้านอุตสาหกรรม และ ข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับอุตสาหกรรมแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ทั้งนี้อาจทำได้โดยการปรับปรุงส่วนราชการที่มีอยู่ แล้วในปัจจุบันให้มีหน้าที่ และมีประสิทธิภาพเหมาะแก่การปฏิบัติงานนี้ และอาจขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ มาร่วมวางรูปงานกับช่วยเหลือทางวิชาการได้ระยะเวลาหนึ่ง

(2) แหล่งให้กู้ยืมสำหรับผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ คือ บริษัท เงินทุนเพื่ออุตสาหกรรม แต่บริษัทนี้ยังมีทุนน้อย ไม่พอแก่ความต้องการของอุตสาหกรรม เมื่อบริษัท ได้ดำเนินงานไปเป็นที่มั่นคงแล้ว อาจพิจารณาช่วยให้บริษัทได้มีเงินสำหรับให้กู้ยืมเพิ่มมากขึ้น

(3) อำนาจความสะดวกแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ด้วยการจัดหาที่ตั้ง โรงงาน อันมีบริการคมนาคมและสาธารณูปโภคพร้อมเพียง

(4) นโยบายพัฒนาการด้านอุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมให้เอกชน ลงทุนในกิจการอุตสาหกรรม เพื่อให้การส่งเสริมดังกล่าวบรรลุผลสมความมุ่งหมาย รัฐบาลจะไม่ประกอบ กิจการขึ้นใหม่หรือขยายกิจการอุตสาหกรรมที่รัฐอำนวยการอยู่ในปัจจุบัน ในเมื่อการกระทำนั้นๆ เป็น การแข่งขันกับกิจการที่เอกชนกระทำอยู่ นอกจากนี้กิจการอุตสาหกรรมใดที่ สมควรจะให้เอกชนร่วมทุนด้วยหรือขายให้กับเอกชน ก็จะได้พิจารณาจัดการไป เพื่อประโยชน์ แห่งการก้าวหน้าของกิจการนั้นๆ

4. แนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านพลังงาน

การดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านการพลังงานนั้น ส่วนใหญ่เป็นโครงการระยะยาว ประกอบไปด้วยการ สำรวจ การก่อสร้างเขื่อนและการติดตั้งเครื่องกังหันน้ำ เครื่องกำเนิดไฟฟ้า ทั้งพลังน้ำและไอน้ำและการก่อสร้างระบบ สายส่งกระแสไฟฟ้าและสถานีย่อย เมื่อการสำรวจได้ หลักฐานประจักษ์ชัดทั้งด้านวิชาการและด้านเศรษฐกิจสมบูรณ์แล้ว การก่อสร้างจึงจะดำเนินต่อไป ประกอบกับ โครงการเหล่านี้ต้องใช้เงินจำนวนมากซึ่งส่วนใหญ่ต้องใช้เงินตราต่างประเทศ ฉะนั้น แนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับ พัฒนาการด้านพลังงานเป็นส่วนรวมจึงยึดหลักการต่อไปนี้

(1) ดำเนินงานตามโครงการไฟฟ้าอันฮี้ให้บรรลุผลตามเวลาและตามแผนการที่ได้กำหนดไว้ คือ ให้แล้วเสร็จเมื่อสิ้น พ.ศ. 2506 เพราะโครงการนี้เป็นโครงการที่ได้จัดสรรงบประมาณแล้วตั้งแต่ พ.ศ. 2499 จนถึง 2506 ต้องใช้เงินทั้งสิ้นประมาณ 2,000 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นเงินกู้จากธนาคารโลก

(2) วางรากฐานของกิจการต่างๆ ซึ่งจะให้บริการไฟฟ้าจากโครงการไฟฟ้ายันฮี เช่น ระบบการจำหน่ายไฟฟ้าให้แก่จังหวัดต่างๆ ที่จะใช้พลังงานไฟฟ้าให้แล้วเสร็จใน พ.ศ. 2 5 0 6 ก่อสร้างโรงไฟฟ้า ซึ่งใช้ลิกไนท์เป็นเชื้อเพลิงที่สะพานพระราม 6 จัดระบบสายส่งของการไฟฟ้านครหลวงและการไฟฟ้าภูมิภาค ในจังหวัดที่ต้องการมีสถานีย่อย เสา และสายส่ง หม้อแปลงไฟ อุปกรณ์ความปลอดภัย และเครื่องวัดไฟฟ้าเพื่อให้จำหน่ายกระแสไฟฟ้าได้สมบูรณ์ เป็นการประสานกับการผลิตไฟฟ้าของโครงการยันฮี และดำเนินการก่อสร้างตามโครงการไฟฟ้าลิกไนท์ที่กระบี่

(3) ดำเนินงานเกี่ยวกับการสำรวจแหล่งพลังงานเบื้องต้น ซึ่งเป็นโครงการระยะยาวให้เสร็จตามกำลังเงินที่มี เช่น โครงการสำรวจเกี่ยวกับพัฒนาการลุ่มแม่น้ำโขง โดยร่วมมือกับสหประชาชาติ โครงการแก่งเรียง โครงการปรับปรุงการจำหน่ายไฟฟ้าทั่วประเทศและโครงการสำรวจแหล่งพลังงานภาคใต้

(4) ดำเนินการก่อสร้างเพื่อให้ได้พลังงานในราคาถูกพอสมควรจากแหล่งพลังงานต่างๆ ที่ทำการสำรวจแล้วตามข้อ 3 ตามความต้องการด้านพลังงานของประเทศ ซึ่งเพิ่มขึ้นต่อไป ขณะนี้ประเทศมีพลังงานไฟฟ้าประมาณ 138,000 กิโลวัตต์ ประมาณว่าใน 6 ปีข้างหน้า จะมีความต้องการพลังงานไฟฟ้า เป็นจำนวน 4 0 0 , 0 0 0 กิโลวัตต์

สำหรับการดำเนินงาน

จะแยกลำดับความสำคัญได้ดังนี้

(1) โครงการไฟฟ้ายันฮีได้ดำเนินงานมาแล้วตั้งแต่ พ.ศ. 2499 และใช้เงินทั้งสิ้น 2,000 ล้านบาท ภาวะเมื่อสิ้น พ.ศ. 2506 จะผลิตไฟฟ้าได้ 140,000 กิโลวัตต์ รวมทั้งการสร้างระบบสายส่งแรงสูง สถานีย่อย โครงการนี้จะให้แล้วเสร็จบริบูรณ์ตามกำหนดเวลา

(2) โครงการไฟฟ้าลิกไนท์ที่กระบี่ มีวัตถุประสงค์จะสร้างโรงไฟฟ้าขนาด 40,000 กิโลวัตต์ ใช้เวลา 3 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2504-2506 ใช้เงินทุนทั้งหมด 250.5 ล้านบาท โครงการนี้จำเป็นต้องเจรจากู้เงินจากต่างประเทศ

(3) โครงการไฟฟ้าในภูมิภาค มีวัตถุประสงค์จะสร้างโรงไฟฟ้าอำเภอ กิ่งอำเภอ และสุขาภิบาลทั่วราชอาณาจักรจำนวน 225 แห่ง ใช้เครื่องกำเนิดไฟฟ้าขนาด 10-20 กิโลวัตต์ เมื่อพิจารณาในแง่เศรษฐกิจ การดำเนินงานตามโครงการนี้อาจขาดทุน เพราะเป็นเครื่องกำเนิดไฟฟ้าขนาดเล็ก มีค่าใช้จ่ายสูง โดยเหตุนี้การดำเนินงานจึงพึงกระทำไปตามกำลังเงิน

(4) โครงการแก่งเรียง ในขั้นนี้จนถึง พ.ศ. 2504 เป็นการสำรวจ ประมาณว่าจะผลิตกระแสไฟฟ้าได้ 100,000 กิโลวัตต์ ส่งถึงผู้บริโภคได้ประมาณร้อยละ 40 ต้องใช้เงินลงทุนประมาณ 800 ล้านบาท

(5) โครงการพัฒนาการลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง ในขั้นนี้เป็นการสำรวจเช่นเดียวกับโครงการแก่งเรียง แต่โดยที่ได้รับความช่วยเหลือจากสหประชาชาติเป็นจำนวนมาก และจะมีประโยชน์ต่อภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งเป็นภาคที่มีพลเมืองหนาแน่นและมีภาวะเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ จะระดมกำลังเจ้าหน้าที่มาดำเนินงานตามโครงการนี้ให้ได้ผลรวดเร็ว ทั้งนี้รวมทั้งการสำรวจร่องแม่น้ำโขงเพื่อการคมนาคมด้วย

(6) โครงการสำรวจแหล่งพลังงานภาคใต้ โดยที่ภาคใต้มีอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ยางพาราและอื่นๆ อยู่แล้ว ประกอบกับภาวะทางเศรษฐกิจของประชาชนในภาคนี้มีรายได้พอจะใช้ไฟฟ้าได้ และรัฐบาลก็ดำริจะทำการก่อสร้างโรงไฟฟ้าลิกไนท์ที่กระบี่ จึงจะดำเนินงานสำรวจแหล่งพลังงานต่างๆ โดยเฉพาะแหล่งพลังงานไฟฟ้าในภาคใต้ไว้ให้พร้อมสำหรับการก่อสร้างแหล่งพลังงานไฟฟ้าขั้นต่อไป

(7) โครงการสำรวจแหล่งพลังงานเบื้องต้นน้ำแม่ขาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโครงการริเริ่มใหม่ จะได้ดำเนินการในระยะ 3 ปีหลัง

5. แนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านคมนาคม

กิจการขนส่งและสื่อสารของประเทศไทยในปัจจุบันยังขยายตัวไม่ทันกับความต้องการ ขณะเดียวกันบริการขนส่งและสื่อสาร รวมทั้งถนนและยานพาหนะยังไม่ได้มาตรฐานเป็นเหตุให้มีการสึกหรอในอัตราสูงและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมมาก ระยะแรกของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจระหว่าง พ.ศ. 2504-2509 เฟื่องไปถึงในด้านบูรณะกิจการขนส่งและสื่อสารที่มีอยู่แล้วให้ได้มาตรฐานดีขึ้น ส่วนระยะที่สองมีการก่อสร้างบริการขนส่งเพิ่มเติมขึ้นอีกพอสมควร แต่การดำเนินงานพัฒนาการด้านคมนาคมในขอบเขตที่ประมาณไว้ จะกระทำด้วยงบประมาณของรัฐบาลอย่างเดียวยังไม่พอ จึงต้องพึ่งการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศและการช่วยเหลือจากต่างประเทศมีจำนวนเกือบใกล้เคียงกับรายจ่ายจากงบประมาณของรัฐบาล

แนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านคมนาคมระหว่าง พ.ศ. 2504-2509 แยกกล่าวได้ดังนี้

(1) ทางหลวงแผ่นดิน

ในปัจจุบันประเทศไทยมีทางหลวงแผ่นดินที่เปิดใช้ในการจราจรประมาณ 8,000 กม. ในจำนวนนี้เป็นทางลาดยาง 2,000 กม. เศษ การมีทางหลวงแผ่นดินที่ถาวรเชื่อมโยงภาคต่างๆ ย่อมเป็นผลแก่การเศรษฐกิจของประเทศมาก โครงการสร้างและบูรณะทางหลวงแผ่นดิน พ.ศ. 2504-2509 มีวัตถุประสงค์ที่จะบูรณะทางหลวงแผ่นดินให้ถาวรยิ่งขึ้น และก่อสร้างทางหลวงแผ่นดินเชื่อมภาคต่างๆ ให้ติดต่อกันสะดวกยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามการบูรณะทางหลวงแผ่นดินให้ถาวรนั้นมีวัตถุประสงค์ ในอันที่จะรอกภาระการซ่อมแซมลงในอนาคต เส้นทางสายใดที่ได้ก่อสร้างและบูรณะตามโครงการ เป็นทางลาดยางใช้จราจรได้ดีแล้ว ก็จะเก็บค่าผ่านทางเพื่อนำไปใช้บูรณะทางเส้นนั้นให้ดีอยู่ตลอดไป หรือเพื่อนำไปใช้บูรณะเส้นทางสายอื่นที่ยังมีคุณภาพไม่เข้ามาตรฐาน การก่อสร้างทางหลวงแผ่นดินตามโครงการประมาณว่าจะทำให้ทางหลวงแผ่นดินของประเทศ มีระยะทางเพิ่มขึ้นอีก 1,000 กม. รวมทั้งเส้นทางสายชุมพร-นครศรีธรรมราช ที่ก่อสร้างโดยเงินกู้จากกองทุนเงินกู้เพื่อพัฒนาการของสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้การสร้างทางหลวงแผ่นดินจากสระบุรีมากรุงเทพฯ ตามแนวเส้นทางถนนพหลโยธิน โดยความช่วยเหลือ

ของสหรัฐอเมริกา ก็คงจะทำเสร็จใน พ.ศ. 2506 ส่วนการบูรณะทางหลวงในระยะหกปีคงจะบูรณะทางได้กว่า 1,090 กม. หากเป็นความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงมาตรฐานของเส้นทางเหล่านี้ให้ดีขึ้นกว่าเดิม ก็อาจจำเป็นต้องลดระยะทางที่จะบูรณะลงมาตามสมควร

(2) การรถไฟ

ประมาณว่าปริมาณสินค้าที่ขนส่งทางรถไฟจะเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 4 ต่อปี และบริการขนส่งทางรถไฟในปัจจุบันจะไม่พอเพียงแก่ความต้องการ จึงจำเป็นต้องมีการลงทุนขยายอุปกรณ์ต่างๆ ของการรถไฟเพิ่มเติมขึ้น เพื่อให้รถไฟสามารถขยายบริการขนส่งตามความขยายตัวของความต้องการ นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องแก้ไขอุปสรรคเกี่ยวกับการเดินรถในปัจจุบันบางประการให้ลุล่วงไปด้วย เช่น ขยายสะพานให้สามารถรับน้ำหนักได้เพิ่มขึ้น เป็นต้น ส่วนการสร้างทางรถไฟสายใหม่นั้น จะได้ดำเนินการก่อสร้างทางรถไฟสายแก่งคอย-บัวใหญ่ต่อไป เมื่อการก่อสร้างทางสายนี้แล้วเสร็จ ก็มีทางระบายสินค้าจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมาสู่ตลาดเพิ่มขึ้น การขยายบริการรถไฟในระยะเจ็ดปีข้างหน้า จะมีค่าใช้จ่ายประมาณ 1,509.6 ล้านบาท โดยเหตุนี้ นอกจากจะใช้งบประมาณดำเนินการแล้วจำเป็นต้องกู้ยืมเงินจากต่างประเทศมาลงทุนในการขยายบริการรถไฟส่วนหนึ่ง และจำเป็นต้องใช้รายได้ของการรถไฟเองลงทุนในกิจการอีกบางส่วนด้วย ในกรณีนี้หากการรถไฟฯ ปรับปรุงอัตราค่าโดยสารและค่าระวางขนส่งสินค้าเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้นบ้างตามสมควรใน พ.ศ. 2504 ก็จะช่วยสามารถลงทุนขยายกิจการให้มีบริการเพิ่มขึ้นได้ใกล้เคียงกับความต้องการที่คาดคะเนไว้

(3) การบินพลเรือน

โครงการพัฒนาการด้านขนส่งทางอากาศ ได้แก่ โครงการปรับปรุงท่าอากาศยานดอนเมืองและโครงการปรับปรุงการเดินทางอากาศภายในประเทศ โครงการปรับปรุงท่าอากาศยานดอนเมือง เป็นโครงการที่มีความจำเป็นมาก เพราะในปัจจุบันมีทางวิ่งสำหรับเครื่องบินขึ้นและลงอยู่ทางเดียว อันเป็นการไม่สะดวกและไม่ปลอดภัยจำเป็นต้องสร้างทางวิ่งสำรองเพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่ง รวมทั้งสร้างทางในลานจอดเครื่องบินและก่อสร้างสิ่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ขณะเดียวกันจะได้ขยายอาคารเกี่ยวกับการบินพลเรือนให้บรรเทาความแออัดลงไป และให้ความสะดวกแก่ผู้เดินทางมากขึ้น โดยพยายามแยกผู้เดินทางออกนอกประเทศ ผู้เดินทางเข้าประเทศ และผู้เดินทางผ่านออก มิให้ปะปนกัน ส่วนเครื่องบินพลเรือนที่ทำการบินภายในประเทศถ้าจะแยกให้มีสนามบินขึ้นลงต่างหากอีกแห่งหนึ่งในบริเวณชานกรุงฯ ก็จะช่วยบรรเทาความแออัดของการจราจรทางอากาศที่สนามบินดอนเมืองในอนาคตได้อย่างมาก อย่างไรก็ตามสิ่งที่เร่งด่วนเป็นอันดับแรก คือ การขยายอาคารเกี่ยวกับการบินพลเรือน ส่วนการสร้างทางวิ่งสำรองนั้นควรจะได้ลงมือใน พ.ศ. 2505 หลังจากที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการดำเนินงานแล้ว

ส่วนการปรับปรุงการเดินทางอากาศภายในประเทศนั้น ได้แก่ ดำเนินการปรับปรุงวิทยุการบินอากาศและบริการควบคุมจราจรทางอากาศให้สมบูรณ์ แต่การปรับปรุงสนามบินจังหวัดควรจะได้กระทำปีละหนึ่งแห่ง เพื่อแบ่งเบาภาระการใช้จ่ายของรัฐบาลในพัฒนาการด้านคมนาคมลงบ้าง

(4) การทำเรือแห่งประเทศไทย

การทำเรือแห่งประเทศไทยมีโครงการพัฒนาการทำเรือระหว่าง พงศ. 2504-2509 คือ โครงการบำรุงรักษาร่องน้ำสันดอนปากน้ำเจ้าพระยา โครงการซื้อเรือชุดสันดอน โครงการสำรวจการตกตะกอนในแม่น้ำเจ้าพระยา และโครงการปรับปรุงท่าเรือสงขลาและภูเก็ต โครงการแรกสามโครงการเป็นโครงการที่สัมพันธ์กันและกัน ในอันที่จะดำเนินการบำรุงรักษาร่องน้ำให้เรือเดินสมุทรขนาด 10,000 ตัน เข้าเทียบท่าเรือกรุงเทพฯ เพื่อขนสินค้าได้ การปรับปรุงท่าเรือกรุงเทพฯ เพื่อให้เรือเดินสมุทรขนาดใหญ่เข้าเทียบท่ากรุงเทพฯ ได้ นั้น ได้ดำเนินการมานานแล้ว และได้ลงทุนไปแล้วเป็นจำนวนมาก จนบัดนี้เรือเดินสมุทรขนาดใหญ่สามารถเข้ามาจอดเทียบท่ากรุงเทพฯ ได้ แต่การตกตะกอนของแม่น้ำเจ้าพระยามีอัตราสูง จึงจำต้องขุดลอกสันดอนอยู่เป็นประจำ รัฐบาลก็ได้เคยขอความช่วยเหลือจากสหประชาชาติดำเนินการสำรวจการตกตะกอนในแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อหาวิธี

แก้ไขการตกตะกอนและเพื่อลดค่าใช้จ่ายการขุดลอก โดยเหตุนี้โครงการต่างๆ เกี่ยวกับการบำรุงรักษาร่องน้ำสันดอนปากน้ำเจ้าพระยาจะได้ดำเนินงานต่อไป ถึงแม้ว่าค่าใช้จ่ายในการนี้อาจมีจำนวนปีละหลายสิบล้านบาท แต่ผลที่ได้รับก็จะคุ้มค่าใช้จ่าย เพราะช่วยให้เรือเดินสมุทรขนาดใหญ่สามารถเข้ามาถึงกรุงเทพฯ อันเป็นศูนย์กลางการค้าได้ อันเป็นการช่วยประหยัดค่าขนส่งสินค้าไปในตัว

โครงการปรับปรุงท่าเรือสงขลาและภูเก็ตเป็นโครงการที่มีความสำคัญในการขยายการขนส่งทางทะเลในจังหวัดภาคใต้ การดำเนินงานตามโครงการนี้จะได้ลงมือในระยะ 3 ปีหลัง

(5) การไปรษณีย์ โทรศัพท โทรเลข และโทรคมนาคม

โครงการปรับปรุงการไปรษณีย์โทรเลข ได้แก่ การขยายการไปรษณีย์โทรเลขท้องถิ่น การบูรณะและปลูกสร้างที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขและบ้านพัก และการขยายไปรษณีย์โทรเลขพระนครและธนบุรี การดำเนินงานตามโครงการเหล่านี้จะช่วยให้บริการไปรษณีย์โทรเลขสะดวกเร็วขึ้น จึงนับว่าเป็นกิจการที่จำเป็นจะต้องกระทำในระยะเวลาหกปีข้างหน้า การขยายไปรษณีย์โทรเลขท้องถิ่นจะได้กระทำโดยจัดตั้งที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขปีละประมาณ 10 แห่ง และจัดตั้งศูนย์กลางการฝากและจ่ายไปรษณีย์ภัณฑ์และโทรเลขในจังหวัดพระนครและธนบุรีประมาณหกแห่งในระยะ 3 ปี

แรก

โครงการปรับปรุงโทรศัพท์หัวเมือง เป็นการขยายบริการโทรศัพท์ให้แก่ประชาชนในจังหวัดต่างๆ การดำเนินงานให้บริการโทรศัพท์แก่ประชาชนควรดำเนินงานเป็นธุรกิจจริงจัง โดยองค์การโทรศัพท์ฯ จึงจะดำเนินการโอนกิจการโทรศัพท์หัวเมืองและโทรศัพท์ทางไกลให้มาสังกัดอยู่กับองค์การโทรศัพท์ฯ เพื่อความสะดวกในการดำเนินงานและการประสานงาน ทั้งนี้หากการโอน

กิจการโทรศัพท์หัวเมืองและโทรศัพท์ทางไกลมาสังกัดองค์การโทรศัพท์ฯ สำเร็จแล้ว องค์การโทรศัพท์ฯ จะได้เสนอโครงการขยายโทรศัพท์หัวเมืองต่อไป

การขยายกิจการโทรเลข เพื่อบริการแก่ประชาชนให้สะดวกรวดเร็วทันกับความต้องการ เป็นความจำเป็นอยู่มาก แต่ขณะนี้การสร้างระบบโทรคมนาคมเพื่อใช้สื่อสารระยะทางไกลกำลังดำเนิน อยู่ เมื่อการสร้างระบบโทรคมนาคมเสร็จเรียบร้อยแล้ว การใช้สายโทรเลขในการสื่อสารทางไกลบางส่วน อาจหมดความจำเป็นไปก็ได้ จึงยังไม่ลงทุนขยายกิจการโทรเลขในขณะนี้ แต่รอเอาไว้พิจารณาเมื่อ การก่อสร้างระบบโทรคมนาคมก้าวหน้าไปพอสมควรแล้ว ในระหว่างนั้นก็จะมีเพียงการบำรุงรักษาและ ซ่อมแซมเสาสายที่มีอยู่ในปัจจุบันให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้เท่านั้น

โครงการพัฒนาการด้านคมนาคมที่สำคัญมากอันหนึ่ง คือ โครงการก่อสร้างระบบ โทรคมนาคม โดยความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้ทำการตกลงเสร็จสิ้นไปแล้ว และจะใช้เงินเป็น จำนวนประมาณ 17 ล้านดอลลาร์ เป็นเงินช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกา 10 ล้านดอลลาร์ และเป็นเงินที่ รัฐบาลไทยกู้มาสมทบประมาณ 7 ล้านดอลลาร์ รัฐบาลจะเร่งให้การดำเนินงานก่อสร้างระบบ โทรคมนาคมตามโครงการฯ ล่วงไปตามกำหนด

อนึ่ง การดำเนินงานพัฒนาการด้านคมนาคมนี้ มีงานที่จะต้องปฏิบัติทางวิชาการ ซึ่ง ประเทศไทยอาจจะขาดผู้เชี่ยวชาญหลายด้าน จึงจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศในด้าน ของผู้เชี่ยวชาญ อุปกรณ์และทุนดำเนินงาน ประกอบกับกิจการเหล่านี้มีการลงทุนเป็นจำนวนมากในหกปี ข้างหน้า จึงจำเป็นต้องขอกู้เงินจากต่างประเทศและขอให้ต่างประเทศช่วยเหลือบางด้านอีกด้วย เช่น การ สร้างทางหลวงแผ่นดิน เป็นต้น

เฉพาะการดำเนินงานตามโครงการที่ระบุไว้นี้ ในระยะหกปีประมาณว่าจะต้องใช้ งบประมาณแผ่นดิน เงินกู้และเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศรวมกันเป็นจำนวน 5,000 ล้านบาท โดยเหตุ นี้การดำเนินงานด้านนี้จึงจะกระทำเมื่อได้พิจารณาข้อเท็จจริงและเหตุผลที่สนับสนุนต่างๆ โดยรอบคอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การเศรษฐกิจโดยแท้จริง

6. แนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านมหาดไทย

แนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านมหาดไทยมีกิจการสำคัญๆ ดังนี้

(1) โครงการพัฒนาการท้องถิ่นแห่งชาติ

โครงการนี้เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์โดยทั่วไป 2 ประการ คือ

1. เพื่อจะปรับปรุงความเป็นอยู่ของชาวชนบทส่วนใหญ่ ให้เจริญก้าวหน้าในด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการปกครองตนเอง เพื่อยกมาตรฐานการครองชีพของชาวชนบทให้สูงขึ้น

2. เพื่อจะเปลี่ยนแปลงแนวความคิดของชาวชนบทเสียใหม่ให้รู้จักช่วยตนเองในการปรับปรุงความเป็นอยู่ของตนและท้องถิ่น โดยรัฐบาลจะช่วยเหลือแต่ในทางวิชาการ จัดหาอุปกรณ์ต่างๆ หรือวัสดุ หรือทางการเงินเท่าที่จำเป็น หรือเฉพาะส่วนที่เกินกำลังของประชาชนเท่านั้น

ตามวัตถุประสงค์โดยทั่วไป 2 ประการนี้ หลายกระทรวงมีหน้าที่ช่วยเหลือทาง วิชาการและประสานงานพัฒนาการท้องถิ่นที่เริ่มดำเนินการแล้วให้บังเกิดผลแก่ชาวชนบทโดย กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ควบคุมงาน

โครงการพัฒนาการท้องถิ่นมีหลักการสำคัญอยู่ 4 ประการ คือ

1. ให้ประชาชนรู้จักช่วยตนเอง โดยจะใช้วิธีแนะนำกระตุ้นเตือนให้ประชาชนเป็นฝ่ายริเริ่ม ก่อน เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและในการสร้างสาธารณสมบัติ อันเป็นประโยชน์ส่วนรวมในท้องถิ่น ในการนี้จะให้ประชาชนในท้องถิ่นร่วมกันสละแรงงานในการสร้างสิ่งที่ยั่งยืนถาวร เพื่อจะได้ร่วมกันใช้ให้บังเกิดประโยชน์แก่การประกอบอาชีพ

2. อบรมผู้นำของท้องถิ่นให้ถูกต้องทาง เพื่อให้เป็นหัวแรงสำคัญในการปรับปรุง ท้องที่ และนำประชาชนให้ทำงานร่วมมือกับพัฒนาการและเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการอื่นๆ

3. รัฐบาลจะให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในทางวิชาการ จัดหาอุปกรณ์และวัสดุหรือเงินเท่าที่ จำเป็นมาสมทบแรงงานที่ประชาชนพร้อมจะร่วมกันสละ เพื่อให้งานที่จะสร้างขึ้นนั้น บรรลุความสำเร็จ และเป็น ประโยชน์แก่ท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชน

4. การดำเนินงานตามโครงการพัฒนาท้องถิ่นต้องอาศัยความร่วมมือและการ ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการด้านต่างๆ ในส่วนภูมิภาค กับพัฒนาการซึ่งเป็นผู้ ดำเนินงานและเป็นหัวแรงสำคัญในการร่วมงานกับผู้นำของท้องถิ่น

หลักการสำคัญของโครงการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ที่การแนะนำให้ประชาชนรู้จักช่วย ตนเอง โดยให้ร่วมแรงกันปรับปรุงตนเองและท้องถิ่น ใช้กำลังทรัพยากรและแรงงานที่มีอยู่ในท้องถิ่น นั้นเอง ทำประโยชน์ให้มากที่สุดก่อน รัฐบาลจึงจะจัดหาอุปกรณ์หรือวัสดุหรือตั้งเงินสมทบให้พอเหมาะ สมแก่แรงงานที่ประชาชนร่วมกันสละ เพื่อสร้างสาธารณสมบัติให้เป็นประโยชน์ส่วนรวมในท้องถิ่น เมื่อ เป็นเช่นนี้จึงจำเป็นต้องสำรวจความต้องการอันแท้จริงของท้องถิ่นแต่ละแห่งว่า ในปีหนึ่งๆ ประชาชนใน ท้องที่จะจัดทำอะไร แล้วจัดหาอุปกรณ์วัสดุหรือตั้งเงินสมทบเป็นท้องที่ๆ ไป

ค่าใช้จ่ายสำหรับดำเนินการตามโครงการพัฒนาท้องถิ่นในระยะเวลา 3 ปีแรก รวมทั้งโครงการย่อย 5 โครงการด้วย เป็นจำนวนเงิน 108.88 ล้านบาท และต้องการความช่วยเหลือจากต่างประเทศ 12.50 ล้านบาท งบประมาณที่ขอตั้งมานี้เกินกว่ากำลังเงินที่จะจัดหามาให้ได้ จึงจำเป็นต้องปรับปรุงรายการใช้เงินโดยโอนไปเพิ่มในงานที่ประชาชนพร้อมจะทำ เช่น สร้างบ่อน้ำที่ถาวร ส่วนเงินที่จะขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศนั้น ต่างประเทศอาจจะช่วยให้ทุนการศึกษาแก่เจ้าหน้าที่และให้อุปกรณ์บ้าง แต่ขอบเขตของการช่วยเหลือยังไม่มีความแน่นอน ฉะนั้นจึงควรจัดสรรงบประมาณสำหรับพัฒนาการท้องถิ่นสำหรับระยะ 3 ปีแรกไม่เกิน 77 ล้านบาท รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาการท้องถิ่นปีละหนึ่งแห่ง ทั้งนี้อาจจะดำเนินงานพัฒนาการท้องถิ่นได้ใน

5 , 2 7 6 เขต

อนึ่ง การบริหารงานท้องถิ่นควรจะต้องถือความสำคัญของงาน 3 อย่าง คือ (1) สร้างบ่อน้ำถาวร (2) สร้างถนนให้เชื่อมต่อกับทางหลวงจังหวัด (3) ส่งเสริมประชาชนให้ประกอบเกษตรกรรม และเลี้ยงสัตว์เป็นปึกแผ่นยิ่งขึ้น

พัฒนาการท้องถิ่นต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการในแขนงต่างๆ เป็นผู้ดำเนินงานในด้านเทคนิค โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ฝ่ายเกษตร ซึ่งจะเป็นผู้แนะนำงานในด้านเกษตร เพื่อให้ผู้ผลิตใช้วิธีการที่ดีกว่าเดิม (การใช้ดิน การใช้ปุ๋ย การเลือกพันธุ์ ฯลฯ) แต่เจ้าหน้าที่ฝ่ายเกษตรยังมีจำนวนจำกัดอาศัยเหตุนี้ การขยายงานพัฒนาการท้องถิ่นจึงต้องดำเนินไปตามจำนวนเจ้าหน้าที่ฝ่ายเกษตร ที่กระทรวงเกษตรจะฝึกหัดขึ้นมาเป็นปีๆ ถ้ากระทรวงมหาดไทยและกระทรวงเกษตรประสานงานกันในการใช้เจ้าหน้าที่เทคนิคในด้านเกษตร งานพัฒนาการท้องถิ่นจะบรรลุความสำเร็จเป็นอย่างดี

อนึ่ง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รัฐบาลได้จัดสร้างอ่างเก็บน้ำไว้แล้ว 113 แห่ง สำหรับจ่ายน้ำมาช่วยในการปลูกพืชไร่ กรมมหาดไทย กรมสหกรณ์ที่ดิน และกรมกสิกรรม จำต้องร่วมกันดำเนินการให้ประชาชนขุดคูส่งน้ำมายังที่เพาะปลูกของตน การปลูกพืชไร่ในท้องที่ต่างๆ คงจะได้ผลดีขึ้น และใช้อ่างเก็บน้ำที่ได้สร้างขึ้นแล้วนั้น ให้เป็นประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

(2) โครงการสำรวจและจำแนกที่ดิน

การสำรวจและจำแนกที่ดินทั่วประเทศ	เพื่อสงวนคุ้มครองป่า	จัดสรรที่ดิน
เกษตรกรรม และที่ดินสำหรับประโยชน์อื่นๆ เช่น การเหมืองแร่ และการชลประทาน มีความสำคัญเป็นอันดับแรก เพราะเป็นรากฐานในพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศ ผลของการสำรวจป่าไม้ทั่วราชอาณาจักร จะให้แนวสำหรับพิจารณาแบ่งป่าที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่างๆ	กล่าวคือ	กันไว้เป็น
ป่าสงวน เป็นที่ดินสำหรับเกษตรกรรม และที่ดินสำหรับประโยชน์อื่นๆ การขยายเนื้อที่ปลูกยาง ควรจะอยู่ในเนื้อที่ที่ทางการแบ่งไว้ โดยพิจารณาลักษณะและคุณภาพของดินที่เหมาะสมแก่การปลูกยางประกอบไปด้วย ป่าที่จะสงวนและคุ้มครองนี้	ผู้เชี่ยวชาญแห่งองค์การอาหารและเกษตรได้	

แนะนำให้กันไว้เป็นเนื้อที่ 250,000 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณครึ่งหนึ่งของเนื้อที่ทั้งหมดของประเทศ เมื่อบ้านเมืองเจริญขึ้นและประชากรเพิ่มขึ้น รัฐบาลจะได้วินิจฉัยต่อไปว่า จะให้ป่าไม้ที่สงวนไว้แล้วบางส่วนเป็นที่ดินสำหรับเกษตรกรรมอีกเท่าใด โดยคำนึงถึงจำนวนพลเมืองที่เพิ่มขึ้น และความต้องการที่จะใช้ที่ดินสำหรับทำการเพาะปลูกประกอบไปด้วย ในที่สุดจะสงวนเนื้อที่ให้เป็นป่าที่สมบูรณ์ประมาณ 2 0 0 , 0 0 0 ตารางกิโลเมตร

การสำรวจและจำแนกที่ดิน จะดำเนินงานดังนี้

1. ศึกษาและตรวจแผนที่ทางอากาศที่มีอยู่ในเวลานี้ สำหรับใช้ในการพิจารณาแบ่งป่าไม้ที่มีอยู่ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวไว้ข้างต้น แม้ว่ามาตราส่วนจะเล็กเกินไป

2. ทำการสำรวจบนพื้นดิน เพื่อตรวจสอบสภาพและเขตของป่าว่าตรงกับแผนที่ถ่ายภาพทางอากาศหรือไม่

การสำรวจควรตั้งต้นในท้องที่ที่มีความสำคัญและจำเป็นดังต่อไปนี้ คือ

ก) ป่าต้นน้ำลำธาร

ข) ป่าไม้ลึกในจังหวัดต่างๆ ภาคเหนือ

ค) ป่าไม้กระยาเลยที่กำลังถูกบุกรุก (ในจังหวัดระยองและจังหวัดจันทบุรี)

ง) ป่าไม้ในจังหวัดต่างๆ

ในการดำเนินงานนี้ กรมที่ดินแบ่งสายสำรวจออกเป็น 30 สาย และกะว่าจะใช้เวลาสำรวจ 6 ปี ทำการสำรวจปีละ 2 4 , 0 0 0 ตารางกิโลเมตร

เมื่อทำการสำรวจ จะต้องจัดการสงวนและรังวัดเขตป่าเหล่านั้นทันที เพื่อป้องกันป่าทางต้นน้ำลำธารและป่าสักที่ยังเหลืออยู่ มิให้เกิดเสียหายต่อไป ทั้งจะต้องบำรุงและปลูกไม้แทนในที่ที่ไม่สักหรือไม้อื่นๆ ถูกทำลายด้วย (โดยเฉพาะในเขตที่เป็นต้นน้ำลำธาร) ถ้าหากป่าต้นน้ำลำธารและป่าอื่นๆ ถูกทำลายมากมายอย่างที่เป็นมาแล้ว กิจการเกษตรจะได้รับความเสียหายอย่างใหญ่หลวง เช่น เกิดอุทกภัยหรือเกิดแห้งแล้งและการชลประทานที่ได้ลงทุนไปแล้วมากมาย จะไม่อำนวยประโยชน์แม้แต่น้อย

ในการสำรวจและการจำแนกประเภทที่ดิน จำเป็นต้องมีกระทรวงต่างๆ ร่วมมือดำเนินงานโดยใกล้ชิด คือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตร กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงกลาโหม เมื่อทำการสำรวจและประกาศเป็นป่าสงวนแล้ว กรมป่าไม้จะต้องป้องกันการบุกรุก และการจับจองที่ดินโดยพลการ โดยความร่วมมือจากกระทรวงมหาดไทย สั่งให้กรมมหาดไทย และกรมตำรวจ กวดขันในการจับจองที่ดิน และในการตัดฟันไม้ และไม่อนุญาตให้จับจองที่ดินในเขตป่าสงวนโดยเด็ดขาด

(3) โครงการจัดสรรที่ดินแปลงเล็กแปลงน้อย และโครงการจัดสรรที่ดินแปลงใหญ่ให้ประชาชนได้มีที่ดินเพื่ออยู่อาศัยและประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพ

โครงการทั้งสองนี้ มีวัตถุประสงค์จะให้ประชาชนจับจองที่ดินสำหรับเป็นที่อยู่อาศัยและทำการเพาะปลูกตามระเบียบที่กรมที่ดินจะจัดทำขึ้น กรมที่ดินได้ทำการสำรวจจำนวนประชาชนที่ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง และเช่าที่ดินของคนอื่นทำมาหาเลี้ยงชีพทั่วราชอาณาจักร ปรากฏว่าประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำมาหากินของตนเองมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านราย ตามโครงการดังกล่าว กรมที่ดินจะดำเนินการจัดสรรที่ดิน 2 วิธี กล่าวคือ (1) จัดสรรที่ดินแปลงเล็กแปลงน้อย เมื่อรวมกันแล้วมีเนื้อที่ต่ำกว่า 1,000 ไร่ แล้วแบ่งให้ประชาชนแต่ละคนจับจอง (2) จัดสรรที่ดินแปลงใหญ่มีเนื้อที่ตั้งแต่ 1,000 ไร่ขึ้นไป เพื่อแบ่งให้ประชาชนเช่าจับจอง ในบริเวณที่ดินที่ให้จับจองนี้ กรมที่ดินจะตัดถนน เจาะน้ำบาดาล เพื่อให้ผู้จับจองมีน้ำกินน้ำใช้

การจัดสรรที่ดิน เพื่อให้ประชาชนจับจองเป็นงานใหญ่ และมีความสำคัญในทางเศรษฐกิจอยู่มาก ถ้าระเบียบการและวิธีการจับจองที่ดินไม่รัดกุม และการควบคุมไม่ทั่วถึง จะเกิดความเสียหายอย่างมากมาย โดยเหตุนี้การจัดสรรที่ดินแปลงใหญ่ๆ จึงต้องรอไว้พลางก่อน จนกว่าการสำรวจและจำแนกประเภทที่ดินในท้องที่ใดท้องที่หนึ่งจะแล้วเสร็จสมบูรณ์ ในโอกาสนั้นจัดสรรที่ดินแปลงใหญ่ก็จะดำเนินไปได้

ส่วนการจัดสรรที่ดินแปลงเล็กแปลงน้อย จะดำเนินการไปตามปกติ ประมาณว่าในระยะ 3 ปีแรกอาจจัดสรรที่ดินได้ปีละหนึ่งแสนไร่

(4) โครงการนิคมสร้างตนเองสงเคราะห์ชาวเขา

โครงการนิคมสร้างตนเองสงเคราะห์ชาวเขา เป็นโครงการหนึ่งซึ่งต้องรีบดำเนินการเพื่อป้องกันการทำลายป่าทางต้นน้ำลำธาร ป่าประเภทนี้ถูกชาวเขาแผ้วถางเพื่อทำไร่เลื่อนลอยชั่วคราว เมื่อดินจืดและหญ้าคาขึ้น ก็ละทิ้งไปแล้วตั้งต้นแผ้วถางที่อื่น เพื่อทำไร่ต่อไป

ในการที่จะป้องกันป่าต้นน้ำลำธาร และป่าอื่นๆ ซึ่งสมบูรณ์ด้วยไม้มีค่า ไม้ให้ถูกทำลายต่อไปนั้นจะต้องดำเนินการดังนี้ คือ

1. ชักชวนชาวเขาให้ตั้งหลักฐานทำมาหากินเป็นที่เป็นที่ เป็นทาง ช่วยเหลือส่งเสริมให้ทำการเพาะปลูกเพื่อให้มีรายได้เป็นประจำ และไม่ยอมให้ย้ายไปอยู่ที่อื่น
2. ที่ดินที่จะจัดแบ่งให้ชาวเขาใช้ทำมาหากินนั้น ต้องไม่เป็นที่ดินต้นน้ำลำธาร หรือที่ดินในบริเวณป่าใหญ่ที่สมบูรณ์ด้วยไม้มีค่า

ชาวเขาเผ่าต่างๆ ซึ่งตำรวจตระเวนชายแดนได้ทำการสำรวจใน พ.ศ. 2500 ที่อยู่ 25,724 คน จำนวนชาวเขาที่อพยพเข้ามาในราชอาณาจักรเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งจะต้องคอยสอดส่องดูการ

เคลื่อนไหวย่างใกล้ชิด ถ้าชาวเขอพยพเข้ามามากจะเป็นภาระหนักแก่รัฐบาลที่จะต้องจัดการให้มีที่ทำมาหากินเป็นหลักแหล่ง ซึ่งชนพวกนี้ไม่คุ้นเคยมาก่อน ความสิ้นเปลืองสำหรับการนี้จะมีมากขึ้น กรมประชาสงเคราะห์ได้ชักชวนให้ชาวเขาทำไร่ชาและกาแฟ ปลูกพืชผักต่างๆ สำหรับเก็บเมล็ดทำพันธุ์ เช่น ผักคะน้า ผักกาดชนิดต่างๆ และถั่วลิ้นเต่า เป็นต้น ตลอดจนเลี้ยงปศุสัตว์ (สุกรและไก่) โดยมุ่งจะให้ใช้พันธุ์ที่ดีกว่าเดิม กรมประชาสงเคราะห์ได้เริ่มงานไว้แล้ว 2 แห่ง คือ (1) ดอยเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ (2) ดอยมูเซอร์ จังหวัดตาก ในกาลต่อไปจะเปิดนิคมสร้างตนเองสงเคราะห์ชาวเขาก่อนอีก 2 แห่ง คือ (ก) ท้องที่จังหวัดเลย (ข) ท้องที่จังหวัดเชียงราย

(5) โครงการก่อสร้างขยายการประปา

กรมโยธาเทศบาลมีโครงการก่อสร้างขยายการประปาสองโครงการ คือ โครงการก่อสร้างขยายการประปากรุงเทพฯ และโครงการขยายประปาจังหวัด โครงการก่อสร้างขยายการประปากรุงเทพฯ มีวัตถุประสงค์จะผลิตน้ำประปาให้ได้วันละ 308,896 ล.บ.ม. โดยแบ่งเป็นน้ำประปาที่ผ่านเครื่องกรองวันละ 185,000 ล.บ.ม. (ใช้น้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยา) และบ่อน้ำบาดาลวันละ 123,800 ล.บ.ม. เมื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้ว จะติดตั้งเครื่องกรองชุด 8 และชุด 9 (เครื่องกรองชุด 9 จะสั่งซื้อใน พ.ศ. 2504) ให้แล้วเสร็จใน พ.ศ. 2505 และจะผลิตน้ำประปาเพิ่มขึ้นอีกวันละ 80,000 ล.บ.ม. ทั้งนี้เพื่อให้พอแก่ความต้องการของประชาชน ในการนี้จะมีการขุดลอกคลองประปายาว 26 กิโลเมตร ซึ่งต้นเขินให้ลึกพอที่จะส่งน้ำมาในคลองได้สะดวก

ส่วนการขยายการประปาจังหวัดในเทศบาล 57 แห่งนั้น เนื่องจากกิจการเหล่านี้ยังมีหนี้เก่าค้างชำระอยู่ 1 4 8 ล้านบาท อันเทศบาลไม่สามารถชำระได้เองจึงเป็นภาระที่รัฐบาลต้องชดใช้หนี้ให้

นอกจากนี้ยังมีโครงการเจาะบ่อน้ำบาดาลและจัดหาหน้าอุบโศคบริโศค เพื่อดำเนินงานจัดหาหน้าอุบโศคบริโศคให้แก่ประชาชนในเขตสุขาภิบาลและท้องที่ต่างๆ โครงการเกี่ยวกับการจัดหาหน้าอุบโศคบริโศคให้แก่ประชาชนมีอยู่หลายโครงการด้วยกัน คือ โครงการสำรวจน้ำบาดาล ซึ่งดำเนินงานอยู่ทางกระทรวงอุตสาหกรรมใช้เงินในระยะ 3 ปีแรก เป็นจำนวน 60 ล้านบาท โครงการอ่างเก็บน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือใช้เงินในระยะ 3 ปีแรก 28 ล้านบาท นอกจากนั้นโครงการพัฒนาการท้องถิ่นเอง ก็มีหลักการที่จะจัดหาหน้าอุบโศคบริโศคอยู่ด้วย

(6) โครงการประชาสงเคราะห์

การดำเนินงานประชาสงเคราะห์มีหลายโครงการด้วยกัน ประมาณว่าค่าใช้จ่ายในระยะ 3 ปีแรกเป็นจำนวน 179.09 ล้านบาท ผลของการดำเนินงานประชาสงเคราะห์ในแง่ของการเศรษฐกิจเป็นสิ่งประมาณได้ยาก แต่ในสภาพของสังคมปัจจุบัน มีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินงานด้านเหล่านี้อยู่ เพื่อให้ประชาชนที่ประสบความเดือดร้อนได้มีที่พึ่ง โครงการที่จะดำเนินไปได้ในขอบเขตพอสมควร คือ โครงการก่อสร้างอาคารสงเคราะห์สำหรับผู้มีรายได้น้อย โครงการนิคมสร้างตนเอง และโครงการนิคม

สร้างตนเองสงเคราะห์ชาวเขา สำหรับโครงการนิคมสร้างตนเองนั้น ควรขยายงานเฉพาะในบริเวณของนิคมสร้างตนเองที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อจะประหยัดค่าใช้จ่ายในการบริหารงานลง และนิคมเหล่านี้ก็ยังมีเนื้อที่พอจะขยายให้ประชาชนเข้าไปทำมาหากินได้ สำหรับโครงการประชาสงเคราะห์อื่นๆ นั้น ควรให้ดำเนินงานอยู่ในระดับเดิมไปก่อน กิจการใดที่เป็นงานใหม่ก็ควรให้รอไว้ เพราะความเร่งด่วนยังมีน้อยกว่าโครงการในด้านอื่นๆ

นอกจากโครงการต่างๆ ที่กล่าวแล้ว ยังมีโครงการบูรณะและก่อสร้างทางหลวงจังหวัดและชนบท ซึ่งได้กะค่าใช้จ่ายไว้ให้แล้วตามระยะเวลาของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ

กิจการด้านมหาดไทยมีความสัมพันธ์กับกิจการด้านอื่นๆ มาก ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม จึงจำต้องดำเนินงานให้ประสานกับโครงการอื่นๆ เพื่อให้การดำเนินงานได้ผลมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ กิจการที่น่าจะมีความสำคัญและเร่งด่วนมากกว่ากิจการอื่นๆ ได้แก่ การจำแนกประเภทที่ดินเพื่อประโยชน์ในการสงวนป่า และการก่อสร้างและขยายการประปา ส่วนการจัดหาน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคในท้องที่ชนบทนั้น ถึงแม้ว่าจะมีความจำเป็นมากเช่นกัน แต่ก็มีโครงการดำเนินงานด้านนี้อยู่หลายโครงการ ส่วนการขยายการไฟฟ้าในท้องที่ต่างๆ นั้น โดยที่ขณะนี้จำเป็นต้องรีบเร่งดำเนินงานตามโครงการไฟฟ้ายันฮี ซึ่งเป็นโครงการใหญ่ให้ลุล่วงไปก่อน จึงยังไม่สมควรที่จะเพิ่มภาระด้วยการดำเนินงานตามโครงการอื่นๆ ไปพร้อมกัน

7. แนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านพาณิชย์

ทุกวันนี้ สภาพการค้าของประเทศมีลักษณะเป็นการค้าเสรีทั้งในด้านส่งสินค้าออกนอกประเทศและในด้านส่งสินค้าจากต่างประเทศ พ่อค้ามีเสรีภาพที่จะประกอบการค้าใดๆ ได้ตามความพอใจ การให้เสรีภาพในทางการค้านั้น จะเป็นประโยชน์แก่บ้านเมือง เมื่อพ่อค้าประกอบอาชีพโดยสุจริต ตรวจตราคุณภาพของสินค้าที่ส่งไปจำหน่ายในต่างประเทศโดยเคร่งครัด เพื่อให้ผู้ซื้อในต่างประเทศมีความไว้วางใจ แต่ถ้ามีเสรีภาพจนเกินสมควร โดยไม่มีการควบคุมให้ปฏิบัติถูกต้องตามวิสัยแห่งการค้าที่ดีแล้ว ย่อมมีข้อบกพร่องหลายอย่างเกิดขึ้น และทำให้การค้าของประเทศประสบความเสียหาย

สินค้าที่ส่งออกนอกประเทศหลายอย่างมีคุณภาพไม่ดีถึงขนาด หลายรายปรากฏว่ามีเจตนาหลอกลวงผู้สั่งซื้อ โดยมีสิ่งอื่นเจือปนอยู่ด้วย จึงเป็นที่รังเกียจของผู้สั่งซื้อ ถ้าคุณภาพของสินค้ายังคงเป็นอยู่เช่นนี้ต่อไป ผู้สั่งซื้อในต่างประเทศอาจจะไม่ซื้อสินค้าไทยก็ได้

ข้อบกพร่องอีกอย่างหนึ่งที่เคยมีมาแล้ว คือ ผู้ส่งสินค้าออกไม่สามารถจะส่งสินค้าให้แก่ผู้สั่งในต่างประเทศตามจำนวนและราคาที่ตกลงกันได้ เพราะผู้ขายไม่มีสินค้าอยู่ในมือก่อนทำสัญญาซื้อขาย เมื่อตกอยู่ในภาวะเช่นนี้ ก็จำเป็นต้องออกหาซื้อสินค้าหลังจากทำสัญญาแล้ว เพื่อรวบรวมส่งให้แก่ผู้สั่งซื้อ แต่ในระหว่างที่หาซื้อนั้น ราคาสินค้ากลับสูงกว่าราคาที่ตกลงไว้กับผู้สั่งซื้อ จึงไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาได้ การค้าในลักษณะนี้เป็นการค้าที่ไม่ยั่งยืน และนำความเสียหายมาให้แก่ประเทศ

การแก้ไขระบบการค้าที่เป็นอยู่ในเวลานี้ให้ดีขึ้น

อาจจะกระทำได้โดยวิธีการดังต่อไปนี้

(1) จัดตั้งสถาบันการค้าขึ้น มีหน้าที่ควบคุมการส่งสินค้าออกที่สำคัญให้เป็นไปตามมาตรฐานและชั้นของคุณภาพที่กำหนด เลือกเฟ้นเฉพาะพ่อค้าที่สุจริตเท่านั้นให้ทำการค้ากับต่างประเทศโดยวิธีจดทะเบียน พ่อค้าจะต้องมีสินค้าสำรองไว้สำหรับส่งออกนอกประเทศ ในการส่งสินค้าออกประเภทสำคัญๆ ไปขายในต่างประเทศ ควรสนับสนุนให้ใช้วิธีรับช่วงซื้อลดกับธนาคารแห่งประเทศไทย โดยให้ธนาคารพาณิชย์รับรอง ซึ่งจะให้ความสะดวกแก่พ่อค้าในการจัดหาซื้อสินค้ายิ่งขึ้น

สินค้าส่งออกนอกประเทศที่ควรได้รับการส่งเสริม คือ ข้าวโพด มันสำปะหลัง ปอ หนุ่น ระบุ่ง กล้วยชนิดต่างๆ ครั่งและใบยาสูบ ถ้าสถาบันการค้าสามารถควบคุมคุณภาพของสินค้าที่ส่งออกได้ การค้ากับต่างประเทศจะเป็นปึกแผ่นยิ่งขึ้น และจะได้รับความไว้วางใจจากผู้ซื้อในต่างประเทศ

(2) ในการค้าควรปล่อยให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ องค์กรคลังสินค้าควรทำหน้าที่คอยดูความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าที่พ่อค้ารับซื้อจากผู้ผลิต ถ้าปรากฏว่าพ่อค้าซื้อในราคาต่ำเกินไป องค์กรคลังสินค้าควรจะเข้าซื้อโดยวิธีพุงราคาให้อยู่ในระดับที่สมควร เพื่อช่วยเหลือผู้ผลิตมิให้เกิดท้อถอย และเลิกการเพาะปลูกในการรับซื้อสินค้าองค์กรคลังสินค้าอาจจะใช้บริษัทที่อยู่ในความควบคุมเป็นผู้ซื้อและสะสมสินค้าไว้ส่วนหนึ่ง เพื่อส่งออกนอกประเทศ สำหรับสินค้าที่องค์กรคลังสินค้าซื้อเพื่อส่งไปจำหน่ายในต่างประเทศนั้น จะต้องปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยมาตรฐานและชั้นของคุณภาพเช่นเดียวกับพ่อค้าอื่นๆ

(3) เมื่อกระทรวงเศรษฐกิจรับภาระในการรักษาระดับราคาของสินค้าที่จะส่งออกนอกประเทศ และในการหาตลาดสำหรับสินค้าหลายชนิด ก็จำเป็นต้องตั้งเงินทุนหมุนเวียนให้แก่องค์กรคลังสินค้า หรือบริษัทที่อยู่ในความควบคุมสำหรับดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล แต่ องค์กรคลังสินค้าและบริษัทจะต้องดำเนินการตามหลักของการค้าโดยเคร่งครัด กล่าวคือ ตรวจตราคุณภาพของสินค้าว่าสมกับราคาที่รับซื้อหรือไม่ ในการรักษาหรือพุงราคานั้นต้องพิจารณาโดยรอบคอบเสียก่อนว่า จะรับซื้อในราคาเท่าใด โดยคำนึงถึงราคาตลาดโลก และค่าขนส่งจากแหล่งผลิตมายังตลาดประกอบด้วย

(4) การสร้างที่เก็บสินค้าขององค์กรคลังสินค้าควรอนุมัติให้สร้างในแหล่งที่มีสินค้ามีปริมาณมากพอ (ในท้องที่) ส่วนในกรุงเทพฯ องค์กรคลังสินค้ามีที่เก็บสินค้าอยู่แล้ว

(5) ผู้ที่รับหน้าที่เป็นผู้ควบคุมและดำเนินงานเกี่ยวกับการค้า (ขององค์กรคลังสินค้า) ให้บังเกิดผลตามนโยบายของรัฐบาลนั้น จะต้องเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์สุจริตและเอาใจใส่ในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำ นอกจากนี้ยังต้องมีคุณวุฒิ และความชำนาญในการที่จะวินิจฉัยปัญหาต่างๆ ในการค้าอีกด้วย

(6) งานส่งเสริมสินค้าออกที่กระทรวงเศรษฐกิจและสถาบันการค้าจะร่วมกันปฏิบัตินี้ จะต้องได้รับความร่วมมือจากกรมบางกรมในสังกัดกระทรวงอื่นๆ คือ

1. กรมกสิกรรม ซึ่งมีหน้าที่ส่งเสริมในด้านการเกษตร และดำเนินการส่งเสริมการปลูกพืชเป็นท้องถิ่นๆ ตามโครงการ (พ.ศ. 2504-2509) จะประมาณได้ว่าพืชผลที่ส่งเสริมนั้น จะเพิ่มขึ้นปีละเท่าใด ทั้งจะต้องตรวจสอบสถิติของการปลูกพืชต่างๆ ของเอกชน ที่ยังไม่ได้รับความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคว่า มีอยู่เท่าใด

2. กรมประชาสัมพันธ์ มีนิคมสร้างตนเองอยู่หลายหน่วย อาจจะร่วมกันปรึกษาหารือกับกระทรวงเศรษฐกิจ การกำหนดมาตรฐานและคุณภาพของพืชผล และขอความร่วมมือจากกระทรวงเศรษฐกิจ ในการหาตลาด

3. กรมสหกรณ์ที่ดิน มีนิคมอยู่ในความควบคุมดูแลอยู่หลายหน่วย อาจจะขอความร่วมมือจากกระทรวงเศรษฐกิจในการหาตลาด และจากกรมกสิกรรมในด้านเทคนิคของการเพาะปลูก ฯลฯ

4. กรมสหกรณ์ธนากิจ ตั้งสหกรณ์เครดิตเพื่อเกษตรกรกรรมสำหรับช่วยเหลือผู้ผลิต ในการนี้กระทรวงเศรษฐกิจอาจจะให้ความร่วมมือเช่นเดียวกันกับกรมประชาสัมพันธ์ ดังกล่าวในข้อต้น และกรมกสิกรรมอาจจะช่วยเหลือในการจัดหาและเลือกสรรพันธุ์พืชให้แก่กสิกรรับไปปลูก

(7) การขนส่งสินค้าที่สะสมไว้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่องค์กรการค้าและบริษัทที่เกี่ยวข้อง ทางราชการควรช่วยเหลือให้ได้รับความสะดวกในเรื่องรถตู้ก่อนพ่อค้าอื่นๆ สำหรับขนส่งสินค้ามากรุงเทพฯ รถตู้ที่การรถไฟแห่งประเทศไทยจัดให้ นั้น องค์กรหรือบริษัทจะโอนไปให้คนอื่นไม่ได้

(8) ส่งเสริมร้านค้าย่อยตามโครงการด้วยการหาทุนมาให้ร้านค้าย่อยกุยฮิม และให้ผ่อนส่งใช้ภายในเวลาที่กำหนด งานนี้เป็นการส่งเสริมให้คนไทยประกอบการค้า

(9) ในเวลานี้การค้าข้าวระหว่างประเทศได้เปลี่ยนสภาพไป ตลาดข้าวเป็นตลาดของผู้ซื้อ ราคาข้าวในตลาดต่างประเทศได้ลดลงในระยะเวลา 2 - 3 ปีที่แล้วมา

อนึ่ง วิธีการค้าข้าวเปลือกในปัจจุบันก็เปลี่ยนแปลงไป โรงสีขนาดเล็กในชนบทได้ทวีจำนวนขึ้นมาก จนในเวลานี้มีประมาณ 6,000 แห่ง โรงสีเหล่านี้รับซื้อข้าวเปลือกจากผู้ผลิตที่ต้นทาง สีขาวสารมาขายที่กรุงเทพฯ อาศัยเหตุนี้ จึงมีข้าวเปลือกลงมากรุงเทพฯ และชนบทน้อย โรงสีขนาดใหญ่ 50 กว่าแห่งที่กรุงเทพฯ และชนบทต้องหยุดทำการสีข้าว เมื่อข้าวสารมาจากต่างจังหวัดเป็นจำนวนมาก ก็เกิดมีคนกลางขึ้นอีกพวกหนึ่ง ทำหน้าที่เป็นสื่อในการซื้อขายระหว่างเจ้าของโรงสีต่างจังหวัดกับพ่อค้าข้าวสารและผู้ส่งสินค้าออกนอกประเทศในกรุงเทพฯ ตามวิธีการค้าข้าวที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ ราคาข้าวเปลือก

เปลี่ยนแปลงผิดปกติ ในบางกรณีราคาข้าวเปลือกชั้นที่ 1 เมื่อคิดเป็นข้าวสารแล้วสูงกว่าราคาที่ส่งออกนอกประเทศ (เช่น ในตอนต้น พ.ศ. 2503 ข้าวเปลือกมีราคาเกี่ยวนละ 1,200 บาท) การที่พ่อค้าข้าวเปลือกตั้งราคาซื้อไว้สูงนั้น เป็นผลดีแก่ผู้ผลิตเพียงชั่วคราวเท่านั้น ถ้าการส่งข้าวออกนอกประเทศหยุดชะงักขณะใดขณะหนึ่งหรือส่งออกได้น้อย เนื่องจากความต้องการของตลาดในต่างประเทศมีน้อยหรือผู้สั่งซื้อๆ ข้าวจากประเทศอื่นได้ถูกกว่า ราคาข้าวเปลือกจะลดลง เพราะปริมาณข้าวที่มีอยู่เกินกว่าปริมาณที่ใช้บริโภคภายในประเทศ

เมื่อการค้าข้าวตกอยู่ในภาวะดังกล่าวข้างต้น ก็จำเป็นต้องปรับปรุงการค้าข้าวของประเทศดังต่อไปนี้

1. ข้าวสำหรับส่งออกนอกประเทศควรจะสำรองไว้อย่างน้อย 120,000 ตัน ในเวลานี้มีข้าวสำรองในกรุงเทพฯ ชนบุรี เพียง 70,000-80,000 ตันเท่านั้น ซึ่งเป็นจำนวนน้อยเกินไป ถ้ามีข้าวสำรองไว้พอและมีการสั่งซื้อจากต่างประเทศทยอยกัน ผู้ส่งสินค้าออกจะสามารถส่งให้แก่ผู้สั่งซื้อในต่างประเทศได้ทันความต้องการ ความเคลื่อนไหวในการขึ้นลงของราคาข้าวจะมีน้อย แต่การจัดหาข้าวสำรองนี้ ส่วนใหญ่ควรปล่อยให้เอกชนทำจะได้ผลดีกว่า
2. สำหรับข้าวที่ส่งออกนอกประเทศนั้น ควรจะทำการสีที่กรุงเทพฯ และชนบุรี เพราะทางราชการสามารถควบคุมคุณภาพของข้าวได้ดีกว่า ประกอบทั้งการเก็บข้าวเปลือกตามชั้นของคุณภาพจะทำได้ดีกว่าด้วย อีกประการหนึ่งในบางท้องที่โรงสีที่มีอยู่แล้ว ยังเกินกว่าจำนวนที่ต้องการอยู่มาก จึงไม่ควรอนุญาตให้ตั้งโรงสีขึ้นใหม่ในท้องที่นั้นๆ
3. โรงสีที่มีอยู่ในเวลานี้สีได้ข้าวสารเพียงร้อยละ 65 เท่านั้น โรงสีที่มีเครื่องสีข้าวที่ทันสมัย สามารถทำการสีได้ข้าวสารมากกว่านี้ ฉะนั้นควรจะปรับปรุงเครื่องสีข้าวเสียใหม่
4. ในการส่งข้าวไปจำหน่ายในต่างประเทศ กระทรวงเศรษฐกิจจะต้องเคร่งครัดในการตรวจสอบคุณภาพ เพื่อรักษาชื่อเสียงของข้าวไทยให้ดียิ่งต่อไป

8. แนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านสาธารณสุข

ประชากรของประเทศเป็นกำลังสำคัญอย่างหนึ่งในพัฒนาการเศรษฐกิจ การเศรษฐกิจจะเจริญก้าวหน้าไปได้ ต้องอาศัยประชากรที่มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ทั้งกายและจิตใจ โดยเหตุนี้พัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศ จึงมุ่งส่งเสริมการสาธารณสุข โดยอาศัยหลักใหญ่ๆ 4 ประการดังนี้

1. ส่งเสริมให้ประชาชนชาวไทยเป็นผู้มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง โดยส่งเสริมอนามัยเพื่อป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ และขยายบริการอนามัยแก่ประชาชนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งดำเนินการปราบปรามและป้องกันโรค ซึ่งบั่นทอนสุขภาพและชีวิตของประชาชน เช่น โรคระบาด และโรคติดต่ออื่นๆ

2. ช่วยบำบัดและรักษาพยาบาลประชาชนที่เจ็บป่วย โดยจัดให้มีโรงพยาบาลในที่ชุมนุมชนหนาแน่นตามจังหวัดและอำเภอ
3. ช่วยให้การดำเนินงานทั้งสองข้อข้างต้น บรรลุผลโดยการอบรมแพทย์ พยาบาลและเจ้าหน้าที่วิชาการอื่นๆ ให้มีความรู้ความชำนาญ และให้มีปริมาณเพียงพอแก่ความต้องการของประเทศ
4. มีการควบคุมและวิเคราะห์อาหารและยา ตลอดจนการวิจัยทางการแพทย์ รวมทั้งการค้นคว้าหาสมมุติฐานของโรคในด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์

ในการดำเนินงานให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อนี้ กระทรวงสาธารณสุขจำเป็นต้องจัดวางโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจตามหน่วยต่างๆ ของกระทรวงให้ประสานกันโดยกำหนดแนวทาง ดังนี้

(1) การอนามัย

ด้านการอนามัยมีโครงการปรับปรุงและขยายสถานอนามัยในส่วนภูมิภาค โดยพยายามยกระดับและปรับปรุงมาตรฐานสถานอนามัยชั้น 2 เป็นสถานอนามัยชั้น 1 ให้ครบทุกอำเภอ สถานอนามัยชั้น 1 ควรประกอบด้วย แพทย์ 1 คน พยาบาล 1 คน ผดุงครรภ์ 1 คน พนักงานสุขาภิบาล 1 คน เป็นอย่างน้อย และมีเตียงคนไข้สำหรับกรณีฉุกเฉินประมาณ 10 เตียง ในปัจจุบันสถานอนามัยชั้น 1 มีอยู่ประมาณ 1 ใน 3 ของจำนวนอำเภอทั้งหมด ซึ่งมีประมาณ 489 อำเภอ จึงควรพยายามหาทางปรับปรุงสถานอนามัยชั้น 2 ให้เป็นสถานชั้น 1 ได้ปีละไม่ต่ำกว่า 5 อำเภอ แต่โดยเหตุที่งบประมาณมีจำกัด จึงมีโครงการที่จะปรับปรุงสถานอนามัยชั้น 2 ให้เป็นชั้น 1 ได้เพียงปีละ 2 อำเภอ ภายในระยะ 3 ปีแรก คือ พ.ศ. 2504 ปรับปรุงสถานอนามัยชั้นสองอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และอำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง พ.ศ. 2505 อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก และอำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง พ.ศ. 2506 อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก และอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท การปรับปรุงสถานอนามัยชั้น 2 เป็นชั้น 1 จะพิจารณาปรับปรุงในอำเภอที่มีพลเมืองหนาแน่นเป็นอันดับแรก และในอำเภอที่มีพลเมืองหนาแน่นพอประมาณ แต่การคมนาคมระหว่างอำเภอถึงอำเภอไม่สะดวกเป็นอันดับที่สอง ส่วนอำเภอชายแดนหรืออำเภอใดที่กรมแพทย์จัดสร้างโรงพยาบาลแล้ว ก็ไม่จัดตั้งสถานอนามัยชั้น 1 ให้เป็นการซ้ำกัน

ในด้านการปราบปรามและป้องกันโรคติดต่อ ในระยะ 6 ปีนี้ กำหนดจะปราบปรามโรคไข้มาลาเรียให้เบาบางลง จนถึงอยู่ในระยะที่ควบคุมได้ ส่วนวัณโรค โรคเรื้อน คุดทะราดและโรคติดต่ออื่นๆ อันเป็นที่รังเกียจของสังคม รวมทั้งโรคระบาดและโรคติดต่ออันตรายต่างๆ ก็จำเป็นต้องรีบดำเนินการปราบปรามให้ได้ผล เพราะยังได้รับความร่วมมือช่วยเหลือในการปราบปรามโรคจากสหประชาชาติและสหรัฐอเมริกาอยู่

ยอดเงินพัฒนาการเศรษฐกิจที่จะจัดสรรให้กระทรวงสาธารณสุขนั้น ในด้านอนามัยจะสามารถดำเนินงานปราบปรามและป้องกันโรคติดต่ออันตราย และโรคระบาดต่างๆ ให้อยู่ในข่ายที่ควบคุมได้ในภาวะปกติ แต่หากเกิดการระบาดของโรคเป็นการฉุกเฉิน ก็จะต้องเพิ่มงบประมาณอีกตามความจำเป็น ในขณะที่เดียวกันกรมอนามัยจะดำเนินงานพัฒนาการอนามัยชนบทให้ประสานงานกับโครงการพัฒนาการท้องถิ่นของกระทรวงมหาดไทยด้วย ซึ่งคาดว่าจะปฏิบัติการในจังหวัดต่างๆ ได้เกือบทั่วทุกภาคภายใน 6 ปีนี้ ส่วนการปรับปรุงสถานอนามัยชั้น 2 ให้เข้าระดับสถานอนามัยชั้น 1 นั้น (ขณะนี้มียุทธศาสตร์ชั้น 1 อยู่แล้ว 1 7 2 แห่ง) ในระยะ 3 ปีหลัง (2 5 0 7 - 2 5 0 9) อาจเพิ่มงบประมาณเพื่อปรับปรุงสถานอนามัยชั้น 2 ให้เป็นชั้น 1 ได้ปีละไม่ต่ำกว่า 10 แห่ง อย่างไรก็ตาม ความจำเป็นส่วนใหญ่อีกประการหนึ่งของการอนามัยภูมิภาค คือ การขาดแคลนเจ้าหน้าที่และขาดอุปกรณ์และบ้านพักเจ้าหน้าที่ประจำสถานอนามัยชั้น 1 และชั้น 2 โดยทั่วไป ขณะนี้มีสถานอนามัยชั้น 1 และชั้น 2 รวมทั้งสิ้นประมาณ 769 แห่ง ตามโครงการระยะ 6 ปีนี้ ได้กำหนดงบประมาณไว้เป็นค่าซ่อมแซมสถานอนามัยและก่อสร้างบ้านพักเพิ่มเติม รวมทั้งจัดหาเจ้าหน้าที่ประจำสถานอนามัยเดิมที่จัดตั้งขึ้นแล้ว ให้ได้ปฏิบัติงานสมบูรณ์ขึ้น ในระยะดังกล่าวสถานอนามัยชั้น 1 และชั้น 2 จะสามารถบรรจุเจ้าหน้าที่ที่ยังขาดอยู่ได้จนเกือบครบ

รวมทั้งก่อสร้างบ้านพักเพิ่มเติมให้ได้

พอเพียง

(2) การแพทย์

ในปัจจุบันมีโรงพยาบาลประจำอยู่แล้วทุกจังหวัด และมีโรงพยาบาลประจำอำเภอ 8 แห่ง คือ โรงพยาบาลพระพุทธบาท สระบุรี โรงพยาบาลอินทบุรี สิงห์บุรี โรงพยาบาลมุกดาหาร นครพนม โรงพยาบาลพะเยา เชียงราย โรงพยาบาลแม่สอด ตาก โรงพยาบาลศรีสังวร สุโขทัย โรงพยาบาลโพธารามและโรงพยาบาลบ้านโป่ง ราชบุรี และโรงพยาบาลหาดใหญ่ สงขลา ส่วนโรงพยาบาลภาคมีอยู่แล้ว 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก และโรงพยาบาลเมืองนครราชสีมา ตามโครงการ 6 ปี กำหนดจะขยายโรงพยาบาลภาคขึ้นอีก 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลอุบลราชธานี และโรงพยาบาลเมืองสงขลา ส่วนโรงพยาบาลอำเภอก็ดำริจะจัดตั้งโรงพยาบาลอำเภออีก 6 แห่ง คือ ที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดเชียงราย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี อำเภอยโสธร จังหวัดอุบลราชธานี อำเภอสุโขทัย จังหวัดนราธิวาส อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา นอกจากนี้ยังกำหนดจะขยายโรงพยาบาลที่มีอยู่เดิม โดยเพิ่มเติมเตียงคนไข้ เพิ่มอาคารประกอบ เพิ่มแพทย์ และเจ้าหน้าที่อื่นๆ สำหรับโรงพยาบาลทั่วทุกจังหวัด ตามโครงการระยะ 6 ปีนี้ บริการทางการแพทย์ในส่วนภูมิภาคจะได้ขยายตัวออกไปอีกตามสมควร

สำหรับโรงพยาบาลในส่วนกลางในระยะ 6 ปี จะขยายบริการออกไปตามสมควร คือ โรงพยาบาลหญิง ก่อสร้างตึกสูติกรรมและปรับปรุงงานแผนกสูติกรรมเดิมให้ได้รับคนไข้เพิ่มขึ้นได้อีก 450 เตียง และคนไข้แผนก

อื่นๆ ได้อีกประมาณ 100 เตียง โรงพยาบาลสงฆ์ เพิ่มเตียงคนไข้ไปอีกประมาณ 200 เตียง โรงพยาบาลเลิศสิน ก่อสร้างอาคารเพิ่มเติมเตียงคนไข้ได้อีก 3 0 0 เตียง โรงพยาบาลโรคจิตกำหนดจะขยายอาคารเพื่อรับคนไข้เพิ่มขึ้นได้อีกประมาณ 4 0 0 เตียง ในโรงพยาบาลโรคจิตส่วนกลาง และประมาณ 2 5 0 เตียง ในโรงพยาบาลโรคจิตส่วนภูมิภาค ส่วนโรงพยาบาลอื่นๆ ในภูมิภาคกำหนดจะขยายเตียงคนไข้เพิ่มขึ้นประมาณ 1 , 7 0 0 เตียง ใน 6 ปีข้างหน้าจะมีเตียงคนไข้ของโรงพยาบาลในสังกัดกรมการแพทย์เพิ่มขึ้นประมาณ 3,500 เตียง ถ้าจะนับรวมโรงพยาบาลของรัฐ ซึ่งมีได้อยู่ในสังกัดของกรมการแพทย์ รวมทั้งโรงพยาบาลเอกชนอื่นๆ ด้วยแล้ว เข้าใจว่าใน 6 ปีข้างหน้าคงจะขยายบริการรับคนไข้ภายในเพิ่มขึ้นอีกไม่ต่ำกว่า 4,500 เตียง อันเป็นปริมาณที่เพิ่มขึ้น 1 ใน 3 ของจำนวนเตียงที่มีอยู่ทั้งหมดแต่เดิม

นอกจากการขยายอาคารเพื่อเพิ่มเตียงคนไข้ รวมทั้งการสร้างอาคารอุปกรณ์ให้ครบสมบูรณ์ตามแบบโรงพยาบาลชั้น 1 เช่น การสร้างอาคารผ่าตัดและอาคารเอ็กซเรย์ตามโรงพยาบาลต่างจังหวัดเป็นต้น แล้วยังต้องมีการก่อสร้างบ้านพักแพทย์และพยาบาล ซึ่งยังขาดแคลนอยู่มากอีกด้วย

อุปสรรคสำคัญของการพัฒนาในด้านสาธารณสุข อยู่ที่การขาดแคลนแพทย์และพยาบาลตามสถิติปรากฏว่า ประเทศไทยยังต้องการบริการทางการแพทย์และการอนามัยเพิ่มขึ้นอีกมาก ในปัจจุบันทั่วประเทศมีแพทย์แผนปัจจุบันชั้น 1 อยู่ 3,172 คนเป็นอัตราเฉลี่ยแพทย์ 1 คนต่อประชากร 8,500 คน (อัตราทั่วเฉลี่ยของประเทศในทวีปเอเชีย แพทย์ 1 คนต่อประชากร 6,000 คน) ในจำนวนแพทย์ทั้งหมดนี้อยู่ในจังหวัดพระนครและธนบุรีประมาณ 2,300 คน ซึ่งเป็นอัตราเฉลี่ยแพทย์ 1 คนต่อประชากร 800 คน สำหรับในส่วนภูมิภาคมีแพทย์ประจำอยู่เป็นส่วนน้อย คิดเฉลี่ยแล้วจะมีแพทย์ 1 คนต่อประชากร 32,000 คน ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าประเทศไทยต้องผลิตแพทย์เพิ่มขึ้นอีกประมาณ 1,700-1,800 คน ในระยะ 6 ปีนี้ จึงจะได้อัตราเฉลี่ยแพทย์ 1 คนต่อประชากร 6,000 คน ตามโครงการผลิตแพทย์ในระยะ 6 ปีข้างหน้า กำหนดว่าจะผลิตแพทย์ได้ประมาณ 1,500 คน ทั้งนี้โดยพิจารณาจากกำลังเงินและกำลังครูอาจารย์ที่สามารถจะหาได้

บริการที่นับว่ายังขาดแคลนอยู่ คือ พยาบาลและผดุงครรภ์ โรงเรียนผดุงครรภ์และอนามัยในปัจจุบันผลิตพยาบาลได้ปีละประมาณ 400 คน ขณะนี้มีพยาบาลที่สำเร็จจากโรงเรียนพยาบาลของกรมการแพทย์และโรงพยาบาลเอกชนอยู่ประมาณ 6,000 คน แต่เนื่องจากมีพยาบาลเป็นจำนวนมากเล็กประกอบอาชีพพยาบาลด้วยเหตุผลต่างๆ กัน จึงมีพยาบาลที่ประกอบอาชีพอยู่เพียงประมาณ 5,000 คน คิดเป็นอัตราส่วนพยาบาล 1 คนต่อพลเมือง 4,900 คน ในจำนวนพยาบาลที่มีอยู่นี้ ประมาณสองในสามส่วนประจำอยู่ในพระนคร อีกประมาณพันกว่าคนประจำอยู่ในภูมิภาค

ตามโครงการระยะ 6 ปี กระทรวงสาธารณสุขดำริจะผลิตพยาบาลเพิ่มขึ้นได้ประมาณ 2,700 คน และผลิตนางผดุงครรภ์ชั้น 2 และผู้ช่วยพยาบาลได้อีกประมาณ 3,000 คน ในจำนวนนี้จะได้พยาบาลส่งไปประจำตามโรงพยาบาลและสถานอนามัยภูมิภาคประมาณ 1,200 คน ได้ผดุงครรภ์ชั้น 2

และผู้ช่วยพยาบาลไปประจำภูมิภาคประมาณ 3,000 คน ภายใน พ.ศ. 2509 ประมาณว่าจะได้อัตราส่วน
 พยาบาล 1 คนต่อพลเมือง 3 , 5 2 0 คน

การผลิตพยาบาลเพื่อใช้ในโรงพยาบาลทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค กับเพื่อประจำ
 สถานื่อนามัยต่างๆ ยังมีจำนวนต่ำกว่าที่ควร หากเป็นไปได้จะหาทางบรรจุพยาบาลตาม
 โรงพยาบาลส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้มากขึ้น เพื่อให้ได้อัตราส่วนแพทย์ต่อพยาบาลประจำ
 โรงพยาบาลเป็น 1 ต่อ 4 ในปัจจุบันอัตราส่วนของแพทย์ต่อพยาบาลประจำโรงพยาบาลมีอัตรา 1 ต่อ 2

(3) การศึกษาค้นคว้าในด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์

การรักษาพยาบาลของกรมการแพทย์และการอนามัยของกรมอนามัยได้ปฏิบัติตาม
 โดยความร่วมมืออันใกล้ชิดของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ในการจัดส่งยาให้แก่โรงพยาบาล และสถานี
 อนามัยเป็นประจำ นอกจากนี้ยังทำการควบคุมและวิเคราะห์อาหารและยา รวมทั้งค้นคว้าหาสมมุติฐาน
 ของโรคในทางวิทยาศาสตร์ กับผลิตยาตำราหลวงจำหน่ายแก่ประชาชนในราคาถูกลง และทำการค้นคว้า
 ผลิตยาจากสมุนไพรและวัตถุดิบที่มีในประเทศ

ปัญหาเฉพาะหน้าของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ในขณะนี้ คือ การขาดอาคารและเครื่องมือ
 เครื่องใช้ทันสมัย เพื่อปฏิบัติงานด้านวิเคราะห์วิจัยทางวิทยาศาสตร์และการผลิตยาให้พอจำหน่ายตามโรงพยาบาลและ
 สถานื่อนามัยทั่วประเทศ รวมทั้งการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ทางฝ่าย
 โอสถศาลาที่จะใช้ปฏิบัติงานให้ทันทั่วถึง ทำให้การจัดส่งยาไปให้โรงพยาบาลและสถานื่อนามัยในส่วนภูมิภาค ยังล่าช้า
 ไม่ทันต่อความต้องการที่จะใช้บำบัดโรค

ตามโครงการระยะ 6 ปี งานของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์จึงได้แก่การปรับปรุงงาน
 เดิมให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นมากกว่าการขยายงานออกไป เช่น เพิ่มเติมเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอแก่การ
 ปฏิบัติงานให้ทันทั่วถึง และหาทางจัดส่งยาไปยังส่วนภูมิภาคให้รวดเร็วขึ้น โดยใช้เงินทุน
 หมุนเวียนที่มีอยู่จัดซื้อยา

บทที่ 1

ภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทย

ภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน

1. การศึกษาภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยในระยะ 10 ปีที่แล้ว คือตั้งแต่ พ.ศ. 2494 จนถึง พ.ศ. 2503 ก่อนเริ่มแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติแสดงว่า การเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ขยายตัวออกไปในระดับดีพอควร กล่าวคือรายได้ของประชาชาติได้เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี และรายได้ของประชาชาติต่อประชากรหนึ่งคนเพิ่มในอัตรากว่าร้อยละ 2 ต่อปี ส่วนการสะสมทุนนั้นก็ได้เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ เป็นอัตราส่วนประมาณร้อยละ 18 ของรายได้ประชาชาติ การค้ากับต่างประเทศอันเป็นเรื่องสำคัญยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ขยายตัวพอสมควร ดังจะเห็นได้ว่าสินค้าขาออกมีมูลค่าเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 4.5 ต่อปี แต่ก็ยังเพิ่มขึ้นในอัตราน้อยกว่ามูลค่าสินค้าขาเข้าซึ่งเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.6 ต่อปี ถึงแม้ว่าการค้าระหว่างประเทศจะขาดดุลเกือบทุกปี แต่ประเทศไทยหาได้ประสบปัญหาหรือความยุ่งยากในการชำระเงินระหว่างประเทศอย่างใดไม่ เพราะเงินช่วยเหลือ เงินกู้ และเงินลงทุนจากต่างประเทศมีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระการใช้จ่ายที่เป็นเงินตราต่างประเทศในระยะ 3 ปีที่แล้วคือระยะแรกของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ดุลชำระเงินระหว่างประเทศไม่ขาดดุล

2. การขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศไทยและการค้าระหว่างประเทศในปัจจุบันได้รุดหน้าไปพอสมควร รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายการคลังที่สุขุม ตลอดจนที่มีสมรรถภาพดีขึ้นในการเก็บภาษีอากรทำให้ฐานะการคลังของรัฐบาลมีเสถียรภาพมั่นคง ซึ่งเป็นผลดีแก่เศรษฐกิจเป็นอย่างมาก รัฐบาลจึงสามารถกำหนดค่าเสมอภาคแห่งเงินตราในอัตรา 20.84 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกาในวันที่ 20 ตุลาคม 2506

3. ในระยะ 10 ปีที่กล่าวนี้ มีบางปีที่มีการเศรษฐกิจของประเทศไทยได้รับความกระทบกระเทือนมาก เช่น การตกต่ำของราคาสินค้าสำคัญๆ ที่ส่งออกนอกประเทศใน พ.ศ.2494 พ.ศ.2497 และ พ.ศ.2500 แต่การเศรษฐกิจของประเทศไทยก็สามารถฟื้นตัวกลับเข้าสู่สภาพปกติในระยะเวลานั้นรวดเร็วและยังขยายตัวออกไปอีกในระยะต่อมา โดยการผลิตได้เพิ่มมากขึ้นและมูลค่าสินค้าออกก็ได้เพิ่มขึ้นเช่นกัน ทั้งๆ ที่ในระยะเวลาดังกล่าวนี้ จำนวนประชากรได้เพิ่มขึ้นในอัตราค่อนข้างสูงมากต่อปี ทั้งนี้เป็นด้วยในระยะหลังนี้ นอกจากข้าว ยาง ดีบุก และไม้สัก ซึ่งเคยเป็นสินค้าออกที่สำคัญตั้งแต่ดั้งเดิมแล้ว ผลิตภัณฑ์อื่นๆ หลายประเภทได้มีความสำคัญเพิ่มขึ้นในการเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งเป็นผลของนโยบายกระจายการผลิตหลายด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตพืชผลเกษตรกรรมหลายชนิดเป็นสินค้าขาออกเพิ่มเติม สภาพการณ์เช่นนี้ออกจะแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่มั่นคงและจะสามารถขยายตัวออกไปได้อีกเรื่อยไปในอนาคต

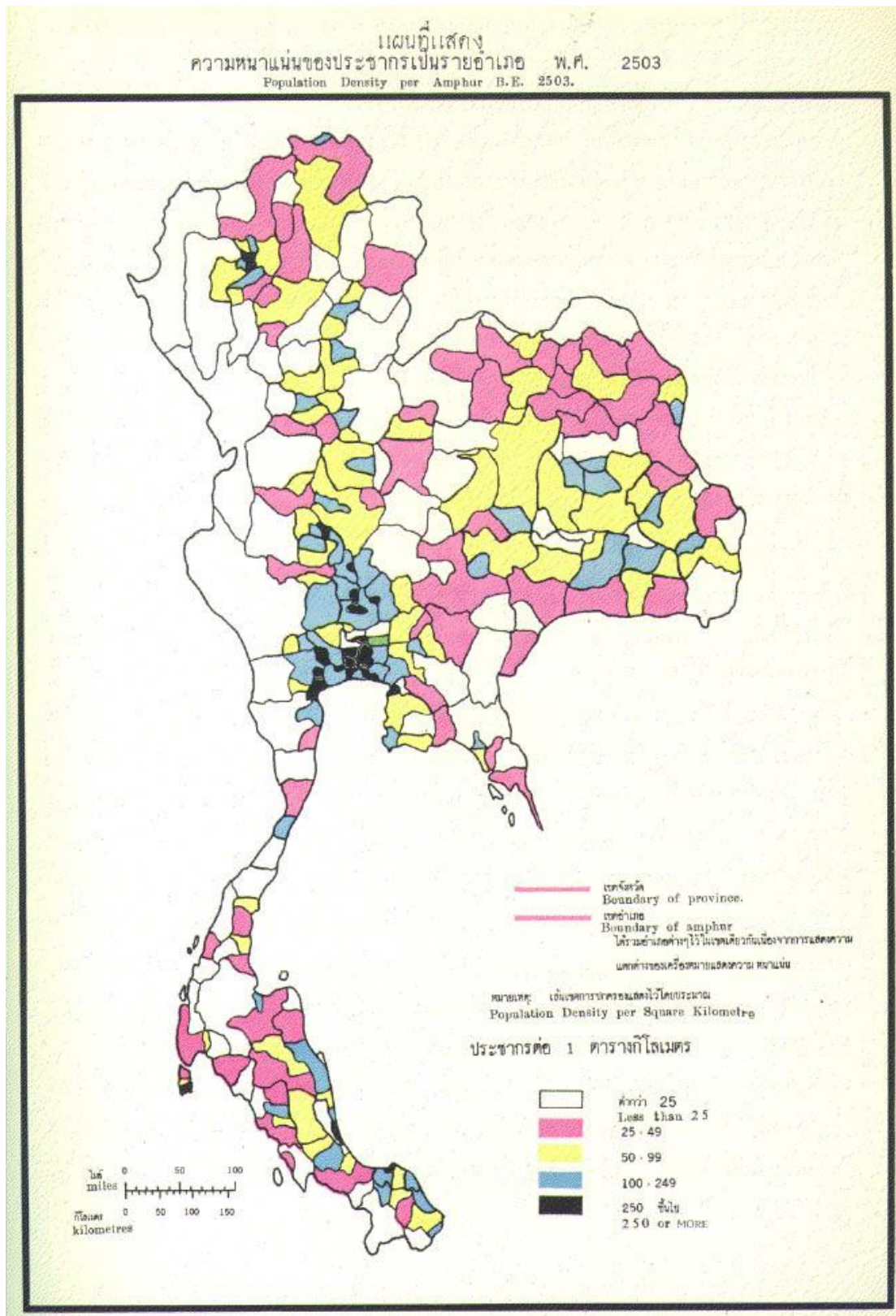
ปัญหาเศรษฐกิจขั้นพื้นฐาน

4. ในขณะที่การเศรษฐกิจของประเทศกำลังขยายตัวนี้ ปรากฏว่ามีปรากฏการณ์หลายประการแสดงว่า จะเกิดปัญหาและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจขั้นพื้นฐาน สาเหตุที่สำคัญได้แก่ อัตราเพิ่มของประชากร การว่างงาน สมรรถภาพในการผลิตด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการต่างๆ ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

5. อัตราเพิ่มของประชากรได้เหยิบสูงขึ้นเป็นลำดับ จนในปัจจุบันเท่ากับประมาณร้อยละ 3 ต่อปี หากประชากรยังคงเพิ่มในอัตราที่สูงนี้ต่อไปประมาณว่าใน พ.ศ. 2525 ประเทศไทยจะมีประชากรเป็นจำนวน 50 ล้านคน เทียบกับจำนวน 30 ล้านคนใน พ.ศ. 2506 ในจำนวนพลเมืองที่เพิ่มขึ้นนี้ประมาณร้อยละ 46 จะเป็นบุคคลในวัยต่ำกว่า 15 ปี การที่จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นเช่นนี้ย่อมกระทบกระเทือนพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และจะนำมาซึ่งปัญหาในการยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชากรและการเพิ่มรายได้ของประชาชาติในอนาคต ในกรณีที่จำนวนประชากรเพิ่มในอัตราสูง รายได้และประสิทธิภาพในการผลิตของประชาชาติก็ต้องเพิ่มขึ้นในอัตราสูงยิ่งขึ้นเช่นกัน การลงทุนอันเป็นผลที่จะทำให้รายได้ของประชาชาติเพิ่มขึ้นนั้น ก็จำเป็นต้องเพิ่มขึ้นในอัตราสูงขึ้นให้เป็นส่วนสัมพันธ์ตามไปด้วย การลงทุนจะมีทางขยายตัวได้ ก็ต่อเมื่ออัตราการออมทรัพย์เพิ่มมากขึ้น แต่การออมทรัพย์จะขยายออกไปอย่างกว้างขวางได้ยาก ในเมื่อรายได้ถัวเฉลี่ยต่อประชากรหนึ่งคนอยู่ในระดับต่ำ ดังเช่นในกรณีของประเทศไทย หากประเทศไทยจะพยายามทวีรายได้ของประชาชาติต่อประชากรหนึ่งคนในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 ต่อปีแล้ว จำต้องมีการออมทรัพย์ให้มากกว่าที่เป็นอยู่และควรพิจารณาพิจารณาให้ในปัจจุบัน ในการลงทุนอย่างรอบคอบเพื่อไม่ให้เกิดประโยชน์ตอบแทนสมบูรณ์มากกว่าที่เป็นมาแล้ว

6. ในปัจจุบัน การว่างงานในประเทศไทยยังไม่เป็นปัญหาที่รุนแรง เพราะประชาชนส่วนใหญ่กระจายอยู่ในชนบท และถึงแม้ว่าเกษตรกรอาจทำงานน้อยกว่าที่ควรอันเนื่องมาจากฤดูกาลผลิตและเก็บเกี่ยวไม่ต้องใช้เวลาทั้งปี จำนวนประชากรเฉลี่ยตามพื้นที่ที่ใช้ทำการเพาะปลูก ก็ยังไม่หนาแน่นเกินไปจนเป็นเหตุให้อาชีพเกษตรกรรมไร้ผลตอบแทน ประชากรส่วนใหญ่ที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบันยังสามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ด้วยการขยายเนื้อที่เพาะปลูกและเพิ่มผลผลิตต่อไร่

แผนที่แสดงความหนาแน่นของประชากรเป็นรายอำเภอ พ.ศ. 2503

อย่างไรก็ดี ถ้าอัตราเพิ่มของจำนวนประชากรไม่ลดลงกว่าอัตราในปัจจุบัน ประมาณว่าในปี พ.ศ.2525 บุคคลที่อยู่ในวัยประกอบอาชีพจะมีประมาณ 25 ล้านคน ในกรณีเช่นว่านี้ ปัญหาการ

ว่างงานอาจจะเกิดขึ้นและจะเป็นปัญหาสำคัญที่รัฐบาลจะต้องกำหนดแนวทางสำหรับแก้ไขโดยขยายกิจการทั้งในด้านเกษตร อุตสาหกรรม บริการต่าง ๆ และอาชีพอื่น ๆ ให้กว้างขวางออกไป ในการนี้จะต้องใช้เงินลงทุนเป็นจำนวนมาก ในสถานการณ์เช่นนี้จะต้องกระจายและขยายการเศรษฐกิจของประเทศออกไปหลายด้านเพื่อให้ประชาชนได้ใช้ความสามารถและแรงงานของตนประกอบอาชีพในด้านอื่น ๆ นอกจากเกษตรกรรมให้มากขึ้น

7. ในปัจจุบันการผลิตพืชผลและผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมตลอดจนบริการต่าง ๆ ยังมีสมรรถภาพต่ำอยู่ ดังจะเห็นได้ว่าผลิตผลสำคัญเกือบทุกประเภทในด้านเกษตรที่ได้ในเนื้อที่ไร่หนึ่งนั้นอยู่ในระดับต่ำกว่าที่สมควร ส่วนการผลิตในด้านอุตสาหกรรมนั้น กำลังเผชิญกับอุปสรรคหลายประการเป็นเหตุให้กิจการเหล่านี้ยังต้องได้รับความอัมชุกุ่มครองต่อไปอีก ส่วนการขนส่งก็ยังไม่อยู่ในระดับที่ดี เพราะค่าใช้จ่ายยังสูงอยู่และยังไม่สามารถให้บริการได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้จะต้องใช้มาตรการต่าง ๆ ที่จะนำมาซึ่งสมรรถภาพสูงขึ้นทั้งในด้านการผลิตและในด้านอำนวยการ ส่วนกิจการและบริการซึ่งมีค่าผลิตต่ำหรือได้ลดลง ก็ควรจะขยายการผลิตให้มากยิ่งขึ้น ผลของการปฏิบัติตามมาตรการเช่นนี้ย่อมจะส่งเสริมการบริโภคอุปโภคและตลาดการค้าผลิตภัณฑ์ของประเทศไทยทั้งภายในประเทศและนอกประเทศ

8. การเปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศและการเพิ่มของประชากรอยู่มาก เท่าที่เป็นมาแล้ว ได้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติหมดเปลืองในอัตราที่สูงเกินกว่าการสงวนไว้ การสำรวจทรัพยากรบางอย่างที่จะใช้เป็นหลักในการสงวนได้ดำเนินไปอย่างล่าช้าไม่ทันการ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญคือ ป่าไม้ และแร่ได้สิ้นเปลืองอย่างรวดเร็ว ผลของการสำรวจป่าไม้ปรากฏว่ามีน้อยกว่าที่คาดไว้มาก การชักลากไม้ออกจากป่าจึงมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้นเป็นลำดับ ปริมาณไม้สักที่ผลิตได้มีแต่จะลดลง ในกาลข้างหน้าไม้สักซึ่งเคยเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญอย่างหนึ่ง จะมีความสำคัญน้อยลง แหล่งแร่ที่สมบูรณ์จะค่อย ๆ หมดไป การสำรวจแร่อื่น ๆ ได้ดำเนินการและพบแหล่งแร่หลายแห่ง แต่ก็ยังไม่อยู่ในขั้นที่จะดำเนินการผลิตอย่างกว้างขวาง เว้นแต่ยิบซัม และลิกไนท์ การสิ้นเปลืองทรัพยากรธรรมชาติบางอย่างโดยรวดเร็ว นั้นอาจจะกระทบกระเทือนการผลิตบางประเภท แต่ก่อให้เกิดความเสียหายในอนาคตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำลายป่าไม้ที่พึงควรสงวนและคุ้มครองจะเป็นอันตรายแก่นาคตด้านการเกษตรของประเทศอย่างมหันต์ เพราะจะเป็นเหตุให้ปริมาณน้ำและความอุดมสมบูรณ์ของดินลดน้อยลง

9. นอกจากนี้ยังมีปัญหาอื่น ๆ ที่จะต้องหยิบยกขึ้นมาพิจารณาเป็นต้นว่า บรรดาสินค้าขาออกที่สำคัญย่อมขึ้นอยู่กับอุปสงค์และราคาซื้อขายในตลาดต่างประเทศภาวะตลาดในต่างประเทศจึงเป็นเรื่องที่จะสำรวจศึกษาโดยละเอียด การออมทรัพย์ยังอยู่ในระดับต่ำ การขาดกำลังคนที่ชำนาญงาน และการปรับปรุงระบบบริหารงานให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ ทั้งนี้ พอจะสรุปได้ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การผลิตและบริการอยู่ในระดับต่ำ ค่าใช้จ่ายในการผลิต

ต่อหน่วยสูงและมีการเปลี่ยนแปลงโดยไม่จำเป็น เมื่อปรากฏแล้วว่าจำนวนประชากรจะเพิ่มขึ้นมาก ก็จำเป็นต้องแก้อุปสรรคดังกล่าวนี้ให้หมดสิ้นไป เพื่อให้การเศรษฐกิจในด้านต่างๆ เจริญก้าวหน้าโดยมีล่าช้า

ภาวะเศรษฐกิจที่คาดหมายในระยะยาว

10. เมื่อได้คำนึงถึงภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันและปัญหาเศรษฐกิจต่างๆ ของประเทศแล้ว พึงเห็นได้ว่าการยกมาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้นในขณะที่ประชากรกำลังเพิ่มในอัตราที่สูงมาก จะเป็นไปได้ด้วยการเร่งพัฒนาการเศรษฐกิจและทรัพยากรต่างๆ ให้เกิดผลประโยชน์เต็มที่รวมทั้งพยายามกระจายการผลิตให้มีมากประเภทขึ้น ซึ่งจะทำให้แรงงานในด้านการเกษตรเปลี่ยนแปลงหันไปสู่งานในด้านอุตสาหกรรมและกิจการอื่น ๆ ที่เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ การพัฒนาตามแนวทางดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่พึงกระทำได้ ในอนาคตโดยไม่ต้องสิ้นเปลืองมากมายเกินไป แนวทางที่จะพัฒนากิจการและทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ อาจคาดได้ดังต่อไปนี้

การเกษตร

11. พื้นดินยังคงเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญที่สุด ในปัจจุบันประเทศไทยใช้เนื้อที่เพาะปลูกประมาณ 70 ล้านไร่ หรือร้อยละ 20 ของเนื้อที่ทั้งหมด ในจำนวนนี้มีเนื้อที่เพาะปลูกประมาณ 10 ล้านไร่เท่านั้นที่จะได้รับประโยชน์จากการชลประทานตามโครงการที่เสร็จแล้วหรือกำลังอยู่ในระหว่างก่อสร้างในปัจจุบัน ในอนาคตยังมีช่องทางที่จะพัฒนาการใช้ที่ดินให้เกิดผลประโยชน์ยิ่งขึ้นได้อีกมาก ด้วยการขยายเนื้อที่เพาะปลูก ขยายการชลประทาน การป้องกันอุทกภัย การไถพรวน การเพาะปลูกพืชผลหลายประเภทที่เหมาะสมกับเนื้อที่ดิน และการแก้ไขวิธีการผลิตให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น เกษตรกรจะมีรายได้จากการเพาะปลูกสูงกว่าที่เป็นอยู่ในเวลานี้ อย่างไรก็ตาม การเพิ่มผลผลิตในอนาคตควรจะมุ่งไปในทางใช้ปุ๋ยมากขึ้นและปรับปรุงวิธีการผลิตให้ดีขึ้นแทนที่จะเพิ่มเนื้อที่เพาะปลูก

12. ตามผลงานจำแนกประเภทที่ดินขั้นต้นประมาณว่า ยังคงมีที่ดินพอสำหรับขยายการเพาะปลูกในอนาคตได้อีกประมาณ 50 ล้านไร่ รวมเป็นเนื้อที่เพาะปลูกทั้งสิ้นประมาณ 120 ล้านไร่ แต่โดยที่ที่ดินซึ่งใช้ทำการเพาะปลูกอยู่แล้วยังให้ผลประโยชน์น้อยกว่าที่ควร จึงจำเป็นต้องพิจารณาหาทางแก้ไขด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ประโยชน์มากกว่าในปัจจุบัน ใน 20 ปีข้างหน้าคาดว่าจะขยายเนื้อที่เพิ่มขึ้นอีกประมาณ 30 ล้านไร่ รวมเนื้อที่เพาะปลูกประมาณ 100 ล้านไร่ สำหรับประชาชนประมาณร้อยละ 70 ซึ่งเป็นเกษตรกร

13. ในปัจจุบันการใช้น้ำและที่ดินในท้องที่ที่มีการชลประทานยังไม่ได้ผลเต็มที่ เพราะการก่อสร้างบางโครงการยังไม่เสร็จบริบูรณ์ ในอนาคตยังมีโครงการชลประทานอีกหลายโครงการที่กำลังก่อสร้างหรืออยู่ในขั้นสำรวจออกแบบ หากการชลประทานได้เสร็จเรียบร้อยและใช้เต็มที่ตามโครงการ เนื้อที่เพาะปลูกในเขตชลประทานจะเพิ่มขึ้นอีกประมาณไม่ต่ำกว่า 10 ล้านไร่ ระบบการเพาะปลูกพืชปีละ 2 ครั้งจะกว้างขวางขึ้นและการใช้ปุ๋ยจะมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ปริมาณพืชต่างๆ ที่ผลิตได้ย่อมจะมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ส่วนความเสียหายเนื่องจากอุทกภัยหรือความแห้งแล้งขาดแคลนน้ำย่อมจะลดน้อยลง

14. การใช้ปุ๋ยในปัจจุบันยังไม่แพร่หลาย การที่ผลผลิตข้าวต่อไร่ยังคงต่ำอยู่ก็เพราะเหตุว่าชาวนาได้เพาะปลูกปีแล้วปีเล่า แต่มิได้ทำการบำรุงดินเลย ซึ่งเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ได้รับผลตอบแทนจำนวนน้อย การใช้ปุ๋ยของเกษตรกรจะกว้างขวางยิ่งขึ้น ถ้าหากมีการควบคุมการใช้น้ำให้ถูกต้อง ลดราคาปุ๋ยต่ำกว่าในปัจจุบันและส่งเสริมให้เกษตรกรไทยได้ใช้ปุ๋ยโดยถูกต้องตามหลักวิชาการแล้ว อาจประมาณได้ว่าผลผลิตจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 30 โดยคาดคะเนจากผลการทดลองที่ได้กระทำมาแล้วในปัจจุบันนี้ที่ได้มีการใช้ปุ๋ยเพื่อการปลูกข้าวบ้างเล็กน้อยในบางท้องที่ ถ้าการณ์ได้เป็นไปดังกล่าวแล้วนี้ ในระยะ 20 ปีข้างหน้าการเพิ่มผลผลิตของข้าวจะกระทำได้โดยมาตรการ 3 อย่าง คือ การควบคุมการใช้น้ำ การใช้ปุ๋ย และวิธีการเพาะปลูกที่ถูกต้องรวมทั้งการใช้ช่างพันธุ์ดี อันจะเป็นวิธีที่เหมาะสมกว่าการขยายเนื้อที่การทำนาซึ่งจะทำได้อีกบ้างแต่ไม่มากนัก

15. การปลูกพืชหลายประเภทกำลังเริ่มได้รับความนิยมและจะขยายออกไปอย่างกว้างขวาง การผลิตพืชไร่ เป็นต้นว่า ข้าวโพด มันสำปะหลัง ปอ และอ้อย ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว พืชอื่นๆ เช่น ข้าว ถั่ว ยาสูบ และฝ้าย จะมีปริมาณมากขึ้นเมื่อการชลประทานขยายเขตออกไป โดยเฉพาะปริมาณฝ้ายที่ผลิตได้จะพอเพียงแก่ความต้องการภายในประเทศ ส่วนในภาคตะวันออก-เฉียงเหนือ ซึ่งยังมีเนื้อที่ดอนเหลืออยู่มากยังไม่ได้ใช้ในการเพาะปลูก อาจจะปลูกข้าวโพดและข้าวฟ่างในที่ดินดังกล่าวสำหรับเลี้ยงสัตว์ การผลิตยางในอนาคตย่อมขึ้นอยู่กับปลูกแทนและการใช้พันธุ์ยางดีซึ่งให้ผลมากกว่าพันธุ์ที่เคยใช้อยู่ ถ้าหากการปลูกแทนดำเนินไปได้เร็วและบังเกิดผลตามที่คาดคะเนไว้ ประเทศไทยก็สามารถผลิตยางได้มากขึ้นโดยไม่ต้องเพิ่มเนื้อที่เพาะปลูกมากนัก การปลูกชาและกาแฟคงจะขยายออกไปได้อีกเพราะยังมีเนื้อที่เพาะปลูกในที่สูงซึ่งเหมาะแก่การปลูกพืชเหล่านี้จนพอแก่ความต้องการภายในประเทศโดยไม่ต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศอีกต่อไป

16. การเลี้ยงสัตว์และการประมงมีทางจะขยายออกไปได้อีกและอัตราปริมาณที่เพิ่มจะไม่น้อยกว่าที่เป็นมาแล้ว การขยายอาชีพในทางจับสัตว์น้ำจะหนักไปในทางประมงทะเล ในอนาคตปศุสัตว์และสัตว์น้ำอาจจะเป็นสินค้าออกที่สำคัญ ส่วนการผลิตไม้ นั้น มีแนวโน้มลดลงในระยะยาว เพราะไม้ที่มี

ค่าได้ถูกตัดฟันจนจำนวนมีเหลือได้ลดน้อยลงอย่างมากและการสร้างสวนป่ายังไม่ได้ริเริ่มอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมควรที่จะสร้างสวนป่าไม้เนื้ออ่อนเพื่อทำกระดาษและไม้อื่นๆ ที่มีค่าเป็นสินค้า ถ้าหากจะถือการสร้างสวนป่าเป็นนโยบายสำคัญและดำเนินงานอย่างจริงจังแล้วก็คงจะต้องลงทุนในระยะยาวสำหรับการปลูกและบำรุงรักษาเป็นจำนวนมากและต้องกวดขันมิให้ป่าถูกทำลายด้วย จึงจะได้ผล

17. ในระยะ 10 ถึง 20 ปีข้างหน้า ป่าไม้ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติจะค่อยๆ หดหายไป ถ้าไม่จัดการสงวนและบำรุงป่าเหล่านั้นให้อยู่ในสภาพที่ดี ในที่สุดประเทศจะขาดแคลนไม้ซึ่งเป็นผลผลิตสำคัญอย่างหนึ่งของประเทศ ทั้งนี้เป็นด้วยมีการตัดฟันซีกกลางไม้ ออกเป็นจำนวนเกินกว่ากำลังของป่าซึ่งอาศัยการบำรุงตามธรรมชาติเป็นสำคัญ อาศัยเหตุดังกล่าว จึงจำเป็นต้องสงวนป่าที่อยู่ต้นน้ำลำธาร ส่วนป่าที่อนุญาตให้ทำไม้ นั้นต้องรักษาไม้เชื้อให้พอเพียง เพื่อให้ต้นไม้เล็ก ๆ เจริญเติบโตตามธรรมชาติ การตัดป่าไม้ให้เป็นป่าสงวนจะต้องกำหนดจุดจุดหมายให้แน่นอนโดยที่ในระยะหลังนี้ ป่าได้ถูกทำลายมาก จึงเป็นการสมควรที่จะกำหนดจุดจุดหมายในการสงวนป่าเป็นเนื้อที่ประมาณร้อยละ 50 ของเนื้อที่ทั่วประเทศ และอาจลดเหลือร้อยละ 40 ในอนาคตข้างหน้าเป็นอย่างต่ำที่สุด

อุตสาหกรรม

18. กิจการอุตสาหกรรมได้ขยายตัวขึ้นโดยสม่ำเสมอพอสมควรตลอดระยะ 10 ปีที่แล้วมา แต่ถึงกระนั้นก็อัตราส่วนของมูลค่าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมีเพียงร้อยละ 12 ของยอดรวมผลิตภัณฑ์ทั้งหมดของชาติเท่านั้น อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งส่วนมากใช้แรงงานภายในครอบครัวและใช้วัตถุดิบอันเป็นผลผลิตเกษตรกรรม เช่น การสีข้าว การเลื่อยไม้ การทำน้ำตาล เป็นต้น เท่าที่เป็นมาแล้วการขยายตัวของกิจการอุตสาหกรรมมีอุปสรรคในด้านความจำกัดของตลาด การด้อยสมรรถภาพในการบริหารและวิชาการ การขาดแคลนเงินทุน การขาดวัตถุดิบที่จำเป็นบางประเภท การขาดแคลนพลังงานในราคาต่ำ ราคาค่าขนส่งสูงและแรงงานทั่วไปยังไม่เหมาะสมกับวินัยของงานอุตสาหกรรม อุปสรรคเหล่านี้หลายประการคงจะลดน้อยไปในอนาคตเมื่อรายได้หรืออีกนัยหนึ่งกำลังซื้อของประชากรเพิ่มขึ้น ตลาดของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหลายประเภทย่อมจะขยายกว้างขวางขึ้นเป็นเงาตามตัว การอบรมเพื่อเพิ่มผลผลิตการปรับปรุงการบริหารธุรกิจในด้านจัดการและวิชาการ การฝึกแรงงาน และการส่งเสริมการลงทุนด้วยวิธีการให้สิทธิพิเศษต่างๆ ที่กระทำอยู่ในขณะนี้ จะช่วยให้กิจการอุตสาหกรรมก้าวหน้าและจงใจให้บุคคลทั้งภายในและจากต่างประเทศลงทุนมากขึ้นเป็นลำดับ

19. ในอนาคต กิจการอุตสาหกรรมเบาที่มีอยู่จะขยายตัวมากขึ้นและจะมีมากประเภทขึ้น การขยายตัวของเกษตรกรรมและกำลังซื้อของประชากรที่เพิ่มขึ้นจะช่วยให้อุตสาหกรรมประเภทแปรรูป ผลผลิตเกษตรกรรมขยายตัวออกไป เช่น อุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูป อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรม กระดาษ และอุตสาหกรรมผลิตปุ๋ย ส่วนอุตสาหกรรมซีเมนต์และวัสดุสิ่งก่อสร้างอื่นๆ จะขยายตัวออกไป ตามความต้องการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนและการก่อสร้างอื่นๆ ตามการขยายตัวของชุมชน นอกจากนี้อุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น อุตสาหกรรมประเภทเคมีอาจจะเกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของ อุตสาหกรรมอื่นๆ ที่ใช้เคมีภัณฑ์ อุตสาหกรรมประเภทวิศวกรรม เช่น ผลิตเครื่องยนต์และอุปกรณ์ ะไหล่ รวมทั้งการผลิตเครื่องไฟฟ้าและผลิตภัณฑ์โลหะต่างๆ จะขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง

20. แม้ว่าการขยายตัวของกิจการอุตสาหกรรมในระยะยาวจะมีขอบเขตกว้างขวางขึ้น ดังกล่าวข้างต้นก็ดีเมื่อเทียบเป็นส่วนหนึ่งของรายได้ประชาชาติแล้ว กิจการอุตสาหกรรมยังคงมีความสำคัญ ต่ำกว่าเกษตรกรรม แต่จำนวนประชากรที่ประกอบอาชีพในกิจการอุตสาหกรรมเทียบกับจำนวน ประชากรที่ประกอบอาชีพทั้งหมดจะมีส่วนสูงขึ้นกว่าใน พ.ศ. 2503 ซึ่งมีเพียงร้อยละ 3.4 เท่านั้น

การพัฒนาสาขาอื่น ๆ

21. ในระยะเวลาประมาณ 20 ปีข้างหน้า บริการสาธารณูปการซึ่งได้แก่การไฟฟ้า การ ประปา อาคารสงเคราะห์ การพัฒนาชุมชนจำต้องขยายออกไปให้ทันจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น และการ ขยายตัวของอุตสาหกรรมและกิจการอื่นๆ การขยายตัวของบริการสาธารณูปโภคนี้จะช่วยให้ กิจการอื่นๆ ก้าวหน้าได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ในด้านพลังงานเขื่อนพลังน้ำหลายโครงการกำลังอยู่ในระหว่าง ก่อสร้าง และมีอีกหลายโครงการที่กำลังจะริเริ่มขึ้น ใน 10 ปีข้างหน้าพลังงานไฟฟ้าของประเทศจาก แหล่งต่างๆ คงจะเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 1 ล้านกิโลวัตต์ ซึ่งคาดว่าความต้องการ พลังงานไฟฟ้าจะเพิ่มขึ้นใกล้เคียงกัน

22. ความต้องการบริการขนส่งคมนาคม ในขณะนี้ระดับสูงกว่าบริการที่มีอยู่ ยิ่งกิจการด้าน ต่างๆ ขยายตัวมากออกไปดังที่คาด ความขาดแคลนก็จะเพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ จนกลายเป็นอุปสรรคของ พัฒนาการเศรษฐกิจ ในระยะสิบปีข้างหน้าภาระที่สำคัญยิ่งได้แก่การพัฒนากิจการ ขนส่งและคมนาคมให้สะดวกรวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่าย กิจการขนส่งและคมนาคมที่จะต้องได้รับการ บูรณะปรับปรุงโดยเร่งด่วนได้แก่ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด การท่าเรือ การรถไฟ บริการขนส่ง การไปรษณีย์ และโทรคมนาคม การพัฒนากิจการเหล่านี้เป็นงานที่จะกระทำสำเร็จได้โดยต้องใช้ เวลานานพอสมควร ในระยะ 10 ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะก่อสร้างและบูรณะทางหลวงแผ่นดินได้

ประมาณ 6,000 ก.ม. และทางหลวงจังหวัดได้ประมาณ 3,000 ก.ม. ซึ่งจะยังคงให้บริการแก่การขนส่งทางบกได้ต่ำกว่าความต้องการอยู่มาก

23. การขยายตัวของกิจการต่างๆ ที่ระบุข้างต้นในสิบปีข้างหน้าจะเป็นผลให้ประชาชนมีงานทำเพิ่มมากขึ้นในส่วนที่เป็นพัฒนาการกิจการนั้นๆ โดยตรง ได้แก่การก่อสร้างเขื่อนพลังน้ำเพื่อการชลประทานและการพลังงาน การก่อสร้างและบูรณะทาง การประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ขณะเดียวกันคาดว่าจะได้ว่ากิจการอื่นจะขยายตัวขึ้นอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากพัฒนา การด้านต่างๆ ดังกล่าวแล้ว ได้แก่การให้บริการพาณิชย์กรรม การให้บริการด้านการเงิน และการให้บริการประเภทอาชีพอิสระ ทั้งนี้ จะช่วยให้การมีงานทำเพิ่มขึ้นเรื่อย อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของกิจกรรมต่างๆ และการใช้แรงงานประเภทฝีมือเพิ่มขึ้น ย่อมหมายความว่าประเทศจำเป็นต้องเร่งรัดขยายการอาชีวศึกษาให้กว้างขวางขึ้น โดยให้ได้ส่วนสัมพันธ์กับความต้องการ সামะโนประชากร พ.ศ. 2503 ปีเป็นผู้่านออกเขียนได้ อย่างไรก็ตามในกลุ่มบุคคลอายุกว่า 40 ปี มีผู้อ่านออกเขียนได้จำนวนน้อย ในสิบปีข้างหน้า จึงเชื่อได้ว่าเมื่อการศึกษาขยายตัวออกไป อัตราส่วนจำนวนผู้อ่านออกเขียนได้จะสูงกว่าปัจจุบันมากบุคคลเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็จะได้ผ่านการศึกษามาแล้วอย่างน้อย 7 ปี และจะเป็นกำลังสำคัญในการดำเนินงานในกิจการต่างๆ ของประเทศในระยะนั้น แต่พร้อมกัน ความต้องการผู้ชำนาญงานประเภทต่างๆ จะมีจำนวนมากขึ้นและมีอัตราส่วนในจำนวนประชากรที่ประกอบอาชีพสูงขึ้นอีกด้วย การลงทุนในการขยายอาชีวศึกษาจึงจัดเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอยู่ในลำดับสูงเพื่ออนาคตของประเทศ ส่วนการสาธารณสุข จะก้าวหน้าไม่น้อยกว่าประเทศอื่นในส่วนภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านบริการการแพทย์ คาดว่าจะมีสถาบันวิจัยการแพทย์ที่สำคัญมากขึ้น โรงพยาบาลภาคขนาดใหญ่และทันสมัยทุกภาค และมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ 3 แห่ง ส่วนในเรื่องการอนามัยนั้นจะปราบปรามโรคร้ายต่างๆ หมดสิ้นไปเป็นส่วนใหญ่ ตั้งสถานอนามัยได้ทั่วทุกเขตชุมชนที่หนาแน่น และมีหน่วยอนามัยเคลื่อนที่ออกปฏิบัติการอย่างกว้างขวาง

24. ในด้านการค้ากับต่างประเทศ ในสิบปีข้างหน้า จะมีการขยายทั้งในด้านสินค้าขาออกและสินค้าขาเข้า มูลค่าสินค้าขาออกประเภทต่างๆ จะเพิ่มขึ้นได้อีกมาก พืชไร่จะมีความสำคัญในการเป็นสินค้าขาออกเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ เพราะหลายประเภทยังจะมีความต้องการอยู่ในตลาดต่างประเทศอีกมาก ส่วนยาง ไม้สัก และดีบุกคงจะมีอัตราเพิ่มต่ำ โดยเฉพาะไม้สักอาจจะมีอัตราส่งออกลดลง สินค้าขาเข้าในอนาคตจะได้แก่สินค้าขาเข้าประเภทน้ำมันเชื้อเพลิง เครื่องจักร อุปกรณ์ลำเลียงขนส่ง วัตถุดิบอุตสาหกรรมที่ไม่มีภายในประเทศ และเคมีภัณฑ์จะมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น ส่วนสินค้าขาเข้าประเภทเครื่องอุปโภคบริโภค ได้แก่ผ้า กระดาษ และผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปประเภทอุปโภคและบริโภคหลายประเภทอาจมีมูลค่าลดลงเพราะผลิตในประเทศได้มากขึ้น

25. พัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศในด้านต่างๆ ดังกล่าวแล้ว หากเป็นไปได้ในระดับที่คาดไว้และไม่มีปัญหาหรืออุปสรรคสำคัญๆ อันเป็นเหตุให้ต้องชะงักแล้ว รายได้ประชาชาติของประเทศควรจะเพิ่มขึ้นได้อีกประมาณเท่าตัวภายในระยะเวลา 15 ปี ในการที่จะเพิ่มรายได้ของประชาชาติให้ได้ระดับนี้ ทั้งรัฐบาลและเอกชนจะต้องเตรียมพร้อมที่จะเสียสละและใช้ความพยายามจากวิถีทางในการเร่งรัดพัฒนาการเศรษฐกิจเพิ่มมากยิ่งขึ้น ในการลงทุนและการออมทรัพย์ในระดับสูงขึ้น รัฐบาลจะมีบทบาทสำคัญในด้านนโยบายกึ่งยืมและภาษีอากร ขณะเดียวกันรัฐบาลก็ต้องรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและทางการคลังไว้ให้มั่นคง เพื่อช่วยให้กิจการต่างๆ ดำเนินไปโดยราบรื่นและสม่ำเสมอ การดำเนินงานพัฒนาการต่างๆ โดยเฉพาะในด้านรัฐบาล ย่อมจะกระทบกระเทือนการเศรษฐกิจเป็นส่วนรวม จำต้องพิจารณาถึงลำดับความสำคัญ สมรรถภาพในการลงทุนและผลตอบแทนที่จะบังเกิดขึ้นโดยชัดแจ้ง เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาการในด้านต่างๆ นั้นได้ผลตอบแทนสูงและแน่นอนโดยเหตุนี้ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจระยะ 6 ปี ทั้ง 3 ปีแรก และ 3 ปีหลัง จึงจำต้องคำนึงถึงแนวนโยบายวิธีการและผลตอบแทนถาวรอันจะช่วยให้บรรลุผลตามจุดหมายของแผนพัฒนาและภาวะเศรษฐกิจที่คาดไว้เป็นสำคัญ

บทที่ 2

วัตถุประสงค์และนโยบายพัฒนาการเศรษฐกิจ

1. วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ได้แก่การยกมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้มีระดับสูงขึ้นกว่าเดิมด้วย การระดม และใช้ทรัพยากรเศรษฐกิจของประเทศให้เป็นประโยชน์มากที่สุดเพื่อขยายการผลิตและเพิ่มพูนรายได้ประชาชาติให้รวดเร็วยิ่งขึ้นหรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นการเพิ่มปริมาณสิ่งของและให้บริการแก่ประชาชนแต่ละคนให้สูงมากขึ้น อันเป็นทางช่วยให้ประชาชนสามารถดำรงชีพอยู่ได้ด้วยความสะดวกทั้งในด้านวัตถุและด้านจิตใจ ทั้งนี้โดยถือว่าสิ่งของและบริการที่เพิ่มขึ้นนั้นจะต้องไปถึงประชาชนโดยทั่วถึงตามส่วนที่เป็นธรรมและประชาชนทุกคนจะต้องได้รับประโยชน์จากพัฒนาการเศรษฐกิจตามสมรรถภาพของตน อนึ่ง แผนพัฒนา การเศรษฐกิจ แห่งชาติ มิได้ เพ่ง เล็ง หรือ มุ่ง หมายถึง จะ ดำ เนิน การ เจาะ ละเอียด เวลา ของ แผน เท่านั้น ยังได้คำนึงถึงการสร้างอนาคตของประเทศ เพื่อประโยชน์ของเยาวชนรุ่นหลังอีกด้วย เพื่อให้วัตถุประสงค์ดังกล่าวบรรลุความสำเร็จ จึงกำหนดนโยบายพัฒนาการเศรษฐกิจดังนี้

(1) อุปถัมภ์และสนับสนุนการเพิ่มปริมาณสิ่งของที่ผลิตได้ภายในประเทศและให้บริการที่ดีในกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยอาศัยความพยายามและการดำเนินงานของประชาชนเองเป็นสำคัญ ผลที่ได้รับจากการดำเนินงานของเอกชนนั้นย่อมดีกว่าที่รัฐบาลจะทำหน้าที่เป็นผู้ผลิตสิ่งของและทำหน้าที่บริการทุกสิ่งทุกอย่างเสียเอง อาศัยเหตุดังกล่าวนโยบายสำคัญยิ่งของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ จึงหนักไปในทางส่งเสริมการขยายตัวกิจกรรมและการลงทุนในด้านเอกชน ส่วนรัฐบาลจะเพ่งเล็งเฉพาะการดำเนินงานที่เป็นพื้นฐานเท่านั้น เพื่อให้กิจการของเอกชนขยายตัวได้โดยสะดวกในกาลข้างหน้า นอกจากนั้นรัฐบาลจะดำเนินกิจกรรมประเภทที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมและไม่เหมาะที่จะให้เอกชนเป็นผู้จัดทำ เช่น การชลประทาน การสร้างและบูรณะทาง พลังงานไฟฟ้า การค้นคว้าส่งเสริม การฝึกอบรม วิชาการ การสังคมสงเคราะห์ การสาธารณสุขและการศึกษา เป็นต้น กิจการดังกล่าว นี้จะเป็นปัจจัย สำคัญ ที่จะ ส่ง เสริม งาน พัฒนา ใน ด้าน เอกชน ให้ ขยาย ตัว ได้ เอง เพื่อ เพิ่มพูนการผลิตสิ่งของให้ได้มากขึ้นสมความมุ่งหมายของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ

(2) ส่งเสริมการผลิตในด้านการเกษตรทั้งปริมาณและคุณภาพ โดยที่ประชากรมีอาชีพในการเกษตรประมาณร้อยละ 80 ของจำนวนประชากรทั้งหมด รัฐบาลจึงถือการพัฒนาเกษตรกรรมเป็นกิจการสำคัญที่สุดและมีนโยบายที่จะส่งเสริมการผลิตพืชที่สำคัญให้ขยายตัวในอันดับแรก ในระยะที่แล้วมาการผลิตในด้านเกษตรกรรมได้ขยายตัวในอัตราประมาณร้อยละ 4 ต่อปี ในระยะหลังของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจอัตราเพิ่มอาจจะลดลงบ้าง แต่คาดว่าอัตราการขยายตัวของการผลิต

ด้านการเกษตรต่อไปในอนาคตจะไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 ในเมื่อการชลประทานขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง การขนส่งสะดวกขึ้นและมีการปลูกพืชหลายประเภทขึ้น

(3) ส่งเสริมการออมทรัพย์และลงทุนในอุตสาหกรรมของเอกชน แม้ว่าในปัจจุบัน การอุตสาหกรรมยังมีบทบาทเป็นส่วนน้อยอยู่ในเศรษฐกิจของประเทศก็ดี แต่วัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนา ก็เพื่อส่งเสริมให้กิจการอุตสาหกรรมขยายตัวเร็วขึ้น โดยการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมของเอกชนในทางที่จะไม่เสียประโยชน์ส่วนรวมแก่ประชาชน และที่จะก่อให้เกิดสถานการณ์ ซึ่งจะชักจูงให้บุคคลทั้งภายในและนอกประเทศมาลงทุนในกิจการอุตสาหกรรมมากขึ้น ส่วนกิจการอุตสาหกรรมในความอำนวยการของรัฐบาลนั้นจะจำกัดเฉพาะกิจการที่ดำเนินงานอยู่แล้ว ยกเว้นกิจการบางอย่างซึ่งจะให้ประโยชน์แก่ส่วนรวมและเหมาะสมสำหรับรัฐ จะกระทำได้ดีกว่า อนึ่ง รัฐจะดำเนินการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นงานสำคัญโดยทั่วถึง เพื่อส่งเสริมกิจการอุตสาหกรรมให้กว้างขวางออกไปในอนาคต และเพิ่มพูนผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมให้มีอัตราส่วนสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์ของชาติทั้งหมด

(4) พัฒนากำลังคน โดยวางแผนกำลังคนให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจในการที่จะให้การผลิตวัตถุที่เป็นสินค้าและบริการดำเนินไปโดยสม่ำเสมอ และราบรื่นนั้นจำเป็นต้องอาศัยความก้าวหน้าทางวิชาการ ฉะนั้น การปรับปรุงการศึกษาและการฝึกอบรมด้านวิชาการและการปรับปรุงอาชีวศึกษา เพื่อให้สัมพันธ์กับความต้องการของผู้ชำนาญในด้านต่างๆ จึงเป็นสิ่งพึงปรารถนาอย่างยิ่งและควรจะได้รับความสะดวกเป็นพิเศษ ในขณะเดียวกัน ยังจะต้องทำการประเมินความต้องการผู้ชำนาญงานประเภทต่างๆ สำหรับใช้เป็นกำลังในการพัฒนาเศรษฐกิจและดำเนินการผลิตบุคคลประเภทนี้ให้มีจำนวนเพียงพอแก่ความต้องการในหลักการปฏิบัติการวางแผนกำลังคนและการพัฒนากำลังคนควรจะดำเนินคู่กันไปกับงานพัฒนาเศรษฐกิจ ถ้าสามารถปฏิบัติให้เป็นไปตามนี้ได้จะช่วยให้คนที่มีความชำนาญงานที่ได้รับการฝึกเป็นพื้นอยู่แล้วมีงานทำมากขึ้นเป็นการแก้ปัญหาการว่างงานไปในตัว

(5) ส่งเสริมสมรรถภาพของการทำงานและมาตรฐานของงาน เพื่อที่จะยกมาตรฐานการครองชีพและรายได้ของประชากรเพิ่มขึ้นเสมอไป ในขณะที่จำนวนประชากรกำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งจะมีจำนวนประมาณ 40 ล้านในระยะ 10 ปีข้างหน้า จำเป็นที่รัฐจะต้องส่งเสริมทุกวิถีทางให้ราษฎรที่อาศัยอยู่ทั้งในตัวเมืองและในชนบทมีงานที่บังเกิดประโยชน์ กระทำทั้งนี้ย่อมหมายความว่า จะต้องทำการพัฒนาในด้านการใช้แรงงานด้วยอีกนัยหนึ่งการประสานสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาและในระยะต่อไป จึงสมควรเห็นความสำคัญของการปรับปรุงและยกระดับมาตรฐานอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาการทุกประเภทให้สูงขึ้นจนสามารถบำบัดความต้องการผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาการต่างๆ จากภายในประเทศเองและเป็นรากฐานของความเจริญก้าวหน้าในด้านการใช้แรงงานต่อไป เพื่อประโยชน์ของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

(6) รักษาเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ การลงทุนเพื่อพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศจะต้องอยู่ในขอบเขตของเสถียรภาพทางการคลังและทางการเงินซึ่งรัฐบาลถือเป็นนโยบายที่สำคัญยิ่ง นโยบายเช่นนี้จะช่วยให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจดำเนินไปโดยราบรื่น และจะช่วยให้การเพิ่มปริมาณสิ่งของที่ผลิตได้ และบริการแพร่ออกไปยังประชาชนโดยทั่วถึง ในการพัฒนาเศรษฐกิจนี้ ถ้าหากการใช้จ่ายอันเป็นส่วนหนึ่งของรัฐเกินกว่ากำลังที่จะรักษาเสถียรภาพทางการคลังไว้ได้จนเกิดเงินเฟ้อขึ้นและค่าของเงินบาทตกต่ำ ความเสียหายอย่างใหญ่หลวงนี้จะตกอยู่กับประชาชนทั่วไป เพราะสภาพเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นนั้นจะต้องเป็นเหตุให้รายได้แท้จริงของแต่ละคนลดน้อยลง การอุปโภคและบริโภคของประชาชนจะอยู่ในวงจำกัดและการลงทุนทุ่มเทในการพัฒนาเศรษฐกิจจะไม่ให้ประโยชน์ตอบแทนเท่าที่ควร การรักษาไว้ซึ่งเสถียรภาพแห่งเงินตราที่เช่นเดียวกันย่อมเป็นปัจจัยอันสำคัญยิ่งประการหนึ่งที่เป็นหลักประกันให้ประชาชนได้รับคุณประโยชน์ทั่วไปจากการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและมีให้ประโยชน์ที่ไต่บังเกิดละลายสูญหายไป

(7) ส่งเสริมการค้าโดยเสรี แต่ให้อยู่ในขอบเขตที่สมควร การค้าโดยเสรีก่อให้เกิดการแข่งขันในด้านผลิตและในด้านอื่นๆ จะช่วยให้ราคาสินค้าที่นำออกจำหน่ายอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม ป้องกันมิให้ใช้ระบบการค้าผูกขาดหรือการรวมกลุ่มเพื่อเอารัดเอาเปรียบผู้ผลิตหรือผู้บริโภค ในด้านการค้ากับต่างประเทศรัฐมีนโยบายที่จะส่งเสริมการส่งสินค้าไปจำหน่ายในประเทศให้มีปริมาณมากขึ้น แต่จะต้องระมัดระวังมิให้มาตรฐานการครองชีพของประชาชนได้รับความกระทบ-กระเทือนจนเกินไปในด้านพาณิชย์จะดำเนินการตามมาตรฐานที่สำคัญหลายประการซึ่งควรจะทำเป็นต้นว่า กำหนดและควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าขาออก เพื่อให้ผู้ซื้อในต่างประเทศมีความไว้วางใจ ถ้ามีการแข่งขันกันจนเกินสมควรโดยไม่มีการควบคุมให้ปฏิบัติถูกต้องตามวินัยแห่งการค้าที่ดีแล้วเป็นต้นว่า การส่งสินค้าผิดคุณภาพหรือมีสิ่งอื่นเจือปน ย่อมมีข้อเสียหายหลายประการเกิดขึ้นแก่การค้าขาออกของประเทศ โดยที่ประเทศใกล้เคียงผลิตและจำหน่ายสินค้าประเภทเดียวกันเป็นส่วนมาก รัฐจึงเห็นสมควรที่จะหาทางร่วมมือกับประเทศเหล่านี้ในการรักษาระดับราคาสินค้าชั้นปฐมในตลาดโลก นอกจากนี้รัฐจะดำเนินการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนสินค้าสะดวกยิ่งขึ้น โดยจะทำการสำรวจและวิจัยความเป็นไปของตลาดทั้งภายในและภายนอก เพื่อประโยชน์แก่ผู้ที่ประกอบการค้า มาตรการอีกอย่างหนึ่งคือการส่งเสริมร้านค้าย่อยด้วยการจัดหาทุนให้ร้านค้ากุ่มยี่ม แม้ว่าการดำเนินงานนี้จะประสบความยุ่งยากและอุปสรรคหลายประการ แต่ก็ไม่เกินความสามารถที่จะแก้ไขได้ ถ้าได้มีการวางแผนงานที่เหมาะสม

(8) ในการวางแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติได้คำนึงถึงปัญหาที่ประชากรและกิจกรรมเศรษฐกิจได้หลังไหลเข้ามารวมอยู่อย่างหนาแน่นขึ้นทุกวันในกรุงเทพมหานคร ซึ่งยิ่งเน้นให้เห็นความแตกต่างกันระหว่างสถานการณ์เศรษฐกิจของเมืองหลวงและในต่างจังหวัด ฉะนั้นรัฐบาลจึงได้จัดทำแผนพัฒนาการเศรษฐกิจของแต่ละภาคไว้ด้วยเป็นพิเศษ เพื่อแก้ปัญหา

ดังกล่าวและเพื่อสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นที่เป็นต้นว่า งานก่อสร้างและบูรณะ การชลประทานทางหลวง การส่งเสริมเกษตรกรรมทางวิชาการ การพัฒนาชุมชน การสาธารณสุข และการศึกษา งานเหล่านี้เป็นกิจการที่นำประโยชน์มาให้แก่ประชาชนโดยตรงจึงเป็นการสมควรที่จะขยายให้กว้างขวางตามสภาพและความต้องการโครงการที่จะให้ประโยชน์แก่ประชาชนในส่วนภูมิภาคและเพิ่งเริ่มดำเนินการ ในระยะของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ คือ การพัฒนาคนให้เป็นศูนย์พัฒนาของภาคต่าง ๆ โดยจัดให้มีอาชีวศึกษาชั้นสูงและอุดมศึกษา นิคมอุตสาหกรรม การบริหารแรงงาน ปรับปรุงกิจการสาธารณสุขและจัดตั้งสถาบันวิจัย ในด้านสังคมมีโครงการสำหรับดำเนินงานอยู่หลายโครงการ คือ การจัดหาน้ำอุปโภคบริโภคตามหมู่บ้านในชนบท ขยายงานสาธารณสุขและการแพทย์และช่วยเหลือประชาชนในหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ห่างไกลจากเส้นทางคมนาคมและชาวเขาในทางเศรษฐกิจและทางอนามัย สำหรับงานในด้านสังคมสงเคราะห์รัฐจะสนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมมากขึ้น

โครงการพัฒนาพื้นฐาน เช่น การชลประทาน การทางและการพลังงานที่จะได้จัดให้มีขึ้นในภาคต่าง ๆ โดยทั่วถึงจะให้ประโยชน์อย่างมากในการกระจายคุณประโยชน์ของการพัฒนาให้ตกถึงมือราษฎรในชนบท การพัฒนาการเกษตรตามแผนใหม่เป็นมาตรการสำคัญที่จะส่งเสริมรายได้ของเกษตรกรผู้น้อย ซึ่งเป็นพลเมืองกลุ่มใหญ่ที่สุดของประเทศ

2. ในการดำเนินงานพัฒนาการเศรษฐกิจให้เจริญรุดหน้า อันจะนำความสุขมาสู่ประชาชนนั้นรัฐบาลย่อมมีภาระอันหนักในด้านรายจ่าย ทั้งจะต้องระมัดระวังมิให้รายจ่ายที่เพิ่มขึ้นนั้นก่อให้เกิดเงินเฟ้อ โดยความจำเป็นดังกล่าวรัฐบาลจำเป็นต้องจัดหารายได้เพิ่มขึ้นให้พอแก่การใช้จ่ายจะดำเนินการแก้ไขวิธีการเก็บภาษีอากรให้รัดกุมยิ่งขึ้น ริเริ่มภาษีอากรบางประเภทโดยมิให้เกิดความเสียหายแก่เศรษฐกิจของประเทศและหาทางกักยืมเงินภายในประเทศมาลงทุน มาตรการดังกล่าวจะช่วยให้อัตราการรับมากขึ้นเพื่อใช้จ่ายในการพัฒนาเศรษฐกิจ รายรับที่ได้จากงบประมาณแผ่นดินและเงินกู้ภายในประเทศนั้นยังไม่พอแก่การใช้จ่ายในการบริการและพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศในระยะ 3 ปีข้างหน้า จึงมีความจำเป็นจะต้องกู้เงินจากต่างประเทศมาใช้จ่ายในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่ต้องใช้วัสดุและอุปกรณ์จากต่างประเทศนั้นยังคงต้องอาศัยเงินกู้จากต่างประเทศอยู่ ทั้งนี้เป็นการช่วยมิให้ประเทศขาดแคลนเงินตราต่างประเทศในกรณีฉุกเฉินในอนาคต

อนึ่ง ในการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทยยังคงต้องการความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวิชาการจากต่างประเทศอยู่ ซึ่งจะช่วยให้งานในด้านเทคนิคเจริญรุดหน้าไปด้วยดี ความช่วยเหลือจากต่างประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจและวิชาการนั้นจะหนักไปในทางฝึกอบรมคนไทยให้มีความรู้ความชำนาญในงานด้านต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการบริหารงานให้บังเกิดผลในทางเศรษฐกิจ

3. ในการที่จะให้งานพัฒนาเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ ได้ผลมากที่สุดเท่าที่จะทำได้นั้น จำเป็นต้องปรับปรุงการบริหารงานทุกด้านให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและให้ทันกับเวลา ในการนี้รัฐบาลได้เริ่มจัดให้มีการฝึกอบรมข้าราชการในระดับต่างๆ ในวิชาเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับงานในแขนงต่างๆ และให้ตระหนักในหน้าที่ที่จะพึงปฏิบัติให้เป็นประโยชน์แก่การบริหารการฝึกอบรมเช่นว่านี้จะได้กระทำอย่างกว้างขวางในกาลต่อไป ในการบริหารงานตามโครงการต่างๆ เจ้าหน้าที่ทางด้านวิชาการและทางด้านปกครองจะต้องประสานและดำเนินงานให้สอดคล้องต้องกัน เพื่อให้บังเกิดผลอย่างแท้จริงแก่ประชาชนในกรณีทั้งงานใดเป็นงานที่ซ้อนกันก็ควรทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพื่อหลีกเลี่ยงการทำงานซ้อนกัน ถ้าหากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติเช่นนี้ได้ก็จะประหยัดค่าใช้จ่ายและแรงงานได้มาก

4. โดยที่รายจ่ายเพื่อพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมเป็นรายจ่ายสำหรับกิจการที่เป็นพื้นฐานในอันที่จะให้กิจกรรมของเอกชนเกิดขึ้นหรือขยายตัวออกไป ผลที่จะได้จากการนี้จึงขึ้นอยู่กับประชาชนที่จะใช้บริการจากกิจการ ซึ่งรัฐได้ลงทุนลงแรงเป็นจำนวนมากให้บังเกิดประโยชน์แก่การประกอบอาชีพของตนมากที่สุดประการหนึ่งและขึ้นอยู่กับเคลื่อนไหวของราคาสินค้าชั้นปฐมในตลาดโลกอีกประการหนึ่ง เพราะการเศรษฐกิจของประเทศต้องพึ่งตลาดต่างประเทศในการส่งสินค้าที่สำคัญหลายชนิดออกไปจำหน่าย

ถ้าหากประชาชนนำบริการที่รัฐบาลให้หันไปใช้เป็นประโยชน์แก่การประกอบสัมมาอาชีพของตนมากพอสมควร และราคาสินค้าขาออกที่สำคัญไม่เปลี่ยนแปลงไปมากก็พอจะอนุมานได้ว่าโครงการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านต่างๆ อันเป็นส่วนของรัฐจะเพิ่มผลิตภัณฑ์ของชาติทั้งหมดหรือรายได้ประชาชาติในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 6 ต่อปีในระยะ 3 ปีข้างหน้า ผลิตภัณฑ์ของชาติทั้งหมดหรือรายได้ประชาชาติคิดเฉลี่ยต่อประชากรคนหนึ่งจะเพิ่มในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ต่อปี โดยถืออัตราเพิ่มของประชากรร้อยละ 3 ต่อปีเช่นกัน การเพิ่มรายได้ประชาชาติดังกล่าวเป็นเป้าหมายส่วนรวมของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ พ.ศ. 2507-2509

บทที่ 3

ความก้าวหน้าของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติระยะแรก

(พ.ศ. 2504-2506)

1. ในระยะสามปีแรก (พ.ศ. 2504-2506) นั้น แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับเดิมได้กำหนดนโยบาย เป้าหมาย การเงิน และโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมต่างๆ ไว้แน่นอนพอควร ส่วนในระยะสามปีหลังของแผนคือระหว่างปีงบประมาณ 2507 ถึง 2509 เป็นเพียงการวางแผนขั้นต้น โครงการและประมาณวงเงินรายจ่ายเพื่อพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมได้กำหนดไว้อย่างกว้างๆ เพราะในขณะที่จัดทำแผนฉบับแรกนั้นยังขาดรายละเอียดข้อมูลสถิติที่จำเป็นในการพิจารณาวางแผนอีกมาก การจัดทำโครงการต่างๆ จึงยังไม่สมบูรณ์และจำเป็นต้องตั้งงบประมาณจ่ายไว้จำนวนมาก ซึ่งไม่อาจจะระบุได้แน่นอนว่าได้จัดสรรเงินให้แก่โครงการต่างๆ เป็นจำนวนเท่าใด อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรกไม่สมบูรณ์อยู่บ้าง แต่การดำเนินงานตามแผนพัฒนาระยะแรกก็ได้เป็นไปด้วยดีตามเป้าหมายส่วนรวมที่ได้กำหนดไว้และเป็นรากฐานในการวางแผนพัฒนาระยะที่สองให้ดีและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

งบพัฒนาการเศรษฐกิจ

2. แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรกประมาณว่ารายจ่ายเพื่อการเศรษฐกิจและสังคมในระยะเวลา 6 ปี จะมีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 21,300 ล้านบาท ซึ่งรวมเงินประมาณ 6,900 ล้านบาทหรือเกือบหนึ่งในสามที่คาดว่าจะจ่ายจากเงินช่วยเหลือและเงินกู้จากต่างประเทศ ในจำนวน 21,300 ล้านบาทนี้เกือบครึ่งหนึ่งหรือประมาณ 10,400 ล้านบาท กำหนดไว้ว่าจะใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาในระยะสามปีแรกของแผน (พ.ศ. 2504-2506) ประมาณ 5,500 ล้านบาท จะใช้จากงบประมาณแผ่นดิน ส่วนที่เหลือ 4,900 ล้านบาท คาดว่าจะใช้จากเงินกู้และเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ

3. ยอดเงินงบประมาณเพื่อพัฒนาการเศรษฐกิจในระยะสามปีแรกประมาณ 5,500 ล้านบาทนี้ แยกเป็นอัตราส่วนตามสาขาได้ดังนี้ คือ การคมนาคม การเกษตร และการชลประทาน รวมร้อยละ 59 การพัฒนาสังคมอันได้แก่การสาธารณสุข การศึกษาและบริการสังคมรวมร้อยละ 18 การพลังงาน และการประปา ร้อยละ 9 อุตสาหกรรม ร้อยละ 8 และงบสำรองร้อยละ 6 ส่วนเงินช่วยเหลือและเงินกู้จากต่างประเทศที่ได้กำหนดไว้ 4,900 ล้านบาทนั้น มิได้แยกรายจ่ายออกเป็นสาขาต่างๆแน่นอน

4. จากการศึกษาข้อเท็จจริงในปี 2504 และ 2505 และตามข้อมูลสถิติเท่าที่รวบรวมได้สำหรับปี 2506 พอจะประมาณได้ว่า เงินที่ได้จ่ายไปแล้วเพื่อการพัฒนา รวมทั้งที่จ่ายจากงบประมาณแผ่นดิน เงินรายได้รัฐวิสาหกิจ เงินกู้ และเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศในระยะ 3 ปีแรกของแผนนั้น เป็นจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 12,000 ล้านบาท สูงกว่าที่ประมาณไว้ในแผนประมาณ 1,500 ล้านบาท ทั้งนี้เป็นตัวงบประมาณที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเดิมนั้น มิได้รวมงบประมาณเงินสมทบที่รัฐบาลไทยต้องจ่ายตามโครงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ และมีได้รวมจำนวนเงินที่องค์การ

บริหารส่วนท้องถิ่นได้ใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาจากรายได้ของตนเองรวมประมาณ 1,000 ล้านบาท ถ้าหักสองรายการนี้ออกจากยอด 12,000 ล้านบาทแล้ว รายจ่ายเพื่อการพัฒนาในส่วนของรัฐก็จะมีจำนวนประมาณ 11,000 ล้านบาท ซึ่งเกินกว่าที่กำหนดไว้ในแผนเพียงประมาณ 500 ล้านบาทเท่านั้น และถ้าพิจารณาเฉพาะรายจ่ายพัฒนาที่จ่ายจากงบประมาณแผ่นดินแต่อย่างเดียวแล้ว จะพึงเห็นได้ว่ารายจ่ายพัฒนาจากงบประมาณแผ่นดินต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในแผนเดิมเพียงเล็กน้อย

ตารางที่ 1
เปรียบเทียบรายจ่ายจากงบประมาณเพื่อพัฒนาการเศรษฐกิจ
ที่คาดไว้และที่จ่ายจริง พ.ศ. 2504 – 2506

สาขา	รายจ่ายที่คาดไว้	รายจ่ายจริง
การเกษตรและสหกรณ์	1,434	1,395
อุตสาหกรรม	451	821
การพลังงาน	244	510
การคมนาคมและขนส่ง	1,523	1,599
การพัฒนาชุมชนและสาธารณสุขการ	559	346
การสาธารณสุข	202	222
การศึกษา	732	560
งบสำรอง	343	-
รวม	5,488	5,454

5. ในด้านความช่วยเหลือและเงินกู้จากต่างประเทศในระหว่าง พ.ศ. 2504-2506 นั้น ปรากฏว่ามีจำนวนประมาณ 4,000 ล้านบาท ซึ่งต่ำกว่าที่คาดไว้ในแผนว่ารายจ่ายจากเงินกู้ต่างประเทศจะมีจำนวนประมาณ 3,000 ล้านบาท และความช่วยเหลือต่างประเทศจะมีจำนวนประมาณ 1,900 ล้านบาท ปรากฏว่ารายจ่ายจริงจากเงินกู้มีจำนวนเพียง 2,200 ล้านบาท ส่วนรายจ่ายจากความช่วยเหลือจากต่างประเทศและงบประมาณสมทบรวมกันเป็นจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 1,800 ล้านบาท

รายได้ประชาชาติ

6. จากข้อมูลสถิติเท่าที่รวบรวมได้นั้นพอจะกล่าวได้ว่า ในระยะสามปีแรกของแผนพัฒนาการลงทุนเพื่อการพัฒนาในส่วนของรัฐจากรายรับทั้งภายในและภายนอกประเทศเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยกว่า 1,000 ล้านบาทต่อปี กล่าวคือ เพิ่มจาก 2,877 ล้านบาท ในปี 2504 เป็น 3,924 ล้านบาทในปี 2505

และ 4,938 ล้านบาท ในปี 2506 การที่รายจ่ายเพื่อการพัฒนาของรัฐเพิ่มขึ้นมากประกอบกับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การขยายตัวทางเศรษฐกิจได้ทำให้การผลิตและรายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นในอัตราสูงกว่าที่คาดหมายไว้และประมาณว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2504-2506 การผลิตอันแท้จริงได้เพิ่มขึ้นในอัตราคิดเฉลี่ยร้อยละ 6 ต่อปี ในการจัดทำแผนพัฒนาเดิมได้คาดว่าจะเพิ่มเพียงร้อยละ 5 ต่อปี เนื่องจากในขณะนั้นยังไม่ทราบผลจากการสำรวจสำมะโนประชากรปี 2503 ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติในระยะสามปีแรกได้กำหนดเป้าหมายไว้ว่ารายได้ประชาชาติต่อบุคคลจะเพิ่มในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี โดยคาดว่าประชากรของประเทศเพิ่มขึ้นในอัตราคิดเฉลี่ยร้อยละ 2 ต่อปี แต่ถึงแม้ผลของการสำรวจสำมะโนประชากร 2503 จะแสดงว่าจำนวนประชากรของประเทศเพิ่มขึ้นในอัตราสูงกว่าที่คาดไว้กล่าวคือเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3 ต่อปีก็ตาม รายได้ประชาชาติที่แท้จริงได้เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 6 ต่อปี ทำให้รายได้ต่อบุคคลเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 3 ต่อปี ตรงกับที่คาดไว้เดิม

การเกษตร

7. โดยทั่วไปการพัฒนาการเกษตรในระหว่างปี 2504-2506 ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ แม้ว่าบางโครงการจะประสบอุปสรรคอยู่บ้าง อุปสรรคที่สำคัญๆ ได้แก่ปัญหาทางด้านวิชาการและความยุ่งยากในการเจรจาขอกู้เงินจากต่างประเทศ ในด้านการชลประทานการก่อสร้างเขื่อนภูมิพลได้แล้วเสร็จตามกำหนด ส่วนโครงการแก่งกระจาน ลำปาว ลำพระเพลิง แม่แตง และโครงการคันแลคูน้ำอยู่ในระหว่างเริ่มการก่อสร้าง โครงการแม่กลองและท่าปลาอยู่ในขั้นเตรียมการ ผลิตผลการเกษตร พ.ศ. 2504 และ 2505 เพิ่มขึ้นเกินกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผน โดยเฉพาะผลที่ได้จากพืชไร่บางประเภทเพิ่มขึ้นมาก เนื่องจากดินฟ้าอากาศอำนวยให้เป็นอย่างดีและในระหว่างปี 2503-2505 ตลาดโลกยังมีความต้องการสินค้าที่ว่ามีอยู่มาก

8. ผลผลิตข้าวในปี 2504 สูงกว่าที่คาดไว้ 800,000 ตัน สำหรับปี 2506 นั้น เดิมประมาณว่าจะผลิตข้าวได้รวมทั้งสิ้น 8,100,000 ตัน ตามประมาณการที่ได้ทำตอนปลายปี พ.ศ. 2506 ปรากฏว่าได้ผลผลิตจริงจะได้ถึง 9,500,000 ตัน มากกว่าที่คาดไว้แต่เดิมประมาณ 1,400,000 ตัน ทั้งนี้ เนื่องจากดินฟ้าอากาศอำนวยให้และโครงการต่างๆ ของรัฐเริ่มให้ผลตอบแทน

ในปี 2505 ผลผลิตข้าวโพดมีจำนวนทั้งสิ้น 665,000 ตัน หรือประมาณ 2 เท่าของผลผลิต ในปี 2502 สำหรับปี 2506 ประมาณว่าจะผลิตข้าวโพดได้มากกว่าเป้าหมายเดิมประมาณ 40,000 ตัน

สำหรับมันสำปะหลังมี 2505 ผลิตได้ 2,077,000 ตัน ในปี 2506 คาดว่าจะผลิตได้ 2,200,000 ตัน หรือเกือบ 2 เท่าของเป้าหมายที่ประมาณไว้ การที่ผลผลิตอยู่ในระดับสูงเช่นนี้

เนื่องมาจากอุปสงค์ในตลาดต่างประเทศได้ทวีขึ้น และมีเหตุผลอื่นบางประการทำให้ชาวไร่เป็นจำนวนมากในบางท้องถิ่นที่เลิกปลูกอ้อยและหันมาปลูกมันสำปะหลังแทน

ผลผลิตยางในปี 2505 รวมทั้งสิ้น 195,000 ตัน สำหรับปี 2506 ประมาณว่าผลผลิต จะมากกว่าปี 2505 ประมาณ 3,000 ตัน มากกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนา 10,000 ตัน การปลูกยางพันธุ์ดีของเอกชนเริ่มให้ผลแม้ว่าการปลูกแทนโดยทั่วไปยังล่าช้าอยู่บ้าง

ส่วนการป่าไม้ ปรากฏว่าผลผลิตไม้สักในปี 2505 มีจำนวน 123,300 ลูกบาศก์เมตร ในปี 2506 ประมาณว่าผลผลิตไม้สักจะลดลงเป็น 100,000 ลูกบาศก์เมตร น้อยกว่าที่คาดไว้ในแผนร้อยละ 30 สำหรับไม้ยางนั้นปรากฏว่าผลิตได้ประมาณเท่าที่กำหนดไว้ในแผน ซึ่งพอจะทดแทนการผลิตไม้สักที่ลดลงได้บ้าง

อุตสาหกรรม

9. เนื่องจากรัฐบาลได้ดำเนินการส่งเสริมกิจการอุตสาหกรรมอย่างกว้างขวาง ประกอบกับความต้องการสินค้าอุตสาหกรรมภายในประเทศสูงขึ้นทำให้ผลผลิตอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นในจำนวนที่ใกล้เคียงหรือมากกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผน แต่ส่วนมากปริมาณยังไม่พอกับความต้องการภายในประเทศ เว้นแต่อุตสาหกรรมน้ำตาล ซึ่งปรากฏว่าผลิตเกินกว่าอุปสงค์ที่มีอยู่ภายในประเทศ

ในปี 2505 ปูนซีเมนต์ผลิตได้ 965,000 ตัน หรือมากกว่าในปี 2502 เกือบเท่าตัว มากกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนประมาณ 200,000 ตัน

สำหรับอุตสาหกรรมทอผ้าฝ้ายในปี 2504 ได้ทำการสำรวจข้อมูลสถิติใหม่แทนสถิติเดิมซึ่งไม่สมบูรณ์ ผลการสำรวจใหม่ปรากฏว่าการผลิตผ้าฝ้ายในปี 2505 เพิ่มขึ้นเป็น 109 ล้านตารางหลา หรือประมาณร้อยละ 50 ของอุปสงค์ในประเทศ คาดว่าใน พ.ศ. 2506 จะผลิตได้ตรงกับเป้าหมาย

อุตสาหกรรมทอกระสอบก็ขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็ว ในปี 2505 กระสอบที่ผลิตได้มีจำนวนเกือบ 11 ล้านใบ หรือมากกว่าในปี 2502 เท่าตัวในปี 2505 และ 2506 มีโรงงานทอกระสอบตั้งขึ้นใหม่หลายแห่ง แผนเดิมกำหนดเป้าหมายไว้ว่าจะผลิตกระสอบได้ในปี 2506 7.5 ล้านใบ สูงกว่าในปี 2502 ร้อยละ 50

ในปี 2505 น้ำตาลที่ผลิตได้มีจำนวนทั้งสิ้น 150,000 ตัน หรือมากกว่าจำนวนที่ผลิตได้ในปี 2502 ร้อยละ 86 ปริมาณผลิตที่เพิ่มขึ้นนี้เป็นผลมาจากการขยายโรงงานและเครื่องจักรในระหว่างปี

2502-2505 อย่างไรก็ตามปรากฏว่าในระยะเดียวกันนี้การผลิตน้ำตาลมีจำนวนมากกว่าความต้องการภายในประเทศประมาณ 40,000 ตัน สำหรับปี 2506 แม้การผลิตน้ำตาลอาจจะลดลงเหลือ 130,000 ตัน แต่ก็ยังสูงกว่าที่ประมาณไว้แต่เดิม 43,000 ตัน

กระดาศที่ผลิตได้ในปี 2505 รวม 5,860 ตัน สูงกว่าปี 2502 กว่าเท่าตัว สำหรับปี 2506 นั้น คาดว่าจำนวนผลิตจะเพิ่มขึ้นอีกและอาจผลิตได้ตรงเป้าหมายทั้งที่โรงงานกระดาศบางปะอินยังไม่สามารถจะผลิตได้อย่างเต็มที่

สำหรับยาสูบ ปรากฏว่าในปี 2505 ผลิตบุหรืได้ 10.5 ล้านมวน หรือมากกว่าปี 2502 ร้อยละ 25 คาดว่าปริมาณผลิตในปี 2506 จะสูงขึ้นอีก และจะได้จำนวนที่ใกล้เคียงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้

การผลิตแร่

10. ในปี 2505 การผลิตแร่ได้เพิ่มขึ้นจากปี 2503 พอสสมควรมีปริมาณดังนี้ สินแร่ดีบุก 14,000 ตัน และยิบซั่ม 21,000 ตัน ในปี 2506 คาดว่าสินแร่ดีบุกจะเพิ่มขึ้นอีก 1,000 ตัน และยิบซั่มจะเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 3,000 ตัน ส่วนลิกไนท์ ในปี 2505 ผลิตได้ 195,000 ตัน สูงกว่าระดับในปี 2502 ร้อยละ 40 อย่างไรก็ตามลิกไนท์ที่ผลิตได้ในปี 2506 นั้น จะไม่สูงถึงระดับ 420,000 ตัน ดังที่ประมาณไว้เดิม ทั้งนี้ เพราะการใช้ลิกไนท์เป็นเชื้อเพลิงยังไม่แพร่หลายดังที่คาดไว้

การพลังงานไฟฟ้า

11. การลงทุนของรัฐในด้านการพลังงานไฟฟ้าปรากฏว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ประมาณว่าภายในสิ้นปี 2506 จะสามารถผลิตไฟฟ้าได้ถึง 380,000 กิโลวัตต์ ใกล้เคียงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผน ทั้งนี้เพราะสามารถกู้เงินจากต่างประเทศก่อสร้างโรงไฟฟ้าไอน้ำที่บางกรวยได้ 2 โรงตามที่คาดไว้

การคมนาคมและขนส่ง

12. การก่อสร้างและบูรณะทางหลวงระหว่างปี 2504-2506 ได้ดำเนินการล่าช้ากว่าที่กำหนดไว้ในแผน ในระยะสามปีนี้ได้ทำการก่อสร้างทางขึ้นใหม่และปรับปรุงบูรณะทางเก่าที่มีความยาวรวมทั้งสิ้นเพียง 500 กิโลเมตร ทั้งนี้เพราะขาดแคลนพนักงานและเจ้าหน้าที่วิชาการ ขาดอุปกรณ์ และความยุ่งยากในการเวนคืนที่ดิน อนึ่ง ความตกลงที่จะให้ขอความช่วยเหลือและการให้กู้เงินจากต่างประเทศสำหรับพัฒนาทางหลวงได้เป็นไปอย่างล่าช้าเกินกำหนดเวลาไปมาก งานที่มอบให้บริษัทเอกชนรับเหมาก่อสร้างก็ล่าช้าเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ในปี 2505 ได้เปลี่ยนแปลง

โครงการเดิมเป็นโครงการทางหลวง 8 ปี ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี 2506 ตามโครงการนี้ได้ขยายการก่อสร้างและบูรณะเป็นระยะทางเพิ่มขึ้นทั้งจะได้ปรับปรุงมาตรฐานของทางหลวงให้เข้ามาตรฐานสากลด้วย ค่าใช้จ่ายตามโครงการนี้ส่วนใหญ่จะได้มาจากเงินช่วยเหลือและเงินกู้ต่างประเทศ ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การคมนาคมขนส่งของประเทศยังล้าหลังทั้งในด้านระยะทางและมาตรฐานซึ่งยังไม่สามารถจะสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศได้ การก่อสร้างทางหลวงจังหวัดเท่าที่เป็นมาไม่ได้รู้หน้าไปเท่าที่ควรจะเป็นเพราะยังไม่มีโครงการแน่นอน คงเพียงแต่ทำการบำรุงรักษาเท่านั้นในขณะที่เจ้าหน้าที่กำลังศึกษาและสำรวจเส้นทางหลวงจังหวัดที่มีอยู่ เพื่อใช้เป็นหลักในการจัดทำโครงการทางหลวงจังหวัดทั่วประเทศ

13. สำหรับโครงการพัฒนากิจการรถไฟ ระหว่างปี 2504-2506 นั้น ได้สั่งซื้อรถสินค้าและหัวรถจักรเพิ่มเติม เพื่อสนองความต้องการเพิ่มขึ้นโดยจ่ายจากเงินกู้จากธนาคารโลกและเงินงบประมาณทางสายใหม่ สุพรรณบุรี-หนองปลาตุก ซึ่งจ่ายจากรายได้ของการรถไฟเองได้ก่อสร้างแล้วเสร็จในระยะนี้ ส่วนสายแก่งคอย-บัวใหญ่ ซึ่งดำเนินการโดยอาศัยเงินกู้จากรัฐบาลสหพันธ์รัฐเยอรมนีนั้นกำลังอยู่ในระหว่างก่อสร้าง การปรับปรุงกิจการรถไฟล่าช้ากว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้บ้าง

14. โครงการปรับปรุงการไปรษณีย์โทรเลขในเขตพระนคร-ธนบุรี และส่วนภูมิภาคดำเนินไปล่าช้ากว่าที่กำหนดไว้ในแผนอยู่บ้าง โครงการโทรคมนาคมก็ล่าช้าเช่นเดียวกัน เนื่องจากมีอุปสรรคในการสำรวจและการเจรจาขอเงินจากต่างประเทศเป็นเหตุให้การก่อสร้างและติดตั้งต้องล่าช้าและเกินกำหนดเวลาไปมาก อย่างไรก็ตามในปี 2505 ก็ได้เริ่มติดตั้งโทรคมนาคมแล้วในเขต 1 เขต 2 และเขต 3 (ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ซึ่งจะเสร็จในต้นปี พ.ศ.2507

การสาธารณสุข

15. ในด้านการสาธารณสุขนั้น ได้มีการปรับปรุงและขยายงานออกไปเกินกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผน มีการสร้างโรงพยาบาลใหม่ๆ เพิ่มขึ้นหลายแห่ง ส่วนโรงพยาบาลที่มีอยู่แล้วก็ได้ขยายและปรับปรุงให้มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย ซึ่งจะสามารถอำนวยความสะดวกและรับคนไข้ได้มากขึ้น สำหรับโครงการอนามัยการดำเนินงานได้ผลเป็นที่พอใจ งานปราบและควบคุมโรคติดต่อ เช่น โรคคุดทะราด ไข้ทรพิษ และอหิวาตกโรค เป็นต้น ได้ดำเนินไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผน การปราบโรคมาลาเรียและการควบคุมวัณโรคได้ผลตามที่กำหนดไว้ในแผน ส่วนโครงการอนามัยท้องถิ่นและชนบทนั้นได้ขยายงานออกไปพอควรแทบทุกจังหวัดโดยได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศส่วนหนึ่ง การตั้งสถานีอนามัยในท้องที่ต่างๆ ล่าช้ากว่าที่กำหนดเพราะขาดแพทย์และพยาบาล

การศึกษา

16. ถึงแม้ว่าแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติจะมีได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาในด้านศึกษาขึ้นโดยเฉพาะก็ตาม แต่ก็ได้รวมงบประมาณที่ได้จัดสรรเป็นเงินประมาณ 550 ล้านบาท ไว้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเพื่อพัฒนาการศึกษาและการวิจัยในสาขาต่างๆ กล่าวโดยทั่วไปแล้ว การพัฒนาการศึกษาได้ผลดีพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านอุดมศึกษา ส่วนการอาชีวศึกษาและการศึกษาภาคบังคับนั้นยังจะต้องปรับปรุงกันอีกมากเพื่อยกมาตรฐานของการสอนให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น

ตารางที่ 2

เปรียบเทียบการผลิตด้านเกษตรกรรมที่คาดไว้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ กับที่ผลิตไว้ระหว่าง พ.ศ. 2504-2506

ผลิตผลเกษตร	2502	2503	2504	2505	2506
ข้าว (พันเมตริกตัน)	6,770	7,834	8,247	9,254	9,500 (8,100)
ข้าวโพด (พันเมตริกตัน)	317	544	598	665	675 (634)
มันสำปะหลัง (พันเมตริกตัน)	1,083	1,222	1,726	2,077	2,200 (1,250)
ยาง (พันเมตริกตัน)	174	171	186	189	198 (185)
ไม้สัก (ม. ³)	163	154	106	123	100 (130)
ไม้อื่นๆ (ม. ³)	1,050	1,112	1,177	1,220	1,286 (1,270)
ปลาน้ำจืดและปลาน้ำเค็ม (พันเมตริกตัน)	206	209	306	312	335 (310)

- หมายเหตุ
1. ตัวเลขในวงเล็บเป็นตัวเลขที่คาดไว้เดิมในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ
  2. ตัวเลขปริมาณผลิต พ.ศ. 2506 เป็นตัวเลขเบื้องต้น

ตารางที่ 3

เปรียบเทียบการผลิตด้านอุตสาหกรรมที่คาดไว้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ
กับที่ผลิตไว้ระหว่าง พ.ศ. 2504-2506

ผลิตผลอุตสาหกรรม	2502	2503	2504	2505	2506
กระสอบ (พันใบ)	5,060	6,869	8,835	10,992	(7,500)
น้ำตาล (พันเมตริกตัน)	80	102	120	151	(87)
กระดาษ (เมตริกตัน)	2,600	2,741	3,627	5,860	(6,400)
ยาสูบ (ล้านมวน)	8,439	8,875	9,783	20,500	(12,000)
ปูนซีเมนต์ (พันเมตริกตัน)	482	440	810	965	(723)
ผ้าฝ้าย (ล้านตารางหลา)	-	-	87	109	(140)
ดีบุก (เมตริกตัน)	9,840	12,275	13,468	14,800	(14,000)
ยิบซั่ม (เมตริกตัน)	8,000	13,000	12,000	21,000	(15,000)
ลิกไนท์ (เมตริกตัน)	141,000	107,760	163,014	195,000	(420,000)

หมายเหตุ ตัว พ.ศ. 2506 ในวงเล็บเป็นตัวเลขของปริมาณผลิตที่คาดไว้เดิมในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ
ตัวเลขการผลิตที่แท้จริงยังรวบรวมไม่ได้

บทที่ 4

สาระสำคัญของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ระยะที่สอง
(พ.ศ. 2507-2509)

1. รัฐบาลได้แถลงเมื่อเริ่มประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ 6 ปีแล้วว่าจะดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติระยะที่สอง พ.ศ. 2507-2509 ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยจะ

ได้จัดหาข้อมูลสถิติและรายละเอียดของโครงการต่างๆ เพิ่มเติม ทั้งนี้ โดยอาศัยประสบการณ์ที่แล้มาแล้วมา และการวิเคราะห์ผลในทางปฏิบัติตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติในระยะ 3 ปีแรก และโดยคำนึงถึงภาวะการณ์เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงไปนับตั้งแต่วันเริ่มประกาศใช้แผนพัฒนาเป็นต้นมาประกอบการพิจารณาด้วย

2. ลักษณะสำคัญของแผนพัฒนาในระยะที่สอง (พ.ศ. 2507-2509) ที่ได้รับการปรับปรุงให้สมบูรณ์ขึ้นมีอยู่หลายประการด้วยกัน คือ

(1) นับตั้งแต่ปี 2504 เป็นต้นมา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติได้ร่วมมือกับหน่วยราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจัดหาและปรับปรุงข้อมูลสถิติต่างๆ อันจำเป็นเกี่ยวกับการวางแผนเป็นการช่วยให้การพิจารณาโครงการ วงเงินและนโยบายพัฒนาการเศรษฐกิจละเอียดยิ่งขึ้นและมีเหตุผลสำหรับยกขึ้นมาอ้างมากขึ้น สำนักงานสถิติแห่งชาติมีบทบาทสำคัญในงานนี้ซึ่งเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแผนเป็นอันมาก เป็นต้นว่า สำมะโนประชากร เกษตร อุตสาหกรรมที่ได้ทำการสำรวจเสร็จและกำลังสำรวจอยู่

(2) ในการวางแผน 6 ปีเดิมได้พิจารณาโครงการและวงเงินรายได้รายจ่ายเฉพาะส่วนของรัฐเท่านั้น ในการปรับปรุงแผนสำหรับระยะ 3 ปีหลัง ได้รวบรวมรายได้รายจ่ายบพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐวิสาหกิจและราชการปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไว้ในงบพัฒนาของรัฐโดยสมบูรณ์ด้วย

(3) ได้แถลงเป้าหมายและนโยบายที่สำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศโดยชัดแจ้งและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ใช้เป็นแนวทางกำหนดมาตรการและปฏิบัติงานตามโครงการให้เหมาะสมและสอดคล้องต้องกัน

(4) ในการปรับปรุงแผนระยะที่ 2 นี้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติได้คาดคะเนความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจสำหรับอนาคตและแนววิวัฒนาการของโครงสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศในระยะ 10-20 ปีข้างหน้าไว้ด้วย เพื่อแสดงให้เห็นโดยสังเขปว่าการปฏิบัติตามแผนพัฒนาฉบับนี้จะเป็นคุณประโยชน์สำหรับอนาคตอย่างไรบ้าง

(5) นโยบายพัฒนาการเศรษฐกิจย่อมต้องดำเนินคู่กันไปกับนโยบายที่จะรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ฉะนั้น จึงได้พิจารณาภาวะการเงิน การคลัง ในระยะของแผนพัฒนาได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน พอจะกล่าวได้ว่า แม้ว่าจะมีการเร่งรัดในการดำเนินงานต่างๆ ของรัฐก็ตามแต่จะไม่ก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อซึ่งจะเป็นภัยแก่พัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศ

(6) การค้าและการเงินระหว่างประเทศมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ฉะนั้นในการวางแผนระยะที่ 2 จึงได้คาดคะเนฐานการค้าและการเงินกับต่างประเทศเข้าไว้ในเป้าหมายส่วนรวมของแผนด้วย เพื่อมิให้ขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ ซึ่งอาจจะเป็นอุปสรรคแก่การดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. ตั้งแต่ประกาศใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรกมาจนถึงสิ้นปีงบประมาณ 2506 หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมได้เริ่มจัดทำโครงการขึ้นใหม่หลายโครงการซึ่งได้นำมาประกอบการพิจารณาในการจัดทำแผนพัฒนาการเศรษฐกิจฉบับนี้ด้วย

4. อย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่าแผนพัฒนาการเศรษฐกิจฉบับนี้จะได้รับการปรับปรุงในสาระสำคัญหลายประการให้ดีขึ้นดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว แต่ก็ยังไม่สมบูรณ์ทีเดียว สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติจะได้ดำเนินการปรับปรุงแผนให้ดีขึ้นและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการจัดสร้างระบบการประเมินผล และการวิเคราะห์วิจัยความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามโครงการ การจัดวางแผนพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องและประสานกันกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจของชาติ การขยายขอบเขตของการวางแผนให้คลุมไปถึงการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจและการพัฒนาเศรษฐกิจในส่วนของแต่ละคน ตลอดจนการประสานความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายมาตรการ โครงการ และเป้าหมายพัฒนาเศรษฐกิจของแต่ละสาขาและส่วนรวม คือ รายได้ประชาชาติ การสะสมทุน การออมทรัพย์และระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชน

การเงินและการคลัง

5. รายจ่ายเพื่อพัฒนาการเศรษฐกิจของรัฐจากแหล่งที่มาของเงินทั้งหมด คือ งบ-ประมาณเงินกู้ เงินช่วยเหลือต่างประเทศ เงินรายได้รัฐวิสาหกิจ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างปี 2507-2509 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 20,000 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากรายจ่ายระหว่างระยะเวลาครั้งแรกของแผน พ.ศ. 2504-2506 ซึ่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้นประมาณ 12,000 ล้านบาท ถึงร้อยละ 67 รายจ่ายเหล่านี้เป็นรายจ่ายสำหรับโครงการต่างๆ กว่า 250 โครงการ ซึ่งมีความสำคัญในอันดับสูงต่อการพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมทั้งโครงการที่ได้รับงบประมาณแผ่นดิน โครงการที่ใช้จ่ายจากเงินกู้ เงินช่วยเหลือต่างประเทศ และโครงการที่ใช้จ่ายจากรายได้ของตนเอง รายละเอียดของโครงการดังกล่าวปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจสาขาต่างๆ ในส่วนที่ 2 ยอดรายจ่ายพัฒนาแยกตามสาขาสำหรับระยะที่ 2 ของแผน (พ.ศ. 2507-2509) ปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1

รายจ่ายเพื่อพัฒนาการเศรษฐกิจปีงบประมาณ 2507-2509

แยกตามแหล่งที่มาของเงิน

ล้านบาท

สาขา	งบประมาณ	เงินกู้และเงินช่วยเหลือต่างประเทศ	เงินรายได้รัฐวิสาหกิจและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น	รวม
การเกษตรและสหกรณ์	2,022	873	80	2,975
อุตสาหกรรมและเหมืองแร่	455	296	445	1,196
การพลังงาน	566	987	244	1,798
การคมนาคมและขนส่ง	3,902	2,391	712	7,005
การพัฒนาชุมชนและสาธารณสุข	1,688	717	1,341	3,746
การสาธารณสุข	646	328	-	974
การศึกษา	1,169	637	-	1,806
เงินสมทบเงินช่วยเหลือ	500	-	-	500
รวม	10,949	6,229	2,822	20,000

6. ในระหว่างปี 2507-2509 ใช้จ่ายพัฒนาเศรษฐกิจเมื่อเทียบกับประมาณการ ใช้จ่ายทั้งสิ้นของรัฐแล้วเท่ากับร้อยละ 33 หรือร้อยละ 9 ของประมาณการรายได้ ประชาชาติ สูงกว่าอัตราส่วนในระหว่างปี 2504-2506 ซึ่งคำนวณได้ร้อยละ 29 หรือร้อยละ 6.5 ตามลำดับ ทั้งนี้ แสดงให้เห็นอย่างชัดแจ้งถึงเจตจำนงอันแรงกล้าของรัฐบาลในอันที่จะเร่งรัดพัฒนาการ เศรษฐกิจของชาติ เพื่อความผาสุกและการอยู่ดีกินดีของประชาชนชาวไทย

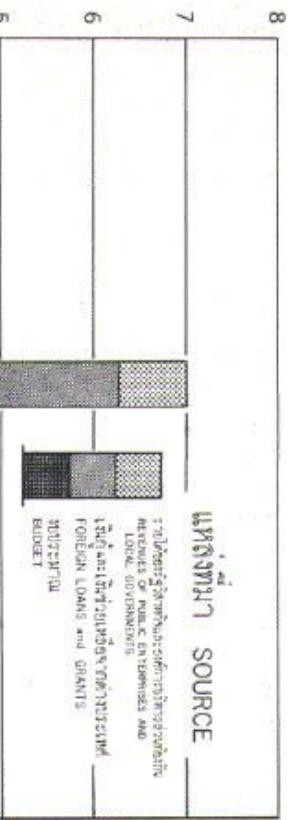
7. เพื่อสนองนโยบายตามที่แถลงไว้ในบทที่ 2 รัฐจะทุ่มเทกำลังส่วนใหญ่ในการ ก่อสร้างปรับปรุงขยายพื้นฐานทางเศรษฐกิจเพื่อสนับสนุนให้เอกชนขยายและปรับปรุงกิจกรรมของตนใน ด้านการเกษตร อุตสาหกรรม การพาณิชย์และบริการต่างๆ ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงได้จัดสรรงบ พัฒนาการเศรษฐกิจ พ.ศ. 2507-2509 ให้แก่โครงการพัฒนาที่เป็นพื้นฐานเป็นส่วนใหญ่ ดังจะให้เห็นได้ จากการจัดสรรรายจ่ายเพื่อการคมนาคมและขนส่งซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัว คือ เพิ่มขึ้นจาก 3,200 ล้านบาท ในระยะ 3 ปีแรกเป็น 7,000 ล้านบาทในระยะ 3 ปีหลัง โครงการสำคัญในสาขา

งบพัฒนาการเศรษฐกิจ พ.ศ. 2507 - 2509

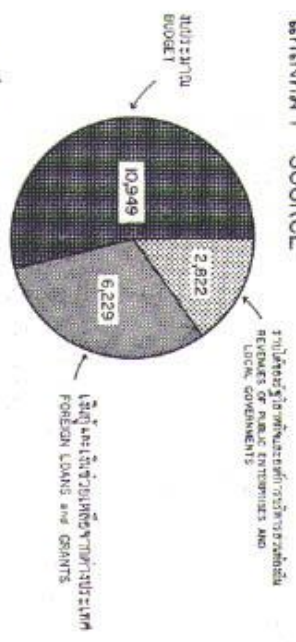
งบประมาณการเศรษฐกิจ พ.ศ. 2507 - 2509
 ECONOMIC DEVELOPMENT FUNDS 1964 - 1966

ล้านบาท MILLIONS OF BAHT

แหล่งที่มา SOURCE

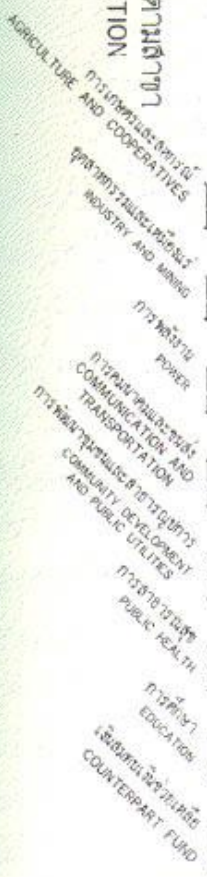

แหล่งที่มา SOURCE

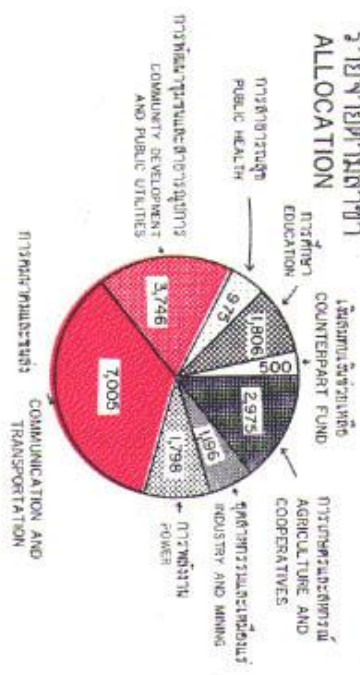

พันล้านบาท THOUSAND MILLIONS OF BAHT

รายการตามสาขา ALLOCATION

รายการตามสาขา ALLOCATION

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ
 OFFICE OF THE NATIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT BOARD

การคมนาคมและขนส่งที่จะขยายออกไปมากคือ โครงการบูรณะและก่อสร้างทางหลวงแผ่นดินซึ่งได้รับงบประมาณรวมทั้งเงินกู้เพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัว ทั้งนี้เมื่อได้ดำเนินงานตามโครงการเสร็จสิ้นแล้วประเทศไทยจะมีทางหลวงตามมาตรฐานสากลและใช้ได้ทุกฤดูกาลเชื่อมโยงระหว่างภาคต่างๆ นอกจากนี้ โครงการก่อสร้างและบูรณะทางหลวงจังหวัดเพื่อเชื่อมโยงระหว่างแหล่งผลิตกับตลาดในท้องที่จังหวัดต่างๆ ก็จะขยายออกไปเช่นเดียวกัน โครงการอื่นๆ ในด้านคมนาคมและขนส่ง คือ โครงการก่อสร้างและพัฒนากิจการรถไฟ โครงการจัดตั้งโทรคมนาคมทั่วทั้ง 5 ภาคของประเทศ และโครงการขุดลอกร่องน้ำเดินเรือภาคใต้ ถือเป็นโครงการที่มีความสำคัญในงบประมาณการเศรษฐกิจ พ.ศ. 2507-2509

8. นอกจากการเร่งรัดพัฒนาพื้นฐานของการเศรษฐกิจแล้ว รัฐเห็นสมควรที่จะส่งเสริมสวัสดิการของประชาชนและให้บริการในด้านสังคมซึ่งได้แก่การสาธารณสุข การพัฒนาชุมชนและการศึกษา คาดว่าในระยะ 3 ปีหลังของแผน รัฐจะลงทุนเพื่อพัฒนาการสังคมเพิ่มขึ้นจากอัตราร้อยละ 20 หรือ 1 ใน 5 ของยอดเงินงบประมาณทั้งสิ้นในระยะแรกของเป็นร้อยละ 33 หรือ 1 ใน 3 ในระยะ 3 ปีหลัง ส่วนในด้านการเกษตรนั้นยอดงบประมาณการเกษตรจะเพิ่มขึ้นประมาณ 1,000 ล้านบาท แต่อัตราส่วนจะไม่เปลี่ยนแปลงไปมาก ทั้งนี้ เนื่องจากการก่อสร้างโครงการชลประทานเจ้าพระยา และเขื่อนภูมิพลได้แล้วเสร็จตามกำหนด ทำให้งบลงทุนเพื่อการชลประทานยังคงอยู่ในระดับเดิม แม้ว่าจะมีโครงการใหม่เพิ่มขึ้นอีกหลายโครงการก็ตาม

9. สำหรับพลังงาน อัตราส่วนในงบประมาณจะลดลงบ้าง เนื่องจากการดำเนินงานตามโครงการไฟฟ้าอันฮีและโครงการปรับปรุงระบบจำหน่ายไฟฟ้านครหลวงได้รุดหน้าไปเหลือให้มาก การก่อสร้างโรงไฟฟ้าไอน้ำขนาด 75 เมกกะวัตต์ 2 โรงที่บางกรวยก็ได้เสร็จสิ้นแล้ว นอกจากนั้นงบประมาณของรัฐวิสาหกิจประเภทอุตสาหกรรมจะลดลงมาก เนื่องจากการชำระหนี้เก่าเกือบจะเสร็จสิ้นและรัฐก็ไม่มีนโยบายที่จะจัดตั้งรัฐวิสาหกิจประเภทนี้เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 2

อัตราส่วนรายจ่ายเพื่อพัฒนาการเศรษฐกิจ
ปีงบประมาณ 2507-2509 แยกตามสาขา

สาขา	งบพัฒนา (ล้านบาท)	อัตราส่วน (%)
การเกษตรและสหกรณ์	2,975	15.3
อุตสาหกรรม	1,196	6.1
การพลังงาน	1,798	9.2
การคมนาคมและขนส่ง	7,005	35.0
การพัฒนาชุมชนและสาธารณสุขการ	3,746	19.2
การสาธารณสุข	974	5.0
การศึกษา	1,806	9.2
รวม	19,500	100.0

หมายเหตุ ไม่รวมเงินสมทบเงินช่วยเหลือต่างประเทศ

10. ในด้านรายรับเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจนั้น ภาษีอากรและรายได้อื่นๆ เป็นรายการสำคัญที่สุดซึ่งประมาณว่า จะสามารถเพิ่มรายรับประเภทนี้เป็นเงินประมาณ 30,000 ล้านบาท สูงกว่าในระยะแรกของแผนประมาณ 7,600 ล้านบาท ทั้งนี้โดยถือว่า นอกจากรายรับที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจากผลของการพัฒนาการเศรษฐกิจแล้ว จะต้องดำเนินการปรับปรุงระบบการเก็บภาษีอากรให้รัดกุมยิ่งขึ้น เงินรายรับดังกล่าวนี้เมื่อหักงบประมาณรายจ่ายประจำเพื่อบริหารและป้องกันประเทศซึ่งคาดว่าจะเพิ่มในอัตราประมาณร้อยละ 6 ต่อปี ออกแล้ว จะคงเหลืองบประมาณเกินดุลเพื่อพัฒนาการเศรษฐกิจในระยะ 3 ปีของแผนประมาณ 7,500 ล้านบาท

11. ในระยะที่ 2 ของแผน พ.ศ. 2507-2509 คาดว่ารัฐบาลจะขายตัวเงินคลังและพันธบัตรรัฐบาลให้แก่เอกชนและสถาบันต่างๆ ในประเทศ (ไม่รวมธนาคารแห่งประเทศไทย) ประมาณ 2,550 ล้านบาท ธนาคารออมสินกำลังปรับปรุงวิธีดำเนินงานและระบบการบัญชีให้ดียิ่งขึ้น เพื่อระดมเงินออมรายย่อยภายในประเทศในปี 2507 จึงคาดว่าจะอยู่ในฐานะที่จะซื้อพันธบัตรรัฐบาลเป็นจำนวนกว่าที่เคยซื้อในระยะแรกของแผนและในการที่เงินฝากประเภทสะสมของธนาคารพาณิชย์ได้เพิ่มขึ้นรวดเร็ว อันเป็นผลเนื่องมาจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 นั้น ย่อมเป็นที่คาดได้ว่า ธนาคารพาณิชย์จะเพิ่มการลงทุนในตัวเงินคลังและพันธบัตรรัฐบาลมากขึ้น นอกจากนี้พันธบัตรรัฐบาลมีอัตราดอกเบี้ยสูงถึงร้อยละ 8 ทั้งยังได้รับการยกเว้นภาษี

รายได้ อีกด้วย ทำให้เกิดความนิยมและเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป จึงคาดว่าเอกชนและสถาบันต่างๆ จะลงทุนในการซื้อตัวเงินคลังและพันธบัตรรัฐบาลมากขึ้นเช่นเดียวกัน

12. ตามที่คาดว่าจะวางแผนการเศรษฐกิจแห่งชาติจะมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 20,000 ล้านบาท ในระยะที่ 2 ของแผน (พ.ศ. 2507-2509) นั้น จะมียอดงบประมาณขาดดุลประมาณ 3,700 ล้านบาท ซึ่งรัฐบาลมีความจำเป็นจะต้องจ่ายเงินคลังและกู้เงินบางส่วนจากธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อชดเชยยอดเงินที่ขาดดุลในระยะเวลาที่เศรษฐกิจของประเทศกำลังขยายตัวกว้างขวางดังเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ความต้องการเงินหมุนเวียนในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ย่อมขยายตัวออกไปด้วย แต่ในขณะเดียวกันถ้ารัฐบาลกู้เงินจากธนาคารแห่งประเทศไทยเกินกว่ากำหนดที่ให้ออกได้ปริมาณเงินหมุนเวียนจะเพิ่มขึ้นมากเกินไปขอบเขตของการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ย่อมจะก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจและการเงินของประเทศขาดเสถียรภาพอาศัยเหตุนี้ รัฐบาลจึงจำกัดจำนวนเงินที่จะกู้เงินจากธนาคารแห่งประเทศไทยให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่การเงินที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาภาวะเศรษฐกิจการคลังและการเงินของประเทศโดยละเอียดถี่ถ้วนแล้ว เห็นว่า ถ้ารัฐบาลจำกัดการกู้เงินจากธนาคารแห่งประเทศไทยคงเหลือปีละ 1,000 ล้านบาทในระยะ 3 ปีนี้ ก็จะสามารถรักษาเสถียรภาพของการเงินไว้ได้

13. ยอดเงินที่คาดว่าจะได้รับจากต่างประเทศในระหว่างปีงบประมาณ 2507-2509 เป็นจำนวนประมาณ 6,250 ล้านบาท ประกอบด้วยเงินกู้ทั้งแบบพัฒนาและแบบการค้าประมาณ 5,000 ล้านบาท และเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศประมาณ 1,250 ล้านบาท ยอดเงินกู้ที่ประมาณไว้นี้สูงกว่าที่คาดไว้ในแผนพัฒนาระยะแรกกว่าเท่าตัว ส่วนยอดเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศกลับลดลงประมาณ 550 ล้านบาท ทั้งนี้คาดคะเนว่าสหรัฐอเมริกาจะตัดทอนจำนวนเงินช่วยน้อยลง นอกจากนี้รัฐบาลมีนโยบายที่จะดำเนินการพัฒนาประเทศโดยวิธีพึ่งตัวเองมากขึ้นดังจะเห็นได้ว่าในระยะแรกของแผนนั้นรัฐบาลต้องพึ่งเงินช่วยเหลือและเงินกู้จากต่างประเทศเท่าที่ได้รับจริงเป็นอัตราส่วนประมาณร้อยละ 35 ของยอดงบประมาณทั้งสิ้น แต่ในระยะที่ 2 ของแผนพัฒนา รัฐบาลคาดว่าจะใช้เงินช่วยเหลือและเงินกู้จากต่างประเทศประมาณ 6,250 ล้านบาท ซึ่งเทียบเป็นอัตราส่วนแล้วจะเป็นเพียงร้อยละ 30 ของยอดงบประมาณทั้งสิ้น

ตารางที่ 3
เปรียบเทียบรายรับเพื่อพัฒนาการเศรษฐกิจ
พ.ศ. 2504-2506 และ พ.ศ. 2507-2509

แหล่งที่มาของรายรับ	2504-2506	2507-2509
ในประเทศ		
รายได้เกินรายจ่ายประจำ	6,573	7,500
พันธบัตรรัฐบาลและตั๋วเงินคลัง (ไม่รวมธนาคารแห่งประเทศไทย)	2,496	2,550
บัญชีเงินยืม เงินฝาก และทุนหมุนเวียน	611	-
ยอดขาดดุล	-1,705	3,700
รวม	7,975	13,750
นอกประเทศ		
เงินกู้ต่างประเทศ	2,199	5,000
เงินช่วยเหลือต่างประเทศ	1,861	1,250
รวม	4,060	6,250
รวมทั้งสิ้น	12,035	20,000

รายได้ประชาชาติและการสะสมทุน

14. ตามเป้าหมายของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจฉบับนี้ ผลผลิตภัณฑ์เบื้องต้นของชาติหรือรายได้ประชาชาติจะเพิ่มขึ้นในอัตราประมาณร้อยละ 6 ต่อปี ใน พ.ศ.2509 คาดว่าผลผลิตภัณฑ์เบื้องต้นของชาติจะมีจำนวนประมาณ 77,000 ล้านบาท เพิ่มจากจำนวนใน พ.ศ. 2506 ประมาณร้อยละ 18 ของรายได้ประชาชาติคิดเฉลี่ยต่อประชากรคนหนึ่งเพิ่มในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี โดยประมาณว่าอัตราเพิ่มของประชากรจะเป็นร้อยละ 3 ต่อปีเช่นกัน จึงคาดว่ารายได้ประชาชาติคิดเฉลี่ยต่อประชากรคนหนึ่งจะมีจำนวนประมาณ 2,400 บาท ใน พ.ศ. 2509

15. อัตราเพิ่มของรายได้ประชาชาติร้อยละ 6 ต่อปีที่คาดไว้ นี้ เป็นอัตราสูงกว่าอัตราเพิ่มของรายได้ประชาชาติที่ปรากฏมาแล้วในระยะยาวเล็กน้อย อย่างไรก็ตามเมื่อคำนึงว่าในระยะ 3 ปีข้างหน้าโครงการลงทุนสำคัญๆ หลายโครงการจะเสร็จสมบูรณ์ และการปรับปรุงการผลิตและการส่งเสริมด้านวิชาการในเวลานี้ได้ผลดีพอสมควร จึงคาดว่าผลผลิตในด้านต่างๆ จะขยายตัวออกไปมากจะเป็นผลให้รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นอย่างน้อยในอัตราร้อยละ 6 ต่อปี

16. ในด้านการสะสมทุนในระยะ พ.ศ. 2504-2506 การสะสมทุนเบื้องต้นทั้งของรัฐบาลและของเอกชนมีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 32,800 ล้านบาท หรือคิดเทียบเป็นอัตราส่วนร้อยละ 18 ของผลิตภัณฑ์เบื้องต้นของชาติ และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 40,600 ล้านบาท หรือเท่ากับประมาณร้อยละ 19 ของผลิตภัณฑ์เบื้องต้นของชาติในระยะ พ.ศ. 2507-2509 การที่สะสมทุนเบื้องต้นมีอัตราส่วนในระดับค่อนข้างสูงนี้ ก็เพราะวิธีการคำนวณได้รวมเอามูลค่าของการสึกหรอ การเสื่อมราคา และการซ่อมทดแทนอุปกรณ์ที่สิ้นเปลืองไว้ด้วย อนึ่ง ในระยะ 3 ปีข้างหน้า คงจะมีการลงทุนในการก่อสร้างและจัดหาอุปกรณ์ในด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการคมนาคมและขนส่งทั้งด้านรัฐบาลและด้านเอกชนในระดับสูงกว่าในระยะห้าปีที่แล้วมา รวมทั้งการลงทุนที่มาจากความช่วยเหลือและการกู้ยืมจากต่างประเทศด้วย

ตารางที่ 4
ผลผลิตเบื้องต้นของประชาชาติ
พ.ศ. 2504-2509 แยกตามสาขา
(ราคา พ.ศ. 2504)

(ล้านบาท)

สาขา	2504	2505	2506	2507	2508	2509
การเกษตร	21,744	22,445	23,301	24,062	24,797	25,576
เหมืองแร่	891	978	1,034	1,064	1,110	1,148
อุตสาหกรรม	7,107	7,553	8,308	9,139	10,053	11,058
การก่อสร้าง	3,467	3,501	3,666	3,840	4,022	4,212
การไฟฟ้าและประปา	227	267	311	362	421	489
การคมนาคมและขนส่ง	4,910	5,224	5,750	6,326	6,956	7,649
การพาณิชย์	10,817	11,346	11,816	12,511	13,249	14,044
การธนาคารและประกันภัย	3,146	3,235	3,457	3,678	3,900	4,121
บริการ	6,686	6,861	7,232	7,715	8,194	8,714
รวม	58,995	61,410	64,915	68,697	72,702	77,011

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบเศรษฐกิจ

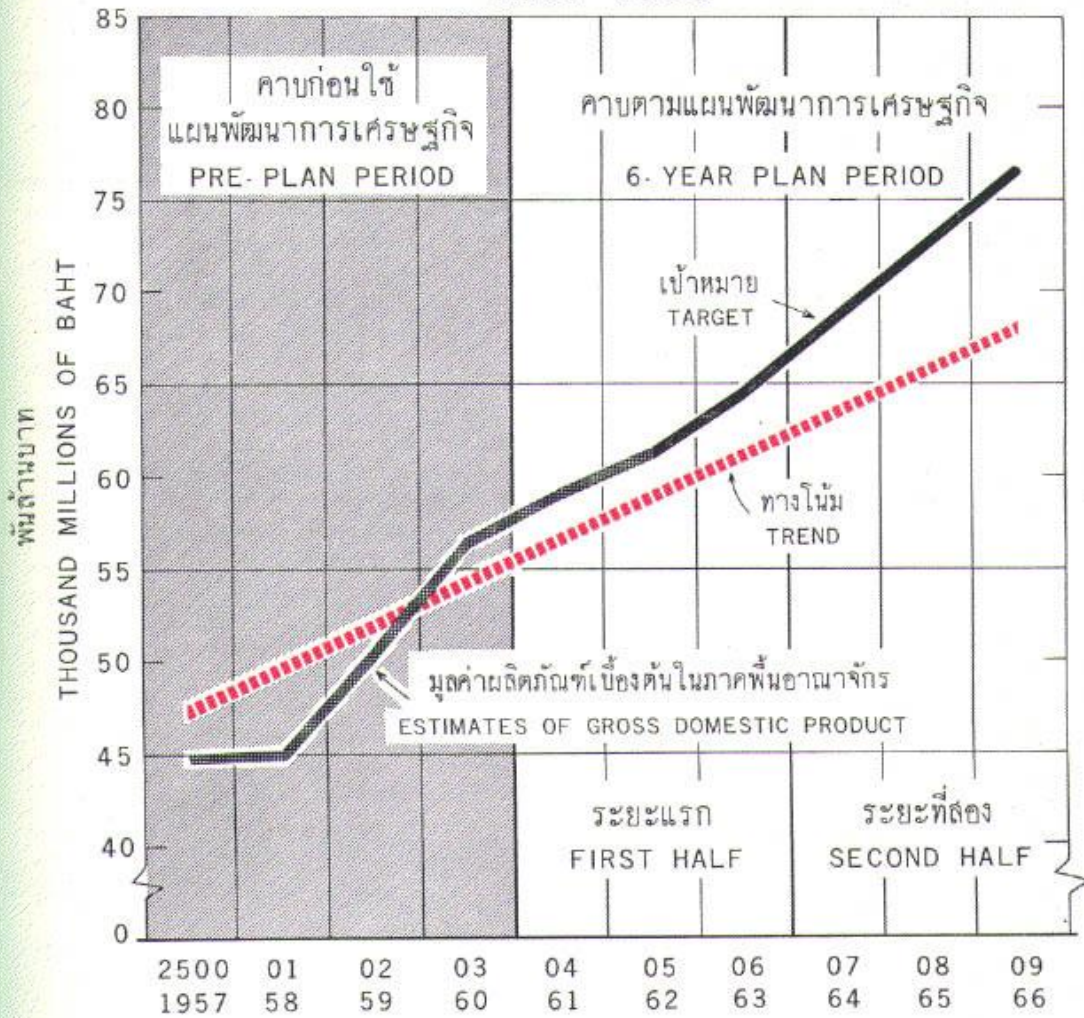
17. ในระยะ 3 ปีแรกของแผนพัฒนา ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยที่น่าสังเกต คือ ความสำคัญของการเกษตรตามอัตราส่วนรายได้ประชาชาติได้ลดลงเล็กน้อยจากประมาณร้อยละ 37 ในปี พ.ศ. 2504 มาเป็นประมาณร้อยละ 36 ในปี 2506 และในระยะเวลาเดียวกันผลผลิตทางอุตสาหกรรม การก่อสร้าง การพลังงาน การคมนาคมและขนส่งจะมีความสำคัญมากขึ้น เมื่อคิดเป็นส่วนของผลิตภัณฑ์เบื้องต้นของชาติ

ผลิตภัณฑ์เบื้องต้น ในภาคพื้นอาณาจักร ตามราคาปี 2505

พ.ศ. 2500 - 2509

ผลิตภัณฑ์เบื้องต้น ในภาคพื้นอาณาจักร ตามราคาปี 2505
พ.ศ. 2500-2509

GROSS DOMESTIC PRODUCT AT 1962 CONSTANT PRICES
1957- 1966

อัตราส่วนของผลผลิตดังกล่าวนี้ได้เพิ่มจากประมาณร้อยละ 28 ในปี พ.ศ. 2504 เป็นประมาณร้อยละ 29 ในปี 2506 ส่วนการผลิตในด้านการพาณิชย์และบริการอื่นๆ นั้น อัตราส่วนคงเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย

ตารางที่ 5
อัตราส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์เบื้องต้นของประชาชาติ
แสดงโครงสร้างระบบเศรษฐกิจ

สาขา	พันล้านบาท			อัตราร้อยละ		
	2504	2506	2509	2504	2506	2509
การเกษตร	21.74	23.30	25.57	37	36	33
อุตสาหกรรมและเหมืองแร่	8.00	9.34	12.21	13	14	16
การก่อสร้าง	3.47	3.67	4.21	6	5	5
การพลังงานและประปา	0.23	0.31	0.49	1	1	1
การคมนาคมและขนส่ง	4.91	5.75	7.65	8	9	10
การพาณิชย์และบริการอื่นๆ	20.65	22.54	26.88	35	35	35
รวม	59.00	64.91	77.01	100	100	100

18. คาดว่าโครงสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยคงจะเปลี่ยนแปลงต่อไปในระยะ 3 ปี หลังของแผนพัฒนา ความสำคัญของผลิตผลของการเกษตร คาดว่าจะมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 36 ของผลิตภัณฑ์เบื้องต้นของชาติในปี พ.ศ. 2506 เป็นร้อยละ 33 โดยประมาณในปี พ.ศ. 2509 ส่วนผลิตผลทางด้านอุตสาหกรรมการก่อสร้างไฟฟ้า ประปา คมนาคมและขนส่งนั้น คาดว่าจะยังคงเพิ่มความสำคัญขึ้นจากร้อยละ 29 ในปี พ.ศ. 2506 เป็นร้อยละ 32 ในปี พ.ศ. 2509 อัตราส่วนของผลิตผลทางด้านพาณิชย์และบริการอื่นๆ จะไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่ามูลค่าผลิตผลทางเกษตรลดลง ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 4 ซึ่งแสดงว่าประมาณมูลค่าผลิตผลการเกษตรเพิ่มขึ้นจาก 21,500 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2504 เป็น 25,600 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2509 ส่วนผลิตผลทางอุตสาหกรรมและอื่นๆ นั้น เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่า อย่างไรก็ตามการปรากฏการณ์ทางตัวเลขที่ได้นำมาเปรียบเทียบบนนั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศ ความสำคัญของการเพิ่มปริมาณผลิตและบริการนั้นอยู่ที่การเพิ่มให้ทั่วทุกสาขา ในการพัฒนาเศรษฐกิจการขยายกำลังการผลิตย่อมเป็นเป้าหมายที่สำคัญ แต่การขยายกำลังการผลิตโดยเฉพาะสาขาใดสาขาหนึ่ง จะไม่นำไปสู่สมดุลแห่งการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจ ฉะนั้น การที่อุตสาหกรรมของประเทศไทยกำลังมีบทบาทสำคัญขึ้นนั้น นอกจากจะแสดงให้เห็นความสำเร็จของโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมแล้ว ยังจะเป็นการส่งเสริมเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย จึงควรถือได้ว่า

ความก้าวหน้าในด้านอุตสาหกรรมเป็นเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

19. นอกจากนโยบายเร่งรัดการพัฒนาประเทศเพื่อเพิ่มพูนรายได้ของประชาชาติเป็นส่วนรวม พร้อมทั้งรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศให้อยู่ในฐานะที่มั่นคงแล้ว รัฐมีเจตนาที่จะดำเนินนโยบายและปฏิบัติการต่างๆ โดยมุ่งที่จะนำความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจมาสู่ประชาชนในภาคต่างๆ ของประเทศโดยทั่วกัน รัฐบาลจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อจัดทำแผนพัฒนาภาคต่างๆ ขึ้นคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก สำหรับการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น รัฐบาลมีนโยบายที่จะยกระดับการครองชีพของประชาชนชาวไทยในภาคนี้ซึ่งมีอยู่ประมาณหนึ่งในสามของจำนวนประชากรทั้งประเทศให้เท่าเทียมกับภาคอื่นๆ ในราชอาณาจักร คณะกรรมการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือและภาคใต้ ได้จัดทำแผนพัฒนาภาคเสร็จเรียบร้อยแล้ว และถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ส่วนแผนพัฒนาภาคอื่น ๆ นั้น ยังอยู่ในระหว่างดำเนินการจัดทำในภาคให้อีกด้วย เป้าหมายที่สำคัญได้แก่การจัดตั้งศูนย์พัฒนาของภาค และดำเนินงานตามโครงการพัฒนานี้เป็นพื้นฐาน เช่น ทางหลวงและการชลประทาน ซึ่งมีความสำคัญในอันดับแรก

ฐานะดุลการชำระเงินกับต่างประเทศ

20. ในระยะ 3 ปีแรกของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ ปรากฏว่ามีมูลค่าของสินค้าและบริการที่ส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศเป็นเงินรวมทั้งสิ้นประมาณ 34,284 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 7.9 ต่อปี ส่วนสินค้าและบริการที่นำเข้า (รวมสินค้าและบริการที่นำเข้าด้วยเงินกู้และเงินช่วยเหลือ) มีมูลค่าทั้งสิ้น 37,334 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 7.6 ต่อปี ในจำนวนนี้ปรากฏว่ารายจ่ายสำหรับสินค้าและบริการประเภทมิใช่ทุนมีจำนวน 24,048 ล้านบาท รายจ่ายดังกล่าวนี้ได้แก่การสั่งซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค ผลิตภัณฑ์น้ำมันวัตถุดิบ การชำระหนี้เงินกู้และดอกเบี้ย ตลอดจนค่าบริการต่างๆ ฉะนั้นในระยะ 3 ปีแรก รายรับหักด้วยรายจ่ายที่มิใช่ประเภททุนจึงมียอดเกินดุล 10,236 ล้านบาท ซึ่งอาจนำไปใช้จ่ายซื้อสินค้าบริการที่มีลักษณะเป็นทุนได้ ปรากฏว่าในระยะ 3 ปี 2504-2506 ได้มีการสั่งซื้อสินค้าประเภททุนเป็นจำนวนถึง 13,286 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่า ในเงินจำนวนนี้ได้มีการส่งสินค้าและบริการเข้าประเทศด้วยเงินช่วยเหลือ เงินกู้ และเงินลงทุนของเอกชนจากต่างประเทศประมาณ 7,609 ล้านบาท และต้องชำระจากรายได้ของประเทศเองเพียง 5,676 ล้านบาท ฉะนั้น จึงเหลือส่วนที่เป็นการเพิ่มพูนเงินสำรองระหว่างประเทศประมาณ 4,559 ล้านบาท ในระยะ 3 ปีแรกของแผน

ตารางที่ ๖

ดุลชำระเงินระหว่างประเทศ ปีงบประมาณ 2504-2506

(ล้านบาท)

รายการ	2504	2505	2506	รวม
ก. สินค้าและบริการ	10,970	11,661	11,653	34,284
ข. เงินช่วยเหลือ เงินกู้ และเงินลงทุน	1,920	2,600	3,089	7,609
รวมรับ	12,890	14,261	14,742	41,894
ค. สินค้าและบริการที่มีใช้ประเภททุน	7,674	7,932	8,442	24,047
ง. สินค้าและบริการประเภททุน	3,704	4,613	4,968	13,286
รวมจ่าย	11,378	12,545	13,410	37,334
จ. การเปลี่ยนแปลงเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ	1,511	1,716	1,332	4,559

21. แผนพัฒนาระยะ 3 ปีแรกเพียงแต่คาดว่าฐานะการชำระเงินระหว่างประเทศจะไม่ขาดดุล และมีได้ประมาณตัวเลขดุลชำระเงินไว้ล่วงหน้า อย่างไรก็ตาม การที่ฐานะดุลชำระเงินในระยะ 3 ปีแรกของแผนอยู่ในเกณฑ์ดีนั้น อาจกล่าวได้ว่า ประการแรกเป็นผลโดยตรงมาจากการเปลี่ยนแปลงในด้านของสินค้าขาออกในระยะ 4-5 ปีที่ล่วงมาแล้ว กล่าวคือ เดิมประเทศไทยเคยมีสินค้าขาออกที่สำคัญเพียง 3-4 อย่าง ได้แก่ ข้าว ยาง ดีบุก และไม้สัก บัดนี้ สินค้าบางประเภทซึ่งแต่เดิมมีความสำคัญไม่มาก อาทิเช่น ข้าวโพด ปอ แป้งมันสำปะหลัง ได้กลายเป็นสินค้าที่เพิ่มรายได้ให้แก่ประเทศอย่างรวดเร็วในระยะ 3 ปีแรกของแผน แสดงว่าประเทศไทยเริ่มได้รับผลจากการพัฒนาประเทศโดยมีระบบการเศรษฐกิจที่มีการผลิตพืชผลมากประเภทขึ้นบ้างแล้ว ในขณะที่เด็วกันอุปสงค์สินค้าสำคัญเดิมก็ได้เพิ่มขึ้นในระยะนี้ด้วย อีกประการหนึ่ง จำนวนเงินช่วยเหลือเงินกู้ และเงินลงทุนของเอกชนจากต่างประเทศที่ประเทศไทยได้รับเพิ่มขึ้นก็มีส่วนช่วยให้ฐานะการเงินของประเทศในระหว่างปี 2504-2506 อยู่ในสภาพที่มั่นคง

22. ในระยะ 3 ปีหลังของแผนพัฒนาฯ ได้ประมาณรายได้ที่คาดว่าประเทศไทยจะได้รับจากการขยายสินค้าและบริการไว้ 37,601 ล้านบาท หรือเฉลี่ยปีละ 12,534 ล้านบาท เทียบกับระยะ 3 ปีแรกของแผนซึ่งมีจำนวน 34,284 ล้านบาท หรือเฉลี่ยปีละ 11,428 ล้านบาท สูงขึ้นเฉลี่ยปีละ 1,106 ล้านบาท ในระยะ 3 ปีหลัง คาดว่าปริมาณของสินค้าขาออกทุกประเภท นอกจากปอและไม้สักจะมีจำนวนสูงกว่าใน พ.ศ. 2506 ส่วนในด้านราคานั้น คาดว่าราคาข้าวจะมีแนวโน้มต่ำลงบ้างแต่ก็ไม่มากนัก ยางนั้นคาดว่าจะมีราคาลดต่ำลง เนื่องจากการแข่งขันกับยางเทียม สำหรับดีบุกราคาคงจะอยู่ในระดับที่มั่นคง ราคาไม้สักจะสูงขึ้นเล็กน้อย ในการประมาณมูลค่าสินค้าอื่นๆ อาศัยราคาปัจจุบันเป็นหลัก ในระยะ 3 ปีหลังนี้ คาดว่ามูลค่าสินค้าและบริการส่งออกจะเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 4.2 ต่อปี ต่ำกว่าในระยะแรกของแผน ซึ่งได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 7.9 ต่อปี

ตารางที่ 7

ดุลชำระเงินระหว่างประเทศ ปีงบประมาณ 2507-2509

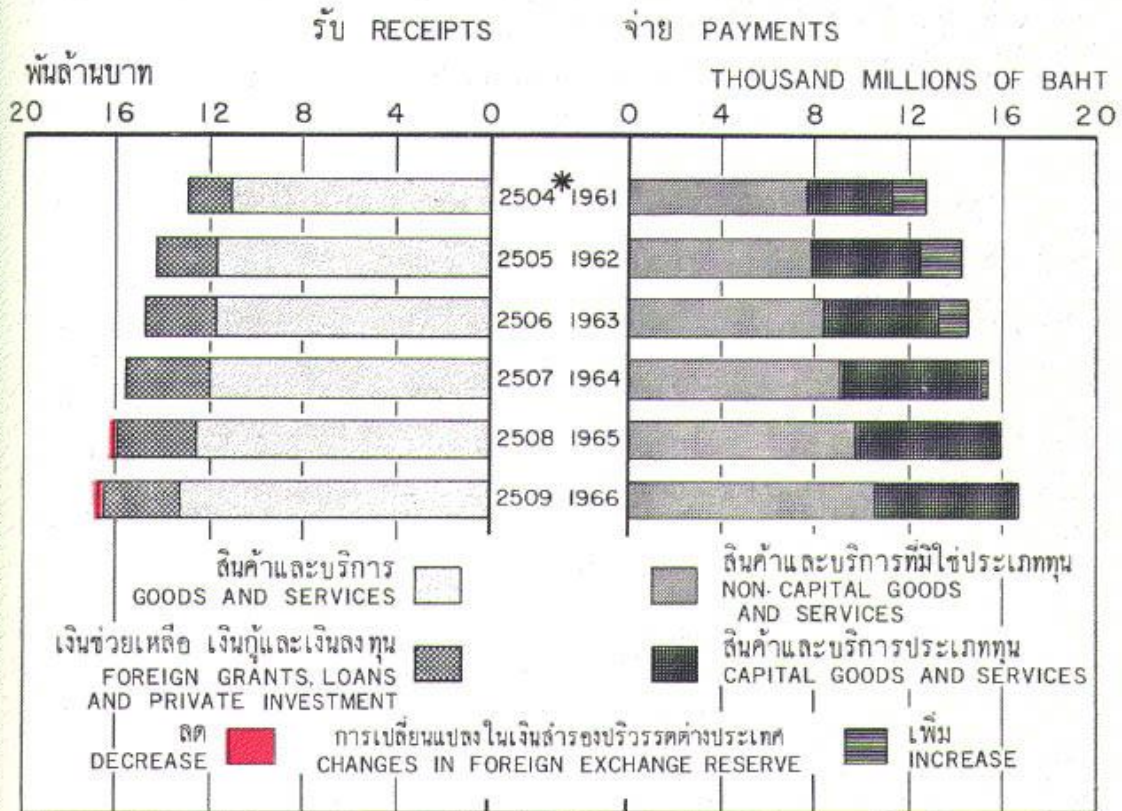
(ล้านบาท)

รายการ	2507	2508	2509	รวม
ก. สินค้าและบริการ	11,932	12,485	13,184	37,601
ข. เงินช่วยเหลือ เงินกู้ และเงินลงทุน	3,565	3,452	3,212	10,229
รวมรับ	15,497	15,937	16,396	47,830
ค. สินค้าและบริการที่มีใช้ประเภททุน	9,157	9,851	10,658	29,666
ง. สินค้าและบริการประเภททุน	5,994	6,202	6,031	18,227
รวมจ่าย	15,151	16,053	16,689	47,893
จ. การเปลี่ยนแปลงเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ	346	-116	-293	-63

23. มูลค่าสินค้าและบริการทั้งที่นำเข้ามาโดยวิธีทางการค้า และที่นำเข้ามาด้วยเงินกู้ และเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศประมาณว่าจะมีจำนวนทั้งสิ้น 47,893 ล้านบาท ในระยะที่สองของแผน หรือจะเพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณร้อยละ 7.7 ต่อปี เทียบกับประมาณร้อยละ 7.6 ต่อปีในระยะแรกของแผน ในจำนวนนี้คาดว่ามูลค่าสินค้าขาเข้าประเภททุนจะมีจำนวนทั้งสิ้น 18,227 ล้านบาทมากกว่าระยะแรกของแผน 4,941 ล้านบาท ในจำนวนดังกล่าวเป็นสินค้าและบริการที่คาดว่าจะนำเข้ามาด้วยเงินลงทุนของเอกชน เงินกู้ และเงินช่วยเหลือประมาณ 10,229 ล้านบาท ที่เหลือจำนวนประมาณ 7,998 ล้านบาท เป็นมูลค่าสินค้าขาเข้าประเภททุน อันเนื่องมาจากวิถีการค้าตามปกติซึ่งต้องชำระด้วยรายได้จากการขยายสินค้าและบริการของประเทศ ถ้าการคาดคะเนฐานะดุลชำระเงินทั้งในด้านรายรับและรายจ่ายเป็นไปดังกล่าวมาแล้วก็อาจประมาณได้ว่าเงินทุนสำรองระหว่างประเทศจะลดลงประมาณ 60 ล้านบาท ซึ่งเมื่อเทียบกับเงินทุนสำรองระหว่างประเทศในปัจจุบันที่มีอยู่ประมาณ 11,000 ล้านบาทแล้ว เป็นที่เชื่อมั่นว่าจะไม่เป็นการกระทบกระเทือนต่อเสถียรภาพและความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศแต่ประการใด

ดุลย์การชำระเงินระหว่างประเทศ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2504-2509
BALANCE OF PAYMENTS: FISCAL YEARS 1961-1966

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ THE NATIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT BOARD

ดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ ปีงบประมาณ พ.ศ.2504 - 2509

บทที่ 5

การบริหารงานตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

1. แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติมิใช่เป็นเอกสารตายตัวและจะแก้ไขอะไรก็ได้ ทั้งมิใช่เป็นบทบัญญัติกฎหมายมีผลบังคับให้ต้องปฏิบัติ เป็นแต่หลักและแนวทางที่รัฐบาลจะยึดถือในการบริหารประเทศในด้านพัฒนาการเศรษฐกิจเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลเอง และเป็นแนวกว้างๆ สำหรับส่วนเอกชนเพื่อให้ทราบนโยบายและเป้าหมายของรัฐบาล สำนักงานสภาพัฒนาการ

เศรษฐกิจแห่งชาติในฐานะที่เป็นหน่วยราชการกลางมีหน้าที่ในการวางแผนพัฒนา การพิจารณาและวิเคราะห์โครงการและการตรวจสอบผลงานในด้านการบริหาร การดำเนินงานตามแผนพัฒนากระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเป็นผู้รับผิดชอบ รัฐบาลได้จัดตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติขึ้นใน พ.ศ. 2506 ก็เพราะเล็งเห็นความสำคัญว่า หน่วยงานบริหารเพื่อพัฒนาการยังกระจัดกระจายกันอยู่ โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาขั้นพื้นฐานอันเป็นหลักสำคัญของการพัฒนาประเทศ วัตถุประสงค์ของการตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติขึ้นก็เพื่อรวบรวมหน่วยราชการและองค์การที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาที่สำคัญบางโครงการเข้าไว้ในแหล่งเดียวกัน ในด้านการตรวจสอบผลงานรัฐบาลได้ตั้งคณะผู้ตรวจสอบผลงานตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี คณะผู้ตรวจราชการนี้จะร่วมกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ สำนักงบประมาณ และผู้ตรวจราชการของกระทรวง ทบวง กรม ในการตรวจสอบผลงานของโครงการพัฒนาการต่างๆ โดยใกล้ชิด การตรวจสอบผลงานนี้จะต้องยึดแนวทางดังต่อไปนี้

- 1) ถือเอกสารจุดหมายโครงการของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเป็นหลัก จุดหมายโครงการนี้จะมีการแก้ไขปรับปรุงทุกปีงบประมาณ
- 2) จัดทำแบบรายงานผลการก้าวหน้าเพื่อให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องใช้ในการรายงานผลการปฏิบัติงานของตน
- 3) จัดทำแบบตรวจสอบผลงานเพื่อประโยชน์แก่ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีและกระทรวงต่างๆ ตลอดจนสำนักงบประมาณในแง่การดำเนินงานว่าบกพร่องเพียงใดหรือไม่ ประสบอุปสรรคใดบ้าง และได้ใช้เงินพัฒนาประเภทต่างๆ ไปประการใด

2. ในระยะ 3 ปีแรก การตรวจสอบผลงานตามโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจยังได้ผลไม่เต็มที่ ในระยะ 3 ปีหลังนี้จะสามารถปฏิบัติงานได้แน่นอนและรวดเร็วขึ้นกว่าเดิมมาก การตรวจสอบผลงานนี้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการวางแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ เพราะเป็นมาตรการสำคัญที่จะช่วยให้ทราบได้ว่าแผนพัฒนาการเศรษฐกิจที่วางไว้นั้นให้ผลเพียงใด และมีอุปสรรคที่จะต้องแก้ไขอย่างใดบ้าง อนึ่ง แผนพัฒนาการเศรษฐกิจนั้นจะต้องมีการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เป็นเอกสารที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดระยะเวลาของแผนนั้นทันกับการเปลี่ยนแปลงและการเคลื่อนไหวต่างๆ ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจจึงมีความสำคัญยิ่ง ซึ่งในระยะ 3 ปีนี้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติจะได้ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดวางระบบการตรวจสอบและรายงานความก้าวหน้าของผลงานให้มีสมรรถภาพดียิ่งขึ้นกว่าที่เป็นมาแล้ว

3. ในระดับนโยบาย นอกจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติอันเป็นหน่วยกลางแล้วส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องโดยตรงได้แก่สำนักงานงบประมาณ สำนักงานเศรษฐกิจการคลังของกระทรวงการคลัง กรมวิเทศสหการของกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติและหน่วยงานวางแผนของกระทรวงต่างๆ เป็นการสมควรอย่างยิ่งที่กระทรวงต่างๆ ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการเศรษฐกิจจะได้ตั้งหน่วยงานของตนขึ้นในลักษณะเดียวกันกับสำนักงานวิชาการและวางแผนของกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ เพื่อพิจารณากลับกรองโครงการของตนเองเสียก่อนขั้นหนึ่ง โดยตรวจสอบรายละเอียดและจัดอันดับความสำคัญภายในขอบเขตงานของหน่วยราชการของตน

4. ในการกำหนดจุดหมายโครงการแต่ละปี สำนักงานงบประมาณมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่ง กล่าวได้ว่าถ้าไม่มีการประสานงานระหว่างสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติและสำนักงานงบประมาณแล้ว การบริหารงานตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติน่าจะไม่อาจจะดำเนินไปด้วยดีได้ นอกจากนั้นเนื่องจากงบประมาณได้รวมเงินกู้และเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศไว้เป็นจำนวนมาก การประสานงานระหว่างสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ กรมวิเทศสหการ และกระทรวงการคลังก็มีความสำคัญมากเช่นกัน เฉพาะในเรื่องนี้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติจะเป็นประโยชน์ในการที่จะกู้เงินและขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศอยู่มาก ถ้าหากประเทศไทยมีโครงการพัฒนาเศรษฐกิจพร้อมด้วยรายละเอียดมากพอควรจะเป็นการสะดวกแก่การพิจารณาของประเทศที่มีเงินให้กู้หรือให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวิชาการว่าสมควรจะให้กู้เงินหรือช่วยเหลือโครงการใดบ้าง

5. แม้ว่าแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติจะเป็นเอกสารที่สำคัญและมีประโยชน์เพียงใดก็ตาม การบริหารงานตามแผนเพื่อให้ได้ผลนั้นย่อมขึ้นอยู่กับหน่วยราชการฝ่ายบริหาร เท่าที่เป็นมาแล้วหน่วยราชการมีสมรรถภาพและประสิทธิภาพไม่ทัดเทียมกัน มีหลายหน่วยที่มีประสิทธิภาพไม่หย่อนกว่าหน่วยงานประเภทเดียวกันในประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่ก็มีหน่วยงานอีกหลายหน่วยที่ยังล่าหลังเพราะขาดการนำที่ดีและขาดข้าราชการพนักงานที่มีสมรรถภาพ การพัฒนาประเทศย่อมขึ้นอยู่กับการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ กำลังเงินและกำลังคนของประเทศ ในด้านการพัฒนาทรัพยากรนั้น มีโครงการต่างๆ พร้อมมูล ส่วนในด้านกำลังเงินรัฐก็ได้พยายามตั้งงบประมาณเพื่อการพัฒนาให้สูงเต็มกำลังอยู่แล้ว และได้ดำเนินการกู้เงินและขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศเท่าที่จะกระทำได้ ฉะนั้นการเสียหายที่อาจจะพึงบังเกิดขึ้นนั้นมิได้อยู่ที่จำนวนเงินไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายในการดำเนินงาน แต่อาจอยู่ที่การใช้เงินที่มีอยู่ไม่ได้ประโยชน์ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ อาศัยเหตุผลนี้โครงการใดที่สิ้นเปลืองเงินมากและให้ผลตอบแทนน้อยจึงควรระงับไว้ก่อน

การวางแผนกำลังคน

6. ในด้านการพัฒนากำลังคนนั้น นอกจากการปรับปรุงแบ่งส่วนราชการ การฝึกอบรมข้าราชการและการส่งข้าราชการไปศึกษาดูงานต่างประเทศซึ่งได้ทำกันอยู่แล้ว จำเป็นจะต้องพิจารณาปัญหากำลังคนเป็นส่วนรวมของประเทศด้วย เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าความสำเร็จของโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมย่อมขึ้นอยู่กับกำลังคนซึ่งมีความรู้ความสามารถและได้รับการฝึกฝนในด้านต่าง ๆ ให้มีจำนวนเพียงพอที่จะปฏิบัติงานตามโครงการเหล่านั้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประเทศที่กำลังเร่งการพัฒนาเพื่อให้ประชาชนมีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น การวางแผนกำลังคนนับว่าเป็นงานที่สำคัญยิ่งและจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของการพัฒนา การขาด-แคลนกำลังคนที่มีได้รับการฝึกฝนจะเป็นอุปสรรคแก่การพัฒนา ยิ่งกว่าการขาดแคลนเงินทุนหรือทรัพยากรธรรมชาติเสียอีก

7. รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องกำลังคนเป็นอย่างดีและได้เอาใจใส่ในการศึกษาและค้นคว้าในด้านการวางแผนกำลังคนตลอดมา งานสำคัญอย่างหนึ่งซึ่งเพิ่งจะเสร็จลงเมื่อเร็วๆ นี้ ก็คือ การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยและต่างประเทศเพื่อศึกษาและทำการประเมินขั้นต้นเพื่อคำนวณอุปสงค์และอุปทานของกำลังคนในประเทศสำหรับ พ.ศ. 2509 และ พ.ศ. 2513 นับว่าเป็นครั้งแรกที่มีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับกำลังคนในลักษณะนี้ในประเทศไทย ผลของงานนั้นได้แสดงถึงแนวโน้มบางอย่างให้เห็นเป็นต้นว่า จำนวนผู้สำเร็จมัธยมศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีวศึกษาช่างฝีมือ และนักวิชาการสาขาสำคัญต่างๆ ใน พ.ศ. 2513 จะไม่เพียงพอกับความต้องการของประเทศในด้านกำลังคนเพื่อการพัฒนา ทั้งนี้ จะต้องทำการค้นคว้าและปรับปรุงการประเมินนี้ต่อไป

8. เนื่องจากการวางแผนกำลังคนมีความสำคัญและสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจอยู่มาก แผนกำลังคนจึงเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ ฉะนั้นสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติจะต้องดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนกำลังคนระดับชาติ ในขณะที่เดียวกันทางหน่วยราชการอื่นๆ ซึ่งมีงานเกี่ยวข้องกับกำลังคน เช่น กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานสถิติแห่งชาติ เป็นต้น ก็ได้ดำเนินการจัดตั้งหน่วยคนในส่วนที่อยู่ในขอบเขตของตน งานด้านกำลังคนในที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านรัฐบาลหรือด้านงานเพื่อปฏิบัติงานด้านกำลังเอกชนก็ตามจะได้ศึกษาและพิจารณาที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเพื่อจัดทำเป็นโครงการพัฒนากำลังคนเป็นส่วนรวมต่อไป

การประสานงานของส่วนราชการด้านการบริหาร

9. นอกจากการประสานงานของส่วนราชการระดับนโยบายที่ได้กล่าวมาแล้ว การประสานงานของส่วนราชการในด้านการบริหารเพื่อการพัฒนาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ส่วนราชการแต่ละส่วนนอกจากจะต้องเร่งรัดปรับปรุงงานและสมรรถภาพของเจ้าหน้าที่แล้วจะต้องให้ความ

สนใจในการประสานงานกับส่วนราชการอื่น ทั้งภายในและภายนอกกระทรวงของตนโดยใกล้ชิดด้วยการประสานงานที่เป็นมาแล้วในส่วนกลางอยู่ในเกณฑ์ดีพอควรเพราะใกล้ชิดผู้บังคับบัญชาระดับสูงสามารถชี้ขาดตัดสินใจได้ แต่ในส่วนภูมิภาคเห็นว่ายังมีปัญหาอุปสรรคอยู่มาก ตามหลักการบริหารประเทศควรถือว่าฝ่ายการปกครองอันได้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะและเป็นผู้ประสานงานสาขาต่างๆ ในเขตจังหวัดของตน ส่วนการดำเนินงานในทางวิชาการนั้นเป็นเรื่องของกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้องที่จะแจ้งความมุ่งหมายให้ฝ่ายปกครองทราบ และสั่งการเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมของจังหวัดนั้นได้ การแบ่งส่วนราชการกระทรวง ทบวง กรม ไม่ได้แบ่งตามสาขางานเศรษฐกิจโดยตรงเพราะต้องคำนึงในด้านการปกครองและในการอื่น ๆ ด้วย การบริหารงานเพื่อพัฒนาการเศรษฐกิจจึงขลุกขลักอยู่บ้างซึ่งจะต้องแก้ไขด้วยการประสานงานโดยใกล้ชิดและความเข้าใจซึ่งกันและกัน โครงการต่างๆ ที่รวบรวมไว้ในแผนพัฒนามีการสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอยู่แล้ว ถ้าหากได้มีการประสานงานในด้านการบริหารโดยแน่นแฟ้นด้วย การดำเนินงานก็จะบรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยแน่นอนและรวดเร็วยิ่งขึ้น

การบริหารราชการเพื่อส่งเสริมการพัฒนา

10. ส่วนราชการอีกหลายหน่วยที่มีได้มีโครงการพัฒนาโดยตรง แต่ก็มีความสำคัญในด้านการพัฒนาประเทศไม่น้อยไปกว่าส่วนราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนา ยกตัวอย่างเช่น กระทรวงการคลัง ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการเงิน การคลังและธนาคารของประเทศ กระทรวงเศรษฐกิจในด้านการตลาดและการค้า กระทรวงมหาดไทยในด้านการปกครอง เป็นต้น กิจการเหล่านี้ย่อมเกี่ยวพันกับการพัฒนาประเทศโดยตรงและถ้าหากการปฏิบัติราชการของกระทรวงดังกล่าวไม่บังเกิดผลตามความมุ่งหมายแล้ว โครงการพัฒนาต่างๆ ก็จะประสบความล้มเหลวเนื่องจากไม่ได้รับความร่วมมือและไม่มีการประสานงานข้อมูลสถิติต่างๆ ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการจัดทำแผนพัฒนาการเศรษฐกิจเช่นกัน สำนักงานสถิติแห่งชาติมีบทบาทสำคัญในการให้ข้อเท็จจริงเพื่อประโยชน์ในการวางแผนโครงการและเพื่อการวินิจฉัยปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนก็มีบทบาทสำคัญเช่นเดียวกัน มีหน้าที่ต้องพิจารณาปรับปรุงให้กฎระเบียบที่วางไว้ได้มีส่วนช่วยในการบริหารงานพัฒนาโดยตรง

ตามที่ได้บรรยายมาแล้วนี้ พอจะสรุปได้ว่าการพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศเป็นงานส่วนรวมไม่ใช่เป็นของราชการส่วนหนึ่งส่วนใดโดยเฉพาะ จำเป็นจะต้องอาศัยการประสานงานและความร่วมมือกันจากหน่วยราชการต่างๆ โดยใกล้ชิด งานที่ใหญ่และสำคัญยิ่งของประเทศจึงจะประสบความสำเร็จ

การพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์

1. การพัฒนาการเกษตรเป็นหลักของการพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศไทย ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรและพลเมืองร้อยละ 80 มีอาชีพในทางเกษตรกรรม สินค้าขาออกแทบทั้งสิ้นเป็นสินค้าผลิตผลการเกษตรและรายได้ประชาชาติมาจากการเกษตรกว่าหนึ่งในสาม จึงอาจกล่าวได้ว่าอนาคตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยจะเป็นประการใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับเกษตรเป็นส่วนใหญ่อาศัยเหตุผลดังกล่าวการวางแผนพัฒนาการเกษตรจึงมีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นการกำหนดความก้าวหน้าส่วนใหญ่ของประเทศว่าจะเป็นไปในรูปใดและมีขอบเขตกว้างขวางเพียงใด เป็นความจริงอยู่ว่าการวางแผนพัฒนาการเกษตรสามารถวางแผนได้เฉพาะในส่วนของรัฐเท่านั้น เพราะระบบการปกครองของประเทศไม่นิยมให้มีการวางแผนและกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่างๆ ในด้านการผลิตอันเป็นสิทธิของเอกชน อย่างไรก็ตามงานของรัฐในด้านการเกษตร ย่อมมีผลเกี่ยวข้องกับกิจการผลิตและการตลาดการเกษตรโดยตรง เพราะวัตถุประสงค์ของการพัฒนาการเกษตรในส่วนของรัฐก็เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนได้ผลิตผลการเกษตรมากขึ้น มีคุณภาพสูงขึ้นและสามารถจำหน่ายได้ผลตอบแทนสูงขึ้น นอกจากการส่งเสริมการผลิตและการตลาดแล้ว การพัฒนาการเกษตรของรัฐมีความมุ่งหมายที่จะส่งเสริมของเกษตรกรทั้งทางตรงและทางอ้อมให้เป็นปึกแผ่นยิ่งขึ้น

2. การพัฒนาการเกษตรแยกออกเป็นสาขางานที่สำคัญดังนี้

(1) การพัฒนาทรัพยากรการเกษตรอันได้แก่ ดิน ป่าไม้และน้ำ ตลอดจนทรัพยากรสินธรรมชาติที่มีอยู่ในป่าและน้ำ เช่น สัตว์ป่าและสัตว์น้ำ กิจการของรัฐที่เกี่ยวกับสาขานี้ได้แก่ การชลประทาน การป่าไม้ การประมงและการพัฒนาที่ดิน

(2) การวิจัย ค้นคว้าและทดลองการเกษตรแผนใหม่เพื่อพัฒนาระบบการผลิตและคุณภาพของผลผลิต ตลอดจนริเริ่มการผลิตพืชพรรณและสัตว์ประเภทที่ยังไม่มีการผลิตในประเทศไทยอย่างกว้างขวางมาก่อน งานด้านนี้เป็นงานระยะยาว และไม่แสดงให้เห็นผลในทันทีทันใด แต่เป็นงานหลักของการเกษตรแผนใหม่เพื่อผลิตให้พอใช้ภายในประเทศ สำหรับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและเพื่อการแข่งขันในตลาดโลกเป็นการหารายได้มาสู่ประเทศ แผนพัฒนาการเกษตรได้รวมโครงการวิจัยและค้นคว้าทดลองเอาไว้เป็นจำนวนมาก

(3) การส่งเสริมและเผยแพร่เป็นการถ่ายทอดบริการของรัฐให้ถึงมือเกษตรกร โดยพนักงานการเกษตรของรัฐไปช่วยเหลือในท้องที่และการสาธิตแสดงผลงานค้นคว้าทดลองให้เกษตรกรได้ทราบและปฏิบัติตาม ตลอดจนการส่งเสริมการตลาดในด้านการลดมูลค่าการผลิตและค่าใช้จ่ายในการขนส่งและอื่นๆ

(4) การส่งเสริมสวัสดิการของเกษตรกร ได้แก่ กิจการซึ่งส่งเสริมสถาบันต่างๆ ของเกษตรกร เช่น สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ดินเพื่อการเกษตรและการครอบครองที่ดิน เกษตรกรไทยทุกคนควรมีที่อยู่ทำมาหากินของตนเองเพียงพอที่จะให้รายได้พอกับความจำเป็น นอกจากนั้นบริการอื่นๆ ของรัฐแทบทั้งหมด เช่น การคมนาคม อุตสาหกรรม บริการสังคมต่าง ๆ ย่อมให้ผลประโยชน์แก่เกษตรกรด้วย

3. ที่ดินเป็นทรัพยากรสำคัญที่สุดของประเทศไทย ในปัจจุบันเนื้อที่ประมาณ 1 ใน 4 ของเนื้อที่ทั้งหมดใช้ทำการเพาะปลูก การพัฒนางานในด้านเกษตรเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพราะเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินและเงินทุนที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาอุตสาหกรรมและกิจการอื่นๆ ในทางเศรษฐกิจ ผลิตผลเกษตรกรรมส่วนหนึ่งใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับป้อนอุตสาหกรรมภายในประเทศซึ่งกำลังจะเติบโต ส่วนปริมาณผลิตผลที่เหลือใช้นั้นส่งออกไปจำหน่ายในต่างประเทศอันเป็นแหล่งที่ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศ การนำที่ดินซึ่งอยู่นอกเขตป่าสงวนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในทางเกษตรกรรม และการเพิ่มผลิตผลต่อไร่ให้มากขึ้นนั้น เป็นหลักและเงื่อนไขสำคัญในการพัฒนาเกษตรของประเทศไทย นอกจากการผลิตแล้วยังจะต้องคำนึงถึงเรื่องตลาดซึ่งจะต้องคิดแก้ไขในกาลข้างหน้าอีกด้วย ผลิตผลที่สำคัญของประเทศ เช่น ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลังและถั่วต่างๆ เป็นสินค้าที่ตลาดโลกยังต้องการอยู่ พี่ชบางชนิดจะมีความสำคัญมากขึ้นเป็นต้นว่าพืชที่ใช้ผลิตน้ำมัน ฝ้าย ผักและผลไม้ คาดว่าจะไม่มีปัญหายุ่งยากในการหาตลาด ส่วนยางพารานั้นคาดคะเนว่าราคาในอนาคตไม่สู้จะแน่นอน เนื่องจากปริมาณผลิตของยางสังเคราะห์จะมีมากขึ้น เมื่อลักษณะการเป็นเช่นนี้ประเทศไทยจะต้องหาทางตัดทอนค่าใช้จ่ายในการผลิตให้น้อยลง เพื่อให้สินค้ายางพาราแข่งขันได้ในตลาดโลก เป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่าในกาลข้างหน้าการแข่งขันของผลิตผลการเกษตรในตลาดโลกจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องคิดแก้ปัญหาเรื่องตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศให้บังเกิดผลดี โดยร่วมมือกับประเทศที่กำลังเผชิญปัญหาเช่นเดียวกันอย่างใกล้ชิด

นโยบายและแนวทางการดำเนินการ

นโยบาย

4. (1) เพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตและการส่งออก ปรับปรุงคุณภาพของผลิตผลการเกษตรที่สำคัญและขยายประเภทการผลิตการเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเพิ่มรายได้ประชาชาติส่วนรวมและรายได้ของเกษตรกร

(2) เพื่อปรับปรุงวิธีการผลิตตามแผนใหม่เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่และรายได้จากการผลิตการดำเนินงานส่วนของรัฐจะต้องให้ได้ผลตกถึงมือเกษตรกรอย่างแท้จริงและให้เกษตรกรมีส่วนร่วมและช่วยตนเองให้มากที่สุด

(3) เพื่อพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นคุณค่าในการเกษตร อันได้แก่เนื้อที่ดิน ป่าไม้ น้ำและอื่นๆ เพื่อให้นำมาใช้ให้ได้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยแท้จริงและถาวร โดยคำนึงถึงหลักอนุรักษ์กรรม

(4) เพื่อปรับปรุงระบบสังคมของเกษตรกรให้เกษตรกรมีฐานะการครองชีพและสวัสดิการดียิ่งขึ้น มีความสามัคคีขยันขันแข็งและร่วมมือกับรัฐยิ่งขึ้น

(5) เพื่อส่งเสริมสถาบันอันเกี่ยวกับการเกษตร อันได้แก่ ระบบการครอบครองที่ดิน การตลาด การสหกรณ์ การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร และหน่วยยุวกสิกร ระบบสินเชื่อการเกษตรและอื่นๆ ให้เป็นปึกแผ่นแน่นหนา

(6) เพื่อส่งเสริมอาชีพเกษตรกรให้เป็นอาชีพได้รับความนิยมนในด้านเศรษฐกิจและสังคม และส่งเสริมการเกษตรให้เป็นอาชีพที่ให้ผลตอบแทนสูง

(7) เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนจากการลงแรงลงทุนของตนโดยชอบธรรม ป้องกันมิให้เกษตรกรเสียเปรียบในเรื่องการตลาด การเช่าที่ดิน และการกู้เงินเอกชน

(8) เพื่อขยายปริมาณงานและเพิ่มประสิทธิภาพของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่มีหน้าที่ให้บริการแก่เกษตรกรให้บังเกิดผลดียิ่งขึ้น

แนวทางดำเนินการ

5. เพื่อให้นโยบาย 8 ประการได้บรรลุถึงความสำเร็จ ควรดำเนินการโดยอาศัยแนวทางดังต่อไปนี้

(1) เร่งสร้างรากฐานเพื่อพัฒนาการเกษตร ได้แก่ การชลประทาน พลังงาน การขนส่ง และคมนาคม สำหรับการชลประทาน ได้แก่ การสร้างเขื่อนเก็บน้ำขนาดใหญ่ขึ้นในภาคเหนือ คือ เขื่อนภูมิพลที่จังหวัดตาก และเขื่อนท่าปลาที่จังหวัดอุตรดิตถ์ เขื่อนระบายน้ำที่แม่น้ำแม่กลองจังหวัดกาญจนบุรี และเขื่อนอื่นๆ ตลอดจนอ่างเก็บน้ำขนาดกลางและขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การพัฒนาทรัพยากรทางน้ำจะให้ผลประโยชน์ในด้านพลังงานไฟฟ้าและด้านอื่นๆ ด้วย ส่วนการสร้างทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด และชนบท ก็จะทำให้ประโยชน์แก่การเกษตรเป็นอันมาก

(2) ปรับปรุงและขยายการค้นคว้าทดลองการเกษตรให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ดำเนินการจัดตั้งสถานีเกษตรกลางในส่วนภูมิภาคโดยรวมกิจการต่างๆ ของการเกษตรเข้าไว้ด้วยกัน โดยเริ่มจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางก่อน ปรับปรุงสถานีต่างๆ ที่มีอยู่แล้วให้ปฏิบัติการให้ได้ผลดียิ่งขึ้นและจัดตั้งสถานีใหม่ขึ้นเฉพาะในกรณีที่เหมาะสมและจำเป็น จัดตั้งสถาบันวิจัยต่างๆ เช่น สถาบันโรคข้าว อนามัยสัตว์ ทดลองความอุดมสมบูรณ์ของดิน ค้นคว้าเรื่องยาง ประมงน้ำจืดและทะเล และอื่นๆ การวิจัยส่วนใหญ่จะมุ่งไปในการทดลองพืชและสัตว์พันธุ์ดี การปราบโรคศัตรูพืชและสัตว์ การทดลองดินและปุ๋ย และการใช้น้ำที่ถูกต้องเหมาะสม

(3) ปรับปรุงและขยายการส่งเสริมและเผยแพร่ โดยมีสำนักงานส่งเสริมและเผยแพร่เป็นศูนย์กลางจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมและเผยแพร่ขึ้นในภาคต่างๆ เพื่อประสานงานของกรมต่างๆ ทั้งนี้จำเป็นต้องมีพนักงานและอุปกรณ์เพิ่มขึ้น การส่งเสริมและเผยแพร่จะกระทำโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของท้องถิ่นและความต้องการของตลาด ในท้องที่ที่มีการชลประทานจะสนับสนุนการเพาะปลูกในฤดูแล้ง รวมทั้งการทำนาสองครั้งเฉพาะในแหล่งที่เหมาะสม การขยายข้าวพันธุ์ดีให้ทั่วถึงเป็นวัตถุประสงค์สำคัญ ซึ่งจะต้องดำเนินการให้สำเร็จ

(4) ในด้านการปศุสัตว์ จะส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ โคนม กระบือ สุกร และเป็ดไก่ให้ได้พันธุ์ดีขึ้นและปริมาณเพิ่มขึ้นพอแก่ความต้องการของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ เน้นหนักทางคุณภาพและขนาดสัตว์ ลดค่าของการผลิตเพื่อให้การเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพที่มีกำไรมากขึ้น ป้องกันและกำจัดโรคภัยต่างๆ ของสัตว์ให้หมดไป ส่งเสริมการให้อาหารสัตว์ที่ให้ผลตอบแทนสูงคุ้มกับทุน และจัดตั้งฟาร์มเลี้ยงสัตว์สาธารณะโดยมีการควบคุมให้เห็นผล

(5) ในด้านการประมง จะส่งเสริมการประมงน้ำจืด น้ำกร่อยและประมงทะเล ดำเนินการแจกจ่ายพันธุ์ปลาให้ทั่วถึง ส่งเสริมการเลี้ยงปลาในบ่อและในนา โดยเฉพาะในเขตชลประทานที่มีน้ำตลอดปี ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำกร่อย ส่งเสริมการประมงทะเลโดยใช้อุปกรณ์และวิธีการสมัยใหม่ สำรวจและวิจัยชลทรัพย์ากร และดำเนินการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำตามแหล่งน้ำธรรมชาติไม่ให้อายุหรือหมดสิ้นไปด้วยการบุกรุกแหล่งสัตว์น้ำและควบคุมการจับสัตว์น้ำทั้งน้ำจืดและทะเล

(6) ในด้านการป่าไม้ ให้ดำเนินการรักษาป่าต้นน้ำลำธารและป่าสงวนคุ้มครองอย่างเข้มแข็ง ทำการปราบปรามผู้ทำผิดกฎหมายป่าไม้ โดยจัดตั้งหน่วยป้องกันรักษาป่าและสายตรวจเพิ่มขึ้น บำรุงและปลูกสวนป่าในเขตที่เหมาะสม จัดตั้งและบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติวนอุทยานและแหล่งสงวนพันธุ์สัตว์ป่า ค้นคว้าทดลองผลิตภัณฑ์จากไม้ และการใช้ไม้ให้เป็นประโยชน์ในเขตป่าต้นน้ำลำธารที่ถูกทำลายให้หาวิธีแก้ไขและปลูกป่าทดแทนโดยวิธีประหยัด

(7) ส่งเสริมพืชที่สำคัญและมีตลาดก่อน เช่น ข้าวโพด พืชน้ำมัน มะพร้าวและฝ้ายเร่งรัดการปลูกยางแทนให้ได้ผลรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยหาวิธีสังเคราะห์ชาวสวนยางให้มีรายได้ทดแทนในระยะของการปลูกแทน และช่วยเหลือชาวสวนยางขนาดเล็กเป็นพิเศษ ค้นคว้าทดลองพันธุ์ดีและพืชแซมยางที่ปลูกได้ดี ในภาคใต้ตามสถานีการยางต่างๆ

(8) ปรับปรุงระบบการครอบครองที่ดิน เพื่อให้เนื้อที่ครอบครองต่อครอบครัวเกษตรกรมีขนาดอย่างน้อยเท่ากับในปัจจุบัน และให้เกษตรกรได้มีที่ดินเป็นของตนเอง ระงับการทำไร่เลื่อนลอย ดำเนินการจัดสรรและบำรุงที่ดินโดยวิธีการสหกรณ์ ฝึกอบรมเกษตรกรในวิชาการจัดไร่นาให้ได้รายได้เพิ่มขึ้น เร่งรัดการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน สำรวจเนื้อที่และความอุดมสมบูรณ์ของดิน และการทำแผนที่ดินในอนาคต เห็นควรขยายเนื้อที่เพาะปลูกให้มากยิ่งขึ้น โดยให้อนุโลมตามผลของการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยเพิ่มขึ้นและเข้าใจหลักการอนุรักษ์ดินและน้ำ

(9) ส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับความสะดวกในการจำหน่ายผลผลิตเพิ่มขึ้น โดยร่วมมือกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ปรับปรุงระบบการตลาดและการขนส่งสินค้าจากแหล่งผลิตไปสู่ตลาด จัดตั้งและรักษามาตรฐานของผลิตผลการเกษตร ประกาศราคารับซื้อให้เกษตรกรทราบโดยทั่วถึง ในกรณีที่ต้องดำเนินการรักษาระดับราคาผลิตผลและสงเคราะห์เกษตรกรด้วยวิธีที่เหมาะสม ในเรื่องนี้ส่วนใหญ่มุ่งเป็นหน้าที่ของเอกชน แต่รัฐจะต้องควบคุมและวางระเบียบที่ถูกต้องเพื่อให้เอกชนให้ความร่วมมือด้วยดี

(10) ส่งเสริมให้เกษตรกรได้ช่วยตนเองมากยิ่งขึ้นด้วยวิธีจัดตั้งและสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ โดยถือหลักการว่าการรวมกลุ่มของเกษตรกรจะต้องอาศัยหลักการช่วยตนเองและส่วนรวมเป็นสำคัญ กลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์เป็นสิ่งสำคัญที่เกษตรกรจะดำเนินการร่วมกับรัฐ เพื่อให้บริการของรัฐเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรสมความมุ่งหมาย นอกจากนั้นควรส่งเสริมกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์และกลุ่มชาวประมงโดยอาศัยหลักการเดียวกัน การจัดตั้งจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจและความเรียกร้องของเกษตรกรโดยมีเกษตรกรเป็นสมาชิกและผู้ดำเนินงานเอง

(11) จัดตั้งระบบสินเชื่อการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยค่อยๆ ขยายงานออกตามกำลังที่จะกระทำได้ การให้สินเชื่อการเกษตรควรอาศัยกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์เป็นสิ่งสำคัญ และจะต้องมีการควบคุมเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ในการผลิตโดยแท้จริง และมีการใช้หนี้คืนโดยครบถ้วนและตรงกำหนด ทั้งนี้ ในระยะที่เงินทุนยังน้อยจะต้องดำเนินการเป็นแห่งๆ ไป นอกจากนั้นจะต้องส่งเสริมให้เกษตรกรได้ออมทรัพย์ เพื่อสะสมกองทุนสินเชื่อการเกษตรด้วย

(12) ปรับปรุงบริการอื่นๆ ซึ่งรัฐควรให้แก่เกษตรกร เช่น การศึกษา การพัฒนาชุมชน และอนามัย อุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลการเกษตรเป็นวัตถุดิบ การฝึกอบรมเกษตรกรขึ้นหัวหน้า กิจการยุวกสิกร และอื่นๆ โดยร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้จะต้องเพิ่มประสิทธิภาพของกลไกในการบริหารของรัฐ อันได้แก่ ข้าราชการด้วย

(13) กิจการพัฒนาสาขาอื่นๆ อันได้แก่ อุตสาหกรรม การพาณิชย์ และการบริการอื่นๆ อันเป็นการพัฒนาอาชีพของราษฎรย่อมมีผลให้อัตราส่วนของเกษตรกรเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งหมดลดลง ซึ่งเป็นการดีและควรสนับสนุน

(14) ในกิจการที่รัฐยังมีกำลังเงินและเจ้าหน้าที่วิชาการไม่เพียงพอ จะขอความช่วยเหลือและกู้เงินจากต่างประเทศ เนื่องจากขอบเขตของความช่วยเหลือมีจำกัด จึงควรเน้นหนักไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก่อน

(15) เพิ่มงบประมาณและกำลังคนให้ใกล้เคียงกับปริมาณของงาน อันจะต้องพึงกระทำ กำลังคนที่ยังขาดอยู่มาก ได้แก่ พนักงานส่งเสริมและเจ้าหน้าที่วิชาการ ซึ่งจะต้องเพิ่มขึ้น และขยายการเตรียมงานเสียแต่บัดนี้ ทั้งนี้จะต้องมีอุปกรณ์และค่าใช้จ่ายให้เพียงพอเห็นควรแบ่งส่วนราชการกระทรวงเกษตรใหม่ให้ตรงกับลักษณะและปริมาณของงาน

(16) เนื่องจากการเกษตรเป็นหลักประกันเศรษฐกิจของชาติ จึงควรคำนึงในแง่บริการที่รัฐควรจะสนองความต้องการของเกษตรกรให้มากยิ่งขึ้น และกำหนดภาวะการเงินที่เป็นธรรมซึ่งเกษตรกรสมควรต้องให้แก่รัฐเป็นการตอบแทนบริการที่ได้รับ

เป้าหมายการผลิต

6. การกำหนดเป้าหมายเป็นส่วนประกอบที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาการเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่า การลงทุนดำเนินการตามโครงการต่างๆ จะให้ผลตอบแทนเช่นใด และเพื่อเป็นแนวในการตรวจสอบผลงานในแง่เศรษฐกิจ การลงทุนจะพึงกระทำก็ต่อเมื่อประโยชน์ที่จะได้รับคุ้มค่าทุนที่จะต้องลงไป การที่รัฐทุ่มเทกำลังเงินจำนวนมหาศาลตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ เพราะคาดว่าจะได้ผลตอบแทนแก่รัฐและราษฎรคุ้มค่าจำนวนเงินที่ต้องเสียไป การกำหนดเป้าหมายจึงเป็นการแสดงให้เห็นว่า ผลประโยชน์ตอบแทนที่คาดว่าจะได้นั้นมีอะไรบ้าง และมีขอบเขตกว้างขวางเพียงใด เนื่องจากการเกษตรมีความสำคัญยิ่งสำหรับประเทศไทย เป้าหมายในด้านการเกษตรจึงเป็นเรื่องสำคัญและจะต้องพิจารณาโดยรอบคอบ อุปสรรคข้อสำคัญได้แก่การขาดแคลนและความไม่แน่นอนของสถิติผลผลิตการเกษตร เนื่องจากการทำสำมะโนเกษตรยังไม่เสร็จต่อไปเมื่อมีตัวเลขที่แน่นอนขึ้นแล้ว จึงอาจต้องปรับปรุงเป้าหมายการผลิตอีกครั้งหนึ่ง

7. อนึ่ง เนื่องจากแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติได้เน้นหนักเฉพาะในเรื่องกิจการส่วนของรัฐ การผลิตผลการเกษตรเป็นเรื่องของเอกชน ซึ่งรัฐไม่มีนโยบายจะเข้าไปกำหนดหรือวางข้อบังคับแต่ประการใด หน้าที่ของรัฐในเรื่องการเกษตร ได้แก่ การส่งเสริมและสนับสนุนเอกชนเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ผลงานส่วนของรัฐย่อมมีผลเกี่ยวข้องถึงการผลิตของเอกชนโดยตรง เป้าหมายส่วนรวมที่ได้วางไว้จึงได้ให้ความคำนึงถึงการผลิตที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากบทบาทของรัฐด้วย ปัจจัยที่พึงสังวรณอีกข้อหนึ่งได้แก่ข้อเท็จจริงว่า การผลิตผลการเกษตรย่อมอาศัยอยู่กับดินฟ้าอากาศและธรรมชาติ

เป็นใหญ่ ถ้าหากเป็นคราวเคราะห์ที่ดินฟ้าอากาศไม่อำนวยให้ เป้าหมายที่กำหนดไว้ก็ต้องผิดพลาดไป อีกประการหนึ่งการกำหนดเป้าหมายเป็นปีย่อมขาดความแน่นอน เพราะเป็นเรื่องของดินฟ้าอากาศ ดังกล่าว เป้าหมายที่แท้จริงจึงได้แก่การเพิ่มผลผลิตโดยเฉลี่ยต่อปีในระยะ 3 ปีของแผนโดยถือแนวโน้มเฉลี่ยเป็นเกณฑ์

8. ปริมาณผลผลิตที่คาดว่าจะได้เพิ่มขึ้นนี้ จะได้จากการขยายเนื้อที่เพาะปลูกส่วนหนึ่ง และการเพิ่มผลผลิตต่อไร่โดยวิธีการใช้ที่ดินและน้ำที่ถูกต้องและใช้พันธุ์ดีอีกส่วนหนึ่ง การชลประทานจะช่วยให้เป็นอย่างมากในการป้องกันน้ำท่วมและส่งเสริมการใช้น้ำเพาะปลูกพืชหมุนเวียนฤดูแล้ง อย่างไรก็ตามการวางแผนเป้าหมายจะต้องคำนึงถึงปัญหาการตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศด้วย การกำหนดเป้าหมายสำหรับพืชบางชนิด เช่น ปอและมันสำปะหลังจึงได้กำหนดไว้ต่ำกว่าที่สามารถจะผลิตได้แท้จริง โดยคำนึงถึงความต้องการของตลาด

ในระยะของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ คาดว่าผลผลิตการเกษตรจะเพิ่มขึ้นดังต่อไปนี้

เป้าหมายการผลิตและการส่งออก
พ.ศ. 2509

ประเภท	ปริมาณการผลิต	ปริมาณการส่งออก
พืชพรรณ (ตัน)		
1. ข้าว	9,500,000	1,000,000
2. ยาง	210,000	200,000
3. ข้าวโพด	750,000	710,000
4. ปอ	200,000	150,000
5. มันสำปะหลัง	2,200,000	660,000
		(แป้ง มันเส้นละกาก)
6. ถั่วเหลือง	28,100	5,000
7. ถั่วเขียว	66,300	30,000
8. ถั่วลิสง	167,000	15,000
9. ฝ้าย	70,000	7,000
		(เมล็ด)
10. ละหุ่ง	45,600	40,000

百二十六

11. งา	22,500	(เมล็ด)	4,500
12. ยาสูบ	55,000	(เมล็ด)	2,500
13. อ้อย	4,00,000	(น้ำตาล)	50,000
14. มะพร้าว	1,600,000	(กากอัด)	6,000
15. นุ่น	270,000		18,000
ประมง (ตัน)			
1. สัตว์น้ำจืด	80,000		-
2. สัตว์น้ำเค็ม	320,00		30,000
ปศุสัตว์ (ตัว)			
1. กระบือ	5,670,000		150,000
2. โค	3,990,000		1,200
3. สุกร	4,180,000		100,000
4. เป็ด	7,000,000		
5. ไก่	50,000,000		1,000,000

ประเภท	ปริมาณการผลิต	ปริมาณการส่งออก
ป่าไม้ (ลบ.ม.)		
1. ไม้สัก	100,000	60,000
2. ไม้ยาง	300,000	60,000
3. ไม้อื่นๆ	1,000,000	20,000
4. ฟืน	1,350,000	-
5. ถ่าน	800,000	48,000

เป้าหมายการเพิ่มผลผลิต

พ.ศ. 2504-2509

ประเภท	ปริมาณการผลิต		เฉลี่ยเพิ่มขึ้น ต่อปี	อัตราส่วน (2504 = 100)
	2504	2509		

百二十七

พืชพรรณ (ต้น)				
1. ข้าว	8,247,000	9,500,000	250,600	115.19
2. ยาง	186,100	210,000	4,780	112.84
3. ข้าวโพด	598,000	750,000	30,400	125.42
4. ปอ	350,900	200,000	-30,180	57.14
5. มันสำปะหลัง	2,012,500	2,200,000	37,500	109.37
6. ถั่วเหลือง	24,200	35,000	2,160	144.63
7. ถั่วเขียว	41,000	66,300	5,060	161.71
8. ถั่วลิสง	107,900	167,000	11,820	154.77
9. ฝ้าย	38,300	70,000	6,340	182.77
10. ละหุ่ง	32,800	45,600	2,520	139.18
11. งา	12,400	22,500	2,020	181.45
12. ยาสูบ	48,400	55,000	1,320	113.64
13. อ้อย	3,984,000	4,000,000	3,200	100.40
14. มะพร้าว	1,042,000	1,600,000	111,600	153.55
15. ทุเรียน	231,000	270,000	7,800	116.88
รวม	16,956,500	19,191,400	446,940	113.18

ประเภท	ปริมาณการผลิต		เฉลี่ยเพิ่มขึ้น ต่อปี	อัตราส่วน (2504 = 100)
	2504	2509		
ประมง (ตัน)				
1. สัตว์น้ำจืด	72,000	80,000	1,600	111.11
2. สัตว์น้ำเค็ม	233,000	320,000	17,400	137.34
รวม	305,000	400,000	19,000	131.15
ปศุสัตว์ (ตัว)				
1. กระบือ	5,400,000	5,670,000	54,000	105.0
2. โค	3,800,000	3,990,000	38,000	105.0
3. สุกร	3,800,000	4,180,000	76,000	110.0
4. เป็ด	6,600,000	7,000,000	80,000	106.0
5. ไก่	44,000,000	50,000,000	1,200,000	114.0
รวม	63,600,000	70,840,000	1,448,000	111.38
ป่าไม้ (ลบ.ม.)				
1. ไม้สัก	105,665	100,000	1,133	94.64
2. ไม้ยาง	319,482	300,000	-3,896	93.90
3. ไม้อื่นๆ	857,781	1,000,000	28,444	116.58
4. ฟืน	1,317,725	1,350,000	6,535	102.48
5. ถ่าน	762,330	800,000	7,534	104.94
รวม	3,362,583	3,550,000	37,483	105.57

เหตุผลประกอบในการกำหนดเป้าหมาย

7. **ข้าว** การกำหนดเป้าหมายการผลิตข้าวไว้ไม่ต่ำกว่า 9.5 ล้านตันในปี 2509 หรือเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 250,600 ตันต่อปี ได้อาศัยเหตุผลประกอบคือคาดว่าจะมีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 39 ล้านไร่ ในด้านผลผลิตของข้าวต่อไร่ ตามรายงานเบื้องต้นของสำมะโนเกษตร พ.ศ. 2506 เท่ากับ 246 กิโลกรัมต่อไร่ คาดว่าในระยะ 3 ปีข้างหน้า ผลผลิตต่อไร่จะเพิ่มขึ้นไร่ละ 10 กิโลกรัม อันเนื่องมาจากการพัฒนาที่ดินชลประทาน ปรับปรุงพันธุ์ข้าวและการส่งเสริมการเกษตร รวมปริมาณการผลิตไม่ต่ำกว่า 9.5 ล้านตัน ซึ่งจะใช้ในประเทศประมาณ 7.2 ล้านตัน คงเหลือส่งออกเป็นข้าวสาร 1.5 ล้านตัน

ยาง คาดว่าในปี 2509 จะมีเนื้อที่ปลูกยาง 3.5 ล้านไร่ เฉลี่ยผลผลิตไร่ละ 60 กก. รวมทั้งที่ปลูกยางพันธุ์ดีด้วย เป็นปริมาณการผลิต 210,000 ตัน ใช้ในประเทศประมาณ 10,000 ตัน คงเหลือส่งออก 200,000 ตัน ปริมาณใช้ในประเทศต่อไปจะเพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางในประเทศ

ข้าวโพด การผลิตข้าวโพดจะค่อยๆ อิ่มตัวลง เพราะตลาดมีจำกัดและมีการแข่งขันมากขึ้นทั้งการผลิตในประเทศก็อาจได้ผลผลิตต่อไร่ลดลง เนื่องจากขาดความระมัดระวังในการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน คาดว่าจะผลิตได้ 750,000 ตัน และใช้ภายในประเทศ 40,000 ตันต่อไป จะต้องหวังพึ่งตลาดภายในประเทศให้มากยิ่งขึ้น เช่น การใช้เป็นอาหารสัตว์แปรรูปเป็นแป้ง

ปอ ถ้าตลาดต่างประเทศดีพอใช้ และสามารถปรับปรุงคุณภาพได้ดีขึ้น ก็อาจผลิตได้ 200,000 ตัน และจะใช้สำหรับอุตสาหกรรมกระสอบภายในประเทศ 50,000 ตัน ถ้าปริมาณการผลิตกระสอบเพิ่มขึ้นก็จะมีใช้ภายในประเทศมากขึ้น

มันสำปะหลัง ถ้าตลาดในยุโรปและสหรัฐอเมริกายังดีอยู่และถ้าสามารถหาตลาดเพิ่มได้บ้างคาดว่าจะเพิ่มการผลิตได้เป็น 2.2 ล้านตัน ซึ่งจะทำเป็นแป้ง มันเส้นและกากได้ 660,000 ตัน ทั้งนี้จะต้องมีการขยายเนื้อที่ปลูกและใช้ปุ๋ยให้มากขึ้น

ฝ้าย การผลิตมีตลาดกว้างขวางแต่ติดขัดเรื่องพันธุ์ไม่ดีและมีโรคศัตรูมาก การส่งเสริมจะช่วยให้การผลิตเพิ่มขึ้นมากโดยใช้พันธุ์ที่ค้นคว้าทดลองได้ใหม่ ลดการสั่งซื้อฝ้ายเข้าให้น้อยลงไปจนพอแก่ความต้องการในประเทศในอนาคตอันไม่ไกลนัก

ยาสูบ ยาสูบส่วนมากเป็นพันธุ์พื้นเมืองที่ปลูกใช้สำหรับการทำบุหรี่ของโรงงานยาสูบมีประมาณ 8,000 - 9,000 ตันเท่านั้น คาดว่าจะมีอุตสาหกรรมที่ใช้ยาสูบเพิ่มขึ้น และคาดว่าจะสามารถผลิตใบยาเบอเลย์ไปขายต่างประเทศได้มากขึ้น

อ้อย เนื่องจากมีอุปสรรคในการตลาดและค่าผลิตสูง การผลิตอ้อยจะไม่ขยายมากนัก การวิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่จะช่วยได้มาก การส่งน้ำตาลทรายไปต่างประเทศควรพยายามทำได้โดยไม่ต้องมีการสงเคราะห์

ผลผลิตการเกษตรนี้ ถ้าสามารถเพิ่มได้ตามเป้าหมายก็จะเป็นรายได้ของประชาชาติเพิ่มขึ้นหลายพันล้านบาท เป็นการคุ้มการลงทุนและเพิ่มรายได้ของรัฐและเกษตรกร

8. เป้าหมายการเพิ่มผลิตผลการเกษตรเฉพาะพืชผลที่สำคัญจะเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 3 ต่อปี ซึ่งเมื่อเทียบกับในระยะระหว่าง พ.ศ. 2502 ถึง 2505 จะลดลงบ้าง ทั้งนี้เพราะพืชไร่ที่สำคัญ 3 ชนิด คือ ปอ มันสำปะหลัง และข้าวโพด ในระยะ 4 ปี ดังกล่าวได้ขยายเพิ่มขึ้นรวดเร็วมาก ในระยะของแผนพัฒนาการเกษตรนี้การผลิตจะไม่อาจเพิ่มขึ้นได้มากนัก เพราะตลาดภายนอกประเทศเกือบจะอิ่มตัวแล้ว ส่วนเป้าหมายทางปศุสัตว์นั้นจะเน้นหนักไปในทางคุณภาพมากกว่าปริมาณโดยหวังที่จะขยายตลาดภายนอกประเทศเนื่องจากสถิติจำนวนสัตว์ไม่แน่นอน การตั้งเป้าหมายจึงได้ถือสถิติจากผลเบื้องต้นของสามะโนเกษตร พ.ศ. 2506 เป้าหมายในเรื่องป้าไม้ก็จะไม่เพิ่มขึ้นมากนัก เพราะปริมาณการผลิตไม้สำคัญหลายชนิดได้ลดลงเป็นลำดับ

ตารางที่ 1
ปริมาณการผลิตพืชผลเกษตรที่สำคัญ พ.ศ. 2502-2504

ประเภท	2502		2503		2504		2505	
	1,000 ตัน	%	1,000 ตัน	%	1,000 ตัน	%	1,000 ตัน	%
1. ข้าว	6,770	100	7,834	116	8,247	122	9,254	137
2. ข้าวโพด	317	100	544	172	597	189	665	210
3. ถั่วเขียว	46	100	60	130	41	89	51	111
4. มันสำปะหลัง	1,083	100	1,222	113	1,726	159	2,077	192
5. อ้อย	4,988	100	5,382	108	3,984	80	3,155	63
6. ละหุ่ง	34	100	43	126	33	97	43	126
7. ถั่วลิสง	124	100	152	123	108	87	111	89
8. งา	17	100	19	112	12	71	16	94
9. ถั่วเหลือง	23	100	26	113	24	104	30	130
10. ฝ้าย	37	100	53	143	38	103	42	113
11. ปอแก้วและปอกระเจา	54	100	188	348	351	650	200	370
12. ยาสูบ	67	100	74	110	48	72	48	72
13. ยาง	174	100	171	98	186	107	195	112
	13,734	100	15,768	114	15,396	112	15,887	115

งบพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์

9. เพื่อให้การดำเนินงานของโครงการต่างๆ ได้เป็นไปตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้ จำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณให้ตามความจำเป็น งบประมาณนี้แยกตามแหล่งที่มาได้ดังนี้ คือ

1. งบประมาณแผ่นดิน
2. เงินกู้ต่างประเทศ
3. เงินช่วยเหลือต่างประเทศ
4. รายได้อื่นๆ

สำหรับเงินรายได้อื่นๆ นั้น ส่วนใหญ่เป็นเงินรายได้รัฐวิสาหกิจได้ระบุไว้ในบทที่ว่าด้วย
รัฐวิสาหกิจแล้ว ส่วนงบอื่นๆ นั้น ปรากฏตามตารางต่อไปนี้

1. งบประมาณ

ส่วนราชการ โครงการ	งบประมาณ			รวม
	2507	2508	2509	
ส่วนราชการ	526.24	684.11	769.82	1,980.17
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตร	9.03	11.80	14.80	35.63
1. วิจัยเศรษฐกิจการเกษตร	1.40	1.75	2.00	5.15
2. ส่งเสริมการเกษตร	1.06	2.50	2.80	6.36
3. พาร์มสาธิตห้วยสีทน	2.00	1.50	1.50	5.00
4. สถานีเกษตรกลางขอนแก่น	1.96	3.00	5.00	9.96
5. พัฒนาไร่นาลุ่มน้ำเจ้าพระยา	0.41	0.75	1.00	2.16
6. ศูนย์อวกาศยาน	2.20	2.30	2.50	7.00
กรมกสิกรรม	38.95	43.31	46.03	128.29
1. คั้นคว่ำและส่งเสริมยาง	8.96	9.00	9.10	27.06
2. คั้นคว่ำและส่งเสริมกาแฟ	0.67	0.68	0.70	2.05
3. ทดลองและส่งเสริมมะพร้าว	0.65	0.65	0.70	2.00
4. คั้นคว่ำและส่งเสริมพริกไทย	0.37	0.38	0.40	1.15
5. สถานีกสิกรรม	7.04	8.00	8.50	23.54
6. สถานีขยายพันธุ์พืช	2.31	2.50	3.00	7.81
7. ปราบที่ดินและไถไร่	1.44	1.30	1.00	3.74
8. หม่อนและไหม	1.00	1.20	1.30	3.50
9. ส่งเสริมการผลิตฝ้าย	4.44	3.00	3.50	10.94
10. ปราบโรคและศัตรูพืช	2.29	3.00	3.50	8.79
11. ส่งเสริมและปรับปรุงพืชหลัก	3.56	5.00	5.20	13.76
12. สสำรวจคั้นคว่ำดินและปุ๋ย	3.28	6.00	6.30	16.12
13. สสำรวจคั้นคว่ำพันธุ์พฤษชาติ	0.35	0.38	0.40	1.13
14. สสำรวจคั้นคว่ำศัตรูพืชและจุลินทรีย์	1.20	1.22	1.23	3.65
15. พัฒนาลุ่มน้ำเจ้าพระยา	0.85	1.00	1.20	3.05
กรมการข้าว	30.25	34.80	39.30	104.35
1. ทดลองพันธุ์	2.19	2.50	2.80	7.49

ส่วนราชการ โครงการ	งบประมาณ			รวม
	2507	2508	2509	
2. สถานีทดลองและขยายพันธุ์	10.66	13.00	1.00	38.66
3. ส่งเสริมและเผยแพร่	4.37	5.00	5.50	14.87
4. ปราบศัตรูข้าว	4.42	4.50	4.80	13.72
5. ค้นคว้าวิทยาการ	4.37	5.30	5.50	15.17
6. วิจัยเครื่องมือและเครื่องจักรทุ่นแรง	1.14	1.50	1.70	4.34
7. เครื่องทุ่นแรงบริการทำนา	1.20	1.00	1.00	3.20
8. พัฒนาลุ่มน้ำเจ้าพระยา	1.90	2.00	3.00	6.90
กรมประมง	30.10	21.80	23.93	75.83
1. ทดลองและส่งเสริมประมงน้ำจืด	9.79	11.00	12.00	32.79
2. ทดลองและส่งเสริมประมงน้ำกร่อย	0.80	1.00	1.10	2.90
3. ทดลองและส่งเสริมการประมงทะเล	18.85	9.00	10.00	37.85
4. ทดลองและส่งเสริมอุตสาหกรรมสัตว์น้ำ	0.26	0.30	0.33	0.89
5. พัฒนาลุ่มน้ำเจ้าพระยา	0.40	0.50	0.50	1.40
	35.69	37.42	39.85	112.96
กรมปศุสัตว์				
1. สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์	9.07	9.50	10.00	28.57
2. ตอนสัตว์	0.71	0.75	0.80	2.26
3. ผสมเทียม	1.06	1.25	1.50	3.81
4. ศูนย์บำรุงพันธุ์สุกร	0.08	0.10	0.12	0.30
5. ส่งเสริมการเลี้ยงเป็ด	0.29	0.32	0.35	0.96
6. ทดลองส่งเสริมอาหารสัตว์	1.15	1.70	2.00	0.85
7. ส่งเสริมการเลี้ยงโคนม	0.79	1.00	1.50	3.29
8. ป้องกันกำจัดโรคและรักษาพยาบาลสัตว์	17.26	17.80	18.30	53.36
9. ผลิตชีวผลิตภัณฑ์	3.82	3.50	3.75	11.07
10. ค้นคว้าทางสัตวแพทย์	1.46	1.50	1.53	4.49
	35.63	39.45	42.55	117.63
กรมป่าไม้				
1. ปราบปรามและป้องกันป่า	6.89	7.10	7.50	21.49

ส่วนราชการ โครงการ	งบประมาณ			รวม
	2507	2508	2509	
2. สํารวจทรัพยากรป่าไม้	1.84	2.00	2.20	6.04
3. จัดป่าสงวนและป่าคุ้มครอง	5.31	6.50	7.00	18.81
4. สอนพฤษชาติและอุทยานแห่งชาติ	4.09	4.50	5.00	13.59
5. สงวนพันธุ์สัตว์ป่า	0.39	0.50	0.53	1.42
6. บํารุงป่าธรรมชาติ	2.05	2.10	2.20	6.35
7. ปกป้องสร้างสวนป่า	9.71	10.00	10.50	30.21
8. คํนควํ่าทางวนวัฒนวิทยาและต้นนํ้าลําธาร	1.14	1.85	2.57	5.56
9. คํนควํ่าคุณสมบัติของไม้และของป่า	1.16	1.40	1.50	4.06
10. คํนควํ่าและส่งเสริมครั้ง	1.45	1.50	1.55	4.50
11. สํารวจเยื่อไม้ทำกระดาษ	1.60	2.00	2.00	5.60
<i>กรมชลประทาน</i>	296.20	482.43	479.56	1,204.19
1. แม่ยม แพว่	11.68	16.00	18.00	45.68
2. กิวลม ลำปาง	2.30	15.00	20.00	37.30
3. แม่แตง เชียงใหม่	10.00	39.41	18.37	67.78
4. ลำปาว กาฬสินธุ์	12.00	43.72	29.20	84.92
5. ลำพระเพลิง นครราชสีมา	10.00	30.71	21.07	61.78
6. ลำตะคอง นครราชสีมา	23.00	32.00	42.00	97.00
7. ลำชี ชัยภูมิ	-	-	2.00	2.00
8. ลำอุน สกลนคร	-	3.00	6.00	9.00
9. แก่นกระจาน เพชรบุรี	25.05	49.00	18.50	92.55
10. ทำเขียด พัทลุง	0.40	3.00	6.00	9.40
11. คันและคุนํ้าเจ้าพระยา	7.65	15.50	18.50	41.65
12. ชลประทานเหมืองฝาย	15.31	20.00	25.00	60.31
13. ป้องกันอุทกภัย	3.12	5.00	-	8.12
14. อ่างเก็บนํ้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	10.44	20.00	25.00	55.44
15. เขื่อนภูมิพล ตาก	96.71	-	-	96.71
16. เจ้าพระยา	40.70	-	-	40.70
17. เขื่อนท่าปลา อุดรดิตถ์	14.98	60.00	76.42	151.40
18. แมกคลองใหญ่	12.86	40.00	110.00	162.86

ส่วนราชการ	งบประมาณ			รวม
	2507	2508	2509	
โครงการ				
19. ประหยัคน้ำภาคเหนือ	-	5.00	5.00	10.00
20. ระบายน้ำทุ่งเจ้าพระยา	-	20.00	20.00	40.00
21. อ่างเก็บน้ำกระเสียว	-	5.09	12.00	17.09
22. แปรสภาพและรักษาลำน้ำ	-	6.00	6.50	12.50
กรมพัฒนาที่ดิน	22.81	27.50	30.50	80.81
1. สำรวจจำแนกประเภทที่ดิน	11.80	16.00	18.50	46.30
2. สำรวจและบริรักษ์ที่ดิน	11.01	11.50	12.00	34.51
	23.49	24.90	27.95	76.34
กรมสหกรณ์ที่ดิน				
1. จัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์บำรุงที่ดิน	14.86	16.00	18.00	48.86
2. สหกรณ์นิคม	7.31	7.50	8.50	23.31
3. จัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์เช่าซื้อและผู้เช่า	1.32	1.40	1.45	4.17
	4.09	4.70	5.35	14.14
กรมสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจ				
1. สหกรณ์หาทุน	1.53	1.70	1.85	5.08
2. สหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตรวม	0.59	0.75	0.90	2.24
3. เงินกู้ควบคุม	0.17	0.20	0.25	0.62
4. สหกรณ์ขายข้าว	0.78	0.90	1.00	2.68
5. สหกรณ์ขายพืชผลและผลิตผล	0.52	0.60	0.75	1.87
6. สหกรณ์อุตสาหกรรม	0.50	0.565	0.60	1.65
	-	10.00	20.00	30.00
สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง				
1. กองทุนสินเชื่อการเกษตรแห่งชาติ	-	10.00	20.00	30.00
	12.58	16.59	13.09	42.26
รัฐวิสาหกิจ				
องค์การสวนยาง	7.05	8.50	8.80	24.35
1. สวนยางนาบอน	1.50	1.50	-	3.00

百三十六

ส่วนราชการ	งบประมาณ			รวม
	2507	2508	2509	
โครงการ				
2. ส่วนช่างท่าง่าง	5.55	7.00	8.80	21.35
องค์การอุตสาหกรรมห้องเย็น	4.20	1.50	-	5.70
1. สร้างห้องเย็นที่ชุมพร	4.20	1.50	-	5.70
องค์การสะพานปลา	1.33	6.59	4.29	12.21
1. สร้างท่าเทียบเรือ	1.33	6.59	4.29	12.21
รวม	538.82	700.70	782.91	2,022.43

หมายเหตุ : อาจประมวลและเปลี่ยนแปลงชื่อโครงการให้รัดกุมและเหมาะสมยิ่งขึ้นสำหรับปี พ.ศ. 2508

2509

2. เงินกู้ต่างประเทศ

(ล้านบาท)

โครงการ	2507	2508	2509	รวม	แหล่งที่มาขอ กู้
กรมชลประทาน					
โครงการที่ได้รับอนุมัติแล้ว					
1. แม่แตง	17.94	10.24	1.38	29.56	สหรัฐอเมริกา
2. ลำปาว	23.56	16.47	5.10	45.13	สหรัฐอเมริกา
3. ลำพระเพลิง	19.59	13.71	3.64	36.94	สหรัฐอเมริกา
4. คันคูนน้ำเจ้าพระยา	29.73	2.23	1.61	33.57	ธนาคารโลก
รวม	98.10	46.28	14.49	158.87	ธนาคารโลก
โครงการที่จะขอกู้					
1. ท่าปลา	-	168.0	84.0	252.0	ธนาคารโลก
2. แม่กลองใหญ่	-	168.0	84.0	252.0	ธนาคารโลก
3. ลำชี	-	-	33.60	33.60	สหรัฐอเมริกา
4. ลำคูน	-	17.22	15.33	32.55	สหรัฐอเมริกา
รวม	-	353.22	216.93	570.15	
รวม	98.10	399.50	231.42	729.02	

3. เงินช่วยเหลือต่างประเทศ

(ล้านบาท)

โครงการ	2507	2508	2509	รวม
ก. สหรัฐอเมริกา	17.0	13.0	11.5	41.0
1. ส่งเสริมและเผยแพร่				
2. เศรษฐกิจกิจการเกษตร				
3. การวิจัยและสถานีกลางขอนแก่น				
4. การพัฒนาดินและน้ำ				
5. การสำรวจโครงการชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ				
ข. กองทุนพิเศษสหประชาชาติ	6.4	11.3	13.9	31.6
1. ฟาร์มสาธิตห้วยสีทัน				
2. สำรวจเยื่อไม้ทำกระดาษ				
3. ค้นคว้าทดลองยาง				
4. สำรวจความอุดมสมบูรณ์ของดิน				
5. สถาบันวิจัยโรคข้าว				
ค. สหประชาชาติ (เอฟเอโอ)	4.3	5.2	5.4	14.9
1. สำรวจดิน				
2. การประมงน้ำจืดและต่อเรือประมง				
3. สถิติเกษตร				
4. การบำรุงต้นน้ำลำธาร				
5. การจัดการไร่นา				
6. การปราบโรคและศัตรูพืช				
7. การเกษตรชลประทาน				
ฅ. แผนโคลอมโบ	8.0	9.0	11.0	28.0
1. สำรวจดิน (ออสเตรเลีย)				
2. พัฒนาการเกษตรลุ่มน้ำเจ้าพระยา (ออสเตรเลีย)				

โครงการ	2507	2508	2509	รวม
3. ศูนย์เพิ่มผลผลิตการเกษตร (อังกฤษ)				
4. ส่งเสริมฝ้าย (อังกฤษ)				
5. สสำรวจหอยมุกทะเล (ญี่ปุ่น)				
6. สถาบันการประมงน้ำจืด (แคนาดา)				
อื่นๆ				
ง. แหล่งอื่นๆ	8.0	9.0	11.0	28.0
1. ส่งเสริมฝ้ายเขตชลประทาน (ฝรั่งเศส)				
2. วิศวกรรมกรรมการเกษตร (เยอรมนี)				
3. ส่งเสริมการประมงทะเล (เยอรมนี)				
4. ศูนย์โคนตมเชียงใหม่ (เยอรมนี)				
5. ห้องทดลองผลิตภัณฑ์ป่าไม้ (เยอรมนี)				
6. บำรุงป่าภาคเหนือ (เยอรมนี)				
7. การใช้น้ำชลประทาน (อิสราเอล)				
8. การพัฒนาสหกรณ์ (อิสราเอล ได้หวัน)				
9. ห้องทดลองโรคปากและเท้าเปื่อย (ฝรั่งเศส)				
อื่นๆ				
รวมเงินช่วยเหลือต่างประเทศ	43.7	47.5	52.3	143.5

รวมยอดงบประมาณการเกษตร

(ล้านบาท)

รายการ	2507	2508	2509	รวม
งบประมาณแผ่นดิน	538.82	700.71	782.91	2,022.43
เงินกู้ต่างประเทศ	98.10	399.50	231.42	729.02
เงินช่วยเหลือต่างประเทศ	43.70	47.50	52.30	143.50
รวม	680.62	1,147.70	1,066.63	2,894.95

百四十

จะเห็นว่ายอดงบประมาณการเกษตรจะสูงขึ้นมากในระยะ 2 ปีหลัง เพราะรัฐบาลจะกู้
ธนาคารโลก เพื่อสร้างเขื่อนใหญ่ 22 เขื่อนที่ท่าปลาและแม่กลอง ใน พ.ศ. 2508 และดำเนินงานตาม
โครงการชลประทานสำคัญอีกหลายโครงการ

โครงการพัฒนาการเกษตร

การชลประทานและป้องกันอุทกภัย

10. ผลผลิตการเกษตรที่คาดว่าจะได้เพิ่มขึ้น นอกเหนือจากที่จะได้เพิ่มจากการขาย
 เนื้อที่เพาะปลูกแล้วจะได้จากการชลประทานและป้องกันอุทกภัยเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตข้าวและพืช
 หมุนเวียนในนา แผนพัฒนาการเศรษฐกิจจึงได้กำหนดวงเงินพัฒนาสำหรับกรม
 ชลประทานไว้เป็นจำนวนสูง ถึงแม้ว่าการชลประทานจะต้องอาศัยเงินลงทุนเป็นจำนวนมากก็ตาม แต่ถ้าได้เลือก
 โครงการที่เหมาะสมและมีความสำคัญอันดับสูงตามที่ได้ระบุไว้ ในแผนนี้แล้ว ผลตอบ-แทนอันจะพึงได้รับจะสูง
 กว่าทุนที่ลงไปเป็นอันมาก

11. ในระยะ 3 ปีแรกของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ เนื้อที่ชลประทานได้เพิ่มขึ้น
 ประมาณ 400,000 ไร่ ใน พ.ศ. 22506 มีเนื้อที่ที่ได้รับการชลประทานได้ผลแน่นอนแล้วประมาณ 10.8
 ล้านไร่ โดยแยกตามประเภทการชลประทานดังนี้ คือ

ชลประทานหลวง (22 โครงการ)	9,168,609	ไร่
ชลประทานทั่วไป (217 โครงการ)	1,383,750	ไร่
อ่างเก็บน้ำ (121 อ่าง)	238,435	ไร่
รวม	10,790,794	ไร่

ตารางที่ 2
โครงการชลประทานหลวง
กันยายน 2506

	โครงการชลประทาน	จังหวัด	เนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	เนื้อที่ชลประทาน (ไร่)
	ภาคเหนือ			
1	แม่แฝก	เชียงใหม่	74,200	70,000
2	แม่ปิงเก่า	เชียงใหม่-ลำพูน	50,300	44,900
3	แม่กวง	เชียงใหม่	62,200	60,000
4	แม่วัง	ลำปาง	90,700	77,000
5	แม่สาว	เชียงราย	222,900	166,000
				(224,000)
6	แม่ยม	แพร่	306,700	100,000
	รวมภาคเหนือ 6 โครงการ		807,000	517,900
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			
1	ลำตะคอง	นครราชสีมา	111,000	100,000
2	ทุ่งสัมฤทธิ์	นครราชสีมา	197,200	153,000
3	ห้วยเสนง	สุรินทร์	47,400	46,200
4	ทุ่งแซงบาดาล	ร้อยเอ็ด	191,000	180,000
5	บ้านตูม-บ้านดิว	มหาสารคาม	29,300	29,000
6	ห้วยน้ำหวาน	เลย	5,800	5,500
7	ห้วยหลวง	อุดรธานี	53,900	40,000
8	ลุ่มน้ำโขง	หนองคาย	108,400	64,000
9	ห้วยปลาหาง	สกลนคร	53,900	40,000
	รวมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 9 โครงการ		797,900	657,700
	ภาคกลาง			
1	ลุ่มน้ำสุพรรณ	ชัยนาท-ราชบุรี	2,165,296	1,956,000
	พลเทพ		103,000	103,000
	ท่าโบสถ์		151,136	151,000

百四十三

	โครงการชลประทาน	จังหวัด	เนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	เนื้อที่ชลประทาน (ไร่)
	สามชุก		325,560	2293,000
	สามชุกขยาย		148,000	148,000
	โพธิ์พระยา		347,000	312,000
	ทุ่งฝั่งตะวันตก		906,000	812,000
2	บางยาง	ชัยนาท-อยุธยา	184,600	137,000
	ลุ่มน้ำน้อย		1,354,557	1,354,000
	บรมธาตุ		405,516	405,000
	ชั้นสูงตร		509,040	509,000
	ยางมณี		134,000	234,000
	ผักไห่		206,000	206,000
3	คลองชัยนาท-ป่าสัก	นครสวรรค์-อยุธยา	1,327,260	1,326,000
	มโนรมย์		213,3365	213,000
	ช่องแค		251,353	251,000
	โคกกระเทียม		228,301	228,000
	เริงวาง		168,000	168,000
	มหาราช		466,241	466,000
4	ลุ่มน้ำป่าสัก	อยุธยา-ฉะเชิงเทรา	2,875,927	2,519,000
	นครหลวง		238,127	238,000
	ท่าหลวง		301,000	225,800
	รังสิตเหนือ		605,000	454,200
	รังสิตใต้		614,400	566,000
	คลองด่าน		564,000	525,000
	พระองค์ไชยาฯ		553,400	510,000
5	ลุ่มน้ำนครนายก	นครนายก		
	นครนายก		432,600	308,000
6	ลุ่มน้ำแม่กลอง	กาญจนบุรี-ราชบุรี		
	แม่กลอง		2,600,000	390,000
7	ลุ่มน้ำเพชร	เพชรบุรี		
	เพชรบุรี (ฝั่งขวา)		176,000	140,000
	รวมภาคกลาง 7 โครงการ		10,931,640	7,993,000
	รวมโครงการชลประทานหลวง		12,536,540	9,168,609

หมายเหตุ : โครงการแม่ยมเพียงสร้างสำเร็จได้ผลเพียง 100,000 ไร่

12. ในระยะเวลา 3 ปีหลังของแผน เนื้อที่การชลประทานฤดูฝนจะเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 900,000 ไร่ ทั้งนี้ไม่รวมเนื้อที่ตามโครงการเจ้าพระยา 5.4 ล้านไร่ ซึ่งถือว่าได้เสร็จแล้วยกเว้นการขุดคันคูน้ำ และระบายน้ำ ตลอดจนการส่งน้ำสำหรับการปลูกพืชไร่ฤดูแล้งจากโครงการยันฮีอีกประมาณ 2 ล้านไร่ เพราะเป็นเนื้อที่ในโครงการเจ้าพระยา เมื่อสิ้นระยะของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติใน พ.ศ. 2509 เนื้อที่ชลประทานของประเทศไทยจะมีทั้งหมดประมาณ 11.7 ล้านไร่ หรือประมาณ 1 ใน 5 ของเนื้อที่เพาะปลูกพืชที่ต้องการใช้การชลประทานทั้งหมดซึ่งมีประมาณ 55 ล้านไร่

13. เนื้อที่ชลประทานที่จะเพิ่มขึ้นในระยะของแผนและเนื้อที่ที่จะได้เพิ่มขึ้นเมื่อโครงการชลประทานที่ได้รับเริ่มขึ้นในระยะของแผนสุดสิ้นลงปรากฏตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3
เนื้อที่ชลประทานตามโครงการชลประทานในแผนพัฒนา

โครงการ	เนื้อที่เพิ่มขึ้น พ.ศ. 2509	เนื้อที่ชลประทาน ทั้งหมด	กำหนดเสร็จ
ก. ชลประทานหลวง			
ภาคเหนือ			
1. แม่ยม แพร่	150,000	224,000	2511
2. กิวลม ลำปาง	-	45,000	2510
3. แม่แตง เชียงใหม่	50,000	150,000	2510
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			
4. ลำปาว กาฬสินธุ์	70,000	100,000	2510
5. ลำพระเพลิง นครราชสีมา	40,000	60,000	2510
6. ลำอุน สกลนคร	-	165,000	2512
7. ลำชี ชัยภูมิ	-	100,000	2512
8. ลำตะคอง นครราชสีมา	-	237,000	2510
ภาคกลาง			
9. แก่งกระจาน เพชรบุรี	-	330,000	2510
ภาคใต้			
10. ท่าเขียด พัทลุง	-	100,000	2513
รวม	310,000	1,411,000	

โครงการ	เนื้อที่เพิ่มขึ้น พ.ศ. 2509	เนื้อที่ชลประทาน ทั้งหมด	กำหนดเสร็จ
ข. ชลประทานทั่วไป			
1. คันคูน้ำเจ้าพระยา (เนื้อที่โครงการเจ้าพระยา)			2510
2. เขื่อนฝาย	215,800		
3. ป้องกันอุทกภัย	312,500		
4. อ่างเก็บน้ำภาคตะวันออก เจียงเหนือ	64,000		
รวม	592,300		
ค. ชลประทานเขื่อนใหญ่			
1. แม่กลอง	-	2,450,000	2512
2. ท่าปลา (ป้องกันอุทกภัย 3 ล้านไร่ และ เนื้อที่ในโครงการเจ้าพระยา 2.5 ล้านไร่)	-		2512
3. ภูมิพล (เนื้อที่โครงการเจ้าพระยา 2 ล้าน ไร่)			2512
รวม	-	2,450,000	
ง. ชลประทานเอนกประสงค์			
1. น้ำพอง ขอนแก่น	-	150,000	2510
2. น้ำพุง สกลนคร	-	100,000	2510
3. ปัดตานี ยะลา (อยู่ในขั้นการสำรวจ)	-	200,000	2512
รวม	-	45,000	
รวมทั้งสิ้น	902,000	4,311,000	

14. ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ 3 ปีหลังนี้ จะดำเนินงานตามโครงการชลประทานต่างๆ ซึ่งจะให้เนื้อที่ชลประทานรวมประมาณ 4.3 ล้านไร่เมื่อเสร็จสมบูรณ์แล้ว อย่างไรก็ตามในระยะของแผนจะได้เนื้อที่เพียงประมาณ 9 แสนไร่ เพราะโครงการส่วนใหญ่จะยังสร้างไม่สำเร็จ นอกจากนั้นจะได้ทำการสำรวจโครงการต่างๆ อีกหลายโครงการ รวมทั้งโครงการอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 16 แห่ง ตามแผนพัฒนาการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และโครงการเขื่อนผามอง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาลุ่มน้ำโขงด้วย

15. การพัฒนาการชลประทานในระยะ 3 ปีหลังของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ จะเพิ่มเนื้อที่ชลประทานดังนี้

	เนื้อที่ ชลประทาน 2506	เนื้อที่ชลประทาน 2509
ชลประทานหลวง	9,168,609	9,478,609
ชลประทานทั่วไป	1,383,750	1,912,050
อ่างเก็บน้ำ	238,435	302,435
รวม	10,790,794	11,692,794

16. การพัฒนาการชลประทานระหว่าง พ.ศ. 2504 ถึง 2506 นั้น โดยทั่วไปแล้วปรากฏว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ในระยะ 3 ปีที่ผ่านมาได้ก่อสร้างโครงการแม่ลาวและทุ่งผิงตะวันตกเสร็จ แต่โครงการแม่ยมได้ดำเนินการล่าช้าอยู่ด้วยเหตุผลหลายประการ สำหรับโครงการเจ้าพระยาอันเป็นโครงการหลักของการชลประทานในประเทศไทย ปรากฏว่าการขุดคลองสายใหญ่และคันคูน้ำล่าช้าอยู่บ้าง แต่ได้กู้เงินจากธนาคารโลกใน พ.ศ. 2506 เพื่อซื้ออุปกรณ์เพื่อเร่งให้การขุดคันคูน้ำรวดเร็วขึ้น สำหรับโครงการแก่งกระจานก็เช่นเดียวกัน การสร้างอ่างเก็บน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสร้างสำเร็จ 8 อ่าง ยังคงค้างอยู่ 3 อ่าง โครงการเขื่อนภูมิพลอันเป็นโครงการชลประทานเอนกประสงค์ซึ่งสำคัญยิ่งในด้านการพลังงานและในด้านส่งน้ำให้โครงการเจ้าพระยาในฤดูแล้งจะเสร็จใน พ.ศ. 2507 ตรงตามจุดหมาย

17. การพัฒนาการชลประทานของประเทศไทยนั้น ในแง่ของการก่อสร้างเห็นว่ามีประสิทธิภาพสูง ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของกรมชลประทานเป็นผู้มีสมรรถภาพและได้รับการฝึกอบรมมาเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามในแง่การเศรษฐกิจ การก่อสร้างเป็นเพียงการเริ่มต้นของงานเท่านั้น โครงการ

ชลประทานจะสำเร็จสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อเนื้อที่ที่ได้รับการชลประทานได้มีระบบการส่งน้ำและระบายน้ำที่สมบูรณ์ และมีการค้นคว้าทดลองและส่งเสริมการเกษตรโดยทั่วถึงแล้ว

18. โครงการที่สำคัญในด้านการชลประทานในระยะแผนพัฒนามีดังต่อไปนี้

1) **โครงการย่นสี** การก่อสร้างเขื่อนภูมิพลจะเสร็จลงใน พ.ศ. 2507 ตรงตามจุดหมาย โครงการย่นสีเป็นโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย และเขื่อนภูมิพลเป็นเขื่อนที่ใหญ่ที่สุดในภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พลังงานไฟฟ้าที่จะผลิตได้มีปริมาณ 560,000 กิโลวัตต์ และจะเริ่มผลิต 140,000 กิโลวัตต์ใน พ.ศ. 2507 นี้ ผลประโยชน์ที่จะได้รับนอกจากพลังงานไฟฟ้าแล้ว ได้แก่ การให้น้ำในเขตโครงการเจ้าพระยาในฤดูฝน 1.5 ล้านไร่ และฤดูแล้ง 2 ล้านไร่ นอกจากนั้นจะให้ประโยชน์ในการป้องกันอุทกภัยในเขตกำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ และจะช่วยในด้านการประมงและการขนส่งทางน้ำด้วย มูลค่าของโครงการทั้งหมดประมาณ 3,500 ล้านบาท ในจำนวนนี้ 1,500 ล้านบาทจะได้จากรายได้ของโครงการเอง

2) **โครงการท่าปลา** เป็นโครงการเอนกประสงค์สำคัญที่สองรองจากโครงการย่นสีจะเริ่มการก่อสร้างเขื่อนใน พ.ศ. 2508 จากผลการสำรวจประมาณว่าจะสามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าได้ประมาณ 250,000 กิโลวัตต์ และจะให้ประโยชน์แก่โครงการเจ้าพระยาในด้านการชลประทานในฤดูฝน 1.5 ล้านไร่และฤดูแล้ง 2.5 ล้านไร่ นอกจากนั้นจะทำการป้องกันอุทกภัยในทุ่งพิษณุโลกได้อีกประมาณ 3 ล้านไร่ โครงการนี้จะขอู้เงินจากธนาคารโลก มูลค่าก่อสร้างขั้นแรกเป็นเงินประมาณ 1,200 ล้านบาท

3) **โครงการแม่กลองใหญ่** เป็นโครงการชลประทานพัฒนาภาคกลางที่ใหญ่ที่สองรองจากโครงการเจ้าพระยา ตามแผนโครงการจะสร้างเขื่อนระบายน้ำที่อำเภอท่าม่วง กาญจนบุรี ซึ่งจะได้เนื้อที่ชลประทานประมาณ 2,427,000 ไร่ ในบริเวณ 7 จังหวัด ต่อเนื่องกับโครงการลุ่มน้ำเจ้าพระยาทางตะวันออกและโครงการเพชรบุรี ทางใต้เป็นเนื้อที่ชลประทานผืนใหญ่รวมกันแล้วประมาณ 8 ล้านไร่ โครงการนี้จะขอู้ธนาคารโลกประมาณ 27 ล้านเหรียญ และใช้เงินบาท 840 ล้านบาท งานก่อสร้างแบ่งเป็น 3 ชั้น ชั้น 2 และ 3 จะสร้างเขื่อนกักน้ำที่เขากวางและแก่งเรียงบนลำน้ำแควน้อยและแควใหญ่ในระยะต่อไป

4) **โครงการเจ้าพระยา** โครงการเจ้าพระยาเป็นโครงการก่อสร้างที่สำคัญที่สุดในด้านการเกษตร โครงการนี้ได้เริ่มต้นด้วยการก่อสร้างเขื่อนชัยนาท โดยกู้เงินจากธนาคารโลก 18

ล้านเหรียญเมื่อ พ.ศ. 2496 และได้ใช้งบประมาณแผ่นดินสมทบอีก 1,000 ล้านบาท ในระยะ 3 ปีแรกได้ขุดคลองใหญ่ส่งน้ำในบริเวณโครงการ 11 เขต และได้เริ่มงานขุดคันคูน้ำใน พ.ศ. 2505 โดยใช้กู้เงินจากธนาคารโลก 3.4 ล้านเหรียญ ใน พ.ศ. 2506 งานขุดคันคูน้ำนี้คาดว่าจะเสร็จสิ้นลงใน พ.ศ. 2510 ในเนื้อที่ 5 ล้านไร่ ในระยะ 3 ปีหลัง นี้จะเริ่มงานตามโครงการระบายน้ำและปรับปรุงการส่งน้ำให้สมบูรณ์ เนื้อที่ในบริเวณโครงการเจ้าพระยาเป็นแหล่งปลูกข้าวสำคัญที่สุดของประเทศไทย เมื่อได้รับประโยชน์จากการชลประทานสมบูรณ์แล้ว คาดว่าจะสามารถผลิตข้าวได้ปีละไม่ต่ำกว่า 1.8 ล้านตัน โดยเฉลี่ยผลผลิต 3 ไร่ต่อเกวียน

19. นอกจากการก่อสร้างโครงการชลประทานหลวง ชลประทานทั่วไปและอ่างเก็บภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้ว ในระยะ 3 ปีหลัง กรมชลประทานจะได้ทำการสำรวจตามโครงการชลประทานที่สำคัญอื่นๆ อีก คือ โครงการเขื่อนกักเก็บน้ำโขงใหม่ โครงการแก่งหลวง สุโขทัย โครงการกำแพงเพชร โครงการลำชี ชัยภูมิ และโครงการอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ทั่วทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อการก่อสร้างในโอกาสต่อไป สรุปได้ว่าในระยะของแผนพัฒนา 6 ปีนี้ กิจการการชลประทานของประเทศไทยได้เจริญรุ่งเรืองอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน เป็นการวางรากฐานพัฒนาการเกษตรที่มั่นคงสำหรับอนาคต

การค้นคว้าและวิจัยพืชผล

20. ใน พ.ศ. 2506 กรมกสิกรรมและกรมการข้าวมีสถานีค้นคว้าทดลองและหน่วยงานดังต่อไปนี้

สถานีกสิกรรม	22	แห่ง
สถานีส่งเสริมการเลี้ยงไหม	5	แห่ง
สถานีขยายพันธุ์พืชไร่	8	แห่ง
สถานีการยาง	10	แห่ง
สถานีทดลองการข้าว	18	แห่ง
ศูนย์ปราบศัตรูพืช	5	แห่ง
ศูนย์ปราบศัตรูข้าว	4	แห่ง
สวนทดลองการยาง	4	แห่ง
แปลงเพาะพันธุ์ยาง	10	แห่ง

21. สถานีและหน่วยต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้เห็นว่า ใกล้จะพอเพียงแล้ว แต่อาจจะต้องตั้งเพิ่มขึ้นบ้างเป็นบางแห่งให้ทันกับการขยายเนื้อที่เพาะปลูก ปัญหาเฉพาะหน้าที่ต้องแก้ไขได้แก่ การปรับปรุงหน่วยงานเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะเท่าที่เป็นอยู่ สถานีทดลองแทบทุกแห่งมีขนาดเล็ก และมีเจ้าหน้าที่น้อยคนไม่เพียงพอแก่การปฏิบัติงาน กระทรวงเกษตรได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ และได้พยายามดำเนินการปรับปรุงตลอดมา ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ กระทรวงเกษตรจะได้ดำเนินการตามนโยบายหลักที่จะจัดตั้งสถานีเกษตรกรรมประจำภาคขึ้น ให้เป็นสถาบันขนาดใหญ่ มีขอบเขตงานกว้างขวางและมีเจ้าหน้าที่วิชาการระดับสูงเพียงพอที่จะดำเนินการวิจัยให้ได้ผลจริงจัง นอกจากนั้นจะได้ใช้สถานีประจำภาคเหล่านี้เป็นศูนย์กลางในการบริหารงานภูมิภาคของกระทรวงเกษตรและเป็นที่พักหัดอบรมพนักงานส่งเสริมด้วย ในการดำเนินงานกระทรวงเกษตรและจะเป็นที่พักหัดอบรมพนักงานส่งเสริมด้วย ในการดำเนินงานกระทรวงเกษตรจะได้เลือกสถานีแห่งใดแห่งหนึ่งซึ่งตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมขึ้นเป็นสถานีภาคและเร่งรัดปรับปรุงให้เจริญก้าวหน้าขึ้นโดยด่วน ส่วนสถานีอื่นๆ ในภาคเดียวกันก็จะถือเป็นสถานีย่อยทำหน้าที่ค้นคว้าทดลองเฉพาะในบริเวณใกล้เคียงและช่วยเผยแพร่ผลการวิจัยจากสถานีกลางให้กว้างขวางออกไปโดยเฉพาะในด้านการขยายพันธุ์พืช

22. ในระยะแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับนี้ กระทรวงเกษตรจะได้จัดตั้งสถานีเกษตรกรรมภาคขึ้นอย่างน้อย 2 แห่ง คือ ที่ขอนแก่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและชัยนาทในเขตโครงการเจ้าพระยา นอกจากนั้นจะตั้งฟาร์มทดลองขึ้นที่กาฬสินธุ์ โดยอาศัยช่วยเหลือจากสหประชาชาติภายใต้โครงการพัฒนาลุ่มน้ำโขง และถ้าฐานะการเงินอำนวยให้ก็จะจัดตั้งสถานีเกษตรกรรมกลางในบริเวณใกล้เคียงพระนคร เพื่อย้ายกิจกรรมบางอย่างจากสถานีเกษตรกลางบางเขนด้วย สำหรับสถานีเกษตรกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะจัดตั้งขึ้นเป็นสถาบันทันสมัย โดยอาศัยความร่วมมือจากกระทรวงเกษตรของสหรัฐอเมริกาและจะประสานงานใกล้ชิดกับมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ขอนแก่น

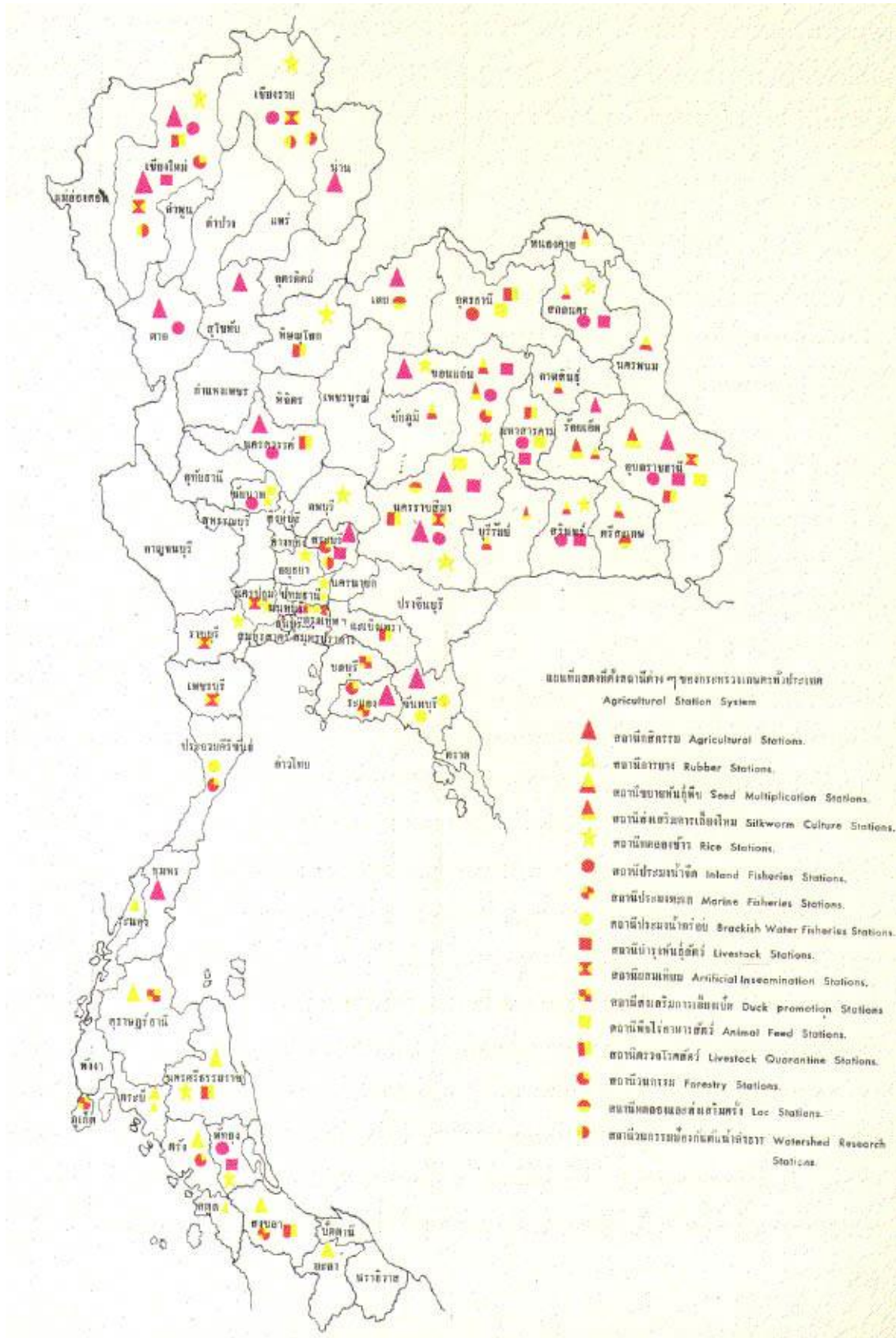
23. เนื่องจากการค้นคว้าทดลองของกระทรวงเกษตรในปัจจุบันเป็นการค้นคว้าทดลองในด้านประยุกต์และในท้องที่เป็นส่วนใหญ่ การวิจัยในด้านวิชาการระดับสูงยังไม่อาจทำได้ เพราะขาดกำลังเงินอุดหนุนในด้านแสวงหานักวิทยาศาสตร์ผู้ทรงคุณวุฒิมาทำงานวิจัยได้เต็มเวลา คาดว่าจะจัดตั้งสถาบันเกษตรวิจัยแห่งชาติขึ้นในระยะต่อไป โดยอาจขอความช่วยเหลือจากสหประชาชาติ

24. นอกจากการวิจัยระดับสูงและการค้นคว้าทดลองแล้ว กระทรวงเกษตรจะได้จัดตั้งสถาบันวิจัยขึ้นสำหรับงานเฉพาะเรื่องด้วย เช่น สถาบันค้นคว้าเรื่องยาง สถาบันวิจัยโรคข้าว สถาบันวิจัยประมงน้ำจืด ห้องทดลองประมงทะเล ห้องทดลองเกษตรเคมี และห้องทดลองป่าไม้ เป็นต้น เมื่อการดำเนินการดังกล่าวเสร็จสิ้นลงประเทศไทยก็จะมีระบบการค้นคว้าทดลองและวิจัยการเกษตรที่เหมาะสม และสามารถคลุมไปถึงงานได้ทุกสาขา

การส่งเสริมการเกษตร

25. ตามหลักวิชาการเกษตรแผนใหม่นั้น เมื่อได้มีการวิจัยค้นคว้าทดลองปรากฏผลว่าจะเป็นประโยชน์แก่เกษตรกร แล้วก็ต้องดำเนินการเผยแพร่ผลงานดังกล่าวให้เกษตรกรทราบด้วยการโฆษณา การฝึกอบรม การสาธิต ตลอดจนการแพร่ขยายพันธุ์พืชให้เกษตรกรได้รับนำไปใช้เท่าที่ได้เคยปฏิบัติมาในสมัยก่อนการส่งเสริมนี้ได้กระทำโดยอาศัยพนักงานเกษตรประจำจังหวัดและอำเภอ ในระยะของแผนพัฒนาได้เล็งเห็นว่า จำเป็นต้องปรับปรุงขยายระบบการส่งเสริมโดยให้มีพนักงานส่งเสริมทั่วพระราชอาณาจักรให้มีจำนวนเพียงพอ นอกจากนั้นกระทรวงเกษตรได้จัดตั้งสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์จะตั้งขึ้นให้ครบในภาคการเกษตร 5 ภาค ขณะนี้กำลังตั้งอยู่ 2 ภาค และจะต้องในระยะของแผนอีก 3 ภาค โดยจะพยายามเร่งรัดจัดตั้งให้เสร็จสมบูรณ์ในระยะของแผนพัฒนานี้ สำนักงานดังกล่าวนี้จะมีเจ้าหน้าที่วิชาการประจำครบครันและมีหน่วยเคลื่อนที่เพื่อออกไปทำงาน ส่งเสริมในท้องถิ่นด้วย งานส่งเสริมอีกวิธีหนึ่งได้แก่การทำให้

แผนที่แสดงที่ตั้งสถานีต่าง ๆ ของกระทรวงเกษตรทั่วประเทศ

ทดลองขยายพันธุ์และแปลงตัวอย่าง ซึ่งกรมการข้าวได้ปฏิบัติอยู่ในการขยายข้าวพันธุ์ดีและการทดลองการ
ใช้ปุ๋ย

26. เพื่อที่จะให้ผลงานส่งเสริมได้ถึงเกษตรกรโดยแท้จริง กระทรวงเกษตรจึงได้ส่งเสริมให้มีการ
จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรและสมาคมยุวกสิกรขึ้นในเขตที่ประกาศเป็นเขตพัฒนาชุมชน ก็จะประสานงานกับ
พัฒนาการโดยใกล้ชิด การส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรนี้เป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง และจะทวีความสำคัญขึ้น
เรื่อย เพราะเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรช่วยตนเองและพวกพ้อง โดยรับบริการต่างๆ ของรัฐในด้านการ
ส่งเสริมได้โดยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

27. นอกจากนั้นกระทรวงเกษตรยังได้จัดตั้งวิทยุการเกษตรขึ้น ซึ่งจะได้ขยายให้กว้างขวาง
ออกไปวิทยุการเกษตรนี้จะให้ประโยชน์อย่างยิ่งแก่เกษตรกรในด้านการส่งเสริมการผลิตและการตลาด ใน
ระยะ 3 ปีหลังของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาตินี้ งานส่งเสริมจะได้เน้นหนักในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพิเศษ โดยอาศัยความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาภายใต้โครงการพัฒนาชนบท

การประมง

28. ในด้านการประมงน้ำจืด กรมประมงมีสถานีประมง 13 สถานี ในจำนวนนี้ 7 สถานีอยู่ใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 สถานีในภาคเหนือ สำหรับภาคกลางมีเพียงแห่งเดียวที่ชัยนาท ซึ่งจะได้ขยาย
ปรับปรุงเป็นส่วนหนึ่งของสถานีเกษตรกรรมภาคลุ่มน้ำเจ้าพระยาต่อไปเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2507 ภาคใต้มีหนึ่ง
สถานีเช่นกันคือที่ ควนกฎ พัทลุง ซึ่งจะย้ายไปตั้งใหม่ที่สุราษฎร์ธานี

29. ในระยะของแผนพัฒนา กรมประมงจะตั้งสถานีใหม่ 1 แห่ง ที่จังหวัดอุดรดิติในบริเวณ
โครงการเขื่อนท่าปลา งานส่วนใหญ่จะเน้นไปในการปรับปรุงสถานีที่มีอยู่แล้ว และจะขอความ
ช่วยเหลือจากต่างประเทศจัดตั้งสถาบันวิจัยการประมงน้ำจืดขึ้น ในด้านการส่งเสริมจะส่งเสริมการขุดบ่อ
เลี้ยงปลาและการเลี้ยงปลาในนาเป็นพิเศษ ซึ่งจำเป็นจะต้องมีพนักงานเพิ่มขึ้นและมีทุนหมุนเวียนให้
ราษฎรได้กู้เพื่อการเพาะเลี้ยงปลา

ในด้านการประมงน้ำกร่อยมีสถานีประมงในปัจจุบัน 2 สถานี ที่ประจวบคีรีขันธ์และ
จันทบุรี การประมงน้ำกร่อยได้เจริญก้าวหน้าไปมากในระยะของแผนพัฒนา 3 ปีแรก โดยเฉพาะการทำนา

กุ้งและนาปลาริมทะเล ประเทศไทยมีอาณาเขตติดต่อกทะเลที่ยืดยาวและมีเนื้อที่ที่เหมาะสมแก่การทำนากุ้ง และนาปลาหลายแห่ง จึงเห็นควรสนับสนุนให้ได้พัฒนากว้างขวางยิ่งขึ้นอีก

30. การประมงทะเลเป็นอาชีพสำคัญของประเทศมาเป็นเวลาช้านาน แต่เพิ่งได้รับการพัฒนา พื้นฟูอย่างเต็มที่ในระยะเวลาไม่นานมานี้ ในระยะของแผนพัฒนา 3 ปีแรก กรมประมงได้จัดตั้งสถานี ประมงทะเลขึ้นใหม่ 2 แห่งที่สงขลาและภูเก็ตตามนโยบายพัฒนาภาคใต้ของรัฐบาล นอกจากนั้นได้จัดซื้อ เรือสำรวจทะเลลึก 2 ลำ เพื่อทำการสำรวจแหล่งการประมงในอ่าวไทยและฝั่งมหาสมุทรอินเดีย งานที่ จะต้องเร่งรัดทำต่อไป ได้แก่ การขยายการประมงน้ำลึก ส่งเสริมการประมงแผนใหม่ โดยคำนึงถึงหลักอนุรักษ์ธรรมชาติและ การวิจัยการประมงทะเล โดยตั้งห้องทดลองชีววิทยาการประมงขึ้นโดยอาศัยการช่วยเหลือ จากประเทศเยอรมนี คาดว่าอุตสาหกรรมการประมงต่อไปจะเป็นอุตสาหกรรมหลักอย่างหนึ่งของประเทศไทย รัฐวิสาหกิจในด้านการประมงมี 2 องค์การ คือ องค์การสะพานปลาและองค์การหอยเย็น ซึ่งควร รว ม กั น เ ลี ย แ ล ะ ต ำ เ นื น ก ำ ร ไ ห้ เ ป็ น ป ร ะ โย ช น์ แ ก่ ชาวประมงยิ่งขึ้น เช่น ในการตลาด การสร้างสะพานปลาและท่าเทียบเรือ และสินเชื่อการประมง เป็นต้น

การปศุสัตว์

31. งานของกรมปศุสัตว์แยกเป็น 2 งานใหญ่ คือ งานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์และการกำจัดโรค สัตว์ ในระยะ 3 ปีแรกงานด้านกำจัดโรคระบาดสัตว์ได้ก้าวหน้าไปมากพอควร ในระยะ 3 ปีหลังจะเน้นหนัก งานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ให้มากยิ่งขึ้น ในปี 2506 กรมปศุสัตว์มีสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ 10 แห่ง สถานีผสม เทียม 9 แห่ง สถานีส่งเสริมการเลี้ยงเป็ด 2 แห่ง และสถานอาหารสัตว์ 5 แห่ง นอกจากนั้นยังมีศูนย์ส่งเสริม การเลี้ยงโคนมไทย-เดนมาร์คที่มวกเหล็กอีก 1 แห่ง ในระยะ 3 ปีหลังของแผนพัฒนานี้กรมปศุสัตว์อาจตั้ง ส ต า นี บ ำ รุง พันธ์ สัตว์ ไหม่ อี ก 1 แห่ ง ที่ ตาก แล ะ ตั้ ง ศูนย์ ส่งเสริมการเลี้ยงโคนมขึ้นที่เชียงใหม่ นอกจากนั้นจะปรับปรุงขยายสถานีท่าพระและชัยนาทเป็น ส่วนหนึ่งของสถานีเกษตรกรรมภาค

32. การส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์จะเน้นหนักไปในเรื่องคุณภาพมากกว่าปริมาณ โดยจะต้อง ส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงสัตว์พันธุ์ดี เช่น สุกร เป็ด และไก่ให้มากขึ้น ส่วนโคและกระบือจะ ส่งเสริมในด้านบำรุงพันธุ์ด้วยวิธีการตอนสัตว์และผสมเทียม การเลี้ยงสัตว์ในรูปฟาร์มสัตว์ขนาดใหญ่ยังมี น้อยมากในประเทศไทยและจะยังไม่อาจทำได้จนกว่าจะปรับปรุงในเรื่องอาหารสัตว์และในเรื่องการตลาด

การเลี้ยงสัตว์ในประเทศไทยจึงต้องเป็นไปในรูปแบบที่นุ่มนวลไปก่อน ถ้าหากตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศดีขึ้น การขยายเลี้ยงสัตว์ในประเทศก็จะทำได้รวดเร็วกว่าในเวลานี้อีกมาก

การป่าไม้

33. แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติได้กำหนดนโยบายการป่าไม้วางใจว่าจะสงวนเนื้อที่ไว้เป็นป่าไม้ประมาณครึ่งหนึ่งของเนื้อที่ประเทศทั้งหมดหรือประมาณ 160 ล้านไร่ เนื้อที่ที่จะสงวนไว้นี้เป็นเนื้อที่ป่าต้นน้ำลำธารประมาณ 60 ล้านไร่ นอกนั้นเป็นเนื้อที่ป่าดงดิบและป่าไม้มีค่าต่อไป เมื่อจำนวนประชากรได้ทวีขึ้นมากแล้วก็อาจจะต้องลดเนื้อที่ป่าลงในเขตที่ไม่ใช่ต้นน้ำลำธารและป่าไม้ที่มีค่าสูง

34. โครงการของกรมป่าไม้สามารถแยกเป็นสาขาใหญ่ๆ ได้ 3 สาขา คือ การป้องกันรักษาป่า การบำรุงป่าและการค้นคว้าวิจัยเรื่องป่าไม้และผลิตภัณฑ์จากป่า ในด้านการป้องกันรักษาป่า นั้น ในระยะ 3 ปีแรกได้จัดตั้งหน่วยรักษาป่าและกองตำรวจป่าไม้ขึ้นกับได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติป่าไม้ ทำให้การลักลอบตัดไม้ทำลายป่าได้ลดลงไปมาก ในระยะ 3 ปีหลังจะตั้งหน่วยและสายตรวจเพิ่มขึ้นให้พอกับความจำเป็นและจะเร่งรัดการรังวัดและวางเขตป่าไม้คุ้มครองและป่าสงวนเพื่อให้รับกับโครงการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน ในด้านการบำรุงป่าจะเร่งรัดการปลูกสวนป่าในเขตต้นน้ำลำธาร โดยหวังประโยชน์ในด้านการอนุรักษ์ที่ดินและน้ำมากกว่าผลประโยชน์จากไม้ปลูก โดยจะเริ่มในบริเวณต้นน้ำแม่ปิงก่อน นอกจากการบำรุงป่าธรรมชาติและปลูกสวนป่าแล้ว กรมป่าไม้ได้จัดตั้งอุทยานแห่งชาติและวนอุทยานขึ้น ในระยะ 3 ปีแรกได้จัดตั้งอุทยานแห่งชาติที่เขาสลอบ เขาใหญ่และทุ่งแสลงหลวง ในระยะ 3 ปีหลังจะตั้งเพิ่มขึ้นที่ลานสาง จังหวัดตากและขุนตาล จังหวัดลำพูน ก็จะทำให้ความสนใจในการสงวนพันธุ์สัตว์ป่าให้มากขึ้น โดยตั้งเขตสงวนพันธุ์สัตว์ป่าเป็นแห่งๆ ไป ในด้านการค้นคว้าวิจัยได้จัดตั้งห้องทดลองผลิตภัณฑ์จากไม้เสร็จแล้ว และกำลังขยายโดยอาศัยการช่วยเหลือจากเยอรมนีกับจะจัดทำการศึกษาเรื่องไม้อ่อนเพื่อทำเป็นเยื่อไม้ทำกระดาษด้วย

35. แนวทางพัฒนาอีกประการหนึ่งที่ควรพิจารณา ได้แก่ การส่งเสริมของรัฐให้เอกชนปลูกป่ารูปป่าโครงการสัมปทานโดยเริ่มจากการปลูกไม้เนื้ออ่อนเพื่อการอุตสาหกรรมก่อน เพราะจะได้ประโยชน์ทั้งในด้านเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ดินและน้ำ ด้วยกับเป็นการประหยัดเงินของรัฐในการปลูกสวนป่า

การพัฒนาที่ดิน

36. มาตรการสำคัญที่สุดอีกประการหนึ่งในการพัฒนาการเกษตร ได้แก่ การพัฒนาที่ดิน ในระยะ 3 ปีแรก ปัญหาเรื่องนี้ได้รับความสนใจอย่างจริงจัง โดยเริ่มจากโครงการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินนี้ได้ทำโครงการสำเร็จไปแล้วเป็นบางแห่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและส่วนใหญ่ของภาคเหนือ ส่วนที่เหลือคาดว่าจะทำสำเร็จทั่วประเทศในระยะ 3 ปีหลังนี้ ตรงตามเป้าหมาย อย่างไรก็ตามโครงการนี้เป็นเพียงการริเริ่มเท่านั้น การพัฒนาที่ดินจะต้องกระทำต่อไปด้วยการวางนโยบายและปรับปรุงระบบการถือครองที่ดิน โดยยึดหลักว่าเกษตรกรไทยทุกคนควรมีที่ดินเป็นของตนเอง เป็นเนื้อที่เพียงพอที่จะทำมาหาเลี้ยงชีพได้โดยปกติสุข ระบบการเกษตรของประเทศจะต้องเปลี่ยนเป็นการเกษตรพาณิชย์แทนการเกษตรเฉพาะเลี้ยงครอบครัว เมื่อพิจารณาถึงจำนวนพลเมืองที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และข้อเท็จจริงที่ว่าเนื้อที่ที่ต้องพิจารณาอย่างใกล้ชิด ใน พ.ศ. 2506 มีเนื้อที่ถือครอง 71.4 ล้านไร่ หรือร้อยละ 22.2 ของเนื้อที่ประเทศทั้งหมด คาดว่าจะสามารถขยายเนื้อที่เพาะปลูกออกได้อีกประมาณ 30 ล้านไร่ ในอนาคต สำหรับปัญหาเฉพาะหน้า ได้แก่ การปรับปรุงที่ดินที่มีอยู่แล้วให้ได้ผลมากขึ้นด้วย และการส่งเสริมความอุดมสมบูรณ์ของดินโดยเริ่มการสำรวจและทดลองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก่อน

37. นอกจากเรื่องระบบการถือครองที่ดินแล้ว งานสำคัญของการพัฒนาที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติและกรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย ได้แก่ การจัดสรรที่ดิน การโอนโฉนดที่ดิน การบริหารที่ดินและการสำรวจความอุดมสมบูรณ์ของดิน ในระยะ 3 ปีหลัง จะเริ่มการจัดสรรที่ดินแปลงใหญ่ให้เกษตรกรได้เช่าอยู่อาศัย ขยายโครงการบริหารที่ดินให้ได้อย่างน้อยปีละ 2 จังหวัด และเริ่มการสำรวจความอุดมสมบูรณ์ของดินโดยอาศัยการช่วยเหลือจากต่างประเทศ

การสหกรณ์

38. การสหกรณ์ได้เริ่มขึ้นในประเทศไทยเป็นเวลาหลายสิบปีมาแล้วในรูประบบสหกรณ์หาทุน ไม่จำกัดสินใช้ขนาดเล็ก โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เกษตรกรได้กู้เงินในอัตราดอกเบี้ยถูก เพื่อป้องกันมิให้ต้องสูญเสียที่ดินให้แก่นายทุน จากผลงานที่เป็นมาปรากฏว่าได้ให้ประโยชน์ในแง่การรักษาที่ดินให้อยู่ในมือเกษตรกร แต่เนื่องจากกำลังเงินทุนมีจำกัดขบวนการสหกรณ์จึงให้ประโยชน์แก่เกษตรกรเพียงประมาณร้อยละ 8 เท่านั้น นอกจากสหกรณ์หาทุนแล้วได้มีการดำเนินการในเรื่องสหกรณ์พาณิชย์และสหกรณ์ที่ดิน

สำหรับสหกรณ์พาณิชย์นั้นปรากฏว่าไม่เหมาะสมกับความต้องการของเกษตรกรไทยนักและได้ดำเนินการผิดพลาดในแง่การค้าต้องขาดทุนไปเป็นจำนวนมาก ในระยะ 3 ปีแรกของแผนพัฒนาจึงได้เน้นหนักไปในด้านปรับปรุงระบบสหกรณ์ให้ดีขึ้น โดยส่งเสริมการให้กู้แบบควบคุมในรูปสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตรวมและชำระบัญชีสหกรณ์ที่อ่อนแอเสีย ส่งเสริมเผยแพร่หลักการสหกรณ์ให้เกษตรกรเข้าใจว่าเป็นเรื่องความร่วมมือกันในกลุ่มพวกเขาเอง มิใช่บริการถาวรของรัฐ ในด้านสหกรณ์ที่ดินได้ส่งเสริมการสหกรณ์บำรุงที่ดินในเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยาและปรับปรุงสหกรณ์นิคมที่มีอยู่ ในระยะ 3 ปีหลังนี้ จะดำเนินการตามนโยบายเช่นเดียวกันแต่จะเร่งรัดงานขึ้น คาดว่าจะจัดตั้งสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตรวมขึ้นอีกไม่ต่ำกว่า 5 แห่ง รวบรวมสหกรณ์หาทุนขนาดเล็กเข้าเป็นชุมนุมสหกรณ์และดำเนินการตามโครงการสหกรณ์บำรุงที่ดินในเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยาให้ได้เนื้อที่ประมาณร้อยละ 10 ของเนื้อที่ชลประทานทั้งหมด งานปรับปรุงสำคัญอีกงานหนึ่ง ได้แก่ การปรับปรุงขยายธนาคารเพื่อการสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นเป็นสถาบันการเงินสินเชื่อการเกษตรที่มั่นคง

เศรษฐกิจการเกษตร

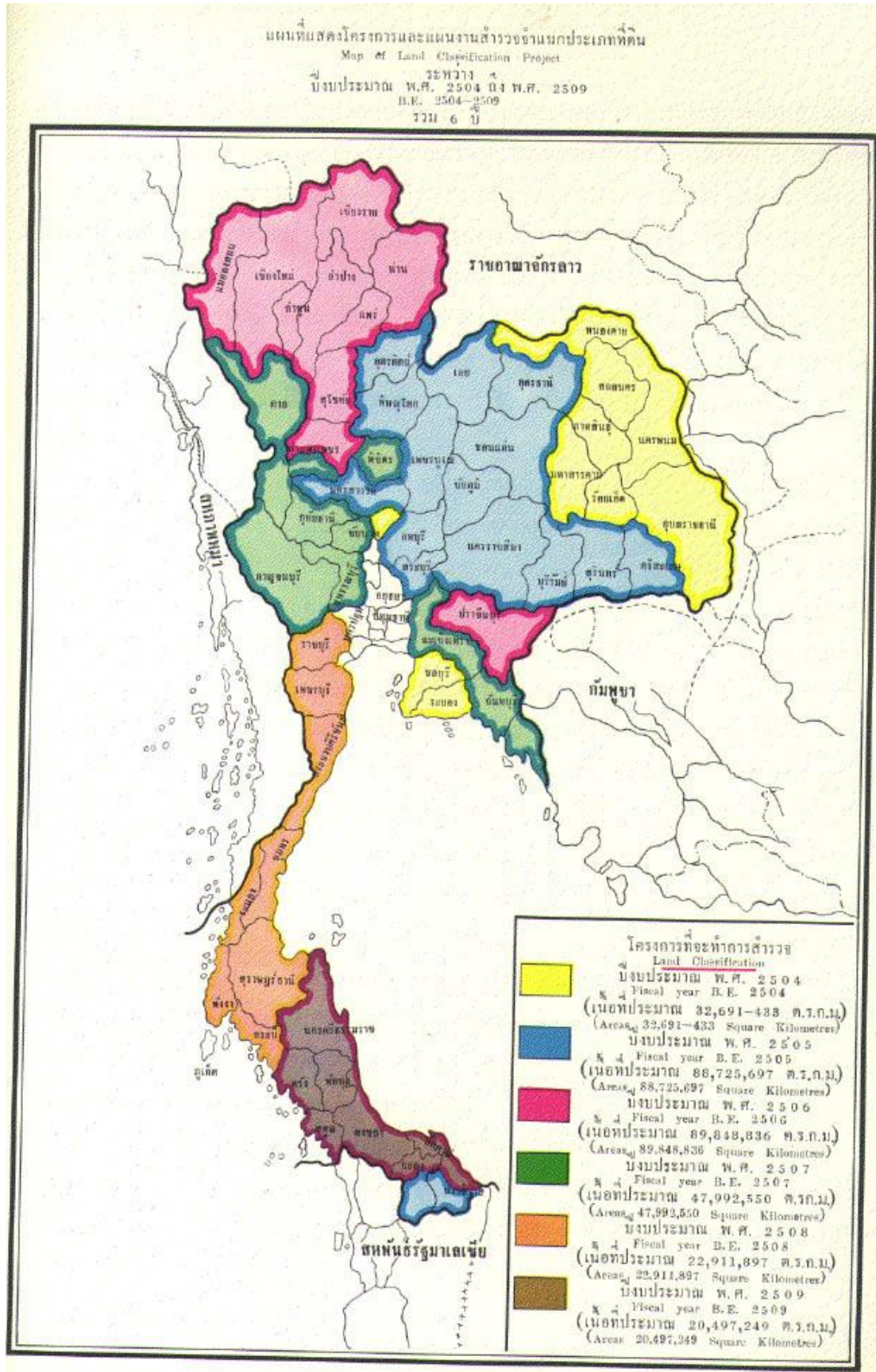
39. แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ 3 ปีแรก มีได้んばんงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นงานพัฒนา เพราะเป็นงานด้านสถิติและวิจัยในด้านวิชาการเป็นส่วนใหญ่ แต่เนื่องจากได้เล็งเห็นความสำคัญในด้านนี้เป็นอย่างดียิ่งได้สนับสนุนให้กระทรวงเกษตรได้ปรับปรุงขยายงานในด้านนี้ ตามแผนงานใหม่ กระทรวงเกษตรจะดำเนินงานเศรษฐกิจการเกษตรแยกเป็นสาขางาน 4 สาขา คือ การวิจัยและวางแผนการเกษตร การจัดการไร่นา การตลาดและสินเชื่อการเกษตร ในด้านการจัดการไร่นาจะดำเนินงานตามโครงการพัฒนาฟาร์มในเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยาและขอนแก่น ในด้านการตลาดเห็นควรส่งเสริมการประกาศราคาผลผลิตเกษตรให้กว้างขวาง จัดตั้งตลาดเกษตรขึ้นในแห่งที่เหมาะสมและสืบหามูลค่าการผลิต และการจำหน่ายของผลผลิตของการเกษตรต่างๆ ส่วนในเรื่องสินเชื่อการเกษตรนั้น จะจัดตั้งระบบสินเชื่อการเกษตรขึ้นโดยเฉพาะเพื่อดำเนินงานตามนโยบายสินเชื่อการเกษตรแห่งชาติ โดยมีความมุ่งหมายจะรวมงานในด้านนี้เข้าไว้ในแหล่งเดียวกัน

การปลูกยางแทน

40. การปลูกยางแทนตามพระราชบัญญัติสงเคราะห์ การทำสวนยางได้เริ่มปฏิบัติงานใน พ.ศ. 2504 ในระยะ 2 ปีแรกได้ทำการปลูกแทนไปแล้วประมาณ 80,000 ไร่ และจะปลูกทดแทนสวนยางที่

เสียหายเพราะวาทภัยอีกประมาณ 100,000 ไร่ เมื่อเทียบกับเนื้อที่ต้องการปลูกแทนทั้งหมดประมาณไม่ต่ำกว่า 2 ล้านไร่แล้ว เห็นได้ว่าจะต้องเร่งรัดงานขึ้นเพื่อทำการปลูกแทนให้ได้เสร็จสิ้นในเนื้อที่ดังกล่าวโดยเร่งด่วนที่ได้ดำเนินการแล้วปรากฏว่ามีอุปสรรคต่างๆ หลายประการ ซึ่งจะต้องพิจารณาแก้ไขเป็นกรณีไปเช่นในเรื่องบริหารการเงิน กฎหมายและระบบการถือครองที่ดินสวนยางของประเทศไทย ตามผลการสำรวจปรากฏว่าสวนยางไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90 มีขนาดเล็กกว่า 25 ไร่ การปลูกยางแทนจึงไม่สะดวกเพราะเจ้าของสวนยางเกรงว่าจะมีรายได้ทดแทนไม่เพียงพอ วิธีการแก้ไขที่สำคัญซึ่งกำลังพิจารณาอยู่ ได้แก่ การตั้งหน่วยเครื่องจักรเพื่อใช้ในการล้มโค่นต้นยางเก่าช่วยเหลือชาวสวนยางขนาดเล็ก ส่งเสริมการตั้งกลุ่มชาวสวนยางขนาดเล็กให้สินเชื่อการเกษตรแบบควบคุมแก่ชาวสวนยาง ตลอดจนส่งเสริมการปลูกพืชแซมยางและพืชประเภทอื่นแทนยาง หนึ่งสวนยางขององค์การสวนยางที่นาบอนและทุ่งสง และสถานียางที่คอหงส์ ซึ่งกำลังขยายเป็นสถาบันวิจัยการยางนั้น ควรให้ดำเนินการสัมพันธ์กับการปลูกยางแทนโดยใกล้ชิด ในด้านการผลิตเมล็ดและกล้ายางให้ทันกับความต้องการโดยไม่ต้องสั่งจากต่างประเทศ และในด้านการวิจัยโดยให้สอดคล้องกับโครงการวิจัยการยางของกองทุนพิเศษสหประชาชาติ

แผนที่แสดงโครงการและแผนงานสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน

ผลงานและความคาดหวังสำหรับอนาคต

41. ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตร พลเมืองสี่ในห้าเป็นเกษตรกรและต่อไปถึงแม้ว่าจะมีการพัฒนาในด้านอื่นๆ มากขึ้น แต่การเกษตรก็ยังคงเป็นหลักในการพัฒนาประเทศต่อไปอีกเป็นเวลายาวนาน ความเจริญของประเทศตลอดจนความอยู่ดีกินดีของประชาชนจึงย่อมขึ้นอยู่กับอนาคตการเกษตรของประเทศเป็นสำคัญ แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติจึงได้ถือการพัฒนาการเกษตรเป็นหลักสำคัญ ทั้งนี้ได้หมายความเฉพาะงานของกระทรวงเกษตรเท่านั้น เพราะงานอื่นๆ เช่น การชลประทาน การคมนาคม การพัฒนาชุมชนและอื่นๆ ก็มีจุดหมายที่จะส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายผลิตผลการเกษตรทั้งสิ้น

42. ผลงานที่ผ่านมาแล้วในระยะ 3 ปีแรกของแผนพัฒนา ปรากฏว่าโดยทั่วไปแล้วได้ผลดีตรงตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ โดยเฉพาะในด้านการผลิตพืชผลที่สำคัญ เช่น ข้าว ข้าวโพด และมันสำปะหลัง สำหรับเรื่องข้าวนี้สำมะโนเกษตร พ.ศ. 2506 ได้ให้ตัวเลขเบื้องต้นไว้ ถ้าหากสถิตินี้ถือได้แน่นอนก็แสดงว่าการผลิตข้าวใน พ.ศ. 2505 ได้รุดหน้าไปเร็วกว่าที่เคยคาดหมายไว้ ในด้านปศุสัตว์ปรากฏจากผลการสำมะโนว่ามีจำนวนสัตว์น้อยกว่าที่ลงทะเบียนไว้มาก แต่ก็ไม่น่าวิตกเพราะแผนพัฒนาการเกษตรได้เน้นหนักในเรื่องคุณภาพมากกว่าปริมาณ ในส่วนการประมงได้มีการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการประมงทะเลอย่างกว้างขวางเป็นที่น่าพอใจ โครงการพัฒนาเกษตรสาขาที่สำคัญๆ เช่น การชลประทาน การค้นคว้าทดลองและการส่งเสริมโดยทั่วไปได้ผลอยู่ในเกณฑ์ดี

43. สำหรับอุปสรรคที่สำคัญพอสรุปได้ดังนี้

1) **การวิจัยและค้นคว้าทดลองการเกษตร** กระทรวงเกษตรมีสถานทดลองของกรมต่างๆ อยู่มากพอควร ตั้งอยู่ในจังหวัดต่างๆ ทั่วไป เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันปรากฏว่า สถานเหล่านี้ยังไม่ให้ผลเท่าที่ควร อุปสรรคข้อใหญ่ปรากฏว่าขาดแคลนเจ้าหน้าที่วิชาการและอุปกรณ์ซึ่งจำเป็นจะต้องเพิ่มเติมให้ การวิจัยทางวิชาการชั้นสูงยังทำไม่ได้เพราะเหตุนี้ การประสานงานระหว่างสถานต่างๆ ของกระทรวงเกษตรเองยังไม่ดีพอ เพราะอยู่ห่างไกลกันและขาดการบังคับบัญชาาร่วมกัน นักการเกษตรระดับสูงต้องไปพัวพันกับหน้าที่บริหารแทบทั้งหมดทำให้ต้องทอดทิ้งงานวิจัย ยิ่งกว่านั้นระเบียบและเงินเดือนของข้าราชการพลเรือนในปัจจุบันไม่ดีพอที่จะชักจูงให้เกิดนักวิจัยชั้นดีที่ทำงานสามารถทำงานโดยอิสระและได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร

การแก้ไขอุปสรรคเท่าที่จะพึงกระทำได้ในระยะนี้ ได้แก่ การจัดตั้งสถานีเกษตรกรรมกลางห้วย โดยรวมสถานีของกรมต่างๆ เข้าด้วยกันเป็นสถานีขนาดใหญ่ภายใต้การบังคับบัญชาจากส่วนกลาง ส่งนักวิทยาศาสตร์ชั้นดีไปประจำเพิ่มอุปกรณ์และสิ่งก่อสร้างให้พอกับปริมาณของงานวางแผนให้เหมาะสมและแน่นอน สิ่งที่สำคัญยิ่งอีกอย่างหนึ่ง ได้แก่ การวางสายงานเชื่อมระหว่างงานวิจัยค้นคว้าทดลองและส่งเสริมเผยแพร่ นอกจากนั้นสำหรับงานเฉพาะและมีความสำคัญพิเศษก็จะจัดตั้งสถาบันวิจัยเฉพาะเรื่องขึ้น โดยมีสาขาในภาคต่างๆ และจะจัดตั้งสถาบันเกษตรวิจัยแห่งชาติขึ้นเพื่อทำการค้นคว้าวิจัยระดับสูง ในแง่วิทยาการเนื่องจากงานพัฒนาการเกษตรได้ขยายออกไปครอบคลุมถึงกระทรวงอื่นด้วย เช่น การชลประทาน การพัฒนาที่ดิน การสหกรณ์ และสินเชื่อการเกษตร จึงจำเป็นต้องวางหลักการในการประสานงานกับส่วนราชการอื่นให้เหมาะสม รวมทั้งการพิจารณาจัดแบ่งส่วนราชการใหม่ด้วย

2) **การส่งเสริมการเกษตร** งานของกระทรวงที่มีหน้าที่ที่พัฒนาการเกษตรจะตกไปถึงมือเกษตรกรเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับารรับช่วงผลงานวิจัยและค้นคว้าทดลองไปถ่ายทอดให้แก่เกษตรกร การส่งเสริมและเผยแพร่จึงเป็นลูกโซ่ที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาการเกษตร เนื่องด้วยเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอและมีงานบริหารอื่นมาแทรกแซง ผลงานที่เป็นมาแล้วจึงได้น้อยกว่าควร การแก้ไขได้แก่การจัดตั้งสำนักงานเกษตรภาคขึ้นมีหน่วยประจำทำหน้าที่ประสานโดยใกล้ชิดกับสถานที่ต่างๆ มีหน่วยเคลื่อนที่ประสานโดยใกล้ชิดกับสถานที่ต่างๆ มีหน่วยเคลื่อนที่ออกไปปฏิบัติงานโดยไม่ต้องเกี่ยวข้องกับงานบริหารของจังหวัดโดยมีพนักงานเกษตรประจำท้องที่เพื่อทำงานต่อเนื่องเป็นประจำทุกอำเภอ ในประเทศไทยควรมีพนักงานเกษตรประจำอย่างน้อยอำเภอละ 1 เกษตรกรไทยมีจำนวนมาก ส่วนใหญ่ยากจนและมีการศึกษาต่ำ เป็นการสุดิวสัยที่รัฐบาลจะเข้าไปช่วยโดยทั่วถึงได้ การพัฒนาชุมชนของกระทรวงมหาดไทยจึงเป็นประโยชน์มาก โดยรับช่วงงานของพนักงานส่งเสริมเกษตรไปสู่ราษฎรอีกทอดหนึ่ง นอกจากนั้นการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรขึ้นก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะเป็นการสนับสนุนให้เกษตรกรช่วยตนเอง มีความสามัคคีช่วยเหลือกันและเปิดโอกาสให้เกษตรกรชั้นนำได้เป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรอื่นๆ นำบริการของรัฐไปเผยแพร่ให้ในกลุ่มของตนเป็นการเปิดโอกาสให้รัฐบาลได้ช่วยเหลือโดยสะดวกยิ่งขึ้น เช่น ในเรื่องสินเชื่อ การเกษตร และ การส่งเสริม เป็นต้น

3) **การสงเคราะห์การทำสวนยาง** ผลงานจากการปลูกยางพันธุ์ดีแทนพันธุ์พื้นเมืองยังล่าช้าอยู่มาก ผู้เชี่ยวชาญการยางจากหลายประเทศได้เคยให้ความเห็นไว้ว่า ประเทศไทยควรปลูกยางพันธุ์ดีแทนพันธุ์พื้นเมืองให้หมดในอนาคัดอันไม่ไกลนัก ซึ่งหมายความว่า จะต้องเร่งรัดงานให้เร็วกว่าในปัจจุบัน ถึงแม้ว่าจะเป็นความจริงที่สำนักงานสงเคราะห์การทำสวนยางจะเพิ่มเริ่มดำเนินงาน แต่

ตามรูปการณ์ที่อาจคาดคะเนได้ ปรากฏว่ามีอุปสรรคใหญ่ๆ อยู่มาก ซึ่งยังไม่ได้คิดแก้ไขจริงจังโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเรื่องชาวสวนยางขนาดเล็กซึ่งมีอยู่กว่า 3 ใน 4 ไม่ต้องการหรือไม่สามารถปลูกแทนได้ เพราะเงินสงเคราะห์ไม่พอกับการเลี้ยงชีพในระยะที่รอคอยต้นยางให้โตพอกรี๊ดได้ การแก้ไขเรื่องนี้ควรมีการศึกษาวิธีการโดยละเอียดถี่ถ้วน ที่ควรสนใจเป็นพิเศษ ได้แก่ การส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชอื่นหรือเลี้ยงสัตว์อื่นในระยะการปลูกแทน ส่งเสริมให้ตั้งกลุ่มชาวสวนยางขนาดเล็ก ให้เงินกู้ระยะยาว ดอกเบี้ยถูก เพิ่มไปจากเงินสงเคราะห์ในกรณีที่ต้องการลงทุนเพาะปลูกพืชอย่างอื่น จัดสรรที่ดินใหม่ให้ชาวสวนยางขนาดเล็กโดยให้ขายสวนเดิมเสีย และตั้งหน่วยเครื่องจักรกลช่วยปลูกแทนและปราบที่ให้โดยคิดค่าบริการเล็กน้อย การส่งเสริมการทำสวนยางขนาดใหญ่โดยให้บริษัทต่างประเทศมาลงทุน เช่น ในสหพันธรัฐมาเลเซีย เห็นว่าอาจไม่เหมาะสมกับประเทศไทยนัก แต่ก็ควรอนุโลมให้มีบ้าง และจำต้องเร่งรัดการวิจัยให้ประเทศไทยได้มีสถาบันวิจัยเรื่องยางที่ทันสมัยด้วย

4) **การส่งเสริมพืชสำคัญ** นอกจากอุปสรรคในการวิจัยและส่งเสริมเผยแพร่ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว การส่งเสริมพืชสำคัญต่างๆ เช่น ถั่วต่างๆ ละหุ่ง ปอ และมันสำปะหลัง ยังมีอุปสรรคอยู่มาก เช่น ต้นทุนการผลิตยังสูง การขนส่งไม่ดีพอ และตลาดไม่แน่นอน สำหรับปอมีปัญหาเรื่องไม่มีน้ำพอก ทำให้คุณภาพต่ำ อ้อยก็มีปัญหาเรื่องต้นทุนการผลิตน้ำตาลสูง และการสงเคราะห์ตามกฎหมายน้ำตาลก็ไม่ได้ ปรากฏผลว่าเป็นการช่วยเหลือชาวไร่อ้อยแต่อย่างใด ยาสูบก็ผลิตได้มากเกินกว่าที่ตลาดภายในประเทศต้องการ เหล่านี้เป็นต้น มาตรการต่างๆ ที่รัฐได้ริเริ่มขึ้นในระยะ 3 ปีแรกของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ เช่น การส่งเสริมสินค้าขาออก การรักษาระดับราคาผลผลิตบางประเภท และการรักษามาตรฐานสินค้าช่วยได้บ้าง แต่ก็มีอุปสรรคอีกหลายประการซึ่งกระทรวงที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันแก้ไข เช่น ในด้านการขนส่งและการตลาด

5) **การขยายข้าวพันธุ์ดี** โครงการนี้ได้ดำเนินมานานแล้วและถ้าทำได้ทั่วถึงก็จะเป็นประโยชน์มาก แต่ปรากฏว่าผลงานยังจำกัดอยู่ อุปสรรคมีอยู่หลายข้อด้วยกัน เช่น ราคาข้าวพันธุ์ดีไม่สูงกว่าข้าวธรรมดา การขยายพันธุ์ยุ่งยากและการทดลองพันธุ์ยังไม่ทั่วถึงทุกท้องที่เหล่านี้ เป็นต้น การเพิ่มพนักงานส่งเสริม และการจัดตั้งกลุ่มชาวนาจะแก้ปัญหาได้ส่วนหนึ่ง อีกวิธีหนึ่งได้แก่ การควบคุมคุณภาพข้าวของโรงสี เพื่อให้ข้าวคุณภาพดีได้ราคาสูงกว่าธรรมดา และอีกวิธีหนึ่งได้แก่ การเพิ่มแปลงทดลองในภาคต่างๆ ให้ได้พันธุ์ดีเหมาะสมกับพื้นที่จริงๆ

6) **การส่งเสริมการระดม** ปัญหาที่สำคัญยิ่งได้แก่ พันธุ์ปลาตามแหล่งน้ำธรรมชาติจะสูญสิ้นไป เพราะแหล่งเพาะพันธุ์ปลาธรรมชาติได้ตื่นเขินและถูกบุกรุก ราษฎรจับปลามากเกินกำลังที่

ธรรมชาติจะผลิตได้ วิธีแก้ไขโดยห้ามปรามไม่ให้ราษฎรจับสัตว์น้ำในบางฤดูเห็นว่าจะไม่ได้ผลเต็มที่จึงควรดำเนินการอย่างอื่นประกอบด้วย เช่น อนุรักษ์แหล่งจับสัตว์น้ำ ดำเนินการสงวนพันธุ์ปลาที่แหล่งน้ำใหญ่ๆ เช่น บึงบรเพ็ด และขยายพันธุ์ปลาในเขตอ่างเก็บน้ำและบริเวณหลังเขื่อนกักเก็บน้ำของกรมชลประทาน ประเทศไทยมีภูมิประเทศเหมาะแก่การเลี้ยงปลาเป็นอย่างยิ่ง เห็นควรส่งเสริมปลาในบ่อและในนาให้มากยิ่งขึ้น ในด้านการประมงทะเลเห็นควรส่งเสริมให้ชาวประมงไทยได้ออกจับสัตว์น้ำในทะเลลึกมากขึ้น เพราะการจับปลาในปัจจุบันเป็นการประมงผิวน้ำชายฝั่งแทบทั้งสิ้น

7) **การส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์** การส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ในประเทศไทยได้ก้าวหน้าไปมาก สำหรับสัตว์บางประเภท เช่น สุกรและไก่ แต่สำหรับสัตว์ใหญ่ คือ โค และกระบือ อาจกล่าวได้ว่าได้มีการพัฒนาในเรื่องพันธุ์และอาหารสัตว์ไปแล้วน้อยกว่าควร เกษตรกรไทยเลี้ยงโคและกระบือเพื่อทำงานไม่ใช่เพื่อเป็นอาหารโดยตรง และโดยสภาพของการเกษตรในปัจจุบันก็ถือได้ว่าเป็นการถูกต้องแล้วถ้ากล่าวโดยทั่วไป อย่างไรก็ตามการเลี้ยงโคเนื้อเพื่อเป็นอาหารโดยตรงเห็นว่า มีทางพอที่จะส่งเสริมได้บ้าง เพราะมีตลาดอยู่แล้ว เช่น ในกรุงเทพฯ ส่วนโครงการที่เลี้ยงโดยทั่วไปควรส่งเสริมให้มีขนาดใหญ่ขึ้นโดยการผสมพันธุ์และการตอนสัตว์ เพื่อให้ผลิตเนื้อสูงกว่าในปัจจุบัน อุปสรรคสำคัญได้แก่เรื่องอาหารสัตว์ ซึ่งยังเป็นเรื่องใหม่มากสำหรับเกษตรกรไทย ดังจะเห็นได้จากข้าวโพด ซึ่งประเทศไทยผลิตได้ส่งไปจำหน่ายเป็นอาหารสัตว์ต่างประเทศได้มาก แต่มีการใช้ภายในประเทศเพียงเล็กน้อย นอกจากนั้นงานของกรมปศุสัตว์หนักไปในด้านสัตวแพทย์ พนักงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ที่แท้จริงยังมีน้อยและขาดการสนับสนุน

8) **การสงวนและคุ้มครองป่า** อนาคตการเกษตรของประเทศไทยขึ้นอยู่กับการรักษาไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของดินและน้ำ การรักษาป่าต้นน้ำลำธารจึงมีความสำคัญยิ่ง ป่าต้นน้ำลำธารมีเนื้อที่ประมาณ 1 ใน 4 ของเนื้อที่ประเทศทั้งหมด นอกจากนั้นยังมีไม้ที่มีค่าและป่าดงดิบซึ่งต้องรักษาไว้บ้างเพื่อรักษาความชุ่มชื้นของดินและเพื่อสงวนเนื้อที่ทำมาหากินไว้สำหรับอนุชนรุ่นหลัง การรักษาเนื้อที่ป่าดังกล่าวยังได้ผลไม่สมบูรณ์ เพราะไม่อาจป้องกันไม่ให้ราษฎรทำลายป่าโดยเฉพาะการลักไม้มีค่าของนายทุน และการทำลายป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอยของชาวเขาและราษฎรทั่วไป การตั้งหน่วยป้องกันป่าขึ้นเป็นหน่วยเคลื่อนที่และการแก้ไขพระราชบัญญัติป่าไม้โดยมีบทลงโทษที่รุนแรงขึ้น ได้ช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้นมาก อย่างไรก็ตาม เห็นควรส่งเสริมกำลังปราบปรามให้เข้มแข็งกว่านี้ในด้านการสงวนป่าไม้ต่างๆ ไปนั้น จะต้องอาศัยผลการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน เพื่อให้ทราบป่าที่ควรสงวนโดยแน่นอน ผลของการสำรวจเนื้อที่ป่าบางแห่ง เช่น ภาคตะวันออกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรากฏว่าเนื้อที่ป่าไม้ได้ลดลงมากเป็นที่น่าวิตก นอกจากนั้นปัญหาเรื่องชาวเขาก็ยังแก้ไขไม่ตก เห็นควรที่จะได้วินิจฉัยเรื่องนี้ให้แน่นอน โดยใช้วิธีเด็ดขาดกว่าในปัจจุบัน อนึ่ง ควรแก้ไขพระราชบัญญัติป่าไม้ให้รัดกุมยิ่งขึ้น เพื่อป้องกันการเลี้ยงกฎหมาย เนื่องจากกรมป่าไม้ได้รับงบประมาณไม่

พอเพียงกับปริมาณงาน จึงควรเพิ่มงบประมาณให้ และเห็นควรที่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้จะช่วยสนับสนุนงานบางประเภทในด้านการเงิน เช่น การบำรุงป่าและค้นคว้าเรื่องไม้ให้มากขึ้น

9) **การพัฒนาลุ่มน้ำ** โครงการชลประทานต่างๆ ที่มีอยู่ เห็นว่ามีประสิทธิภาพสูงในด้านการก่อสร้าง แต่ปัญหาเรื่องการใช้น้ำโดยประหยัดและถูกต้องหลักวิชาการยังบกพร่องอยู่ โดยเฉพาะในบริเวณอ่างเก็บน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรื่องนี้เป็นงานคาบเกี่ยวระหว่างกรมชลประทาน กรมสหกรณ์ที่ดิน และกรมต่างๆ ของกระทรวงเกษตร การพัฒนาลุ่มน้ำจึงเป็นงานที่ต้องกระทำร่วมกันและประสานกันโดยใกล้ชิด ในระยะ 3 ปีแรกของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติได้ริเริ่มงานไปแล้วตามหลักการนี้ในระยะ 3 ปีหลัง จะระดมกำลังเพื่อพัฒนาลุ่มน้ำเจ้าพระยา เพื่อให้เห็นผลจากการสร้างเขื่อนชัยนาทและภูมิพลอย่างจริงจัง ทั้งนี้ จะต้องมีการปรับปรุงขยายสถานีเกษตรต่างๆ เพิ่มพนักงานส่งเสริมและขยายงานสหกรณ์บำรุงรักษาแล้ว สำหรับในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเห็นควรสร้างอ่างเฉพาะขนาดใหญ่ และเพิ่มเครื่องมือชุดคลองและคันคูน้ำ ปัญหาสำคัญอีกอย่างหนึ่ง ได้แก่ การใช้ที่ดินในบริเวณอ่างให้ได้ผลดีขึ้น

10) **การสหกรณ์** อาจสรุปได้ว่า อุปสรรคข้อที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในประเทศไทย ได้แก่ การขาดการปรับปรุงพัฒนาการให้ทันกับเหตุการณ์และความเป็นจริงในปัจจุบัน การสหกรณ์ในประเทศไทยได้เริ่มขึ้นเมื่อหลายสิบปีมาแล้ว โดยมีวัตถุประสงค์จะป้องกันไม่ให้เกษตรกรเจ้าของที่ดินขนาดเล็กต้องสูญเสียที่ดินไปเนื่องมาจากหนี้สินท่วมตัว ในระยะนั้นถือได้ว่าการสหกรณ์ได้บรรลุความสำเร็จตามนโยบายพอควร แต่ในปัจจุบันสถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป ความต้องการของเกษตรกรได้ขยายกว้างขวางขึ้น เงินทุนสหกรณ์มีน้อย ผลที่ได้ก็ถือว่าเป็นการช่วยเหลือให้เกษตรกรได้รับเงินกู้ดอกเบี้ยผูกไปช่วยปลดปล่อยหนี้สิน ซึ่งเกิดจากการอุปโภคบริโภคเพียงส่วนหนึ่ง ผลผลิตต่างๆ มีได้คงเียงขึ้น และเกิดหนี้ใหม่ขึ้นมาอีกต่อเนื่องกันไป เกษตรกรไม่เข้าใจหลักการสหกรณ์และขาดความจงรักภักดี สหกรณ์ใดเงินทุนร่อยหรอเหลือน้อย สมาชิกก็ลาออก ขบวนการสหกรณ์หาทุนจึงได้เพียงรักษางานเดิม ถึงแม้จะไม่ขาดทุน แต่ก็ไม่ได้ส่งเสริมการผลิตของเกษตรกร ส่วนทุนที่มีอยู่ก็จำกัดช่วยเหลือเกษตรกรได้เพียงร้อยละ 8 เท่านั้น นอกจากการสหกรณ์ธนาภิบาลแล้ว สหกรณ์พาณิชย์ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นในสมัยต่อมาปรากฏว่าไม่ได้รับผลสำเร็จและขาดทุนเป็นจำนวนมาก เห็นได้ชัดว่ามีได้สนองความต้องการของเกษตรกรในเรื่องการตลาด ตามเจตนาของรัฐ สำหรับสหกรณ์ที่ดินนั้นปรากฏว่าดำเนินงานได้ผลดีพอควร แต่เนื่องจากสหกรณ์ที่ดินมีกำลังน้อย จึงดูแลไม่ทั่วถึงและในบางแห่งก็ต้องประสบอุปสรรคต่างๆ เช่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้การดำเนินการต้องชะงักอยู่กับที่ไม่ได้ก้าวหน้าไป วิธีแก้ไขปรับปรุงการสหกรณ์เป็นเรื่องระยะยาวจะหวังผล

ทันทีไม่ได้ อย่างไรก็ตามในระยะของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติก็ได้เริ่มดำเนินงานไปในแนวใหม่ที่ดีขึ้น อันได้แก่ การส่งเสริมสหกรณ์แผนใหม่ คือ สหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตรวม การรวบรวมสหกรณ์หาทุน ข น า ด เ ลื ก เ ข้ า ตั ว ย กั น เ พื่ อ ปรับปรุงให้เป็นแบบสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตรวม การริเริ่มสหกรณ์เอนกประสงค์โดยวิธีการเงินกู้ควบคุม และการขยายสหกรณ์บำรุงดินในเขตชลประทานภาคกลาง ดังนี้เป็นต้น

44. นอกจากในเรื่องโครงการโดยตรงแล้ว อุปสรรคสำคัญอีก 2 ประการ อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริการ ได้แก่ การแบ่งส่วนงานของกระทรวงเกษตรยังไม่เหมาะสม จำเป็นจะต้องจัดทำใหม่ โดยจัดตั้งกรมใหม่ขึ้นเพื่อรับการขยายงานที่สำคัญ เช่น งานเศรษฐกิจการเกษตร ปัญหาเรื่องการประสานงานกับกระทรวงอื่นยังหลุกหลิกอยู่บ้าง ซึ่งจะต้องหาทางแก้ไขเป็นเรื่องๆ ให้หมดไป

45. ตามที่ได้ระบุไว้แล้ว อนาคตการเกษตรในระยะใกล้ของประเทศไทย เห็นว่าแจ่มใสและจะก้าวหน้าได้อีกมาก ประมาณว่าอัตราการผลิตรวมจะขยายขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 ทุกปี เป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มรายได้ประชาชาติ แผนพัฒนาการเศรษฐกิจย่อมไม่คำนึงถึงแต่เพียงระยะเวลาของแผนเท่านั้น แต่ย่อมพิจารณาถึงอนาคตข้างหน้าเท่าที่อาจมองเห็นได้ ทั้งนี้เพื่อวางรากฐานโครงการต่างๆ ให้เป็นไปตามแนวที่ดำริไว้ โดยคำนึงถึงเหตุผลต่างๆ สิ่งแวดล้อมและความเป็นไปได้เท่าที่จะอนุมานได้ การพัฒนาการเกษตรของประเทศไทยในกาลข้างหน้าจะอาศัยปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

1) จำนวนพลเมืองจะเพิ่มขึ้นในอัตราค่อนข้างสูง อัตราการอุปโภคและบริโภค ผลผลิตการเกษตรภายในประเทศจะสูงขึ้น โดยเฉพาะพืชที่เป็นอาหาร เช่น ข้าว ทั้งนี้ ย่อมหมายถึงตลาดภายในประเทศจะกว้างขวางขึ้น ซึ่งไม่เป็นการเสียหาย แต่เนื่องจากความต้องการสินค้าขาเข้าจะทวีเพิ่มขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องส่งสินค้าขาออกเพิ่มขึ้นเช่นกัน สินค้าขาออกส่วนมากก็ยังคงจะเป็นผลผลิตการเกษตรอยู่ จึงเห็นได้ว่าการผลิตการเกษตรจะต้องเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าอัตราการเพิ่มของพลเมือง นโยบายในด้านการขยายจำนวนพลเมืองของรัฐจึงควรสังวรถึงปัญหาข้อนี้ด้วย

2) การเพิ่มการผลิตเกษตรย่อมทำได้ 2 วิธี คือ ขยายเนื้อที่การเพาะปลูกและเพิ่มผลผลิตต่อไร่ การขยายเนื้อที่เพาะปลูกนั้นยังพอทำได้อีก แต่จะมีขอบเขตจำกัด คาดว่าจะสามารถขยายได้จนถึงประมาณ 120 ล้านไร่ หรือร้อยละ 37.5 ของเนื้อที่ประเทศทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ย่อมหมายความว่าเนื้อที่ที่ขยายออกนั้นจะมีความอุดมสมบูรณ์ลดน้อยลงเป็นลำดับ การเพิ่มผลผลิตต่อไร่จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง และเป็นหัวใจของการพัฒนาการเกษตร การเพิ่มผลผลิตต่อไร่นี้เกษตรกรจะสามารถทำได้ก็โดยอาศัยการนำของรัฐเท่านั้น บริการต่างของรัฐตามโครงการต่างๆ จึงได้ถือวัตถุประสงค์ข้อนี้เป็นสำคัญ การ

ชลประทานการไ้ปุ๋ยและน้ำให้ถูกต้อง การขยายพืชและสัตว์พันธุ์ดี และวิชาการเกษตรแผนใหม่จะช่วยให้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น ถ้าโครงการพัฒนาการเกษตรต่างๆ ได้ผลสำเร็จตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้ตลอดไป การเพิ่มผลผลิตต่อไร่ก็จะทำได้ในอัตราทันกับการขยายจำนวนประชากรภายในอนาคตที่มองเห็นได้

3) พืชที่เป็นหลักของเกษตรมาแต่ดั้งเดิม เช่น ข้าวและยาง จะลดความสำคัญลงเมื่อเทียบกับพืชอื่นๆ สำหรับข้าวนั้นจะต้องผลิตให้พอกับปริมาณการบริโภคภายในประเทศ และจะต้องมีเหลือส่งออกต่างประเทศได้จำนวนหนึ่ง เนื่องจากประชากรของโลกโดยเฉพาะในทวีปเอเชียมีจำนวนสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ตลาดข้าวจะขยายตัวออกเรื่อย ข้าวจึงยังคงเป็นพืชหลักของประเทศต่อไปอีกนาน ประเทศไทยอาจผลิตข้าวได้เต็มที่ในเนื้อที่ประมาณ 50 ล้านไร่ เป็นเนื้อที่ชลประทานประมาณ 15 ล้านไร่ ควรได้ข้าวไม่ต่ำกว่า 12 ล้านตัน ส่วนยางนั้นจะต้องปลูกยางพันธุ์ดีแทนและปลูกในเนื้อที่ใหม่ในระยะ 20 ปีข้างหน้าคาดว่าจะมีเนื้อที่ปลูกยางพันธุ์ดี 4 ล้านไร่ ผลิตยางได้ 5 แสนตัน โดยต้นทุนการผลิตจะลดลงประมาณครึ่งหนึ่ง เพื่อแข่งขันกับยางสังเคราะห์ พืชไร่และผลไม้ต่างๆ จะเพิ่มความสำคัญขึ้น แต่ทั้งนี้จะต้องมีการเพิ่มประเภทการผลิต ยาสูบ อ้อย ฝ้าย ผลไม้และพืชน้ำมัน จะมีทางขยายออกได้มาก คาดว่าเนื้อที่เพาะปลูกพืชไร่ต่างๆ จะเพิ่มขึ้นเป็น 25 ล้านไร่ และเนื้อที่ปลูกไม้ผลจะเพิ่มขึ้นเป็น 15 ล้านไร่

4) การเลี้ยงสัตว์จะเปลี่ยนสภาพไป โดยหนักไปในการเลี้ยงสัตว์พันธุ์ดี เพื่อเอาเนื้อและผลิตผลอย่างอื่น จำนวนสัตว์ใหญ่ที่ใช้งานจะลดน้อยลงบ้าง ฟาร์มเลี้ยงสัตว์จะต้องเกิดขึ้น ตลอดต่างประเทศสำหรับสุกรเปิดไ้ไก่และไข่จะขยายกว้างขวางขึ้น ในด้านการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดและน้ำกร่อยจะเพิ่มขึ้นอย่างน้อยหนึ่งเท่าตัว การประมงจะหนักไปในการประมงทะเลเล็ก โดยมีเรือและอุปกรณ์ที่ทันสมัย การป่าไม้จะไม่มีการขยายออกมากนัก แต่ไม่ว่าในกรณีใดจำต้องรักษาป่าต้นน้ำลำธารและป่าไม้มีค่าไว้ การปลูกป่าเพื่อกิจการอุตสาหกรรมจะเริ่มเป็นรูปร่างขึ้น โดยเฉพาะอุตสาหกรรมกระดาษและเครื่องใช้ต่างๆ

5) มาตรฐานการครองชีพของเกษตรกรโดยทั่วไปแล้วจะดีขึ้น แต่เมื่อเทียบกับผู้ประกอบการอาชีพอย่างอื่นบางอาชีพ เช่น การค้าขายแล้วก็จะยังคงเป็นรองอยู่ เกษตรกรจะรวมกันเป็นกลุ่มและสหกรณ์มากขึ้น และสามารถพึ่งตัวเองได้มากขึ้น เกษตรกรในที่หลายแห่งจะสามารถทำงานได้ตลอดปีและจะมีการใช้เครื่องมือทุ่นแรงและพลังงานไฟฟ้ามากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ คาดว่าครอบครัวเกษตรกรจะมีขนาดเล็กลง บริการสังคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร เช่น การศึกษาและสาธารณสุขจะดีขึ้นกว่าในปัจจุบัน

46. สรุปแล้ว ประเทศไทยและเกษตรกรไทยจะมีอนาคตที่แจ่มใสพอควร แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการพัฒนาต่างๆ ในส่วนของรัฐจะบรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ และขึ้นอยู่กับวิวัฒนาการในด้านสังคมของเกษตรกรเอง ความเจริญทางเศรษฐกิจ และสังคมจึงเป็นของที่คู่กันไปแล้วเลย อย่างใดอย่างหนึ่งเสียมิได้

บทที่ 7

การพัฒนาอุตสาหกรรมและเหมืองแร่

1. อุตสาหกรรมของประเทศไทยในขณะนี้ นับว่ามีความสำคัญเป็นรองการเกษตรอยู่มาก ตามสถิติมวลรวมผลิตภัณฑ์ประชาชาติ ปรากฏว่าผลิตภัณฑ์ของการอุตสาหกรรมและเหมืองแร่ประมาณได้ร้อยละ 12 ของมวลรวมทั้งหมด และการประกอบอาชีพในกิจการอุตสาหกรรมก็มีเพียงร้อยละ 3.5 ของประชากรที่ประกอบกิจกรรมในด้านเศรษฐกิจ จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสิ้นประมาณว่า 28,000 แห่ง แต่เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กเสียแทบทั้งหมด ที่จัดว่าเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีคนงานเกิน 50 คน มีเพียงร้อยละ 3 ของจำนวนโรงงานทั้งหมดเท่านั้น และโดยมากตั้งอยู่ในเขตจังหวัดพระนครและธนบุรี อุตสาหกรรมที่มีอยู่ทั่วไปเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตในทางการเกษตรและป่าไม้เป็นส่วนมาก เช่น โรงสีข้าว โรงเลื่อย โรงงานทำผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เป็นต้น ส่วนอุตสาหกรรมเหมืองแร่ส่วนมากอยู่ในภาคใต้และภาคเหนือของประเทศไทย

นโยบายและแนวทางดำเนินการ

2. ในการวางแผนพัฒนาของประเทศไทยในด้านอุตสาหกรรมและเหมืองแร่นั้น มีความมุ่งหมายที่จะดำเนินการไปในทางส่งเสริมให้การอุตสาหกรรมขยายตัวเติบโตขึ้นด้วยการริเริ่ม และการลงทุนของเอกชนเป็นสำคัญ เพื่อรักษานโยบายนี้รัฐจะยึดถือแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้ คือ

(1) ส่งเสริมให้เอกชนลงทุนเพื่อประกอบการอุตสาหกรรมให้มากขึ้น รวมทั้งการลงทุนจากต่างประเทศ ตามหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการ

อุตสาหกรรม พ.ศ. 2505 รัฐจะไม่ตั้งกิจการอุตสาหกรรมขึ้นใหม่แข่งขันกับเอกชน แต่จะรักษาและปรับปรุงรัฐวิสาหกิจซึ่งมีอยู่แล้วในขณะนี้ให้มีสมรรถภาพดีขึ้น และเพียงแต่จะควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของผลิตผลเท่านั้น นอกจากนี้รัฐจะพยายามช่วยเหลือโดยให้บริการด้านสาธารณูปการ ความสะดวกในการคมนาคมและการขนส่ง การจัดหาตลาด การวิจัยเทคโนโลยี และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดให้มีปริมาณการผลิตเพียงพอในราคาต่ำ

(2) ช่วยเหลือโดยดำเนินการสำรวจ ศึกษา วิจัย และค้นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อเป็นประโยชน์ในการประกอบอุตสาหกรรมและการผลิตแร่ทั่วไป และเป็นแนวทางในการจัดตั้งอุตสาหกรรมหนักขึ้นภายในประเทศ เช่น อุตสาหกรรมเคมี อุตสาหกรรมถลุงแร่ เป็นต้น และศึกษาหาวิธีการที่จะส่งเสริมให้กิจการทำเหมืองแร่ที่เป็นปึกแผ่นอยู่แล้ว ให้มีสมรรถภาพตามหลักวิชาการและสามารถที่จะขยายการผลิตมากขึ้น ตามความต้องการของตลาด

(3) ส่งเสริมและช่วยเหลืออุตสาหกรรมขนาดย่อมและในครอบครัว โดยให้บริการในด้านวิชาการและงานส่งเสริม ให้การช่วยเหลือในด้านการเงินและการจัดหาตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เจริญขึ้นเป็นหลักในการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่ต่อไปในอนาคต

เป้าหมายการผลิต

4. เป้าหมายปริมาณผลิตผลในด้านอุตสาหกรรมของประเทศไทย ในระยะ 3 ปีข้างหน้า ปริมาณการผลิตต่อปีไว้ดังนี้ คือ

อุตสาหกรรม	หน่วย	2505	2509
น้ำตาล	ตัน	150,000	150,000
แก้ว	ตัน	14,800	32,000
กระดาษ	ตัน	5,800	15,000
ซีเมนต์	ตัน	965,000	1,500,000
ปุ๋ย	ตัน	-	90,000
การประกอบรถยนต์	คัน	2,100	3,000
ยางรถยนต์	เส้น	-	140,000

百六十九

กระสอบ	ใบ	11,000,000	35,000,000
ผ้าฝ้าย	หลา	110,000,000	190,000,000
ยาสูบ	ล้านมวน	10,500	14,000
กลั่นน้ำมัน	ถัง	-	13,000,000

เป้าหมายการผลิตแร่ในระยะของแผนพัฒนามีดังนี้

(เมตริกตัน)

แร่	2505	2509
ดีบุก	14,800	20,700
ลิกไนท์	195,000	450,000
ยิปซั่ม	21,000	33,000
เหล็ก	45,000	25,000
ตะกั่ว	5,500	10,000
วูลแฟรม	200	200

หมายเหตุ : การผลิตเหล็กปริมาณจะลดลง เนื่องจากการขุดแร่เหล็กที่เกาะสมุยยุติใน พ.ศ. 2506

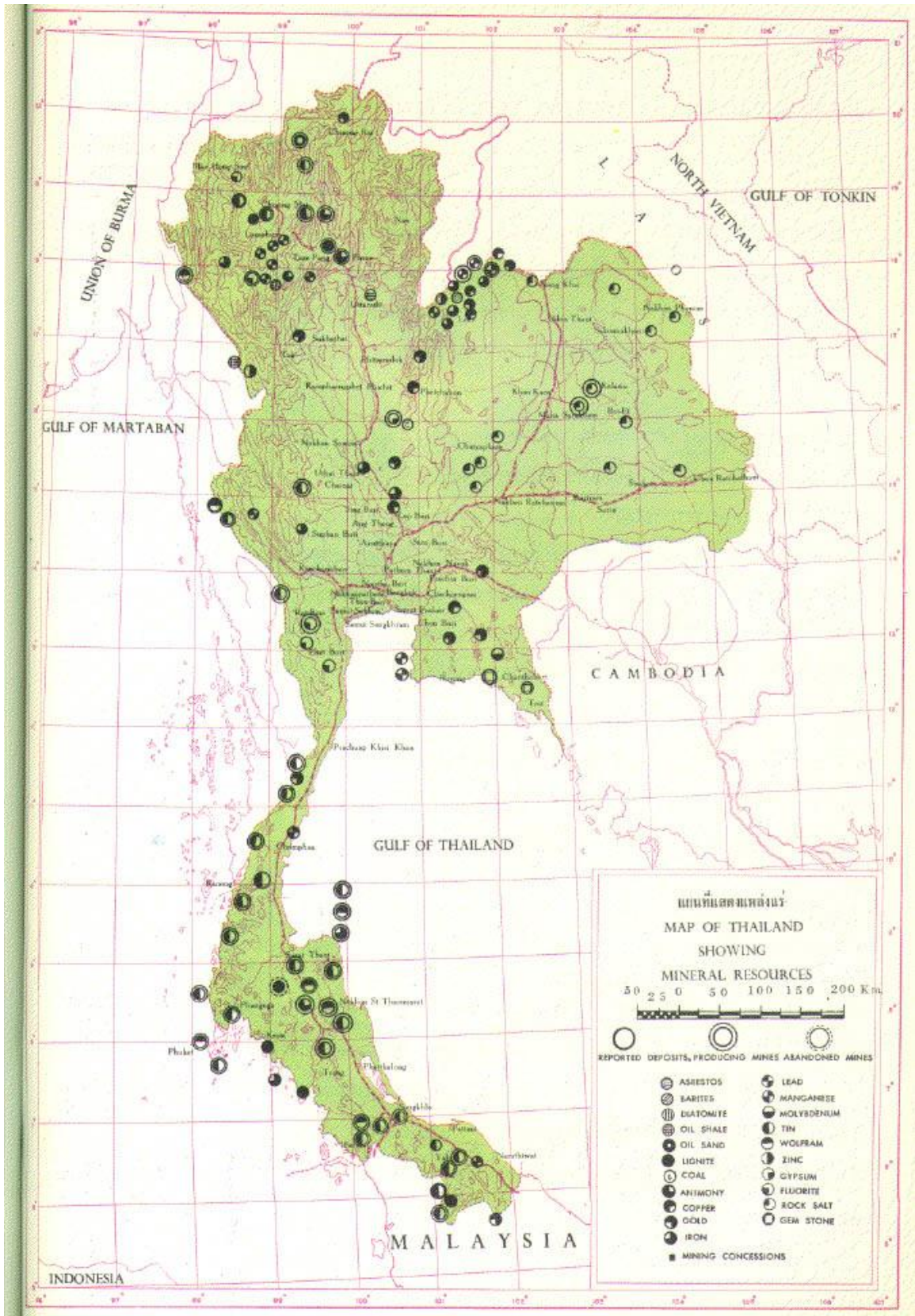
โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมและเหมืองแร่

การพัฒนาเหมืองแร่

5. แร่ต่างๆ ในประเทศไทยนอกจากดีบุกแล้วยังมีการพัฒนาน้อยมาก แต่อย่างไรก็ตามรัฐบาลมิได้นิ่งนอนใจ และกำลังดำเนินการสำรวจค้นแหล่งแร่ต่างๆ เพื่อประโยชน์แก่การพัฒนาประเทศอย่างรีบเร่ง เป็นต้นว่า ได้มีการขุดถ่านลิกไนท์ในภาคเหนือและภาคใต้เพื่อประโยชน์แก่การผลิตกำลังไฟฟ้า ขณะนี้รัฐบาลได้ร่วมกับเอกชนจัดตั้งโรงงานทำปุ๋ยเคมีที่แม่เมาะขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์ที่จะนำลิกไนท์มาประกอบกรรมวิธีเคมีเพื่อทำปุ๋ยจำหน่ายแก่ประชาชนในราคาถูกรวมทั้งโรงงานที่จัดตั้งขึ้นนี้ประมาณว่าจะทำปุ๋ยแอมโมเนียซัลเฟตได้ประมาณปีละ 60,000 ตัน และปุ๋ยยูเรียได้ประมาณ 30,000 ตัน ส่วนแร่เหล็กซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญในการก่อตั้งอุตสาหกรรมพื้นฐานนั้นได้มีการสำรวจพบบ้างแล้วในบางจังหวัด เช่น ที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย แต่ส่วนมากยังไม่อาจนำมาใช้เพื่อประโยชน์ในการค้า รัฐบาลมีโครงการจัดตั้งโรงถลุงแร่เหล็กขึ้น โดยชักชวนให้เอกชนมาลงทุน สำหรับโรงถลุงแร่ดีบุกก็มีนโยบายเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีแหล่งแร่สังกะสี ตะกั่ว ฟลูออไรท์ แมงกานีส และทองแดง ซึ่งจะต้องหาทางพัฒนาแหล่งแร่เหล่านี้ให้เป็นประโยชน์ต่อไป การผลิตซีเมนต์กระทำได้เพียงพอ สำหรับความต้องการภายในประเทศ และยังสามารถส่งออกไปจำหน่ายนอกประเทศได้บ้าง

แผนที่แสดงแหล่งแร่

6. เกลีสตินเธาว์มีอยู่ทั่วไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่เมื่อได้กระทำการสำรวจค้นพบแหล่งเกลือแล้ว ก็ยังไม่สามารถที่จะชักชวนผู้ใดมาลงทุนให้เป็นประโยชน์ในทางอุตสาหกรรมหรือเพื่อส่งออกนอกประเทศ เนื่องจากการขนส่งลำบาก ซึ่งทำให้ค่าขนส่งสูงและห่างไกลจากท่าเรือมาก ดังนั้นเมื่อเทียบกับเกลือทะเลซึ่งทำได้ทั่วไปตามชายฝั่งของอ่าวไทยแล้ว เกลีสตินเธาว์มีราคาสูงมากกว่าจึงไม่มีผู้สนใจลงทุนในปัจจุบัน แต่ต่อไปอาจมีเอกชนมาลงทุนในด้านอุตสาหกรรมเคมีก็เป็นได้

7. การสำรวจแร่ต่างๆ นั้น นโยบายของรัฐบาลต้องการจะชุดค้นและนำทรัพยากรเหล่านี้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ ดังนั้นการสำรวจทรัพยากรจึงจัดเป็นโครงการที่อยู่ในลำดับสำคัญเป็นอย่างยิ่งในระยะเวลาของแผนพัฒนาปี 2507-2509 นี้ โครงการสำรวจธรณีวิทยาเป็นโครงการสำคัญโครงการหนึ่ง นอกจากนั้นยังมีวัตถุประสงค์ที่จะตั้งศูนย์พัฒนาเหมืองแร่ที่ยะลาและเชียงใหม่ เพื่อที่จะส่งเสริมแนะนำวิชาการพัฒนาแร่ให้แก่ผู้ที่มีอาชีพในด้านนี้ ศูนย์นี้มีอยู่แล้ว 1 ศูนย์ในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นในระยะเริ่มต้นของแผนพัฒนา และปฏิบัติการมาได้ผลดีในการช่วยแนะนำและส่งเสริมอุตสาหกรรมเหมืองแร่ให้เพิ่มผลผลิตมากขึ้น นอกจากโครงการดังกล่าวแล้วยังมีโครงการดังต่อไปนี้คือ

(1) โครงการสำรวจแร่ทางชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดเลย ซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนพิเศษสหประชาชาติ

(2) โครงการสำรวจแหล่งแร่ภาคเหนือกำลังดำเนินการขอความช่วยเหลือจากประเทศเยอรมนี

(3) โครงการสำรวจแหล่งแร่ภาคใต้โครงการนี้ได้ดำเนินการขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศเช่นเดียวกัน

(4) โครงการสำรวจแหล่งแร่เหล็กซึ่งได้กระทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญของประเทศเยอรมนีที่เขาสีมคริม จังหวัดกาญจนบุรี ขณะนี้กำลังขอความช่วยเหลือให้มีการสำรวจเพิ่มเติมในแหล่งอื่น

(5) โครงการจัดตั้งโรงเรียนเหมืองแร่ โรงเรียนนี้ได้เสนอขอผู้เชี่ยวชาญจากประเทศเยอรมนีมาทำการสำรวจ และวางหลักเกณฑ์การจัดตั้งโรงเรียนขึ้น เพื่อให้การศึกษาและการอบรมแก่ผู้ที่

สนใจในอาชีพทำเหมือง อาจตั้งเป็นโรงเรียนอาชีวะเหมืองแร่ชั้นสูงที่จังหวัดสงขลา โดยเป็นส่วนหนึ่งของวิทยาลัยเทคนิค

การขุดบ่อน้ำบาดาล

8. กรมทรัพยากรธรณีจะได้ขยายการดำเนินการสำรวจขุดพื้นที่ และชั้นของแร่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยวิธีการขุดน้ำบาดาลและวิเคราะห์เชื้อแร่ในน้ำเพิ่มขึ้น โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ทั้งในการสำรวจค้นหาแร่และการคั่นหาน้ำบาดาลเพื่อบริโภคให้แก่ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นแหล่งที่ขาดแคลนน้ำบริโภคอีกด้วย จึงนับว่าเป็นโครงการซึ่งทำงานได้ผลประโยชน์ถึงสองทาง โดยประสานงานกับกรมโยธาเทศบาลและกรมอนามัย

การผลิตน้ำมัน

9. รัฐบาลได้ดำเนินการขุดค้นหาแหล่งน้ำมันที่อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่และบริเวณใกล้เคียงมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว แต่จำนวนน้ำมันที่ค้นพบแล้วนั้นยังน้อยมาก นอกจากนั้นรัฐบาลได้ให้สัมปทานแก่บริษัทเอกชนต่างประเทศทำการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนืออีกด้วย แต่ยังไม่อาจมั่นใจได้ว่าในระยะของแผนพัฒนาจะได้มีการค้นพบแหล่งที่มีน้ำมันมากเพียงพอเป็นประโยชน์แก่เศรษฐกิจของประเทศ นอกจากการสำรวจแหล่งน้ำมันแล้วรัฐบาลได้สร้างโรงงานกลั่นน้ำมันขนาดวันละ 5,000 ถึง ขึ้นที่บางจาก และได้อนุญาตให้บริษัทเอกชนตั้งโรงกลั่นน้ำมันขนาดวันละ 28,000 ถึง ใกล้ศรีราชาจังหวัดชลบุรีอีกด้วย ซึ่งจะก่อสร้างเสร็จปลายปี 2507

การทำแร่ดีบุก

10. ในระยะ 3 ปีที่แล้วมานี้การผลิตแร่ดีบุกได้เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ภายในระยะของแผนพัฒนานี้ คาดว่าปริมาณการผลิตจะเพิ่มขึ้นเป็น 20,700 ตัน ปริมาณการใช้ดีบุกในตลาดโลกยังแสดงท่าทีจะสูงขึ้นอีก ถ้ารัฐบาลอเมริกามีได้ดำเนินการจำหน่ายดีบุกที่สะสมไว้ออกสู่ตลาดเป็นระยะๆ ไปแล้ว ราคาจะต้อสูงขึ้นสูงกว่าระดับราคาสูงสุดของมูลภัณฑ์กันชนระหว่างประเทศอย่างแน่นอน การจัดตั้งโรงถลุงดีบุกขึ้นในจังหวัดภาคใต้จะเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงว่าการพัฒนาแร่ดีบุกของประเทศได้ก้าวหน้าไปอีก

การส่งเสริมอุตสาหกรรม

11. สถาบันที่มีหน้าที่ช่วยส่งเสริมการอุตสาหกรรมของเอกชนอีก 3 แห่งด้วยกัน คือ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม บริษัทเงินทุนเพื่อการอุตสาหกรรมและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เพื่อกิจการอุตสาหกรรม

(1) **กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม**

วิธีการส่งเสริมอุตสาหกรรมที่กรมดำเนินอยู่ขณะนี้ อาจแบ่งได้เป็น 3 ทาง คือ

(1) คัดคว้าและทดลองหาวัตถุดิบและอุตสาหกรรมภายในประเทศว่ามีอย่างไร และปริมาณเท่าใดแล้วนำมาทดลองเป็นสินค้าอุตสาหกรรมขึ้น รวมทั้งค้นคว้าหาวิธีการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ต่างๆ และดัดแปลงเครื่องจักรและเครื่องมือทุนแรงให้เป็นประโยชน์ด้วย

(2) ส่งเสริมให้เกิดอุตสาหกรรมขึ้นภายในประเทศ ช่วยเหลือให้คำแนะนำในด้านวิชาการเกี่ยวกับอุตสาหกรรม รวบรวมสถิติวัตถุดิบ อุตสาหกรรมและผู้ประกอบอุตสาหกรรม ตลอดจนอบรมวิชาชีพอุตสาหกรรมบางอย่างแก่ราษฎร

(3) เผยแพร่และโฆษณาผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ทำขึ้นในประเทศโดยวิธีต่างๆ เช่น รับรองคุณภาพสินค้าอุตสาหกรรมให้คำแนะนำแก่เจ้าของโรงงานเพื่อปรับปรุงคุณภาพและช่วยหาตลาดจำหน่ายให้ตามสมควร

นอกจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมแล้ว ยังมีหน่วยงานอื่นในกระทรวงอุตสาหกรรมที่มีส่วนในการให้ความช่วยเหลือแก่การอุตสาหกรรม เช่น กรมวิทยาศาสตร์ได้ให้ความช่วยเหลือในเรื่องการศึกษาวิเคราะห์วิจัยเกี่ยวกับวัตถุดิบ การควบคุมคุณภาพ และการรับรองคุณภาพของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอีกด้วย

(2) **บริษัทเงินทุนเพื่อการอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย**

บริษัทนี้ได้ก่อตั้งขึ้นในปี 2503 มีทุนจดทะเบียน 20 ล้านบาท เป็นหุ้นที่จำหน่ายและชำระแล้ว 17.4 ล้านบาท บริษัทได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาล เช่น ให้อู่ในระยะยาวและไม่มีดอกเบี้ยเป็นเงิน 15 ล้านบาท ซึ่งรัฐบาลได้มาจากเงินบาทค่าซื้อผลิตผลเกษตรเหลือใช้ของสหรัฐ-อเมริกา แต่อย่างไรก็ตามบริษัทไม่สามารถดำเนินให้ได้ผลเต็มตามที่คาดไว้ในระยะแรกเริ่ม เพราะในระยะเวลาปีเศษบริษัทได้ให้กู้เงินไปเพียง 8 ราย ในวงเงิน 11.3 ล้านบาท ทั้งที่บริษัทมีเงินทุนหมุนเวียนอยู่ถึง 30 ล้านบาท ต่อมาในปี 2505 บริษัทได้ปรับปรุงกิจการใหม่ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น เป็นผลให้การให้กู้เงินของบริษัทเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนถึง 45 ล้านบาท ในปี 2506 บริษัทจำเป็นต้องหาทุนมาเพิ่มขึ้นโดยกู้เงินจากรัฐบาลได้อีก 20 ล้านบาท ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ และขอกู้เงินรวม 5 ล้านเหรียญสหรัฐจากธนาคารโลกและประเทศเยอรมนี และได้

ขายหุ้นให้แก่บรรษัทการเงินระหว่างประเทศอีก 6 แส่นเหรียญ จึงเป็นที่คาดหวังได้ว่าการดำเนินงานของ
 บ ร ร ษั ฑ จ ะ ส ำ ม ำ ร ถ ษั ฎ ย เ ห ลี ๑
 อุตสาหกรรมขนาดปานกลางมากขึ้นในอนาคต

(3) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม

ก. เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมของเอกชน รัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้น
 คณะหนึ่ง เพื่อปฏิบัติงานภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการ
 อุตสาหกรรม พ.ศ. 2505 อุตสาหกรรมใดซึ่งรัฐประกาศส่งเสริมแล้ว รัฐจะไม่เข้าทำการแข่งขันใน
 กิจการอุตสาหกรรมประเภทนั้น นอกจากนี้ภายในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี จากเมื่อเริ่มกิจการยัง
 ยกเว้นหรือลดอากรขาเข้าและภาษีการค้าสำหรับเครื่องจักรอุปกรณ์เครื่องอะไหล่และวัตถุดิบ ตาม
 ความสำคัญของอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมยกเว้นหรือลดภาษีเงินได้ ยอมให้ผู้เชี่ยวชาญ
 ชาวต่างประเทศและผู้ชำนาญการเข้ามาได้เกินอัตราจำนวนคนเข้าเมือง อนุญาตให้ส่งผลกำไรของการลงทุน
 นั้นคืนกลับประเทศของผู้ลงทุนนั้นได้ และยังให้คำมั่นสัญญาที่จะไม่เวนคืนกิจการนั้นมาเป็นของรัฐ จึงเห็น
 ได้ชัดว่าสิทธิและคุณประโยชน์ซึ่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการ
 อุตสาหกรรม กำหนดไว้นั้นสูงกว่าที่มีอยู่โดยทั่วไปในประเทศอื่น

ข. จำนวนผู้ที่ขอรับและได้รับการส่งเสริมตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ในระยะเวลา
 3 ปี (2504-2506) มีดังต่อไปนี้คือ

	2504	2505	2506
จำนวนผู้ที่ยื่นขอรับการส่งเสริม	103	102	91
จำนวนผู้ที่ได้รับการส่งเสริม	41	49	49

ค. อย่างไรก็ตามผู้ที่ได้รับการส่งเสริมทั้งหมดนั้น มิใช่จะทำการผลิตได้ผลสำเร็จมาก
 เสมอไป มีจำนวนไม่น้อยที่ต้องประสบอุปสรรคในการแข่งขัน ดังนั้น จึงควรมีการ
 ปรับปรุงสำนักงานแห่งนี้ให้มีสมรรถภาพในทางวิชาการมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประเมินและ
 วิเคราะห์และประสานงานในการวิจัยเรื่องตลาด ภาวะของอุตสาหกรรมต่างๆ และความสัมพันธ์กับการ
 พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลยังได้จัดตั้งคณะกรรมการในระดับสูงขึ้นเพื่อ
 ช่วยเหลือขอจัดปัญหาข้อขัดข้องต่างๆ ที่ผู้ลงทุนไปแล้วได้ประสบขึ้นอีกด้วย

12. ในปี 2505 รัฐบาลได้จ้างบริษัทที่ปรึกษาด้านอุตสาหกรรมให้ทำการสำรวจอุตสาหกรรมของประเทศ เพื่อชี้ช่องสำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมที่จะนำมาซึ่งคุณประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ลงทุน ตลอดจนศึกษาและแนะนำอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ ซึ่งเห็นว่าเหมาะสมที่จะดำเนินการส่งเสริมให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เช่น อุตสาหกรรมเครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า อุตสาหกรรมเคมี (โซดาแอชและคอสติคโซดา) อุตสาหกรรมเครื่องสูบน้ำและเครื่องมือกล นอกจากนี้ทางสหรัฐอเมริกา ยังจะให้ความช่วยเหลือเพื่อที่จะสำรวจอุตสาหกรรมประเภทอื่นๆ อีก

นิคมอุตสาหกรรม

13. อุปสรรคที่สำคัญที่อุตสาหกรรมต้องเผชิญอยู่ในขณะนี้ คือ ราคาที่ดินในจังหวัดพระนครและธนบุรีสูงมาก ฉะนั้นเพื่อแก้ไขปัญหานี้ รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขึ้นในบริเวณใกล้เคียงจังหวัดพระนครและธนบุรี และในต่างจังหวัดบางแห่งนิคมดังกล่าวจะมีถนน ไฟฟ้า น้ำประปา และบริการอื่นๆ พร้อมเพียง คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้ร่วมมือกับบริษัทต่างประเทศในการสำรวจย่านอุตสาหกรรมและการจัดตั้งนิคม ซึ่งบริษัทนี้ได้เริ่มทำการสำรวจแล้ว นอกจากนี้กระทรวงอุตสาหกรรมกำลังพิจารณาการพัฒนาที่ดินที่รังสิตเนื้อที่ 2,500 ไร่ ให้เป็นย่านอุตสาหกรรมอีกแห่งหนึ่ง

อุตสาหกรรมขนาดย่อมและอุตสาหกรรมในครอบครัว

14. อุตสาหกรรมขนาดย่อมและอุตสาหกรรมในครอบครัวมีอยู่ทั่วไป เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมประเภทดังกล่าวนี้ เป็นทางที่จะนำมาซึ่งอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในภายหน้า แต่ยังมีปัญหาเงินทุนเพื่อขยายหรือบูรณะธุรกิจ วิธีผลิตและเทคโนโลยีต่างๆ ที่จำเป็นต้องปรับปรุงและแก้ไขอีกมาก และ ยัง ตั อ ง แ ก้ ไ ข บั ญ ห า ร ็ อ ง ต ล า ด แ ล ะ ก าร จ ำ ห ญ ำ ย ตั วย ว ง เ จ ิน กู้ ซึ่ง อุตสาหกรรมขนาดดังกล่าวต้องการนั้น เป็นจำนวนน้อยเกินไปสำหรับการดำเนินงานตามหลักของบรรษัทเงินทุนเพื่อการอุตสาหกรรม ดังนั้น รัฐบาลจึงให้การช่วยเหลือโดยตั้งเงินทุนไว้ปีละ 10 ล้านบาท ในระยะของแผนพัฒนาเพื่อให้กู้โดยผ่านธนาคารพาณิชย์

15. สำหรับการช่วยเหลือในด้านบริการทางวิชาการนั้น รัฐบาลขอให้กองทุนพิเศษสหประชาชาติช่วยเหลือในการจัดตั้งสถาบันบริการอุตสาหกรรมขนาดย่อมขึ้น ตามโครงการนี้สถาบันจะมีศูนย์กลางที่พระนครและธนบุรี ต่อไปจะมีการขยายสาขาบริการไปตามภาคต่างๆ อีก 5 ภาค โดยเริ่มในภาคเหนือก่อน สถาบันนี้จะให้บริการในทางวิชาการทุกประการ ตลอดทั้งการแนะนำ วิจัยและวิเคราะห์

วัสดุต่างๆ ที่อาจใช้ในการผลิตและวิธีการผลิตทั้งการสำรวจตลาดด้วย นอกจากนั้นกระทรวงอุตสาหกรรม
จะได้จัดตั้งศูนย์ออกแบบเพื่อเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง และแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆ ให้เป็นไปตามความนิยม
แห่งยุคเพื่อให้สามารถหาตลาดได้กว้างขวางขึ้น

รัฐวิสาหกิจในด้านอุตสาหกรรม

16. กิจการลงทุนของรัฐวิสาหกิจในด้านอุตสาหกรรมนั้น ขณะนี้มีอยู่มากที่สำคัญมีอยู่
ดังนี้ คือ

องค์การทอผ้า มีโรงงานที่ดำเนินการอยู่ 2 แห่ง ที่พระนคร มีเครื่องปั่นด้าย 10,000 เครื่อง และเครื่องทออีก 314 เครื่อง และที่พิษณุโลกซึ่งกำลังก่อสร้างด้วยเงินทุนประมาณ 150 ล้านบาท และจะสร้างเสร็จภายในปี 2508 โรงงานใหม่นี้จะผลิตผ้าได้ประมาณปีละกว่า 6,000,000 ตารางเมตร ซึ่งส่วนใหญ่เพื่อใช้ในราชการทหาร

โรงงานน้ำตาลทรายขาว รัฐบาลมีโรงงานน้ำตาลอยู่ 4 โรง ที่ชลบุรี สุพรรณบุรี ลำปาง และอุดรดิตถ์มีกำลังการผลิตน้ำตาลได้ประมาณร้อยละ 30 ของโรงงานน้ำตาลทั้งสิ้นในประเทศ โรงงานเหล่านี้มีได้มีโครงการขยายการผลิต ตลอดระยะเวลาของแผนพัฒนานี้

องค์การแก้ว มีโครงการที่จะขยายโรงงานผลิตแก้วธรรมดาให้เพิ่มจาก 40 เป็น 60 ตันต่อวัน ใน พ.ศ. 2508 ประมาณว่าจะผลิตแก้วเสทินในอัตราวันละ 5 ตัน

โรงงานกระดาษ มีอยู่ 2 แห่ง ที่จังหวัดกาญจนบุรี ผลิตกระดาษได้ในอัตราวันละ 10 ตัน และอีกแห่งหนึ่งที่บางปะอินได้ลงทุนไปแล้วประมาณ 600 ล้านบาท มีประมาณการผลิตวันละ 40 ตัน โดยใช้เยื่อกระดาษผสมกับฟางข้าว แต่การผลิตกระดาษไม่ได้ผลเต็มที่และยังอยู่ในขั้นปรับปรุงแก้ไข

องค์การอาหารสำเร็จรูป มีโรงงานผลิตอาหารกระป๋องที่บ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ใช้เงินลงทุนประมาณ 130 ล้านบาท มีกำลังผลิตประมาณ 20 ตันต่อวัน ซึ่งการก่อสร้างกำลังจะแล้วเสร็จและสามารถผลิตได้ในเร็ววันนี้

โรงงานกระสอบ มี 2 โรง คือ ที่นครราชสีมาและที่นนทบุรี รวมกำลังการผลิตในปัจจุบันประมาณปีละ 9,000,000 ใบ และคาดว่าจะเพิ่มกำลังการผลิตเป็น 15 ล้านใบ ใน พ.ศ. 2509

โรงงานยาสูบ โรงงานยาสูบได้ทำการขยายกำลังการผลิตตลอดมา ในปัจจุบันผลิตได้ประมาณ 10,000 ล้านมวน ในระยะของแผน จะส่งเสริมการวิจัยยาสูบ ขยายกำลังการผลิต และส่งเสริมการส่งยาสูบออกนอกประเทศ เพื่อเพิ่มเงินส่งคลังให้มากยิ่งขึ้น

การวิจัยและวิเคราะห์ในด้านอุตสาหกรรม

17. การวิจัยและวิเคราะห์ในทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการอุตสาหกรรม ในปัจจุบันนี้ยังดำเนินการอยู่ในขอบเขตจำกัดอยู่มาก และประสพอุปสรรคในการจัดหาเจ้าหน้าที่ผู้ทรงคุณวุฒิปฏิบัติงาน

กรมวิทยาศาสตร์ กระทรวงอุตสาหกรรม ดำเนินงานเกี่ยวกับการทดลอง วิเคราะห์ ควบคุมและรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์เป็นส่วนมาก ส่วนการวิจัยนั้นกระทำได้เพียงส่วนน้อย เนื่องจากขาด กำลังเงินและเจ้าหน้าที่ผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างไรก็ตามก็เป็นที่ประจักษ์กันอยู่แล้วว่า กิจกรรมอุตสาหกรรมจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ต่อไป จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมกิจกรรมวิจัย และบริการทั้งในด้านอุตสาหกรรม และด้านวิทยาศาสตร์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ปัจจุบัน และที่พึงคาดหมายได้ในอนาคต ในขณะนี้ได้มีศูนย์เพิ่มผลผลิตตั้งขึ้นและดำเนินการแล้วที่กระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อประโยชน์ในการ อบรมเอกชนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและธุรกิจ มีการปรึกษาหารือและอภิปรายปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับการ ปร ะ ก อ บ อุตสาหกรรม และ พา ณี ช ย์ นอกจากนี้รัฐบาลยังมี โครงการจัดตั้งสถาบันวิจัยเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของบรรษัทวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ และ โครงการสถาบันบริการอุตสาหกรรมขนาดย่อมตั้งได้กล่าวมาแล้วข้างต้น โครงการทั้งสองนี้อาจจะได้รับความช่วยเหลือจากองค์การกองทุนพิเศษสหประชาชาติในการจัดตั้งในปี 2507

สถิติอุตสาหกรรม

18. ปัจจุบันสถิติของการอุตสาหกรรมยังขาดแคลนอยู่เป็นอันมาก ไม่อาจจะแสดงได้ว่า ข้อเท็จจริงในด้านการผลิตมีอยู่อย่างไร จึงเป็นการยากที่จะพยากรณ์อัตราความเจริญของการผลิตได้ อย่างไรก็ตามในปี 2507 รัฐบาลจะได้ทำการสำรวจสำมะโนอุตสาหกรรมทั่วประเทศไทยขึ้นในเขตพระนคร ธนบุรี ซึ่งเมื่อทำการสำรวจจนได้ผลอย่างจริงจังแล้ว จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวางแผนพัฒนา อุตสาหกรรม

ผลงานและความคาดหมายในอนาคต

19. ผลของการพัฒนาอุตสาหกรรมเท่าที่เป็นมาแล้วในระยะของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจนั้น ในด้านการสำรวจทรัพยากรได้ผลก้าวหน้าไปเป็นอันมาก มีการสำรวจแหล่งแร่ต่างๆ ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะได้ทำการสำรวจและขุด บ่อน้ำบาดลประมาณปีละ 200-300 บ่อ เพื่อนำบริโภคและข้อมูลเกี่ยวกับชั้นหินและเกลือสินเธาว์เป็น ประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมต่อไป การสำรวจแหล่งน้ำมันก็ยังคงดำเนินต่อไปในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ

20. นอกจากงานในด้านสำรวจแล้ว การส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ก้าวหน้าไปมาก ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม พ.ศ. 2505 ปรากฏว่ามีอุตสาหกรรมที่ขอรับการส่งเสริมมากกว่า 200 ราย ตั้งแต่ พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา และคาดว่าจะเริ่มขึ้นเรื่อยๆ ส่วนการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อมและอุตสาหกรรมในครอบครัวจะขยายมากขึ้นในต่างจังหวัด

21. ในด้านรัฐวิสาหกิจอุตสาหกรรมได้ก่อสร้างโรงงานกลั่นน้ำมันบางจากขนาด 5,000 ถึงต่อวันเสร็จแล้ว แต่ยังคงอยู่ในขั้นทดลองผลิต โรงงานกระดาษบางปะอินก็ได้เปิดทำการแล้วเมื่อ พ.ศ. 2505 นอกจากโครงการก่อสร้างโรงงานทอผ้าพิษณุโลกแล้ว ในระยะ 3 ปีหลังของแผนก็จะมีเพียงแต่การปรับปรุงสมรรถภาพของการดำเนินงาน และการขยายงานบางแห่งเพื่อสนองความต้องการที่เพิ่มในตลาดเท่านั้น

22. อุปสรรคสำคัญที่ได้ประสพมาแล้วคือ ตลาดภายในประเทศยังแคบอยู่ อุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในประเทศส่วนใหญ่จึงเป็นอุตสาหกรรมในครอบครัว อุตสาหกรรมขนาดย่อมและปานกลาง และต้นทุนการผลิตยังสูงอยู่ การอุตสาหกรรมจะเจริญก้าวหน้ารวดเร็วขึ้นก็ต่อเมื่อรายได้ของประชาชนในชนชั้นกลางสูงขึ้น อย่างไรก็ดี การพัฒนาอุตสาหกรรมสำหรับประเทศไทยนั้น นับว่ามีทางจะพัฒนาให้ก้าวหน้าได้อีกเป็นอันมาก รายงานการสำรวจอุตสาหกรรมแสดงว่าประเภทอุตสาหกรรมที่สามารถจะพัฒนาขึ้นได้นั้น มีหลายประเภท เช่น อุตสาหกรรมทอผ้าและปั่นด้าย การทำกระดาษแข็ง การสกัดน้ำมันจากพืช และการทำอาหารสัตว์

23. อุตสาหกรรมที่อาจจะเพิ่มผลผลิตเพื่อส่งไปจำหน่ายต่างประเทศได้ในราคาที่สามารถแข่งขันกับสินค้าของประเทศอื่นๆ ได้ก็มีอยู่บ้าง อุตสาหกรรมประเภทนี้ ได้แก่ ประเภทที่อาศัยวัตถุดิบจากการเกษตร เช่น อุตสาหกรรมยางรถยนต์ รถจักรยานและอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พืชและเยื่อไม้เหล่านี้ เป็นต้น อุตสาหกรรมหลัก เช่น อุตสาหกรรมเคมีและอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ ควรจะได้รับการสนับสนุนให้เพิ่มขึ้นได้ในโอกาสต่อไป ส่วนอุตสาหกรรมประเภทที่ผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ประจำบ้าน เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า สายไฟฟ้า และเครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตรกรรม เป็นต้นว่าระหัดสูบน้ำ เครื่องทุ่นแรงขนาดย่อม ก็เป็นอุตสาหกรรมที่มีแนวทางที่จะเพิ่มขึ้นได้ในอนาคตอันใกล้

24. สรุปได้ว่าอุตสาหกรรมจะมีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมขนาดปานกลางและขนาดย่อม ซึ่งผลิตสินค้าซึ่งขณะนี้ต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ อุตสาหกรรมหนักอาจเกิดขึ้นบ้างบางประเภท แต่ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องจักร เครื่องยนต์และอุปกรณ์ขนาดใหญ่จะยังต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศต่อไปอีกนาน ความเจริญในด้าน

百八十三

อุตสาหกรรมจะเป็นปัจจัยสำคัญในอนาคตทางเศรษฐกิจของประเทศ ถ้าหากประเทศไทยสามารถขยายกิจกรรมอุตสาหกรรมได้มากพอประมาณแล้ว กิจกรรมอื่นๆ เช่น การเกษตร การพาณิชย์ และบริการต่างๆ ก็จะขยายเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว กิจกรรมดังกล่าวนี้เป็นเรื่องของเอกชน บทบาทของเอกชนในการพัฒนาประเทศจึงจะสำคัญขึ้นเป็นลำดับ

งบประมาณอุดสาหกรรมและเหมืองแร่

1. งบประมาณแผ่นดิน

(ล้านบาท)

ส่วนราชการ โครงการ	งบประมาณ			รวม
	2507	2508	2509	
ส่วนราชการ	55.45	84.47	81.02	220.94
กรมทรัพยากรธรณี	35.90	44.60	45.70	126.20
1. สำรวจและพัฒนาน้ำบาดาล	23.30	30.00	30.00	83.30
2. สำรวจแร่ วัตถุประสงค์และศูนย์พัฒนาเหมืองแร่	5.10	4.60	5.70	15.40
3. สำรวจธรณีวิทยา	7.50	10.00	10.00	27.50
กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	14.95	20.87	26.21	62.30
1. สถาบันบริการอุตสาหกรรมขนาดย่อม	4.05	9.87	15.21	29.13
2. ขยายบริการด้านตลาดสำหรับหัตถกรรมไทย	0.90	1.00	1.00	2.90
3. ทุนให้กู้เพื่อการอุตสาหกรรมขนาดย่อม	10.00	10.00	10.00	30.00
กรมโรงงานอุตสาหกรรม	1.60	11.60	0.30	13.50
1. ศูนย์เพิ่มผลผลิต	0.30	0.30	0.30	0.90
2. นิคมอุตสาหกรรม	-	10.00	-	10.00
3. การสำรวจเยื่อไม้เพื่อทำกระดาษ	1.30	1.30	-	2.60
กรมวิทยาศาสตร์	0.80	0.90	1.00	2.70
1. วิจัยวิทยาศาสตร์	0.80	0.90	1.00	2.70
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม	2.20	-	-	2.20
1. สำรวจนิคมอุตสาหกรรม	2.20	-	-	2.20

百八十五

ส่วนราชการ โครงการ	งบประมาณ			รวม
	2507	2508	2509	
สภาวิจัยแห่งชาติ	-	6.50	7.81	14.31
1. สถาบันวิจัยเทคโนโลยี	-	6.50	7.81	14.31

ส่วนราชการ โครงการ	งบประมาณ			รวม
	2507	2508	2509	
รัฐวิสาหกิจ	91.21	98.09	45.21	234.51
1. องค์การเบตเตอร์	0.23	-	-	0.23
2. องค์การอาหารสำเร็จรูป	9.66	5.50	2.50	17.66
3. องค์การพอกหนัง	0.30	0.81	-	1.11
4. องค์การทอผ้า	11.00	37.56	15.71	64.27
5. โรงงานกระดาษไทย	0.50	0.50	0.50	1.50
6. โรงงานน้ำมันฝาง	13.97	15.00	15.00	43.97
7. บริษัทส่งเสริมเศรษฐกิจแห่งชาติ	27.02	15.22	4.00	46.24
8. บริษัทปุ๋ยเคมี	20.00	15.00	-	35.00
9. โรงงานเภสัชกรรม	1.53	1.50	-	3.03
10. องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว	7.00	7.00	7.50	21.50
รวม	146.66	182.56	126.23	455.45

2. เงินกู้ต่างประเทศ

(ล้านบาท)

โครงการ	2507	2508	2509	รวม	แหล่งที่มาขอู้
บรรษัทเงินทุนเพื่อการอุตสาหกรรม	52.50	52.50	-	105.00	เป็นเงินกู้เยอรมนี 55 ล้านบาท เงินกู้จาก ธนาคารโลก 50 ล้าน
โรงงานทอผ้าพิษณุโลก	98.50	26.00	-	124.50	บาทบริษัทญี่ปุ่น
รวม	151.00	78.50	-	229.50	

3. เงินช่วยเหลือต่างประเทศ

(ล้านบาท)

โครงการ	2507	2508	2509	รวม
ก. สหรัฐอเมริกา	2.0	3.0	3.0	8.0
1. พัฒนาอุตสาหกรรม				
ข. กองทุนพิเศษสหประชาชาติ	9.5	8.6	8.6	26.7
1. สถาบันวิจัยเทคโนโลยี				
2. สถาบันบริการอุตสาหกรรมขนาดย่อม				
ค. สหประชาชาติ (ไอแอลโอ)	1.7	1.7	1.7	5.1
1. อุตสาหกรรมในครอบครัว				
2. สสำรวจแรงงานอุตสาหกรรม				
ฅ. แผนโคลัมโบ	4.0	4.0	4.0	12.0
1. ศูนย์ออกแบบอุตสาหกรรม (ญี่ปุ่น) อื่นๆ				
ง. แหล่งอื่นๆ	5.0	5.0	5.0	15.0
1. การสำรวจแร่ภาคเหนือ (เยอรมนี)				
2. โรงเรียนอาชีพะเหมืองแร่ (เยอรมนี) อื่นๆ				
รวม	22.2	22.3	22.3	66.8

รวมงบพัฒนาอุตสาหกรรมและเหมืองแร่

(ล้านบาท)

รายการ	2507	2508	2509	รวม
งบประมาณ	146.66	182.56	126.23	455.45
เงินกู้ต่างประเทศ	151.00	78.50	-	229.50
เงินช่วยเหลือต่างประเทศ	22.20	22.30	22.30	66.80
รวม	319.86	283.3	148.53	751.75
		6		

รวมงบประมาณอุดหนุนและเหมืองแร่ทั้งสิ้น 751.75 ล้านบาท ในจำนวนนี้เกือบครึ่งหนึ่งเป็นงบประมาณอุดหนุนรัฐวิสาหกิจต่างๆ ในสาขาอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นจำนวนสูงมาก และควรจะลดลงในเมื่อการพัฒนาวิสาหกิจอุตสาหกรรมต่างๆ ได้บรรลุผล มีสมรรถภาพในการบริหารและการผลิตดีขึ้นกว่าในปัจจุบัน

บทที่ 8

การพัฒนาพลังงาน

1. พลังงานไฟฟ้าเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจในปัจจุบันนี้เป็นอันมาก อาจกล่าวได้ว่า ความสำเร็จในการใช้ไฟฟ้าโดยเฉลี่ยของประชากรเป็นเครื่องแสดงระดับความก้าวหน้าที่น่าพอใจในทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาอุตสาหกรรม และส่งเสริมสวัสดิภาพของประชาชนหลังที่สงครามโลกครั้งที่สองประเทศไทยขาดแคลนพลังงานไฟฟ้าอย่างมากเป็นเวลาหลายปี การขยายการผลิตและระบบจำหน่ายไฟฟ้าเป็นไปอย่างล่าช้า กิจการไฟฟ้าเท่าที่บูรณะและก่อสร้างเพิ่มเติมขึ้น เดิมใช้เครื่องจักรไอน้ำและเครื่องยนต์ดีเซล ซึ่งทำให้ต้นทุนผลิตไฟฟ้าสูงเป็นเหตุให้เอกชนต้องติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าใช้เอง แต่ก็ไม่เพียงพอที่จะสนองความต้องการที่ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยไม่มีเชื้อเพลิง เช่น น้ำมันหรือถ่านหินที่จะนำมาผลิตไฟฟ้าในราคาถูกลงได้ แต่มีพลังน้ำและถ่านลิกไนท์มากมายซึ่งอาจนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการผลิตพลังงานไฟฟ้า ฉะนั้นการพัฒนาพลังงานของประเทศจึงได้วางไว้ โดยอาศัยพลังน้ำเป็นหลัก และได้เริ่มโครงการผลิตไฟฟ้าจากพลังน้ำที่เขื่อนภูมิพลเป็นโครงการแรกในปี 2501 และมีโครงการผลิตไฟฟ้าจากลิกไนท์ที่มีอยู่มากในภาคเหนือและภาคใต้ด้วย นับตั้งแต่แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเริ่มใช้การพัฒนาพลังงานไฟฟ้าของประเทศได้ก้าวหน้าไปมาก โดยเปลี่ยนระบบการผลิตไฟฟ้าเฉพาะท้องถิ่น ซึ่งใช้

เครื่องจักรดีเซลขนาดเล็กมาเป็นระบบการผลิตจากแหล่งพลังน้ำ และจากโรงงานไฟฟ้าขนาดใหญ่ ซึ่งมีระบบสายส่งและระบบจำหน่ายในเขตอันกว้างขวางนั้น ในระยะ 3 ปีแรกการดำเนินการส่วนใหญ่จึงเป็นงานก่อสร้างแทบทั้งสิ้นใน พ.ศ. 2507 การก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่เขื่อนภูมิพลและโรงไฟฟ้าลิกไนท์ภาคใต้จะเสร็จและเริ่มจำหน่ายกระแสไฟฟ้าได้ ส่วนในระยะของแผน 3 ปี หลังจากนั้นก็ได้คาดว่าจะมีการผลิตไฟฟ้าจากโครงการน้ำพองและน้ำพุนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้อีก ทั้งจะได้เริ่มการก่อสร้างเขื่อนอเนกประสงค์ที่ท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ อันเป็นแหล่งพลังไฟฟ้าจากน้ำที่สำคัญเป็นที่สองของประเทศต่อไป อย่างไรก็ตามระบบการส่งไฟฟ้าจากแหล่งผลิตขนาดใหญ่เหล่านี้ ยังไม่อาจสนองความต้องการได้ทั่วประเทศ โดยเฉพาะในเขตชายแดน ดังนั้นในเขตเหล่านี้ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยเครื่องผลิตไฟฟ้าขนาดเล็กเฉพาะท้องถิ่นไปพลางก่อน คาดว่าในอนาคตอันใกล้ประเทศไทยจะได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีพลังงานสมบูรณ์ประเทศหนึ่ง แต่ในขณะนี้การใช้ไฟฟ้าเฉลี่ยต่อประชากรคนหนึ่งยังต่ำอยู่มาก และการบริหารและประสานงานยังจะต้องปรับปรุงให้มีสมรรถภาพดียิ่งขึ้น เพื่อให้การพลังงานไฟฟ้าที่ได้ลงทุนเป็นอันมากนั้นเป็นประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและแก่ประชาชนตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาล

นโยบายและแนวทางการดำเนินการ

2. แยกเป็นนโยบายหลัก 3 ประการ คือ

(1) ส่งเสริมการพัฒนาระบบผลิต โดยเฉพาะจากพลังน้ำให้มีพลังงานไฟฟ้าเพียงพอทั่วทุกภาค และให้มีระบบสายส่งและระบบจำหน่ายรับช่วงกระแสไฟโดยกว้างขวางที่สุด เพื่อให้จำนวนประชาชนมีไฟฟ้าใช้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้

(2) ปรับปรุงอัตราจำหน่ายกระแสไฟฟ้าเพื่อส่งเสริมการใช้ไฟฟ้าเพื่อการอุตสาหกรรมและการสาธารณสุขภาค ตลอดจนอัตราค่าไฟฟ้าตามบ้านเรือนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

(3) ส่งเสริมการไฟฟ้าจังหวัด อำเภอ และสุขาภิบาล ร่วมกับเอกชนในเขตนอกโครงการพลังงานไฟฟ้าของรัฐในเขตที่อยู่ห่างไกลและเขตชายแดน รัฐจะช่วยเหลือให้ราษฎรได้มีไฟฟ้าใช้ในราคาถูกพอสมควร

3. สำหรับแนวทางในการพัฒนานั้น รัฐจะดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) สำรวจแหล่งน้ำที่เหมาะสมเพื่อให้ทราบกำลังการผลิตที่แน่นอน ตลอดจนประมาณค่าของการผลิต ทั้งนี้โดยถือหลักว่าจะลงมือก่อสร้างก็เฉพาะในกรณีที่มีความต้องการและสามารถจำหน่ายไฟฟ้าในราคาต่ำได้ ในระยะของแผนพัฒนาจะไม่ก่อสร้างโรงไฟฟ้าขึ้นใหม่ในเขตของการไฟฟ้าอันฮี่ ซึ่งยังมีความสามารถที่จะเพิ่มเติมกำลังผลิตพลังไฟฟ้าได้เพียงพอแก่ความต้องการภายในระยะ 10 ปี

(2) เชื่อมระบบการไฟฟ้าในภาคต่างๆ เข้าเป็นระบบเดียวกัน ในระยะของแผนจะเชื่อมโครงการอันฮี่กับโครงการน้ำพองที่จังหวัดนครราชสีมา ต่อไปจะพยายามเชื่อมระบบไฟฟ้าภาคใต้ของโรงไฟฟ้ากระบี่ และโครงการปัตตานีเข้าด้วยกัน แล้วเชื่อมกับระบบการไฟฟ้าอันฮี่ที่จังหวัดชุมพร

(3) ในเขตจังหวัด อำเภอ และสุขาภิบาล ซึ่งอยู่นอกโครงการ รัฐจะสนับสนุนเอกชนให้ตั้งโรงไฟฟ้าขนาดเล็กขึ้น โดยควบคุมอัตราจำหน่ายกระแสไฟฟ้า ขณะนี้อัตราจำหน่ายไฟฟ้าสูงสุดของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคยังมีอัตราถึงหน่วยละ 1.80 บาท และอัตราจำหน่ายของเอกชนซึ่งมีอัตราการ

จำหน่ายสูงสุดถึงหน่วยละ 3.00 บาท นับว่าสูงเกินไป ดังนั้นในเขตที่เอกชนไม่สนใจจะตั้งโรงไฟฟ้าขึ้นรัฐก็จะจัดตั้งขึ้น แต่ทั้งนี้ก็จะคำนวณภาระการลงทุนให้คุ้มกันด้วย

(4) การบริหารไฟฟ้าในปัจจุบันมีอยู่มากมายหลายองค์การ ทำให้สิ้นเปลืองและขาดสมรรถภาพในการปฏิบัติและการประสานงาน ในระยะของแผนรัฐมีนโยบายจัดตั้งการไฟฟ้าแห่งชาติขึ้น โดยรวมองค์การต่างๆ เข้าเป็นองค์การเดียวกัน

เป้าหมายการผลิตพลังงานไฟฟ้า

4. ความต้องการพลังงานไฟฟ้าในปี 2506 มีประมาณ 193,350 กิโลวัตต์ ซึ่งประมาณร้อยละ 65 จำหน่ายในเขตนครหลวง คือ พระนคร ธนบุรี และบริเวณใกล้เคียง คาดว่าในปีสุดท้ายของแผน คือ พ.ศ. 2509 ความต้องการทั่วประเทศจะสูงขึ้นเป็น 273,950 กิโลวัตต์ โดยอัตราส่วนที่จำหน่ายในนครหลวงจะลดลงเล็กน้อย ส่วนกำลังการผลิตคาดว่าจะสูงขึ้นเป็น 568,000 กิโลวัตต์ ในจำนวนนี้ 241,000 กิโลวัตต์ หรือประมาณร้อยละ 42 จะได้จากพลังน้ำ คือ จากโครงการยันฮี 210,000 กิโลวัตต์ โครงการน้ำพอง 25,000 กิโลวัตต์ และโครงการน้ำพุง 6,300 กิโลวัตต์ แม้ว่ากำลังการผลิตจะสูงกว่าความต้องการที่ประมาณไว้ข้างต้นบ้างก็จริง แต่เมื่อหักกำลังผลิตสำรองแล้วก็คงจะไม่แตกต่างกันมากนัก

เป้าหมายกำลังการผลิตพลังงานไฟฟ้า

(พันกิโลวัตต์)

พ.ศ.	ไฟฟ้าพลังน้ำ	ไฟฟ้าไอน้ำ	เครื่องดีเซล	รวม
2506	-	203.8	130.0	333.8
2507	140.0	243.8	60.0	443.8
2508	235.0	243.8	79.0	557.8
2509	241.3	243.8	83.0	568.1

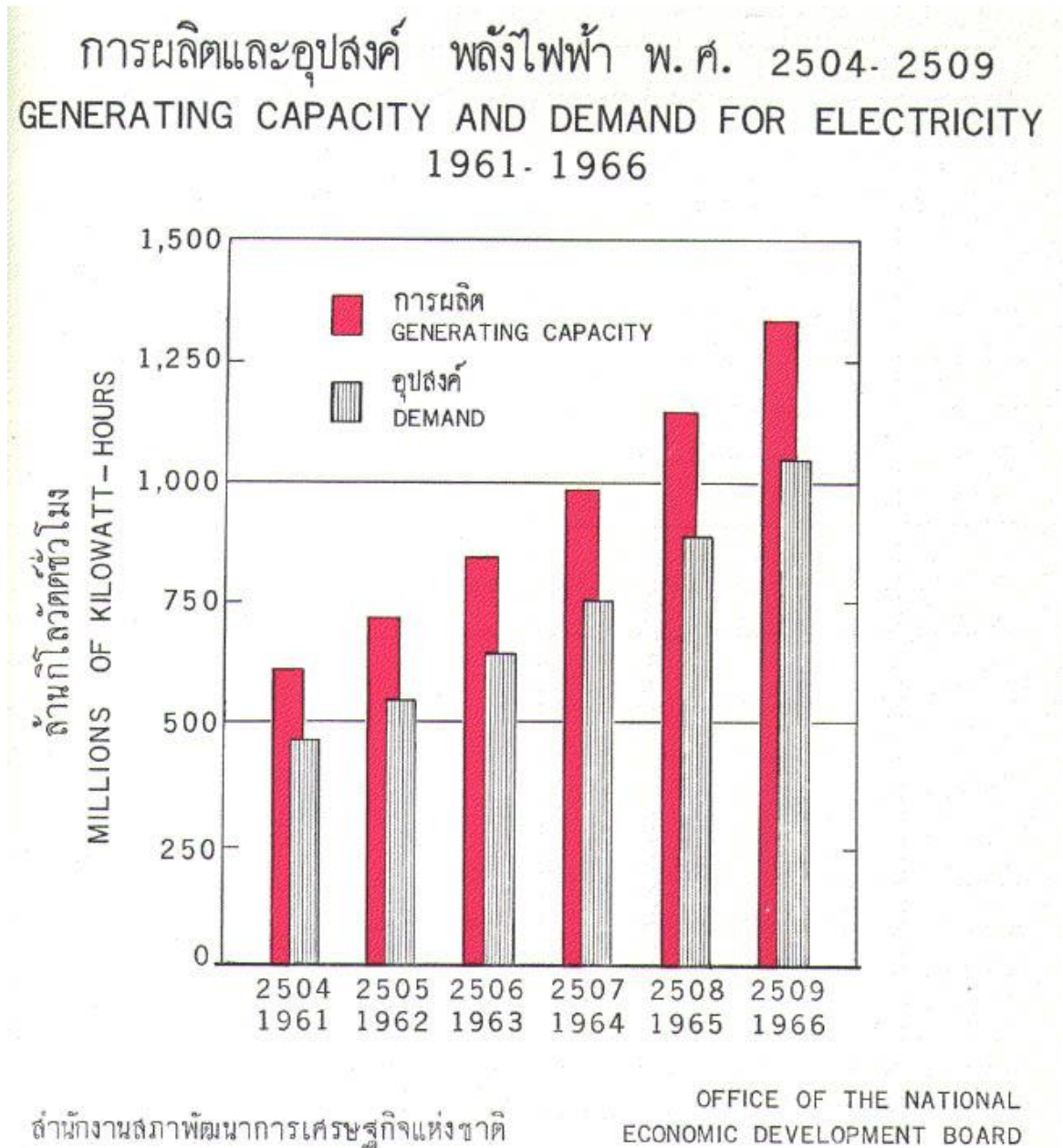
ตารางที่ 1

ความต้องการไฟฟ้า ปี 2504-2509

รายละเอียด	ความต้องการจริง		กะประมาณความต้องการ			
	2504	2505	2506	2507	2508	2509
ก. กระแสไฟฟ้าที่จำหน่ายได้ (พันกิโลวัตต์ชั่วโมง)						
พระนครและธนบุรี	343,840	403,990	497,300	557,750	655,360	770,050
ภาคกลาง	45,700	53,700	63,100	74,140	87,110	102,350
ภาคเหนือ	45,300	53,230	62,550	73,500	86,360	101,470
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	14,900	17,510	20,570	24,170	28,400	33,370
ภาคใต้	16,800	19,750	23,210	27,270	32,040	57,650
รวม	466,540	548,180	648,730	756,830	889,270	1,044,890
ข. กระแสไฟฟ้าผลิตขึ้นจำหน่าย (พันกิโลวัตต์ชั่วโมง)						
พระนครและธนบุรี	450,960	529,860	622,850	725,300	844,960	984,380
ภาคกลาง	59,940	70,430	82,750	96,410	112,320	130,850
ภาคเหนือ	59,410	69,810	82,030	95,560	111,330	129,700
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	19,540	22,960	26,980	31,430	36,620	42,660
ภาคใต้	22,030	25,890	30,420	35,440	41,290	48,100
รวม	611,880	718,950	844,760	984,140	1,146,520	1,335,690
ค. ยอดสูงสุดความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้า (พันกิโลวัตต์)						
พระนครและธนบุรี	95.30	107.00	125.00	141.00	155.10	170.00
ภาคกลาง	19.37	22.28	25.62	29.46	33.88	38.96
ภาคเหนือ	19.21	22.09	25.41	29.22	33.60	38.64
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	6.02	6.92	7.96	9.16	10.53	12.11
ภาคใต้	7.08	8.14	9.36	10.77	12.38	14.24
รวม	146.98	166.43	193.35	219.61	245.49	273.95

ความต้องการที่ประมาณไว้นี้ ถือตัวเลขของการพลังงานแห่งชาติ ซึ่งแสดงว่าความต้องการพลังงานไฟฟ้าในระยะของแผนจะต่ำกว่ากำลังการผลิตอยู่มาก อย่างไรก็ตาม กำลังการผลิตที่มีเหลือจะต้องกันไว้เป็นส่วนหนึ่ง และถ้าสามารถลดราคาไฟฟ้าลงได้มากพอควร ความต้องการจะสูงกว่าที่ประมาณไว้แน่นอน

การผลิตและอุปสงค์ พลังไฟฟ้า พ.ศ. 2504 - 2509

งบพัฒนาการพลังงาน

1. งบประมาณ

(ล้านบาท)

ส่วนราชการ โครงการ	งบประมาณ			รวม
	2507	2508	2509	
การพลังงานแห่งชาติ	70.20	134.30	66.00	270.50
1. น้ำพอง	10.92	34.00	4.00	48.92
2. น้ำพุ	42.62	52.00	-	94.62
3. สำรวจเขื่อนผามอง	2.52	2.00	2.20	6.72
4. ปัตตานี	11.57	40.00	50.00	101.57
5. สำรวจลุ่มแม่น้ำโขง	1.38	1.70	1.80	4.88
6. สำรวจแหล่งพลังน้ำ	0.24	2.50	5.00	7.74
7. สำรวจวางแผนใช้ไฟฟ้า	0.95	2.10	3.00	6.05
รัฐวิสาหกิจ	128.16	130.15	37.25	295.56
1. การไฟฟ้ายันฮี	28.0	-	-	28.0
2. การไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ	46.46	78.65	13.0	138.21
3. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค	44.50	48.5	21.15	114.15
4. การลิกไนท์	9.20	3.0	3.0	15.20
รวม	198.36	264.45	103.25	566.06

หมายเหตุ : สำหรับโครงการปัตตานีได้ตั้งไว้เป็นเงินสำรอง เพราะจำเป็นจะต้องพิจารณารายงานการสำรวจของโครงการทั้งในด้านการชลประทาน และพลังงานให้แน่ชัดเสียก่อนว่ามีความจำเป็นจะต้องก่อสร้างหรือไม่ในระยะนี้ และจะให้ประโยชน์คุ้มเงินลงทุนหรือไม่

2. เงินกู้ต่างประเทศ

(ล้านบาท)

โครงการ	2507	2508	2509	รวม	แหล่งที่มาขอกู้
1. บัณฑิตานี้	-	60.00	50.00	110.00*	
2. ระบบไฟฟ้าย่นฮี้	197.59	35.70	-	233.29	ธนาคารโลก
3. ระบบจำหน่ายไฟฟ้านครหลวง	82.77	-	-	82.77	สหรัฐอเมริกา
4. น้ำพอง	89.31	88.26	23.18	200.75	เยอรมนี
5. ระบบจำหน่ายไฟฟ้าในเขต ย่นฮี้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้	97.23	113.62	36.96	247.81	เยอรมนีและแหล่งอื่น
6. โรงไฟฟ้าลิกไนท์ กระบี่	85.09	2.80	-	87.89	สถาบันการเงินออสเตรเลีย
รวม	551.99	300.38	110.14	962.51	

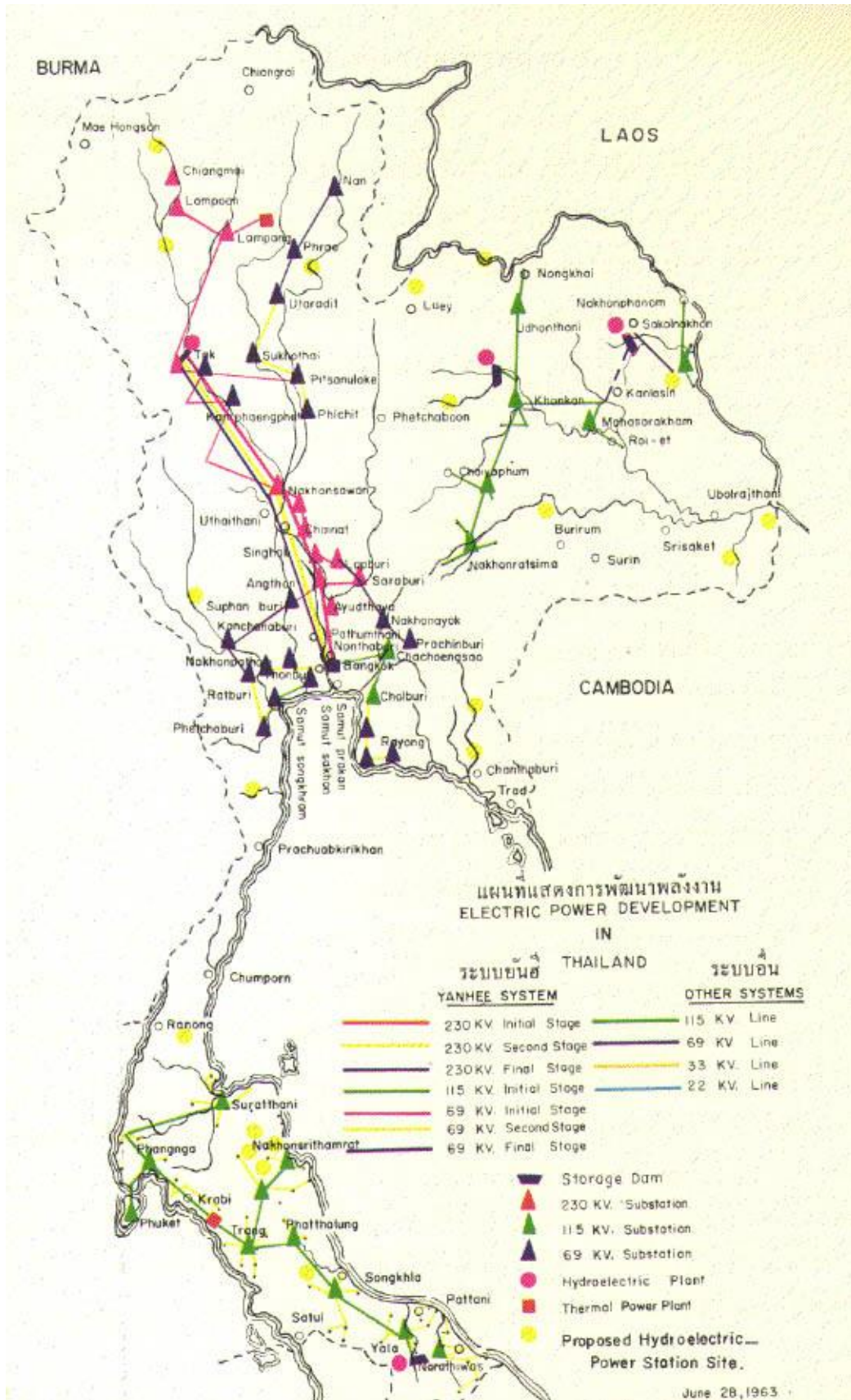
หมายเหตุ : โครงการบัณฑิตานี้ตั้งเป็นงบสำรองรอการสำรวจ

3. เงินช่วยเหลือต่างประเทศ

(ล้านบาท)

โครงการ	2507	2508	2509	รวม
ก. สหรัฐอเมริกา	2.0	2.0	2.0	6.0
1. ฝึกอบรมการพลังงาน				
ข. กองทุนพิเศษสหประชาชาติ	2.6	3.2	3.9	9.7
1. สำรองลุ่มแม่น้ำโขง				
ค. แผนโคลัมโบ	1.0	1.0	2.0	4.0
1. สำรองแหล่งพลังงานอื่นๆ				
ฅ. แหล่งอื่น	1.0	2.0	2.0	5.0
รวม	6.6	8.2	9.9	24.7

แผนที่แสดงการพัฒนาพลังงาน

百九十七

รวมงบพัฒนาพลังงาน

รายการ	2507	2508	2509	รวม
งบประมาณ	198.36	264.45	103.25	566.06
เงินกู้ต่างประเทศ	551.99	300.38	110.14	962.51
เงินช่วยเหลือต่างประเทศ	6.60	8.20	9.90	24.70
รวม	756.95	573.0	223.29	1,553.23
		3		

เหตุที่งบพัฒนาการพลังงานลดน้อยลงเป็นลำดับ ก็เพราะการกู้เงินจากต่างประเทศค่อยๆ ลดลงและจะใช้นี้มากในระยะ 2 ปีแรกของแผน

โครงการพัฒนาพลังงาน

การผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังน้ำ

4. เนื่องจากประเทศไทยมีแหล่งพลังน้ำที่สามารถนำมาใช้ก่อให้เกิดพลังงานไฟฟ้า โดยมีต้นทุนการผลิตต่ำหลายแหล่ง โครงการพลังงานไฟฟ้าจากพลังน้ำที่สำคัญที่สุด ได้แก่ โครงการยันฮี เมื่อการก่อสร้างเขื่อนภูมิพลสำเร็จลงใน พ.ศ. 2507 จะติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้า 2 เครื่อง มีพลังงาน 140,000 กิโลวัตต์ และต่อไปจะทยอยติดตั้งให้ครบ 8 เครื่อง รวมพลังงานทั้งหมด 560,000 กิโลวัตต์ เมื่อรวมโครงการท่าปลา แม่น้ำน่านเข้าด้วยแล้ว ในประมาณ 10 ปี ข้างหน้า ภาคเหนือของประเทศไทยจะผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังน้ำได้ประมาณ 800,000 กิโลวัตต์

5. ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โครงการน้ำพองจะก่อสร้างเสร็จในระยะเวลาของแผน และจะสามารถให้พลังงานไฟฟ้าได้ 250,000 กิโลวัตต์ ต่อไปเมื่อโครงการน้ำพุงที่สกลนครเสร็จลง จะได้พลังงานอีก 6,300 กิโลวัตต์ รวมเป็น 31,300 กิโลวัตต์ เพียงพอกับความต้องการไฟฟ้าที่จะเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาของแผน ส่วนภาคใต้ใน ระยะเวลาของแผนมีโครงการแม่น้ำปัตตานี ที่อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา ซึ่งได้ทำการสำรวจเบื้องต้นแล้วและคาดว่าจะให้พลังงานไฟฟ้าได้ประมาณ 30,000 กิโลวัตต์ แต่โครงการนี้จะควรเริ่มดำเนินงานแน่นอนเมื่อใดนั้นจำเป็นต้องพิจารณาผลการสำรวจทั้งในด้านพลังงานและการเกษตรให้แน่ชัดเสียก่อนต่อไปในกาลข้างหน้าเมื่อความต้องการพลังงานไฟฟ้ามีเพิ่มขึ้นมาก ก็จะต้องพิจารณาสร้างเขื่อนนอกประสงค์ที่แก่งเรียง จังหวัดกาญจนบุรีอีกแห่งหนึ่ง ส่วนโครงการเขื่อนผามองที่แม่น้ำโขงนั้น ในระยะเวลาของแผนจะดำเนินการสำรวจต่อไป คาดว่าจะเสร็จสิ้นการสำรวจในระยะ 6-8 ปีข้างหน้า ส่วนการก่อสร้างนั้นเป็นเรื่องระยะยาวในอนาคต

การผลิตพลังงานไฟฟ้าจากไอน้ำ

6. ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีโรงไฟฟ้าไอน้ำขนาดใหญ่และปานกลาง คือ ที่บางกรวยพระนครเหนือของการไฟฟ้ายันฮี 2 โรง ซึ่งเปิดทำการในระยะ 3 ปีแรกของแผนให้พลังงานไฟฟ้า 150,000 กิโลวัตต์ และโรงไฟฟ้าอีก 2 โรงที่มีอยู่เดิมที่สามเสนและวัดเลียบ รวมกันอีก 41,300 กิโลวัตต์ เป็นพลังงานไฟฟ้าไอน้ำสำหรับกรุงเทพฯ ธนบุรี และจังหวัดใกล้เคียง 191,300 กิโลวัตต์ ส่วนภูมิภาคนั้นมีโรงงานไฟฟ้าใช้ถ่านลิกไนท์ในภาคเหนือที่แม่เมาะ ลำปาง ขนาด 12,500 กิโลวัตต์ ซึ่งจำหน่ายกระแสไฟให้แก่จังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน และสำหรับใช้ในการก่อสร้างเขื่อนภูมิพลและสำหรับโรงงานปุ๋ยที่จะสร้างขึ้นที่แม่เมาะ ใน

ภาคใต้มีโรงไฟฟ้าถ่านหินในท กระบี่ ขนาด 40,000 กิโลวัตต์ สามารถส่งไฟฟ้าได้ใน 8 จังหวัด และอาจขยายกำลังการผลิตเพิ่มขึ้นได้อีก

การผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเครื่องดีเซล

7. ในเขตนครหลวงมีเครื่องดีเซลขนาด 1,000 กิโลวัตต์ 34 เครื่อง รวมกำลังผลิต 34,000 กิโลวัตต์ เมื่อการส่งไฟฟ้าจากโครงการยันฮีได้เริ่มแล้วจะสามารถโยกย้ายเครื่องดีเซลเหล่านี้ไปยังส่วนภูมิภาคที่อยู่นอกเขตโครงการพลังงานไฟฟ้า นอกจากนี้ยังมีพลังงานไฟฟ้าจากเครื่องดีเซลของเอกชน 246 แห่ง และของการไฟฟ้าภูมิภาค 284 แห่ง รวมประมาณ 130,000 กิโลวัตต์

ตารางที่ 2

ประมาณกำลังผลิตไฟฟ้าของเครื่องดีเซลซึ่งยังคงมีอยู่ใน พ.ศ. 2506-2509

(พันกิโลวัตต์)

รายการ	2506	2507	2508	2509
1. กำลังผลิตของเครื่องดีเซล (ต้นปี)	130	130	60	79
2. กำลังผลิตของเครื่องดีเซล ซึ่งคาดว่าจะถอนย้ายในเมื่อมีไฟฟ้าจากโครงการเข้าใช้แทนที่	-	70	11	26
3. กำลังผลิตของเครื่องดีเซลที่จะคงอยู่	130	60	49	53
4. เครื่องดีเซลที่อาจจะทำการถอนย้ายออกนอกเขตการจ่ายกระแสไฟฟ้าจากยันฮี	-	-	30	30
5. กำลังผลิตของเครื่องดีเซลแต่ละปี	130	60	79	83

การไฟฟ้าจังหวัดและอำเภอ

8. ตามนโยบายของรัฐบาลที่จะส่งเสริมให้มีการใช้ไฟฟ้าทั่วถึงราชอาณาจักรจะย้ายเครื่องดีเซลออกไปจากเขตนครหลวงไปตั้งในส่วนภูมิภาคและจะติดตั้งเครื่องขนาดเล็กใหม่บ้างให้ได้ประมาณปีละ 30 แห่ง ในเขตที่มีผู้ใช้ไฟฟ้ากว่า 150 รายขึ้นไป ทั้งนี้ รัฐจะต้องให้เงินอุดหนุนประมาณปีละ 4 ล้านบาท นอกจากนั้นจะดำเนินการตามโครงการพัฒนาไฟฟ้าชนบท คือ ติดเครื่องดีเซลขนาดเล็กประมาณ 25

กิโลวัตต์ ใน บริเวณ จังหวัด ชายแดน โดยเริ่มในเขตพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 6 จังหวัดก่อน

ระบบการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า

9. เนื่องจากภาวะของระบบจำหน่ายที่มีอยู่ในขณะนี้ ส่วนใหญ่มีกำลังจ่ายได้ไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชนและอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นโดยรวดเร็ว อันเป็นผลให้การไฟฟ้านครหลวงต้องกู้เงินมาลงทุนปรับปรุงระบบจำหน่ายในบริเวณพระนคร – ธนบุรี เป็นจำนวนเงิน 5,500 ล้านบาท เพื่อให้สามารถรับกระแสไฟฟ้าที่จะผลิตจากระบบการไฟฟ้ายันฮี โดยมีการสูญเสียในสายน้อยที่สุด ในส่วนภูมิภาคก็เช่นเดียวกันจำเป็นจะต้องมีโครงการปรับปรุงระบบจำหน่ายให้ประสานงานกับแบบแผนของระบบไฟฟ้าในเขตนั้นๆ และให้สามารถลดการสูญเสียในสายจำหน่ายของระบบปัจจุบัน จึงจะสามารถจำหน่ายกระแสไฟฟ้าโดยมีมาตรการที่ดีและในราคาต่ำถูกพอสมควรตามเจตนารมดังกล่าวข้างต้น บริเวณที่จะจำหน่ายได้มีดังนี้

บริเวณระบบไฟฟ้ายันฮี รวมทั้งหมด 36 จังหวัด (ภาคเหนือและภาคกลาง)

บริเวณระบบไฟฟ้าลิทไนท์ที่กระบี่ 8 จังหวัด ในภาคใต้

บริเวณระบบไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือในระยะแรก 10 จังหวัด

10. การจัดตั้งระบบจำหน่ายไฟฟ้างดกล่าวอาจจะล่าช้าไปบ้างไม่พร้อมที่จะรับจำหน่ายไฟฟ้าได้เมื่อการก่อสร้างเสร็จและสามารถส่งพลังไฟฟ้า การล่าช้านี้อาจจะก่อให้เกิดผลเสียในทางการเงินแก่ระบบการผลิตและผลเสียแก่เศรษฐกิจส่วนรวมได้ ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องเร่งรัดการดำเนินงานก่อสร้างและการเจรจาเงินจากต่างประเทศตามที่ดำริไว้โดยด่วน ส่วนในเขตนครหลวงนั้น การไฟฟ้านครหลวงกำลังดำเนินงานขยายระบบจำหน่ายและเปลี่ยนกระแสไฟฟ้าจาก 110 เป็น 220 โวลต์ โดยใช้เงินของการไฟฟ้านครหลวงเอง ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จทันการที่จะรับกระแสไฟฟ้าจากเขื่อนยันฮีมาจำหน่ายได้ตามโครงการ

การสำรวจพลังงานไฟฟ้า

11. การสำรวจแหล่งพลังน้ำได้ดำเนินการอยู่โดยกรมชลประทานและการพลังงานแห่งชาติโครงการที่น่าสนใจ ได้แก่ โครงการปัตตานีที่ยะลาและแก่งเรียงที่กาญจนบุรี อย่างไรก็ตาม ในระยะของแผน 3 ปีข้างหน้า คาดว่ายังไม่มีความจำเป็นต้องเริ่มการก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่เพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ ส่วนโครงการผามองที่หนองคายนั้น สหรัฐอเมริกาได้ส่งผู้เชี่ยวชาญมาทำการ

สำรวจเพื่อเตรียมไว้สำหรับการก่อสร้างในอนาคตข้างหน้า โครงการนี้คาดว่าจะให้พลังงานไฟฟ้าถึง 1 ล้านกิโลวัตต์

ผลงานและความคาดหวังสำหรับอนาคต

12. ผลงานที่เป็นมาแล้วในระยะ 3 ปีแรกของแผนพัฒนานับได้ว่าเป็นที่น่าพอใจ พลังงานไฟฟ้าได้เพิ่มขึ้นจากปี 2503 ถึงประมาณ 200,000 กิโลวัตต์ และได้มีการสำรวจความต้องการพลังงานไฟฟ้าทั่วประเทศ การก่อสร้างโรงไฟฟ้าและวางสายส่งศักยภาพสูงของโครงการย่นฮีสรีจเร็วกว่าที่คาดไว้และมีการลดอัตราค่ากระแสไฟฟ้าทั้งในเขตนครหลวงและส่วนภูมิภาค อย่างไรก็ตามมีอุปสรรคต้องแก้ไขสำคัญอีก 2 ประการ คือ

(1) **การปรับปรุงระบบจำหน่าย** อุปสรรคใน 3 ปีแรกของแผน ได้แก่ การก่อสร้างระบบจำหน่ายล่าช้าไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ทั้งนี้เนื่องมาจากการเจรจาขอเงินกู้จากต่างประเทศเพื่อซื้ออุปกรณ์ได้ดำเนินไปอย่างล่าช้าด้วยเหตุผลหลายประการ และการประสานงานยังมีอุปสรรคนานาประการซึ่งจำเป็นต้องหาทางแก้ไขโดยด่วน มิฉะนั้นจะไม่สามารถจำหน่ายกระแสไฟฟ้าในส่วนภูมิภาคภาคใต้ตามกำหนดการ ในด้านค่าอัตรากระแสไฟฟ้านั้น รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการกำหนดนโยบายค่ากระแสไฟฟ้าขึ้น ซึ่งได้พิจารณาลดค่าไฟฟ้าทั้งในเขตนครหลวงและเขตภูมิภาค เพราะเมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว ปรากฏว่าอัตรากระแสไฟฟ้าในประเทศไทยยังสูงมาก ทำให้โรงงานและเหมืองแร่ต่างๆ ต้องติดตั้งเครื่องดีเซลของตนเอง ถ้าสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าจำหน่ายแก่กิจการอุตสาหกรรมและเหมืองแร่ได้ในอัตราต่ำพอสมควรแล้ว คาดว่าปริมาณการใช้ไฟฟ้าจะสูงขึ้นอีกมาก

(2) **การปฏิรูปด้านบริหารพลังงานไฟฟ้า** ในปัจจุบันมีองค์การเกี่ยวกับไฟฟ้าหลายแห่ง ดำเนินการอย่างอิสระในด้านวางแผน การสำรวจ การผลิตและการจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า การที่มีองค์การหลายแห่งเช่นนี้ ไม่เพียงแต่จะทำให้เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเท่านั้น ยังก่อให้เกิดการกระทบกระเทือนในแง่ความร่วมมือประสานงานกันระหว่างองค์การอีกด้วย ทำให้งานไม่ดำเนินไปตามโครงการเท่าที่ควรทั้งด้านมาตรฐาน ระเบียบวิธีปฏิบัติ และความชำนาญในด้านวิชาการ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้พิจารณาที่จะรวมองค์การไฟฟ้าทั้งหมดเป็นองค์การเดียวกันโดยจะจัดตั้งเป็นการไฟฟ้าแห่งชาติขึ้น รับผิดชอบในระบบการผลิตและการจำหน่ายทั่วประเทศต่อไป นอกจากนั้นในด้านการสำรวจสำหรับโครงการอเนกประสงค์ก็จะให้มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น

12. สำหรับอนาคตการพลังงานของประเทศนั้น คาดว่าในระยะ 15 ถึง 20 ปีข้างหน้า ความต้องการพลังงานไฟฟ้าในประเทศจะมีไม่น้อยกว่า 1 ล้านกิโลวัตต์ ซึ่งเมื่อประมาณกำลังการผลิตที่อาจ

ก่อสร้างขึ้นแล้วเห็นว่าจะสามารถสนองความต้องการนี้ได้ ในจำนวนนี้กำลังการผลิตร้อยละ 80 จะมาจากการพัฒนาไฟฟ้าจากพลังน้ำ ซึ่งจะช่วยให้อัตราค่ากระแสไฟลดต่ำกว่าในปัจจุบันได้อีกมาก จะก่อให้เกิดคุณประโยชน์ในด้านอุตสาหกรรมและสวัสดิการของประชาชนอย่างใหญ่หลวง คาดว่าปริมาณไฟฟ้าจะมีเพียงพอที่จะส่งให้ท้องที่ชนบทโดยทั่วไปเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเกษตรด้วย

บทที่ 9

การพัฒนาการคมนาคมและขนส่ง

1. การคมนาคมและขนส่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเศรษฐกิจของประเทศ หากปราศจากการคมนาคมและการขนส่งที่ดีแล้ว การพัฒนาเศรษฐกิจด้านอื่นๆ ก็ไม่อาจดำเนินไปได้โดยสมบูรณ์ ฉะนั้น เพื่อให้การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศดำเนินไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพสมความมุ่งหมายของรัฐบาล การพัฒนาการคมนาคมและการขนส่งจึงมีอันดับความสำคัญสูงมากในแผนพัฒนา

2. แผนพัฒนาการเศรษฐกิจ 6 ปี ได้กำหนดโครงการพัฒนาการคมนาคมและขนส่งไว้หลายโครงการ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจในระยะ 3 ปีแรกนั้น ได้มุ่งหนักไปในด้านบูรณะและปรับปรุงบริการที่มีอยู่เดิมให้มีมาตรฐานสูงขึ้น ส่วนการสร้างและขยายบริการใหม่นั้นได้ทำไปไม่มากนักในระยะที่ 2 นี้ จะดำเนินงานตามโครงการเดิมซึ่งยังไม่เสร็จบริบูรณ์ และจะขยายและปรับปรุงการขนส่งและคมนาคมทุกประเภทให้มีมาตรฐานและสมรรถภาพยิ่งขึ้น

นโยบายและแนวทางดำเนินการ

การขนส่ง

3. การขนส่งทางบก การขนส่งทางบกแบ่งออกเป็นการขนส่งทางถนนและการขนส่งทางรถไฟ การพัฒนาทางถนนนั้น ได้แบ่งออกเป็นการพัฒนาทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัด อาจกล่าวได้ว่าสภาพของถนนหนทางทั่วพระราชอาณาจักร ส่วนมากยังมีมาตรฐานต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากในอดีตกาลนโยบายการสร้างทางมุ่งหมายจะเร่งรีบก่อสร้างทางหลวงติดต่อทั่วถึงกันทุกจังหวัดให้เร็วที่สุดเป็นสำคัญ และมีได้คำนึงถึงคุณภาพหรือปัญหาการบำรุงรักษาเท่าที่ควร ฉะนั้นต่อมาเมื่อยานพาหนะได้เพิ่มขึ้นอย่าง

รวดเร็วเกินความคาดหมายทั้งจำนวนและน้ำหนักที่บรรทุกประกอบกับการขาดแคลนทั้งกำลังเงินเจ้าหน้าที่ และอุปกรณ์ เพื่อการบูรณะรักษา ทางสายต่างๆ ส่วนมากจึงชำรุดขาดการซ่อมแซมเท่าที่ควร

(1) **ทางหลวงแผ่นดิน** มีประมาณ 9,000 กิโลเมตร ซึ่งเป็นทางคอนกรีตหรือลาดยางบ้างแล้ว 2,500 กิโลเมตร นอกจากนั้นเป็นทางลงหินหรือลูกรัง แต่ส่วนมากมีผิวจราจรแคบรับน้ำหนักบรรทุกได้น้อย และใช้การได้เฉพาะในฤดูแล้ง ท้องที่เป็นจำนวนมากจึงถูกตัดขาดจากกันหรือติดต่อกันด้วยความลำบากในฤดูฝนโครงการพัฒนาทางหลวงแผ่นดินตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ 6 ปี เดิมดำริจะบูรณะทางที่มีมาตรฐานต่ำ 6,100 กิโลเมตร และก่อสร้างสายใหม่ 720 กิโลเมตร ด้วยเงินงบประมาณแผ่นดินเป็นส่วนใหญ่และเงินกู้ต่างประเทศสำหรับ 3 สาย แต่ปรากฏว่าเงินลงทุนที่ประมาณว่าจะต้องจ่ายตามโครงการเป็นจำนวนสูงเกินความสามารถที่จะจัดสรรจากงบประมาณแผ่นดินภายในระยะ 6 ปี และอุปกรณ์เครื่องมือและเจ้าหน้าที่ก็มีไม่เพียงพอที่จะดำเนินการตามแผนการ ฉะนั้นในปี พ.ศ. 2505 กรมทางหลวงแผ่นดินจึงได้จัดโครงการพัฒนาทางหลวงแผ่นดินขึ้นใหม่เป็นโครงการ 8 ปี (พ.ศ. 2506-2513) มีแผนที่จะบูรณะทางที่ยังมีมาตรฐานต่ำ และก่อสร้างใหม่ รวมทั้งสิ้น 5,440 กิโลเมตร

ในระยะ 3 ปีหลังของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจนี้จะได้ทำการแก้ไขเพิ่มเติมโครงการดังกล่าว เพื่อปรับปรุงลำดับความสำคัญมาตรฐานการก่อสร้างและกำหนดเวลาให้สอดคล้องสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ส่วนรวมของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ ส่วนการดำเนินงานนั้นจะมุ่งหนักไปในทางปรับปรุงบูรณะทางหลวงให้มีมาตรฐานสูงขึ้นมีผิวจราจรกว้างขึ้น สามารถรับน้ำหนักบรรทุกสูงขึ้น และใช้ได้สะดวกทุกฤดูกาล ซึ่งจะเป็นการประหยัดค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษาด้วย และจะก่อสร้างหรือต่อเติมทางหลวงสายต่างๆ ให้สามารถติดต่อกันได้สะดวกทุกจังหวัดและทุกภาค

(2) **ทางหลวงจังหวัด** ในปัจจุบันทางหลวงจังหวัดมีระยะทางประมาณ 5,800 กิโลเมตร ซึ่งเดิมความรับผิดชอบในการก่อสร้างและบำรุงรักษาเป็นหน้าที่ของแต่ละจังหวัดและกรมโยธาเทศบาลเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในด้านวิชาการ ระยะทางดังกล่าวอยู่ในระหว่างก่อสร้าง 3,660 กิโลเมตร และสร้างแล้ว 2,140 กิโลเมตร ซึ่งรัฐบาลช่วยเหลือให้เงินอุดหนุนค่าบำรุงทางประจำปี ส่วนมากเป็นทางที่มีมาตรฐานต่ำชำรุดทรุดโทรมและใช้การไม่ได้สะดวกหรือใช้ไม่ได้เลยระหว่างฤดูฝน ทั้งนี้นอกจากไม่ได้รับเงินจัดสรรและเงินอุดหนุนสำหรับการบูรณะบำรุงรักษาและก่อสร้างแล้ว ยังขาดแคลนเจ้าหน้าที่อุปกรณ์และเครื่องมือประการหนึ่ง และมีได้มีแผนการหรือจัดลำดับความสำคัญทำโครงการระยะยาวไว้เป็นหลักเกณฑ์ในการดำเนินงานและการประมาณค่าใช้จ่ายอีกประการหนึ่ง ในกลางปี 2506 รัฐบาลได้ออกร่างและเจ้าหน้าที่ไปสังกัดกรมทางหลวงโดยมี

วัตถุประสงค์จะให้การดำเนินงานมีสมรรถภาพดีขึ้น และเป็นการประหยัดรายจ่ายการใช้กำลังเจ้าหน้าที่ อุปกรณ์และเครื่องมือก่อสร้าง

การดำเนินงานในระยะ 3 ปีหลังของแผนพัฒนาเศรษฐกิจนี้ กรมทางหลวงจะได้จัดทำโครงการพัฒนาทางหลวงจังหวัด 6 ปี (พ.ศ. 2508-2513) ขึ้นสอดคล้องกับโครงการพัฒนาทางหลวงแผ่นดิน 8 ปี ในระยะแรกของการดำเนินงานจะเน้นหนักไปในการสำรวจด้านวิชาการและคุณประโยชน์ในทางเศรษฐกิจสังคมและการปกครองท้องถิ่น เพื่อพิจารณาจัดลำดับความสำคัญและกำหนดมาตรฐานการก่อสร้างที่เหมาะสมแก่สภาพของท้องที่ ส่วนทางสายสำคัญที่มีอยู่แล้วก็จะได้บูรณะและก่อสร้างให้ใช้การได้ตลอดทุกฤดูกาล

4. การขนส่งทางน้ำ

(1) การขนส่งทางน้ำในประเทศได้มีบทบาทอันสำคัญยิ่งต่อเศรษฐกิจของชาติ ประมาณร้อยละ 80 ของการขนส่งข้าวในภาคกลางของประเทศต้องอาศัยแม่น้ำลำคลอง การขนส่งโดยเรือชายฝั่งก็มีบทบาทอันสำคัญเช่นกันสำหรับราษฎรที่อยู่อาศัยตามแถบชายฝั่งของภาคใต้ประมาณร้อยละ 75 ของสินค้าที่ส่งไปยังภาคใต้อาศัยการขนส่งด้วยเรือชายฝั่ง ฉะนั้น การพัฒนาการขนส่งทางน้ำภายในประเทศและการพัฒนาท่าเรือชายฝั่งจึงเป็นนโยบายสำคัญประการหนึ่งที่จะต้องดำเนินการในระยะที่สองของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจนี้

(2) การพัฒนาการขนส่งทางทะเลได้มุ่งหนักไปในการพัฒนาท่าเรือกรุงเทพฯ ให้เรือเดินสมุทรขนาดใหญ่สามารถเข้าเทียบท่าได้สะดวกด้วยการขุดลอกและบำรุงรักษาร่องน้ำให้ลึกอยู่เสมอ และพยายามหาทางลดค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาร่องน้ำให้ต่ำลง นอกจากนี้ เนื่องจากการค้าของประเทศไทยกับต่างประเทศได้ขยายตัวทุกปีและจะขยายตัวต่อไปท่าเรือกรุงเทพฯ กำลังประสบกับความหนาแน่น จึงจำเป็นที่จะต้องขยายท่าเทียบเรือ และทำการสำรวจด้านวิชาการและเศรษฐกิจเพื่อประกอบการพิจารณาตามความจำเป็นที่จะต้องสร้างท่าเรือแห่งที่สอง

5. การขนส่งทางอากาศ นโยบายพัฒนาการบินพาณิชย์ระหว่างประเทศ ได้แก่ การดำเนินการบูรณะและก่อสร้างท่าอากาศยานพาณิชย์ระหว่างประเทศให้ทันสมัยและปรับปรุงบริการสื่อสาร และการควบคุมการจราจรทางอากาศให้มีสมรรถภาพสูงยิ่งขึ้น ในฐานะที่กรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลางของการบินในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนที่เกี่ยวกับการขนส่งทางอากาศภายในประเทศเป็นการดำเนินงานปรับปรุงบริการและท่าอากาศยานพาณิชย์ในจังหวัดต่างๆ เพื่อสามารถใช้งานได้ดีทุกฤดูกาล

การคมนาคม

6. นโยบายพัฒนาด้านสื่อสารในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ได้แก่ การปรับปรุงบริการสื่อสารที่มีอยู่เดิมให้มีสมรรถภาพดียิ่งขึ้น และเสริมสร้างระบบการคมนาคมของประเทศให้สมบูรณ์และทันสมัยตามความต้องการของการค้าและประชาชน

(1) **งานพัฒนากิจการไปรษณีย์** เพื่อให้บริการไปรษณีย์ในพระนครและธนบุรีมีสมรรถภาพและความรวดเร็วยิ่งขึ้นจะได้ปรับปรุงขยายงานรับส่งไปรษณีย์ภัณฑ์และพัสดุออกเป็น 12 เขต และมีศูนย์กลางนำจ่ายประจำเขต ส่วนการไปรษณีย์ท้องถิ่นนั้นขณะนี้มีการไปรษณีย์รวม 1,039 แห่ง แต่ในจำนวนนี้มีเพียง 184 แห่งเท่านั้น ที่กรมไปรษณีย์โทรเลขดำเนินการเองที่เหลือจากนี้เป็นบริการฝากไว้กับอำเภอเอกชนและสถานีรถไฟ ฉะนั้นเพื่อให้บริการก้าวหน้าและมีสมรรถภาพสูงขึ้น กรมไปรษณีย์โทรเลขจะขยายจำนวนที่ทำการและรับโอนบริการฝากดังกล่าวมาดำเนินการเองให้มากและรวดเร็วที่สุดที่จะกระทำได้

(2) **งานพัฒนากิจการโทรเลข โทรศัพท์ และโทรคมนาคม** ได้แก่ การปรับปรุงงานและขยายบริการตามความต้องการที่กำลังเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ทั้งในพระนครและธนบุรี และในท้องถิ่นจังหวัดต่างๆ ตลอดจนการติดต่อกับต่างประเทศ รวมทั้งบริการเทเล็กซ์และเครื่องโทรพิมพ์ด้วย นอกจากนี้จะดำเนินการก่อสร้างระบบไมโครเวฟตามเส้นทางสายใหญ่ 5 สายทั่วถึงส่วนภูมิภาค จึงอาจคาดได้ว่าภายในระยะที่สองของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 6 ปีนี้ ประเทศไทยจะสามารถให้บริการในด้านการโทรศัพท์และการโทรคมนาคมทั้งภายในและระหว่างประเทศได้เป็นอย่างดี

เป้าหมายการพัฒนา

การขนส่งทางบก

7. (1) **ทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัด** ตามโครงการบูรณะและก่อสร้างทางหลวงแผ่นดิน 8 ปี (พ.ศ. 2506-2513) ภายใน 2509 จะสำรวจทางให้แล้วเสร็จจำนวน 3,700 กม. และบูรณะและก่อสร้างให้แล้วเสร็จจำนวน 1,830 กม. ส่วนทางหลวงจังหวัดนั้นตามโครงการทางหลวงจังหวัด 6 ปี (พ.ศ. 2508-2513) จะดำเนินงานให้สอดคล้องกับการพัฒนา

ทางหลวงแผ่นดินตามโครงการ 8 ปี ภายในปี 2509 จะสำรวจทางให้แล้วเสร็จจำนวน 1,000 กม. และบูรณะและก่อสร้างทางให้ได้จำนวน 700-1,000 กม. ซึ่งจะใช้งบประมาณแผ่นดิน เงินช่วยเหลือและเงินกู้ต่างประเทศในการดำเนินงานนอกจากการสำรวจและบูรณะทางดังกล่าวแล้ว จะจัดตั้งศูนย์เครื่องมือกลเพื่อบูรณะซ่อมแซมและก่อสร้างทางหลวงจังหวัดในภาคต่างๆ อีกภาคละ 1 แห่งด้วย

(2) **การรถไฟ** งานพัฒนากิจการรถไฟตามแผนพัฒนาฯ 3 ปีหลังนี้ ภายในปี 2509 จะสร้างทางสายแก่งคอย-บัวใหญ่ให้แล้วเสร็จ ซึ่งจะเพิ่มทางรถไฟทั่วประเทศเป็นระยะทาง 3,760 กม. ซื้อรถสินค้าเพิ่มอีก 1,004 หลัง รวมกับที่มีอยู่แล้วเป็นจำนวนทั้งสิ้น 8,185 หลัง ซื้อรถจักรดีเซล 10 ชุด รวมเป็นทั้งหมด 20 ชุด ผลิตรถยนต์คนกรีด จำนวน 317,300 คัน เพื่อใช้แทนหมอนไม้เปลี่ยนสะพานให้เป็นสะพานเหล็กหรือคอนกรีตรวม 183 แห่ง และก่อสร้างย่านสินค้าพหลโยธินให้แล้วเสร็จ ทั้งนี้คาดว่าจำนวนผู้โดยสารต่อกิโลเมตรจะเพิ่มในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี และจำนวนสินค้าบรรทุกต้นกิโลเมตร จะเพิ่มในอัตราร้อยละ 4 ต่อปี

การขนส่งทางน้ำ

8. จะดำเนินการสำรวจการตกตะกอนที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยาและการขยายท่าเทียบเรือที่กรุงเทพฯ ให้แล้วเสร็จและเริ่มสำรวจทางวิศวกรรมของโครงการสร้างท่าเรือที่ 2 ที่ศรีราชา ส่วนท่าเรือทางภาคใต้ นั้น คาดว่าจะทำการขุดลอกท่าเทียบเรือปัตตานีเสร็จในปี 2508 และขุดลอกท่าเทียบเรือสงขลา ภูเก็ต กันตังและนราธิวาสเสร็จในปี 2509 นอกจากนี้จะปรับปรุงการขนส่งทางทะเลโดยซื้อเรือสินค้าใหม่ 2 ลำ ส่วนการขนส่งทางแม่น้ำลำคลองนั้น ได้เริ่มทำการสำรวจเบื้องต้นในปี 2506 และพยายามจะให้เสร็จภายในปี 2508

การขนส่งทางอากาศ

9. คาดว่าการปรับปรุงทางวิ่งสายตะวันออกที่สนามบินดอนเมืองจะแล้วเสร็จในปี 2507 ส่วนงานพัฒนาสนามบินในต่างจังหวัดจะก่อสร้างทางวิ่งเพิ่มขึ้นอีก 3 แห่ง และก่อสร้างสนามบินใหม่แทนสนามบินเก่าที่จังหวัดสงขลา โครงการปรับปรุงซ่อมเครื่องบินซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ปี 2505 นั้น จะได้ปรับปรุงการดำเนินงานให้มีแรงงานผลิตเพิ่มขึ้น 3 เท่า ภายในปี 2509 บริษัทเดินอากาศไทยจะซื้อเครื่องบินแบบแอร์โร 748 ขนาด 40 ที่นั่ง จำนวน 3 เครื่อง ส่วนการสำรวจที่ตั้งท่าอากาศยานพาณิชย์แห่งที่สองคงจะแล้วเสร็จในปี 2507

คาดว่าจำนวนกิโลเมตรผู้โดยสารจะเพิ่มในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 15 พัสตุ บรรทุกตันกิโลเมตร จะเพิ่มในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 6 ต่อปี ในปี พ.ศ. 2509 อัตราดังกล่าวจะเพิ่มถึงปีละร้อยละ 20 และร้อยละ 7 ตามลำดับ

การคมนาคม

10. **กิจการไปรษณีย์และโทรเลข** งานพัฒนากิจการไปรษณีย์ในจังหวัดพระนคร-ธนบุรีจะเปลี่ยนมาเป็นแบบงานกระจาย โดยการสร้างศูนย์กลางผ่าน 3 แห่ง และกรมไปรษณีย์โทรเลขจะรับโอนที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขที่ฝากไว้กับสถานีรถไฟ อำเภอก และเอกชนมาดำเนินการเองรวมจำนวน 80 แห่ง แต่ยังคงมีที่ทำการไปรษณีย์ที่ฝากไว้เหลืออยู่ 805 แห่ง ส่วนกิจการโทรเลขนั้น จะจัดตั้งเสาและพาดสายโทรเลขในจังหวัดต่างๆ รวม 68 แห่ง

11. **กิจการโทรศัพท์** ตามโครงการขยายชุมทางโทรศัพท์ 5 ปี (พ.ศ. 2503-2508) ในจังหวัดพระนคร ธนบุรี องค์การโทรศัพท์ฯ จะเพิ่มชุมสายโทรศัพท์อีก 25,500 เลขหมาย และในปี 2509 จะเพิ่มอีกจำนวน 7,000 เลขหมาย รวมจำนวนเลขหมายในเขตนครหลวงทั้งสิ้น 62,000 เลขหมาย ส่วนการโทรศัพท์ในต่างจังหวัดนั้น จะทำการติดตั้งปรับปรุงและขยายชุมสายโทรศัพท์รวม 43 จังหวัด กับ 8 อำเภอ ฉะนั้นภายในปี 2509 จะมีโทรศัพท์ในต่างจังหวัดรวมทั้งสิ้น 54 จังหวัด กับ 16 อำเภอ และมีหมายเลขทั้งสิ้น 30,000 เลขหมาย ซึ่ง 17 จังหวัด กับ 3 อำเภอ ในจำนวนนี้จะมีระบบโทรศัพท์อัตโนมัติ

12. **กิจการวิทยุ** จัดตั้งสถานีวิทยุโทรเลขและวิทยุโทรศัพท์ในต่างจังหวัดรวม 11 จังหวัด และเปิดบริการวิทยุโทรศัพท์กับต่างประเทศโดยตรง ระหว่างกรุงเทพฯ - โอ๊คแลนด์ และจัดตั้งวิทยุทางไกลติดต่อระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซีย

13. **กิจการเทเล็กซ์** เปิดชุมสายเทเล็กซ์ในประเทศรวม 3 จังหวัด คือ พระนคร หาดใหญ่ และลำปาง และเปิดเทเล็กซ์สาขาขึ้น รวม 13 จังหวัด และจะเปิดบริการเทเล็กซ์กับต่างประเทศ กรุงเทพฯ กับฮ่องกง สิงคโปร์ และสวิสเซอร์แลนด์

14. **กิจการโทรคมนาคม** ติดตั้งเส้นหลักโทรคมนาคมผ่านจังหวัดสำคัญๆ ให้ครบ 5 สาย โดยให้มีจำนวนช่องส่งได้เต็มที่ถึง 600 ช่อง

งบพัฒนาการคมนาคมและขนส่ง

15. การจัดสรรการลงทุนเพื่อการพัฒนาการคมนาคมและขนส่ง ในปี 2507-2509 รวมทั้งสิ้น ประมาณ 6,300 ล้านบาท แบ่งจ่ายจากงบประมาณ 3,900 ล้านบาท จากเงินกู้ 2,013 ล้านบาท และเงินช่วยเหลือ 377 ล้านบาท ทั้งนี้ได้จำแนกไว้ดังรายการในตารางต่อไปนี้

1. งบประมาณ

(ล้านบาท)

ส่วนราชการ โครงการ	งบประมาณ			รวม
	2507	2508	2509	
ส่วนราชการ	716.57	987.13	1,391.00	3,094.70
กรมทางหลวง	503.86	738.23	1,200.62	2,442.71
1. จัดหาเครื่องจักรการทาง	24.95	25.00	25.00	74.95
2. สำรองทาง	71.90			
3. บูรณะและก่อสร้างทาง	257.67	518.00	948.00	1,813.57
4. ก่อสร้างสะพาน	18.30	20.00	20.00	58.30
5. ทางหลวงจังหวัด	78.04	130.00	165.00	373.04
6. ศูนย์ฝึกอบรมทางหลวง	-	5.23	2.62	7.85
7. ทางนอกโครงการ	35.00	40.00	40.00	115.00
กรมชลประทาน	16.39	61.80	36.50	84.69
1. ชัยนาท-สิงห์บุรี-อ่างทอง ^{1/}	4.17	6.80	10.00	20.97
2. ทางในเขตโครงการเจ้าพระยา	5.59	10.00	12.00	27.59
3. รังสิต-นครนายก ^{1/}	4.86	9.00	8.50	22.36
4. ทางในเขตโครงการแก่งกระจาน	1.77	6.00	6.00	13.77
สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม	3.70	2.60	1.60	7.90
1. ขยายกิจการโรงซ่อมเครื่องบิน	3.70	2.60	1.60	7.90
กรมการบินพาณิชย์	106.77	104.10	66.20	277.07
1. พัฒนาสนามบินต่างจังหวัด	20.00	23.00	15.00	58.00
2. งานวิทยุเดินอากาศ	17.92	8.10	1.20	27.22
3. ปรับปรุงท่าอากาศยานกรุงเทพฯ	23.58	23.00	-	46.58

ส่วนราชการ โครงการ	งบประมาณ			รวม
	2507	2508	2509	
4. ก่อสร้างสนามบึงพลาญชัยที่ 2	45.27	50.00	50.00	145.27
กรมไปรษณีย์โทรเลข	79.75	75.20	78.10	233.05
1. ขยายไปรษณีย์ในพระนครและธนบุรี	18.46	10.70	3.60	32.76
2. พัฒนากิจการโทรเลข	29.68	35.00	41.70	106.38
3. ขยายไปรษณีย์ท้องถิ่น	12.40	18.60	18.60	49.60
4. บริการเทเล็กซ์	17.18	8.80	8.90	34.88
5. พัฒนากิจการวิทยุ	2.03	2.10	5.30	9.43
กรมเจ้าท่า	6.10	35.20	7.98	49.28
1. สสำรวจการขนส่งทางน้ำในประเทศ	3.60	3.00	3.00	9.60
2. ขุดลอกร่องน้ำทางเข้าท่าเรือกันตัง	2.50	32.20	4.98	39.68
รัฐวิสาหกิจ	264.42	375.60	167.30	807.32
สำนักงานดำเนินการตามโครงการการคมนาคม	18.73	100.00	-	118.73
1. ระบบไมโครเวฟ	18.73	100.00	-	118.73
องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย	31.42	-	-	34.42
1. พัฒนาโทรศัพท์หัวเมือง	23.42	-	-	23.42
2. ประสานงานโทรคมนาคมด้านโทรศัพท์	8.00	-	-	8.00
การทำเรือแห่งประเทศไทย	44.20	64.70	81.00	189.09
1. ขุดลอกและบำรุงรักษาร่องน้ำเจ้าพระยา	31.23	23.80	23.80	78.83
2. ขุดลอกร่องน้ำปัตตานี	12.97	1.10	1.10	15.17
3. สสำรวจเพื่อสร้างท่าเรือศรีราชา	-	25.00	40.00	65.00
4. ขุดลอกร่องน้ำสงขลา	-	14.80	1.80	16.60
5. ขุดลอกร่องน้ำทางเข้าท่าเรือภูเก็ต	-	-	14.30	14.30
องค์การ ร.ส.พ.	5.70	3.90	3.90	13.50
1. ทดแทนรถบรรทุก	5.70	3.90	3.90	13.50

ส่วนราชการ โครงการ	งบประมาณ			รวม
	2507	2508	2509	
การรถไฟแห่งประเทศไทย	134.79	204.00	79.40	418.19
1. ก่อสร้างย่านพหลโยธิน	3.00	-	-	3.00
2. ก่อสร้างทางสายแก่งคอย-บัวใหญ่	86.79	50.30	33.40	170.47
3. พัฒนากิจการรถไฟ	45.00	153.70	46.00	244.70
บริษัทเดินอากาศไทย	27.58	3.0	3.0	33.58
1. ชำระหุ้น	25.28	-	-	25.28
2. เงินอุดหนุน	2.30	3.0	3.0	8.30
กรุงเทพฯ	2.00	-	-	2.00
1. ซื้อเครื่องมือทุนแรง	2.00	-	-	20.00
รวม	980.90	1,362.73	1,558.30	3,902.02

หมายเหตุ : 1/ จะโอนไปกรมทางหลวงปี 2507

2/ เป็นเงินสำรองไว้ใช้เพื่อการโยกย้าย การสำรวจ และการออกแบบเบื้องต้น

2. เงินกู้ต่างประเทศ

(ล้านบาท)

โครงการ	2507	2508	2509	รวม	แหล่งที่มาขอกู้
กรมทางหลวง	157.7	351.4	688.5	1,197.6	ธนาคารโลก และ
1. งานสำรวจบูรณะและก่อสร้าง ทาง	157.7	251.4	538.5	947.6	สหรัฐอเมริกา
2. ทางหลวงจังหวัด	-	100.0	150.0	25.00	
องค์การโทรคมนาคมแห่งชาติ	84.0	57.5	57.5	199.0	เยอรมนี (เฉพาะปี
1. ระบบไมโครเวฟ	84.0	57.5	57.5	199.0	2508-2509)
การรถไฟแห่งประเทศไทย	231.7	190.2	117.1	539.0	
1. ก่อสร้างทางสายแก่งคอย-บัว ใหญ่	195.6	24.3	12.5	232.4	เยอรมนี
2. พัฒนากิจการรถไฟ	36.1	165.9	104.6	306.6	ธนาคารโลก
บริษัทไทยเดินเรือทะเล	-	78.0	-	78.0	บริษัทเอกชนญี่ปุ่น
1. เรือเดินทะเล 2 ลำ	-	78.0	-	78.0	
รวม	476.4	677.1	863.1	2,013.6	

3. เงินช่วยเหลือต่างประเทศ

(ล้านบาท)

โครงการ	2507	2508	2509	รวม
ก. สหรัฐอเมริกา	113.0	79.0	78.0	270.0
1. เงินช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ				
(1) การสำรวจทางหลวงจังหวัด				
(2) บริการสนามบิน				
(3) การสำรวจสนามบินพาณิชย์ที่ 2				
2. เงินช่วยเหลือความมั่นคงของประเทศ				
(1) ทางหลวงจังหวัด				
ข. กองทุนพิเศษสหประชาชาติ	16.5	23.8	9.4	49.7
1. ศูนย์ฝึกโทรคมนาคม				
2. ศูนย์ฝึกอบรมทางหลวง				
3. สำรองท่าเรือศรีราชา				
4. สำรองการตักตะกอนปากน้ำเจ้าพระยา				
ค. สหประชาชาติ	1.5	1.5	1.5	4.5
ฅ. แผนโคลัมโบ	11.0	12.0	11.0	36.0
1. ศูนย์เครื่องมือกลภาคใต้ (ญี่ปุ่น)				
2. ศูนย์เครื่องมือกลภาคเหนือ				
3. สำรองทางหลวง				
อื่นๆ				
ง. แหล่งอื่นๆ	5.0	6.0	6.0	17.0
1. การสำรวจแร่ภาคเหนือ (เยอรมนี)				
2. โรงเรียนอาชีวะเหมืองแร่ (เยอรมนี)				
อื่นๆ				
รวม	147.0	122.3	107.0	777.2

รวมงบประมาณการคมนาคมและขนส่ง

(ล้านบาท)

รายการ	2507	2508	2509	รวม
งบประมาณ	980.99	1,362.73	1,558.3	3,902.02
เงินกู้ต่างประเทศ	473.40	677.10	863.10	2,013.60
เงินช่วยเหลือต่างประเทศ	147.00	122.30	107.90	377.20
รวม	1,601.3	2,162.1	2,529.3	6,292.82
	9	3	0	

เมื่อรวมงบรายได้ของรัฐวิสาหกิจสาขาคมนาคมอีกประมาณ 700 ล้านบาทแล้ว จะได้บ
 ยอดพัฒนาการคมนาคมและขนส่งทั้งหมดประมาณ 7,000 ล้านบาท

โครงการพัฒนาการคมนาคม

การขนส่งทางบก

16. (1) **โครงการพัฒนาทางหลวงแผ่นดิน** เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์ในการบูรณะ
 ทางหลวงแผ่นดินที่มีอยู่แล้ว ให้มีมาตรฐานสูง มีผิวจราจรกว้างขึ้น รับน้ำหนักบรรทุกได้มากขึ้น สามารถใช้
 การได้ ทุกฤดูกาล และมีวัตถุประสงค์ในการก่อสร้างทางขึ้นใหม่เชื่อมต่อระหว่าง
 ท้องถิ่นต่างๆ ที่เห็นว่ามีควมจำเป็นรีบด่วนในด้านการเศรษฐกิจ การบริหารและการสังคมของประเทศ
 ตามโครงการพัฒนาทางหลวงแผ่นดิน 8 ปี (พ.ศ. 2506-2513) จะทำการบูรณะทางเป็นจำนวนประมาณ
 3,980 กม. และก่อสร้างทางใหม่อีกประมาณ 1,460 กม. โดยใช้เงินกู้และเงิน
 ช่วยเหลือจากต่างประเทศและงบประมาณแผ่นดิน

ก. โครงการบูรณะสร้างทางหลวงแผ่นดิน

เส้นทาง

ระยะทาง (กิโลเมตร)

ภาคเหนือ

1. เชียงใหม่ – ฮอด

103

二百十五

2. สระบุรี – นครสวรรค์	235
3. ลำปาง – เชียงใหม่	105
4. นครสวรรค์ – เชียงราย	<u>596</u>
รวมภาคเหนือ	<u>1,039</u>

เส้นทาง

ระยะทาง (กิโลเมตร)

ภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ

1. บ้านไผ่ – อุบล	279
2. อุตร – นครพนม	244
3. เลย – ชุมแพ – ขอนแก่น	215
4. นครราชสีมา – หนองคาย	<u>363</u>
รวมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	<u>1,098</u>

ภาคกลาง

1. นครปฐม – ชุมพร	444
2. กรุงเทพฯ – ตราด	388
3. กรุงเทพฯ – นครปฐม	52
4. กรุงเทพฯ – สระบุรี	<u>102</u>
รวมภาคกลาง	<u>986</u>

ภาคใต้

1. ชุมพร – ระนอง	115
2. ตะกั่วป่า – พังงา	126
3. กระบี่ – ตรัง	108
4. ตรัง – พัทลุง	60
5. คลองแกะ – คลองพรวน	31
6. นครศรีธรรมราช – กันตัง	162
7. สงขลา – นราธิวาส	<u>257</u>
รวมภาคใต้	<u>859</u>
รวมเส้นทางบูรณะทั้งสิ้น	<u>3,982</u>

ข. โครงการก่อสร้างทางหลวงแผ่นดิน

เส้นทาง	ระยะทาง (กิโลเมตร)
ภาคเหนือ	
1. ตาก - แม่สอด	101
2. ฮอด - แม่สะเรียง	<u>120</u>
รวมภาคเหนือ	<u>221</u>
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
1. สระบุรี - หล่มสัก	272
2. นครราชสีมา - อุบล	416
รวมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	<u>688</u>
ภาคกลาง	
4. บางแค - ดำเนินสะดวก - สมุทรสงคราม	<u>42</u>
รวมภาคกลาง	<u>42</u>
ภาคใต้	
1. ระนอง - ตะกั่วป่า	174
2. กระบี่ - พังงา	87
3. สุราษฎร์ - ตะกั่วป่า	150
4. พัทลุง - รัตภูมิ - หาดใหญ่	<u>99</u>
รวมภาคใต้	<u>501</u>
รวมเส้นทางบูรณะทั้งสิ้น	<u>1,459</u>

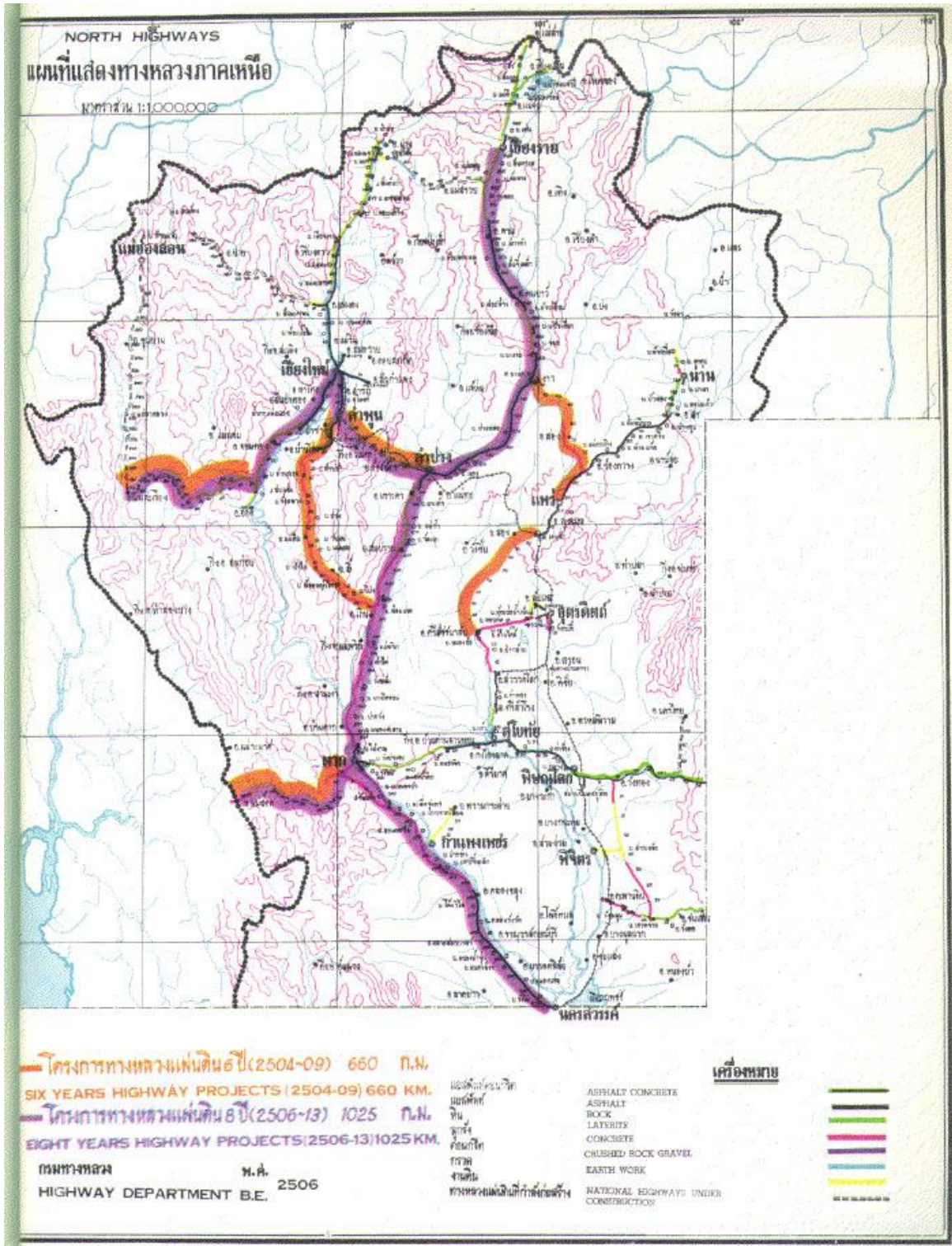
หมายเหตุ : โครงการข้างต้นนี้ กำลัง
ปรับปรุงใหม่

ระหว่างปี 2507-2509 นี้ เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องจากปี 2506 ประมาณว่าจะสามารถ
สำรวจทางได้ 3,700 กม. และทำการบูรณะและก่อสร้างทางได้ 2,100 กม. ภายในปี 2509 หากสามารถ

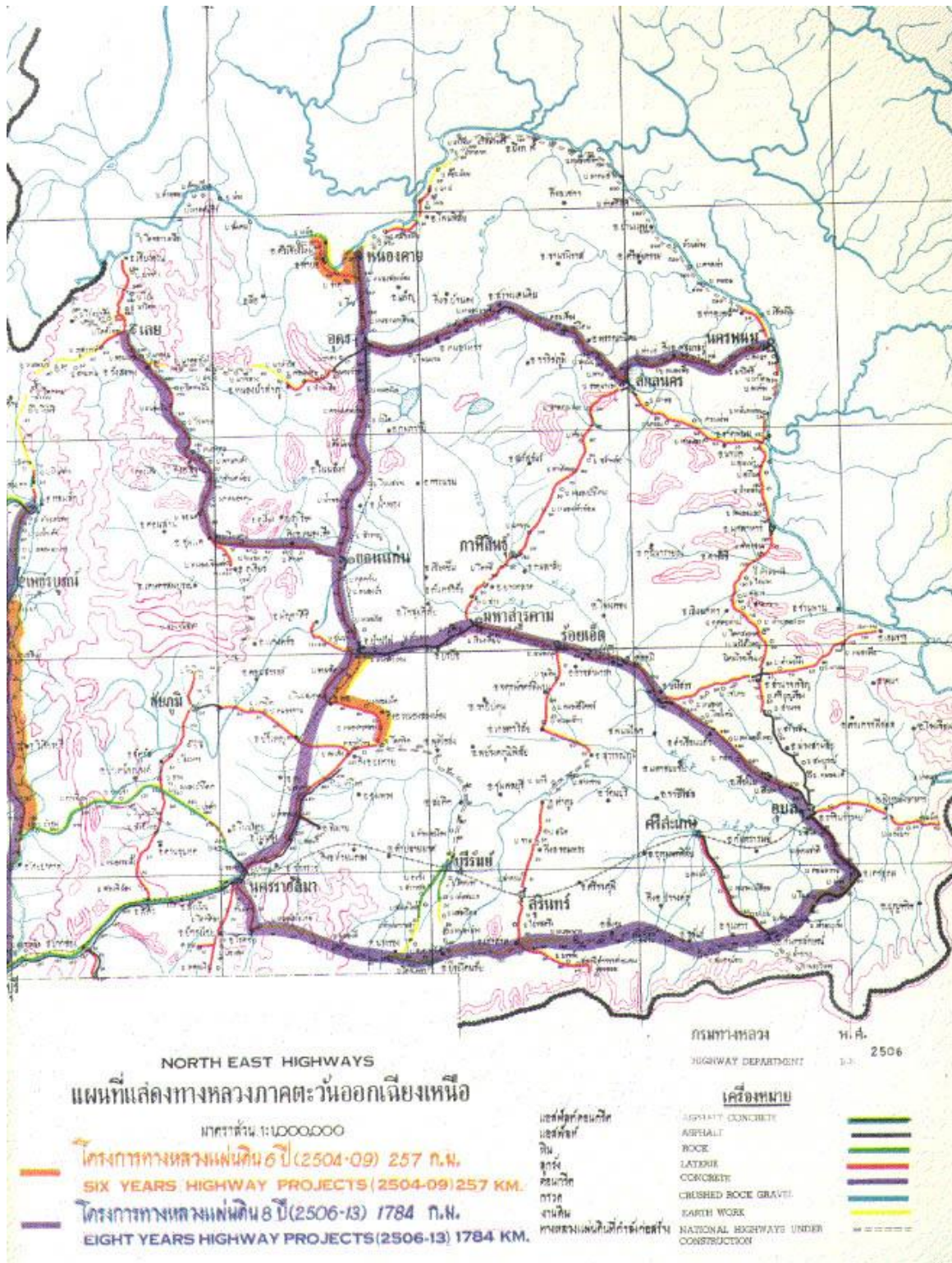

จัดหาเงินมาดำเนินการได้เต็มที่ตามที่กำหนดไว้ นอกจากนั้นจะดำเนินการก่อสร้างทางนอกโครงการที่
จำเป็นเร่งด่วน เช่น สายแม่สะเรียง – แม่ฮ่องสอน และปราจีนบุรี – ปักธงไชย เป็นต้น ตามโครงการ 8 ปีนี้
จะทยอยยกขึ้นสร้างโดยเริ่มจากสายที่กู้เงินจากธนาคารโลกได้แล้ว 4 สาย คือ อุดร – นครพนม ลำปาง –
เชียงใหม่ นครปฐม – ชุมพร และ สงขลา – นราธิวาส และที่

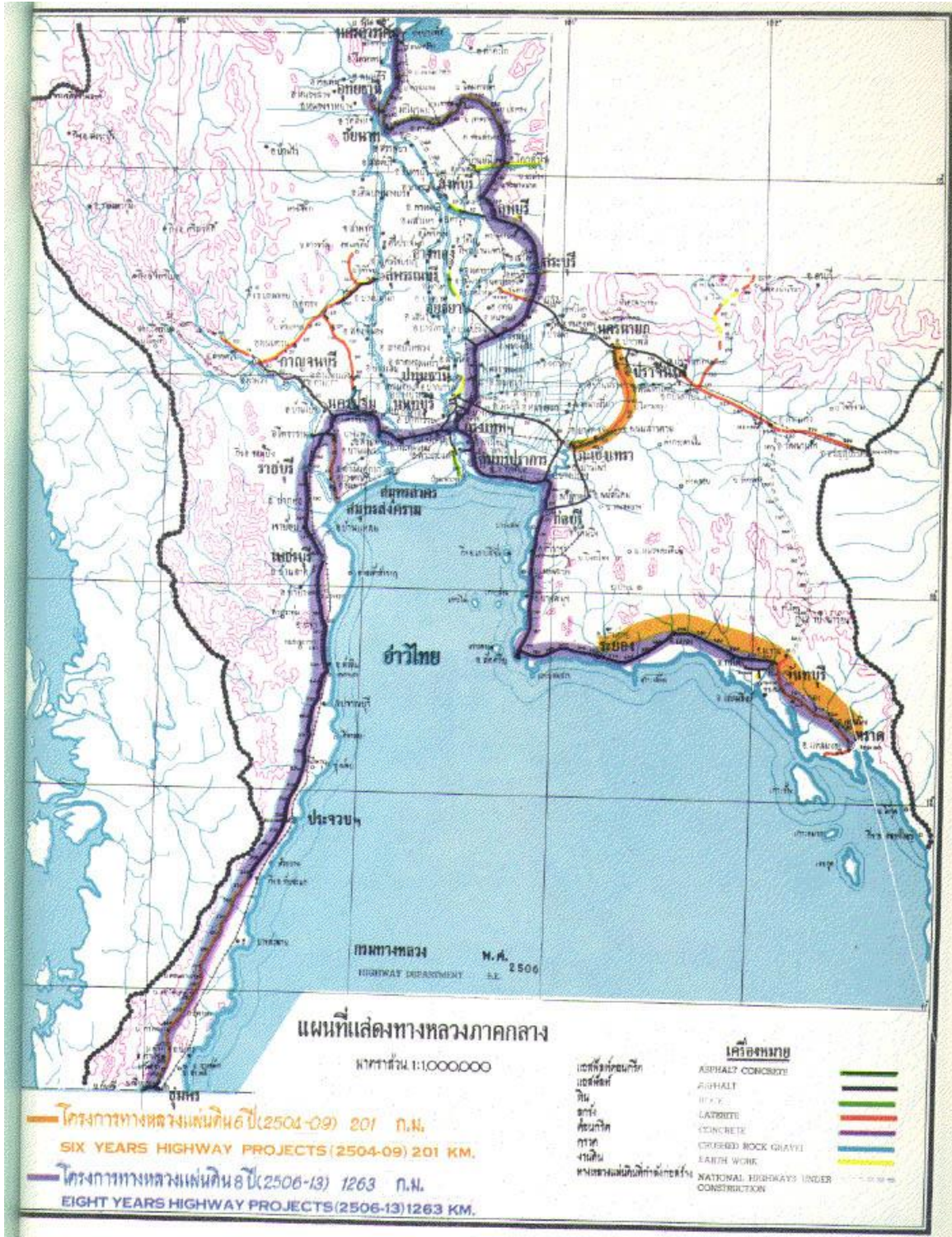
แผนที่แสดงทางหลวงภาคเหนือ

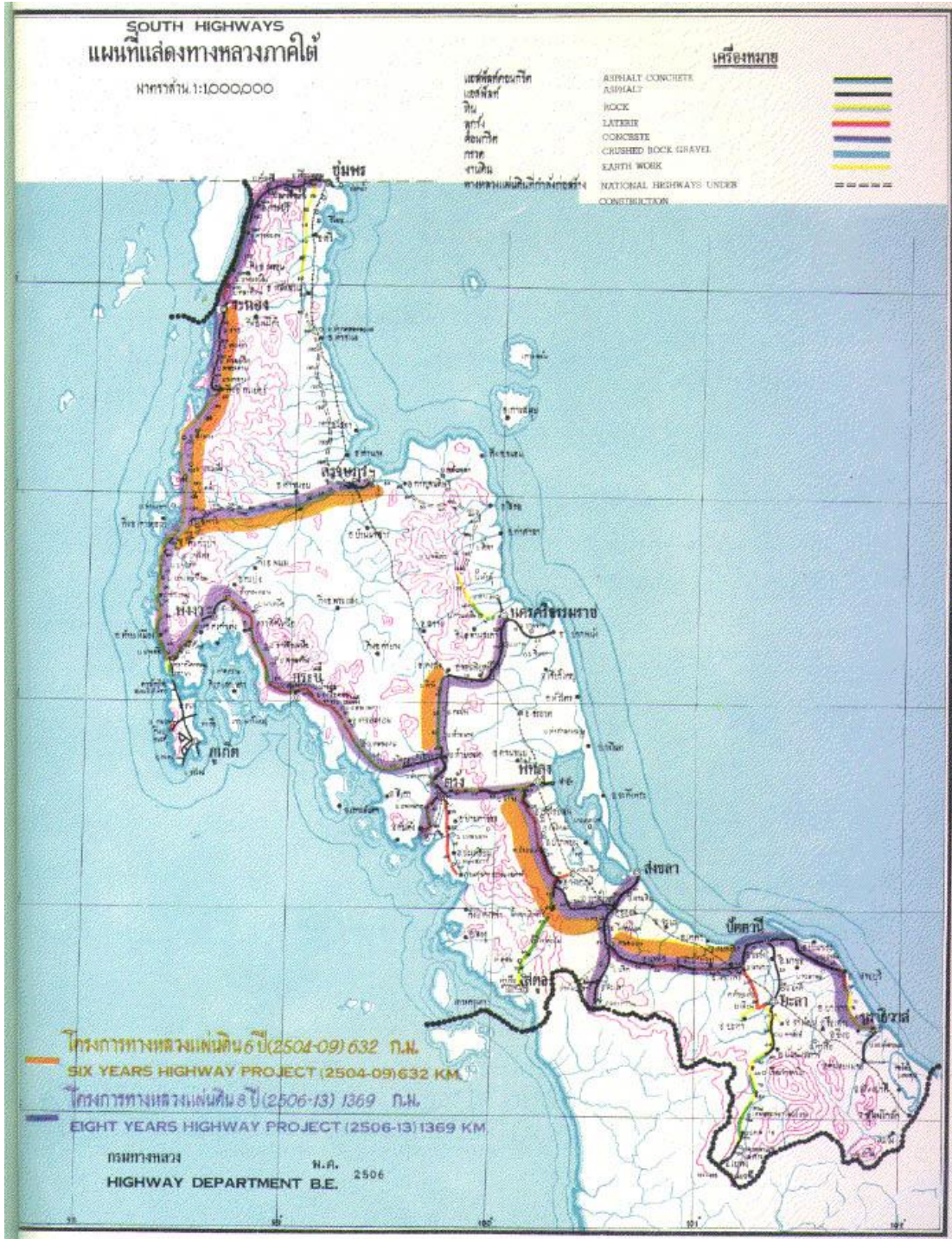
แผนที่แสดงทางหลวงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แผนที่แสดงทางหลวงภาคกลาง

แผนที่แสดงทางหลวงภาคใต้

กู้เงินธนาคารเอ็กซ์พอร์ตอิมพอร์ตของสหรัฐอเมริกาได้แล้ว สำหรับสายกรุงเทพฯ – ศรีราชา ซึ่งจะได้พิจารณาสร้างจนถึงตราดต่อไป

(2) **โครงการทางหลวงจังหวัด** งานพัฒนาทางหลวงจังหวัดในปัจจุบัน กำลังอยู่ในระหว่างการร่างโครงการ 6 ปี (พ.ศ. 2508 - 2513) ซึ่งเป็นโครงการปรับปรุงและก่อสร้างทางหลวงจังหวัดทั่วประเทศ ให้มีมาตรฐานดีใช้ได้ทุกฤดูกาล โครงการพัฒนาทางหลวงจังหวัดนี้มีจุดประสงค์ที่จะให้มีสัมพันธ์กับโครงการพัฒนาทางหลวงแผ่นดิน 8 ปี คือ ให้แล้วเสร็จพร้อมๆ กันสำหรับปี 2507 จะถือเป็นปีเตรียมงาน โดยดำเนินการก่อสร้างทางหลวงจังหวัดบางสายต่อจากงานที่ได้เริ่มไว้แล้วในปีก่อนๆ เช่น ในภาคเหนือจะได้ก่อสร้างทางสายไชยวิบูลย์ - วิเชียรบุรี (7 กม.) และสายพิษณุโลก - บางระกำ (17 กม.) โดยใช้เงินงบประมาณแผ่นดิน ทางสายเชียงใหม่ - เชียงของ (136 กม.) ซึ่งเป็นทางสายยุทธศาสตร์ที่รัฐบาลไทยออกเงินสมทบก่อสร้างร่วมกับสหรัฐฯ ในอัตราครั้งต่อครั้ง ส่วนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ได้ก่อสร้างทางสายขอนแก่น - ยางตลาด (59 กม.) ซึ่งเป็นทางที่รัฐบาลออสเตรเลียช่วยก่อสร้างตามโครงการจัดตั้งศูนย์เครื่องมือกลที่จังหวัดขอนแก่น - ยางตลาด (59 กม.) ซึ่งเป็นทางที่รัฐบาลออสเตรเลียช่วยก่อสร้างตามโครงการจัดตั้งศูนย์เครื่องมือกลที่จังหวัดขอนแก่นและทางสาย พัง โคน - บึงกาฬ (148 กม.) ซึ่งเป็นทางสายยุทธศาสตร์ที่รัฐบาลไทยร่วมดำเนินการกับรัฐบาลสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2507 จะทำการสำรวจและก่อสร้างทางหลวงจังหวัดในภาคต่างๆ ต่อจากงานที่ได้เริ่มไว้แล้วในปีก่อนๆ

ในส่วนที่เกี่ยวกับการร่างโครงการพัฒนาทางหลวงจังหวัด 6 ปี ที่ได้อ้างถึงข้างต้น ก็จะได้มีการสำรวจและศึกษาหาความต้องการเกี่ยวกับทางหลวงจังหวัดของจังหวัดต่างๆ ที่ว่าราชอาณาจักร ทั้งนี้ เพื่อพิจารณาจัดลำดับความสำคัญ ของทางหลวงจังหวัดแต่ละสายภายในแต่ละภาค เลือกลงเส้นทางที่จะพัฒนาทางแต่ละสายภายในแต่ละปี และวางมาตรฐานการก่อสร้างอันเหมาะสมแก่สภาพและความต้องการของท้องที่ ตลอดจนกำลังเงินที่จะใช้ในการพัฒนาและเป็นที่คาดหมายว่าการจัดทำโครงการทางหลวงจังหวัด 6 ปี จะแล้วเสร็จและเริ่มดำเนินการได้ใน พ.ศ. 2508 ระหว่าง พ.ศ. 2508-2510 จะทำการสำรวจทางประมาณ 1,000 กิโลเมตร บำรุงและก่อสร้างทางประมาณ 700-1,000 กม. โดยใช้เงินงบประมาณแผ่นดินเงินกู้และเงินช่วยเหลือต่างประเทศ แต่โดยที่ในปัจจุบันโครงการดังกล่าวยังอยู่ในขั้นเตรียมงาน จึงอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความจำเป็น

นอกจากการสำรวจการปรับปรุงและก่อสร้างทางแล้ว งานพัฒนาทางหลวงจังหวัดยังรวมถึงการจัดตั้งศูนย์เครื่องมือกล ดังที่รัฐบาลออสเตรเลียได้ให้ความช่วยเหลือในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จังหวัดขอนแก่นในภาคอื่นอีกด้วย การจัดตั้งศูนย์เครื่องมือกลดังกล่าวมี

จุดประสงค์ที่จะฝึกวิศวกรไทยให้มีความรู้ความชำนาญในการก่อสร้างและบำรุงทาง ตลอดจนการใช้และซ่อมแซมเครื่องจักรเครื่องยนต์ที่ใช้ในการก่อสร้างและบำรุงรักษาทางด้วย คาดว่าจะได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศในการตั้งศูนย์เครื่องมือกลในภาคเหนือและภาคใต้ในอนาคตอันใกล้

3 **โครงการพัฒนาการรถไฟ** เป็นการดำเนินงานตามโครงการ 6 ปี (พ.ศ. 2504-2509) โดยใช้เงินรายได้และเงินสำรองของการรถไฟฯ เงินกู้และเงินสมทบจากงบประมาณแผ่นดินแบ่งงานออกได้เป็นประเภทใหญ่ 3 ประเภท คือ

ก. **การปรับปรุงบริการให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น** เช่น การเปลี่ยนรถจักรไอน้ำเป็นรถจักรดีเซล การซื้อรถสินค้าเพื่อใช้แทนรถเก่าที่หมดอายุใช้งานและเพิ่มจำนวนรถสินค้าให้เพียงพอแก่ความต้องการ การเปลี่ยนแปลงรางจาก 50 ปอนด์เป็น 70 ปอนด์ การเปลี่ยนสะพานให้รับน้ำหนักเพลลาได้ 15 ตัน การซื้อรถโดยสารเพิ่มเติม การซื้อแทนของเก่าที่หมดอายุใช้งาน การเปลี่ยนหมอนรองรางเป็นหมอนคอนกรีต การขยายและปรับปรุงย่านสับเปลี่ยนต่างๆ การปรับปรุงเครื่องสัญญาณการโทรคมนาคมศูนย์ฝึกการรถไฟฯ และอื่นๆ นอกจากนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้โดยสาร จะจัดการเดินรถดีเซลรางแทนรถธรรมดาในรัศมี 200 กิโลเมตร จากพระนคร รถชนิดนี้มีความเร็วกว่ารถโดยสารธรรมดา และการนำรถโดยสารปรับอากาศมาใช้

ข. **งานก่อสร้างอื่นๆ** เพื่อขยายเส้นทางรถไฟสายใหม่ที่มีคุณภาพประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และการดำเนินงานเพื่อบรรเทาความคับคั่งของการจราจรในเขตนครหลวง เช่น การก่อสร้างทางหนองปลาตุ๊ก - สุพรรณบุรี การสร้างทางสายแก่งคอย - บัวใหญ่ และการก่อสร้างย่านสินค้าพลโยธิน

(4) **โครงการทดแทนรถบรรทุกสินค้าขององค์การ ร.ส.พ.** เป็นการซื้อรถบรรทุกสินค้ามาใช้แทนรถเก่าที่หมดอายุใช้งานปีละ 30-40 คัน เพื่อให้องค์การฯ มีบริการขนส่งที่มีประสิทธิภาพสูง โดยใช้เงินสมทบจากงบประมาณแผ่นดิน เพราะในระหว่างนี้องค์การฯ ยังคงมีภาระที่จะต้องชำระหนี้สินเดิมอยู่เป็นจำนวนมาก

การขนส่งทางน้ำ

17. (1) **โครงการสำรวจและพัฒนาการขนส่งทางน้ำภายในประเทศ** ตามความมุ่งหมายของโครงการนี้ คือ เพื่อจะทำการสำรวจสถิติสินค้า ผู้โดยสาร เส้นทาง และอุปสรรคของการขนส่งทางน้ำภายในประเทศเมื่อการสำรวจนี้เสร็จสิ้นแล้ว ก็จะใช้รายงานผลจากการสำรวจครั้งนี้เป็นเครื่อง

ประกอบการวางโครงการพัฒนาการขนส่งทางน้ำขึ้นต่อไป โครงการนี้เริ่มต้นมาตั้งแต่ปี 2506 และจะดำเนินการต่อเนื่องกันไปถึงปี 2508

(2) **โครงการสำรวจการตกตะกอนที่ปากน้ำเจ้าพระยา** เป็นงานสำรวจทางแผนที่และสมุทรศาสตร์ต่างๆ เพื่อหาขอบเขตและสาเหตุของการตกตะกอน ประกอบกับการหาวิธีจัดการตกตะกอนเหล่านั้น โครงการนี้ได้ดำเนินมาตั้งแต่ปี 2503 ประมาณว่าจะแล้วเสร็จในปี 2508 โดยได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนพิเศษสหประชาชาติ

(3) **โครงการขุดลอกร่องน้ำทางเข้าท่าเรือภาคใต้** เนื่องจากการขนถ่ายสินค้าตามท่าเรือต่างๆ ในภาคใต้ได้ดำเนินไปด้วยความลำบาก เพราะร่องน้ำตื้นเขิน ทำให้เรือลำเลียงและเรือชายฝั่งเข้าเทียบท่าไม่สะดวกเป็นเหตุให้เสียเวลาขนถ่ายและเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเป็นอันมาก การดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำทางเข้าท่าเรือภาคใต้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะแก้ปัญหาข้างต้น โดยกำหนดให้มีการสำรวจและขุดลอกท่าเรือต่างๆ ในภาคใต้ คือ ที่ปัตตานี สงขลา ภูเก็ต นราธิวาส และกันตัง

อนึ่ง ตามโครงการนี้จะจัดให้มีอุปกรณ์ในการขุดลอกและบำรุงรักษาร่องน้ำทั้งสองฝั่งทะเลของประเทศไทย เพื่อใช้ในการบำรุงรักษาร่องน้ำ ณ ท่าเรือต่างๆ ในอนาคตการดำเนินงานตามโครงการนี้จะกระทำโดยการท่าเรือฯ และกรมเจ้าท่า เริ่มแต่ พ.ศ. 2507 เป็นต้นไป

นอกจากการขุดลอกร่องน้ำแล้ว จะได้พิจารณาการก่อสร้างท่าเรือภาคใต้ขึ้นเป็นบางแห่ง ซึ่งอาจเป็นที่สงขลาในอนาคตอันไม่ไกลนัก ส่วนการขุดคอคอดกระนั้นเป็นเรื่องของเอกชน ซึ่งจะต้องพิจารณาหลักการให้เหมาะสมและเป็นประโยชน์แก่ประเทศอย่างแท้จริง

(4) **โครงการขยายท่าเรือกรุงเทพฯ** คือ การก่อสร้างท่าเทียบเรือเพิ่มเติม และการสร้างหลักผูกเรือกลางน้ำตอนใกล้กับท่าเรือกรุงเทพฯ เพื่อให้เรือสินค้าขนาดใหญ่สามารถจอดกลางน้ำได้โดยไม่ต้องจอดเทียบท่า ซึ่งเป็นการบรรเทาความคับคั่งที่ท่าเทียบเรือและเป็นการเพิ่มสมรรถภาพการทำงานอีกด้วย การดำเนินงานตามโครงการนี้ประมาณว่าจะเริ่มดำเนินการได้ในปี 2508 และแล้วเสร็จในปี 2509 เงินทุนที่ใช้ในการดำเนินงานตามโครงการนี้มาจากรายได้ของการท่าเรือฯ

(5) **โครงการสำรวจท่าเรือศรีราชา** เป็นการสำรวจทางวิศวกรรมและออกแบบงานก่อสร้างต่างๆ พร้อมทั้งประมาณค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างท่าเรือทะเลลึกที่แหลมกระบัง อำเภอศรีราชาเพื่อบรรเทาความคับคั่งของท่าเรือกรุงเทพฯ และเพื่อให้เป็นท่าเรือสำหรับสินค้าออกและสินค้าเข้าของจังหวัด

ต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วย งานสำรวจทางวิศวกรรมที่ทำเรือแห่งนี้ประมาณว่าจะใช้เวลาประมาณ 3 ปี

ท่าเรือใหม่นี้กำหนดจะให้มีความยาวเทียบเรือใหญ่ได้ 7 ลำ มีความยาวเทียบเรือค้าขายฝั่งยาว 550 เมตร มีที่ผูกเรือกลางน้ำ 6 ลำ มีกึ่งเก็บสินค้าและอุปกรณ์การขนถ่ายสินค้าที่ทันสมัยครบถ้วน ท่าเรือแห่งนี้ประมาณว่าจะมีความสามารถขนถ่ายสินค้าได้ประมาณ 2 ล้านตันต่อปี

การขนส่งทางอากาศ

18. (1) **โครงการปรับปรุงวิถุเดินอากาศ** เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์ในการปรับปรุงระบบสื่อสารการเดินอากาศและระบบการควบคุมจราจรทางอากาศของประเทศให้มีประสิทธิภาพสูง การดำเนินงานตามโครงการนี้ ประกอบด้วยการจัดตั้งสถานีวิทยุช่วยการเดินอากาศ การจัดตั้งศูนย์กลางสื่อสารสำหรับภายในและต่างประเทศ การเปิดระบบสื่อสารโทรพิมพ์ระหว่างพระนครและสถานีศูนย์กลางสื่อสารต่างจังหวัด การจัดตั้งสถานีวิทยุการบิน ณ สนามบินพาณิชย์ในประเทศต่างๆ และการจัดตั้งหน่วยทดสอบเครื่องช่วยการเดินอากาศ

(2) **โครงการสำรวจและก่อสร้างสนามบินพาณิชย์ แห่งที่สอง** เนื่องจากท่าอากาศยานพาณิชย์ระหว่างประเทศที่ดอนเมืองในปัจจุบันกำลังเริ่มประสบความคับคั่ง มีเครื่องบินพาณิชย์ขึ้นลงเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และยังใช้เป็นสนามบินทหารอีกด้วย นอกจากนี้ปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการใช้สนามบินเดียวกันแล้วในระยะเวลาอันใกล้ในอนาคต ดอนเมืองอาจไม่เหมาะสมสำหรับเป็นท่าอากาศยานพาณิชย์ระหว่างประเทศ และต้องสร้างท่าอากาศยานพาณิชย์ขึ้นใหม่เพื่อเป็นศูนย์กลางของสายการบินทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อไป ฉะนั้นในระยะของแผนพัฒนาจะทำการสำรวจที่ตั้งสนามบินพาณิชย์แห่งที่สอง ต่อจากที่ได้ดำเนินการไปบ้างแล้วในปี 2506 รวมทั้งฐานะของท่าอากาศยานดอนเมืองในอนาคต

(3) **โครงการปรับปรุงทางวิ่งสายตะวันออกเฉียงใต้** โครงการนี้ดำเนินไปเพื่อปรับปรุงทางวิ่งสายตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งในปัจจุบันชำรุดใช้การไม่ได้ ให้มีผิวคอนกรีตและให้สามารถรับน้ำหนักบรรทุกได้ 75,000 ปอนด์ต่อหนึ่งล้อ เพื่อบรรเทาความคับคั่งของการจราจรทางอากาศที่สนามบินดอนเมืองเป็นการชั่วคราว คาดว่าจะเสร็จในปี 2508

(4) **โครงการพัฒนาสนามบินต่างจังหวัด** วัตถุประสงค์ของโครงการคือเพื่อที่จะปรับปรุงทางวิ่งของสนามบินพาณิชย์ต่างจังหวัดให้มีพื้นผิวลาดยางหรือคอนกรีต สามารถรับน้ำหนักบรรทุกของเครื่องบินพาณิชย์ในประเทศได้เป็นอย่างดี และสามารถใช้งานได้ตลอดทุกฤดูกาล ในระหว่างปี 2507-2509 นี้ จะเป็นการก่อสร้างสนามบินต่อจากที่ได้ดำเนินไปแล้วในปี 2506 3 แห่ง และทำการก่อสร้างทางวิ่งสนามบินในจังหวัดต่างๆ เพิ่มขึ้น 3 แห่ง ที่แม่สะเรียง แม่ฮ่องสอน และแม่สอด

การคมนาคม

19. (1) **โครงการพัฒนากิจการไปรษณีย์โทรเลขในพระนครและธนบุรี** เป็นการก่อสร้างที่ทำการไปรษณีย์ในท้องถิ่นต่างๆ ในเขตจังหวัดพระนครและธนบุรี และเปิดดำเนินการโดยใช้เป็นที่ทำการศูนย์กลางนำจ่ายรวม 12 แห่ง และศูนย์กลางผ่านรวม 3 แห่ง เพื่อเปลี่ยนระบบงานไปรษณีย์ในพระนครและธนบุรี

(2) **โครงการขยายไปรษณีย์โทรเลขท้องถิ่น** วัตถุประสงค์ของโครงการนี้คือเพื่อดำเนินการรับโอนที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขที่ฝากไว้กับหน่วยราชการอื่นหรือเอกชนในท้องถิ่นต่างๆ มาดำเนินการเองให้มากที่สุด ตามกำลังเงินและกำลังเจ้าหน้าที่จะอำนวยในระหว่างปี 2507-2509 นี้ คาดว่า จะสามารถรับโอนที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขมาดำเนินการเองได้ปีละ 20-30 แห่ง

(3) **โครงการพัฒนากิจการโทรเลข** คือ โครงการที่มีวัตถุประสงค์ในการปรับปรุงกิจการด้านโทรเลขด้วยการตั้งเสาและพาดสายโทรเลขในท้องถิ่นต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อเปลี่ยนสายและเสาที่หมดอายุใช้งาน เพื่อวางสายไปยังท้องถิ่นที่มีความต้องการ ใช้บริการชนิดนี้และวางสายให้สอดคล้องกับบริการโทรคมนาคมที่จะมีขึ้นในอนาคต การดำเนินงานระหว่างปี 2507-2509 นี้ เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องจากที่ได้ดำเนินไปแล้วในปี 2506 ซึ่งประมาณว่าจะพาดสายโทรเลขได้ทั้งสิ้น 68 แห่งทั่วประเทศ

(4) **โครงการบริการเทเล็กซ์** เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์ในการเปิดบริการโทรพิมพ์ติดต่อระหว่างจังหวัดใหญ่ๆ ในประเทศเพื่อส่งเสริมการคมนาคมภายในประเทศอีกด้านหนึ่ง ในระหว่างปี 2507-2509 นี้ จะมีการเปิดบริการเทเล็กซ์ติดต่อระหว่างพระนครกับต่างจังหวัดรวม 15 จังหวัด

และเปิดบริการเทเล็กซ์ติดต่อกับประเทศญี่ปุ่นที่มีธุรกิจติดต่อกับกรุงเทพฯ มาก และมีความต้องการใช้บริการชนิดนี้อยู่สูงเพื่อเป็นการสนองความต้องการทางด้านนี้ และเป็นการหารายได้ด้วย ในระหว่างปี 2507-2509 จะจัดให้มีบริการเทเล็กซ์ติดต่อกันระหว่างกรุงเทพฯ กับฮ่องกง สิงคโปร์ และสวีตเซอร์แลนด์

(5) **โครงการพัฒนากิจการวิทยุ** มีวัตถุประสงค์ที่จะจัดตั้งสถานีวิทยุ โทรเลข โทรศัพท์ ขึ้นในจังหวัดต่างๆ ที่ยังไม่มีสถานีวิทยุอยู่ แต่มีปริมาณงานโทรเลขและโทรศัพท์อยู่มาก เพื่อช่วยงานด้านโทรเลข โทรศัพท์ ในเมื่อเกิดความหนาแน่นของสาย ในระหว่างปี 2507-2509 นี้ จะมีการจัดตั้งสถานีวิทยุโทรเลข โทรศัพท์ขึ้นรวม 11 จังหวัด และจัดตั้งระบบวิทยุทางไกล ระหว่างไทยกับมาเลเซีย โดยได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลออสเตรเลีย ซึ่งจะช่วยให้สามารถส่งโทรเลข โทรศัพท์ เทเล็กซ์ และสามารถเชื่อมต่อกับระบบโทรคมนาคมของมาเลเซียได้ การติดตั้งคาดว่าจะเริ่มได้ในปี 2507 และจะเสร็จสิ้นในปีเดียวกัน

(6) **โครงการพัฒนาโทรศัพท์** คือ โครงการขยายชุมสายโทรศัพท์ในจังหวัดพระนคร และธนบุรี 5 ปี (พ.ศ. 2503-2508) เป็นจำนวน 25,500 หมายเลข และเมื่อเสร็จสิ้นโครงการนี้ในปี 2508 แล้ว จะได้มีการขยายชุมสายโทรศัพท์เพิ่มขึ้นอีก 7,000 เลขหมายในปี 2509 เพื่อเพิ่มชุมสายและขยายสายโทรศัพท์ในพระนครและธนบุรี ให้กว้างขวางขึ้นและรับโอนงานโทรศัพท์จากกรมไปรษณีย์โทรเลขมาให้องค์การโทรศัพท์เป็นผู้ดำเนินการ ทำการปรับปรุงและขยายชุมสายโทรศัพท์ที่มีอยู่ในจังหวัดต่างๆ ให้มากขึ้น การจัดตั้งชุมสายโทรศัพท์ในจังหวัดหรือท้องถิ่นใหญ่ๆ ที่ยังไม่มีบริการชนิดนี้อยู่ การติดตั้งโทรศัพท์อัตโนมัติในจังหวัดหรือท้องถิ่นที่เป็นศูนย์กลางทางการค้าและธุรกิจประมาณว่าจะแล้วเสร็จในปี 2509

(7) **โครงการติดตั้งระบบโทรคมนาคม** จะสร้างระบบโทรคมนาคมทั่วประเทศเพื่ออำนวยความสะดวกในการส่งวิทยุ โทรเลข โทรศัพท์และเทเล็กซ์ การดำเนินงานตามโครงการจะมีการติดตั้งระบบโทรคมนาคมตามทางสายใหญ่ทั่วทุกภาคดังนี้คือ

ภาคกลาง

1. กรุงเทพฯ - อโยธยา - สระบุรี
2. กรุงเทพฯ - สมุทรปราการ - ชลบุรี - ฉะเชิงเทรา - ปราณบุรี - อรัญประเทศ
3. ชลบุรี - ระยอง - จันทบุรี
4. กรุงเทพฯ - นครปฐม - ราชบุรี - เพชรบุรี

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. สระบุรี – นครราชสีมา – ขอนแก่น – อุดร – หนองคาย
2. นครราชสีมา – สุรินทร์ – อุบล

ภาคเหนือ

1. สระบุรี – ลพบุรี – นครสวรรค์ – พิษณุโลก – อุตรดิตถ์ – ลำปาง – เชียงใหม่

ภาคใต้

1. เพชรบุรี – ชุมพร – สุราษฎร์ธานี – พัทลุง – หาดใหญ่ – ปัตตานี – ยะลา
2. พัทลุง – นครศรีธรรมราช
3. พัทลุง – ตรัง
4. หาดใหญ่ – สะเดา
5. สุราษฎร์ธานี – ภูเก็ต

การดำเนินงานระหว่างปี 2507-2509 จะเป็นงานติดตั้งระบบโทรคมนาคมในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่อจากที่ได้ดำเนินไปแล้วในปี 2506 ให้แล้วเสร็จ ในปี 2507 คาดว่าจะกู้เงินจากเยอรมนีสำหรับการก่อสร้างระบบที่ 4 และ 5 ได้ เพื่อเร่งรัดการก่อสร้างระบบโทรคมนาคมทั่วประเทศให้เสร็จในระยะของแผนพัฒนา

ผลงานและความคาดหมายสำหรับอนาคต

ผลงานที่เป็นมาแล้ว

การขนส่งทางบก

20. ทางหลวงแผ่นดิน

ในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาทางหลวง 6 ปี เดิมนั้นได้ปรากฏตั้งแต่เริ่มแรกแล้วว่า จะไม่สามารถปฏิบัติตามแผนการที่กำหนดไว้ได้ เพราะกำลังเงิน กำลังเจ้าหน้าที่ และอุปกรณ์เครื่องมือไม่เพียงพอ การกู้เงินจากต่างประเทศล่าช้า จึงได้ปรับปรุงโครงการใหม่เป็นโครงการ 8 ปี (2506-2513) อย่างไรก็ดี ในระยะ 3 ปีของแผนพัฒนาได้ทำการสำรวจและเริ่มการก่อสร้างบูรณะทางสำคัญๆ หลายสาย เช่น กรุงเทพฯ – สระบุรี นครราชสีมา – หนองคาย ระนอง – ตะกั่วป่า สุราษฎร์ – ตะกั่วป่า ฮอด – แม่สะเรียง บ้านไผ่ - อุบลราชธานี และกรุงเทพฯ – นครปฐม แต่งาน

ก่อสร้างส่วนมากล่าช้ากว่าที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเส้นทางสายที่ได้มอบให้บริษัทเอกชนรับเหมาไปก่อสร้าง แต่คาดว่าจะสามารถสำรวจ บำรุงและก่อสร้างคงจะเป็นตามแผนการที่กำหนดไว้ตามโครงการ 8 ปี กล่าวคือ ในสิ้นปี 2513 จะมีทางที่ปรับปรุงได้มาตรฐานประมาณ 4,260 กม. และทางที่สร้างใหม่ประมาณ 1,460 กม.

21. ทางหลวงจังหวัด

การร่างโครงการพัฒนาทางหลวงจังหวัด 6 ปี คาดว่าจะเสร็จในปลายปี 2507 และเริ่มดำเนินการตามแผนการได้ในปี 2508 แต่ทั้งนี้ยังมีอุปสรรคในเรื่องกำลังเจ้าหน้าที่วิชาการ ช่างฝีมือ ช่างกล และอุปกรณ์ การโอนงานทางหลวงจังหวัดจากกรมโยธาเทศบาลไปขึ้นอยู่กับกรมทางหลวง การอบรมพนักงานและช่างกลที่ศูนย์อบรมการบำรุงทางที่ขอนแก่นด้วยความช่วยเหลือจากรัฐบาลออสเตรเลียและที่ตำรวจจะตั้งขึ้นเป็นศูนย์ฝึกที่กรุงเทพฯ โดยขอความช่วยเหลือจากกองทุนพิเศษเหล่านี้ อาจจะช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเจ้าหน้าที่และพนักงานช่างกลได้บ้าง

22. การรถไฟ

ในระยะแรกของแผนพัฒนาดังที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงบริการที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น เช่น การเปลี่ยนสะพาน การเปลี่ยนราง การซื้อรถสินค้า เพื่อให้แทนของเดิมซึ่งหมดอายุใช้งาน และการขยายย่านสถานี เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้มีการก่อสร้างทางสายหนองปลาตุก - สุพรรณบุรี ขึ้นใหม่อีกสายหนึ่ง และเปิดให้บริการได้แล้ว

ในปี 2506 ได้ทำการก่อสร้างย่านสินค้าพลโยธินเสร็จแล้วเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการก่อสร้างทางสายแก่งคอย - บัวใหญ่ จะสร้างเสร็จในระยะที่สองของแผนพัฒนานี้

งานก่อสร้างต่างๆ ของการรถไฟเท่าที่ได้ดำเนินการมาแล้วนั้น ล่าช้ากว่ากำหนดเป็นส่วนมาก ทำให้เงินงบประมาณแผ่นดินเป็นจำนวนมากที่จัดสรรไว้เพื่อการลงทุนมิได้ใช้เป็นประโยชน์เต็มที่ตามโครงการ ทั้งนี้เนื่องมาจากการวางแผนงาน และการดำเนินงานไม่รัดกุมพอ ซึ่งเป็นผลเสียแก่การพัฒนาโครงการของการรถไฟเอง และการพัฒนาเศรษฐกิจส่วนรวม นอกจากนี้การคำนวณงบประมาณค่าใช้จ่ายก็ไม่รัดกุมพอ ทำให้เกิดความยุ่งยากในการจัดสรรงบประมาณ การรถไฟกำลังแก้ไขอุปสรรคเหล่านี้ด้วยการปรับปรุงการบริหารและการดำเนินงานให้มีสมรรถภาพยิ่งขึ้น

23. โครงการ ร.ส.พ.

องค์การ ร.ส.พ. ปัจจุบันดำเนินการขนส่ง ซึ่งแยกออกเป็นประเภทใหญ่ๆ 3 ประเภท คือ การเดินรถประจำทางในพระนครและธนบุรี การจัดบริการรถบรรทุกในเขตจังหวัดต่างๆ บางจังหวัด รวมทั้งพระนครและธนบุรี และการดำเนินงานแผนกขนส่งทางน้ำ ร.ส.พ. ได้รับสิทธิผูกขาดบางประการ เช่น การผูกขาดรับส่งสินค้าเขตสถานีรถไฟบางจังหวัด การผูกขาดสินค้าในเขตท่าเรือคลองเตย เป็นต้น ในด้านการเดินรถประจำทางในเขตพระนคร-ธนบุรี ได้รับสัมปทานเดินรถรวม 3 สาย ส่วนด้านการขนส่งทางน้ำนั้น ได้สัมปทานการดำเนินงานที่ทำเรือส่วสตีในพระนครด้วย

ผลงานเท่าที่ผ่านมาแล้วปรากฏว่า การเดินรถบรรทุกในเขตพระนคร-ธนบุรี มีกำไรดี และการขนส่งทางน้ำพอเลี้ยงตัวได้ แต่ในส่วนรวมได้ประสบกับการขาดทุนเสมอมา ด้วยเหตุผลข้อบกพร่องหลายประการ ซึ่งองค์การได้ปรับปรุงแก้ไขบ้างแล้ว จึงปรากฏว่าในปี 2504 เป็นครั้งแรกที่มีกำไรจากการดำเนินกิจการส่วนรวม เหตุผลสำคัญๆ ที่ทำให้ขาดทุนในอดีต คือ

- ก. องค์การฯ มีหนี้สินผูกพันเป็นจำนวนมากมาแต่อดีต จึงมีรายจ่ายค่าชำระหนี้และค่าดอกเบี้ยสูง
- ข. ความบกพร่องของการทำบัญชีในอดีต ซึ่งไม่สามารถควบคุมการจ่ายเงินโดยเคร่งครัด
- ค. มีเจ้าหน้าที่และลูกจ้างอยู่เป็นจำนวนมากเกินความต้องการ เมื่อเทียบกับปริมาณงานในปัจจุบัน จึงมีรายจ่ายเป็นเงินเดือนและค่าจ้างสูง
- ง. รายจ่ายค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษาสูงมาก เพราะมิได้วางแผนการระยะยาวสำหรับการสับเปลี่ยนรถบรรทุกที่หมดอายุด้วยรถใหม่ และการดำเนินงานขาดสมรรถภาพ

24. องค์การอาจต้องเลิกกิจการรถโดยสารในพระนครและธนบุรี หรืออาจจะถือหุ้นในบริษัทเดินรถนครหลวง ซึ่งรัฐบาลดำริจะให้มีผู้ประกอบการเดินรถประจำทางแต่ผู้เดียว งานที่จะเหลืออยู่ก็คืองานของแผนกขนส่งทางน้ำ และงานเดินรถบรรทุกในเขตจังหวัดต่างๆ ซึ่งองค์การฯ ดำริจะขยายบริการให้ทั่วถึงทุกจังหวัดในราชอาณาจักรต่อไป

การขนส่งทางน้ำ

25. การดำเนินงานตามโครงการพัฒนาการขนส่งทางน้ำเท่าที่ได้ดำเนินการมาแล้ว ได้เป็นไปตามแผนการ โครงการสำรวจการตกตะกอนปากน้ำเจ้าพระยา และการศึกษาฐานะของท่าเรือกรุงเทพฯ กับปัญหาความจำเป็นที่จะต้องสร้างท่าเรือที่ 2 ใกล้ศรีราชา ได้สำเร็จไปแล้ว เว้นไว้ซึ่งต้องรอผลของการทดลองและวิจัยปัญหาการตกตะกอนและวิธีการแก้ไขผลของการสำรวจแสดงให้เห็นแน่ชัดว่า ท่าเรือกรุงเทพฯ อาจขยายได้ภายในขอบเขตจำกัด และจะไม่สามารถให้บริการแก่เรือเดินสมุทรที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตอันใกล้ ฉะนั้น ในระหว่างที่ทำการก่อสร้างขยายท่าเทียบเรือและที่จอดเรือ จะต้องทำการสำรวจท่าเรือแห่งที่ 2 ในด้านเศรษฐกิจ และวิศวกรรมเพิ่มเติมเพื่อก่อสร้างให้แล้วเสร็จก่อนที่ท่าเรือกรุงเทพฯ จะคับคั่งจนเกินไป งานดังกล่าวนี้จะดำเนินในระยะที่สองของแผนพัฒนา ส่วนการขุดลอกทางเข้าและปรับปรุงท่าเรือที่สงขลา ปัตตานี นราธิวาส กันตัง และภูเก็ต ประกอบกับโครงการทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัดนั้นย่อมจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการขนส่งของภาคได้อย่างมากในอนาคต

การขนส่งทางอากาศ

26. งานที่ได้ดำเนินไปสำเร็จแล้วส่วนมากในระยะแรกของแผนพัฒนา คือ การสำรวจและก่อสร้างสนามบินและติดตั้งวิทยุการบินอากาศ เช่น การสำรวจและก่อสร้างสนามบินที่เชียงใหม่ นครราชสีมา อุดร อุบล ภูเก็ต พิษณุโลก ลำปาง เชียงราย และนครพนม และการสำรวจและออกแบบสนามบินสงขลา แม่สะเรียง และแม่ฮ่องสอน นอกจากนี้ได้ทำการสำรวจทำการเวนคืนซื้อที่ดินเพื่อเตรียมงานสร้างท่าอากาศยานพาณิชย์ระหว่างประเทศใหม่ ส่วนงานพัฒนาวิทยุการบินอากาศนั้น การจัดตั้งสถานีวิทยุ ประภาคาร สถานี วีไออาร์ สถานีวิทยุช่วยการบินอากาศ และศูนย์กลางสื่อสารซึ่งสำเร็จแล้วเป็นส่วนมาก ตามแผนของการดำเนินงานที่ล่าช้าก็มีอยู่บ้าง แต่เป็นผลเนื่องมาจากการขาดแคลนงบประมาณเป็นส่วนใหญ่ จึงเป็นที่คาดได้ว่า ภายในระยะของแผนพัฒนานี้ ประเทศไทยจะมีระบบการสื่อสารและการควบคุมจราจรสำหรับการบินพาณิชย์ในประเทศและระหว่างประเทศที่มีสมรรถภาพและทันสมัย

การคมนาคม

27. ในระยะแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ การขยายงานและปรับปรุงแก้ไขงาน การไปรษณีย์ การโทรเลข การโทรศัพท์ การวิทยุโทรเลข ในเขตนครหลวงและในต่างจังหวัดได้ดำเนินไปล่าช้ากว่าที่กำหนดตามการอยู่บ้าง แต่การก่อสร้างระบบไมโครเวฟทั่วประเทศรวม 5 ภาคนั้น จะสำเร็จตามกำหนดเวลา 3 ภาคได้ตั้งแต่ปี 2507 และอีก 2 ภาคในปี 2509 นอกจากนี้กรมไปรษณีย์โทรเลขได้เปิดบริการเทเล็กซ์ระหว่างกรุงเทพฯ - ญีปุ่น และกรุงเทพฯ - มะนิลา ในปี 2506

28. การขาดแคลนเจ้าหน้าที่และช่างผู้ชำนาญงานในด้านต่างๆ เป็นอุปสรรคสำคัญที่สุดในการดำเนินงานพัฒนาการคมนาคมและมีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอ คาดว่าจะเป็นเวลาอีกหลายปีกว่าจะสามารถบรรจุพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตามความต้องการทั้งที่ในปัจจุบันได้เร่งรัดดำเนินการตามแผนการฝึกอบรมอย่างเต็มที่ เช่น กรมไปรษณีย์โทรเลขยังไม่สามารถจัดหาเจ้าหน้าที่ตามความต้องการสำหรับการตั้งสถานีไปรษณีย์ในต่างจังหวัดเพื่อรับโอนงานไปรษณีย์อนุญาตมาทำเอง ฉะนั้น ในปี 2509 คาดว่าจะมีไปรษณีย์อนุญาตเหลืออีกไม่ต่ำกว่า 800 แห่ง ที่ดำริไว้ว่าจะรับงานมาดำเนินการเอง การโทรคมนาคมก็จะประสบปัญหาเช่นเดียวกัน แต่ได้เตรียมการป้องกันไว้บ้างแล้ว โดยจัดตั้งสถานฝึกอบรมตลอดจนสำหรับกิจการโทรเลข โทรศัพท์ และเทเล็กซ์

29. การดำเนินงานโครงการโทรคมนาคมบางโครงการได้ประสบอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารงาน ซึ่งงานที่มีลักษณะเดียวกันแต่สังกัดอยู่กับหน่วยงานหลายหน่วย หรืองานที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน แต่ในการดำเนินงานไม่ประสานกัน ทั้งนี้ย่อมเป็นเหตุให้การดำเนินงานพัฒนาล่าช้ากว่าโครงการอื่นๆ ตามแผนพัฒนา อาจนำมาซึ่งผลเสียหายแก่กิจการนั่นเอง และแก่ส่วนรวม เพื่อแก้ไขปัญหาลักษณะอุปสรรคในด้านนี้ รัฐบาลจึงดำริจะจัดตั้งองค์การโทรคมนาคมแห่งชาติขึ้นรับผิดชอบดำเนินการกิจการโทรคมนาคมต่างๆ แต่แห่งเดียว

บทที่ 10

การพัฒนาชุมชนและสาธารณูปการ

นโยบายและแนวทางดำเนินการ

1. (1) **การประชาสงเคราะห์** ในด้านการประชาสงเคราะห์นโยบายที่สำคัญที่สุด ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถช่วยตนเองเท่าที่จะกระทำได้ เป็นการแบ่งเบาภาระสังคม เช่น คนชรา เด็กกำพร้า บุคคลที่สังคมรังเกียจ ผู้ประสบภัยพิบัติและเกษตรกรและกรรมการที่ยากจนในระยะ 3 ปีหลังของแผนพัฒนานี้จะริเริ่มระบบประกันสังคมเพื่อประโยชน์แก่กรรมการผู้มีรายได้น้อย ในด้านการสงเคราะห์ผู้ยากจนโดยวิธีนิคมสร้างตนเองนั้นจะยึดนโยบายใช้ที่ดินในนิคมที่มีอยู่แล้วให้ได้ผลเต็มที่ก่อน

(2) **การพัฒนาชุมชน** นโยบาย ได้แก่ การส่งเสริมให้ประชาชนที่อยู่ห่างไกลจากความเจริญได้มีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองขึ้น มีท้องที่อีกเป็นจำนวนมากสามารถพัฒนาให้เจริญขึ้นมาได้ถ้ามีผู้นำที่ดี มีความริเริ่มในการงานต่างๆ พัฒนาการที่ไปประจำตามหมู่บ้านต่างๆ จะพยายามทุกวิถีทางที่จะทำความเจริญให้แก่หมู่บ้านนั้น มิใช่เฉพาะแต่เพียงเรื่องการเพิ่มผลผลิตและเพิ่มรายได้เท่านั้น แต่จะต้องส่งเสริมการกินดีอยู่ดี ตลอดจนสุขภาพอนามัยดีขึ้น

(3) **การสาธารณสุข** งานทางด้านสาธารณสุขการที่มีความสำคัญมาก แยกออกได้เป็นงานประปาและการจัดหาน้ำทั้งเพื่อการบริโภค อุปโภค รัฐมีนโยบายที่จะให้ประชาชนทุกท้องถิ่นได้มีน้ำกินน้ำใช้สะอาดอย่างพอเพียง เรื่องที่สอง ได้แก่ การวางผังเมืองและพัฒานคร เรื่องนี้มีความสำคัญมาก มิใช่แต่เฉพาะเมืองหลวงเท่านั้น ต่างจังหวัดที่จะขยายใหญ่ออกไปในอนาคตจะต้องมีการวางแผนผังให้ถูกต้องตามหลักวิชา งานวางผังเมืองนี้เป็นเรื่องใหญ่มาก รวมถึงงานถนน ไฟฟ้า ประปา ระบายน้ำ และการจัดแบ่งเมืองออกให้เป็ย่านต่างๆ ด้วยนโยบายสำคัญของรัฐ ได้แก่ การส่งเสริมให้เมืองต่างๆ ได้ขยายเพื่อรับพลเมืองเพิ่มขึ้น เพื่อส่งเสริมกิจการอาชีพอื่นที่ไม่ใช่การเกษตร นอกจากพระนครธนบุรีแล้ว จังหวัดซึ่งมีทางขยายออกมาก ได้แก่ เชียงใหม่ ขอนแก่น ตาก สกลนคร บัตตานี สงขลา ชลบุรี และจันทบุรี ซึ่งเป็นศูนย์พัฒนาตามแผนพัฒนาภาคต่างๆ จำเป็นต้องมีการวางผังเมืองให้ถูกต้องตามหลักวิชาตามที่สำนักผังเมืองกำลังดำเนินการอยู่

(4) **งานพัฒนาอาชีพ** ระบบการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันนี้มีได้จำกัดวงอยู่เฉพาะการบริหารงานทั่วไปและการรักษาความสงบเรียบร้อยเท่านั้น แต่จะต้องส่งเสริมอาชีพของประชาชนเพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจด้วย เป็นหน้าที่ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกแห่งจะให้ความสนใจแก่เรื่องนี้อย่างจริงจัง โดยประสานงานกับส่วนราชการส่วนกลาง เงินพัฒนาส่วนใหญ่ควรจะได้มาจากเงินรายได้ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเอง ในด้านของรัฐบาลกลางนั้นงบประมาณสมทบที่จะตั้งให้แก่จังหวัดต่างๆ จะตั้งให้เพื่อการพัฒนาด้านสำคัญก่อน เช่น การพัฒนาเมือง ชลประทานราษฎรและ

ทางหลวงชนบท โดยอาศัยนโยบายหลักที่จะพัฒนาจังหวัดต่างๆ ให้เจริญก้าวหน้าออกไปโดยด่วน เพื่อรับจำนวนพลเมืองที่เพิ่มขึ้นและขยายพลังทางเศรษฐกิจของชาติ

เป้าหมายการพัฒนา

2. (1) **การประชาสัมพันธ์** ในปัจจุบันนี้มีนิคมสร้างตนเองอยู่ทั่วประเทศจำนวนประมาณ 40 แห่ง ในระยะหลังของแผน คือ ปี 2507-2509 นี้ไม่มีแผนการจะเปิดใหม่ แต่จะพยายามดำเนินงานในนิคมที่ทำการเปิดแล้วให้สามารถดำเนินกิจการได้เต็มที่ โดยรับสมาชิกเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 6,500 ครอบครัว นิคมประเภทที่สอง คือนิคมสร้างตนเองสงเคราะห์ชาวเขา ในเรื่องเกี่ยวกับชาวเขานี้ นอกจากการตั้งนิคมที่มีอยู่ตอนเหนืออยู่ 4 แห่งแล้ว จะได้ตั้งศูนย์พัฒนาสงเคราะห์ชาวเขาศูนย์วิจัยชาวเขา และหน่วยสงเคราะห์ชาวเขาขึ้นเพื่อช่วยเหลือชาวเขาประมาณ 2 แสนคน นิคมประเภทที่สามที่จะต้องตั้งขึ้นใหม่ คือ นิคมที่มีความสำคัญทางด้านการเมือง เช่น ตามจังหวัดชายแดนหรือในท้องที่ที่มีการแทรกซึมจากภัยอันมาจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้และจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในภาคใต้จะเปิดนิคมใหม่ทั่วอำเภอเวียงและธารโต ในท้องที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และจังหวัดสตูล เป็นที่ดินประมาณ 7 แสนไร่

ในเรื่องแรงงานเป้าหมายสำคัญได้แก่เรื่องประกันสังคม ในระยะ 3 ปีหลังของแผนแรกนี้จะมีการใช้วิธีการประกันสังคมขึ้น โดยคาดหมายว่า ในระยะเริ่มนี้จะใช้บังคับเฉพาะในพระนครและธนบุรี และใช้บังคับสำหรับสถาบันที่มีคนงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปเท่านั้น รวมจำนวนประมาณ 2 แสนคน ถ้าประสบความสำเร็จก็จะขยายขอบเขตการบริการต่อไปตามความเหมาะสม

(2) **การพัฒนาชุมชน** งานพัฒนาชุมชนนี้จะเริ่มในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจังหวัดชายแดนภาคใต้ก่อน แต่ทั้งนี้ มิได้หมายความว่า จะไม่รวมจังหวัดในภาคอื่นๆ เลย แต่ความสำคัญส่วนใหญ่จะหนักไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีเป้าหมายไว้ว่า ในระยะหลังของแผนนี้จะเปิดเขตพัฒนาอำเภอในอำเภอต่างๆ ให้ได้อย่างน้อยร้อยละ 60 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจะต้องให้ได้ทั่วทั้ง 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ วิธีดำเนินงานจะได้อบรมพัฒนากรและส่งเข้าปฏิบัติงานตามหมู่บ้านต่างๆ รวบรวม 200 คน ทั้งนี้จะเน้นหนักในจังหวัดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อรับช่วงงานหน่วยพัฒนาเคลื่อนที่

(3) **การสาธารณสุขการ** งานสาธารณสุขการเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการประปาและการทำฝัງเมืองเป็นส่วนใหญ่ในเรื่องที่เกี่ยวกับประปาในระยะ 3 ปีหลังของแผนนี้ในพระนครและธนบุรีจะมีการประปาและโรงกรองที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการขยายตัวของพลเมือง การติดตั้งท่อประปา จะได้แบ่งพระนครออกเป็นเขต ให้แต่ละเขตทำการติดตั้งท่อประปาซึ่งจะสามารถทำได้ปีละ 1-2 เขต ส่วนที่เกี่ยวกับประปาจังหวัด พยายามที่จะติดตั้งการประปาในจังหวัดที่ยังไม่มีน้ำสะอาดใช้เพียงพอ และจะได้ขยายบริการในจังหวัดที่มีการประปาแล้ว แต่ยังไม่พอเพียงกับความต้องการของประชาชนปีละประมาณ 30 แห่ง

ในส่วนที่เกี่ยวกับการวางฝัງเมืองพระนครและธนบุรี แต่ก็มี การวางฝัງเมืองอื่นๆ ด้วย เช่น ขอนแก่น ตาก สกลนคร ชลบุรีและจันทบุรี ในระยะหลังของแผนนี้ จะได้ทำการวางฝัງเมืองในจังหวัดต่างๆ ที่กำลังขยายตัว งานอาจแบ่งออกได้เป็นเรื่องใหญ่ๆ 3 เรื่อง คือ

ก. การกำจัดแหล่งเสื่อมโทรมในพระนครและการป้องกันมิให้ผู้ให้ย้ายออกจากที่หนึ่งไปก่อตั้งแหล่งเสื่อมโทรมที่อื่นอีก ในระยะ 3 ปีหลังของแผนนี้ จะสามารถกำจัดแหล่งเสื่อมโทรมและสร้างอาคารสงเคราะห์สำหรับผู้มีรายได้น้อยประมาณ 5,000 ครอบครัว และในระยะต่อไปจะสร้างให้ได้อย่างน้อยปีละ 1,500 ครอบครัว

ข. การจราจร ในระยะหลังของแผนนี้จะทำการขยายถนนและก่อสร้างสายใหม่ๆ ในพระนครและธนบุรี เพื่อแบ่งเบาความอัดแอของการจราจรซึ่งจำเป็นต้องรีบดำเนินการด่วน เพราะยิ่งรอนานเท่าไรก็จะแก้ไขได้ยากยิ่งขึ้นเท่านั้น

ค. การระบายน้ำ ในระยะหลังของแผนนี้ จะได้เริ่มดำเนินงานที่เกี่ยวกับการระบายน้ำฝนและการป้องกันน้ำท่วม ซึ่งจะมีผลในเรื่องการกำจัดขยะด้วย งานที่เกี่ยวกับการป้องกันน้ำท่วมนั้นจะเป็นเรื่องเสริมถนนรอบพระนครให้สูงกว่าระดับน้ำสูงสุด กับให้มีการติดตั้งสูบน้ำตามบริเวณรอบพระนคร เพื่อทำการสูบน้ำให้ท่อระบายน้ำต่างๆ ในพระนครไม่มีน้ำขังเน่า ซึ่งเป็นสถานที่เพาะพันธุ์ยุงที่สำคัญยิ่ง โดยจะได้เริ่มต้นการดำเนินงานในระยะนี้

(4) **งานที่ดิน** งานที่เป็นหน้าที่ของกรมที่ดิน ได้แก่ การเร่งรัดการออกโฉนด จะได้ทำการออกโฉนดที่ดินในเขตจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก่อน แล้วจะได้ขยายออกไปในภาคต่างๆ รวม 1 ล้านไร่ ในการออกโฉนดที่ดินเหล่านี้ จะได้รับความช่วยเหลือจากการทำแผนที่จากภาพถ่าย

ทางอากาศ โดยเริ่มต้นในปี 25807 ในด้านจัดสรรที่ดินจะเริ่มการจัดสรรที่ดินแปลงใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือเป็นเนื้อที่ประมาณ 280,000 ไร่

งบพัฒนาชุมชนและการสาธารณสุขปโภค

1. งบประมาณ

(ล้านบาท)

ส่วนราชการ โครงการ	งบประมาณ			รวม
	2507	2508	2509	
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	-	50.0	50.0	100.0
1. พัฒนาชนบท (ตั้งบกลาง)	-	50.0	50.0	100.0
กรมประชาสงเคราะห์	121.44	194.05	194.05	509.99
1. นิคมสร้างตนเอง	20.62	21.50	23.00	65.12
2. ศูนย์พัฒนาสงเคราะห์ชาวเขา	0.51	1.00	20.00	3.51
3. นิคมจังหวัดชายแดนภาคใต้	18.96	23.00	25.00	66.96
4. อาคารสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย และกำจัดแหล่งเสื่อมโทรม	49.00	65.00	72.00	186.00
5. สงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น	13.73	16.00	17.00	46.73
6. ส่งเสริมอาชีพคุ้มครองแรงงาน	3.55	5.00	6.00	14.55
7. ประกันสังคม	-	45.00	28.00	73.00
8. สงเคราะห์บุคคลบางประเภท	8.90	11.00	13.00	32.90
9. สงเคราะห์คนชรา พิการ และทุพพลภาพ	3.41	3.70	4.00	11.11
10. สงเคราะห์ผู้ประสบภัย	2.13	2.50	3.00	8.13
11. ศูนย์เยาวชนห้วยขวาง	0.18	0.20	0.25	0.63
12. บริการสังคม	0.45	0.60	0.80	1.85
กรมการปกครอง	125.15	182.00	215.00	522.15
1. พัฒนาอาชีพ	9.15	14.00	21.00	44.15
ชลประทานราษฎร	6.15	8.00	9.00	23.15

ส่วนราชการ โครงการ	งบประมาณ			รวม
	2507	2508	2509	
ทางหลวงชนบท	3.00	6.00	12.00	21.00
2. ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	116.00	168.00	194.00	478.00
การพัฒนาจังหวัด	74.70	100.0	120.0	294.70
ผังเมืองนครหลวง	41.30	68.00	74.00	183.30
กรมที่ดิน	5.57	13.70	17.70	36.97
1. จัดสรรที่ดินแปลงเล็ก	2.24	3.90	4.90	10.64
2. จัดสรรที่ดินแปลงใหญ่	-	4.30	5.20	9.50
3. ทำแผนที่จากภาพถ่ายทางอากาศ	3.33	5.50	8.00	16.83
กรมพัฒนาชุมชน	37.69	50.00	60.00	147.69
1. พัฒนาชุมชน	37.69	50.00	60.00	147.69
กรมโยธาเทศบาล	108.46	125.20	137.10	370.76
1. ประปาจังหวัด	61.27	60.20	51.10	172.57
2. เจาะบ่อน้ำบาดาล	4.21	5.00	6.00	15.21
3. ประปากรุงเทพฯ และธนบุรี	42.98	60.00	80.00	182.98
รวม	398.31	615.40	673.85	1,687.56

2. เงินกู้ต่างประเทศ

(ล้านบาท)

โครงการ	2507	2508	2509	รวม	แหล่งที่มาขอกู้
1. ปรับปรุงขยายการประปา กรุงเทพฯ	407.25	68.00	-	375.25	บริษัทเอกชนฝรั่งเศส

3. เงินช่วยเหลือต่างประเทศ

(ล้านบาท)

โครงการ	2507	2508	2509	รวม
ก. สหรัฐอเมริกา	75.0	70.0	70.0	215.0
1. เงินช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ				
(1) พัฒนาชุมชน				
(2) การปกครองท้องถิ่น				
(3) เร่งรัดพัฒนาชนบท				
2. เงินช่วยเหลือความมั่นคงของประเทศ				
(1) การพัฒนาชนบท				
ข. สหประชาชาติ (ไอแอลโอ)	1.5	1.5	1.5	4.5
1. การส่งเสริมแรงงาน				
2. การพัฒนาชุมชน				
ค. แผนโคลัมโบ	2.0	2.0	2.8	6.8
ง. แหล่งอื่นๆ	5.0	5.0	5.0	15.0
1. ศูนย์พัฒนาชาวเขา (มูลนิธิเอกชน)				
2. แผนที่ทางอากาศ (เยอรมนี)				
3. พัฒนาชุมชน (ซีโต้)				
อื่นๆ				
รวม	73.5	78.5	79.3	241.3

รวมงบประมาณพัฒนาชุมชนและสาธารณูปโภค

(ล้านบาท)

รายการ	2507	2508	2509	รวม
งบประมาณ	398.31	615.40	673.830	1,687.54
เงินกู้ต่างประเทศ	407.25	68.00	-	475.25
เงินช่วยเหลือต่างประเทศ	83.50	78.50	79.30	241.30

รายการ	2507	2508	2509	รวม
รวม	889.06	761.90	753.13	2,404.09

รวบงบพัฒนาชุมชนและการสาธารณสุขภาคเท่ากับ 2,404 ล้านบาท ในระยะของแผน นอกจากนั้น ถ้าฐานะการเงินอำนวยให้และสามารถหาแหล่งกู่แบบพัฒนาโดยเสียดอกเบี้ยต่ำได้ ก็พยายามกู่เงินมาเพื่อการพัฒนา นครกรุงเทพฯ ๓๓บุรีด้วยจำนวนหนึ่ง

โครงการพัฒนาชุมชนและการสาธารณสุขภาค

การพัฒนาชุมชน

3. เพื่อสนองนโยบายเร่งรัดพัฒนาเขตชายแดนในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียง-เหนือของประเทศ เพื่อคุณประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและการเมือง รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนปฏิบัติงานพัฒนาชนบทขึ้น เพื่อจัดทำแผนและโครงการพัฒนาจังหวัดชายแดน 7 จังหวัด โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แผนพัฒนาชนบทชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้จะได้รวมกิจการสำคัญๆ ต่างๆ ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ โดยจะเน้นหนักในเรื่องการสร้างพื้นฐานการเศรษฐกิจ ซึ่งจะให้ผลประโยชน์ตอบแทนในระยะเวลาอันสั้น เช่น ทางหลวงจังหวัดและชนบท การชลประทานราษฎร และหน่วยอนามัยเคลื่อนที่ เป็นต้น นอกจากนั้นจะได้ปรับปรุงศูนย์วิชาการเพื่อพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น กับจะได้จัดตั้งหน่วยก่อสร้างประจำจังหวัดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ครบครัน งบประมาณสำหรับโครงการนี้จะตั้งไว้ทางส่วนกลาง แต่จะโอนเบิกจ่ายให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดของแต่ละจังหวัด วัตถุประสงค์อีกประการหนึ่ง ได้แก่ การรับช่วงงานของศูนย์พัฒนาเคลื่อนที่ของกระทรวงกลาโหมมาดำเนินการ

การประชาสัมพันธ์

4. (1) **โครงการนิคมสร้างตนเอง** โครงการนี้มีจุดหมายที่จะให้ราษฎรที่ไม่มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิของตนเอง หรือมีที่ดินไม่เพียงพอแก่การครองชีพได้มีที่ทำมาหากินและที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีอาชีพเป็นหลักฐาน มีความขยันหมั่นเพียร เป็นพลเมืองดีของชาติ และมีรายได้พอเพียงแก่อัตถภาพโดยความช่วยเหลือของรัฐบาล เป็นการนำที่ดินที่รกร้างว่างเปล่ามาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการผลิต กับทั้งยังเป็นการสร้างความเจริญแก่ท้องถิ่น เพราะทางการต้องจัดสร้างถนน-หนทาง

โรงเรียน ตลาด สุขศาลา และสาธารณูปการต่างๆ เพื่อความสะดวกและความผาสุกของประชาชนที่ประกอบอาชีพ และดำรงชีพอยู่ในนิคมสร้างตนเอง โครงการนี้เท่าที่จะทำในระยะเวลา พ.ศ. 2507-2509 แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

ก. **นิคมสร้างตนเองทั่วไป** ในระยะเวลาของแผน 3 ปีนี้ จะไม่มีการตั้งนิคมประเภททั่วไปขึ้นใหม่ แต่จะเร่งดำเนินการใช้ประโยชน์จากนิคมที่มีอยู่แล้วให้ได้ผลสมบูรณ์ด้วยการสำรวจรังวัด จัดสรรที่ดินในนิคมที่เปิดแล้วให้ประชาชนเข้าทำกินเพิ่มขึ้นประมาณ 6,500 ไร่ ครอบครัวยุติการจัดสร้างและปรับปรุงถนนในนิคมให้อยู่ในสภาพที่ใช้ได้ทุกฤดูกาล ส่งเสริมการปลูกพืชไร่และไม่ยืนต้นด้วยการจัดให้มีไร่นาสาธิต แสดงวิธีการปลูกแผนใหม่ในนิคมสำคัญๆ ตามภาคต่างๆ ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สมาชิกใหม่ จัดบริการเครื่องทุ่นแรงแก่สมาชิกใหม่ เพื่อทำการบุกเบิกที่ดิน ส่งเสริมอุตสาหกรรมภายในครอบครัวที่ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น ตลอดจนขนส่งบริการที่จำเป็นต่างๆ เช่น จัดสร้างโรงเรียน ดำเนินการขุดบ่อน้ำบาดาลเพื่อจัดหาน้ำบริโภคภายในนิคม

ข. **นิคมสร้างตนเองสงเคราะห์ชาวเขา** ชาวเขาส່ว่นมากยังขาดความสำนึกที่ว่าตนเป็นคนไทย การประกอบเกษตรกรรมของชาวเขาเหล่านี้เป็นไปในรูปไร่เลื่อนลอยเป็นส่วนมาก ซึ่งนับว่าเป็นอันตราย กระทบกระเทือนทรัพยากรของประเทศ จึงจำเป็นต้องจัดการให้ชาวเขาเหล่านี้ได้มีที่ทำกินเป็นหลักแหล่ง รู้จักวิธีการเพาะปลูกที่ถูกต้อง และมีความสำนึกในความเป็นคนไทยอย่างแน่นแฟ้น สิ่งที่จะปฏิบัติตามโครงการนี้ในระยะ 3 ปีข้างหน้า ได้แก่ การจัดสรรพื้นที่ในบริเวณนิคมดอยมูเซอร์ จังหวัดตาก ดอยเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย และจังหวัดเลย ในการปลูกชา กาแฟ และพืชเมืองหนาว ตลอดจนเพื่อรับสมาชิกใหม่รวมทั้งสิ้นราว 1,000 ครอบครัว ส่งเสริมอาชีพโดยแจกจ่ายพันธุ์พืชและจัดหาพันธุ์สัตว์ให้ชาวเขาเลี้ยง ตลอดจนจัดหาบริการที่จำเป็น เช่น โรงเรียนและสุขศาลา

(2) **โครงการศูนย์พัฒนาสงเคราะห์ชาวเขา** ทางราชการได้เล็งเห็นความสำคัญทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวเขาโดยทั่วไปดังกล่าวแล้ว แต่เนื่องจากจะจัดสร้างนิคมให้ชาวเขาทั้งหมดไม่ได้ เพราะจะต้องใช้เงินและเจ้าหน้าที่ตลอดจนอุปกรณ์อื่นๆ เป็นจำนวนมากเกินกำลังที่จะหามาได้ จึงจะจัดตั้งศูนย์พัฒนาสงเคราะห์ชาวเขาขึ้น โดยจะจัดขึ้นเป็นการทดลองในนิคมสร้างตนเองสงเคราะห์ชาวเขาดอยมูเซอร์ จังหวัดตาก เป็นแห่งแรกในปี 2507 และจะเพิ่มขึ้นอีก 3 แห่งที่ดอยเชียงดาว จังหวัดเชียงราย และจังหวัดเลย ในปี 2508 ส่วนในปี 2509 นั้น ก็จะจัดตั้งเพิ่มขึ้นอีกในจังหวัดที่มีชาวเขาอยู่มากและยังไม่มีนิคม เช่น จังหวัดแม่ฮ่องสอน

นอกจากการจัดตั้งศูนย์พัฒนาดังกล่าวแล้ว กรมประชาสงเคราะห์จะตั้งศูนย์วิจัย ชาวเขา และจะจัดให้มีหน่วยพัฒนาสงเคราะห์ชาวเขาเคลื่อนที่ออกไปปฏิบัติงานตามหมู่บ้านชาวเขาให้ ครอบคลุมแห่ง โดยจะจัดตั้งขึ้น 4 หน่วย ในจังหวัดตากและใกล้เคียง ใน พ.ศ. 2507 ปีต่อไปจะจัดเพิ่มขึ้น 12 แห่ง เพื่อปฏิบัติงานในหมู่บ้านชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย เลย และจังหวัดใกล้เคียง ในปี พ.ศ. 2509 นั้น จะจัดเพิ่มขึ้นอีก 40 หน่วย เพื่อปฏิบัติงานในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง น่านแพร่ อุตรดิตถ์ พิษณุโลก กำแพงเพชร และกาญจนบุรี รวม 3 ปี จะจัดตั้ง หน่วยเคลื่อนที่ ประมาณ 56 หน่วย สงเคราะห์ชาวเขาได้ราว 140,000 – 210,000 คน

(3) **โครงการอพยพราษฎรจากภาคอื่นไปทำกินในจังหวัดชายแดนภาคใต้** โดยที่ปรากฏว่าจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังมีที่ดินรกร้างว่างเปล่า และอุดมสมบูรณ์เหลืออยู่อีกที่จะใช้เป็นที่ ประกอบอาชีพราษฎร โดยอพยพราษฎรจากภาคอื่นไปทำกินเป็นจำนวนเพิ่มมากขึ้น เพื่อการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม และการปกครองของจังหวัดชายแดนภาคใต้ คาดว่าจะอพยพราษฎรจากภาคอื่นไปทำกิน เป็นจำนวนประมาณ 80,000 ครอบครัว หรือ 400,000 คน การดำเนินงานอพยพราษฎรไปทำกินในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ได้กำหนดพื้นที่ไว้รวม 3 จังหวัด คือ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และจังหวัดสตูล โดย จัดเป็นรูปนิคมสร้างตนเอง คือ นิคมสร้างตนเองแว้ง จังหวัดนราธิวาส นิคมสร้างตนเองควนกาหลง จังหวัด สตูล และนิคมสร้างตนเองธารโต จังหวัดยะลา ซึ่งได้เริ่มดำเนินการตามโครงการอพยพตั้งแต่วันที่ 2506 สำหรับการดำเนินงานตามโครงการ 3 ปีหลังนี้ กำหนดอพยพราษฎรประมาณ 7,000 ครอบครัว

(4) **โครงการอาคารสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย** เนื่องจากประชาชนในจังหวัดพระ นครกำลังเพิ่มทวีขึ้นมาก ที่พักอาศัยบางแห่งในปัจจุบันไม่ถูกสุขลักษณะ มีผู้คนอาศัยแออัดจนเกินไป และก่อให้เกิดความสกปรกจนกลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรมเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยแก่ผู้อยู่อาศัย การ อยู่อาศัยโดยปราศจากระเบียบนั้นก่อให้เกิดปัญหายุ่งยากทางสังคมต่างๆ อีกประการหนึ่งในปัจจุบันมีการ เวนคืนที่ดินและรื้อถอนที่พักอาศัยอยู่บ่อยๆ เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่จะปรับปรุงนครหลวงให้สะอาด และทันสมัย ประชาชนผู้มีรายได้น้อยเป็นจำนวนมากจึงต้องขนย้ายที่พักอาศัยอยู่ใหม่ ผู้มีรายได้น้อยไม่ สามารถที่จะปลูกบ้านของตนเอง อาคารที่เอกชนปลูกสร้างขึ้นนั้นก็มีความสูงเกินรายได้ที่จะอำนวยให้ รัฐจึงต้องยื่นมือเข้าช่วยเหลือเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้มีรายได้น้อย และป้องกันมิให้มีการสร้างแหล่งเสื่อม โทรมขึ้นใหม่ กรมประชาสงเคราะห์จึงมีโครงการสร้างอาคารสงเคราะห์ให้มีผู้มีรายได้น้อยอยู่อาศัยใน 3 ปี ข้างหน้าให้ได้ปีละ 1,500 ครอบครัวเป็นอย่างต่ำ การนี้จะให้มีการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับการกำจัด แห ล ่ง เ ลื อ ม โ ท ร ม อ นึ่ง เ นื่ อ ง จ า ก กิจการอาคารสงเคราะห์มีหน่วยงานปฏิบัติอยู่หลายแห่ง เห็นควรให้รวมเป็นแห่งเดียวกันเพื่อ สมรรถภาพในการปฏิบัติและประสานงาน

(5) **โครงการสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น** กรมประชาสงเคราะห์จะให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและบุคคลวัยรุ่นที่บกพร่องและมีข้อเสียเปรียบในทางสังคม โดยจะสงเคราะห์เด็กอนาถาที่ขาดผู้ปกครองในสถานสงเคราะห์ต่างๆ 3 ปี รวมประมาณ 6,000 คน ฝึกอบรมเด็กที่กระทำผิดกฎหมายรวม 720 คน ที่สถานเยาวชนห้วยโป่ง จังหวัดระยอง ให้ความช่วยเหลือในด้านการศึกษาแก่บุตรผู้มียาได้น้อยที่วิทยาลัยพิบูลประชาสงเคราะห์ รวม 6,000 คน สงเคราะห์เด็กภายนอกตามครอบครัวต่างๆ ตลอดจนหาผู้อุปการะให้แก่เด็กกำพร้าอนาถาที่ขาดผู้ปกครอง สงเคราะห์ครอบครัวในจังหวัดภาคใต้ รวม 10,000 ครอบครัว จัดตั้งสถานสงเคราะห์เด็กที่ประสพวาทภัยภาคใต้ในปี 2507 ในปี 2508 และ 209 จะเริ่มงานสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่นในภาคเหนือที่จังหวัดเชียงใหม่ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จังหวัดขอนแก่น หรืออุบลราชธานี ตามลำดับ

(6) **โครงการส่งเสริมอาชีพและคุ้มครองแรงงาน** รัฐบาลมีนโยบายที่จะส่งเสริมให้คนไทยได้ประกอบอาชีพเป็นอิสระ มีความหวังในสวัสดิภาพของกรรมกร ต้องการให้มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง โดยตั้งอยู่บนรากฐานแห่งความยุติธรรม กรมประชาสงเคราะห์จึงจัดตั้งโครงการส่งเสริมอาชีพและคุ้มครองแรงงานขึ้น ในด้านการฝึกอาชีพ จะได้จัดการฝึกอาชีพและสร้างแรงงานฝีมือ ขยายการจัดหางานให้คำปรึกษาและแนะนำแนวอาชีพให้แก่คนงานและเยาวชน ส่งเสริมอาชีพของคนไทย และให้คนไทยมีอาชีพ

ในด้านการคุ้มครองแรงงานและการสัมพันธ์นั้น ก็จะทำการศึกษาแรงงาน จัดการฝึกอบรมการบริหารงานบุคคลขึ้น และในปี 2507 ก็จะได้จัดฝึกอบรมแรงงานอุตสาหกรรมแต่ละประเภท และจะปรับปรุงสถิติตามโครงการสถิติแรงงาน ทั้งนี้ จะเริ่มทำในเขตพระนครและธนบุรีก่อน แล้วจึงจะขยายงานออกไปในส่วนภูมิภาคเพื่อครอบคลุมทั่วประเทศ

(7) **โครงการประกันสังคม** ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า รัฐมีหน้าที่ในการให้ความคุ้มครองและหลักประกันในการดำรงชีพแก่ราษฎร การประกันสังคมนั้นเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะให้หลักประกันชีวิตที่มั่นคงแก่ผู้ประกอบอาชีพทั้งหลาย แต่เนื่องจากการประกันสังคมยังเป็นของใหม่สำหรับประเทศไทย และเป็นงานที่กว้างขวาง รัฐบาลจึงต้องเตรียมทุกอย่างให้พร้อมมูล ทั้งในด้านกำลังเจ้าหน้าที่ผู้จะดำเนินงาน ระบบการบริหารงานและบริการที่จำเป็นในการปฏิบัติตามโครงการนี้ ในปี พ.ศ. 2507 กรมประชาสงเคราะห์จะได้ดำเนินการเตรียมงานตาม พ.ร.บ. ประกันสังคมต่อจากที่ได้กระทำมาแล้ว และ เห็น ค ว ร ร ี บ ด ำ เนิ น ก าร บ ัง ค ับ ใ ช้ ใน เ ข ต

พระนครและธนบุรีเพื่อคุ้มครองลูกจ้างประมาณ 200,000 คนที่ทำงานในธุรกิจต่างๆ ซึ่งมีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป

(8) **โครงการสงเคราะห์บุคคลบางประเภท** โครงการนี้มุ่งให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลบางประเภทที่มีอาชีพเป็นที่รังเกียจของสังคม หรือติดยาเสพติดให้โทษเป็นภาระแก่สังคมให้พ้นจากสภาพที่น่ารังเกียจ และสามารถกลับตัวประกอบอาชีพได้เหมือนบุคคลธรรมดาอื่นๆ ทั่วไป และขยายการสงเคราะห์ โดยจะปรับปรุงการดำเนินงานและสถานสงเคราะห์ที่มีอยู่แล้ว ตลอดจนการแนะนำการศึกษาอบรม และการจัดหาอาชีพและเปิดสถานสงเคราะห์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือขึ้นที่นครราชสีมา

(9) **โครงการสงเคราะห์คนชรา คนพิการและทุพพลภาพ**

ก. **การสงเคราะห์คนชรา** จะขยายกิจการสถานสงเคราะห์คนชราที่มีอยู่เดิมทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้สามารถรับคนชราที่ไร้ญาติขาดมิตรเพิ่มขึ้นตามความจำเป็น นอกจากนั้นจะได้ปรับปรุงงานเดิมที่มีอยู่แล้วให้สมบูรณ์เต็มรูปแบบตามหลักวิชาการ

ข. **การสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพ** ปัจจุบันการสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพจัดในรูปแบบสถานสงเคราะห์ เพื่ออุปการะเลี้ยงดูบุคคลพิการและทุพพลภาพไว้เท่านั้น การฟื้นฟูสมรรถภาพ คือ การอาชีพบำบัด และการพัฒนาความสามารถของคนพิการอยู่ในระยะเริ่มต้นดำเนินการ ฉะนั้น กรมประชาสงเคราะห์จึงพยายามจะหาอุปกรณ์ในการบำบัดและพัฒนาฝึกอาชีพตามความสามารถของคนพิการ ตลอดจนปรับปรุงกิจการภายในตามหลักวิชาการให้สมบูรณ์ และในขณะเดียวกันก็จะได้ขยายสถานสงเคราะห์ให้สามารถรับคนพิการเพิ่มขึ้นอีก เพราะปรากฏว่าขณะนี้สถานสงเคราะห์จำต้องรับคนพิการเพิ่มขึ้นเกินจำนวนที่ได้รับอนุมัติงบประมาณไว้ถึง 50 คนเศษแล้ว

(10) **โครงการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย** โครงการนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะสงเคราะห์ชาวนาเมื่อประสบภัยธรรมชาติ ราษฎรทั่วไปที่ประสบภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัย วาตภัย อากาศหนาวจัดผิดปกติ สงเคราะห์ผู้ประสบอัคคีภัย สงเคราะห์คนไทย ซึ่งเป็นผู้ตกทุกข์ได้ยากในต่างถิ่น ทั้งในและนอกประเทศให้กลับภูมิลำเนาด้วย และสงเคราะห์ในกรณีอื่นๆ ที่สมควร

(11) **ศูนย์เยาวชนห้วยขวาง** เนื่องจากปัญหาเยาวชนเป็นปัญหาสำคัญของประเทศสมควรที่จะได้รับการป้องกันและแก้ไขโดยรีบด่วน เรื่องนี้ได้มีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการใช้เวลาว่างและการฝึกอบรมเยาวชน โครงการนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เพลิดเพลินและเป็น

ประโยชน์ภายใต้การแนะนำและดูแลของผู้นำกลุ่ม เพื่อให้การพัฒนาการบุคคลลักษณะและนิสัยใจคอให้สามารถเข้ากับผู้อื่นด้วยดี ในระยะ 3 ปีหลังนี้ศูนย์เยาวชนจะขยายการรับสมัครเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 400 คน

การที่ดิน

5. (1) **โครงการจัดสรรที่ดินแปลงใหญ่** โครงการนี้มีจุดมุ่งหมายจัดสรรที่ดินซึ่งปรากฏผลตามการสำรวจแยกประเภทที่ดินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้วว่า เป็นที่ซึ่งอยู่นอกเขตป่าสงวนและเหมาะสมในการให้ประชาชนเข้าทำประโยชน์ ในระยะ 3 ปีข้างหน้าจะได้ทำการคัดเลือกที่ดินผืนใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 ผืนใน 3 จังหวัด คือ จังหวัดขอนแก่น เนื้อที่ 41,000 ไร่ จังหวัดเลยเนื้อที่ 156,250 ไร่ และจังหวัดสกลนครเนื้อที่ 81,875 ไร่ รวมเนื้อที่ 279,025 ไร่ เพื่อจัดสรรให้ประชาชนทำประโยชน์ได้ 6,500 ครอบครัว นอกจากจะทำการจัดสรรที่ดินแล้วก็จะจัดหาบริการด้านสาธารณูปโภค คือ สร้างถนนและกักเก็บน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร-กรรมในบริเวณที่จัดสรรด้วย

(2) **โครงการจัดสรรที่ดินแปลงเล็กแปลงน้อย** โครงการนี้มุ่งจัดสรรที่ดินแปลงเล็กแปลงน้อยซึ่งมีได้อยู่ในเขตป่าสงวนและเหมาะสมในการเพาะปลูก ให้ประชาชนได้เข้าทำประโยชน์ โดยจะสำรวจคัดเลือกที่ดินในจังหวัดต่างๆ ทั้ง 4 ภาค เป็นจำนวน 100,000 ไร่ วางแผนผังแบ่งที่ดินจำนวนนี้ออกเป็นแปลงย่อยๆ 8,000 แปลง ตลอดจนออกใบฉับบจองให้ประชาชนได้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินแปลงย่อยจำนวนนี้

(3) **โครงการทำแผนที่โดยภาพถ่ายทางอากาศ** วัตถุประสงค์ของโครงการนี้ก็เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพทางภูมิศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาออกโฉนดที่ดิน และเพื่อประโยชน์ในการวางแผนงานของการชลประทาน การพลังงาน การป่าไม้ การประมง และอื่นๆ อีกมาก ทั้งนี้โดยจะเริ่มทำการถ่ายภาพในจังหวัดอุบลราชธานีและนครพนมในปี 2507 เพื่อเตรียมออกโฉนดในปีต่อไป ในปี 2508 ก็จะทำภาพที่จังหวัดอุดรและหนองคายเพื่อออกโฉนดปี 2509 ในปี 2509 นั้นจะทำการถ่ายภาพในจังหวัดปัตตานีและนราธิวาสเพื่อออกโฉนดในปี 2510 ทั้งนี้ประมาณว่าจะออกโฉนดได้ในปี 2510 เป็นเนื้อที่ประมาณ 1,000,000 ไร่ ในการออกโฉนดนี้ก็จะได้ทำการเดินสำรวจเขตทุกปีในเนื้อที่ที่ได้ทำการถ่ายภาพไว้แล้วในปีก่อน

การพัฒนาชุมชน

6. **โครงการพัฒนาชุมชน** ในระยะ 3 ปีข้างหน้า จะได้ทำการเปิดเขตพัฒนาแบบครอบคลุมทั้งอำเภอให้ได้เนื้อที่ร้อยละ 60 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและทั่วทั้ง 4 จังหวัดภาคใต้ นอกจากนี้จะเปิดเขตพัฒนาการรวมดาแล้ว กรมพัฒนาชุมชนจะได้ดำเนินการพัฒนาต่อจากที่หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ไดริเริ่มไว้ในเขตจังหวัดชายแดนตามแผนการปฏิบัติพัฒนาชนบท โครงการพัฒนาชุมชนนี้ถือเป็นสิ่งสำคัญพิเศษ ที่จะทำการฝึกอบรมพัฒนาการทั้งก่อนและระหว่างประจำการ นอกจากนี้ก็จะปรับปรุงและขยายงานของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนที่ตั้งขึ้นแล้วที่จังหวัดอุบลราชธานี และยะลา ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยราชการต่างๆ จากหน่วยบริการพิเศษในเรื่องการทำถนน วิเคราะห์ดินและส่งเสริมการเกษตร ฝึกอบรมพัฒนาการประจำการ สรรวจวางแผนและเผยแพร่งานพัฒนาการด้านอุปกรณ์โสตทัศนศึกษาด้วย

การสาธารณูปการ

7. (1) **โครงการประปาจังหวัด** งานตามโครงการนี้ได้แก่ การก่อสร้างและขยายการประปาตามอำเภอในจังหวัดต่างๆ ที่จะก่อสร้างขึ้นใหม่ใน 3 ปี รวมทั้งสิ้น 19 แห่ง และขยายการประปาที่มีอยู่แล้ว 32 แห่งทั่วทั้ง 4 ภาค โครงการประปาจังหวัดนี้จะโอนไปเป็นงานของการประปาแห่งชาติ เมื่อได้ตั้งขึ้นแล้ว

(2) **โครงการเจาะน้ำบาดาล** ทำการเจาะบ่อน้ำบาดาลในจังหวัดที่กรมทรัพยากรธรณีและอนามัยมิได้ดำเนินการเจาะบ่อ คือ บางจังหวัดในภาคกลางและภาคเหนือ โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของโครงการหาน้ำกินน้ำใช้ที่สะอาดให้แก่ประชาชนทั่วพระราชอาณาจักร

(3) **โครงการประปากรุงเทพ** งานประปากรุงเทพ นี้ คาดว่าเมื่อตั้งการประปาแห่งชาติ แล้วก็จะโอนไปเป็นขององค์การใหม่นี้ในระยะข้างหน้าจะมีโครงการปรับปรุงเส้นท่อตามตรอกซอย โครงการประปาเพื่ออุตสาหกรรมตามชานพระนครและโครงการสร้างทะเลสาบเก็บน้ำ เพื่อการประปาโดยทำเป็นขั้นๆ ตามกำลังเงินและโดยประหยัด

แผนที่แสดงเขตพัฒนาชุมชน

(4) **โครงการพัฒนาอาชีพ** ตามโครงการนี้ กรมการปกครองจะได้ให้การส่งเสริม ตลอดจนหาบริการอันจะอำนวยความสะดวกต่อการประกอบอาชีพของประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ตามที่เป็นที่ทราบกันแน่นอนแล้วว่า ความต้องการของราษฎรในชนบทนั้นที่สำคัญที่สุดคือทางกับน้ำ กรมการปกครองจึงมีโครงการดังนี้

ก. **โครงการชลประทานราษฎร** เนื่องจากการก่อสร้างชลประทาน-หลวง เป็นเรื่องใหญ่ที่ต้องการเงินทุนและเจ้าหน้าที่เป็นจำนวนมาก และไม่อาจสนองความต้องการน้ำเพื่อบริโภค และการเพาะปลูกขนาดย่อมที่มีอยู่ทั่วไปในชนบทได้ กรมการปกครองจึงพยายามส่งเสริมให้ราษฎรได้ช่วยตัวเองในการซ่อมสร้างทำนบ เขื่อนฝาย ประตูระบายน้ำ และอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก โดยรัฐจะออกเงินงบประมาณเข้าสมทบกับเงินที่ราษฎรออกเอง เป็นการให้ราษฎรได้ขวนขวายพึ่งตนเองบ้าง ทั้งนี้ จะจัดทำขึ้นเป็นโครงการชลประทานราษฎร 6 ปี (พ.ศ. 2508-2513) เพื่อเร่งรัดงานให้เร็วขึ้น โครงการนี้ใกล้ชิดติดกันกับความเป็นอยู่ของราษฎรในชนบทมาก และราษฎรในแต่ละท้องที่ซึ่งเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมงานโดยตรง ฉะนั้น ถ้าได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมายก็สมควรได้รับความสนับสนุนเต็มที่

ข. **โครงการสร้างทางหลวงชนบท** ตามโครงการนี้จะให้เงินช่วยเหลือแก่สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลสมทบกับกำลังเงินและกำลังแรงของราษฎรในตำบลนั้นๆ เพื่อบูรณะก่อสร้างทางชนบทและสะพาน จุดประสงค์โครงการนี้ก็เพื่อให้ราษฎรได้ช่วยตนเอง เพื่อให้ได้มาซึ่งความสะดวกในการดำรงชีพและประกอบอาชีพของตน โครงการนี้มีความสำคัญเป็นอย่างสูง และจะต้องได้รับความสนับสนุนให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะการซื้อเครื่องมือทุ่นแรงในจังหวัดต่างๆ โดยเริ่มจากจังหวัดที่เป็นศูนย์การพัฒนาก่อน

(5) **โครงการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น** ได้แก่ การช่วยเหลือให้เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ ในการดำเนินการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้นๆ และยังเป็นส่งเสริมการปกครองระบบประชาธิปไตยอีกด้วย เฉพาะในเขตจังหวัดชายแดนจะสนับสนุนให้มีเครื่องมืออุปกรณ์การก่อสร้างของจังหวัดเอง

(6) **โครงการผังเมืองนครหลวง** โครงการนี้มีจุดมุ่งหมายในการปรับปรุงเขตนครหลวง (พระนครและธนบุรี) ให้เป็นเมืองที่ทันสมัย สะอาด ถูกสุขลักษณะ และให้บริการทางที่อยู่อาศัยแก่ผู้มีรายได้น้อย งานตามโครงการนี้ได้แก่ การจัดวางระบบการระบายน้ำฝน น้ำโสโครก การปราบยุ้ง การสร้าง

อาคารสงเคราะห์ การวางผังเมือง โดยแบ่งเป็นเขต การวางเขตเทศบาลใหม่ และการก่อสร้างถนนในเขตนครหลวง

ผลงานและความคาดหวังสำหรับอนาคต

ผลงานที่เป็นมาแล้ว

8. โครงการต่างๆ ของสาขาการมหาดไทยนี้ ส่วนใหญ่ได้เป็นไปตามที่แผนกำหนดไว้ และมีอยู่หลายโครงการที่ได้ผลสูงกว่าที่กำหนดไว้ เท่าที่ได้รับรายงานมา ผลการปฏิบัติของโครงการต่างๆ มีดังนี้คือ

(1) **โครงการนิคมสร้างตนเอง** นับตั้งแต่ พ.ศ. 2504-2506 ได้จัดตั้งนิคมเพิ่มขึ้นใหม่ 3 นิคม มีที่ดินซึ่งสงวนไว้สำหรับจัดสรรให้สมาชิกเพิ่มขึ้น 782,050 ไร่ รับสมาชิกเข้าอยู่อาศัยและประกอบอาชีพเพิ่มขึ้นทั้งในนิคมที่มีอยู่เดิม 37 นิคม และนิคมใหม่ รวม 7,261 ครอบครัว ในเนื้อที่จัดสรรให้ทั้งหมด 196,916 ไร่ มีที่ดินที่ทำประโยชน์แล้วเพิ่มขึ้น 258,736 ไร่ กรมประชาสงเคราะห์ได้จัดสร้างถนนและจัดหาน้ำบริโภค และน้ำเพื่อการเกษตร ตลอดจนจัดให้มีบริการอันจำเป็นสำหรับชุมชน เช่น โรงเรียน สุขศาลา วัด สถานีตำรวจ เป็นต้น นอกจากนี้ได้ช่วยเหลือในเรื่องการเพาะปลูกและจำหน่ายผลิตผล ประชาชนส่วนมากมีอาชีพในทางการเกษตร มีรายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวปีละ 10,485 บาท 11,218 บาท และ 12,125 บาท ในปี 2504, 2505 และ 2506 ตามลำดับ

ในด้านสงเคราะห์ชาวเขา ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยเผ่าต่างๆ ประมาณ 200,000 คนนั้น นอกจากได้จัดตั้งนิคมสร้างตนเองสงเคราะห์ชาวเขาเพิ่มขึ้นอีก 2 แห่ง รวมกับของเดิมเป็น 4 แห่ง เพื่อจัดสรรที่ดินและช่วยเหลือให้ชาวเขาประกอบอาชีพสร้างตนเองอยู่เป็นที่ เลิกการอพยพเคลื่อนย้ายทำไร่เลื่อนลอย ตัดไม้ทำลายป่าอันเป็นต้นน้ำลำธาร เพื่อปลูกฝิ่น แล้วยังได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาสงเคราะห์ชาวเขาขึ้นใหม่ 1 แห่ง และทำการฝึกฝนอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ในด้านต่างๆ จัดเป็นหน่วยเคลื่อนที่ส่งออกไปพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาตามหมู่บ้านต่างๆ อีกด้วย อย่างไรก็ตามการแก้ไขดังกล่าวเป็นการแก้ไขเฉพาะหน้าเท่านั้น การแก้ไขระยะยาวจะต้องพิจารณาต่อไป

(2) **โครงการสงเคราะห์บุคคลบางประเภท** งานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่ง งานนี้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 ในปีแรกที่ตั้งต้นดำเนินการมีสถานที่สำหรับคนขอทานได้ 800 คน ใน

ปัจจุบันนี้รับอยู่ 880 คน เป็นจำนวนผู้ได้รับการสงเคราะห์ตั้งแต่เริ่มดำเนินการ 1,680 คน โครงการสงเคราะห์คนชรา คนพิการและทุพพลภาพ ในปัจจุบันนี้กรมประชาสงเคราะห์สามารถรับคนชราเข้าไว้ในอุปการะ 565 คน อยู่ที่บ้านคนชราบางแค 365 คน นครราชสีมา 100 คน เป็นการแน่นอนว่า ยังมีราษฎรอีกเป็นจำนวนมาก ที่อยากเข้ารับการอุปการะจากรัฐบาล แต่เป็นเรื่องสุดวิสัย เพราะจะต้องมีค่าใช้จ่ายสูงและยังมีงานอื่นอีกเป็นอันมากที่มีความเร่งด่วนมากกว่างานนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับคนพิการและทุพพลภาพนั้น ปัจจุบัน มี ผู้ อยู่ ใน ความ อุป การ ะ 508 คน ซึ่ง ควร ปร ับ ปร ุง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องขาดแพทย์และผู้เชี่ยวชาญต่างๆ

(3) **โครงการที่ดิน** เรื่องสำคัญคือ เรื่องการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน โครงการนี้เริ่มดำเนินงานในปี 2504 ในระหว่างปี 2504 และ 2505 ได้ทำไปแล้วประมาณหนึ่งในสามของทั้งหมด เป็นเนื้อที่ทำการสำรวจประมาณ 122,000 ตาราง กม. ในปี 2504 ได้ทำการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินในจังหวัดระยอง อุบลราชธานี นครพนม กาฬสินธุ์ สกลนคร ร้อยเอ็ด หนองคาย มหาสารคาม นครสวรรค์ ลพบุรี ส่วนในปี 2505 ได้ทำการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินในจังหวัดขอนแก่น ชัยภูมิ นครราชสีมา นราธิวาส บุรีรัมย์ พิษณุโลก เพชรบูรณ์ ยะลา เลย สระบุรี สุรินทร์ อุตรดิตถ์ ศรีสะเกษ โครงการนี้จะโอนไปกรมพัฒนาที่ดินใน พ.ศ. 2507 เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการเกษตรโครงการของกรมที่ดินอีกโครงการหนึ่ง คือ โครงการจัดสรรที่ดินแปลงเล็กแปลงน้อย โครงการนี้ได้เริ่มเมื่อปี 2504 เช่นเดียวกัน ในปี 2504 จัดสรรที่ดินแปลงเล็กแปลงน้อยตามหัวไร่ปลายนา เป็นเนื้อที่ประมาณ 380,000 ไร่ หรือเป็นของผู้ถือครองยาว 23,000 ราย ส่วนปี 2504 ได้ 27,000 ราย หรือ 441,000 ไร่ ผลที่ได้นี้สูงกว่าที่คาดหมายไว้ในระยะแรกของแผนเรื่องการจัดสรรที่ดินนี้ ควรมีการประสานงานระหว่างกระทรวงที่เกี่ยวข้องให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น

(4) **โครงการประปา** โครงการที่ควรได้รับการปรับปรุงเป็นอันดับแรก คือ โครงการประปาจังหวัด ปัจจุบันงานประปาจังหวัด ไม่สามารถดำเนินไปได้รวดเร็วเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะการบริหารงานยังเป็นปัญหาที่จะต้องแก้ไขอยู่อีกมาก ส่วนใหญ่ของประปาจังหวัดต่างๆ ปรากฏว่าประชาชนผู้ใช้น้ำประปายังมีน้อยราย และสำหรับหน่วยราชการต่างๆ ทางการประปาไม่สามารถเก็บเงินค่าน้ำประปาได้ครบถ้วน เพราะราชการท้องถิ่นได้รับจัดสรรงบประมาณประเภทนี้ไม่เพียงพอ มีหนี้สินเพิ่มพูนขึ้นทุกปี ถ้าสามารถเก็บได้เท่าที่ควรแล้วจะทำให้การประปาส่วนใหญ่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ อาจมีทุนเพียงพอขยายกิจการออกไปอีกก็ได้ แต่วิธีดำเนินงานในปัจจุบันนี้ยังไม่สามารถให้เป็นเช่นนั้น ข้อบกพร่องที่สำคัญอีกประการหนึ่งของโครงการนี้ คือ มีการประปาในหลายจังหวัดที่ทำการก่อสร้าง เพื่อแก้ไขความขาดแคลนน้ำสะอาดเฉพาะหน้ามิได้มีการสำรวจละเอียดถี่ถ้วนเพียงพอ เกี่ยวกับแหล่งน้ำหรือปริมาณน้ำที่จะนำมาใช้เป็นน้ำประปาก่อนการก่อสร้าง ซึ่งมีผลทำให้เมื่อการก่อสร้างเสร็จสิ้นไปแล้วในฤดูที่แห้งแล้ง จะไม่มีน้ำ

เพียงพอ ทำให้ประชาชนลดความเลื่อมใสไปได้ หรืออาจจะต้องตั้งงบประมาณแก้ไขหรือขยายอีก ส่วนการ
 ปรึษากรุงเทพฯ นั้น ได้ทำไปตามแผนงานที่วางไว้ ซึ่งได้กำหนดวงเงินไว้เป็นจำนวนสูง

(5) **โครงการพัฒนาการชุมชน** ในปัจจุบันนี้ได้เปลี่ยนระบบใหม่มาใช้วิธีการพัฒนา
 แบบเปิดเขตพัฒนาอำเภอ หมายความว่า แทนที่จะตั้งพัฒนาการอำเภอระคนไปทั่วประเทศ ดังที่ทำกันมาใน
 ระยะต้น ในระยะหลังนี้งานที่จะทำจะเป็นการเลือกเฉพาะบางอำเภอ แต่ให้มีพัฒนาการประจำอยู่เป็น
 จำนวนมาก พัฒนาการแต่ละคนแทนที่จะมีความรับผิดชอบทั้งอำเภอ จะมีความ
 รับผิดชอบเพียงประมาณ 5-10 หมู่บ้าน วิธีการใหม่นี้เพิ่งเริ่มดำเนินการ จึงไม่สามารถรายงานผลในขณะนี้
 ได้ อุปสรรคสำคัญในการดำเนินงานพัฒนาการชุมชน คือ การที่จะหาพัฒนาการมาทำงานให้มีความ
 สามารถตามที่จำเป็น วิธีการนี้ได้แก้ไขไปบ้าง โดยมีการอบรมพัฒนาการก่อนประจำการและระหว่าง
 ประจำการด้วย

ความคําหมายสำหรับอนาคต

9. ทางด้านงานประชาสงเคราะห์ ในเรื่องนิคมสร้างตนเอง สำหรับนิคมทั่วไปคงพยายามที่จะ
 ให้นิคมต่างๆ ได้ใช้ที่ดินเพาะปลูกให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และดำเนินกิจการอื่นๆ เป็น
 ย่านชุมชนอิสระในตนเอง การตั้งนิคมใหม่คงจะเป็นเรื่องเฉพาะที่มีความสำคัญเฉพาะการเมืองเท่านั้น เช่น
 นิคมตามชายแดนและในแหล่งที่มีการแทรกซึมจากภายนอกมาก เป็นต้น ความสนใจส่วนใหญ่คงจะให้ไป
 ในเรื่องนิคมสร้างตนเองสงเคราะห์ชาวเขา และเรื่องศูนย์พัฒนาชาวเขา เพราะผลงานที่จะได้จะมีประโยชน์
 ทางด้านการป้องกันการทำลายป่าต้นน้ำลำธาร ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมด้วย โดยให้
 บ ร ร ด า ช า ว เ ข า เ ลื ก จ า ก ก า ร ป ลู ก ฝั น มา
 ทำมาหากินในการทำไร่ และอาชีพอันเหมาะสมอื่นๆ ให้มีรายได้เพียงพอแก่การดำรงชีพ มีที่อยู่อาศัยและ
 ประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่งแน่นอน เป็นพลเมืองดีของประเทศต่อไป ซึ่งจะมีผลให้เกิดความสะดวกใน
 การปกครอง และมีกำลังสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงปลอดภัยทางชายแดนของ
 ประเทศด้วย โครงการเกี่ยวกับบริหารแรงงานจะได้รับการสนับสนุนมากขึ้น โดยการขยายงานส่งเสริมอาชีพ
 และบริการจัดหางาน และจัดให้มีการประกันสังคม เพื่อให้มีความมั่นคงในการทำงาน ในขั้นแรกอาจจัด
 ล้ า ห รื บ พ ร ะ น ค ร แ ล ะ ธ น บู รื ก ่อ น แต่ต่อไปก็ จะ ข ย า ย
 กิจการออกไปเรื่อยๆ จนให้ครอบคลุมทั่วประเทศ คาดว่าฐานะการกรมกรไทยจะมั่นคงขึ้นเป็นลำดับ สำหรับ
 ในเรื่องนี้เห็นควรจัดตั้งกรมแรงงานขึ้นให้ดำเนินงานโดยเฉพาะ

10. ความคาดหวังสำหรับอนาคตระยะยาวของโครงการพัฒนาการชุมชน คือ ให้มีการเปิดเขตพัฒนาอำเภอทั่วประเทศ งานนี้อาจต้องใช้เวลากว่า 10 ปี เพราะเป็นงานที่มีขอบเขตกว้างขวางมากนอกจากการขยายเนื้อที่แล้วจะต้องพิจารณาในเรื่องคุณภาพของพัฒนาการด้วย ควรให้มีการอบรมให้ได้พัฒนาการที่มีความสามารถขึ้นเรื่อยๆ และให้มีการปรับเขตพัฒนาต่างๆ ให้มีการปกครองตนเองโดยสนับสนุนวิธีการปกครองแบบประชาธิปไตยให้ทุกคนรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง

11. ในส่วนที่เกี่ยวกับกรรมที่ดิน การจัดสรรที่ดินจะต้องอาศัยผลงานของการทำแผนที่จากภาพถ่ายทางอากาศ ซึ่งเริ่มต้นในปี 2506 และควรจะสามารถทำแผนที่เพื่อออกโฉนดได้ทั่วประเทศในระยะเวลา 20 ปีเป็นอย่างช้า ส่วนแผนที่ขนาดมาตรฐานต่ำ คือ อาจเป็นขนาดมาตราส่วน 1/50,000 หรือ 1/20,000 นั้น ควรทำได้สำเร็จออกเผยแพร่แก่ประชาชนได้ในระยะ 10 ปีนี้ ทั้งนี้โดยความร่วมมือของกรมแผนที่ทหารบก

12. งานเรื่องแรกของกรมโยธาเทศบาล คือ เรื่องประปาจังหวัด ภายในระยะ 10 ปีข้างหน้าจะได้พยายามจัดให้มีประปาใช้ในทุกชุมชนใหญ่ๆ เพื่อให้ความสะดวกและเป็นการนำสะอาดให้บริโภค และเป็นการลดโรคภัยไข้เจ็บด้วย งานสำคัญอีกเรื่องหนึ่งของสำนักผังเมืองและเทศบาล คือ เรื่องการวางผังเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานผังเมืองพระนครและธนบุรีซึ่งมีเรื่องสำคัญในเรื่องสร้างอาคารสงเคราะห์เรื่องถนนและเรื่องท่อระบายน้ำ ซึ่งเป็นส่วนย่อยของเรื่องการแบ่งเขตเมืองออกเป็นแหล่งต่างๆ เช่น แหล่งอุตสาหกรรม แหล่งการค้า ที่อยู่อาศัย และสถานที่ราชการ เป็นต้น งานอาคารสงเคราะห์จะต้องทำควบคู่กันไปกับงานกำจัดแหล่งเสื่อมโทรม จะต้องพยายามจัดอาคารสงเคราะห์โดยเฉลี่ยอย่างน้อยปีละ 3,000 ครอบครัว สำหรับ 20 ปีข้างหน้าในเรื่องท่อระบายน้ำก็เช่นเดียวกัน จะได้เริ่มดำเนินการก่อสร้างในราวปี 2507 และคงใช้เวลาราว 6 หรือ 7 ปี สำหรับงานนี้ นอกจากนั้นในเมื่อเมืองขยายออกไปงานนี้ก็จะต้องขยายตัวตามออกไปด้วย ถ้าหากการดำเนินงานได้เป็นไปตามแผนแล้ว ในเวลา 20 ปีข้างหน้าประเทศไทยจะมีนครหลวงที่ใหญ่โตกว้างขวางทันสมัยและสง่างามไม่แพ้ประเทศใดในเอเชีย สำหรับประชากรประมาณ 3 ล้านคน และจะมีเมืองใหญ่ๆ ในส่วนภูมิภาคหลายเมืองแทนเมืองเล็กๆ มีพลเมืองไม่กีหมื่นในเขตเทศบาลดังเช่นปัจจุบัน

บทที่ 11

การพัฒนาการสาธารณสุข

นโยบายและแนวทางดำเนินการ

นโยบาย

1. ประชากรเป็นกำลังอย่างหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ความสมบูรณ์ทางสุขภาพอนามัยเป็นเครื่องช่วยส่งเสริมสมรรถภาพในด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพของบุคคลในวัยต่างๆ อันเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตให้แก่ประเทศชาติเป็นส่วนรวม โดยเหตุนี้การพัฒนาการสาธารณสุขจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องเร่งรีบปฏิบัติพร้อมไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจด้านอื่นๆ การพัฒนาเศรษฐกิจด้านสาธารณสุขควรมุ่งดำเนินการโดยอาศัยนโยบาย ดังนี้

(1) ส่งเสริมให้ประชากรของประเทศมีร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง โดยส่งเสริมการสุขภาพอนามัยและอนามัย เพื่อป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ และขยายบริการอนามัยแก่ประชาชนทั่วไป ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งปราบปรามและป้องกันโรคติดต่อและโรคระบาดอื่นๆ ซึ่งบั่นทอนสุขภาพและชีวิตประชาชน

(2) ให้การบำบัดและรักษาพยาบาลประชาชนที่เจ็บป่วยด้วยโรคภัยไข้เจ็บ หรืออุบัติเหตุต่างๆ โดยจัดให้มีโรงพยาบาลในที่ชุมนุมชนหนาแน่น และสถานอนามัยทั่วราชอาณาจักร

(3) อบรมแพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่วิชาการอื่นๆ ให้มีความรู้ ความชำนาญในวิทยาการแผนใหม่อยู่เป็นประจำ และขยายการผลิตจำนวนแพทย์ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาพยาบาลให้เพียงพอกับความต้องการของประเทศ

(4) ให้มีการวิเคราะห์วิจัยทางการแพทย์ รวมทั้งการศึกษาค้นคว้า และชั้นสูงตรวินิจัยสาเหตุของโรคต่างๆ ในด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ รวมทั้งการควบคุมและวิเคราะห์อาหารและยา และการผลิตยาปฏิชีวนะต่างๆ เพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติงานในด้านการแพทย์และการอนามัย

แนวทางดำเนินการ

2. ดำเนินงานให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อนี้ กระทรวงสาธารณสุขจะยึดถือแนวทางต่อไปนี้

ก. การแพทย์ ดำเนินงานด้านพัฒนาการแพทย์ โดยจัดตั้งและปรับปรุงโรงพยาบาลทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ปรับปรุงและขยายการดำเนินงานของโรงพยาบาลในจังหวัดที่มีประชากรหนาแน่น จัดตั้งโรงพยาบาลในอำเภอที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นเร่งด่วน ปรับปรุงและยกฐานะโรงพยาบาลประจำภาคให้เข้าระดับมาตรฐานเป็นศูนย์กลางของโรงพยาบาลจังหวัดใกล้เคียง จัดตั้งและขยายโรงพยาบาลเฉพาะโรค เช่น โรงพยาบาลประสาทและโรคติดต่อ เป็นต้น และทำการฝึกอบรมแพทย์ พยาบาลในด้านวิชาการแผนใหม่ให้มีสมรรถภาพสูงขึ้น นอกจากนี้จะต้องหาวิธีการสนับสนุนให้แพทย์และพยาบาลได้ไปปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาคมากขึ้น

ข. การอนามัย

(1) ดำเนินงานพัฒนาด้านอนามัย โดยขยายงานป้องกันควบคุมและปราบปรามโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ อันเป็นโรคติดต่ออันตราย และโรคติดต่ออื่นๆ เช่น ไข้มาลาเรีย โรคเท้าช้าง วัณโรค โรคเรื้อน โรคคุดทะราด ให้อยู่ในข่ายที่ควบคุมได้ การปฏิบัติงานดังกล่าวจะปฏิบัติงานเคลื่อนที่โดยจะสนับสนุนหน่วยอนามัยเคลื่อนที่ในท้องที่ชายแดนและห่างไกลเป็นพิเศษ

(2) ดำเนินงานด้านส่งเสริมอนามัย เพื่อเพิ่มสุขภาพ พลามัยแก่ประชาชน โดยงานพัฒนาอนามัยท้องถิ่น การอนามัยโรงเรียน การสงเคราะห์แม่และเด็ก และงานโภชนาการชนบท เป็นต้น การดำเนินงานดังกล่าวควรจะให้สอดคล้องกับงานพัฒนาด้านอื่นๆ เช่น การพัฒนาชุมชน

(3) ปรับปรุงและขยายสถานีอนามัย โดยกำหนดจะสร้างสถานีอนามัยชั้น 1 ในอำเภอต่างๆ ที่สำคัญให้ได้จำนวนมากพอ และจะสร้างสถานีอนามัยชั้น 2 เพิ่มขึ้น สถานีอนามัยชั้น 1 จะช่วยให้บริการในด้านการรักษาพยาบาลขั้นต้น และส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในท้องถิ่นที่ห่างไกลจากโรงพยาบาลได้ เป็นส่วนใหญ่ และในโอกาสต่อไป สถานีอนามัยจะต้องเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานปราบปรามโรคติดต่อต่างๆ

(4) ผลิตพยาบาล ผดุงครรภ์ และอนามัย ตลอดจนผู้ช่วยพยาบาลและพนักงานอนามัยจัตวา เพื่อใช้ในงานด้านอนามัยทุกแขนงให้พอเพียง

ค. **วิทยาศาสตร์การแพทย์** ดำเนินการจัดส่งยาให้แก่โรงพยาบาลและสถานีนอนามัยตามส่วนภูมิภาคโดยดำเนินงานร่วมกับโรงงานเภสัชกรรม จัดตั้งหน่วยชันสูตรโรคโดยร่วมมือกับกรมอนามัย และสถานวิทยาศาสตร์สาธารณสุขแห่งชาติ ซึ่งจัดตั้งแล้วเสร็จใน พ.ศ. 2507 จะเป็นศูนย์กลางให้การวิเคราะห์วิจัยทางการแพทย์

เป้าหมายการพัฒนา

3. แผนพัฒนาด้านสาธารณสุขในระยะ พ.ศ. 2507-2509 จะปฏิบัติงานให้บรรลุถึงเป้าหมายต่อไปนี้คือ

(1) **การแพทย์** ปรับปรุงและขยายบริการรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วย ทั้งใน ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในส่วนภูมิภาค จะขยายจำนวนเตียง และเพิ่มแพทย์และพยาบาล โดยให้อัตราส่วนจำนวนเตียงคนไข้ต่อประชากรลดจาก 1 : 3,700 คน ใน พ.ศ. 2506 เป็น 1 : 2,800 คน ใน พ.ศ. 2509 และในส่วนกลางจะขยายบริการให้จำนวนเตียงคนไข้ต่อประชากรลดจากอัตรา 1 : 290 คน ใน พ.ศ. 2506 เป็น 1 : 270 คน ใน พ.ศ. 2509

(2) **การอนามัย** ส่งเสริมการอนามัยของประชาชน โดยทำการกำจัดและป้องกันโรคติดต่อให้อยู่ในข่ายควบคุมได้ และส่งเสริมการสุขาภิบาลท้องถิ่น โดยการจัดหาน้ำกิน-น้ำใช้ในชนบทให้ทั่วถึง ส่งเสริมการสงเคราะห์แม่และเด็ก ปรับปรุงและสร้างสถานีนอนามัยชั้น 1 ปีละ 10-15 แห่ง

(3) **การวิทยาศาสตร์การแพทย์** ดำเนินงานด้านวิเคราะห์ วิจัยทางการแพทย์ได้หลายแขนงยิ่งขึ้น เช่น การวิจัยไวรัส เพิ่มงานวิจัยทางพยาธิวิทยา ทางแบคทีเรียวิทยา ปาราสิตวิทยา เภสัชวิทยา และผลิตยาปฏิชีวนะ

งบพัฒนาการสาธารณสุข

1. งบประมาณ

(ล้านบาท)

ส่วนราชการ โครงการ	งบประมาณ			รวม
	2507	2508	2509	
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	20.31	21.00	21.00	62.31
1. กำจัดกวาดล้างไข้มาลาเรีย	20.00	20.00	20.00	60.00
2. ควบคุมโรคเท้าช้าง	0.31	1.00	1.00	2.31
กรมการแพทย์	78.54	83.01	94.36	255.91
1. โรงพยาบาลสวนกุฎิมิภาค	42.67	53.83	61.91	158.41
2. โรงพยาบาลโรคจิต	10.90	12.61	11.68	35.19
3. โรงพยาบาลหญิงและเด็ก	7.03	6.58	4.07	17.68
4. โรงพยาบาลเลิดสิน	10.75	4.88	6.00	21.63
5. โรงพยาบาลสงฆ์	0.61	0.61	0.61	1.83
6. วิทยาลัยครุพยาบาล	6.58	4.50	4.09	15.17
7. สถาบันมะเร็ง	-	-	6.00	6.00
กรมอนามัย	81.07	107.75	123.95	312.77
1. ควบคุมโรคติดต่อ	5.14	5.14	5.71	15.99
2. ควบคุมอุตสาหกรรม	7.15	7.16	7.16	21.47
3. ควบคุมวัณโรค	11.83	11.70	11.83	35.36
4. ศัลยกรรมทรวงอก	2.87	4.44	5.59	12.90
5. ปราบปรามโรคเรื้อรัง	18.72	19.47	20.91	59.10
6. สงเคราะห์แม่และเด็ก	7.21	8.54	10.42	26.17
7. ผลิตภัณฑ์สุขภาพและอนามัย	1.34	1.81	2.30	5.45
8. โภชนาการชนบท	1.53	1.53	1.72	4.78
9. ปรับปรุงและขยายสถานีอนามัย	18.42	27.54	34.15	80.11
10. อนามัยโรงเรียน	3.61	4.55	5.95	14.11
11. ป้องกันไข้ทรพิษ	0.94	1.03	1.06	3.03
12. พัฒนาการอนามัยท้องถิ่น	2.31	4.84	7.15	14.30
13. จัดหาน้ำสะอาดในชนบท	-	10.00	10.00	20.00

ส่วนราชการ โครงการ	งบประมาณ			รวม
	2507	2508	2509	
กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	6.24	4.18	5.27	15.69
1. สถานวิทยาศาสตร์สาธารณสุขแห่งชาติ	6.24	4.18	5.27	15.69
รวม	186.16	215.94	244.58	646.68

2. เงินกู้ต่างประเทศ

(ล้านบาท)

โครงการ	2507		2509		2504		รวม	
	เงิน บาท	เงิน ต่างประ เทศ	เงิน บาท	เงิน ต่างประ เทศ	เงิน บาท	เงิน ต่างประ เทศ	เงิน บาท	เงิน ต่างประ เทศ
สำนักงานปลัด กระทรวงสาธารณสุข								
1. กำจัดกวาดล้าง ไข้มาลาเรีย	-	-	45.82	23.82	45.78	29.64	91.60	53.46
รวม	-		69.64		75.42		145.06	

หมายเหตุ : ยอดเงินกู้ รวมค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินบาทไว้ด้วย

3. เงินช่วยเหลือต่างประเทศ

(ล้านบาท)

โครงการ	2507	2508	2509	รวม
ก. สหรัฐอเมริกา	33.00	42.00	46.00	121.00
1. กำจัดกวาดล้างไข้มาลาเรีย				
2. พัฒนาการอนามัยท้องถิ่น				
ข. สหประชาชาติ	3.60	3.60	3.60	10.80
1. วิทยาลัยครูพยาบาล				
2. ควบคุมคุดทะราด				
3. ปราบปรามวัณโรค				

โครงการ	2507	2508	2509	รวม
4. โฆษณาการชนบท				
5. สงเคราะห์แม่และเด็ก อื่นๆ				
ค. แผนโคลัมโบ	8.00	8.00	10.00	26.00
1. โรงพยาบาลส่วนภูมิภาค				
2. โรงพยาบาลเลิดสิน				
3. โรงพยาบาลหญิงและเด็ก อื่นๆ				
ง. แหล่งอื่นๆ	8.00	8.00	9.00	25.00
1. วิจัยประสาท (เยอรมนี)				
2. ศัลยกรรมทรวงอก (มูลนิธิเอกชน)				
3. สถานวิทยาศาสตร์สาธารณสุขแห่งชาติ เยอรมนี) อื่นๆ				
รวม	52.60	61.60	68.60	182.80

รวมงบประมาณการสาธารณสุข

(ล้านบาท)

รายการ	2507	2508	2509	รวม
งบประมาณ	186.16	215.94	244.58	646.68
เงินกู้ต่างประเทศ	-	69.64	75.42	145.06
เงินช่วยเหลือต่างประเทศ	52.60	61.60	68.60	182.80
รวม	238.76	347.18	388.60	974.54

โครงการพัฒนาการสาธารณสุข

การแพทย์

4. (1) **โครงการโรงพยาบาลส่วนภูมิภาค** ในระยะดำเนินงานตามแผนพัฒนา พ.ศ. 2507-2509 จะมีการปรับปรุงโรงพยาบาลส่วนภูมิภาคซึ่งในขณะนี้มียุ่ 83 แห่ง เป็นโรงพยาบาลประจำจังหวัด 68 แห่ง และโรงพยาบาลอำเภอ 15 แห่ง โดยจะมุ่งหนักไปในการขยายและปรับปรุงบริการให้เหมาะสมขึ้น จะเพิ่มอัตราเจ้าหน้าที่และเครื่องมือเครื่องใช้ในการแพทย์ที่จำเป็นให้เพียงพอ และจะปรับปรุงและขยายโรงพยาบาลจังหวัดให้มีมาตรฐานสูงเป็นโรงพยาบาลภาค 3 แห่ง เป็นอย่างน้อย คือ โรงพยาบาลพระพุทธชินราช พิษณุโลก เป็นโรงพยาบาลภาคเหนือ โรงพยาบาลนครราชสีมา เป็นโรงพยาบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และโรงพยาบาลสงขลา เป็นโรงพยาบาลภาคใต้ โรงพยาบาลภาคทั้ง 3 แห่งนี้ แต่ละแห่งจะมีการขยายอาคาร เพิ่มเตียงคนไข้จาก 300 เตียงเป็น 450-500 เตียง ประกอบด้วยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาการแพทย์ต่างๆ พร้อมทั้งเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย เพื่อเป็นศูนย์กลางในการรักษาพยาบาลและฝึกอบรมวิชาการแพทย์แผนใหม่แก่โรงพยาบาลในจังหวัดใกล้เคียง

ในด้านการก่อสร้างอื่นๆ ในระยะ พ.ศ. 2507-2509 จะจัดสร้างโรงพยาบาลอำเภออีกเพียง 1 แห่ง ที่อำเภอยะโสธร จังหวัดอุบลราชธานี จะปรับปรุงโรงพยาบาลจังหวัดขอนแก่นให้ทันสมัยยิ่งขึ้น และเพิ่มเตียงคนไข้อีกประมาณ 200 เตียง นอกจากนี้จะสร้างตึกสูติกรรม และตึกเด็กเพิ่มตามโรงพยาบาลต่างๆ รวม 30 แห่ง สร้างตึกผ่าตัดและตึกรังสีวิทยา รวม 25 แห่ง สร้างอาคารเพิ่มเติมจุเตียงคนไข้ 25 เตียง และ 50 เตียง อีกประมาณ 35 แห่ง รวมเป็นจำนวนเตียงคนไข้เพิ่มขึ้นประมาณ 800-1,000 เตียงต่อปี เป็นผลให้จำนวนเตียงคนไข้เพิ่มจาก 7,190 ใน พ.ศ. 2506 เป็นประมาณ 10,200 เตียง ใน พ.ศ. 2509 อัตราส่วนของจำนวนเตียงคนไข้ต่อประชากรจะลดลงจาก 1 : 3,700 ใน พ.ศ. 2506 เป็น 1 : 2,800 ใน พ.ศ. 2509 จำนวนแพทย์และพยาบาลจะเพิ่มจากจำนวน 538 คน และ 1,267 คน ใน พ.ศ. 2506 เป็นจำนวน 778 คน และ 1,867 คน ใน พ.ศ. 2509 ตามลำดับ อัตราส่วนระหว่างแพทย์ พยาบาล และเตียงคนไข้จะเท่ากับ 1 : 2.4 : 13 ซึ่งใกล้เคียงกับมาตรฐานตามมาตรฐานสากล คือ 1 : 4 : 10

(2) **โครงการปรับปรุงและขยายโรงพยาบาลส่วนกลาง** ใน พ.ศ. 2507-2509 จะมีการปรับปรุงและขยายโรงพยาบาลส่วนกลางในสังกัดกรมแพทย์ 3 แห่ง คือ โรงพยาบาลเลิดสิน โรงพยาบาลหญิง และเด็ก และโรงพยาบาลสงฆ์ โดยจะขยายเตียงคนไข้ เพิ่มจากจำนวน 1,960 เตียง ใน

二百五十九

พ.ศ. 2506 เป็น 2,210 เตียง ใน พ.ศ. 2509 และจะเพิ่มแพทย์และพยาบาลจากจำนวน 126 คน และ 381 คน ใน พ.ศ. 2506 เป็น 148 คน และ 554 คน ใน พ.ศ. 2509 นอกจากนี้แล้วจะได้ปรับปรุงขยายสถาบันมะเร็ง ซึ่งเวลานี้อยู่กับโรงพยาบาลหญิง เป็นสถาบันเอกเทศใน พ.ศ. 2509

นอกจากโรงพยาบาลในสังกัดกรมการแพทย์แล้ว ยังมีโรงพยาบาลในส่วนกลางที่สังกัดหน่วยราชการต่างๆ อีก โรงพยาบาลเหล่านี้มีจำนวนเตียงประมาณ 7,000 เตียง มีแพทย์ 650 คน และพยาบาล 1,700 คน รวมโรงพยาบาลของรัฐบาลในกรุงเทพฯ ทั้งสิ้น มีจำนวนเตียงประมาณ 8,960 เตียง ประกอบด้วยแพทย์ 776 คน พยาบาล 2,080 คน คาดว่าใน พ.ศ. 2509 จำนวนเตียงคนไข้จะเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 10,100 เตียง ประกอบด้วยแพทย์ 923 คน และพยาบาล 2,704 คน อัตราส่วนของแพทย์พยาบาล และเตียง คนไข้จะลดลงจาก 1 : 2.7 : 11.5 ใน พ.ศ. 2506 เป็น 1 : 2.9 : 10.9 ใน พ.ศ. 2509 อัตราส่วนเตียงคนไข้ต่อประชากรทั้งสิ้นจะลดลงจาก 1 : 290 ใน พ.ศ. 2506 เป็น 1 : 270 ใน พ.ศ. 2509

(3) โครงการโรงพยาบาลโรคจิตและโรคประสาท

ก. **โรงพยาบาลโรคจิต** ในปัจจุบันมีโรงพยาบาลโรคจิตอยู่ 6 แห่ง คือ โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา (ธนบุรี) โรงพยาบาลศรีธัญญา (นนทบุรี) โรงพยาบาลสวนปรุง (เชียงใหม่) โรงพยาบาลสวนสราญรมย์ (สุราษฎร์ธานี) โรงพยาบาลศรีมหาโพธิ (อุบลราชธานี) และโรงพยาบาลนครราชสีมา โรงพยาบาลเหล่านี้รับคนไข้ได้ทั้งสิ้นประมาณ 5,000 เตียง ใน พ.ศ. 2509 จะขยายเตียงรับคนไข้ได้ทั้งสิ้นประมาณ 5,350 เตียง ส่วนจำนวนแพทย์และพยาบาลเดิมมีแพทย์ 76 คน พยาบาล 111 คน ใน พ.ศ. 2509 จะเพิ่มแพทย์เป็น 108 คน และเพิ่มพยาบาลเป็น 141 คน ตามลำดับ

ข. **โรงพยาบาลโรคประสาท** ปัจจุบันโรงพยาบาลประสาท พญาไท มีเตียงรับคนไข้ประมาณ 150 เตียง ประกอบด้วยแพทย์ 16 คน และพยาบาล 26 คน ใน พ.ศ. 2507-2509 จะสร้างตึกคนไข้ภายในขนาด 50 เตียง 1 หลัง และตึกพักฟื้นขนาด 50 เตียง 1 หลัง และจะสร้างตึกอาชีวะบำบัดอย่างละ 1 หลัง พร้อมทั้งจะส่งเสริมงานค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับโรคประสาทให้กว้างขวางขึ้น นอกจากนี้จะสร้างโรงพยาบาลประสาทขนาด 100 เตียง เพิ่มขึ้นอีกแห่งหนึ่งที่จังหวัดสงขลา และจะสร้างโรงพยาบาลโรคจิตและโรคประสาทสำหรับเด็กขนาด 50 เตียง ขึ้นที่ซานพระนคร เมื่อรวมกับจำนวนเตียงคนไข้ที่มีอยู่เดิม จะเป็นจำนวนเตียงคนไข้รวมทั้งสิ้น 400 เตียงใน พ.ศ. 2509 ส่วนจำนวนคนไข้ นอกจะขยายบริการตรวจคนไข้เพิ่มจากวันละ 150 คน เป็นวันละประมาณ 250 คน โดยมีจำนวนแพทย์ พยาบาลเพิ่มขึ้นตามปริมาณงาน

ค. **โรงพยาบาลเด็กปัญญาอ่อน** ได้จัดสร้างและเริ่มดำเนินงานได้เมื่อ พ.ศ. 2503 ปัจจุบันมีเตียงคนไข้ 150 เตียง ในระหว่าง พ.ศ. 2507-2509 จะสร้างตึกคนไข้ขนาด 50 เตียง 2 หลัง สำหรับเด็กหญิงและชาย

การอนามัย

5. (1) **โครงการควบคุมและกำจัดโรคระบาด** เช่น อหิวาตกโรค ไข้ทรพิษ และไทฟอยด์ มิให้เกิดระบาดได้ในประเทศไทย ได้มีการสร้างโรงพยาบาลโรคติดต่ออันตรายที่จังหวัดนนทบุรี และในระยะนี้ได้ดำเนินการควบคุมไข้ทรพิษ โดยการปลูกฝีให้แก่ประชาชนทั่วประเทศ โดยเฉพาะเด็กเกิดใหม่ประมาณปีละ 900,000 คน

(2) **โครงการกำจัดกวาดล้างไข้มาลาเรีย** นับตั้งแต่ได้เริ่มดำเนินงานควบคุมและกำจัดไข้มาลาเรียตั้งแต่ปี 2492 โดยได้รับความช่วยเหลือจากองค์การอนามัยโลกในระยะเริ่มต้นและจากสหรัฐอเมริกา ในระยะต่อมาปรากฏว่า การตายด้วยไข้มาลาเรียได้ลดต่ำลงเป็นอย่างมาก แต่ยังไม่สามารถจะทำการกำจัดกวาดล้างได้โดยสิ้นเชิง ใน พ.ศ. 2507 จึงจะเริ่มดำเนินงานในระยะที่สองเป็นโครงการ 8 ปี โดยคาดว่าจะทำการกำจัดกวาดล้างไข้มาลาเรียให้หมดสิ้นได้ภายใน พ.ศ. 2514

ในระยะ พ.ศ. 2507-2509 ตามแผนงานเดิม จะทำการพ่นเคมีเพื่อตัดวงจรการแพร่ของโรคในท้องที่ๆ ยังมีไข้มาลาเรียสูง (อัตราผู้ป่วยเกิน 500 ราย ต่อประชากร 1,000,000 คน ในรอบ 1 ปี) ในท้องที่ 18 จังหวัด รวม 80 อำเภอ ซึ่งมีประชากรประมาณ 6.2 ล้านคน การพ่นเคมีนี้จะต้องทำติดต่อกันในระยะ 3 ปี เพื่อป้องกันมิให้เชื้อมาลาเรียกลับกลายขึ้นได้อีก อันเป็นการกำจัดไข้มาลาเรียขั้นสมบูรณ์ ในขณะที่เดียวกันต้องทำการค้นหาผู้ป่วย ร่วมกับการพ่นเคมีในท้องที่ที่ยังพ่นเคมีติดต่อกันไม่ถึง 3 ปี และมีภาวะไข้มาลาเรียต่ำ (มีอัตราเชื้อไข้มาลาเรียไม่เกินร้อยละ 1) ในท้องที่ 40 จังหวัด รวม 163 อำเภอ ซึ่งมีประชากรประมาณ 11.3 ล้านคน และทำการค้นหาผู้ป่วยและให้การบำบัดรักษาจนหายขาดในท้องที่ที่ทำการพ่นเคมีติดต่อกันมาอย่างน้อย 3 ปี ในท้องที่ 52 จังหวัด รวม 280 อำเภอ ซึ่งมีประชากรประมาณ 14.0 ล้านคน ทั้งนี้คาดว่าอัตราตายด้วยไข้มาลาเรียจะลดลงจาก 250 คนในประชากรแสนคนใน พ.ศ. 2493 เหลือเพียงอัตราตาย 7 คน ต่อประชากรแสนคนใน พ.ศ. 2509

(3) **โครงการควบคุมโรคเท้าช้าง** เริ่มดำเนินงานเมื่อ พ.ศ. 2504 ใน พ.ศ. 2507-2509 จะทำการสำรวจผู้มีเชื้อพยาธิโรคเท้าช้างในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และปัตตานี ซึ่งมีประชากรรวมทั้งสิ้นประมาณ 1.5 ล้านคน จะจัดตั้งสำนักงานควบคุมโรคเท้าช้าง พร้อมทั้งศูนย์วิจัยโรคเท้าช้างที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และจัดตั้งหน่วยประมวลผลเคลื่อนที่ 2 หน่วย ประกอบด้วยแพทย์และนักวิทยาศาสตร์เพื่อตรวจสอบผลของการควบคุมโรค

(4) **โครงการควบคุมวัณโรค** ได้ดำเนินการฉีดวัคซีน บี ซี จี ให้แก่ประชาชนทั่วไป ตั้งแต่ พ.ศ. 2496 ในระหว่าง พ.ศ. 2507-2509 จะขยายเขตปฏิบัติงานควบคุมของหน่วยสำรวจวัณโรคเคลื่อนที่ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประมาณว่าจะมีประชาชนได้รับการทดสอบทูเบอร์คูลินประมาณ 3.6 ล้านคน และได้รับการฉีดวัคซีน บี ซี จี ประมาณ 1.5 ล้านคน จะจัดตั้งหน่วยสำรวจวัณโรคเคลื่อนที่รวม 6 หน่วยในพระนครและธนบุรี 4 หน่วย และส่วนภูมิภาค 2 หน่วย และจะสร้างสถานตรวจโรคปอดที่จังหวัดยะลา และปรับปรุงงานของสถานตรวจโรคปอดที่ยศเส เชียงใหม่ และขอนแก่น

ในด้านเกี่ยวกับการศัลยกรรมทรวงอก จะจัดตั้งโรงพยาบาลโรคปอดขึ้นที่จังหวัดขอนแก่น รับผู้ป่วยได้ประมาณ 100 เตียงในระยะแรก และจะปรับปรุงโรงพยาบาลโรคปอดที่จังหวัดนนทบุรี รวมเป็นจำนวนเตียงคนไข้ทั้งสิ้น 500 เตียง ใน พ.ศ. 2509 ทั้งนี้คาดว่าอัตราประชากรตายด้วยวัณโรคจะลดจาก 31.2 ต่อประชากรแสนคนใน พ.ศ. 2504 เป็นประมาณ 20 ต่อประชากรแสนคนใน พ.ศ. 2509

(5) **โครงการควบคุมคุดทะราด** โครงการควบคุมคุดทะราดเริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ พ.ศ. 2493 โดยได้รับความช่วยเหลือจากองค์การอนามัยโลกและยูนิเซฟ ใน พ.ศ. 2507-2509 เป็นระยะดำเนินงานขั้นสุดท้ายของโครงการในรูปของการเฝ้าคอยระวัง โดยการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขท้องถิ่น และหน่วยควบคุมคุดทะราดเคลื่อนที่ 8 หน่วย ในการตรวจและบำบัดประชากรในเขตที่สงสัยว่าจะมีโรคคุดทะราดชุกชุม คือ ภาคตะวันออก - เชียงเหนือ 15 จังหวัด ภาคกลาง 10 จังหวัด ภาคเหนือ 6 จังหวัด และภาคใต้ 14 จังหวัด รวมประชากรในท้องที่ที่จะได้รับการตรวจและบำบัดประมาณปีละ 6 ล้านคน

(6) **โครงการปราบปรามโรคเรื้อน** โครงการนี้เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ พ.ศ. 2498 โดยได้รับความช่วยเหลือจากองค์การอนามัยโลกและยูนิเซฟ การดำเนินงานเริ่มที่จังหวัดขอนแก่น โดยจัดส่งหน่วยเคลื่อนที่ออกไปปฏิบัติงานสำรวจ และบำบัดรักษาผู้ป่วย การปฏิบัติงานได้รับผลเป็นที่น่าพอใจในระยะ พ.ศ. 2507-2509 จึงกำหนดจะขยายการดำเนินงานของหน่วยเคลื่อนที่ออกไปเป็น 14 จังหวัด

สำหรับสถานพยาบาลโรคเรื้อน ในปัจจุบันมีสถานพยาบาลโรคเรื้อน 2 แห่ง นิคมผู้ป่วยโรคเรื้อน 13 แห่ง และหน่วยควบคุมโรคเรื้อน 12 แห่ง ในระยะ พ.ศ. 2507-2509 จะจัดตั้งหน่วยควบคุมโรคเรื้อนในจังหวัดภาคใต้อีก 3 แห่ง และจะติดตามผลการจัดตั้งสถานพักฟื้นและปรับปรุงการดำเนินงานของนิคมโรคเรื้อน

การส่งเสริมการอนามัยและการสุขาภิบาล

6. (1) **โครงการปรับปรุงและขยายสถานอนามัย** ใน พ.ศ. 2507-2509 จะปรับปรุงและขยายสถานอนามัยชั้นสองเป็นชั้นหนึ่งปีละ 10-15 แห่ง และจะจัดสร้างสถานอนามัยชั้นสองในท้องที่ที่ประชากรให้เงินสมทบ และในตำบลที่มีประชากรหนาแน่นปีละประมาณ 15 แห่ง เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในท้องที่กันดารได้มากขึ้น

(2) **โครงการพัฒนาอนามัยท้องถิ่น** ดำเนินการมาแล้ว 10 ปี โดยมีมุ่งหมายจะปรับปรุงการสุขาภิบาลในครัวเรือน และการจัดหาน้ำกินน้ำใช้ให้ทั่วถึงในเขตพัฒนาอนามัย ใน พ.ศ. 2507-2509 จะทำการปรับปรุงการสุขาภิบาลเพิ่มขึ้นอีก 2,000 หมู่บ้าน ซึ่งมีประชากรในเขตที่จะทำการปรับปรุงทั้งสิ้นประมาณ 2 ล้านคน และจะขยายเขตการปฏิบัติงานติดตามผลให้ทั่วถึงใน 71 จังหวัด เป็นจำนวนหมู่บ้านในเขตติดตามผลรวมทั้งสิ้น 8,500 หมู่บ้าน ซึ่งมีประชากรประมาณ 8 ล้านคน

(3) **โครงการจัดหาน้ำสะอาดในชนบท** การจัดหาน้ำกินน้ำใช้ในหมู่บ้านตามชนบท จะเริ่มในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นส่วนใหญ่ โดยมีการปรับปรุงบ่อน้ำที่มีอยู่ให้สะอาด ถูกสุขลักษณะ ค้นหาแหล่งน้ำกินน้ำใช้โดยการขุดบ่อเพิ่มเติมหรือสร้างที่ขังน้ำ และเจาะหาน้ำบาดาลในท้องที่ที่กั้นดารน้ำ โดยประสานงานใกล้ชิดกับกรมการปกครองและกรมทรัพยากร-ธรณีในการสำรวจแหล่งน้ำและความต้องการของราษฎร

(4) **โครงการสงเคราะห์แม่และเด็ก** ในปัจจุบันมีสถานสงเคราะห์แม่และเด็กอยู่ 3 แห่ง คือ สถานสงเคราะห์แม่และเด็กกรุงเทพฯ สถานสงเคราะห์แม่และเด็กเชียงใหม่ และสถานอนามัยเด็กกลางนนทบุรี และมีหน่วยสงเคราะห์แม่และเด็กเคลื่อนที่อยู่ 3 หน่วย ประจำอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ภาคละ 1 หน่วย เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นกั้นดารที่อยู่ห่างไกลจากสถานอนามัย ในระหว่าง พ.ศ. 2507-2509 จะขยายการให้บริการสงเคราะห์แม่และเด็กที่สถานสงเคราะห์แม่และเด็กกรุงเทพฯ เชียงใหม่ และนนทบุรี และจะจัดหน่วยบริการสงเคราะห์แม่และเด็กเคลื่อนที่แก่ประชาชนในท้องที่กั้นดารทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บางจังหวัดในภาคกลาง และ 4 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งประมาณว่าจะสามารถให้บริการแก่ประชาชนได้เพิ่มจากเดิมอีกหนึ่งเท่าตัว

(5) **โครงการอนามัยโรงเรียน** ในขณะนี้กองอนามัยโรงเรียนได้ดำเนินอนามัยโรงเรียนในส่วนกลางจำนวน 185 โรงเรียน มีหน่วยอนามัยโรงเรียนในส่วนกลาง 8 หน่วย ใน พ.ศ. 2507-2509 จะจัดตั้งหน่วยอนามัยเคลื่อนที่เพิ่มขึ้นรวม 13 หน่วย คือ ในพระนครและธนบุรี 4 หน่วย และส่วนภูมิภาค 9 หน่วย

(6) **โครงการโภชนาการชนบท** เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นชนบทมีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร และการสงวนคุณค่าอาหารที่เป็นประโยชน์ เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนธาตุอาหาร ตลอดจนการส่งเสริมสุขภาพของมารดาและทารกในวัยเยาว์ ช่วยบำบัดโรคภัยต่างๆ ที่มีอัตราการตายสูง เช่น โรคในเด็กอ่อน และโรคกะเพาะอาหารและพยาธิลำไส้ เป็นต้น ใน

ระยะของแผนพัฒนาฯ พ.ศ. 2507-2509 การดำเนินงานโภชนาการชนบทจะมีการขยายงานออกไปตามสมควร โดยขยายเขตทดลองการโภชนาการอีก 10 หมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี ขยายการผลิตน้ำมันดิบปลาเพิ่มขึ้นเป็นปีละ 15 ล้านแคปซูล เพื่อแจกจ่ายแก่มารดา ทารก และประชาชนทั่วไป และขยายงานผสมเกลือกับโปแตสเซียมไอโอเดทที่สถานีผสมเกลือที่เด่นชัย จังหวัดแพร่ เป็นปีละประมาณ 600 ตัน เพื่อจำหน่ายแก่ประชาชนที่เป็นโรคคอพอก

ผลงานและความคาดหวังในอนาคต

7. เมื่อพิจารณาจากการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาด้านสาธารณสุขในระยะ 3 ปีแรก (พ.ศ. 2504-2506) จะเห็นได้ว่างบประมาณส่วนใหญ่ได้ใช้จ่ายไปในการรักษาพยาบาลมากกว่าด้านอนามัย ทั้งนี้ เนื่องจากมีความจำเป็นต้องปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการรักษาพยาบาลดังกล่าวแล้ว ในระยะปรับปรุงตามแผนพัฒนาด้านสาธารณสุขใน 3 ปีหลัง (2507-2509) พอจะเปรียบเทียบความสำคัญของงานด้านอนามัยและการแพทย์ได้ว่าทั้งสองด้านมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทัดเทียมกัน ดังจะเห็นได้จากการจัดสรรงบประมาณเฉลี่ยในระหว่างปี 2507-2509

8. อย่างไรก็ตามก็อาจกล่าวได้ว่า การดำเนินงานพัฒนาด้านสาธารณสุขยังประสบปัญหาอุปสรรคอยู่หลายประการ เป็นต้นว่า การขาดแคลนแพทย์ชำนาญเฉพาะโรคซึ่งควรมีประจำโรงพยาบาลภาคทุกภาค การขาดแคลนแพทย์ประจำสถานีอนามัยอันเป็นอุปสรรคสำคัญทำให้ไม่สามารถจัดตั้งสถานีอนามัยชั้นหนึ่งได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตลอดจนการขาดการประสานงานโดยใกล้ชิดระหว่างโรงพยาบาลตามส่วนภูมิภาค สถานีอนามัย และอนามัยจังหวัด อันเนื่องมาจากการคมนาคมไม่สะดวกประการหนึ่ง และเนื่องจากลักษณะการแบ่งแยกงานระหว่างกรม ทำให้เจ้าหน้าที่ทั้ง 3 ฝ่ายปฏิบัติงานโดยอิสระขาดการติดต่อกันโดยใกล้ชิด ทำให้การดำเนินงานไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร

9. ในระยะ 10 ปีข้างหน้า (2510-2519) การพิจารณาวางโครงการพัฒนาด้านสาธารณสุขในระยะยาวควรจะได้เน้นหนักไปในการรณรงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปรับปรุงสุขภาพและความปลอดภัยของประชากรซึ่งเป็นรากฐานสำคัญยิ่งในการพัฒนาด้านสาธารณสุข รวมทั้งการอนามัยโรงเรียน การส่งเสริมแม่และเด็ก การพัฒนาอนามัยท้องถิ่นและโภชนาการชนบท ทั้งนี้ โดยกำหนดว่าโครงการควบคุมโรคติดต่อต่างๆ จะต้องดำเนินงานติดต่อกันไปโดยไม่หยุดยั้ง จนกว่าจะประสบผลสำเร็จขั้นสุดท้าย ภายใน พ.ศ. 2519 เป็นอย่างช้า โครงการ

ดังกล่าว ได้แก่ โครงการกำจัดกวาดล้างไข้มาลาเรีย โครงการควบคุมวัณโรค โรคเรื้อน คุดทะราด โรคพยาธิลำไส้ และโรคเท้าช้าง เป็นต้น

10. ในด้านการแพทย์ ความเจริญก้าวหน้าในด้านการรักษาพยาบาลแผนใหม่ ตลอดจนก้าวหน้าในด้านวิเคราะห์วิจัยและวินิจฉัยโรค จะช่วยให้การรักษาพยาบาลมีประสิทธิภาพดีขึ้น จำนวนคนป่วยด้วยโรคเรื้อรังจะลดน้อยลง ทำให้มีการหมุนเวียนคนไข้ในโรงพยาบาลมากขึ้น ประมาณว่าในระยะ 10 ปีข้างหน้าอัตราส่วนของแพทย์ต่อจำนวนประชากรในส่วนกลางจะเพิ่มขึ้นเป็น 1 ต่อ 1,000 คน และในส่วนภูมิภาคแพทย์ต่อประชากรจะเป็น 1 ต่อ 10,000 คน

11. สำหรับบริการในด้านการรักษาพยาบาล โรงพยาบาลในส่วนกลางจะขยายการดำเนินงานสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ส่วนโรงพยาบาลในส่วนภูมิภาคจะมีโรงพยาบาลประจำภาคขนาด 400-500 เตียง ภาคละ 1 แห่ง ซึ่งมีเจ้าหน้าที่และอุปกรณ์การแพทย์ที่ทันสมัย และโรงพยาบาลจังหวัดทุกจังหวัดจะได้รับการปรับปรุงเป็นโรงพยาบาลขนาด 150-300 เตียง โดยมีประสิทธิภาพสูงกว่าในปัจจุบัน ทั้งนี้โดยพิจารณาจากความเจริญของแต่ละจังหวัด และความสะดวกในการคมนาคม และโดยถือว่าโรงพยาบาลของเทศบาลและเอกชนก็จะมีกรขยายงานอีกด้านหนึ่งด้วย

12. ในด้านการอนามัย ภายใน พ.ศ. 2509 การปราบปรามโรคระบาด เช่น อหิวาตกโรค ไข้ทรพิษ จะไม่เป็นปัญหาอีกต่อไป คงถือปฏิบัติเป็นงานประจำ ส่วนการปราบปรามและควบคุมโรคติดต่ออื่นๆ ก็จะต้องอยู่ในขั้นควบคุมได้ และอยู่ในขั้นมอบงานให้สถานีอนามัยรับควบคุมงานต่อไป สำหรับโครงการวัณโรคภายใน 10 ปีข้างหน้า จะขยายงานของสถานตรวจโรคปอดตามส่วนภูมิภาคให้สามารถปฏิบัติงานได้ทั่วถึง และควรมีหน่วยเคลื่อนที่ออกไปปฏิบัติงานในทุกจังหวัด ส่วนโรงพยาบาลวัณโรค นอกจากโรงพยาบาลที่จังหวัดนนทบุรีและขอนแก่นแล้วจะมีโรงพยาบาลวัณโรคเพื่อทำศัลยกรรมทรวงอกอีก 1 แห่ง

13. การให้บริการด้านอนามัย ภายในระยะ 10 ปีข้างหน้า ควรมีสถานีอนามัยชั้น 1 ประจำอำเภอ รวม 400 แห่ง (ขณะนี้ มี 162 แห่ง ในจำนวน 508 อำเภอ) และควรมีสถานีอนามัยชั้น 2 รวม 1,000 แห่ง (ขณะนี้ มี 704 แห่ง ในจำนวน 4,812 ตำบล) สถานีอนามัยชั้น 1 จะทำการติดต่อกับโรงพยาบาลจังหวัด และกับสถานีอนามัยประจำตำบลได้สะดวกรวดเร็วขึ้น

14. งานด้านอนามัยโรงเรียน สงเคราะห์แม่และเด็ก จะขยายงานออกไปทั่วประเทศ ภายใน 10 ปีข้างหน้า ควรมีหน่วยอนามัยโรงเรียนเคลื่อนที่ครบทุกจังหวัด สำหรับงานสงเคราะห์แม่และ

เด็กขณะนี้ มีสถานสงเคราะห์แม่และเด็กในจังหวัดพระนคร นนทบุรี และเชียงใหม่ ในระยะ 10 ปีข้างหน้า ควรจัดตั้งสถานสงเคราะห์แม่และเด็กให้ครบทุกภาคๆ ละ 2 แห่ง และเพิ่มหน่วยเคลื่อนที่ให้เพียงพอ การอนามัยท้องถิ่นรวมทั้งการจัดหาน้ำอุปโภคบริโภค และการโภชนาการชนบทจะได้รับงบประมาณเพื่อดำเนินงานนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นกะประมาณว่าภายใน พ.ศ. 2519 โครงการจัดหาน้ำอุปโภคและบริโภคจะขยายงานไปยังท้องถิ่นชนบทที่ขาดแคลนน้ำทั่วประเทศ

15. กล่าวโดยส่วนรวม การพัฒนาอนามัยในด้านต่างๆ จะช่วยให้อัตราการตายของประชากรในวัยเด็กลดต่ำลงอีกมาก ในปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนเด็กตายอายุต่ำกว่า 15 ปี ประมาณร้อยละ 45 ของจำนวนคนตายทั้งสิ้น ในระยะ 10 ปีข้างหน้าจำนวนคนตายของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ควรลดลงให้ได้ประมาณร้อยละ 15-20 ของจำนวนคนตายทั้งสิ้น

16. ในด้านการอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อใช้ปฏิบัติงานตามโครงการ ในระยะ 10 ปีข้างหน้า แผนการผลิตแพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่ระดับต่างๆ ควรเป็นดังนี้

- 1) แพทย์ ควรผลิตได้ปีละ 400 คน (ปัจจุบันผลิตได้ปีละ 250 คน)
- 2) พยาบาล ผดุงครรภ์ และอนามัย ควรผลิตได้ปีละ 1,200 คน (ปัจจุบันผลิตได้ปีละ 600 คน)
- 3) ผู้ช่วยพยาบาล ควรผลิตปีละ 500 คน (ปัจจุบันผลิตได้ปีละ 230 คน)
- 4) ผดุงครรภ์ ชั้น 2 ควรผลิตได้ปีละ 300 คน (ปัจจุบันผลิตได้ปีละ 140 คน)
- 5) พนักงานอนามัยจัดว่า ควรผลิตได้ปีละ 300 คน (ปัจจุบันผลิตได้ปีละ 160 คน)
- 6) เจ้าหน้าที่เทคนิคการแพทย์ ควรผลิตปีละ 100 คน (ปัจจุบันผลิตได้ปีละ 30 คน ใช้เฉพาะโรงพยาบาลศิริราช)

ทั้งนี้ รวมโรงพยาบาลของเทศบาลและโรงพยาบาลเอกชนซึ่งผลิตพยาบาลและเจ้าหน้าที่ต่างๆ ด้วย การขยายจำนวนแพทย์พยาบาลมีความจำเป็นอย่างยิ่ง แต่อย่างไรก็ตามจะต้องรักษามาตรฐานในด้านวุฒิไว้ให้คงอยู่ในระดับสูงตลอดไป

บทที่ 12

การพัฒนาการศึกษา

---

1. การพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจและสังคมจะไม่บรรลุผลสำเร็จด้วยดี ถ้าหากประชากรของชาติขาดการศึกษาหรือมีการศึกษาในระดับต่ำ การวางแผนพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาเศรษฐกิจจึงจำเป็นต้องประสานกันและมีส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกัน กล่าวโดยทั่วไป การให้การศึกษาเบื้องต้นแก่ประชาชนนับว่าเป็นความจำเป็นอันดับแรกในการพัฒนาการศึกษา และในขณะเดียวกัน การจัดแนวทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศในด้านกำลังคน ก็นับว่าเป็นสิ่งสำคัญมิได้ยิ่งหย่อนกว่ากัน ในระยะของการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจจึงได้กำหนดไว้ว่า ประเทศจะต้องผลิตกำลังคนในระดับต่างๆ ที่จะใช้ในแผนงานพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศแต่ละแขนงอย่างเพียงพอ

2. โดยเหตุที่ได้คำนึงถึงความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ในระยะ พ.ศ. 2507-2509 การวางแผนพัฒนาทางการศึกษา จึงมุ่งยึดหลักปฏิบัติให้สอดคล้องกับผลการสำรวจความต้องการในด้านกำลังคน เท่าที่ได้ศึกษาและสำรวจความจำเป็นในการวางแผนกำลังคนเพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมาแล้ว สรุปข้อเสนอแนะดังนี้

(1) ความต้องการในด้านกำลังคนที่จะใช้ในทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในระยะ 15 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2509-2524) จะเน้นหนักไปในด้านความต้องการนักเรียนสำเร็จชั้นมัธยมศึกษา โดยเฉพาะอาชีวศึกษา ซึ่งจำเป็นจะต้องปรับปรุงทั้งคุณภาพและปริมาณ

(2) สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา ความต้องการจะเน้นหนักไปในด้านการผลิตนักศึกษาในแขนงวิศวกรรม วิทยาศาสตร์ และวิชาชีพสำคัญๆ แขนงต่างๆ เป็นจำนวนมากขึ้น

เมื่อได้พิจารณาจากข้อเสนอแนะของคณะผู้เชี่ยวชาญการวางแผนกำลังคน และข้อเท็จจริงประกอบอื่นๆ แล้ว จะเห็นว่าควรจะมีการปรับปรุงแผนพัฒนาการศึกษาในปัจจุบันให้เหมาะสม

ยิ่งขึ้น เพื่อสนองรับความต้องการในด้านกำลังคนของประเทศในระยะ 10-15 ปีข้างหน้า สำหรับในระยะ พ.ศ. 2507-2509 ควรปรับปรุงแผนพัฒนาด้านการศึกษา โดยอาศัยนโยบายและแนวทางดังนี้

นโยบายและแนวทางดำเนินการ

นโยบาย

4. นโยบายของการพัฒนาการศึกษาจำแนกออกเป็นหลักใหญ่ๆ 4 ประการ คือ

(1) เพื่อให้เยาวชนของชาติได้รับการศึกษาโดยทั่วถึงกัน และให้มีมาตรฐานการศึกษาสูงขึ้นโดยรัฐจะพยายามปรับปรุงและขยายการศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ป.1 – ป.4) ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเพิ่มระดับการศึกษาภาคบังคับจาก 4 ปี เป็น 7 ปี ให้ทั่วประเทศภายในระยะเวลาอันเหมาะสม

(2) เพื่อขยายและปรับปรุงการศึกษาระดับกลาง ทั้งในด้านสามัญและอาชีวศึกษาให้เป็นรากฐานในการสร้างกำลังแรงงานในแขนงอาชีพต่างๆ ให้ทันความต้องการอันรีบด่วนของประเทศ ในด้านการศึกษาสามัญ จะปรับปรุงมาตรฐานชั้นมัธยมศึกษาให้เข้มแข็ง เพื่อเป็นพื้นฐานที่มั่นคงของการศึกษาชั้นอุดมศึกษา อันเป็นชั้นสูงสุด ในด้านอาชีวศึกษา จะปรับปรุงมาตรฐานการอาชีวศึกษาให้สูงขึ้น พร้อมทั้งขยายการอาชีวศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการทางเศรษฐกิจของประเทศ และจะส่งเสริมโรงเรียนเอกชนให้มีมาตรฐานสูงขึ้น

(3) เพื่อผลิตอาจารย์และครูให้เพียงพอับความต้องการ และส่งเสริมครูให้ครูมีคุณวุฒิเข้าระดับมาตรฐาน เป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการศึกษาโดยทั่วไป โดยเฉพาะครูอาชีวศึกษา จะส่งเสริมการผลิตครูที่มีคุณวุฒิให้เพียงพอทันกับการขยายตัวด้านอาชีวศึกษา เพื่อเป็นรากฐานส่งเสริมให้มีการผลิตกำลังคนใช้ในการพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศให้มากพอับความต้องการ

(4) เพื่อส่งเสริมอุดมศึกษาให้สามารถผลิตนักศึกษาในอาชีพแขนงต่างๆ ให้เพียงพอกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ โดยถือว่าการศึกษาชั้นอุดมศึกษาเป็นแหล่งผลิตกำลังคนในระดับสูง ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในอนาคตต่อไป นอกจากนี้ ตามนโยบายพัฒนาการศึกษาดำริจะขยายการศึกษาระดับสูงไปยังส่วนภูมิภาคต่างๆ โดยการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในภาคต่างๆ ขึ้น โดยตั้งแผนกวิชาและวางหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการในส่วนภูมิภาคนั้นๆ สำหรับใน

พระนครธนบุรีการรวบรวมมหาวิทยาลัยที่มีอยู่เข้าด้วยกันให้มีจำนวนน้อยลงอาจช่วยส่งเสริมให้มีสมรรถภาพในการสอนและปรับปรุงมาตรฐานดีขึ้น

แนวทางดำเนินการ

5. เพื่อให้นโยบายการพัฒนาการศึกษาได้ผลสอดคล้องกับนโยบายพัฒนาการเศรษฐกิจ ควรดำเนินการปรับปรุงการศึกษาตามแนวทางต่อไปนี้

(1) กำหนดแผนการศึกษาให้สัมพันธ์กับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นแต่ละปี การเพิ่มของประชากรในอัตราสูง ประมาณร้อยละ 3 ต่อปี ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จะก่อให้เกิดปัญหาการว่างงาน และปัญหาในด้านการศึกษามากยิ่งขึ้นทุกปี การวางแผนการศึกษาต้องคำนึงถึงปัญหาดังกล่าว โดยในขั้นต้นจะเร่งปรับปรุงการศึกษาภาคบังคับตอนต้น (ป.1 – ป.4) ให้ได้ผลทั่วถึง ให้ประชาชนในวัยการศึกษาภาคบังคับสามารถอ่านออกเขียนได้โดยแท้จริง และให้อัตราส่วนของประชากรที่อ่านออกเขียนได้สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

(2) ปรับปรุงการผลิตนักเรียนระดับต่างๆ และนักศึกษาให้มีปริมาณและแผนการศึกษาสัมพันธ์กับความต้องการในด้านกำลังคนของประเทศ ทั้งนี้ โดยร่วมมือโดยใกล้ชิดกับการวางแผนกำลังคน และติดตามผลการสำรวจความต้องการทั้งส่วนของรัฐและเอกชนในด้านกำลังคนที่จะปฏิบัติงานแขนงต่างๆ ทั้งระดับงาน ชั้นสูง ชั้นกลาง และชั้นต่ำ รวมทั้งงานที่ต้องใช้ฝีมือและไม่ใช้ฝีมือ แล้ววางแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการในด้านกำลังคนของประเทศในระยะหนึ่งๆ

(3) โดยเหตุที่ในปัจจุบันโรงเรียนราษฎร์ได้ช่วยรับภาระในการให้การศึกษาแก่เยาวชนของประเทศเป็นอย่างมาก ฉะนั้น แนวทางพัฒนาการศึกษาจึงจะพุ่งเล็งเน้นหนักไปในการช่วยปรับปรุงและส่งเสริมคุณภาพของโรงเรียนราษฎร์เพื่อให้ได้มาตรฐาน รวมทั้งส่งเสริมด้านคุณวุฒิครู อาจารย์ อธิการเรียน อุปกรณ์การสอน และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

(4) ปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ให้ได้มาตรฐานสูงกว่าในปัจจุบัน ในชั้นมัธยมศึกษาจะปรับปรุงให้มีมาตรฐานสูงขึ้น และเร่งรัดการจัดโรงเรียนมัธยมแบบประสมที่มีมาตรฐานสูงให้มากขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการสนองความต้องการของนักเรียน ทั้งในด้านการเตรียมตัวเพื่ออาชีพและเพื่อการศึกษาต่อ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น จะสนับสนุนอาชีวศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนยิ่งขึ้น ส่วนการจัดอาชีวศึกษาสำหรับในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น ก็จะได้วิจัยและพิจารณาว่าจะเหมาะสมเพียงใดหรือไม่ และจะพิจารณาโอกาสผ่อนให้นักเรียนได้ออกไปศึกษาสายอาชีพได้หลายๆ ช่วง

(5) กำหนดลำดับความสำคัญของโครงการพัฒนาการศึกษา โดยเน้นการผลิตกำลังคนในระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัย ซึ่งเกี่ยวข้องกับความต้องการทางพัฒนาการเศรษฐกิจและการฝึกอบรมครูให้มีคุณวุฒิสูงขึ้น เพื่อเป็นการยกมาตรฐานการศึกษาโดยทั่วไป

(6) กำหนดจะทำรายละเอียดโครงการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการเศรษฐกิจ โดยจัดสรรเงินงบประมาณ เงินกู้ เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ และเงินสมทบอื่นๆ เพื่อให้โครงการเหล่านั้นดำเนินไปได้ผลสมบูรณ์ในระยะของแผนพัฒนา โครงการดังกล่าว ได้แก่
โครงการปรับปรุงมัธยมศึกษาและขยายวิทยาลัยเทคนิคต่างๆ โครงการปรับปรุงวิทยาลัยเกษตรกรรม
โครงการปรับปรุงโรงเรียนฝึกหัดครูด้านอาชีวะและครูสามัญ และโครงการปรับปรุงและขยายการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัยแขนงวิศวกรรม เกษตรกรรม และแพทยศาสตร์ เป็นต้น รวมทั้งโครงการปรับปรุงและขยายแขนงวิทยาศาสตร์เพื่อเป็นรากฐานของการศึกษามหาวิทยาลัยแขนงอื่นๆ
ดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ ลำดับก่อนหลังและการเน้นหนักในแต่ละโครงการ จะได้พิจารณาตามความจำเป็นและความเหมาะสมเป็นภาคๆ ไป

เป้าหมายการพัฒนาการศึกษา

6. ในระยะของแผนพัฒนา รัฐจะดำเนินการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุถึงเป้าหมาย ดังนี้

- (1) ให้เยาวชนในวัยการศึกษาภาคบังคับได้มีที่เรียนโดยทั่วถึงและมีมาตรฐานการศึกษาภาคบังคับสูงขึ้น
- (2) ขยายการศึกษา ป.5 ถึง ป.7 รับนักเรียนประมาณปีละ 150,000 – 200,000 คน
- (3) เปิดโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอใหญ่ และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดต่างๆ ทั่วพระราชอาณาจักร
- (4) ส่งเสริมการอาชีวศึกษาเป็นพิเศษ โดยปรับปรุงวิทยาลัยเทคนิคและวิทยาลัยเกษตรกรรมให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน และจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูอาชีวศึกษาขึ้น
- (5) ผลิตครูปีละไม่น้อยกว่า 7,500 คน
- (6) จัดตั้งมหาวิทยาลัยประจำส่วนภูมิภาคขึ้น และส่งเสริมการผลิตนักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ และเกษตรศาสตร์ เป็นพิเศษ

งบประมาณการศึกษา

7. ในการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาให้ได้ผลตามนโยบายที่ได้กำหนดไว้ นั้น จำเป็นจะต้องใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะจำแนกแหล่งที่มาของเงินที่ใช้จ่ายได้ ดังนี้

- (1) งบประมาณแผ่นดิน
- (2) เงินกู้ต่างประเทศ
- (3) เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ

อนึ่ง โดยเหตุที่กระทรวงศึกษาธิการกำลังดำเนินการปรับปรุงโครงการต่างๆ
เกี่ยวกับบพัฒนาการศึกษา ในระยะนี้ ยังไม่อาจจะจำแนกโครงการพัฒนาการศึกษาด้าน
กระทรวงศึกษาธิการเป็นรายโครงการได้ ในยอดงบประมาณจึงกำหนดยอดเงินไว้ตามลักษณะของงาน
ด้านพัฒนาเฉพาะการลงทุนเพื่อการศึกษา ตามรายการในตารางต่อไปนี้

1. งบประมาณ

(ล้านบาท)

ส่วนราชการ โครงการ	งบประมาณ			รวม
	2507	2508	2509	
1. มหาวิทยาลัย	130.80	146.83	172.38	450.01
ก. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	25.62	32.63	36.25	94.50
ข. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	15.00	15.00	12.00	42.00
ค. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	8.43	9.27	10.20	27.90
ฌ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	28.98	31.88	35.07	94.93
ง. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	10.70	11.77	12.95	35.42
จ. มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์	39.32	43.25	47.58	130.15
ฉ. มหาวิทยาลัยศิลปากร	2.75	3.03	3.33	9.11
ช. สถาบันพัฒนาการบริหารแห่งชาติ	-	-	15.00	15.00
2. กระทรวงศึกษาธิการ	210.03	240.27	268.93	719.23
ก. สำนักงานปลัดกระทรวง	3.07	3.87	4.86	11.80
ข. กรมสามัญศึกษา	127.68	140.45	154.50	422.63
ค. กรมวิสามัญศึกษา	19.38	21.32	23.45	63.15
ฌ. กรมอาชีวศึกษา	39.94	49.37	58.33	144.64
ง. กรมการฝึกหัดครู	22.96	25.26	27.79	76.01
รวม	340.83	387.10	441.31	1,691.24

2. เงินกู้ต่างประเทศ

(ล้านบาท)

โครงการ	2507		2508		2509		รวม	
	เงิน บาท	เงิน ต่างประ เทศ	เงิน บาท	เงิน ต่างประ เทศ	เงิน บาท	เงิน ต่างประ เทศ	เงิน บาท	เงิน ต่างประ เทศ
1. พัฒนาการศึกษา								
ก. อุดมศึกษา	-	-	41.50	24.00	40.50	24.00	82.00	48.00
ข. อาชีวศึกษา	-	-	20.00	37.00	93.40	152.20	113.4	189.20

				0
รวม	-	122.50	310.10	432.60

หมายเหตุ : โครงการนี้คาดว่าจะขอเป็นเงินบาทด้วย โดยทำเป็นโครงการระยะยาว แหล่งที่ควรกู้ที่สูงสุดได้แก่
สมาคมพัฒนาการระหว่างประเทศ (ไอ ดี เอ)

3. เงินช่วยเหลือต่างประเทศ

(ล้านบาท)

โครงการ	2507	2508	2509	รวม
ก. สหรัฐอเมริกา	33.0	41.0	40.0	114.0
1. พัฒนาการศึกษานบพ				
2. อาชีวศึกษา				
3. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่				
4. คณะแพทยศาสตร์เชียงใหม่				
ข. กองทุนพิเศษ สหประชาชาติ	3.6	3.4	2.5	9.5
1. วิทยาลัยเทคนิคธนบุรี				
ค. สหประชาชาติ	3.0	3.0	3.0	9.0
ฅ. แพนโคลัมโบ	14.0	14.0	14.0	42.0
1. มหาวิทยาลัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (นิวซีแลนด์และแคนาดา)				
2. คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย (อังกฤษ) อื่นๆ				
ง. แหล่งอื่นๆ	6.6	9.9	13.2	29.7
1. โรงเรียนช่างกลขอนแก่น (เยอรมนี)				
2. ปรับปรุงวิทยาลัยเทคนิคพระนครเหนือ (เยอรมนี)				
3. วิทยาลัยเทคนิคตาก (สวีเดน)				

โครงการ	2507	2508	2509	รวม
4. สถาบันพัฒนาการบริหารแห่งชาติ (มูลนิธิฟอร์ด)				
5. ปรับปรุงมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (มูลนิธิร็อคกี้เฟลเลอร์) อื่นๆ				
รวม	60.2	71.3	72.7	204.2

รวมงบพัฒนาการสาธารณสุข

(ล้านบาท)

รายการ	2507	2508	2509	รวม
งบประมาณ	340.83	387.10	441.31	1,169.24
เงินกู้ต่างประเทศ	-	122.50	310.10	432.60
เงินช่วยเหลือต่างประเทศ	60.20	71.30	72.70	204.20
รวม	401.03	580.90	824.11	1,806.04

รวมงบพัฒนาการศึกษาในระยะ 3 ปี 1,806 ล้านบาท รวมเงินกู้จากต่างประเทศ โดยเสียดอกเบี้ยต่ำที่สุดหรือไม่เสียเลย เช่น จากสมาคมพัฒนาการระหว่างประเทศ คาดว่าวงเงินกู้จะอยู่ในประมาณ 240 ล้านบาท ใน 3 ปี เฉพาะส่วนที่เป็นเงินตราต่างประเทศสำหรับส่วนที่เป็นเงินบาทก็พยายามกู้หรือจัดหามาจากแหล่งอื่น

โครงการพัฒนาการศึกษา

การประถมศึกษา

8. ก. การปรับปรุงและขยายประถมศึกษาภาคบังคับ (ป.1 – ป.4) มีนโยบายสำคัญเพื่อให้ประชากรอ่านออกเขียนได้ และเข้าใจสิทธิและหน้าที่ของตนในการเป็นพลเมืองดีของชาติ ตลอดจนสามารถใช้กำลังปัญหาประกอบอาชีพต่างๆ ตามความเหมาะสม การประถมศึกษาภาคบังคับ (ป.1 – ป.4) นี้ ได้ดำเนินมาแล้วโดยกว้างขวาง โดยมีจำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้นประมาณ 3.98 ล้านคน ใน

พ.ศ. 2506 ประมาณว่า ใน พ.ศ. 2507 ถึง พ.ศ. 2509 จำนวนนักเรียนชั้นประถม-ศึกษาภาคบังคับจะเพิ่มขึ้นเป็น 4.12 ล้านคน 4.27 ล้านคน และ 4.41 ล้านคน ตามลำดับ ฉะนั้น ในระยะ พ.ศ. 2507-2509 ควรมีการขยายอาคารเรียนและก่อสร้างโรงเรียนใหม่ เพื่อให้เพียงพอที่จะรับนักเรียนที่เพิ่มขึ้นแต่ละปี ในขณะเดียวกัน ก็ต้องสำรองห้องเรียนไว้สำหรับนักเรียนตกซ้ำชั้น ซึ่งปรากฏว่าชั้น ป.1 – ป.4 มีจำนวนเด็กนักเรียนตกซ้ำชั้นเฉลี่ยปีละไม่ต่ำกว่า 600,000 คน เฉพาะประถม 1 ตามสถิติปรากฏว่าจำนวนเด็กเรียนตกซ้ำชั้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30 ของนักเรียนที่เข้าเรียนทั้งสิ้นแต่ละปี

9. โดยเหตุที่การตกซ้ำชั้นของนักเรียนเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ กัน เป็นต้นว่า การขาดครูที่มีคุณวุฒิ การขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน และการขาดเรียน การวางเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาจึงควรคำนึงถึงปัญหาเหล่านี้เป็นประการแรก ในท้องถิ่นที่กั้นดารจริงๆ รัฐบาลควรจัดหาอุปกรณ์การสอนให้แก่ครู และจัดหาหนังสือเรียนให้แก่นักเรียนชั้นประถม ในเรื่องนี้ แม้ว่าจะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก ก็ถือว่าเป็นการจำเป็น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาของชาติ นอกจากนั้น ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ให้กระทรวงศึกษาธิการเพื่อตรวจตราในเรื่องเด็กขาดเรียนโดยใกล้ โดยเฉพาะสำหรับชั้นประถม 1 และประถม 2 ซึ่งปรากฏว่ามีอัตราการสอบตกสูงกว่าในชั้นอื่น ควรจะมีการตรวจตราโดยใกล้ชิด

10. โครงการขอกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งควรเร่งรัดปรับปรุงเป็นพิเศษในด้านนี้ ได้แก่

(1) **โครงการส่งเสริมการประถมศึกษา (ป.1 – ป.4)** โดยกำหนดจัดตั้ง

โรงเรียนประชาบาลขึ้นในท้องถิ่นที่ไม่มีโรงเรียน ปีละประมาณ 200 แห่ง ภายใน พ.ศ. 2507-2509 เพื่อให้พลเมืองทุกคนได้เข้าเรียนตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา โครงการนี้จะสนับสนุนในด้านการจัดหาครู อุปกรณ์การสอน และแบบเรียนสำหรับเด็กนักเรียนเป็นส่วนสำคัญ สำหรับโรงเรียนที่มีอยู่แล้ว แต่จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น ก็จะได้พิจารณาสนับสนุนเช่นเดียวกัน

(2) **โครงการพัฒนาการศึกษาในส่วนภูมิภาค** โดยมุ่งหมายจะยกระดับการศึกษา

ส่วนภูมิภาคทั่วไป เช่น การจัดตั้งศูนย์อบรมครู การวิจัยปัญหาการศึกษา การส่งเสริมการศึกษาชายแดน รวมทั้งการประสานงานกับศูนย์วิชาการพัฒนาท้องถิ่นโดยใกล้ชิด

(3) **โครงการจัดตั้งโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์** ดำริจะสร้างโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตามภาคต่างๆ ขึ้นปีละประมาณ 2-3 แห่ง ในระยะ 3 ปี เพื่อให้การศึกษาแก่เด็กที่อยู่ตามป่าตามเขาและตามเกาะที่ไม่มีโรงเรียน

11. ข. **การขยายการประถมศึกษาภาคบังคับเป็น 7 ปี (ป.5 – ป.7)** การขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 4 ปี เป็น 7 ปีนี้เป็นโครงการใหญ่ ซึ่งต้องลงทุนปีละมากๆ ดังจะเห็นได้ว่า ใน พ.ศ. 2508 อาจจะมีนักเรียนจบชั้นประถม 4 ถึงประมาณ 800,000 คน หากจะวางโครงการรับนักเรียนเข้าศึกษาต่อในชั้นประถม 5 ในปีการศึกษา พ.ศ. 2509 เพียงประมาณร้อยละ 40 ก็จะเป็นนักเรียนที่จะต้องรับเพิ่มขึ้นประมาณ 320,000 คน เฉพาะชั้น ป.5 และถ้าจะขยายการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึงภายใน 18 ปี ใน พ.ศ. 2507-2509 จะต้องขยายชั้นรับนักเรียน ป.5 – ป.7 เป็นจำนวนประมาณ 524,900 คน (2507) 659,400 คน (2508) และ 797,900 คน (2509) ตามลำดับ ซึ่งกะประมาณงบประมาณที่จะต้องให้เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าปีละ 4,000 ล้านบาท ซึ่งเป็นภาระในด้านการเงินแก่รัฐบาลมาก เพราะขณะนี้ รัฐบาลก็รับภาระหนักอยู่แล้วในด้านการปรับปรุงและขยายประถมศึกษาตอนต้น (ป.1 – ป.4) โครงการขยายการประถมศึกษาภาคบังคับ (ป.5 – ป.7) จึงต้องดำเนินการตามกำลังเงิน โดยกำหนดการปฏิบัติงานดังนี้

(1) **โครงการจัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษาตอนปลาย** โดยจัดการสร้างโรงเรียนประถมศึกษาตอนปลายขึ้นใหม่ หรือขยายจากโรงเรียนประถมศึกษาตอนต้นเดิม ในท้องที่ๆ ได้ประกาศการประถมศึกษาภาคบังคับเป็น 7 ปี กำหนดจะให้รับนักเรียนเข้าศึกษาต่อชั้นประถม 5 ได้ ปีละประมาณ 200,000 คน ในระยะ พ.ศ. 2507-2509

(2) **โครงการจัดเพิ่มครูแก่โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ (ป.5 – ป.7)** โดยการจัดเพิ่มครูให้เพียงพอสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาตอนปลายเดิม ซึ่งมีอยู่ 934 โรงเรียน และยังขาดแคลนครู รวมทั้งการจัดหาครูสำหรับโรงเรียนที่ขยายหรือจัดตั้งขึ้นใหม่ คิดเฉลี่ยจำนวนครูที่จัดหาใหม่เพิ่มขึ้นประมาณปีละ 1,500 คน ทั้งครูโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์

การมัธยมศึกษา

12. ก. **การมัธยมศึกษาสายสามัญ (ม.ศ. 1 – ม.ศ. 5)** การปรับปรุงมัธยมศึกษาสายสามัญใน พ.ศ. 2507 – 2509 จะมีการปรับปรุงโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญตอนต้นและตอนปลาย โดยการเพิ่มครูที่มีคุณวุฒิให้มากขึ้น ปรับปรุงหลักสูตรการสอน เพื่อให้การศึกษาสายสามัญมีมาตรฐานสูงขึ้น และปรับจำนวนการรับนักเรียนให้ได้ตามความต้องการในด้านกำลังคน นอกจากนี้ จะมีการขยายการมัธยมศึกษาในส่วนภูมิภาคโดยจะเปิดโรงเรียนศึกษามัธยมตอนต้นสายสามัญ (ม.ศ. 1 – ม.ศ. 3) ตามอำเภอใหญ่ ซึ่งยังขาดโรงเรียนมัธยมศึกษา และจัดให้มีการศึกษาตอนปลาย (ม.ศ. 4 – ม.ศ. 5) ตามจังหวัดใหญ่ๆ ที่ยังไม่มีโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายให้ทั่วถึง โดยพยายามกำหนดจำนวนนักเรียนให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงานระดับต่างๆ สำหรับแนวการจัดโรงเรียนนั้น จะได้พึงสั่งให้มีการจัดตั้งโรงเรียนมัธยมแบบประสมที่มีมาตรฐานสูงตามส่วนภูมิภาค หนึ่ง เพื่อปรับปรุงการสอนของโรงเรียนให้เข้มแข็งขึ้น จะได้เพิ่มเจ้าหน้าที่ศึกษานิเทศก์ในส่วนภูมิภาค เพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือในการปฏิบัติงานสอนของครูในโรงเรียนส่วนภูมิภาคให้ ได้ผลยิ่งขึ้น ในระยะของแผนฯ คาดว่าจะมีนักเรียนจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ. 5) ทั้ง ประเทศปีละ 15,000-19,000 คน ประมาณ 5,000-6,000 คน จะเข้าเรียนต่อชั้นอุดมศึกษา

ข. **การมัธยมศึกษาสายอาชีพ (อาชีวศึกษา)** ในปัจจุบัน จำนวนนักเรียนที่สมัครเข้าเรียนมัธยมศึกษาสายอาชีพ มีอัตราส่วนเพียงประมาณร้อยละ 10 ของจำนวนนักเรียนที่เรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษา แม้กระนั้น ยังปรากฏว่าจำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาได้ลดน้อยลงเป็นลำดับ ดังนี้ จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาชั้นต้น (ม.ศ. 1 – ม.ศ. 3) ได้ลดน้อยลงเป็นลำดับ ตั้งแต่ พ.ศ. 2501 เป็นต้นมา จากจำนวนนักเรียน 23,257 คน ใน พ.ศ. 2501 เหลือ 17,561 คน ใน พ.ศ. 2504 และ 10,481 คน ใน พ.ศ. 2505 ตามลำดับ ส่วนจำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาชั้นปลาย (ม.ศ. 4 – ม.ศ. 5) ก็มีที่ท่าว่าจะลดลง เช่นเดียวกัน โดยจำนวนนักเรียนลดจาก 29,633 คน ใน พ.ศ. 2504 เป็นจำนวนนักเรียน 27,011 คน ใน พ.ศ. 2505 สำหรับนักเรียนอาชีวะชั้นเทคนิคยังคงมีปริมาณใกล้เคียงกับปีก่อนๆ คือ มีจำนวนนักเรียน 4,900 ใน พ.ศ. 2504 และใน พ.ศ. 2505 มีนักเรียน 4,761 คน

13. การที่จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาลดลงเรื่อยๆ เช่นนี้ แสดงว่าการอาชีวศึกษา บางประเภทและบางระดับยังไม่เป็นที่นิยมของนักเรียนทั่วไป อันสืบเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ ประการสำคัญคือโรงเรียนอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดครูที่มีคุณวุฒิและขาดความชำนาญในการสอน อาคารเรียนและโรงฝึกงาน รวมทั้งเครื่องมือเครื่องใช้ในการสอน ก็มีไม่เพียงพอ จึงทำให้นักเรียนที่สำเร็จอาชีวศึกษาทุกระดับได้รับการฝึกอบรมไม่ถึงขนาดที่ตลาดแรงงานระดับต่างๆ ต้องการ สาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือ การผลิตนักเรียนออกมาไม่ตรงกับความต้องการของตลาด

แรงงาน ทั้งนี้เนื่องจากขาดข้อมูลจากผลการสำรวจแรงงานทำให้เกิดปัญหาว่างงานขึ้นในกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษาที่สำเร็จออกมาเพื่อหางานทำ

14. โดยเหตุที่ผู้เรียนจบอาชีวศึกษา จะมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในโอกาสต่อไป และถ้าได้วางแผนดำเนินงานโดยสมบูรณ์ถูกต้องแล้ว นักเรียนอาชีวศึกษาที่จบการศึกษาแขนงต่างๆ จะมีส่วนเป็นกำลังแรงงานที่เป็นประโยชน์แก่แผนงานพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างดี และจะช่วยขจัดปัญหาการว่างงาน อันเนื่องจากการเพิ่มของอัตราการเกิดของประชากรในอนาคตอีกด้วย การแก้ไขปัญหาด้านอาชีวศึกษา จึงควรเริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2507-2509 ดังนี้

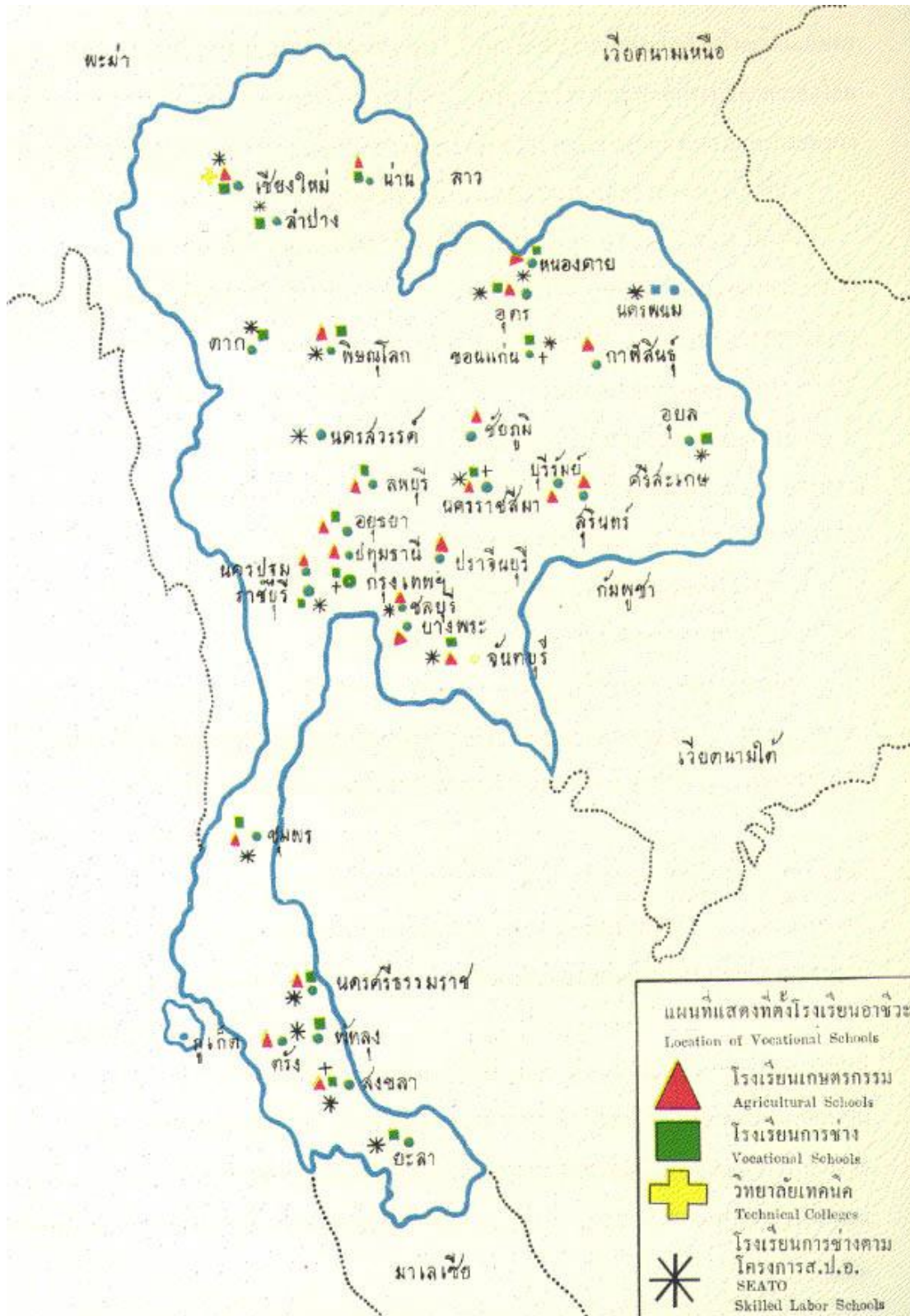
(1) พิจารณาปรับปรุงนโยบายเกี่ยวกับการอาชีวศึกษาขั้นต้น ให้เหมาะสมกับความต้องการของประเทศ และให้บังเกิดผลดีที่สุดในด้านตัวนักเรียนและแก่สังคม

(2) ให้การสนับสนุนในด้านการเงินแก่โครงการอาชีวศึกษาเป็นพิเศษ โดยเฉพาะการอาชีวศึกษาแขนงที่ประเทศมีความต้องการมาก และขณะนี้ยังผลิตไม่ได้ปริมาณและคุณภาพสูงพอ เช่น อาชีวเกษตรขั้นสูง ช่างก่อสร้าง ช่างโยธา ช่างกล ช่างสื่อสาร ช่างไฟฟ้า และช่างสำรวจรังวัด เป็นต้น

(3) จัดหาอุปกรณ์ในการสอนและการฝึกอาชีวศึกษาทุกระดับให้เพียงพอแก่ความต้องการ และผลิตครูอาชีวศึกษาซึ่งมีความรู้ความชำนาญในการสอนวิชาอาชีวะแขนงต่างๆ ให้เพียงพอ ในระยะที่ยังผลิตครูที่มีคุณภาพไม่ได้เพียงพอ ก็ควรจะใช้ครูและผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศให้เข้ามาช่วยเหลือก่อนในระยะต้นๆ

แผนที่แสดงที่ตั้งโรงเรียนอาชีวะ

4) ปรับปรุงหลักสูตรการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยถือภาคปฏิบัติมีความสำคัญ สูงสุดในหลักสูตรการสอน และเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสทำงานได้โดยกว้างขวาง ควรจะได้มีการติดต่อ ประสานงานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบริษัท โรงงาน และรัฐวิสาหกิจต่างๆ โดยใกล้ชิด เพื่อนำ ข้อคิดเห็นจากวงการต่างๆ มาประกอบการพิจารณาปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นเป็นลำดับ

(5) ในด้านการอาชีพะทางเกษตรกรรม เพื่อให้นักเรียนที่สำเร็จจากโรงเรียน เกษตรกรรมสามารถออกไปปฏิบัติหน้าที่เป็นพนักงานเกษตร หรือประกอบอาชีพกสิกรรมของ ตัวเองโดยอิสระ จะดำเนินการให้มีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างโรงเรียนเกษตรกรรมและกระทรวง เกษตร เช่น ในเรื่องกำหนดหลักสูตรและฝึกปฏิบัติงานตามสถานที่ทดลองต่างๆ เป็นต้น

15. โครงการปรับปรุงอาชีวศึกษาที่สำคัญในระยะ พ.ศ. 2507-2509 มีดังนี้

(1) **โครงการโรงเรียนเกษตรกรรม** ได้แก่ โรงเรียนเกษตรกรรมสงเคราะห์และ โรงเรียนเกษตรกรรมทั่วไป เป็นโรงเรียนสอนเฉพาะวิชาทางเกษตร ประเภทแรกสอนใน เขตนิคมกรมประชาสงเคราะห์ ประเภทหลังสอนทั่วไป จะมีการปรับปรุงและขยายการศึกษาชั้น มัธยมศึกษาเกษตรกรรมตามภาคต่างๆ โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะได้เน้นในการสอนวิชาพืช ไร่และเลี้ยงสัตว์เป็นสำคัญ ส่วนภาคอื่นๆ ก็จะจัดหลักสูตรการสอนตามความเหมาะสมกับภูมิประเทศ ใน พ.ศ. 2507-2509 จะเปิดโรงเรียนอาชีวะขึ้นสูงด้านเกษตรกรรมขึ้นมาตรฐานขึ้น 3 แห่งในภาคต่างๆ ใน จังหวัดที่เป็นศูนย์คมนาคมเพื่อให้นักเรียนในจังหวัดใกล้เคียงได้ ในขณะที่เดียวกันจะยกฐานะโรงเรียน เกษตรกรรมบางแห่งขึ้นเป็นวิทยาลัยเกษตรกรรม เช่น ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช สุรินทร์ พระนครศรีอยุธยา และกาฬสินธุ์ เป็นต้น สำหรับวิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่ซึ่งได้ดำเนินงานมาเป็นเวลานาน ก็จะมีการ ปรับปรุงให้สอดคล้องกับโครงการของเกษตรศาสตร์ของมหาวิทยาลัยภาคเหนือ เพื่อประโยชน์แก่การศึกษา ด้านเกษตรกรรมยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีโรงเรียนเกษตรกรรมแผนใหม่ ซึ่งให้การอบรมหลักสูตรระยะสั้น เวลา 5 เดือนแก่ผู้ที่มีที่ดินของตนเอง และต้องการเรียนรู้หลักวิชาแผนใหม่เพิ่มขึ้น ใน พ.ศ. 2507-2509 ดำริ

จะขยายการจัดตั้งโรงเรียนเกษตรกรรมแผนใหม่ไปยังจังหวัดที่ไม่มีโรงเรียน
เกษตรกรรมทั้งสองประเภทที่กล่าวมาแล้ว

(2) **โครงการวิทยาลัยเทคนิค** ใน พ.ศ. 2507-2509 จะมีการปรับปรุง

วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ และธนบุรี วิทยาลัยวิชาการก่อสร้าง และวิทยาลัยเทคนิคในส่วนภูมิภาค คือ ที่
สงขลา นครราชสีมา และเชียงใหม่ ในระยะ พ.ศ. 2507-2509 ดำริจะขยายการจัดตั้งวิทยาลัยเทคนิค
เพิ่มขึ้นที่อุดรธานีและตากอีก 2 แห่ง แขนงวิชาสำคัญที่ควรจัดสอน คือ ช่างกล ไฟฟ้า ช่างก่อสร้าง ช่าง
สำรวจจริงวัด และพาณิชยการ อุปสรรคสำคัญของการจัดตั้งวิทยาลัยเทคนิค ได้แก่ การ
ขาดแคลนครูที่มีคุณวุฒิที่เหมาะสม โดยเฉพาะครูช่างทางวิศวกรรม การขยายงานด้านนี้จึงจำเป็นต้อง
ขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะผลิตครูที่มีคุณวุฒิได้เพียงพอกับความต้องการ

(3) **โครงการปรับปรุงและจัดตั้งโรงเรียนอาชีวะชั้นสูง และโรงเรียนการช่าง**

แบบ สปอ. ใน พ.ศ. 2507-2509 จะมีการจัดตั้งโรงเรียนอาชีวะมัธยมปลาย (จบ ม.ศ. 5) 4 โรงเรียน และ
ปรับปรุงโรงเรียนการช่าง สปอ. (จบ ม.ศ. 3) ที่มีอยู่ทั้ง 17 แห่ง ให้เข้าระดับมาตรฐาน และขยายโรงเรียนการ
ช่าง สปอ. ระดับมาตรฐาน ภาคละ 3 แห่ง แขนงวิชาที่จะเปิดสอนในโรงเรียนการช่าง สปอ. ได้แก่ วิชาช่าง
ก่อสร้าง ช่างกล ช่างเครื่องยนต์ ช่างโลหะ ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุ และคมนาคม เป็นต้น นอกจากนั้นจะจัดตั้ง
โรงเรียนเทคนิคขอนแก่น โดยขอความช่วยเหลือจากเยอรมนี เช่นเดียวกับโรงเรียนเทคนิคพระนครเหนือ
และโครงการอาชีวะหลักสูตรระยะสั้น โครงการนี้มุ่งส่งเสริม
ประชาชนผู้มีเวลาน้อย ซึ่งจัดเป็นหน่วยฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ ปฏิบัติงานตามภาคต่างๆ และมีนโยบายจะ
หมุนเวียนปฏิบัติงานไปทั่วประเทศ

ก. เพื่อปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนอาชีวะศึกษาและวิทยาลัยเทคนิค สิ่ง

สำคัญประการแรกซึ่งจะต้องเร่งรีบดำเนินการ คือ การผลิตครูอาชีวศึกษาทุกระดับ ให้มีจำนวนเพียงพอกับ
ความต้องการในระยะ พ.ศ. 2507-2509 จึงควรสนับสนุนให้มีการก่อสร้าง
โรงเรียนฝึกหัดครูอาชีวะที่เข้าระดับมาตรฐานก่อน เพื่อผลิตครูอาชีวะที่มีคุณวุฒิและมีความชำนาญงาน
เหมาะสม เพื่อจะไปทำการสอนในโรงเรียนอาชีวะให้มีคุณภาพสูงขึ้น ควรพยายามจัดตั้งขึ้นให้ได้ส่วน
ภูมิภาคละหนึ่งแห่ง

ข. โครงการผลิตครูอาชีพะตามแนวที่ปรับปรุงใหม่ อาจจำแนกได้เป็นโครงการระยะสั้น และโครงการระยะยาว โครงการระยะสั้นเป็นโครงการ 4 ปี เริ่มแต่ พ.ศ. 2508 โดยกำหนดว่า จะกำหนดผู้สำเร็จอาชีวศึกษาชั้นสูง และวิชาชีพชั้นสูงปีละประมาณ 50 คน เพื่อเข้าทำการฝึกวิชาช่างในโรงเรียนที่ดำริจะตั้งขึ้นใหม่ โดยมีหลักสูตรอบรมผู้สำเร็จวิชาชีพชั้นสูงเป็นระยะเวลาเรียน 4 ปี และอบรมผู้สำเร็จอาชีวะชั้นสูงเป็นระยะเวลาเรียน 2 ปี ครูอาชีวะที่ได้รับการฝึกขั้นต้นนี้ จะไปสอนในโรงเรียนอาชีวะต่อไป โครงการระยะยาวจะรับนักเรียนที่จบ ม.ศ. 3 (มัธยม 6) เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตร 5 ปี ซึ่งกะประมาณว่าในระยะเวลาต่อไปจะผลิตครูอาชีวะที่มีคุณวุฒิได้ประมาณปีละ 460 คน จากโรงเรียนฝึกหัดครูทั้งสอนโรงเรียนที่จะปรับปรุงหรือตั้งขึ้นใหม่

ค. สำหรับครูอาชีวะเกษตรนั้น โรงเรียนเกษตรกรรมระดับมัธยมปลายยังขาดครูอีกเป็นจำนวนมาก เพื่อจะขยายจำนวนนักเรียนเกษตรกรรมระดับมัธยมปลาย จึงจำเป็นต้องผลิตครูทางเกษตรกรรมให้มากขึ้น การผลิตครูอาชีวะทำได้โดยการอบรมผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเกษตรกรรมระดับอาชีวศึกษาชั้นสูงเพิ่มขึ้นอีก 2 ปี และผู้สำเร็จ ป.ม.ก. จากวิทยาลัยเกษตรกรรม และผู้ที่จบปริญญาามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การฝึกหัดครู

16. ในปัจจุบันนี้ มีโรงเรียนฝึกหัดครูตามจังหวัดต่างๆ รวม 26 โรงเรียน มีครูทำการสอนประมาณ 1,200 คน และผลิตนักเรียนสำเร็จออกมาปีละประมาณ 6,000 คน (หลักสูตรตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป) เฉพาะที่วิทยาลัยครูประสานมิตร ปทุมวัน บางแสน และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลิตครูชั้นปริญญาตรีที่จะไปสอนตามโรงเรียนต่างๆ ทุกระดับได้ปีละประมาณ 600 คน แต่จำนวนครูดังกล่าวยังไม่เพียงพอที่จะใช้ในการขยายการศึกษาตามจำนวนพลเมืองที่เพิ่มขึ้นทุกปี ประกอบทั้งยังจำเป็นต้องหาครูใหม่ที่มีคุณวุฒิแทนครูเก่าที่ลาออกหรือตายไป โครงการขยายและปรับปรุงการฝึกหัดครูใหม่ที่มีคุณวุฒิแทนครูเก่าที่ลาออกหรือตายไป โครงการขยายและปรับปรุงการฝึกหัดครูเป็นสิ่งสำคัญที่ควรปฏิบัติเป็นครั้งแรก เช่นเดียวกับการผลิตครูอาชีวศึกษา ปัญหาที่จะต้องแก้ไขในระยะแรกเริ่ม คือ การปรับปรุงคุณภาพในทางวิชาการให้สูงขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้ครูมีความรู้ในวิชาแขนงต่างๆ โดยกว้างขวาง สามารถสอนนักเรียนให้มีความรู้ในระดับที่ต้องการได้

17. สำหรับการผลิตครูในชนบท ในส่วนภูมิภาคจะทำการผลิตครูประกาศนียบัตรให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น และจะปรับปรุงคุณภาพของครูที่มีอยู่แล้ว โดยการอบรมครูประจำการและครูในเขตชนบทซึ่งอยู่ห่างไกลความเจริญให้มีวุฒิสูงขึ้น งานผลิตครูชนบทเพื่อให้ครูมีคุณวุฒิทางครูถึงขั้นประกาศนียบัตรนี้ เป็นงานที่ต้องทำติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน เพราะปัจจุบันมีครูในระดับต่างๆ อีกประมาณ 60,449 คน ที่ไม่มีวุฒิทางวิชาครู โดยเหตุนี้ จึงทำให้มาตรฐานการศึกษาเบื้องต้นของประเทศไทยยังไม่ถึงระดับที่ต้องการ

การสนับสนุนโรงเรียนราษฎร์

18. โดยเหตุที่จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นในอัตราสูงทุกๆ ปี โรงเรียนราษฎร์จึงนับว่ามีส่วนช่วยในการศึกษาของประเทศมากขึ้นเป็นลำดับ ดังจะเห็นได้ว่า ใน พ.ศ. 2488 โรงเรียนราษฎร์รับนักเรียนได้เพียงร้อยละ 4.5 ของจำนวนนักเรียนทั่วประเทศ ใน พ.ศ. 2494 โรงเรียนราษฎร์สามารถรับนักเรียนได้ประมาณร้อยละ 12.2 ของจำนวนนักเรียนทั่วประเทศ และ ใน พ.ศ. 2503 โรงเรียนราษฎร์สามารถรับนักเรียนได้ร้อยละ 15.6 ของจำนวนนักเรียนทั่วประเทศ อัตราการเพิ่มของ

โรงเรียนราษฎร์จะทวีสูงขึ้นทุกปี และจำนวนนักเรียนที่เพิ่มในโรงเรียนราษฎร์นี้ ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนมัธยมศึกษา จึงเป็นปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนราษฎร์ให้ได้เท่าระดับมาตรฐานของโรงเรียนรัฐบาลเป็นอย่างต่ำ ใน พ.ศ. 2507-2509 ควรจะเริ่มมีการสนใจดูแลกิจการโรงเรียนราษฎร์โดยใกล้ชิดยิ่งขึ้น ประการสำคัญควรหาทางให้โรงเรียนราษฎร์รับครูที่มีคุณวุฒิให้มากขึ้น และควรมีการอบรมครูโรงเรียนที่ขาดคุณวุฒิให้มีความรู้ความสามารถสูง เช่นเดียวกับการอบรมครูในโรงเรียนรัฐบาล

การอุดมศึกษา

19. แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ได้เน้นหนักไปในการต้องการใช้กำลังคนในวิชาการเฉพาะด้านในระดับสูงอีกเป็นจำนวนมาก การผลิตนักศึกษาในชั้นอุดมศึกษาให้ได้ปริมาณและคุณภาพพอเพียงกับความต้องการในแขนงงานต่างๆ ของการพัฒนาเศรษฐกิจ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่นโยบายของรัฐในระยะของการดำเนินการพัฒนาการเศรษฐกิจ จะมุ่งไปในการผลิตบัณฑิตให้เพียงพอกับความต้องการของประเทศ โดยเฉพาะในสาขาที่มีความต้องการเร่งด่วน เช่น วิศวกรรมศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และแพทยศาสตร์

20. ในปัจจุบันนี้ เนื่องจากสถานที่เรียนจำกัด จำนวนอาจารย์ที่มีคุณวุฒิ รวมทั้งอุปกรณ์การสอนที่ยังขาดแคลน ประกอบกับมาตรฐานการศึกษาชั้นมัธยมยังไม่สูงพอที่จะให้นักเรียนเข้าศึกษาต่อในชั้นวิทยาลัยให้ได้ผลเต็มที่ มหาวิทยาลัยทุกแห่งจึงรับนักศึกษาเข้าใหม่ได้รวมทั้งสิ้นปีละ 3,800-4,000 คน ทั้งนี้กำหนดใน พ.ศ. 2507 พ.ศ. 2508 และ พ.ศ. 2509 จะรับนักศึกษาได้ประมาณ 4,600 คน 5,000 คน และ 5,400 คน ตามลำดับ เฉพาะปีการศึกษา 2507 จำนวนนักศึกษาจะเพิ่มขึ้นมากกว่าปีที่แล้ว เนื่องจากรัฐบาลได้จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขึ้นใหม่อีก 3 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ขอนแก่น และสถาบันพัฒนาการบริหารแห่งชาติ ใน พ.ศ. 2506 สถาบันอุดมศึกษาทั้งสิ้นผลิตบัณฑิตสาขาต่างๆ ได้ประมาณ 2,550 คน และคาดว่าในระยะ 6 ปีข้างหน้า สถาบันอุดมศึกษาเหล่านี้จะผลิตบัณฑิตเพิ่มขึ้นจากปัจจุบันอีกปีละประมาณ 400 คน

21. ในจำนวนนักศึกษาในมหาวิทยาลัยทุกแขนง ปรากฏว่าสาขาที่เป็นที่ต้องการมากในระยะนี้ คือ เกษตรศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ ในปีการศึกษา 2506 มีผู้สำเร็จการศึกษาทางวิศวกรรมประมาณ 250 คน และเกษตรศาสตร์ประมาณ 110 คน ในระยะ พ.ศ. 2507-2509 ประมาณว่าจะผลิตเพิ่มได้อีกประมาณปีละ 50 คน จากมหาวิทยาลัยแพทย์ศาสตร์เชียงใหม่ สำหรับการศึกษาด้านวิศวกรรม แพทย์ และเกษตรนี้ ถ้าเริ่มดำเนินการปรับปรุงและขยายการศึกษาทั้ง 3 ด้านดังกล่าว โดยอาศัยความช่วยเหลือจากต่างประเทศประกอบด้วยส่วนหนึ่ง อาจประมาณได้ว่าภายใน พ.ศ. 2512 จะผลิตบัณฑิตทางวิศวกรรมศาสตร์ได้เพิ่มขึ้นจากที่ผู้ผลิตได้เพิ่มขึ้นจากที่ผลิตได้ในปัจจุบันอีก 200 คน บัณฑิตทางเกษตรศาสตร์เพิ่มขึ้นอีก 100 คน และใน พ.ศ. 2514 จะผลิตแพทย์เพิ่มได้อีกประมาณ 100 คน ทั้งนี้โดยกำหนดว่าจะสามารถหาเงินได้เพียงพอที่จะเริ่มดำเนินการได้ตั้งแต่ พ.ศ. 2508 เป็นต้นไป

22. โครงการสำคัญในการปรับปรุง และขยายงานของมหาวิทยาลัยต่างๆ ในระยะ พ.ศ. 2507-2509 มีดังนี้

(1) **โครงการปรับปรุงมหาวิทยาลัยแพทย์ศาสตร์** จะทำการปรับปรุงคณะแพทยศาสตร์ที่มีอยู่แล้ว 3 แห่ง คือ คณะแพทยศาสตร์ศิริราช คณะแพทย์ศาสตร์จุฬาลงกรณ์ และคณะแพทย์ศาสตร์เชียงใหม่ ซึ่งผลิตแพทย์ได้รวมทั้งสิ้นประมาณปีละ 250 คน รวมทั้งมีการปรับปรุงวิทยาศาสตร์การแพทย์สาขาต่างๆ กับจะเพิ่มการผลิตแพทย์ขึ้นอีกปีละ 50 คน โดยใช้อาคารสถานที่และอุปกรณ์การฝึกสอนแพทย์ที่มีอยู่แล้วในบริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ จังหวัดพระนคร

(2) **โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่** ได้เริ่มการก่อสร้างใน พ.ศ. 2506 และจะเปิดทำการสอนได้ในปีการศึกษา 2507 ในระยะเริ่มแรกคาดว่าจะสอนเพียง 3 คณะก่อนคือ คณะวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ และจะได้โอนคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลนครเชียงใหม่เข้าไว้เป็นคณะหนึ่งในมหาวิทยาลัยนี้ด้วย ในระยะแรกที่เปิดการสอน จะรับนักศึกษาปีละประมาณ 300 คน นักศึกษาเหล่านี้กำหนดจะสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรในปีการศึกษา 2510-2511 ซึ่งจะเป็นการเพิ่มจำนวนบัณฑิตสำหรับใช้ในแขนงงานต่างๆ ได้มากขึ้น

(3) **โครงการมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** จะเริ่มดำเนินการสอนใน พ.ศ. 2507 โดยในขั้นแรก จะเปิดการสอนเพียง 3 คณะ คือ คณะเกษตรศาสตร์ คณะวิศวกรรม และคณะวิทยาศาสตร์ใน พ.ศ. 2507 จะรับนักศึกษาเป็นปีแรกจำนวนประมาณ 120 คน และจะให้นักศึกษาอยู่ที่คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ก่อนหนึ่งปี ใน พ.ศ. 2508 จะย้ายนักศึกษาไปอยู่คณะมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จังหวัดขอนแก่น และจะเริ่มดำเนินการสอนเป็นการถาวรต่อไป การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยนี้ นอกจากจะใช้งบประมาณเป็นส่วนใหญ่แล้ว จะได้ขอความช่วยเหลือจากประเทศนิวซีแลนด์สำหรับเกษตรศาสตร์ และคานาดาสำหรับวิศวกรรมศาสตร์อีกด้วย

(4) **โครงการสถาบันพัฒนาการบริหารแห่งชาติ** ซึ่งมีวัตถุประสงค์จะให้การศึกษาอบรม และทำการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศในระดับบัณฑิตชั้นปริญญาโทในระยะแรกเริ่ม จะทำการสอน 4 สาขา คือ

- ก) รัฐประศาสนศาสตร์
- ข) การบริหารธุรกิจ
- ค) การสถิติประยุกต์
- ง) เศรษฐศาสตร์พัฒนาการ

(5) **โครงการปรับปรุงและขยายคณะวิศวกรรมศาสตร์ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย** ใน พ.ศ. 2508-2509 จะปรับปรุงการสอนและการฝึกงาน โดยการจัดหาอาจารย์ที่มีคุณวุฒิเพิ่มขึ้น และจัดหาอุปกรณ์การสอนและฝึกงานให้เพียงพอกับความจำเป็น อนึ่ง โดยเหตุที่ดำริจะขยายการผลิตบัณฑิตทางวิศวกรรมศาสตร์ ณ มหาวิทยาลัยแห่งนี้ เพิ่มขึ้นอีก 200 คน ในระยะ 5 ปี

ข้างหน้า ใน พ.ศ. 2508 จะเร่งปรับปรุงอาคาร ก่อสร้างห้องเรียน ห้องทดลองปฏิบัติการ โรงฝึกงาน และอาคารประกอบอื่นๆ ตลอดจนการจัดหาอาจารย์ที่มีคุณวุฒิ ประเทศสหราชอาณาจักรจะให้ความช่วยเหลือแก่โครงการนี้ได้ส่วนหนึ่ง

(6) **โครงการปรับปรุงและขยายคณะเกษตรศาสตร์ที่**

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นโครงการ 5 ปี เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2508 โดยกำหนดจะขยายการผลิตบัณฑิตเพิ่มขึ้นอีก 100 คน ภายใน พ.ศ. 2513 และจำเป็นต้องมีการก่อสร้างอาคารเรียน จัดหาครุภัณฑ์ เพื่อการสอนและการฝึกงานของนักเรียน และจัดหาครู อาจารย์ที่มีคุณวุฒิเพิ่มขึ้น ให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาที่จะรับเพิ่มขึ้นและเน้นหนักในด้านการวิจัยการเกษตร คาดว่าอาจได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์

(7) **โครงการปรับปรุงและขยายคณะวิทยาศาสตร์** โดยเหตุที่การศึกษาในคณะ

วิทยาศาสตร์เป็นรากฐานขั้นแรกในการศึกษาทางวิศวกรรมและการแพทย์ จึงจำเป็นต้องปรับปรุงกิจการของคณะวิทยาศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และที่คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ให้เข้มแข็งและผลิตนักเรียนให้มากขึ้น เพื่อจะได้ไปศึกษาต่อในคณะแพทยศาสตร์ วิทยาศาสตร์การแพทย์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ตามโครงการที่ขยายใหม่ต่อไป

(8) **โครงการปรับปรุงวิทยาลัยวิชาการศึกษา** ในปัจจุบัน วิทยาลัยวิชาการศึกษาที่

มีอยู่คือ วิทยาลัยครูประสานมิตร ปทุมวัน บางแสน และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลิตครูชั้นปริญญาตรีได้ปีละ 600 คน และได้จัดไปสอนตามโรงเรียนฝึกหัดครูต่างๆ และยังไม่สามารถผลิตครูเพื่อใช้ในการสอนในโรงเรียนเตรียมอุดมและโรงเรียนสามัญชั้นปลายได้โดยทั่วถึงในระยะ พ.ศ. 2507-2509 จึงกำหนดจะผลิตครูที่มีคุณภาพให้ได้มากขึ้น โดยการปรับปรุงหลักสูตรการสอนให้เหมาะสมขึ้น โดยเน้นหนักในการอบรมในด้านวิชาที่จะสอนให้มากขึ้น ส่วนวิชาครูก็คงถือเป็นวิชาประกอบที่มีความสำคัญอยู่มาก ส่วนการขยายการผลิตจำนวนครูจะค่อยๆ ดำเนินงานไปพร้อมๆ กับการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการสอนโดยเหมาะสมแล้ว

ผลงานและความคาดหวังสำหรับอนาคต

23. การที่จะปรับปรุงและขยายงานชั้นอุดมศึกษาในระยะเวลาดังกล่าวให้สำเร็จลุล่วงไปได้ จำเป็นจะต้องมีการแก้ไขปัญหาและข้ออุปสรรคที่มีอยู่เดิมให้หมดสิ้นไปพร้อมกันด้วย เป็นต้นว่า ปัญหาการขาดแคลนอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิในมหาวิทยาลัย ซึ่งทำให้มหาวิทยาลัยต้องใช้อาจารย์พิเศษมากเกินไป จนทำให้มาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัยต่ำลง นอกจากนี้ ยังมีการสอนวิชาซ้ำกันหลายคณะและหลายมหาวิทยาลัย การจัดหลักสูตรบางคณะยังไม่เหมาะสม และการเปิดสอนวิชาที่มีอันดับความสำคัญไม่สูงสำหรับความต้องการทางเศรษฐกิจของประเทศ ตลอดจนการขาดการประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัย ถ้าได้มีการปรับปรุงแก้ไขข้ออุปสรรคดังกล่าวโดยถี่ถ้วนแล้ว การขยายการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและปริมาณเพิ่มขึ้น ย่อมกระทำได้ง่ายยิ่งขึ้น อันจะช่วยให้การดำเนินงานในกิจกรรมแขนงต่างๆ ของประเทศ สำเร็จลุล่วงไปได้โดยรวดเร็ว

24. ในด้านการศึกษาต่ำกว่าระดับอุดมศึกษานั้น ผลงานในระยะ 3 ปีแรกเห็นว่ารวดเร็วพอสมควร แต่ยังประสบอุปสรรคเรื่องการขาดแคลนครูผู้ทรงคุณวุฒิ อุปกรณ์ และห้องเรียน ทำให้มาตรฐานต่ำกว่าที่ควร รัฐได้สังวรถึงเรื่องนี้และได้ทุ่มเทงบประมาณเพื่อการศึกษาของชาติ มีอัตราส่วนสูงขึ้นตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ในระยะ 3 ปีที่แล้วมา ได้มีการพัฒนาการศึกษาพอสมควร โดยเฉพาะในด้านการอุดมศึกษา ได้มีการเตรียมการตั้งมหาวิทยาลัยภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยได้ทำการก่อสร้างไปมากแล้ว ส่วนการศึกษาแขนงอื่นนั้นเป็นการขยายงานตามปกติ โดยมีผลสำเร็จหลายประการ เช่น การตั้งโรงเรียนอาชีวศึกษาแบบ สปอ. เพิ่มขึ้น เริ่มโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์และเกษตรกรรมแผนใหม่ ผลงานสำคัญอีกอย่างหนึ่ง ได้แก่ การเริ่มการศึกษาประถม 5 ถึงประถม 7 ตามแผนการศึกษาแห่งชาติซึ่งจะต้องปรับปรุงใหม่ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

25. คาดว่าในเวลา 20 ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะมีระบบการศึกษาที่ก้าวหน้าไม่หย่อนกว่าประเทศอื่น ระบบการศึกษาภาคบังคับ 7 ปี คาดว่าจะสามารถประกาศใช้ได้ทั่วพระราชอาณาจักร การศึกษาจะเน้นหนักในการปูพื้นฐานด้านอาชีพะชั้นสูง ซึ่งมีส่วนสำคัญกับการเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิด

เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2504 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ระหว่างระยะเวลา 2504 ถึง 2506 ถึง 2509 นับว่าเป็นแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรกในประวัติศาสตร์ของประเทศไทย แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับใหม่นี้ซึ่งเป็นแผนสำหรับระยะที่สอง คือ ระหว่างปี 2507 ถึงสิ้น 2509 ได้ทำความถึงวัตถุประสงค์ นโยบาย และแผนดำเนินการตามแผนพัฒนาฉบับเดิม ได้กล่าวโดยทั่วไปถึงผลของการปฏิบัติในระยะ 3 ปีที่ล่วงแล้ว และได้แสดงวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจในระยะ 3 ปีข้างหน้านี้ เป้าหมายและรายการที่กำหนดไว้ตลอดทั้งโครงการแผนการต่างๆ ที่จะดำเนินงานโดยละเอียด นอกจากนี้ยังได้พิจารณาความสัมพันธ์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับนี้กับปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยในระยะ 10 ถึง 20 ปีข้างหน้า

จากการประมวลผลของงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้วในระยะ 3 ปีแรกของแผนพัฒนาจนถึงปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยได้ก้าวหน้าในด้านเศรษฐกิจรวดเร็วตามที่ได้คาดหมายไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการบริหารประเทศโดยอาศัยหลักวิชาการที่สุชุมและความอุทิศสละของประชาชน ตลอดจนภาวะการณ์ของดินฟ้าอากาศและตลาดโลกได้อำนวยให้ประโยชน์แก่การพัฒนาดังกล่าว สำหรับระยะ 3 ปีข้างหน้านี้ หากจะยังคงไว้ซึ่งอัตราการพัฒนาในระดับไม่ต่ำกว่าที่เป็นมาแล้ว ก็จำเป็นที่จะต้องใช้ความมานะพยายามและทุ่มเทกำลังคนและการลงทุนสูงกว่าที่ได้กระทำมาแล้ว ตลอดจนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการผลิตให้บังเกิดผลสูงสุดอันเป็นเจตนารมณ์ของคณะรัฐบาลปัจจุบันและวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจฉบับนี้

สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติได้อนุมัติแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับนี้ เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2506 และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2507 ให้ใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติระยะที่สอง (พ.ศ. 2507-2509) ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2507 เป็นต้นไป

บทที่ 13

รัฐวิสาหกิจและพัฒนาการเศรษฐกิจ

1. รัฐวิสาหกิจมีบทบาทสำคัญอยู่มากในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ในระยะ 3 ปีตามแผนพัฒนานี้ คาดว่าจะมีการลงทุนพัฒนากิจการรัฐวิสาหกิจด้วยเงินงบประมาณ เงินกู้ และเงินช่วยเหลือ

จากต่างประเทศประมาณ 3,000 ล้านบาท และเงินรายได้ของรัฐวิสาหกิจเองเป็นเงินประมาณ 1,500 ล้านบาท รวมทั้งสิ้นเป็นเงินถึง 4,500 ล้านบาท ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับส่วนของเงินลงทุนเพื่อพัฒนาการเศรษฐกิจทั้งสิ้น

2. ตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ รัฐวิสาหกิจหมายถึงบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่รัฐบาลมีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละ 50 ตามความหมายดังกล่าวนี้ รัฐวิสาหกิจทั้งสิ้นมีจำนวน 108 แห่ง สำหรับรัฐวิสาหกิจที่รัฐบาลที่ถือหุ้นต่ำกว่าร้อยละ 50 มีอยู่ 19 แห่ง รัฐวิสาหกิจเหล่านี้ประกอบกิจการต่างๆ เช่น การสาธารณสุขไปโรค อุตสาหกรรม การพาณิชย์และการธนาคาร ส่วนมาได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาลเป็นเงินอุดหนุนหรือเงินกู้ รัฐบาลได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเป็นเงินภาษีอากรและจากบางรายเป็นเงินปันผลและรายได้ส่งคลัง

ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจนี้จะได้กล่าวถึงเฉพาะรัฐวิสาหกิจ 44 ราย ที่เป็นองค์การขนาดใหญ่ และมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่วนที่เกี่ยวกับกิจการธนาคารหรือกิจการพาณิชย์ และที่มีเงินลงทุนน้อยหรือไม่เกี่ยวกับกิจการเศรษฐกิจโดยตรงนั้น มิได้รวมไว้ในแผนพัฒนา

นโยบายและแนวทางดำเนินการ

นโยบาย

1. ในระยะ 3 ปีแรกของแผนพัฒนานั้น รัฐบาลได้ลงทุนในด้านรัฐวิสาหกิจเป็นจำนวนมากกว่าที่แล้วๆ มา ฉะนั้นเพื่อให้การลงทุนเกิดผลประโยชน์สูงสุดส่วนรวมแก่เศรษฐกิจของประเทศ และเพื่อควบคุมการใช้จ่ายเงินลงทุนของรัฐวิสาหกิจทั้งที่ได้มาจากเงินรายได้ของตนเอง เงินกู้ต่างประเทศ เงินงบประมาณแผ่นดิน และเงินอื่นๆ รัฐบาลจึงได้วางระเบียบว่าด้วยการเงินและการบัญชีของรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2504 ให้รัฐวิสาหกิจทุกแห่งถือเป็นหลักปฏิบัติทั้งในด้านการบัญชีและการลงทุนให้มีมาตรฐานเดียวกัน ตามระเบียบนี้รัฐวิสาหกิจจะต้องส่งงบลงทุนตามโครงการไปยังสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติพิจารณาก่อน ปราบกฏว่ารัฐบาลได้อนุมัติให้รัฐวิสาหกิจ 44 แห่ง

ดังกล่าวลงทุนทั้งสิ้นประมาณ 3,900 ล้านบาท ซึ่งเป็นผลให้รัฐวิสาหกิจดังกล่าวนี้สามารถเพิ่มผลผลิตสูงขึ้นเป็นประโยชน์แก่การเศรษฐกิจของประเทศ

4. ในระยะ 3 ปีหลังของแผนพัฒนานี้ การดำเนินงานจะเน้นหนักไปในด้านปรับปรุงให้รัฐวิสาหกิจมีสมรรถภาพสูงขึ้น และขยายกิจกรรมของรัฐวิสาหกิจที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยพยายามที่จะปรับปรุงการผลิตและการวิจัยตลาด รวมตลอดทั้งการบริหารงาน และการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้การลงทุนเกิดคุณประโยชน์ด้านเศรษฐกิจแก่ประเทศจริงๆ ทั้งนี้ได้มีจุดมุ่งหมายในด้านผลกำไรเป็นเกณฑ์แต่อย่างเดียว หากแต่จะพิจารณาถึงประโยชน์ในทางเศรษฐกิจแก่ส่วนรวมและความจำเป็นของบริการที่ประชาชนอาจได้รับอีกด้วย รัฐบาลมีนโยบายที่จะส่งเสริมการลงทุนอย่างเสรีของเอกชน และเร่งรัดให้เอกชนทำการลงทุนมากขึ้น ฉะนั้นในการปฏิบัติตามนโยบายนี้ รัฐบาลจะไม่โอนกิจการของเอกชนมาเป็นของรัฐหรือประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชนเสียเอง และพร้อมที่จะพิจารณาโอนรัฐวิสาหกิจอุตสาหกรรมให้แก่เอกชนรับซื้อไปในกรณีที่เหมาะสม ส่วนมากรัฐบาลจะประกอบกิจการประเภทสาธารณูปโภค ซึ่งในบางกรณีรัฐบาลอาจจะต้องขาดทุนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน รัฐบาลจะประกอบกิจการอุตสาหกรรมและกิจการอื่นๆ เฉพาะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเกี่ยวกับสาธารณประโยชน์เท่านั้น เช่น กิจการดังต่อไปนี้

ก. กิจการมีรัฐจำเป็นจะต้องกระทำเพื่อประโยชน์ในทางยุทธศาสตร์เพื่อผลิตเครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์อันจำเป็นแก่การป้องกันประเทศ

ข. การสาธารณูปโภคที่มีลักษณะเป็นบริการสาธารณะ เช่น การผลิตและการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า การรถไฟ การท่าเรือ การไปรษณีย์โทรเลข การสื่อสารโทรคมนาคม เป็นต้น

ค. อุตสาหกรรมที่ต้องลงทุนมากหรือยังไม่เป็นที่สนใจของเอกชนจะลงทุนแต่เป็นประโยชน์ในการที่จะให้รัฐเข้าจัดทำเพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นส่วนรวม

ง. กิจการมีจะส่งเสริมเพิ่มรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศและที่จะช่วยส่งเสริมกิจกรรมอื่นๆ ของเอกชน เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยและกิจกรรมโรงแรม เป็นต้น

จ. กิจกรรมที่รัฐจะต้องจัดทำเพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีอากร อันจะทำให้รายได้ทางภาษีอากรลดน้อยลง เช่น การผลิตและการจำหน่ายยาสูบ การทำไฟ เป็นต้น

ฉ. กิจกรรมที่ตั้งขึ้นเพื่อรักษาวัฒนธรรม ศิลปกรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ หรือส่งเสริมให้มีผู้รู้จักประเทศมากขึ้น เช่น การดูริยางค์ นาฏศิลป์ เป็นต้น

แนวทางดำเนินการ

5. ในปัจจุบันนี้ หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงหรือโดยทางอ้อมกับกิจการของรัฐวิสาหกิจมีอยู่หลายแห่งด้วยกัน นอกจากกระทรวงเจ้าสังกัดแล้วยังมีหน่วยราชการอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพิจารณาและการควบคุมการดำเนินงานอีกด้วย เช่น คณะที่ปรึกษาส่วนองค์การของรัฐ กระทรวงการคลัง สำนักงานประมาณ สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ เป็นต้น ฉะนั้น ในการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายดังกล่าวข้างต้น จำเป็นจะต้องมีการร่วมและประสานงานกันระหว่างหน่วยราชการดังกล่าวและองค์การอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด แนวทางดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์นี้ คือ

(1) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเป็นหน่วยกลางประสานงานที่เกี่ยวข้องกับแผนการลงทุนและนโยบายการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ

(2) สนับสนุนให้รัฐวิสาหกิจจัดทำโครงการพัฒนาระยะยาวเกี่ยวกับการลงทุนรวมตลอดทั้งแผนการผลิตและแผนการจัดหาตลาด เพื่อยึดถือเป็นแนวทางดำเนินการ

(3) ศึกษาและประเมินผลของการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ เปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ความสามารถลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มรายได้ดำเนินการ และการปรับปรุงคุณภาพให้ทัดเทียมกับมาตรฐานสากล

(4) สํารวจและวิเคราะห์โดยละเอียดรอบคอบในเรื่องกิจการของรัฐวิสาหกิจที่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ และประเภทที่จะต้องอาศัยงบประมาณประจำปีเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของการดำเนินงานแล้วแต่กรณี ในกรณีที่สมควรล้มเลิกรัฐวิสาหกิจใดจะต้องศึกษาวิธีการที่ดีที่สุด เช่น ให้เช่าหรือขายให้เอกชน หรือให้รวมเข้ากับรัฐวิสาหกิจอื่นๆ เป็นต้น ส่วนรัฐวิสาหกิจที่ประกอบกิจการสาธารณูปโภคอย่างเดียวกัน หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ซึ่งขณะนี้แยกออกเป็นหลายองค์การก็ควรได้รับการพิจารณาอย่างละเอียดว่าสมควรรวมตั้งขึ้นเป็นองค์การเดียวกันเพียงใดหรือไม่

(5) พิจารณาปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับของทางราชการที่ใช้ควบคุมการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจในขณะนี้ รวมตลอดทั้งการบริหารงาน วิธีการดำเนินงาน ระบบการบัญชี การควบคุมรายได้รายจ่าย การควบคุมวัสดุคงเหลือ และวิธีรายงาน เพื่อให้การดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจเป็นไปโดยสะดวก มีสมรรถภาพสูงขึ้น และมีอิสระมากขึ้นตามความเหมาะสม

(6) การจัดตั้งรัฐวิสาหกิจขึ้นใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่จะลงทุนเป็นจำนวนมากนั้น จะต้องทำการสำรวจในด้านวิชาการและการหาวัสดุ พลังงาน ตลาด การขนส่งและปัจจัยอื่นๆ ให้เรียบร้อยเสียก่อน เพื่อทราบถึงความเหมาะสมและระยะเวลาที่สมควรในการที่จะจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนสถานที่ที่จะจัดตั้ง ทั้งนี้ สมควรปรึกษารัฐมนตรีหรือกับเจ้าหน้าที่ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันการขัดแย้งและการแข่งขันระหว่างอุตสาหกรรมของรัฐบาลและอุตสาหกรรมของเอกชน

(7) เพื่อให้รัฐวิสาหกิจมีสมรรถภาพในการดำเนินงานจริงๆ การแต่งตั้งผู้บริหารงานชั้นผู้ควบคุมนโยบายและผู้บริหารงาน ควรจะต้องพิจารณาเลือกผู้ที่มีความสามารถในด้าน การจัดการและมีความชำนาญในงานของรัฐวิสาหกิจโดยเฉพาะเข้าปฏิบัติงาน และสมควรมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตำแหน่งสำคัญในการบริหารและดำเนินกิจการให้ทราบซึ่งถึงนโยบายและวัตถุประสงค์ของพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศ และความสัมพันธ์ของรัฐวิสาหกิจกับการพัฒนาดังกล่าว

เป้าหมายการผลิตสินค้าและบริการของรัฐวิสาหกิจ

6. จากประมาณการผลิตสินค้าและบริการของรัฐวิสาหกิจบางแห่งในระยะ 3 ปีแรกของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ และตามรายละเอียดของตารางที่ 3 เกี่ยวกับประมาณการผลิต อาจสรุปผลการผลิตและจำหน่ายของรัฐวิสาหกิจที่สำคัญในระยะ 3 ปีแรก (พ.ศ. 2504-2506) ได้ดังนี้ไป
- ก. **สาขาเกษตร** องค์การสวนยางและองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ได้เพิ่มปริมาณการจำหน่ายขึ้นร้อยละ 59 และตามลำดับ สำหรับอุตสาหกรรมห้องเย็นและองค์การสะพาน-ปลา ปริมาณการจำหน่ายอยู่ในระดับเดิม
- ข. **สาขาคมนาคม** การรถไฟแห่งประเทศไทย การท่าเรือแห่งประเทศไทย และบริษัทเดินอากาศไทยมีจำนวนผู้โดยสารและปริมาณสินค้าพัสดุภัณฑ์เพิ่มมากขึ้น ทั้งผู้โดยสารและสินค้าเฉลี่ยแล้วประมาณร้อยละ 10 องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยได้เพิ่มบริการทางโทรศัพท์สำหรับพระนครและธนบุรีสูงขึ้นร้อยละ 58 และในส่วนภูมิภาคร้อยละ 26
- ค. **สาขาพลังงาน** รัฐวิสาหกิจจำนวน 4 แห่ง ซึ่งทำการผลิตและจำหน่ายกระแสไฟฟ้าสามารถผลิตเพิ่มขึ้นจาก 264,000 กิโลวัตต์ ในปี 2504 เป็น 334,000 กิโลวัตต์ ในปี 2506 หรือร้อยละ 26
- ง. **สาขาอุตสาหกรรม** ผลิตภัณฑ์ของรัฐวิสาหกิจในด้านอุตสาหกรรมต่างๆ เพิ่มขึ้นร้อยละ 19 ถึง 194 และปรากฏว่ารัฐวิสาหกิจจำนวน 10 แห่ง ได้เพิ่มผลผลิตขึ้นกว่าร้อยละ 50
7. ในระยะหลังของแผนพัฒนา (พ.ศ. 2507-2509) อาจคาดได้ว่าผลิตผลและบริการของรัฐวิสาหกิจสาขาต่างๆ จะเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม และอัตราเพิ่มสำหรับบางรายจะสูงมากกว่ารายอื่น ทั้งนี้คาดว่าโครงการพัฒนาระยะยาวของรัฐวิสาหกิจบางรายจะสำเร็จและเริ่มเกิดผลประโยชน์ในระยะนี้ และการผลิตของรัฐวิสาหกิจบางรายที่สร้างเสร็จแล้วระหว่างปี 2504-2506 จะเพิ่มขึ้น ส่วนรายอื่นๆ ที่ได้รับการปรับปรุงให้มีสมรรถภาพดีขึ้นหรือได้ขยายกิจกรรม การผลิตย่อมจะเพิ่มขึ้นไปด้วย ตารางที่ 3 แสดงประมาณการขยายตัวของรัฐวิสาหกิจในปี 2509 เทียบกับปี 2504 และ 2506 สรุปได้ดังนี้
- ก. **สาขาเกษตร** มวลรวมรายได้ของรัฐวิสาหกิจสาขาเกษตรในปี 2509 คาดว่าจะสูงกว่าปี 2506 เนื่องจากในระยะ 3 ปีนี้องค์การอุตสาหกรรมห้องเย็นอาจเพิ่มรายได้ประมาณร้อยละ 43 องค์การสะพานปลาร้อยละ 33 องค์การสวนยางร้อยละ 14 และองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ร้อยละ 8

ข. **สาขาคมนาคม** การรถไฟแห่งประเทศไทยคาดว่าจะผู้โดยสารและสินค้าพัสดุภัณฑ์จะเพิ่มจากร้อยละ 5 เป็นร้อยละ 19 ในปี 2509 ธุรกิจของการท่าเรือแห่งประเทศไทยและบริษัทเดินอากาศไทย จำกัด ก็คาดว่าจะเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน และคาดว่าองค์การโทรศัพท์จะสามารถขยายบริการโทรศัพท์ขึ้นอีกร้อยละ 58 ในเขตพระนครและธนบุรี และร้อยละ 26 ในส่วนภูมิภาค

ค. **สาขาพลังงาน** พลังงานไฟฟ้าที่ติดตั้งเสร็จภายในปี 2509 จะมีกำลังสูงกว่า 568,000 กิโลวัตต์ หรือมากกว่าปริมาณที่ติดตั้งใน พ.ศ. 2506 ร้อยละ 70

ง. **สาขาอุตสาหกรรม** ผลิตภัณฑ์ของรัฐวิสาหกิจ อุตสาหกรรมในระยะหลังของแผนพัฒนาส่วนมากจะสามารถเพิ่มผลผลิตได้มากกว่าในระยะ 3 ปีแรก และคาดว่าองค์การทอผ้า บริษัทไม้อัดไทยและองค์การเบตเตอร์จะขยายการผลิตมากที่สุด ส่วนรัฐวิสาหกิจรายได้สำเร็จแผนการขยายงานแล้วจะสามารถเพิ่มการผลิตในอัตราที่ต่ำกว่าปี 2506

งบลงทุนเพื่อการพัฒนาของรัฐวิสาหกิจ

8. นอกจากอาศัยเงินงบประมาณแผ่นดิน เงินกู้ หรือเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศแล้ว รัฐวิสาหกิจต่างๆ ได้กำหนดจะลงทุนพัฒนาด้วยเงินรายได้ของตนเองประมาณ 1,500 ล้านบาท ในปี 2507-2509 ใกล้เคียงกับที่ได้ลงทุนในปี 2504-2506 และเทียบเท่ากับร้อยละ 31 ของงบพัฒนาของรัฐวิสาหกิจทั้งสิ้นประมาณ 4,800 ล้านบาท ส่วนเงินลงทุนที่จะจ่ายจากงบประมาณแผ่นดินนั้นประมาณเท่ากับร้อยละ 30 ส่วนที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 40 จะใช้จากเงินกู้และสินเชื่อซึ่งผ่อนชำระและเงินอื่นๆ ทั้งนี้ ได้แสดงรายละเอียดไว้ในตารางที่ 1 และที่ 2 ส่วนโครงการพัฒนาของรัฐวิสาหกิจที่มีความสำคัญในการพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศนั้น ได้สรุปไว้โดยแยกตามสาขา รัฐวิสาหกิจต่อไปนี้

9. **สาขาเกษตร** ใช้งบลงทุนของรัฐวิสาหกิจเองประมาณ 80 ล้านบาท และงบประมาณแผ่นดินประมาณ 42 ล้านบาท เทียบกับ 114 ล้านบาท และ 26 ล้านบาท ตามลำดับในปี 2504-2506

ก. **องค์การสะพานปลา** ในปี 2504-2506 ได้ทำการปรับปรุงสะพานปลากรุงเทพฯ โดยการก่อสร้างและขยายสถานที่ทำการประมูลจำนวนปลา ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นและสร้างท่าเทียบเรือประมงที่ท่าศาลา จังหวัดสมุทรสาครและที่จังหวัดระยอง ในปี 2507-2509 จะขยายท่าเรือประมงที่สะพานปลากรุงเทพฯ ออกไปอีก 1,000 ตารางเมตรเพื่อให้เรือประมงน้ำลึกสามารถเข้าจอดเทียบท่าได้มากขึ้น ทั้งนี้ คาดว่าสินค้าสัตว์น้ำจะเพิ่มขึ้นปีละ 1,300 ตัน เป็นมูลค่าประมาณ 36 ล้านบาท

นอกจากนั้น จะทำการสร้างท่าเรือประมงสาธารณะที่สงขลา ระนอง ตราด หัวหิน ชลบุรี สัตหีบ ปราณบุรี และสมุทรสาคร เพื่อช่วยเหลือให้บริการแก่ชาวประมงในการจำหน่ายสัตว์น้ำและป้องกันการถูกบีบบังคับให้ขยายปลาในราคาต่ำ การก่อสร้างท่าเรือประมงที่กรุงเทพฯ สงขลา ระนอง และตราดนั้นจะใช้เงินงบประมาณ ส่วนที่เหลืออีก 5 แห่งนั้นจะใช้เงินองค์การเอง ส่วนสินค้าสัตว์น้ำที่จะนำเข้าเทียบท่าเรือเหล่านั้นนั้น ประมาณว่าจะเป็นจำนวนปีละ 90,000 ตัน เป็นมูลค่าประมาณ 160 ล้านบาท

ข. **องค์การสวนยาง** คาดว่าจะใช้เงินจากรายได้ของตนเองประมาณปีละ 350,000 บาท และอาศัยงบประมาณแผ่นดินปีละ 1.5 ล้านบาทจนถึงปี 2508 สำหรับโครงการบำรุงรักษาสวนยางและสวนกาแฟในเนื้อที่ 4,950 ไร่ที่นาบอน และจะทำการติดตามต้นยางพันธุ์พื้นเมือง 165,000 ต้นตั้งหลังจากปี 2508 ต้นยางที่เพาะไว้เดิมจะมีอายุมากพอจะผลิตยางได้บ้างแล้ว และมีรายได้ที่จะนำมาใช้สำหรับการติดตามขยายพันธุ์ การปลูกซ่อมและการบำรุงรักษาต้นยางต่อไป ส่วนแผนการเพาะปลูกยางพันธุ์ดีปีละ 3,200 ไร่ที่ทุ่งสงซึ่งได้ดำเนินการในปี 2505 และ 2506 นั้น คาดว่าจะปรับที่เสร็จในปี 2509

ค. **องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้** เนื่องจากองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ไม่ได้รับสัมปทานตัดไม้สักทั่วประเทศแต่ผู้เดียว ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงกิจการโดยจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์เพิ่มขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับการขยายงาน และจะได้สร้างสำนักงานตามเขตต่างๆ 5 เขต คือ ที่จังหวัดเชียงใหม่ ตาก พิษณุโลก แพร่ สุราษฎร์ธานี เพื่อดำเนินการและควบคุมการตัดไม้ต่อไป ซึ่งคาดว่าจะต้องลงทุนประมาณ 72 ล้านบาท ในปี 2507-2509 นอกจากนี้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ยังมีความรับผิดชอบในการคุ้มครองทดลองค้นคว้าและบูรณะป่าไม้อีกด้วย

ภายใต้การควบคุมของกระทรวงเกษตร

10. **สาขาคมนาคมและขนส่ง** ใช้บงลงทุนของรัฐวิสาหกิจเองประมาณ 710 ล้านบาท และจากงบประมาณและเงินกู้ต่างประเทศอีกประมาณ 1,300 ล้านบาท ในปี 2507-2509 เทียบกับ 661 ล้านบาท และ 270 ล้านบาท ตามลำดับ ในปี 2504-2506

ก. **การทำเรือแห่งประเทศไทย** ในปี 2504-2506 การทำเรือแห่งประเทศไทยได้ทำการปรับปรุงอำนวยความสะดวกในด้านการสินค้าและบริการเรือสินค้าต่างประเทศ โดยการจัดหาอุปกรณ์ต่างๆ เพิ่มเติม และขุดลอกร่องน้ำตลอดถึงบริเวณท่าเรือกรุงเทพฯ และบริเวณหน้าท่าเทียบเรือ เพื่อให้เรือสินค้าขนาดใหญ่กินน้ำลึก 28 ฟุต หรือขนาด 10,000 ตันเข้ามาจอดเทียบท่าเรือและกลับลำได้สะดวกตลอดเวลา

ในระยะ 2507-2509 การทำเรือแห่งประเทศไทยยังคงดำเนินการขยายและปรับปรุงบริการในด้านการขนถ่ายสินค้า การเก็บรักษาสินค้าและการให้บริการแก่เรือต่างประเทศ กล่าวคือ การสร้างพื้นวางสินค้ากลาง และขยายบริเวณจัดเก็บสินค้าให้มากกว่าเดิม นอกจากนี้ ในระยะ 3 ปีนี้จะได้พิจารณาลงทุนประมาณ 110 ล้านบาทในการปรับปรุงขยายท่าเรือและกิจการอื่นๆ เช่น การสร้างหลักผูกเรือด้วย

ข. **การรถไฟแห่งประเทศไทย** ในปี 2504-2506 การรถไฟแห่งประเทศไทยเพิ่มปริมาณกำลังลากจูง โดยจัดหารถจักรมาเพิ่มเติมอีก 25 คัน และรถจักรสับเปลี่ยน 5 คัน เพื่อให้เพียงพอกับจำนวนขบวนรถที่เพิ่มขึ้น ดำเนินการสร้างขยายย่านใหม่และขยายย่านบางส่วน สร้างและขยายทางหลักเพิ่มขึ้น 27 แห่ง และ 14 สถานี เปลี่ยนรางและประแจขนาด 50 ปอนด์ เป็นขนาด 70 ปอนด์ ทำการเปลี่ยนสะพานไม้เป็นสะพานเหล็กหรือคอนกรีตถาวรให้รับน้ำหนักเพลา 15 ตัน งานดังกล่าวนี้ได้ดำเนินเสร็จไปแล้วประมาณร้อยละ 47 สำหรับทางสายเหนือ ตะวันออกเฉียงใต้ และตะวันออก ในระยะ 2507-2509 การรถไฟแห่งประเทศไทยจะได้รถสินค้าเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 1,000 คัน รถจักรดีเซล 35 คัน รถโดยสาร 35 คัน และรถดีเซลราง 10 ชุด ทำการก่อสร้างและขยายย่านสถานีขนาดใหญ่และขนาดกลางที่สำคัญๆ อีก 11 แห่ง เปลี่ยนรางและประแจเป็นขนาด 70 ปอนด์ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นครศรีธรรมราช และสงขลา รวม

เป็นระยะทาง 651 ก.ม. และเปลี่ยนสะพานใ้รับน้ำหนักเพลลา 15 ต้นต่อจากปี 2506 ให้เสร็จสิ้นจากโครงการคาดว่าจะลงทุนจากรายได้ของการรถไฟฯ เองประมาณ 340 ล้านบาท

ค. **องค์การโทรศัพท์** องค์การโทรศัพท์จะทำการขยายบริการต่างๆ ออกไปให้กว้างขวางยิ่งขึ้น คาดว่าจะสามารถทำการติดตั้งโทรศัพท์ให้แก่ผู้ขอได้ 11,300 เลขหมายในพระนครและธนบุรี นอกจากนี้จะได้เริ่มดำเนินกิจการโทรคมนาคมด้านโทรศัพท์ โดยคาดว่าจะเริ่มดำเนินการได้ใน 3 เขตแรก คือ จากกรุงเทพฯ ไปทางเหนือถึงสระบุรี ทางตะวันออกถึงอรัญประเทศ และจันทบุรี จากสระบุรีถึงหนองคาย และจากโคราชถึงอุบลราชธานี ภายในปี 2507-2509 จะดำเนินการต่อไปอีก 2 เขต คือ จากสระบุรีถึงเชียงใหม่และจากกรุงเทพฯ ถึงเพชรบุรี สุราษฎร์ธานี หาดใหญ่ และภูเก็ต และยังทำการติดตั้งเครื่องวิทยุโทรศัพท์เพื่อใช้ติดต่อในเขตที่อยู่นอกจุดโทรคมนาคม คือระหว่างปัตตานี ยะลา นราธิวาส สุโขทัย และเชื่อมเข้าหาดใหญ่ กรุงเทพฯ และมาเลเซีย และนอกจากนั้น ได้ดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโยกย้ายสายเคเบิลของเก่าที่ฝังในถนน และอุปกรณ์ข่ายทางสายต่อนอกให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย และให้ประสานงานกับโครงการขยายถนนของเทศบาลนครกรุงเทพฯ - ธนบุรี และการสร้างงานใหม่ขอส่วนราชการต่างๆ ด้วย

ฅ. **องค์การ ร.ส.พ.** ในปี 2504-2506 องค์การได้ใช้เงินรายได้ขององค์การ ทำการซื้อรถแทรกเตอร์เซมิแทรเลอร์ 75 ชุด และโดยสาร 50 คัน เพื่อทดแทนของเก่า ในปี 2507-2509 เนื่องจาก ร.ส.พ. จะต้องโอนกิจการรถโดยสารไปให้บริษัทเดินรถโดยสารซึ่งจะได้ตั้งขึ้นใหม่ตามนโยบายของรัฐบาล ร.ส.พ. จะลงทุนส่วนใหญ่ในการซื้อรถบันทุกเพื่อทดแทนเก่า โดยใช้เงินรายได้ของตัวเองส่วนหนึ่งประมาณ 6.8 ล้านบาท และอีกส่วนหนึ่งใช้จากงบประมาณแผ่นดินประมาณ 13.5 ล้านบาท

11. **สาขาพลังงาน** ในปี 2504-2506 ในปี 2504-2506 สาขาพลังงานได้ลงทุนปรับปรุงขยายงานและก่อสร้างประมาณ 344 ล้านบาท และประมาณ 1,800 ล้านบาท จากงบประมาณและเงินกู้ต่างประเทศ ส่วนในปี 2507-2509 คาดว่าจะใช้งบลงทุนของรัฐวิสาหกิจเองประมาณ 244 ล้านบาท และจากเงินกู้และงบประมาณ 1,148 ล้านบาท

ก. **การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค** การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในปี 2504-2506 ทำการจำหน่ายไฟในเขตจังหวัดต่างๆ ที่อยู่นอกเขตของการไฟฟ้านครหลวง โดยใช้เครื่องกำเนิดไฟฟ้าดีเซล การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้ทำการขยายเขตการจำหน่ายไฟฟ้าไปยังท้องที่อำเภอ กิ่งอำเภอ และสุขาภิบาลที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ เพื่อให้ประชาชนได้มีไฟฟ้าใช้โดยทั่วถึงกัน ในระยะปี 2507-2509 จะได้ทำการก่อสร้างการไฟฟ้าใหม่อีกไม่ต่ำกว่า 90 แห่ง นอกจากนี้ยังทำการก่อสร้างและปรับปรุงระบบจำหน่ายไฟฟ้าตามโครงการผลิตไฟฟ้าจากลิกไนท์ในจังหวัดภาคใต้รวม 8 จังหวัด ทำการก่อสร้าง ปรับปรุงระบบจำหน่ายไฟฟ้าเขตย่นสี่ระยะแรกอีก 12 จังหวัด ระยะที่สองอีก 13 จังหวัด และจัดทำก่อสร้างปรับปรุงระบบจำหน่ายไฟฟ้าในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนืออีก 10 จังหวัด รวมทั้งสิ้น

43 จังหวัด โดยจะให้มีการเสไฟฟ้าใช้โดยทั่วถึงกันอย่างเพียงพอ และมีราคาถูกลงพอสมควรทุกจังหวัดและอำเภอในเขตที่กล่าวแล้ว

ข. **การไฟฟ้านครหลวง** ทำการจำหน่ายไฟฟ้าในเขตนครหลวง คือ พระนคร ธนบุรี นนทบุรี และสมุทรปราการ โดยรับกระแสไฟฟ้าแรงสูงจากการไฟฟ้าอันฮี ในปี 2504-2506 ได้ขยายบริการติดตั้งไฟฟ้าให้แก่ผู้ใช้ใหม่เพิ่มขึ้นประมาณปีละ 9,600 ราย และติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะประมาณปีละ 1,500 เสา การเปลี่ยนระบบแรงดันจาก 110 โวลท์ เป็น 220 โวลท์ แก่ผู้ใช้ไฟในเขตขององค์การไฟฟ้านครหลวง จะเสร็จในปี 2510

ค. **การไฟฟ้าอันฮี** ดำเนินงานตามโครงการอันฮีระยะที่ 2 โดยใช้เงินกู้จากธนาคารโลก เงินงบประมาณแผ่นดิน และเงินรายได้ของการไฟฟ้าอันฮี รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 213.4 ล้านบาท ซึ่งเป็นเงินรายได้ของการไฟฟ้าอันฮีเอง 34.4 ล้านบาท เพื่อดำเนินการติดตั้งสายส่งค้ำยกสูง 230 กิโลโวลต์ สายที่ 2 ทั้งนี้เพื่อประคองขึ้นในการเพิ่มสมรรถภาพและปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบสายส่งให้ดีขึ้น เป็นการลดความสูญเสียกระแสไฟในสาย และเพื่อความแน่นอนของกระแสไฟมีมากขึ้น นอกจากนั้น การไฟฟ้าอันฮีจะสร้างสายส่งค้ำยกสูงของขนาด 69 กิโลโวลต์ และ 115 กิโลโวลต์ รวม 4 สาย พร้อมทั้งตั้งสถานีรับในเขตจังหวัดตาก สุโขทัย พิษณุโลก พิจิตร อุตรดิตถ์ นครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี สมุทรสาคร ฉะเชิงเทรา สมุทรสงคราม ชลบุรี ระยอง อำเภอสตึก และอำเภอแม่สอดเพื่อให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเข้าไปจำหน่ายแก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตดังกล่าว

ง. **การไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ** การไฟฟ้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้จัดตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2506 เพื่อรับผิดชอบก่อสร้างไฟฟ้าพลังน้ำ โครงการน้ำพองและโครงการน้ำพุงเพื่อส่งไฟฟ้าในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวม 10 จังหวัด โครงการน้ำพองมีกำลังไฟฟ้าติดตั้ง 2,500 กิโลวัตต์ สำหรับจ่ายในเขต 8 จังหวัด โครงการน้ำพุงมีกำลังติดตั้ง 6,300 กิโลวัตต์ สำหรับจ่ายในเขต 2 จังหวัด การก่อสร้างโครงการน้ำพองได้เริ่มแล้วในปี 2506 ส่วนโครงการน้ำพุงจะเริ่มในปี 2507

จ. **การลิไนท์** ในระยะปี 2504-2506 ได้ทำการจำหน่ายแก่ประชาชนในเขตจังหวัด เชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน และจัดทำโรงผลิตไฟฟ้าที่จังหวัดกระบี่ มีกำลังผลิตได้ 40,000 กิโลวัตต์ จะเริ่มจำหน่ายได้ในปลายปี 2507 คาดว่าจะลงทุนจากรายได้ขององค์การเองประมาณ 10.5 ล้านบาท เกี่ยวกับการผลิตไฟฟ้าระหว่างปี 2507-2509

12. **สาขาอุตสาหกรรม** คาดว่ารัฐวิสาหกิจอุตสาหกรรมจะใช้เงินรายได้ของตัวเองประมาณ 169 ล้านบาทในการลงทุนพัฒนาและขยายกิจการในปี 2507-2509 และคาดว่าจะใช้เงินงบประมาณแผ่นดินและเงินกู้ หรือสินเชื่อต่างประเทศอีก 235 ล้านบาท และ 230 ล้านบาท ตามลำดับ

ก. **องค์การทอผ้า** ใช้เงินรายได้ขององค์การทอผ้าเองในปี 2507-2509 ประมาณ 8 ล้านบาท เพื่อปรับปรุงกิจการต่อจากที่ทำอยู่เดิม และใช้เงินงบประมาณแผ่นดินสำหรับก่อสร้างโรงงานใหม่ที่จังหวัดพิษณุโลก สามารถผลิตผ้าได้ 6.2 ล้านตารางเมตรต่อปี

ข. **องค์การแก้ว** โครงการนี้ใช้เงินจากเงินรายได้ขององค์การแก้วประมาณ 4.5 ล้านบาท เพื่อผลิตแก้วเสทิน 5 ตันต่อวัน เพื่อผลิตเครื่องแก้วสำหรับใช้ในกิจการศาสตร์ วิชาการและกิจการแพทย์ เช่น ขวดยา แก้วไฟฉาย แก้วใช้ในการช่างและโปิอะไฟทนครวามร้อนสูง เป็นต้น นอกจากนี้จะลงทุนเพิ่มเติมอีกประมาณ 15 ล้านบาทเพื่อขยายการผลิตแก้วประเภทอื่นๆ

ค. **บริษัทกระสอบอีสาน จำกัด** บริษัทนี้ได้ดำเนินการตามโครงการขยายกิจการตั้งแต่ปี 2505 โดยใช้เงินรายได้ของบริษัทเองประมาณ 19.4 ล้านบาทในการติดตั้งเครื่องจักรและอุปกรณ์เพิ่มเติมเพื่อขยายปริมาณการผลิตกระสอบจากวันละ 30,000 ใบ เป็นวันละ 50,000 ใบ ในปี 2507-2509 คาดว่าจะลงทุนอีก 38 ล้านบาท ในการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าว

ง. **โรงงานกระสอบป่านบางกระสอบ** โรงงานนี้ได้ดำเนินงานตามโครงการขยายกิจการระหว่างปี 2504-2506 โดยใช้เงินรายได้ของโรงงานเองประมาณ 14 ล้านบาท และจะลงทุนเพิ่มเติมอีกประมาณ 28 ล้านบาท ในปี 2507-2509 เพื่อขยายปริมาณการผลิตกระสอบจากปีละ 6 ล้านเป็นปีละ 10 ล้านใบ

จ. **โรงงานยาสูบ** จากการดำเนินงานในระยะปี 2504-2506 ปรากฏว่าโรงงานยาสูบสามารถทำการผลิตและจำหน่ายเพิ่มขึ้นปีละ 1,000 ล้านมวน ในปี 2507-2509 จะทำการสร้างโรงงานใหม่อีกแห่งหนึ่งแทนโรงงานเก่าที่จะหยุดดำเนินการเพราะสถานที่และเครื่องหมดอายุงานมานานแล้ว นอกจากนั้นทำการปรับปรุงกิจการทางฝ่ายไร่ ฝ่ายจำหน่าย และด้านอื่นๆ ทั้งนี้จะลงทุนจากรายได้ของโรงงานเองทั้งสิ้น รวม 182 ล้านบาท

ฉ. **อุตสาหกรรมอื่นๆ** นอกจากนี้ยังมีอุตสาหกรรมอื่นอีก ซึ่งใช้เงินรายได้ของตัวเองในการพัฒนากิจการให้เจริญขึ้น เช่น องค์การฟอกหนัง องค์การแบดเตอรี องค์การอาหารสำเร็จรูป บริษัทส่งเสริมเศรษฐกิจแห่งชาติ บริษัทไม้อัดไทย และองค์การน้ำตาลไทย เป็นต้น โดยเฉพาะบริษัทส่งเสริมเศรษฐกิจแห่งชาติจะชำระหนี้ให้หมดและดำเนินงานให้ได้กำไรด้วยการปรับปรุงงานที่โรงงานน้ำตาลสุพรรณบุรีและโรงงานกระดาษบางปะอิน ส่วนโรงงานของกรมโรงงานอุตสาหกรรมนั้นยังจะต้องปรับปรุงงานกันอีกมาก

13. **สาขาพาณิชย์** รัฐวิสาหกิจที่ให้บริการเกี่ยวกับค้ามี 3 แห่งด้วยกันที่ใช้เงินรายได้ของตนเองประมาณ 76 ล้านบาท เพื่อปรับปรุงระบบการจำหน่าย การขยายตลาดการค้า และตามวัตถุประสงค์อื่นๆ กล่าวคือ องค์การเชื้อเพลิง องค์การคลังสินค้า และองค์การตลาด

14. **การส่งเสริมกิจการท่องเที่ยว** เพื่อที่จะส่งเสริมกิจการท่องเที่ยวให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น ในระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ รัฐดำริจะจัดสรรเงินให้องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นจำนวนเงินประมาณ 21.5 ล้านบาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 50 ของระยะแรกของแผนพัฒนา (2504-2506)

ในอดีตการส่งเสริมการท่องเที่ยวมิได้เป็นที่สนใจมากนักที่จะส่งเสริมให้เป็นแหล่งเพิ่มพูนเงินตราต่างประเทศหรือในด้านคุณประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การอุตสาหกรรมภายในประเทศ แต่ในระยะเวลาสามปีที่แล้วมาได้เพิ่มความสนใจในด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น จะเห็นได้ว่ามี การก่อตั้ง องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว บริษัทการบิน และบริษัทการเดินทางท่องเที่ยวขึ้น และเป็นผลทำให้กรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลางสำคัญของการท่องเที่ยวแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ จำนวนชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทยได้เพิ่มขึ้นจากประมาณ 62,000 คน ในปี 2502 เป็นประมาณ 150,000 คน ในปี 2506 ในระยะเวลาเดียวกันนี้ โรงแรมชั้นหนึ่งได้เพิ่มจำนวนขึ้นจาก 858 ห้อง เป็น 1,687 ห้อง และคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรมได้อนุญาตให้สร้างโรงแรมชั้นหนึ่งอีกประมาณ 1,500 ห้อง เพื่อสนองความต้องการของกิจการท่องเที่ยวซึ่งกำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว รายได้เป็นเงินตราต่างประเทศจากการท่องเที่ยวได้เพิ่มขึ้นจากจำนวน 155 ล้านบาท ในปี 2502 เป็นประมาณ 420 ล้านบาทในปี 2506

อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวยังเป็นกิจการที่เพิ่มจะได้เริ่มพัฒนาในประเทศไทยและอาจขยายได้อีกมาก นอกจากจะส่งเสริมกิจการโรงแรมและบริการเกี่ยวกับกิจการท่องเที่ยวต่างๆ ให้มีปริมาณและระดับมาตรฐานสูงขึ้นเหมาะสมแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศแล้ว ยังสมควรที่จะส่งเสริมให้ประชาชนในประเทศให้ทำการท่องเที่ยวไปชมท้องที่และสถานที่งดงามตามธรรมชาติและในด้านศิลปะ โดยส่งเสริมการจัดตั้งโรงแรมที่พักอาศัยและบริการอื่นๆ ในราคาต่ำให้มีขึ้นทั่วไปในท้องที่ที่เหมาะสม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการเพิ่มความรู้และความสัมพันธ์อันดี

งามของประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ ของประเทศอีกด้วย กิจการท่องเที่ยวที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตามแนวทางนี้ย่อมหมายถึงการฝึกฝนและการศึกษาในวิชาชีพต่างๆ ในกิจการท่องเที่ยว อาทิเช่น การโรงแรม การบริการเดินทางและการท่องเที่ยว เป็นต้น

งบพัฒนารัฐวิสาหกิจ

ตารางที่ 1

รวมงบพัฒนารัฐวิสาหกิจ

พ.ศ. 2504 – 2506 และ 2507 – 2509

(ล้านบาท)

	ปี	ได้จาก	ได้จาก	ใช้จาก	รวม	ปี	ได้จาก	ได้จาก	ใช้จาก	รวม
		งบ	งบ	เงินกู้ต่าง			งบ	เงินกู้ต่าง	เงินกู้ต่าง	
		รายได้	ประมาณ	ประเทศ	(ประมาณ)		รายได้	ประมาณ	ประเทศ	(ประมาณ)
เกษตร	04	31.59	6.24	-	37.83	07	31.98	12.58	-	44.56
	05	32.71	5.50	-	38.21	08	23.92	16.57	-	40.51
	06	50.15	14.75	-	64.90	09	24.11	13.09	-	37.20
		114.45	26.49	-	140.94		80.01	42.26	-	122.27
คมนาคมและขนส่ง	04	138.21	64.90	34.51	237.61	07	379.99	264.13	315.70	959.82
	05	219.94	42.60	36.99	299.53	08	177.11	375.60	325.70	878.41
	06	302.38	87.10	3.90	393.38	09	155.29	167.40	174.60	497.29
		660.53	194.60	75.40	930.52		712.39	807.13	816.0	2,335.52
พลังงาน	04	130.79	93.90	330.97	555.66	07	113.46	128.20	551.99	793.65
	05	91.62	48.30	581.74	712.66	08	69.00	130.20	240.38	439.58
	06	121.71	126.80	602.80	851.31	09	61.90	37.30	60.14	159.34
		344.12	269.00	1,515.51	2,128.63		244.36	395.70	852.51	1,392.57
อุตสาหกรรม	04	100.98	77.00	-	177.98	07	132.17	91.30	151.00	274.47
	05	11.96	98.30	-	210.26	08	115.75	98.10	78.50	392.35
	06	106.31	131.00	10.00	247.31	09	120.80	45.20	-	166.00
		319.24	306.30	10.0	635.55		368.72	234.60	229.50	832.82
พาณิชย์	04	20.49	5.00	-	25.49	07	28.93	-	-	28.93
	05	13.48	1.00	-	14.48	08	28.29	-	-	28.29
	06	20.87	-	-	20.87	09	18.50	-	-	18.50
		54.84	6.00	-	60.84		75.72	-	-	75.72
รวมทุกสาขา		1,493.18	802.39	1,600.93	3,896.48		1,481.20	1,379.69	1,898.01	4,758.90

หมายเหตุ : ไม่รวมเงินอุดหนุนจากรัฐบาลที่ให้เพื่อชำระหนี้ทั้งภายในและภายนอกประเทศ และไม่รวมค่าภาษีศุลกากรและสรรพากร

ตารางที่ 2

ประมาณการลงทุนพัฒนาจากเงินรายได้ของรัฐวิสาหกิจ

(ล้านบาท)

รัฐวิสาหกิจ	2507	2508	2509	รวม
สาขาเกษตร				
1. องค์การอุตสาหกรรมห้องเย็น	0.20	2.20	2.20	4.60
2. องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้	30.00	20.00	20.00	70.00
3. องค์การสะพานปลา				
ก. โครงการสร้างท่าเทียบเรือ	0.69	0.72	0.81	2.22
ข. โครงการปรับปรุงขยายงาน	0.70	0.70	0.70	2.10
4. องค์การสวนยาง	0.39	0.30	0.40	1.09
รวมสาขาเกษตร	31.98	23.92	24.11	80.01
สาขาคมนาคมและขนส่ง				
1. การรถไฟแห่งประเทศไทย				
ก. โครงการพัฒนาเศรษฐกิจประเภทก่อให้เกิด สินทรัพย์ถาวรของชาติ	231.68	59.18	50.09	340.95
ข. โครงการลงทุนอื่นๆ				
2. การท่าเรือแห่งประเทศไทย ^{1/}	56.57	26.00	29.00	111.57
3. องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย	72.17	69.28	56.57	198.02
4. องค์การ ร.ส.พ.	4.52	2.26	0.04	6.82
5. บริษัทเดินอากาศไทย จำกัด	15.05	20.39	19.59	55.03
รวมสาขาคมนาคมและขนส่ง	379.99	177.11	155.29	712.39
สาขาพลังงาน				
1. การไฟฟ้าอันฮี	20.00	21.5	11.9	53.40
2. การไฟฟ้านครหลวง	78.46	30.00	30.00	138.46
3. การลิกไนท์	3.00	3.5	4.00	10.5
4. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค	12.00	14.00	16.00	42.00
รวมสาขาพลังงาน	113.46	69.00	61.9	244.36
สาขาอุตสาหกรรม				
1. องค์การทอผ้า				

รัฐวิสาหกิจ	2507	2508	2509	รวม
ก. โครงการปรับปรุงโรงงานทอผ้ากรุงเทพฯ	2.66	2.87	2.67	5.20
2. องค์การฟอกหนัง	0.83	0.45	0.20	1.48
3. องค์การแก้ว				
ก. โครงการผลิตแก้วเสทิน	1.50	1.50	1.50	4.50
ข. โครงการปรับปรุงขยายงาน	5.18	5.20	5.20	15.58
4. องค์การแปดเตอรี่	2.65	3.00	3.30	8.95
5. องค์การผลิตอาหารสำเร็จรูป	2.00	2.00	3.00	7.00
6. บริษัทกระสอบไทย จำกัด	2.50	2.50	2.50	7.50
7. บริษัทส่งเสริมเศรษฐกิจแห่งชาติ	11.00	12.00	13.00	36.00
8. บริษัทกระสอบอีสาน จำกัด	10.00	11.00	16.9	37.9
9. โรงงานยาสูบ	67.00	59.74	55.52	182.26
10. โรงงานไฟ	0.21	0.29	0.21	0.71
11. โรงงานอยุธยา	0.94	0.70	1.00	2.64
12. บริษัทไม้อัดไทย จำกัด				
ก. โครงการผลิตไม้อัด	15.00	-	-	15.00
ข. โครงการปรับปรุงขยายงาน	-	4.00	5.00	9.00
13. องค์การน้ำตาลไทย	1.05	1.50	1.8	4.35
14. โรงงานกระสอบป่าน	9.65	9.00	9.00	27.65
รวมสาขาอุตสาหกรรม	132.17	115.75	120.80	368.72
สาขาพาณิชย์				
1. องค์การตลาด	0.55	0.50	0.50	1.50
2. องค์การคลังสินค้า	2.00	2.00	2.00	6.00
3. องค์การเชื้อเพลิง	26.43	25.79	16.00	69.22
รวมสาขาพาณิชย์	28.93	28.29	18.50	75.72
รวมทุกสาขา	686.53	414.07	380.60	1,483.20

หมายเหตุ : 1/ ตัวเลขการลงทุนการทำเรือฯ ยังไม่รวมบางรายการที่ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา

ตารางที่ 3
 การเพิ่มการผลิตของรัฐวิสาหกิจบางราย
 ระหว่าง พ.ศ. 2504 – 2506 – 2509

รัฐวิสาหกิจ	หน่วย	การผลิต			อัตราเพิ่มร้อยละ	
		2504	2506 (ประมาณ)	2509 ^{1/} (ประมาณ)	2504- 2506	2507- 2509
สาขาเกษตร						
1. องค์การอุตสาหกรรมหม้อเย็บ	พันบาท	10,170	10,500	15,000	3	43
2. องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้	"	221,770	236,270	255,000	7	3
3. องค์การสะพานปลา	"	2,620	2,620	3,500	-	33
4. องค์การสวนยาง	"	3,560	5,670	6,500	59	14
สาขาคมนาคม						
1. การรถไฟแห่งประเทศไทย	ผู้โดยสาร กม. (ล้าน)	2,329	2,568	2,827	11	10
	ตัน กม. (ล้าน)	1,376	1,498	1,686	9	13
2. การท่าเรือแห่งประเทศไทย						
สินค้าเข้า (ไม่รวมน้ำมัน)	พันตัน	993	2,707	1,320	21	10
สินค้าออก	พันตัน	3,376	3,600	3,964	7	10
3. องค์การโทรศัพท์						
พระนคร-ธนบุรี	เลขหมาย	29,500	46,500	62,000	58	33
หัวเมือง	"	20,552	25,902	30,000	26	16
4. บริษัทเดินอากาศไทย จำกัด	ผู้โดยสาร กม. (พัน)	28,612	29,962	31,331	5	5
	ตัน กม. (พัน)	306	365	435	19	19
สาขาพลังงาน						
การไฟฟ้า (4 แห่ง)	กิโลวัตต์	264,470	333,800	568,100	26	70
สาขาอุตสาหกรรม						
1. โรงกลั่นน้ำมันฝาง	บาเรล	13,000	16,000	21,000	23	25
2. องค์การทอผ้า ผ้าดิบ	พันเมตร	1,464	1,830	9,400	71	192
ผ้าอื่นๆ	"	420	1,390			
3. องค์การฟอกหนัง หนังสำเร็จรูป	พันตารางฟุต	814	1,023	1,200	25	17
หนังอื่นๆ	พันกิโลกรัม	95	160	170	68	9
4. องค์การแก้ว	ตัน	8,631 ^{1/}	19,800	22,000	130	11
5. องค์การเบตเตอรี	ชุด	8,869 ^{1/}	16,950	29,000	90	72

三百八

6. โรงงานกระดาษบางปะอิน โรงงานกระดาษไทย	ตัน	3,600	9,669	15,000	168	55
7. บริษัทกระดาษอีสาน จำกัด บริษัทกระดาษไทย จำกัด	พันใบ	8,835	15,000	23,000	72	51

รัฐวิสาหกิจ	หน่วย	การผลิต			อัตราเพิ่มร้อยละ	
		2504	2506 (ประมาณ)	2509 ^{1/} (ประมาณ)	2504- 2506	2507- 2509
8. โรงงานน้ำตาลสุพรรณบุรี บริษัทน้ำตาลอุตสาหกรรม ชลบุรี จำกัด องค์การน้ำตาลไทย	ตัน	26,201	41,200	45,000	57	9
9. โรงงานยาสูบ	ล้านมวน	9,753	11,000	14,000	12	27
10. โรงงานไฟ	พันชุด	409	500	500	22	-
11. โรงงานสุราอยุธยา สุรา แอลกอฮอล์	พันเท พันลิตร	157 ^{1/} 758 ^{1/}	462 860	500 900	194 13	8 5
12. บริษัทไม้อัดไทย จำกัด	พันแผ่น	913	1,450	2,600	59	79
13. การลิกไนท์	พันตัน	163	268	440	64	64

หมายเหตุ : 1/ เดือนมกราคม-กันยายน เป็นตัวเลขที่แท้จริง เดือนตุลาคม-ธันวาคมเป็นตัวเลขประมาณ